

در برہنہ چشتا نثار بارگاہ کبریا کہ درین فن خیاں قرآن کتابست طب کلزار احمدیہ اعنی

اذا قاد عليه برافه اضر خوجا نشيد جانمويي وكيلى
سكنده راجنه سخي مخفيه نهنام ي

مطبع دار الفکر
در محبت و ادب

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE3862

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمد ذاتیکہ مظاہر کوئی را آئینہ تجلیات حقیقت محمدیہ سانچہ و شکر مدعیہ شارق
عالم ناموس را از خورشید لاہوت حقیقت احمدیہ نافہ جلوہ عروس غیبہ ہوت
قائمہ بقا کشیدہ و نشاء خدائی اتحاد را پرایہ عالم شہادت بخندہ آزل پرودہ است
جلوہ نخستین گنجینہ ذات او و ابتر زلیست از لایہ ہمائے مدارج صفات او حال جمال
از نارسکہ نہلہ او و مقام جلوہ است از تجلی کدہ نور او قفائے بخت فقر حقیقی
و عواد الوجہ فی الدارین جوع بسوئے عدم صلی در بار گاہ فریض سکر انبساط آرز
و صحرای غیبت و زوال احساس عارف را عالم اسرار و غیبت آئینہ الیت از جلوہ
انوار او و قبض و بسط نرسکہ الیت از گلشنستان اسرار او تا خیالات بطون
ہائے ارواح کشیدہ مقامات لائقین بہ تہنات رسیدہ الہی حرفہ از شناسے

CHECKED
محقق

بے منتہائے تو بر زبانِ خویش نمی آرم کمالِ عجز و فراوانی سازش نای تو بر تویی پیام
 بیت آنجا که کمالِ کبریاے تو بود | عالم نے از بحر عطائے تو بود
 مار آپہ حمد و شنائے تو بود | ہم حمد و شنائے تو سزائے تو بود

وقت مر رسوے که دریائی حقیقت قطره است از متوج شہودش و تجلی گاہِ قدرت
 ذرہ است از صیقل طرازی و عودش سپیکرش زہور است در مظاہر حقائق اسکانی
 و دوش جوہر است از گنجینہ نہانی خلوت سردی نفہ است از اغنوں حقیقتش
 و نوائی کن اشارت است از عشرتکہ معرفتش نہالِ جود آرائش بوستان کائنات
 و کل شہود او پیرایہ گلزار تجلیات مشام و کمالش شہادت گاہ شاہد اطلاق و نہائش
 بازار زہورش تجلی فروزش جواہر اشراق صیقل گری لمعات انظارش جوہر نامی شمیر
 اسکانی و آئینہ خیزی اشعات تو جہانش خورشید بار مطلع اکوانی گوہر است کہ نیستان
 کن بجوہر نمائش باریدہ و مشرقیت کہ آفتاب احدیہ از منظرش درخشیدہ عالم اجمال
 خلوت گاہ شاہد او است و عالم تفصیل جلوت کدہ زہور جمال آواز اکابر امتیانش و در
 ہر صدی شخصی پدید آید کہ تجدید دین متین فرماید و گر ہی از احوال پر خست لال
 عالم و عالمیان کشاید نفوس آلِ اہلارش در سخن گاہ ملکوت چندان گوشہ
 کلامہ نہ شکستہ اند کہ یسائی نورانیان جبین سائی بار گاہ شان نتوان گروید و ذوت
 اصحابش در تجلی گاہ تقدیس آن قدر سرکشیدہ اند کہ دیرو جانیان را بخاکِ پستی
 این بزرگواران جلاخواہ بخشید اما بعد فقیر حقیر وکیل احمد سکندر پوری
 نقشبندی مجددی عفا عنہ ربہ بلطفہ السرمی می گوید کہ بر مرایائی ضمائر اولوالالبصار
 اشارات علم و کمال انداختی خواہر بود کہ آفتاب فیضان مبدی فیاض تالمعینہ

معاون قلب انسانی گردیده هر چه بر مقتضای صفای خورشید در بازار کمال تابد
 آنرا که در بکارستان ازل نورش داده اند از لمعات آن آفتاب عالم تاب و شید
 و کس را که در شیاق التفاتی کرده اند از ضیائی مہر انجلای باطنش آفاق نور گردید
 مصداق این ذات تقدس آب کمالیت استاب سلطان طریقت بران حقیقت
 مہبط الوار الہی مورد برکات نامتناہی امام ربانی حضرت شیخ احمد سہروردی
 مجدد ملت ثمانی علیہ الرحمۃ است کہ از ظہور انکشاف صحیح شعور در آفتاب انوار
 تقدیس لودہ و ہر جلادہ انوار قدس کہ در دیدہ تکوین مخفی بود از آیاتہ خویش و انوار

قصہ

<p>ز ہی خیال تو مرآت قدس نورانی لوا مع دل تو نور بار صبح و جود نگار صورت تو کار نامہ ایجاد خمیر پای تو آب و رنگ نور بستا دقایق تو ہم آواز لوح محفوظ است و میکہ نور خمیر تو لعلہ ریزان شد ہوائی مقدم تو صبح جنت فردوس نسیم گلشن فیض تو مایہ اشباح شہود از رخ تو راز دان لفظیکہ ثبات کون ز تکوین تو بستا پایہ ز ہی جلال تو الماع آفتاب قدیم</p>	<p>نہی جلال تو مصباح نور یزدانی سوا طع رخ تو آفتاب عرفانی صیر خامہ تو نقش بند اکوانے خمیر پاک تو مرآت لہ و برحقانی حقائق تو ہم آہنگ راز متزلانی خرد چو دیدہ خفاش گشت ظلمانی و رانی محل تو عند لب رضوانے شمیم گیوے خلق تو طبع روحانی وجود از دل تو محو سر و حدانے ابر شکوہ ز ظلم تو جوہر فانی نہی جلال تو شراق نور حمزہ</p>
---	--

تکلم تو نواسنج از ترانه کن
 رموز لوحه غیبی عیان فیضش
 لموع نیز فیض تو لمعه اشراق
 بآن خدای که در کارگاه لم یزل
 بلعه ریزی اشراق نیز زمین عقول
 به سطح باطن و قعر محدب افلاک
 بعقل نقش طرازی که صفائح خاک
 بصانعی که کشد بر لوح اصلاک
 بجوشش تلبیه محران بیت الله
 بگر می لغات شرار سوزش عشق
 که ذات است ز مشکوه احمد مرسل
 مقام پاک تو اوزنگ کعبه دیدار
 مقاصد تو تحیر ده مزاج عقول
 بجگاه فیض تو اشراق آفتاب کمال
 بجات تو که رموز کتاب محفوظ است
 به قدرت بهی که عقد های لایحل
 کسی را ز قوی می بر دبعالم کون
 به شهابه بین بل من که نخبه عصیان
 بجای سینه من

تبسم تو شکر خند صبح امکانی
 خطاب تو ریح آمد مدام ربانی
 سطوع اختر خلق تو لطف یزدانی
 گزید جوسر ذات شرف روحانی
 که کارگاه جهان رکنت نورانی
 که سقف گشته باوج خیام اکوانی
 کشید از قلم صنع نقش بلدانی
 شیون منقلب است طباع دلدانی
 بز بطنی عاکف ان لبنانی
 به شوخی از لی جمال نورانی
 فروغ بخش دل کائنات امکانی
 مسیر قدس تو افلاک بزم یزدانی
 مطالب تو دقایق فروش یونانی
 فروغ روی تو خوشید نور سجانی
 بکرب طبع فرد خون دین کرمانی
 خواص تو تحیر فروش لغاتی
 که گشت مرشسان موز قرآنی
 بود طبع الهام لوح پشانی
 کتابداری بر نور خورشیدانی

<p>گداز جوهرم از بارقات الهامی مطالع تن من سازم جوهره ذات شوارق ازلی از دلم درخشان کن مواطن طلبم جلوه گاه مویکب تو امید هست مرا که ز فروغ لطف خویش برین فناء عاجز ز التفات بین</p>	<p>تباب سینه ام از ساطعات عرفانی طولع دل من کن شروق سبحانی بوارق ابدی از نسیم ستابانی بوطن دل من با تو در دم رانی رخم پر شست قیامت چو غور خشتانی کتاب روی و دلش باب ملک عرفانی</p>
<p>از آنجا که بعضی اعیان مشارالیه بلبان سبب غشاوت بشری ایراداتی چند بر کلام حضرت مجدد و علیها السلام نگاشته با بهتر از نسیم توفیق ایزدی ازان رجوع آورده آن را قابل تلفظ نگاشتند فاما درین میان به تمسک همان کلمات مرجوع عنها بعضی حضرات بر صبح طرازی جوهر وجودش التفات نکرده زبان بلی گوهری ذاتش کشاوند و حجب نکویش مانع سواطع آفتاب کمالش گردانیدند صفاتی طاهرش را نه دریافته اند که بچه تر به درخشیده است و کلام معجز نظامش انداخته اند که بچه پاکیزه رسیده اشارت بر معنیش را نبخیده اند که چه بلاغت ان صرف کرد و محاسن عبارتش را نفهمیده اند تا معنی حق دران ولایت نهاده که اندامه سکین که بجای آن را بیایند دل پیوده است و عقد با غوامض عبارات دران غرور خورده و ان کشفه نموده است که تراب منزهات از لوه اعتبار بلند از در خانه ای که کارستان با صفای از من خاشاک پرواز دین چون اسد و کره دین رسیده که بچه نامیده شد و دل غوامض کنایات مکتوبات شمارین که بچه نامیده شد و در آن کارستان اشکال پاک کرد که ساکنان بی سی</p>	<p>بعضی از اعیان بر کلام حضرت مجدد و علیها السلام نگاشته با بهتر از نسیم توفیق ایزدی ازان رجوع آورده آن را قابل تلفظ نگاشتند فاما درین میان به تمسک همان کلمات مرجع عنها بعضی حضرات بر صبح طرازی جوهر وجودش التفات نکرده زبان بلی گوهری ذاتش کشاوند و حجب نکویش مانع سواطع آفتاب کمالش گردانیدند صفاتی طاهرش را نه دریافته اند که بچه تر به درخشیده است و کلام معجز نظامش انداخته اند که بچه پاکیزه رسیده اشارت بر معنی ش را نبخیده اند که چه بلاغت ان صرف کرد و محاسن عبارت ش را نفهمیده اند تا معنی حق دران ولایت نهاده که اندامه سکین که بجای آن را بیایند دل پیوده است و عقد با غوامض عبارات دران غرور خورده و ان کشفه نموده است که تراب منزهات از لوه اعتبار بلند از در خانه ای که کارستان با صفای از من خاشاک پرواز دین چون اسد و کره دین رسیده که بچه نامیده شد و دل غوامض کنایات مکتوبات شمارین که بچه نامیده شد و در آن کارستان اشکال پاک کرد که ساکنان بی سی</p>

بعضی از اعیان
بر کلام حضرت
مجدد و علیها
السلام
نگاشته
با بهتر از
نسیم توفیق
ایزدی
ازان رجوع
آورده
آن را قابل
تلفظ
نگاشتند
فاما درین
میان
به تمسک
همان
کلمات
مرجع
عنها
بعضی
حضرات
بر صبح
طرازی
جوهر
وجودش
التفات
نکرده
زبان
بلی
گوهری
ذاتش
کشاوند
و حجب
نکویش
مانع
سواطع
آفتاب
کمالش
گردانیدند
صفاتی
طاهرش
را نه
دریافته
اند که
بچه
تر به
درخشیده
است و
کلام
معجز
نظامش
انداخته
اند
که
بچه
پاکیزه
رسیده
اشارت
بر معنی
ش را
نبخیده
اند که
چه
بلاغت
ان صرف
کرد
و محاسن
عبارت
ش را
نفهمیده
اند تا
معنی
حق دران
ولایت
نهاده
که
اندامه
سکین
که
بجای
آن را
بیایند
دل
پیوده
است و
عقد
با
غوامض
عبارات
دران
غرور
خورده
و ان
کشفه
نموده
است که
تراب
منزهات
از لوه
اعتبار
بلند از
در خانه
ای که
کارستان
با صفای
از من
خاشاک
پرواز
دین
چون
اسد و
کره
دین
رسیده
که
بچه
نامیده
شد و
دل
غوامض
کنایات
مکتوبات
شمارین
که
بچه
نامیده
شد و
در آن
کارستان
اشکال
پاک
کرد که
ساکنان
بی سی

آه شب و گریه سحر کلام ده
انگهی خود ز خود بخود را هم ده

[illegible]

الَّذِي تَرِيدُونَ وَآفَاكُمْ الْعِلْمُ بِاللَّهِ تَعَالَى قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ لَيْسَ الْعِلْمُ بِكَثْرَةِ
الرَّوَايَةِ إِنَّمَا الْعِلْمُ الْحُكْمُ وَكَانَ كَلِمَةً مَعَهُمْ إِنَّمَا الْعِلْمُ نَوَافِلُ مَا فِي اللَّهِ وَالْقُلُوبُ
عَلَمَاءُ بِالْجَلَلِ عِلْمُ بَاطِنِ أَرْكَابِ سِتِّ عَرْضِ كَنْزِ كَرْدِ زِدَالِ حَقَائِقِ دَارِ بَابِ لَايَاتِ
شَرِيعَتِ حَقِيقَتِ مَنَافَاتِ نَيْسِ آيِشِيَانِ بَسِي أَرْبَابِ صَدَقِ صِنْفِ جَامِعِ حَقِيقَتِ
طَرِيقَتِ كَنْشَتِ نَزْدِ مَثَلِ حَبِيدِ بَخْدَاوِي وَشَيْخِ عَبْدِ الْقَادِرِ جَلِيلَانِي وَابْنِ فَارُصِ
وَشَيْخِ الدِّينِ بَاطِلِي مَالِكِي وَعَلِيِّ بْنِ فَاشَانِ وَشَيْخِ مُحَمَّدِي الدِّينِ بْنِ عَرَبِي وَشَيْخِ شَهَابِ الدِّينِ
سَهَرُورِيِّ وَخَوَاجَةِ مُحَمَّدِ پَارِشَانِ وَشَيْخِ مُحَمَّدِ دَلِشَانِ وَدَوَّكَارِ كَاكِ بَرِ حَمِيدِ
جَلِيلِهِمْ كَمَا ذَكَرْتَنَ مُوجِبِ طَابِ سِتِّ دَرِ حَيْثِ وَارِثِ الْعُلَمَاءِ وَنَزْدِ الْأَنْبِيَاءِ
مَنَافَاتِ نَيْسِ كَمَا عَلَمَانِي ظَاهِرِ وَمَعَارِفِ وَارِثِ أَنْبِيَاءِ بُوْدِهِ كَنْزِ كَرْدِ زِدَالِ حَقَائِقِ دَارِ بَابِ لَايَاتِ
قِسْمِ أَوَّلِ وَارِثِ ظَاهِرِي دَوْمِ وَارِثِ بَاطِنِي پَرِشَانِ شَرِيعَتِ حَقِيقَتِ
عِلْمِ كَمِيتِ ظَاهِرِي تَهَانِ حَقِيقَتِ وَارِثِ عِلْمِ وَهَبِيَةِ بَاطِنِي شَرِيعَتِ مَنَافَاتِ
ظَاهِرِهِ حَقِيقَتِ مَنَافَاتِ بَاطِنِهِ نَيْسِ عِبَارَاتِ شَرِيعَتِهِ مِنْ حَيْثِ الْإِشَارَاتِ
أَحْكَامِ وَمَعَارِفِ وَحَقَائِقِ بُوْدِهِ كَمَا حَقِيقَتِ تَعَالَى جَلَّ شَيْخِ أَصْفِيٍّ وَصِدِّيقِينَ اِبْرَاهَانَ اِطْلَاعِ دُوْدِ
پَرِشَانِ عِبَارَاتِ اِشَارَاتِ لَاحُظِ شُودِ مِنْ ظَاهِرِ عِبَارَاتِ دَرِ حَيْثِ وَارِثِ فَضْلِ
الْعَالِمِ عَلَى الْعَالَمِ كَفَضْلِهِ عَلَى أَصْنَتِهِ دَرِ حَيْثِ مَا وَارِثِ عِلْمِ مَعِ مَشْهُورِ اِطْلَاقِ
وَحَقَائِقِ وَغَيْرِ نَيْسِ بَلْ كَمَا عَلَمِ تَعَالَى وَتَوَقُّتِ يَقِينِ سِتِّ آيِشِيَانِ شَافِعِي بِأَصْفِ جَلَالَتِ وَتَرْتِ
بَاشِيَانِ اِمْعِي مِشْتِ وَارِثِ سَأَلِ مِشْتِ پَرِشَانِ شَافِعِي پَرِشَانِ كَمَا مَثَلِ شَمْسِ
اِزِينِ بَدَوِي سَوَالِ كَمَا آيِشِيَانِ فَرَمُودِ هَذِهِ اَوْفَوْقِ مَا عَلَمْتَنَاهُ عَرَشِيَانِ بَدَوِي ضَرِي اَعْتَمِدِ
اِمْعِي بُوْدِ چُونِ اِزْمِ مَثَلِ شَافِعِي اِمَامِ اَلَا مِمَّ سَوَالِ كَمَا نَيْسِ عِظَمَتِ شَانِ اَلَا اِهْلِ تَصَوُّفِ نَكْرَسِي

امام ابن تیمیہ
سید المرسلین
صلى الله عليه وسلم

بجانب گوندیکار علم زینت

علاء وارث انجلیا بنسند
علاء وارث انجلیا بنسند

۱۳۰۲

کتابخانه

This micrograph shows a cross-section of a plant stem. A large, dark, circular vascular bundle is prominent, surrounded by a lighter-colored cortex. The bundle is filled with dark-staining cells, likely xylem or phloem.

德

نے شہزادہ کی

ابن تیمیّه جلی انکار این اجتماع وار و می گوید که شیبیان بعهد شافعی نبود مگر این انکار قابل
اعتقاد نیست زیرا که امام اسلام مثل قشیری و ابن جوزی قابل با جمیع بوده اند چنانچه
ابن جوزی نقل کرده که امام احمد و شافعی بر شیبیان گشتند امام احمد گفت که ازین راجی
سوالی می کنم بینم چه جواب میدهند شافعی منع کرد امام احمد باز نیامد پرسید که اگر شخصی
چار کعبه نماز گزارد و در سجرات اربعه سهو کند پس کدام امر او را لازم می شود شیبیان گفت
بر مذہب من یا بر مذہب ایشان امام احمد گفت که این هر دو یک مذہب بوده اند شیبیان
گفت که نزد شما لازم است که دو کعبه نماز گزارد و سجده سهو کند و نزد من این شخصیت که قلب با
خافل است بر دو واجب است که قلب خود را عقاب کند تا مرتکب این غفلت نشود امام احمد
پرسید که اگر کسی مالک چهل گوسفند گردید و بر و خیال گذشت پس چه کند شیبیان فرمود
که نزد شما بر یک گوسفند لازم آید و نزد من بنده با وجود مالک نینبار مالک کدامی نمی شود
از استماع این کلام امام احمد از بهوش رفت هر گاه به هوش آمد امام احمد و امام شافعی راه
خود گرفتند امام مجتهدین مثل شافعی و غیره برین معنی اعتراض دارند که علمای باطن را بر علمای
ظاهر فضل است **امروم** تابعین رضی الله عنهم چنانکه جمله علوم را از صحابه آموختند و فنون را
به تبع تابعین تعلیم کردند همچنین علم زهد و معامله و احوال و اجتهاد و عبادت احسن بصری
و مالک بن نینار و ثابت بنانی و طرف بن عبد الله و اویس قرنی و بیج بن خثیم و جهم
از امام زهد و عبادت و حفاظ طریق معالمت بودند حسن بصری امام الائمه بود و برود
علوم اختصاص مخصوص و محبت غالب بود و بر مذہب تصوف با شذلات و عبارات
شاهد بود و برای علم باطن و تصوف و نسک اصحاب خاص و شریعت مثل عبد الواحد بن زید
و مالک بن نینار و غیره بعد حسن بصری در علوم مخصوص و محبت و وجود و صفاتی از کار علوم

امروز در این وضع است که کثرت در احوال و عبادت

اسرار و استار عبد الواحد بن زید و دیگران گوئی سبقت بر بود و عتبت الغلام و براج قفسی
و جان حریری و موسی اللاح و احمد بن عطاء الله و غیب و متصفین و ناک اقتدایش
فرمودند ازین بزرگواران در علوم محبت و تصوف اخبار و حکایات بر زبانها مشهور و معروف
است بعد عبد الواحد بن زید احمد بن عطاء الله و غیب و متصفین و ناک اقتدایش
گردید و در احوال تصوف کلام فرمود و در انجم خانقاهای وقف کرد که در متعبیین و مریدین و متطهین
عن الدنیا گرد آمدند و مذنب تصوف متفرد بر سوره و احواله و خائنه و ظاهرو و باطنه
گردید و طرق تصوف از طرق دیگر علوم و مسوالت قبائل گشت پس متصفین و جمیع عجم
و از او توحید و معالیه و اسرار و حضور و ازکار و شواهد و انوار و وجود کلم فرمودند پس
مذنب تصوف از وقت تابعین راج یافت مریدین آن را دست بدست گرفتند و در دست
ترنج و نقادش در پس خاتق تصوف طبقه بعد طبقه و عصر بعد عصر و وقتا بعد وقت
هل من من زیدیه در امصار و دیار راج کلی یافت بعد احمد بن عطاء الله بن عثمان بر سواد
تصوف گشت متصفین و ناک دست بیعت و اتباع دادند احمد بن عثمان از احمد بن
عطاء الله عبارت و وقت معنی گوئی سبقت بود و ذات مقدس خود را به مذنب
تصوف نصب کرد و حکمانی که خانقاه گونیدش بر مریدین وقف کرد و بر ایشان متصفین
بیان می فرمود و طبقه متصم حضرت ایشان اطالب داشت تا بخلق قرآن بان کشاید مگر حضرت
ایشان انکار فرمودند پس به بغداد مجوس کرد و ابوا احمد بن حنبل و ابی یسحق بوطحی در سن
در زمان احمد بن عثمان در بصره جماعتی از متصفین بر و شل حمویه و ابی بکر عشتی و ابی عبد الله
ابجال و غیره که خود را عسانیه می گویند مذنب به الی انسان و ابو حامد عطاء الله و سید و اولاد
و بعد ایشان بوده و در عبارت تصوف و اشارت توحید کلام حسن بر زبان می آورده و می فرمود

مَنْ ذَكَرَ نِعْمَةَ اللَّهِ وَقَلَّ يَمِّمْ مَسْتَمِ لِنَسِي عَمَلَهُ وَمَنْ ذَكَرَ اللَّهَ
 بِرَكْنَتِ اسْتَقَالَةٍ وَنَسِيَ سَابِقَهُ أَوْ يَأْكُلُ غُلَّ خُورًا أَوْ يَشْرِكُ بِهِ رَكْبَةً أَوْ يَتَقَارَأُ
 نَسِيَ نَفْسَهُ وَمُخَوَّنَةً يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ خُذُوا زِينَتَكُمْ مِمَّا فِي آيَاتِكُمْ خُذُوا زِينَتَكُمْ لِكُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلِّ مَوْضِعٍ يُذَكَّرُ فِيهِ
 بِكَلِمَاتٍ لِكُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلِّ مَوْضِعٍ يُذَكَّرُ فِيهِ
 * * *
 که در حسن کلام و تصوف و تعبد مدید طولانی داشت درین وقت سری سقراطی و اسحاق
 لبان و حداد کبیر و ابو حمزه بغدادی و حارث بن اسد الحماسی و احمد بن سروق
 و ابو الحسن نوینی و ابن ابی الورد و نصر بن جابر و حسن بن ابی حمزه و ابن ابی حاتم
 و شامی و ابن حنیف و حمزه بن محمد بن اسد بن محمد که هر یکی از ایشان در سماء تصوف آفتابی بود
 و بسبب صحت مذهب و حقائق تصوف قبولی در خاص عام می داشتند و جمید
 بن محمد درین وقت از مریدین به مجالس حسن سوجی ره بود و بعد سوجی ابو حمزه
 که از شاگردان حسن سوجی بود و سوجی ابو حمزه را استاد می گفت ابو حمزه مقبول
 معروف در تصوف بود و او را حلقه در جامع بود که در آن متصوفین جمع می شدند و
 اهل این مذاهب بگردی آمدند و ابو حمزه را امام بن جنبل و رسالت باین طو خطا
 می کرد یا صوفی ما تقول فی مسئلة کذا و کذا کمال
 تصوف و غرائب امور درین وقت بشر بن حارث و معروف کرخی و سری سقراطی
 و محمد بن منصور طوسی و حسن سوجی را بود و سرگاه ابو حمزه در جامع نشست و مجالس
 او حارث بن اسد الحماسی و احمد بن سروق و جمید بن محمد و غیره و حمزه بن محمد

در سماء تصوف آفتابی بود

جمع می شدند و تصوف در کمال بود و ابو حمزه در سبط علوم معارف از استاد
 خود که حسن موحی بود قدیمی بیش و هشت بعد وفات ابو حمزه ابو القاسم
 جنید بن محمد در جامع بیانش نشست تمامی متصوفین و طایفه اتباعش در آمدند
 کلامش اجماع و اعرف و احسن از کلام استاد و استاد استاوش بود و بر
 اقران خود گوئی سبقت بود معاصرین بر اوست و جلالت او در فن تصوف
 بسیارند درین وقت بر صفویه از دست فرقه طائیفه که قصه اش
 طویل است حیفی رفت تا آنکه گروهی از متصوفین مجوس گردیدند این سانچه در
 ۲۶۲ هجری بخری اتفاق افتاد درین فتنه مجنونی عظیم بر صحاب بشیر بن الحارث
 و معروف کرخی و سری سقطی و غیره افتاد چون فتنه فرو نشست جنید بن
 محمد تزیب و مسند مذکره مذموب تصوف گردید بقیه مشایخ پروانه وار
 گردش جمع آمدند مثل ابی العباس بن سرق و امیل بن کبراکری و موسی الحفا
 و ابی جعفر الحاکم و ابراهیم النہادی جعفر بن زبیب و ابی محمد الحدری و ابی
 احمد القلانسی و یعقوب الزیات و ابی العباس بن عطاء و غیر هم جمع شدند ایشان
 افصح مشائخین در علم تصوف بودند و صفائی احوال متوحید و مواعید و موارد مشابه
 و حضور کلام کردند و در علوم خود اشارات لغز وضع کردند تا بجز ایشان کسی دیگر
 نه شناسد و حقائق تصوف از نا اهل محفوظ ماند این وقت سرئی و نیا از ائمه متصوفین
 و مشایخ کبری ممبر بود و آفتاب علم تصوف بر دایره نصف النهار تابان بود
 طایفین در اکتساب یقین و اخلاص و توکل و زهد و صبر و تهجد و فی الخلد
 و الحبه بهر بلوغ می کردند هر گاه بایشان در معرفت بتحائق تصوف مملکه تمام حاصل

واضع الموزع علی ۱۷ بود

از رسال غزالی و آداب المریدین شیخ نجیب الدین سحروردی وقوت القلوب
 ابی طالب مکی بعض مکتوبات جلد ثالث حضرت مجدد الف ثانی و دیگر ائمه سلوک
 امام شعرانی در یقوت و الجواهر این بیان را بحال ضاحت بمکاشفه خائیه
 از شیخ محی الدین عن ابی فضل می کند اعلم ان اهل الله لم يضعوا الاشكال
 التي اضطلموا عليها فيما بينهم لانفسهم فانهم يعلمون
 الحق الصريح في ذلك وانما وضعوها منعا للاخيل
 بينهم حتى لا يعرف ما فيه شفقة عليه ان يسمع شيئا لم يصل
 اليه فيذكره على اهل الله فيعاقب بحرمانه فلا ينالها
 بعد ذلك احد اطرافه است که هر که در راه صوفیه نشسته مخفی می کشد بر آن
 اصطلاحات خود بنحو دیرینه مکتوف می گرد و حتی کاند انواضع لذلك اصطلاح

بجای دیگر علوم مثل نحو منطق و حکمت که بدون زحمت تعلیم و تعلم عبور بر اصطلاحات آن
امکان ندارد اگر اهل انکار از جاوده حد برآیند و طریق اهل استد برگرزینند
این انکار و حد و روش و همان اصطلاح بر زبان حال و قال ایشان جاری گردد
که بر زبان این طائفه جاری است آنچه این قوم می گویند همه از تعلیم الهی است
که بر قلوب شان از مبدء فیاض مطابق شریعت می ریزد حق جل شانزه فرماید
عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ کسانیکه هرگز از رشته مدار علم بظواهر حال
و اشته اندر ایشان استعداد این معنی نیست که از مبدء فیاض اکتساب الوار
علوم نمایند فکر هر کس بقدر سمیت اوست اشتباه اگر علوم صوفیه مقصود
می بود پس ائمه مجتهدین دین باب توجه می کردند لیکن از ائمه مجتهدین هیچ یکی
در تصوف ساله نه نگاشته اند اشتباه ائمه مجتهدین به وجه التفات با شاعت
علم تصوف نکردند اول امراض تلو به در زمین ائمه شائع شده بود تا ضرورت
بیان طرق علاج داعی باشد چون ریا و حسد و کبر و عجب و غل و حقد ظاهر شد
دین باب رسائل مستقله بدون کرده شد و وهم ائمه مجتهدین با عظیم متوجه بودند
از آن فرصتی نیافتند تا بامر دیگر متوجه شوند همچون جمع اوله شیعیان
و بیان ناسخ و منسوخ و مفصل و مجمل و تحفید قواعد نامردم بآن متوجه شوند اگر قواعد شریعتیه
که از آن مجتهدین محمد کردند نمی بود کس عمال طاهره و باطنه را نمی شناخت
پس اشتغال ائمه مجتهدین باین سوا اهم بود به نسبت تالیف سائل بعلم تصوف اشتباه
صوفیه بظواهر کتاب و سنت چرا متوجه نشدند آیا این امر ایشان را کافی نه بود
اشتباه چون صوفیه صافیه تحصیل علم باطن پرور شدند لهذا توجه این طائفه

استبانه اگر علوم صوفیه مقصود می بود پس ائمه مجتهدین دین باب توجه می کردند

صوفیه بظواهر کتاب و سنت چرا متوجه نشدند آیا این امر ایشان را کافی نه بود

شیخ عبدالقادر جیلانی رحمہ فرماید

أَفْتَسِفَاكَ دَرِي النَّهْرِ لَا يَعْلَمُ
قَالُوا الْعَوَازِلُ لَيْسَ هَذَا مُسْلِمٌ

بِطَائِفٍ مِنْ نُورِكُمْ مَالِكٌ ۖ
أَتَىٰ أُنْدَىٰ سَرَائِرِ قَوْمِكُمْ

اہم چہاں ہم ہر ولی را اظہار کرست ضرورتیست فرق میان معجزہ و کرامت آنست
 کہ نبی را واجب است تا معجزہ را ظاہر فرماید و ہر ولی ضرورت کہ کرامت را مخفی و
 مستتر دارد مگر بوقت ضرورت یا اذن یا حال غالب کہ در اختیار نباشد یا
 برای تقویت یقین بعض مہدیین و غیرہ امور حضرت شیخ عبدالرشید جوہنوری
 قدس سرہ در رسالہ محکم بنوفا فرمودہ کہ اصل کرامت و عظم آن خالذت گرفتن
 است بطاعت و خلوت از جملہ کرامات است رعایت انفس مع اللہ تا
 بغفلت نگذارد و از انجملہ راضی ماندن از خدا و ہر حال و از انجملہ اسلحہ بر عیوب جسمیہ
 و روحانیہ معنویہ ہر یک ازین مذکور کرامات خاصہ است مگر کشف حسی چنانکہ
 دیدن مکا نہا و شہر ہا بعید المسافت کہ این از برائے خلق است بد آنکہ کراماتی کہ
 عطامی کند اللہ تعالیٰ اسل احوال بسیار اند و لکن ضابطہ کہ جامع کل باشد اینست
 کسی کہ خرق عادت نفس خود کند از ان چیز ہا کہ نفس خلق بہر ان مقناوست
 غرق کند اللہ تعالیٰ او را عادت خود شمل آنکہ در کون است و این را در عامہ کرامت
 ی نامند و ما خواہم پس کرامت غایت الہی را می گویند کہ موجب استقامت
 بر احوال شقیہ و اعمال صالحہ باشد و ازین خوارق کہ عالم کن را کرامت نامند مردان
 ذہانتگ می کنند از برائے آنکہ اہل استدراج اندر ان مشارکت دارند و از آنکہ عارف
 بقدرے کہ حظوظ و دنیا می یابد در آخرت محروم می ماند مگر آنکہ مقرون باشد باو بشار

[illegible]

خوش گفت آنکه گفت

<p>شود پیدای هزاران خرق عادت گهی بر دل نشیند که بر اندام جز آن کبر و ریا و عجب مستی تو فرعون و این دعوی خلافت من خود را درین علت گرفت</p>	<p>ز ابلیس لعین بے مشبهات اگر از دیوارت آید گاه از بام کرامات تو اندر حق پرستی کرامات تو گردد خود نمائی همه روی تو در خلق است ز نهائی</p>
<p>حضرت مخدوم الملک بهاری رح در مکتوب به شتم می فرماید که کدو و محل ولایت باشد با کرامت آرام گیر و خود حاصل کرامت نشناسد از بهر آنکه صندل هر دو چیز و هر چیز که ضدین باشد روان باشد که حکم این یک حکم آن دیگر باشد تحقیق ضدیت را بزرگان کرامات بدین چشم نگذرد و یک از ایشان گفت است که بت اند عالم بسیار است یحی از بتان کرامت است تا کافران بت تعلق کنند اعدا باشند چون از بت تبر کنند اولیا گردند بت عارفان را کرامات است اگر با کرامات بیاریند محبوب معزول گردند و اگر از کرامات تبر کنند مقرب گردند و موصول گردند عزیز گفت است قطع</p>	<p>ز ابرار اجنت الفرووس بایز نگاه لطف او را عام و خاص نیک بیابند از نیجاست که چون خدائے عزوجل مرایشان را چیز از کرامات پدید آرد اند دل ایشان خضوع و خشوع زیاده گردد و فل و تواضع بیش از آن باشد که بود و ترس و خوف زیاده از آن گردد که بسو سلطان العارفين ابو یزید بسطامی قدس الله سره اخیر</p>
<p>عاشقان را لذت اندر قعر زندان و بس قهر او پیش فتن کای مردان است و بس</p>	<p>ز ابرار اجنت الفرووس بایز نگاه لطف او را عام و خاص نیک بیابند</p>

علائی بن علی بن ابی طالب
بنی بر خا خدم الملک کورین
فخر در تصرف دریا است
باید که در صفت جلاله
شبیخ لعین و منافق
خود زنده اند و شیخ از
مطهر علامه شیخ
است فخر از است
از صفات بهار و بار
از دانش بهار و بار
بزرگ است او را و بار
عجب الدین از دکان
دوبلایه بیان
بجایست کسر کرده
۱۲ × ۱۲ × ۱۲

در سفر خویش بر لب آب رسیده که کشتی نداشت در خاطرش گزشت که فی
 کشتی چون گزدم در حال ایسی در میان آب پدید آمد فریاد برآورد که المکر المکر
 و باز گشت و اینجا سترت یطیف و آن آنست که صحت ولایت متعلق است
 با عرض از غیر دوست و ترک نادون بحیب و ترک واخذ ضد اند و اقبال و عرض
 مخالف یکدیگر اند چون کرامات اقبال کرد و کرامات دید و بران عمت کرد و از
 مکر ام عرض نمود و به غیر دوست اقبال کرد و لا ولا یز مع الاعراض طلایت
 با عرض هرگز نبود در مکتوب و هم مذکور است در معجزه اظهار شرط است
 و مکر است کتمان شرط است و دیگر آنکه بدانند که این معجزات است پیش از
 آمدن خبر دهند از معجزات اما اولیا ندانند که این کرامات است و از فتن کرامات خبر
 ندانند پیش از آمدن کرامات خبر دهند و این بیان اصل است که ولی راجع
 ولایت ثابت نگردد و ناخوشتن را کمترین همه خلق ندانند چون خوشین و چندین
 او را دعوی کرامت کی بود و چون دعوی نباشد از آمدن و رفتن کرامت چه
 خبر دارد و گفته اند هر کرا از حق جز حق چیزی یاید او را مقام ولایت نیست چون
 دعوی کرامت کند از دوست و خود دوست خواست پس این نفی ولایت باشد
 نه ثبوت ولایت باز در همان مکتوب می فرماید اما اتفاق کرده اند مشایخ این طائفه
 و جمله اهل سنت و جماعت بر آنکه روا باشد که فعلی ناقض عادت مانند معجزه انبیا
 و کرامات اولیا پدید آید بر دوست کافر و کس را اندر کذب و بی شک نیفتد
 و این چنان بود که فرعون چهار صد سال عمر یافت که دس را اندر ان بیان
 یسبح بیماری بنمود آب از لیس و سبب بالار سید و چون لوبالی تا آب

معجزات است از توفیق
 نفی مخالفت و اقبال
 با سواد و اقبال
 و کرامات و اقبال
 از حد کذا فی مصلحات
 و شیخ اکبر ۱۲

بایستاد و چون او بر فت آب بر فت پیچ عاقل را اینجاست به نیفتد در آنکه او و نحو
 خدای می کرد زیرا که همه غصه متفق و مقررند که خداوند جسم و جوهر و خورنده و خمیند
 و رنده و آینه و گوشت و پوست نیست و اگر چنین افعال ناقض بروی بسیار
 پدید آمد پیچ عاقل را بر کذب و دعوی او شک بنود و شبهه نیفاد و
 زیرا که اگر چنین چیز از خطای عادت که بروی پدید آمد که را شبهه خواهد گفتند
 هزار چیز ظاهر که بروی پدید آمده است شاهدست بر کذبانی و سبب آن شبهه را
 دفع کند و مانند این را حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم که مرصاد قنانت
 خبر داده است که اندر آخر الزمان و جال خواهد آمد سخوی خدای خواهد کرد و که
 آنکس که بختی بر رست و سبب و یکدیگر بر چپ می رود این که هر که بر رست بود
 بهانگاه نسیم بود و آنکه بر چپ و سبب بود و جاناگاه عذاب بود و گوید این بهشت و آن
 و دوزخ هر که بمن ایمان بسیار داد و اندرین بهشت اندازم و هر که بمن ایمان نیاورد و
 اندرین دوزخ اندازم و حق تعالی بدست و سبب که را بر اندوید که را بر زیاده
 این همه که یاد کردیم مانند معجزه و کرامات است و حق تعالی همه دشمن را بهر
 از بهر آنکه اینجاست به نیفتد که هر که هست و اندک که هر که بر خورشید خدای نبود و او
 خدای نبود و خورنده و خپنده خدای نبود پس این استدراج و ذکر نبود و معنی استدراج
 آن بود که ایشان هر چند بے حرمتی کنند ایشان را با آسانی و برادر و تاه
 بے حرمتی و قمر دی خوشی هلاک شوند چنانکه با فرعون کرد اگر مردار آب روان
 نکرده و دعوی خدای باز گشته و معنی مکر آن باشد که نجات نماید و هلاک آرد
 و عز نماید فل آرد و بدی نماید و سلال آرد با عدل این صفت باشد یعنی هر که دشمن را

چیز ازین معنی بدین همه استدرج و مکر باشد پس این سه گونه اند انبیا را و بدین
اولیا را و بدین و اعدا را و بدین اما انبیا را معجزات باشد و اولیا را کرامات باشد و
اعدا را مکر و استدراج باشد باز در همین مکتوب تحریر می فرمایند تا یکی از مشایخ
چندین گفته است رحمه الله علیه که بت اندر عالم بسیار است یکی از بنان این طائفه
کراماتست تا کافران را بابت تعلق بود اعدایا شنید چون از بت روی گردانند
و بت را کنند اولیا گردند همچنین بت عارفان کراماتست اگر با کرامات سکون گیرند مجرب
گردند و اگر از کرامات اعراض نمایند و بت را کنند مقرب و کثوف گردند

هرگز نشود اے بت بگزیده من	مهرت ز دل و خیالت از دیر من
گرازی پس مرگ من بجوئیابی	آن ذوق در استخوان بوسید من

و این سرانست که در مکتوب تحریر افتاده است که صحت ولایت متعلق با عرض اخیر
دوست و ترک مادون حبیب و ترک و اخذ هر دو صند اند چون بکرامات اقبال کرد
و کرامات دید و بر کرامات اعتماد کرد از دوست اعراض کرد و بغیر دوست اقبال نمود
و اَبَقَاءُ لِقَا لَا يَتَرَفَعُ الْاِعْرَاضِ عَنِ الْحَبِيبِ وَالْاِقْبَالُ إِلَى غَيْرِ الْحَبِيبِ
نقل است که وقتی سلطان العارفين خواجه بایزید ببطامی را و سرفرازی پیش آمد که
بکشتی باید گزشت و کشتی حاضر نبود در خاطرش آمد که چگونه گزرم در حال پدید آمدن
آب راه پدید آمد فریاد برآمد گفت المکر المکر و باز گشت و گفت

من بگرامی قیامت خون خرم برآمدم	جوی شیر از انما کوشش بر کوش بود
و دیگر برین معنی اشارت کرده است	
حاشا که دلم از تو جدا نخواهد شد	یا با کسی دیگر آشنا نخواهد شد

این کلام از دست اخیر
تأیید و تفسیر دوست من
کرد و لایزال باقی مانده

از مهر تو بگسلد کردار دوست و ز کوس تو بگزید کجا خواهد شد

اے برادر آخر شنیده که ان الحُب اَقْلَهُ حَيَوتُهُ وَ اَخِرُهُ مَمَاتُهُ
وَ اَوَّلُهُ خَطْلُهُ وَ اَخِرُهُ قَتْلُهُ اَوَّلُ مَحَبَّتِ حَيَوتُهُ وَ اَخِرُ شَمَاتِ
وَ اَوَّلُ مَحَبَّتِ مَمَاتِ وَ اَخِرُ شَقْلِ وَ اَوَّلُهُ كَرَامَةُ وَ اَخِرُهُ غَرَامَةُ
وَ اَوَّلُش کرامت است وَ اَخِرُش غرمت حضرت مجدد رحمته علیه السلام
در مکتوب صد هفتم از جلد اول که به محمد صادق کشمیری صدور یافته و در حدود
شانزدهم از جلد اول که بمزار حاتم الدین شریف تحریر یافته بمال بسط تحریر
فرموده اند بآن رجوع آورده شود که حل مشتمل بر از شبهات کند در باب هشتم
پنج از فتوحات کتبه مذکور است کَمَا انَّ الْآيَاتِ وَالْكَرَامَاتِ وَ حَبَّ
عَلَى الرَّسُولِ اِظْهَارُهَا مِنْ اَصْلِ دَعْوَاهُ لَكَ يَحِبُّ عَلَى الْعَالِي السَّابِعِ
سَيِّدُهَا هَذَا مَذْهَبُ الْجَمَاعَةِ لَا تَدْعُو غَيْرُ مَذْهَبٍ لَا يَنْبَغِي لَهُ الدَّعْوَى
فَاتَهُ لَيْسَ بِمُشْرِعٍ

۱- فتوحات کتبه فی اسرار الملکیه و الملکیه از عمده و اواخر تصانیف شیخ محمد الدین بن عربی المتوفی
۷۳۰ است شیخ فرماید که هرگاه برائی حج و عمره فتم در دگر گشت که کتابی در وصافه نگارم و در آن نهی حق تعالی با
اطلاع داده بر نگارم تا رباب لایه از آن فائده بردارند ترتیب ابواب تصانیف منکر و نظریات بلکه بهایت ملک السلام
ست گاهی کلامی بوجهی مذکور می شود که آنرا علاوه از ما قبل مابعد نهی باشد و این مشابهت قبول حق تعالی ظاهر
علی الصلوات و الصلوة الوسطی که در آن آیات طلاق و طلاق و عدت و فوات ذکر فرموده که لایه از تحریر فتوحات فراخ
است داده افکوس که بعد از آن در فتوحات السور چند خلاف مسلک اهل سنت جماعت مذکور که اندر فوات و فوات آیات
انگار می زند نام شعری چنین نیست فتوحات اصل نه فتوحات یا نه کتبه عبارات پاک صاف بود پس

صحت حدیث با تصدیق اولیای اهل بیت و اولاد اهل بیت و اهل بیت و اولاد اهل بیت

۱۲
خاتم النبیین
انبا علیهم السلام
واجب است بر همه
کرامت بر او باد
واجب است بر همه
سلک جماعت را
بنده حق تعالی
و در حق تعالی
و در حق تعالی
و در حق تعالی

۱۳۱۱
 ۱۳۱۲
 ۱۳۱۳
 ۱۳۱۴
 ۱۳۱۵
 ۱۳۱۶
 ۱۳۱۷
 ۱۳۱۸
 ۱۳۱۹
 ۱۳۲۰
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۲
 ۱۳۲۳
 ۱۳۲۴
 ۱۳۲۵
 ۱۳۲۶
 ۱۳۲۷
 ۱۳۲۸
 ۱۳۲۹
 ۱۳۳۰
 ۱۳۳۱
 ۱۳۳۲
 ۱۳۳۳
 ۱۳۳۴
 ۱۳۳۵
 ۱۳۳۶
 ۱۳۳۷
 ۱۳۳۸
 ۱۳۳۹
 ۱۳۴۰
 ۱۳۴۱
 ۱۳۴۲
 ۱۳۴۳
 ۱۳۴۴
 ۱۳۴۵
 ۱۳۴۶
 ۱۳۴۷
 ۱۳۴۸
 ۱۳۴۹
 ۱۳۵۰
 ۱۳۵۱
 ۱۳۵۲
 ۱۳۵۳
 ۱۳۵۴
 ۱۳۵۵
 ۱۳۵۶
 ۱۳۵۷
 ۱۳۵۸
 ۱۳۵۹
 ۱۳۶۰
 ۱۳۶۱
 ۱۳۶۲
 ۱۳۶۳
 ۱۳۶۴
 ۱۳۶۵
 ۱۳۶۶
 ۱۳۶۷
 ۱۳۶۸
 ۱۳۶۹
 ۱۳۷۰
 ۱۳۷۱
 ۱۳۷۲
 ۱۳۷۳
 ۱۳۷۴
 ۱۳۷۵
 ۱۳۷۶
 ۱۳۷۷
 ۱۳۷۸
 ۱۳۷۹
 ۱۳۸۰
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۲
 ۱۳۸۳
 ۱۳۸۴
 ۱۳۸۵
 ۱۳۸۶
 ۱۳۸۷
 ۱۳۸۸
 ۱۳۸۹
 ۱۳۹۰
 ۱۳۹۱
 ۱۳۹۲
 ۱۳۹۳
 ۱۳۹۴
 ۱۳۹۵
 ۱۳۹۶
 ۱۳۹۷
 ۱۳۹۸
 ۱۳۹۹
 ۱۴۰۰
 ۱۴۰۱
 ۱۴۰۲
 ۱۴۰۳
 ۱۴۰۴
 ۱۴۰۵
 ۱۴۰۶
 ۱۴۰۷
 ۱۴۰۸
 ۱۴۰۹
 ۱۴۱۰
 ۱۴۱۱
 ۱۴۱۲
 ۱۴۱۳
 ۱۴۱۴
 ۱۴۱۵
 ۱۴۱۶
 ۱۴۱۷
 ۱۴۱۸
 ۱۴۱۹
 ۱۴۲۰
 ۱۴۲۱
 ۱۴۲۲
 ۱۴۲۳
 ۱۴۲۴
 ۱۴۲۵
 ۱۴۲۶
 ۱۴۲۷
 ۱۴۲۸
 ۱۴۲۹
 ۱۴۳۰
 ۱۴۳۱
 ۱۴۳۲
 ۱۴۳۳
 ۱۴۳۴
 ۱۴۳۵
 ۱۴۳۶
 ۱۴۳۷
 ۱۴۳۸
 ۱۴۳۹
 ۱۴۴۰
 ۱۴۴۱
 ۱۴۴۲
 ۱۴۴۳
 ۱۴۴۴
 ۱۴۴۵
 ۱۴۴۶
 ۱۴۴۷
 ۱۴۴۸
 ۱۴۴۹
 ۱۴۵۰
 ۱۴۵۱
 ۱۴۵۲
 ۱۴۵۳
 ۱۴۵۴
 ۱۴۵۵
 ۱۴۵۶
 ۱۴۵۷
 ۱۴۵۸
 ۱۴۵۹
 ۱۴۶۰
 ۱۴۶۱
 ۱۴۶۲
 ۱۴۶۳
 ۱۴۶۴
 ۱۴۶۵
 ۱۴۶۶
 ۱۴۶۷
 ۱۴۶۸
 ۱۴۶۹
 ۱۴۷۰
 ۱۴۷۱
 ۱۴۷۲
 ۱۴۷۳
 ۱۴۷۴
 ۱۴۷۵
 ۱۴۷۶
 ۱۴۷۷
 ۱۴۷۸
 ۱۴۷۹
 ۱۴۸۰
 ۱۴۸۱
 ۱۴۸۲
 ۱۴۸۳
 ۱۴۸۴
 ۱۴۸۵
 ۱۴۸۶
 ۱۴۸۷
 ۱۴۸۸
 ۱۴۸۹
 ۱۴۹۰
 ۱۴۹۱
 ۱۴۹۲
 ۱۴۹۳
 ۱۴۹۴
 ۱۴۹۵
 ۱۴۹۶
 ۱۴۹۷
 ۱۴۹۸
 ۱۴۹۹
 ۱۵۰۰
 ۱۵۰۱
 ۱۵۰۲
 ۱۵۰۳
 ۱۵۰۴
 ۱۵۰۵
 ۱۵۰۶
 ۱۵۰۷
 ۱۵۰۸
 ۱۵۰۹
 ۱۵۱۰
 ۱۵۱۱
 ۱۵۱۲
 ۱۵۱۳
 ۱۵۱۴
 ۱۵۱۵
 ۱۵۱۶
 ۱۵۱۷
 ۱۵۱۸
 ۱۵۱۹
 ۱۵۲۰
 ۱۵۲۱
 ۱۵۲۲
 ۱۵۲۳
 ۱۵۲۴
 ۱۵۲۵
 ۱۵۲۶
 ۱۵۲۷
 ۱۵۲۸
 ۱۵۲۹
 ۱۵۳۰
 ۱۵۳۱
 ۱۵۳۲
 ۱۵۳۳
 ۱۵۳۴
 ۱۵۳۵
 ۱۵۳۶
 ۱۵۳۷
 ۱۵۳۸
 ۱۵۳۹
 ۱۵۴۰
 ۱۵۴۱
 ۱۵۴۲
 ۱۵۴۳
 ۱۵۴۴
 ۱۵۴۵
 ۱۵۴۶
 ۱۵۴۷
 ۱۵۴۸
 ۱۵۴۹
 ۱۵۵۰
 ۱۵۵۱
 ۱۵۵۲
 ۱۵۵۳
 ۱۵۵۴
 ۱۵۵۵
 ۱۵۵۶
 ۱۵۵۷
 ۱۵۵۸
 ۱۵۵۹
 ۱۵۶۰
 ۱۵۶۱
 ۱۵۶۲
 ۱۵۶۳
 ۱۵۶۴
 ۱۵۶۵
 ۱۵۶۶
 ۱۵۶۷
 ۱۵۶۸
 ۱۵۶۹
 ۱۵۷۰
 ۱۵۷۱
 ۱۵۷۲
 ۱۵۷۳
 ۱۵۷۴
 ۱۵۷۵
 ۱۵۷۶
 ۱۵۷۷
 ۱۵۷۸
 ۱۵۷۹
 ۱۵۸۰
 ۱۵۸۱
 ۱۵۸۲
 ۱۵۸۳
 ۱۵۸۴
 ۱۵۸۵
 ۱۵۸۶
 ۱۵۸۷
 ۱۵۸۸
 ۱۵۸۹
 ۱۵۹۰
 ۱۵۹۱
 ۱۵۹۲
 ۱۵۹۳
 ۱۵۹۴
 ۱۵۹۵
 ۱۵۹۶
 ۱۵۹۷
 ۱۵۹۸
 ۱۵۹۹
 ۱۶۰۰
 ۱۶۰۱
 ۱۶۰۲
 ۱۶۰۳
 ۱۶۰۴
 ۱۶۰۵
 ۱۶۰۶
 ۱۶۰۷
 ۱۶۰۸
 ۱۶۰۹
 ۱۶۱۰
 ۱۶۱۱
 ۱۶۱۲
 ۱۶۱۳
 ۱۶۱۴
 ۱۶۱۵
 ۱۶۱۶
 ۱۶۱۷
 ۱۶۱۸
 ۱۶۱۹
 ۱۶۲۰
 ۱۶۲۱
 ۱۶۲۲
 ۱۶۲۳
 ۱۶۲۴
 ۱۶۲۵

وَهُوَ ذَلِكَ چون بخیال مردم میان این الفاظ فرق است و خلقی و صورتی با که
ندارد و اما بر قائل انا لله الله بعت کشاید مگر از اندک تامل آشکارا گردد که انا
ولی الله گفتن باکی ندارد و الله تعالی هر مومن را ولی گفته می فرماید **اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا**
پس هرگاه الله تعالی ولی مومنان باشد مومنان ولی باری تعالی باشند پس در انا
ولی الله گفتن باکی نخواهد بود شیخ علی شافعی ربیب شیخ ابی الموهب می گوید که چون
شافعی به ثنائی نفوس خود لب می کشادند از شیخ ابی الموهب که مریدش بودم
می گفتم که به فقیر کی روا بود که زبان خود را به ثنائی کشاید تا آنکه بعت می رسیدم که
بعد فزون آن مقام شافعی ثنائی خود می کردند پس دیدم که بعد رسیدن آن مقام
بر فقیر واجب است مخ خود کردن و شکر قلبی درین مقام کافی نمی باشد بلکه
بر اظهارش مجبور می شود تا عام و خاص بر آن اطلاع یابند امام شعرانی در این
می نگارد **فَاتِيَاكَ يَا أَخِي أَنْ تَبَادُرَا الْإِفْكَارَ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ**
إِذَا مَدَحَ نَفْسَهُ وَتَحَمَّلَهُ عَلَى الْأَعْرَاضِ النَّفْسَانِيَّةِ بَعْدَ إِطْلَاعِكَ
عَلَى هَذِهِ الْأَدِلَّةِ وَالنَّقُولِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا وَعَلَيْكَ أَنْ تَحْتَمِلَهُمْ
علی احسن المحامیل یعنی اگر کسی از عرفا مدح سر می کند بر آن انکار نشاید و بر غرض
نفسانی محمول نباید کرد بلکه آن را بر حسن محامل عمل باید کرد و پیشتری از علماء اعلام
منقب و مدائح خود در کتب و رسائل تحریر کرده اند چنانچه نام نامی شان مذکور میشود
شیخ امام فقیه محدث عبدالغفار الفارسی علامه عماد کاتب اصفهانی شیخ امام مقرئ
الفقیه یا قوت المحوی شیخ علامه لسان الدین بن الخطیب شیخ ابو عبید الله القرشی
شیخ ابوالریج المالکی شیخ صنف الدین بن ابی منصور شیخ ابوشامه شیخ حافظ

۹
من ولی الله است

عازم فزون ارباب بود
تا به این منقادی بچشم
بکمال بسط و کرم است
بقرای اصفهانی بگویند
در کتب و رسائل
کرد ۱۳

تقی الدین فارسی شیخ ابوجان حافظ بن حجر شیخ جلال الدین سیوطی
عبد الوہاب شعرانی وغیرہم در لطائف المنن مذکورست و کان الحسن
البصری یقول فی قولہ تعالیٰ اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّہٖ لَکَنُودٌ اِی
بعث المصابیہ النبی صلیہ و ینسی التحدیث بالنعیم یعنی حسن بصری ر
در تفسیر آیه کہ ترجمہ اش نیست بہ تحقیق انسان برائے رب خود ناشناس
ست می فرمود کہ صورتش نیست کہ چون از انسان مصیبت دور شود و رنج
براحت مبدل گردد و روی آسایش بنید و او متحد نعمت را فراموش کند
و روی ابی نعیم فی الحلیۃ عن و ہب بن منبہ آنہ سئل عن سبب
سلب بلعام باعور بعد تلک الایات و لکرامات فقال ان بعض
الانبیاء سأل ربہ عن سبب ذلک فَاَوْحٰی اللہ تعالیٰ الیہ اِنَّہ لم یشکرنی
یومًا قط علی ما اعطیتہ ولو شکرنی علی ذلک مرۃ و احدۃ لمسا
سکتہ نعمتی و لکن جردی بذلک قضاکی و تمت فیہ ارادتی و مشیتہ
یعنی از وہب بن منبہ سوال کردہ شد کہ بعد این چنین آیات و کرامات از
بلعم باعور چرا نعمت سلب کردہ شد گفت کہ بعض انبیاء علیہم السلام
حق تعالیٰ جل شانہ از بیش سوال کردند و وحی آمد کہ او گاہے شکر نعمائی
الہی نہ کرد اگر یکبار شکر می کرد از سلب نعمت من نہی شد منشاء قضا و قدر
ہمین بود ہر گاہ بسبب عدم شکر ثبوت نعمتہ المحنت سابقہ را نگاہ و مردم از
خطرہ قدس دور افکندہ شود پس چراست حدیث نہ کنند بہجتہ الاسرار از ذکر
نمائے حضرت غوث الاعظم مالا مال است روزے بعد از نماز کثیر و روزہ

در اخبار الانبیاء در
ذکر شیخ علی بن ابی حمزہ
است کہ در ذوق موت
گفتند کہ من تعلیم و شرف
مکرات موت لازم
مقام بقیست است و گاہ
در دم در جہان نیست اگر
بمن شدت مکرات
موت پسند اعتقاد
کم یکند م

يَا عَزِيزُ أَنْتَ وَاحِدٌ فِي السَّمَاءِ وَأَنَا وَاحِدٌ فِي الْأَرْضِ يَعْنِي تَوَرَّاسُ
يَكُنْ هَسْتِي وَمَنْ دَرِزِينَ دَرِزِ مَرَضِ مَوْتِ بِهْ اَوْلَادِ خود فرموده بَنِي وَبَنِيكُمْ
وَبَيْنَ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ بَعْدُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا تَقْيِسُونِي بِأَحَدٍ
وَلَا تَقْيِسُونِي عَلَى أَحَدٍ أَيْ عَنِ دِيَانِ مَاوِشْ مَاوِلَقِ فَرْقِ بِيَانِ آسْمَانِ وَ
زَمِينِ هَسْتِ مَا رَا بَرِ كَسِي وَكَسِي رَا بَرِ بِا قِيَاسِ نَكُنْدِ رَوَزِ فرموده مَا مِنْ نَبِيٍّ
خَلَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَلَا وَلِيٍّ إِلَّا قَدْ حَضَرَ مَجْلِسِي هَذَا الْأَحْيَاءُ بِأَبْدَانِهِمْ
وَالْأَمْوَاتُ بِأَرْوَاحِهِمْ يَعْنِي تَمَامِ انْبِيَاءِ وَاوَلِيَاءِ مَجْلِسِ حَاضِرِ شَدِيدِ اَمْرِ
زنده بذات خود و مرده بارواح خویش روزی ارشاد فرموده وَكُلُّ
رَجُلٍ الْحَقِّ اِنْ اَوْصَلُوْا اِلَى الْقَدَرِ اَمْسِكُوْا اِلَّا اَنَا وَصَلْتُ اِلَيْهِ وَفَتَحَ لِي
فِيهِ رَوْزَنَةٌ فَأَوْحَشْتُ فِيْهَا وَتَاوَزْتُ اِقْدَارَ الْحَقِّ بِالْحَقِّ لِحَقِّ فَالْجَلُّ
هُوَ الْمَنَازِعُ لِلْقَدَرِ لَا الْمَوَافِقُ لَهُ يَعْنِي دَسْتُوْرِ تَمَامِي اَوْلِيَاءِ اَسْلِيْمِ سِتِ
که چون بقدر رسند خود را باز دارند مگر من که بقدر رسیدم و بر آن روزی
کشاید پس در آدم در آن کوشیدم اقدار حق را مرد و نهانست که نیاز
بافز کند نه آنکه با قدر موافق باشد درین مقام و تا شبیه عوین ارمی شود
اَوَّلِ عِلَافِ قَضَاءِ بَرَمِ چون واقع شود بجوابش نیست که حضرت مجدد در
مکتوب دوسم و نهم از جلد اول که بلا طاهر قدسی صدور یافته چنان
تحریر فرموده اند که قضای معلق بر دو گونه است قضا نیست که تعلیق او در لوح
محفوظ طاهر ساخته اند و ملائکه را بران اطلاع داده و قضاییکه تعلیق او نزد خداست
جل شان و پس در لوح محفوظ صورت قضای بمرم دارد این قسم اخیر از قضائے

در بیان معجزه
در بیان معجزه
در بیان معجزه

همیشه است حضرت خواجه محمد پارسا رحمه الله تعالی در فصل الخطب می فرماید
باید دانست که چنین گفت اند که ترس است در عبارات و تجویزات و کلمات بطریق
مخض اهل معرفت را بیشتر در سه حالت است استغراق فناء و سکر حال و انس
اولاً انشاء وافی و وصف المستأنین من المحبوب

قَوْلُهُمْ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَ تَنفَرُ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَ تَنفَرُ
وَقَالَ بَعْضُ الْعَارِفِينَ الْحَبِيبِ لَا يَجِبُ وَالْعَدْوُ لَا يَجِبُ لَهُ وَلَا
يَجِبُ اللَّهُ هَذَا التَّنَجُّعَ مِنَ الْأَدْلَالِ إِلَّا لِمَنْ أَقَامَهُ مَقَامَ الْأُنْثَى وَلَا
يُحْسِنُ ذَلِكَ إِلَّا مَنَّهُ أَتَى سَبَبُ ضَعْفٍ تَحْرِيرِ فَرَمُودِ شَدِيدِ قِيَاسِ
پس حضرت عوث پاک این را بیان فرموده و کیفیت اولال که در مرض موت
خود فرموده و در زیجۃ الاسرار مذکور است پیش ازین بیان کرده شد شنیدی
است که تزکیه نفس اظهار نعمت در صورت با هم التباس دارند لیکن در حقیقت متفاو
اند اگر کمالات را بنفس خود نسبت کند و نسبت آن را بخالق فراموش نماید آن
تزکیه نفس است حق تعالی سراید که تَزَكَّى النَّفْسُ یعنی نفس خود را به پاک
کنند این چنین تزکیه بکبر و مذموم است و اگر آن نسبت بخدائی تعالی کند
و خود را فی نفسه ششاد سر داند و التماس خود بوجه رعایت بحول قوت الهی بآن
کمالات باشد شکر الهی بجاء و آن را اظهار نعمت گویند این معنی هر چند در نظر
سواء التباس دارد لیکن نزد خدا کے تعالی التباس ندارد و الله یَعْلَمُ الْمُنْتَفِعِ
مِنْ الْمُضْلِمِ حق تعالی می داند مقصد را بعد از مصلح از اولیاء العبد که از ذل نفس
پاک اند تصور نیست مگر اظهار نعمت پس این امر اگر از انقیاد بظهور آید بر او اعتراض نشاید که

حسن ظن با موریست و درین شبیه نیست که اولیا را در بحالت احتضار انوار ببینند
 که بلا خطه آن کیفیت وصل دنیاوی را که مناظر عبادت می دانستند هیچ امکان ندارد
 معنی را بربان حال و قال آنند پس ضرورت که برای وی محلی صحیح برآورده شود
 تا صورت منقبت بکار او لیاذ الله گردد حضرت سید آدم بنوری در حلاوت المعانی
 می طراز که حضرت سلطان العارفين با یزید لبطای در آخر حیره خود نزدیک حضرت
 در آخر وقت در مناجات خود فرموده اند **اللّٰهُمَّ مَا ذَكَرْتُكَ إِلَّا عَنْ غَفْلَةٍ وَ**
مَا أَخَذْتُ مِنْكَ إِلَّا عَنْ قَلْبٍ يَّحْضُرُ معلوم است که ذکر و مسلمان ظل و اصل
 عبارت از مشهود و حضور آنهاست نمازشان در حالت کائنات تراه است
 خواه اصل ظل شد خواه اصل صلی زیرا که اصل سر مرتبه خود را در اصل نفس
 ذات می داند و اگر چنینند انبی آرا می بود و در دانش خود هم صاحب تکلیف نبود
 پس حضرت شیخ یزید در آن وقت آخر حضور با سابق خود را که شهومی
 بوده باشند اگر مجهول کیفیت باشند هم غفلت داشت که حضور اصل مطلوب
 نبود فلا جرم از واجب تعالی خود را غافل گفت که گفت **مَا ذَكَرْتُكَ إِلَّا عَنْ غَفْلَةٍ**

انتهی به گفتگوی عاشقان کار رب | جوشش عشق است فی ترک ادب
 امر شایسته شیطانیست حرکت را گویند و طاعونه را شیطاح خوانند بکثرت تحرک
 وی چون آب آغشته است و در زیر نخل گویند **شَبَّحَ الْمَلَأُوْهُ فِي النَّهْرِ فَرَحَتْ أَسْرَارُ**
 و اجدین را گویند چون با ایشان قوت گیر و بجای که بریزد از اناس استعدا
 ایشان بمیاه معارف و سر را آبی ببارست که غفل از یاد آسان عاجز باشد کذا
 فی اللطائف در کوب می نگار و اعلم که **أَنَّ الشَّيْخَ مِنْ جُمْلَةِ مَا أَصْبَحَ وَأَبْ**

لا یزید در بحالت احتضار انوار
 که بلا خطه آن کیفیت وصل دنیاوی
 معنی را بربان حال و قال آنند پس
 تا صورت منقبت بکار او لیاذ الله
 می طراز که حضرت سلطان العارفين
 در آخر وقت در مناجات خود فرموده
 ما ذکر نکردت را از غفلت و
 ما از تو را از قلبی که حاضر
 عبارت از مشهود و حضور آنهاست
 خواه اصل ظل شد خواه اصل صلی
 ذات می داند و اگر چنینند انبی
 پس حضرت شیخ یزید در آن وقت
 بوده باشند اگر مجهول کیفیت
 نبود فلا جرم از واجب تعالی
 انتهی به گفتگوی عاشقان کار رب
 جوشش عشق است فی ترک ادب
 امر شایسته شیطانیست حرکت
 وی چون آب آغشته است و در زیر
 و اجدین را گویند چون با ایشان
 ایشان بمیاه معارف و سر را آبی
 فی اللطائف در کوب می نگار و اعلم
 که آن شیخ از جملة ما استعدا
 ایشان بمیاه معارف و سر را آبی
 فی اللطائف در کوب می نگار و اعلم

کتاب

فَصَدَّ عَنْهُمْ امْتِنَانًا لِأَمْرِ وَيَكُونُ ذَلِكَ الْأَمْرُ تَنْوِينًا لِفَضْلِهِمْ
 وَبَيَانًا لِنُكُوشَاتِهِمْ وَتَعْرِيفًا لِلْحَاقِلِ بِكِبِيرِ قَدَرِهِمْ وَإِنْ شَاءَ إِلَى
 التَّعَلُّقِ لَهُمْ وَالتَّقَسُّلِ بِرَفِيعِ جَاهِهِمْ وَسَبِّحًا لِلصِّلَةِ الْعِبَادِ وَنَفْعِهِمْ أَمَامَ يَمِينِ
 دُرِّ شَمْسِي فَرَايِدُ كَرَامِ بَاعِلَامِ السُّدُورِ بِهَا هَامُ ثَبُودِ يَكْتَفِ بِاسْمَاعِ خَطَابِ يَخْرُجُ لِبَعْضِ
 شَيْخِ تَابِلِ مَوْلِ كَسَدِ خَانِجِهْ بِرَأْسِ مَلَكَاتِ ابْنِ لَيْثِ بْنِ جَمِيلِ بِجَمَاعَتِ فَهْمَا
 آمَدَ إِلَى لَيْثِ مِعَانَةِ حَالِ الْإِثَانِ وَرَمُوهُ مَرَّجًا لِعَبِيدِي فِي فَهْمَانَا نَوْشِ
 شَدِيدِ وَازِ سَحِيلِ مُحَمَّدِ حَضْرِي شَكَايَتِ أَوْفَدِ حَضْرِي جَوَابِ دَوْرِ اسْتِ كَفْتِ
 أَنَا نَحْمُ عَيْبِيهِ الْهَوَى وَالْهَوَى عَيْبِيهِ يَا نَحْمُ كَوِيدِ ۵

وَلَبَّيْكُمْ لَهُ التَّوَكُّلُ فِي الشَّيْخِ ظَاهِرًا
 وَبَعْضُ لَيْثِ ابْنِ جَمِيلِ كَوِيدِ الْأَمْرِ ضَرْفُ الْغُرَى وَالسَّمَاءُ سَمَائِي بِبَعْضِ جَمَالِ
 مَيْنِ بُوَيْ نَكَاشْتِ ۵

جَزَتْ الْقُفُوفُ إِلَى الْحُرُوفِ إِلَى الْهَيْكَلِ
 حَتَّى انْقَضَتْ مَرَاتِبُ الْأَبْدَانِ ۵
 یعنی مقامات اولیا یا ملائکه را تجاوز کردی و به سوی علم حروف و اسما و طلاع
 علی الاسرار شدی تا آنکه به تمام مکنون خلق و خورشع شدی ابوالغیث بجوابش
 منموده ۵

وَحَيَاتِي الْمَلِكُ الْهَيْكَلُ وَاجْتَبَانِي
 كَالْأَرْضِ الرُّضَى وَالسَّمَاءِ سَمَائِي ۵
 شخرب با شطح آن را گویند که عالی عظیم بیان کند تا از قلوب مردم اعتمادش
 زایل شود و با وسوسه نمل کنند و مقصودش که عدم اتقات مردمست حاصل شود
 شیخ محی الدین بن عربی فرماید ۵

۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

حرام زیاده تر خواهد رسید بعد از خلافی گناه استغفار کرده می شود تا وقتیکه کار از
 ارتکاب بکمره برآید از تکاب حرام جائز نیست درین مقام چند اقوال شطح بگاشته
 می شود **الْوَلَايَةُ أَفْضَلُ مِنَ النَّبُوَّةِ** تو جهات دارو اول آنکه
 عموماً ولایت از نبوت افضل باشد زیرا که ولایت نسبت مع الاستغفار
 از حضرت تقدس تعالی است پس در آن رویی باشد و نبوت اخبار بخلق
 و افاضت برکت بر ایشان است که در آن رویی باشد و رویی افضل است از
 رویی پس ولایت افضل باشد از نبوت این کلام منافعی شریعست زیرا که
 یا لایعاقب اینها افضل اند از اولیای چه نبوت قهصی مراتب نزد بشر است و این
 بهمان ترتیب یا لایعاقب از ان نسبت هر وجه تربیه که ولی سید ایدو لا محاله نبی را
 حاصل است و نبوت صرف رویی نیست که توهم مفضولیت نبوت از ولایت
 گردد بلکه نبوت رویی است و هم رویی ظاهرش باطنی است و طبعش با حق
 پس اینها جامع و شامل هر دو نسبت مذکوره اند چه ولایت جزو نبوت است و نبوت
 کل وجود نبوت در آن وجود ولایت غیر ممکن که **الْكُلُّ أَفْضَلُ مِنَ الْجُزْءِ**
 پس نبوت افضل باشد از ولایت و هم آنکه ولایت افضل است بعد از نبوت
 درین فقره من بعضی است چنانکه در **أَطْعِمُوا مِمَّنْ جُوعٌ** گویم که این وجه خلا
 تواند بود است زیرا که در **قَوْلِهِ الْكَافِرَةُ أَفْضَلُ مِنَ النَّبِيِّ** تفضیلی است
 بر نبی یعنی بعد از نبی باشد پس چگونه استعالمش معنی بعد از نبی خواهد بود و هم آنکه
 ولایت نبی افضل از نبوت تشیری و رسالت است همین است مسلک شیخ
 محی الدین بن عربی را ولایت عام است مرجمه موجودات کامله را تا آنکه هر مؤمنی در هر

ولایت افضل است از نبوت
 در این فقره من بعضی است

در این فقره من بعضی است

و نه توجیه خلق مانع توجیه حق تعالی در نبوت تنهار و بخلق نیست تا ولایت اگر رو بخت دارد
 ترجیح بروی بدینند عیناً ایا الله سبحانه و تعالی و بخلق تنهار بر عوام کالانعام است
 شان نبوت ازان برتر است فهم این محسنی را باب سکراد شواست الکابر تقیم حال
 باین معرفت متنازاند هَیْئَتاً اِلَیَّ بِابِ التَّعْلِیْمِ نَعِیْمُهَا خُصْرَتِ بایزید سلطانی قدس سره
 فرموده خمیه بر پهلوی عرش زده ایم به نام او از عرشش قلب مومن باشد یعنی متعارفش
 هستیم حضرت بایزید فرماید لَوَ اَنَّی اُکْرِفْتُ مِنْ لَوِ اَوْ مُحَمَّدٍ بِرَایِ صِحِّهِ اِنْ کَلَامُ
 چند تو جهات کرده اند توجیه اول آنست که لو ای محمد جبریل بود و لو ای
 بایزید محمد صلی الله علیه و سلم پس لو ای بایزید از لو ای محمد برتر باشد این قول بقول
 حضرت موسی علیه السلامی ماند که در مناجات خود فرموده است الهی آنچه در کلبه گردانی
 هست در خزانه خسر وی تو نیست ندانشند که ای موسی آن چیست که تو داری
 من ندانم عرض نمود الهی همچو توئی دارم و تو همچو خودی ندار می گویم که این توجیه
 صحیح نیست زیرا که جبریل علیه السلام بلسان شیخ یا عرف مجرب بلو او محمد نیست توجیه
 دوم آنکه این احکامیه عن الحق سبحانه تعالی گفته همچو پهلوی کلمه اِنِّی اَنَا اللهُ اَنْزَلْتُ
 و خت مہتر موسی علیه السلام توجیه سوم من معنی بعدت چنانکه اطعمہم من
 جُوعٍ یعنی طعام داد ایشان را بعد از جوع نژد را قم این توجیه نیز راست نمی آید زیرا که
 من معنی بعد در کتب خود تفاسیر موجوده از نظر نگزاشته داین من تفضیلیه است
 و درین محل زینهار من معنی بعد صحیح نخواهد بود توجیه چهارم ولایت افضل است از
 نبوت پس معنی چنین باشد که لو ای ولایت من افضل است از لو ای نبوت این توجیه
 هم صحیح البطلان است زیرا که ولایت هیچ ولی بر نبوت منسل نیست در نظام شرعی

لوحی بر این باب
 ابوالشام کاتب
 ۱۱
 محمد علی طبع
 ۱۱
 سحرنا بیست و پنج

ہرچہ گوید آن پری گفتہ بود
چون پری را این دم و قالون بود
ادی خود فرستہ پری خود او شدہ
چون بہ خود آید نند اندیک لغت
پس خداوندی پری و آدمی
شیر گیر از شیر کے ترسد بگو
شیر گیر از خون فوہ شیر چورد
در سخن پرواز از راز حسن
بادہ را چون بود این شورشور
گر ترا از تو بکل خالی کند
گرچہ تو آن از لب پیغمبر ست
چون ہمای بی خودی پرواز کرد
عقل را سیل تجیر درر بود
نیت اندرجہ ام الا خدا
آن مریدان جملہ در ہم آمدند
ہر یکی چون ملحدان در گرد کوہ
ہر کہ اندر شیخ تیغ می خلید
وانکہ اور از خم اندر سینہ زد
یک اثرنی بر تن آن ذوفنون

زین سکر نہ زان سر گفتمہ بود
کردگار آن پری خود چون بود
ترک بی الہام نازی گوشہ
چون پری را بہت این لایستہ
از پری کی باشد شش آخر کمی
شرح راہ از کور کے پرسد بگو
تو بگوئی او نکرد آن بادہ کرد
تو بگوئی با گوشت ست آن سخن
نور حق را بہت آن فرنگ در نور
تو شوی لیست او سخن عالی کند
ہر کہ گوید حق نہ گفت او کافر ست
آن سخن را با بیزید آسمان زد کرد
زان قوی تر گفت کا دل گفتمہ بود
پسند جوئی در زمین و در سما
تینہا بر جسم پاکش مے زدند
کار دمی زد پیر خود را بی ستوہ
باز گوئے او تن خود مے درید
سینہ اش بگافت شد مردہ ابد
وان مریدان جستہ و غرقاب خون

کسی کہ اورا سستہ
شراب تو را بپاشد
مصلحت تو را نشود
کیفیت تو را بپاشد
در زمانہ خود را بپاشد
نام تو را بپاشد
نام تو را بپاشد
نام تو را بپاشد
نام تو را بپاشد
نام تو را بپاشد

س بسته	<p>حلق خود بدیده وید و ناز مرد دل نداشت که ز نذر زخم گران جان به برد الا که اورا بسته کرد نونهها از جان شان بر بسته که دو عالم دج و ریک پیرهن چون تن مردم ز خنجر کشد با خود اندر دیده خود خار زد بر تن خود میزنی آن پوست دار تا ابد در اینی اوسا کنست نخ نقش روئے غیران جانی نه ورزنی بر آئینه بر خود زنی در به بینی عیسی مریم توئی نقش تو در پیش تو بهیاده است چون بسید اینجا قلم در هم شکست دم مزین و الله اعلم بالرشاد پست نشین یا فردا اول سلام آن دم خوش ما کن با دم ان بمخو بخش خنیه کنی فاش تو</p>	<p>هر که اوسوی گلویش زخم برد وانکه آگه بود زان صاحبقران نیم دانش دست او بسته کرد روز کشت آن مردیان گاسته پیش او آمد سزاران مردوزن این تن تو گرتن مردم بدست با خودی یا بخودی دو چار زد ای زده بر بخودان تو ذوالفقار زانکنی خود فانی ست اینست نقش او فانی و او شد آئینه گر کنی تف سوی روئے خود کنی در به بینی روی زشت انهم توئی اونه اینست و نه آن اوساده است چون رسید اینجا سخن لب در لب لب به بند از چه فصاحت به شد بر لب بامی تو است تمام هر زمانه که شوی تو کامران هر زمان خود را برسان باش تو</p>
س کای	<p>بسمه اقبال دال اند بزمی خودی و بی طبعی حضرت سلطان العارفين</p>	

ابو يزيد بسطامي رحمه الله عليه وبرگويائي حضرت حق از زبان و حضرت خواجيه مبارک
 در فصل الخطاب مي فرمايد که مايزيد گفته سُبْحَانِي مَا اَعْظَمَ شَانِي يَعْنِي جَرَأِي
 ذَلِكَ عَلَى لِسَانِهِ فِي مَعْرِضِ الْحُكَايَةِ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى فِي سُكْرِ
 وَغَلَبَاتِ حَالٍ كَمَا وَرَدَ فِي الْحَدِيثِ الصَّيِّحِ خَبْرًا عَنِ اللَّهِ
 سُبْحَانَهُ فَبَيْنَظُوتُ مَوْجِي لَيَقُولُ وَبِي يَكْمَعُ وَبِي يَكْمَعُ وَرَأَوَابِ الْمُرِيدِينَ
 شَيْخُ الْإِسْلَامِ أَبُو الْيُسُفِ عَبْدِ الْقَاهِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ السَّهَرُورِيُّ ذَكَرَ مَرَّةً وَأَنَا الشَّيْطَانُ مَا
 الْحُكَايَاتُ عَنْ أَبِي يَزِيدَ وَعَنْهُ فَذَلِكَ عَنْ غَلَبَةِ الْحَالِ
 وَقُوَّةِ السُّكْرِ وَغَلَبَاتِ الْوَجْدِ فَلَا قَبُولَ لَهَا وَلَا رَدَّ اِلَيْهِ
 وَشُكُوهِ الْأَنْوَارِ فَمَا يَدُ الْعَارِفُونَ بَعْدَ الْعُرُوجِ إِلَى سَمَاءِ الْحَقِيقَةِ
 اتَّفَقُوا عَلَى أَنَّهُمْ لَا يَرَوْنَ فِي الْوُجُودِ إِلَّا الرَّاحِلَ الْحَقْلَ كَرَفِيقِهِمْ
 مِنْ لَهْ هَاهُنَا الْحَالِ عِزَّ فَنَّا عَلِيًّا وَمِنْهُمْ مَنْ صَارَ لَهُ ذَلِكَ
 حَالًا وَقَتًا وَاتَّفَقَتْ عَلَيْهِمُ الْكُثْرَةُ بِالْكُلِّيَّةِ وَاسْتَفْرَسُوا
 بِالْبَرَكَةِ النَّبِيَّةِ الْمُحْصَنَةِ فَاسْتَوْفِيَتْ فِيهَا عُقُولُهُمْ فَصَارُوا
 كَالْمَبْهُوتِينَ فِيهِ وَلَمْ يَكُنْ فِيهِمْ مَتَسَمِّرٌ لِدَكْرِ غَيْرِ اللَّهِ
 وَلَا لِدِكْرِ أَنْفُسِهِمْ
 اَيْضًا فَلَمْ يَكُنْ عِنْدَهُمْ إِلَّا اللَّهُ فَسَكَرُوا وَسُكِرُوا
 رَفَعَ دُونَهُ سُلْطَانُ عُقُولِهِمْ فَقَالَ أَحَدُهُمْ أَنَا الْحَقُّ
 وَقَالَ الْآخَرُ سُبْحَانِي مَا اَعْظَمَ شَانِي وَقَالَ الْآخَرُ مَا فِي
 جَبَّتِي إِلَّا اللَّهُ وَكَلامُ الْعَشَابِ فِي حَالِ السُّكْرِ يَطُوقُ

خَضَّتْ بِحَرْوٍ وَقَفَ الْأَنْبِيَاءُ بِسَاحِلِهِ دُرِّ شَرِّ الْحَاسَنِ ذَكَرْتُ
كَيْفَ يُقَالُ عَنْهُ إِنَّهُ قَالَ خَضَّتْ بِحَرْوٍ وَقَفَ الْأَنْبِيَاءُ بِسَاحِلِهِ فَإِنْ
عَمَّ هَذَا الْقَوْلُ عَنْهُ فَيَنْبَغِي أَنْ يُجْمَلَ عَلَى صُدُورِهِ عَنْهُ فِي حَالِ
السُّكْرِ أَوْ عَلَى أَهْمُهُ وَقَفُوا لِيَعْبُرُوا فِي ذَلِكَ الْبَحْرِ مَنْ رَأَوْا
فِيهِ أَهْلِيَّةَ الْعُبُورِ وَلَمْ يَتَوَّعُوا مَنْ لَيْسَ فِيهِ أَهْلِيَّةٌ أَوْ لَيْدٌ رَكُوعًا
مَنْ لَا رَأْيَ اسْتَشْرَفَ عَلَى الْغَرَفِ أَوْ اخْتَوَى ذَلِكَ مِمَّا فِيهِ نَفْعُ الْغَيْرِ
كَمَا يَقِفُ الْأَفْضَلُ يُشْفَعُ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ وَيُدْخِلُ الْمَفْضُولَ
أَوْ مَا قَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ وَقْفَهُمْ وَقُوفُ صُدُورِهِ لَا وَقُوفُ
وَرُودِهِ إِذَا فَظَّاهُ جَرَّ سَوَالٍ كَرُونْدَكَ أَرِيزِنْ قَوْلٍ بَايَزِيدُ نَقَصْتَ أَنْبِيَاءَ لَا زَمَ
أَيُّ جَوَابٍ أَمَّا الْقَوْلُ لَمْ يَصِحَّ عَنْهُ وَإِنْ حَقَّ فَمَعْنَاهُ جَبَّيْنُهُمَا أُعْطِيَ
الْأَوْلِيَاءُ مِمَّا أُعْطِيَ الْأَوْلِيَاءُ كَزَقٍّ مَلَأَ عَسَلًا وَفُشَّتْ
مِنْهُ رَشَاتٌ هِيَ مَا أُعْطِيَ الْأَوْلِيَاءُ وَمَا فِي بَاطِنِ النَّقِ هُوَ
مَا أُعْطِيَ الْأَنْبِيَاءُ وَقُوفُهُمْ بِسَاحِلِهِ لِيَعْبُرُوا مَنْ رَأَوْا فِيهِ
أَهْلِيَّةَ أَوْلِيَةٍ رَكُوعًا مَنْ رَأَوْهُ اسْتَشْرَفَ عَلَى الْغَرَقِ فَمِنْ هَذَا
الْقَوْلِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَادِرَ مِنْهُ حَالُ السُّكْرِ تَعَيَّنَ تَأْوِيلُهُ
بِمَا يَلِيْقُ بِجَلَالَةِ الْأَنْبِيَاءِ بِمَثَلِ مَا ذَكَرْتُ مِمَّا فِيهِ نَفْعُ
لِلْغَيْرِ كَمَا يَقِفُ الْأَفْضَلُ يُشْفَعُ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ وَيُدْخِلُ
الْمَفْضُولَ حَافِظُ سِوْطِي دَرِّالْهَيْبِي تَبَيَّنَ لِي عَلَى مَعْنَاهُ

لوح محفوظ منم در جواب شخصی که گفت حق تعالی را لوح محفوظ است و هم شیخ
بایزید بسطامی از موفرن شیند الله اکبر گفت انا اکبر و هم شیخ بایزید
بسطامی گفته بر آدم از پوست بشریت چنانچه ما را از پوست خود بر آید پس
ویم که من ایوم قال حکیم حین سئل عن المعرفه بالله والعاقبه
لو کن الماعی لو کن انا لایه یعنی رنگ آب بنگ طرف است چه آب در حدوث
خود رنگی مخصوص ندارد و بنگ طرف با ظاهری شود و آنچه نکهذات مطلقه
حق تعالی در حقیقت خود از جمیع شیوه و لوازمی که اذنان و افهام در تصور کرده
مطلق است و حسب قابلیت اذنان و افهام او را تصور کرده اند نه آن حق است
که ذات مطلقه است و او مبدأ آثار و احکام و مبنی و خارجی است چه او عین جمیع
اشیاء است ابن عقیل گوید شیخ شبلی گوید ان محمد ایشفع فی امتیه
و انا اشفع بک فی اهل النار حتی لا یبقی منها احد من
حضرت شبلی گوید لکس فی الدار غیره و یاکر الطیفة
چند رحمه الله روزی و سه راتخاب کرد که آنچه ما را سر و پا میگفتیم
تو بر سر من بگوئی شبلی رح گفت انا اقول و انا اسمع کل فی الدار
غیر من از شبلی رح پرسیدند تصوف چیست گفت تصوف شریعت است
از حضرت شبلی رح ابو محمد رویم قدس سره پرسید که توحید چیست گفت کسیکه
بجواب از توحید دهد و او احد است و کسیکه تعریف کند او شرک است و کسیکه
توحید را بداند کافر است و کسیکه توحید را شارت کند بت پرست است و کسی که از
توحید سوال کند جاهل است حضرت ابو بکر شبلی رح مکر غالب داشت و بسیار

حضرت شبلی رحی از موفرن شیند الله اکبر گفت انا اکبر و هم شیخ بایزید بسطامی گفته بر آدم از پوست بشریت چنانچه ما را از پوست خود بر آید پس ویم که من ایوم قال حکیم حین سئل عن المعرفه بالله والعاقبه لو کن الماعی لو کن انا لایه یعنی رنگ آب بنگ طرف است چه آب در حدوث خود رنگی مخصوص ندارد و بنگ طرف با ظاهری شود و آنچه نکهذات مطلقه حق تعالی در حقیقت خود از جمیع شیوه و لوازمی که اذنان و افهام در تصور کرده مطلق است و حسب قابلیت اذنان و افهام او را تصور کرده اند نه آن حق است که ذات مطلقه است و او مبدأ آثار و احکام و مبنی و خارجی است چه او عین جمیع اشیاء است ابن عقیل گوید شیخ شبلی گوید ان محمد ایشفع فی امتیه و انا اشفع بک فی اهل النار حتی لا یبقی منها احد من حضرت شبلی گوید لکس فی الدار غیره و یاکر الطیفة چند رحمه الله روزی و سه راتخاب کرد که آنچه ما را سر و پا میگفتیم تو بر سر من بگوئی شبلی رح گفت انا اقول و انا اسمع کل فی الدار غیر من از شبلی رح پرسیدند تصوف چیست گفت تصوف شریعت است از حضرت شبلی رح ابو محمد رویم قدس سره پرسید که توحید چیست گفت کسیکه بجواب از توحید دهد و او احد است و کسیکه تعریف کند او شرک است و کسیکه توحید را بداند کافر است و کسیکه توحید را شارت کند بت پرست است و کسی که از توحید سوال کند جاهل است حضرت ابو بکر شبلی رح مکر غالب داشت و بسیار

ازین قبیل از وی صادر شد حضرت عوث الاعظم حکایه عن الله
تعالی فرماید اَنَا مُكُونٌ مَّكَانِ الْمَكَانِ لَيْسَ كَمَكَانِ
سِوَى سِرِّ الْإِنْسَانِ فِي قَلْبِ الْإِنْسَانِ وَفِي الْغُوثِيَّةِ نَاقِلًا عَنْهُ
سُبْحَانَهُ وَمَنْ أَرَادَ الْعِبَادَةَ بَعْدَ الْهُلُوحِ قَدْ أَشْرَكَ
بِاللهِ الْعَظِيمِ مِنْ صُورٍ حَالِجٍ رَحِمَهُ اللهُ كَوَيْدِ اَنَا الْحَقُّ وَكَفَيْتُ
مَا فِي الْحَبَّةِ إِلَّا اللهُ بعضی این را منسوب به جنید رحمه الله کند امام ابو حامد
غزالی در مشکوۃ الانوار می نگارد و هذا مِنْ قَوَاطِبِ الْحَبَّةِ وَشِدَّةُ الْوَجْدِ
یعنی این کلام از کثرت محبت و شدت وجدت چنانچه می گویند

2

أَنَا مَنْ أَهْوَى وَمَنْ أَهْوَى أَنَا
فَإِذَا الْبَصَرُ تَنَّى أَبْصَرْتُهُ

درین شبیهیت که حلاج را محویت محض است غرق تمام بود ازین رو بے
تجاش این چنینی کلمات ارز با نش سری زدی

ما زور یا نیم و زور یا نیم زیاد است | این سخن داند کسی که شناست
اَمَّا يَافِعِي وَرَشْدِ الْمَجَاسِيْزِ عَوَافِ نَقْلِ مِى كَنْزِ سُبْحَانِيْ حَاشَا اَنْ يَّعْتَقَهُ
فِيْ اَبِيْ يَزِيْدٍ اَنَّهُ يَقُوْلُ ذٰلِكَ اِلَّا عِلًّا مَّعْنَى الْحَرْكِ كَيْ تَقُوْلَ
عَنِ اللّٰهِ تَعَالٰى وَهٰذَا يَنْبَغِيْ اَنْ يُعْتَقَدَ فِي الْحَدِّاجِ قَوْلُهُ اَنَا الْحَقُّ

حضرت معین الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ

[illegible][illegible]

باید ۱۶ شربت ۱۷ بادوی نوز ۱۸ یحییٰ بن عقیق ۱۹ اناجی کنه ۲۰ شکر و منقو

حسین بن منصور گوید ما صحت الفتوة الا لاحد و ابليس
ابن طالب مکی گوید لیکن حکم الخلق اظهر من الخلق

میت بر خلق ضرر رسان زیاد از خلق ۱۲

پس خود کرد دست خوشتن فاش | عراقی را بر ابد نام کردند *

ابو سعید خراز را گوید اکبر ذنبی الیه معترفی ایسا *

گناه کبیره من همین است که او را شناختم ۱۳

مشایخ طریقت و حقیقت در فوت سخن بسیار گفته اند بعضی از آن یاد کرده میشود شیخ حسن بصری ^{رحمته علیه}
فرمود که فوت آنست که دشمنی کنی بنفس خود از جهت حق جل و علا حارث محاسبی ^{رحمته علیه} فرمود که فوت
آنست که انصاف بر ظن بر خود واجب دانی و انصاف خود را نسبتانی ^{رحمته علیه} فرمود که فوت آنست
که فرق کنی کنی که نعمت تو که منجز و یعنی در مقام خدمت ایشان نعمت حق به بندگان و بیان مومن کافر نیز کنی میان دوست دشمن
تفاوت کنی ابوالقاسم جلیله قدس ^{رحمته علیه} فرمود که فوت دادن عطا است و باز داشتن پست یعنی حقیقت
فوت آنست که چند انکه ملاقات داری و خود را سبب خیر و احسان و مصلحت و راحت بندگان حق سازی و بر بساط احسان
مقابله بد آن طرح به بنیادی شیخ سید ابراهیم ^{رحمته علیه} فرمود که فوت ثوابت نیست یعنی ایستادن
که هیچ سنتی منتهای سوال ^{رحمته علیه} فرمود که از بزرگترین سنتی از سنتها حقارت نیست پس ای کونیا ایا اهل دنیا را
بزرگ دارد مقام فتوای ^{رحمته علیه} فرمود که از بزرگترین سنتی از سنتها حقارت نیست پس ای کونیا ایا اهل دنیا را
انسان اگر چه بسیار بود آن که شهری و هر چه از دیگران بزرگتر بود اگر چه اندک بود از بسیار دانی میجویی بن محاذ رازی ^{رحمته علیه}
فرمود که فوت قسم است خوردن بایمانی و خوب سخن با امانت داری و خوب ادبی کردن با بخلداری یعنی نه گفتن
که ایزد تعالی بندگان در این مکرم گردانیده است رفیع است بجای نعمت است که نتیجتاً به نیابت و عکس از احوال باز
نعمت دوم فضا و بلا نعمت و این از بلا نعمتهاست نه نیابت نعمت سوم مال است که آن را بخت و دل ستاییم شمس

تاریخ
عبدالمجید

کتاب برای سعید احمد بن علی خراز از شطیبات معلومت جماعت علماء و زبانه
انکار کثافت و نیز شیخ ابوسعید خراز قدس سره گفت مدتی اورا می بینم
خود را می یافتم اکنون خود را می جویم اورا می یابم در لغات مذکور است که امام احمد
عزالی گوید که شیخ ابوالقاسم گرگانی بلبیس را بلبیس نمی گفت بلکه خواجه
خواجه گان سرور و مهجوران می گفت عین القضاة همدانی از بزرگه حکایت
می کند که فرموده جوان مرد آنجا که بلبیس است ترارانه است و این دولت از کجا آوری
چهره صفتی یابد که دیده او در جهان بلبیس نظر نکند عجب الکیر هم حبلی
در کتابک مناظر البیه در بیان فرق میان خا و غفور می نگارو

(بقیه صفحه ۵۳)

تا به این بدو اعداد مشغول شود و سبب طاعت بسیار در پس این باید که این برشته نعمت اسطیه سعادت
ابدی و سوره تجارت نیم سوره می سازد و در حال پارسای ادب است این بود و فصاحت حق گوئی ناصح
و در برادری با بدل و وفا ابو حفص جدا و رحمت الله علیه فرمود که فزت انت که ایزد تعالی
افقار کرده است در قرآن از برای پیغمبر خود فرموده که یا محبت بگیر یعنی نیکو در صفت علم در گردان
بر اولین خود گمانه ایشان را و کائنات کن پیکی در دیگران از جلالان یعنی جلال ایشان را چهل
مقابل کن ابو علی دقاق رحمة الله علیه فرمود که فزت انت که بر دم زری کاشی
و میان ایشان غریب یعنی اخوی باید که آئین گار باشد بخلق و با هم به گان حق بشفقت و بصیحت و بود
امان زبانه گانی کند و باطن از هم به بریده بود و در سر به بسته تجر شغل باشد ابو الحسن نور علی
فرمود که فزت انت که نیکو کنه نجو شش لی آنچه ترا دشوار آید ندانم که درین مقام از فزت کدام سنی مرا است که

نصیر البلیس شامی کرد ۱۲۵۵

۵۴
 إِنَّ الْغَافِرَ هُوَ الَّذِي يُعْفُو جَمِيعَ الذُّنُوبِ إِلَّا الشِّرْكَ وَالْغَفُورُ هُوَ الَّذِي يُعْفُو الشِّرْكَ

اِيضاً

إِنَّ اللَّهَ لَا يُعْفِيَنَّ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَعْفُو مَا دُونِ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ
 بَيَانُ حَالِ الْغَافِرِ وَالَّذِي يُعْفُو الذُّنُوبَ جَمِيعًا بَيَانُ
 حَالِ الْغَفُورِ وَهَذَا الْقَوْلُ تَأْخِذٌ لِعَدَمِ خُلُودِ الْكَفَّارِ فِي النَّارِ
 شَيْخُ رُوزْبِهَانِ فَضِيلِي وَتَفْسِيرُ الْعَرَّاسِ تَصْرِيحُ بَأَن كَرِهَ خَانِجِي شَيْخُ
 مَحْمُودِ الدِّينِ عَرَبِي هَسَمُ بَأَن قَائِلُ سِت نِيَزِ شَيْخُ عَبْدِ الْكَرِيمِ جَلِيلِي مِي كُوِي
 لَكِنَّ جَمِيعَ عِبَادِ حَقِّ عِبَادَتِ اِدَامِي كُنْدَ اَزَاكُمُ بَرَادِ حَقِّ تَمَّ اَبَرِ يَا اِيْتَا اَدَمُ
 اِيْمَانِ سِت مَعْنَى عِبَادَتِ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ
 اِيْن قول مَعْنَى بَرَأْن سِت كِه اَمْرَاكِي تَعَالَى مُضِي اَرَادِه سِت وَتَخَلْفُ مَرَادِ اَز
 اَرَادِه مَحَال سِت پَس هَسَطَاعَتِ اَمْرِي نَمَائِدُ وَعَصِيَانِ مَتَحَقِّقِ نِي شَيْخُ مَحْمُودِ الدِّينِ
 بَرِي نِيَزِ تَصْرِيحُ بَأَيْن مَعْنَى كَرِهَ اَز مَخْدُومِ شَهَادِ الدِّينِ ذِكْرُ يَامَنْقُولِ سِت

عَجْفَةُ شَكَارِ كَاهِ شَكَارِي سَكَانِ سِت اِسْلَامِ وَكُفْرِ سَوْزِ اِيْن اِيْتَحَانِ سِت مُوسَى وَخُضْرُو نُوَسْ اَز اِيْسِرْوَانِ سِت جَبْرَتِ اَبَلَا اَكْ اَز چَا كَرَانِ سِت	اِيْن نِيَا چَرَا كَاهِ كَحْمِيْنِه خِرَانِ سِت اِيْن عَرَشِ وُجُوحِ پِيچَمِ وَزِيْرَتِ مَلِكِ نِهَمِ اِيْن رَسُلِ نَبِي طِفِيلِ مَن اَنْبِيَا شَدَنَدِ اِيْن حَكْمِ بَشَرِ كَوْبِ وَاَفْلَاكِ وَاَنْجَمِ
سَعُودِ خُو وَبَدِيدِ مَزَانِ اَوَّلِيَا شَدَمِ فَرَاغِ اَبْدِ كِه جَنَّتِ تُو لَا اِمْكَانِ مَسْتِ	اِيْن اِيْتَحَانِ اِيْن اِيْتَحَانِ

تَعْلِيْقُ اِيْن اَمْرَاكِي اِيْن اَمْرَاكِي اِيْن اَمْرَاكِي اِيْن اَمْرَاكِي

فَضِيلُ عِيَاضِ قَدَسٍ سَرَّهٗ عَرَشِ كَرَمِي لَوْحِ وَقَلَمِ مَنْمُ جَبَرِيلُ الْبَرِّ
وَعَزَائِيلُ وَمِيكَائِيلُ مَنْمُ اِبْرَاهِيمُ وَمُوسَى وَعِيسَى وَمُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْمُ +
اَزْ سَهِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ تَسْرِيْ پَرَسِيدَنْدَ كِه مَرُو كِه صَوْنِي شُدُو كُفْتُ
اَمْكَاهُ كِه خَوَشِ حَالِ دَاشِ مَسَاحُ كَرْدُو بِرُچُ بِنْدَ اَزْ حَقِّ بِنْدُو رَحْمَتِ خُدَايِ
عَزَّوَجَلَّ بِرُحْبِ خَلْقِ شَاسِلِ دَانْدُ اَبُو حَمْرَهٗ خَرَّاسَانِيْ آوَاذُ كُو سَفْدِي شِينْدِ
وَدُرُو جَدَّاهُ كُفْتُ كَبِيكَاتِ جَلَّ جَلَّ لَهُ حَارِثُ كَارُوِي كَشِيدَ كِه اِيْنِچِهْ حَالِستِ
اَكْرِبَانِ كُنِي تَرَكِشْتُمْ كُفْتُ بِرُو چِيدِيْنَ سَالِ حَاكِمِ سَبُوسِنِ اِيْنِچِهْ بَحُو تَرَايِ
مَسْئَلَهٗ بِرُو روشن شُودُ اَبُو اَحْسَنِ نُوْرِي قَدَسِ سَرَّهٗ كُوِيْدُ اَللّٰهُ
چُوْنِ نَظَرِ بَرِطَافَتِ خُو كُنْدَ حَقِّ يَزْدُو چُوْنِ بَرَكَا شَفْتِ خُو دَنْظَرِ كُنْدُ خَلْقِ يَزْدُو -
شَيْخِ اَبُو اَحْسَنِ نُوْرِي ۳ رُوْزِي آوَاذُ مَوْذُوْنِ شِينْدِ كُفْتُ هَلَاكَتِ بَادِ تَرَا دَرِ اِنْشَا
آوَاذِ سَگِ شِينْدِ كُفْتُ لَبِيْكَ وَسَعْدِيْكَ كُفْتُ شَيْخِ اِيْنِ چِهْ حَالِستِ كُفْتُ
مَوْذُوْنِ اَزْ غَفْلَتِ بَرَايِ مَرْغُوْغِ كُفْتُ سَگِ بِيْ غَرَضِ كُفْتُ وَانِ مِنْ شَيْخِ

اَللّٰهُ يَسْتَجِيبُ لِحُجَّتِكُمْ

فَضِيلُ عِيَاضِ مِيْهِ وَطَلِيْفَةُ خَوَاجِهٖ عَبْدِ اللَّهِ زَيْدِستِ چِيْنِ كُوِيْدَ كِه فَضِيلُ سَهْنِيْ يِ كُرْدُو قَوْمِ دَرْ دَانِ بُوْدُو دَرِ بِيَانِ بَايَارَانِ
بَسِيَا رَا نَدِيْدُ بِيَانِ فَضِيلُ سَهْنِيْ يِ كُرْدُو دَرِ بِيَانِ نَشِستِهٗ قُرْآنِ حَوَانْدِيْ دَوْرَانِ خَوَانْدِنِ رَا دُوسْتِ دُشْمَنِيْ دُو كُنِيْدِ سَبَبِ
تُوْبِهٖ دِيْ اَنِ بُوْدُو كِه شَيْبِيْ كَارُوَسَنِيْ يِ كُرْشَتِ وَخَافِيْ رَا بَرُو كُرْدُو بُوْدُو تَا بِرُحْبِ قُرْآنِ بَحُو اَنْدَا اَمْكِهٗ شِينْدِيْدُو كِه فَضِيلُ عِيَاضِ قُرْآنِ
خَوَانْدِنِ دُوسْتِ دَارْدُ فَضِيلُ چُوْنِ بَرِ كَارُوَانِ سَعِيدِ حَافِظِ اِيْنِ اَيْتِ عِيْ خَوَانْدِ اَلَمْ يَأْنِ اَلَّذِيْنَ اَمْنُوْا اَنْ شَيْخِ مَلَكُوْهُمْ لَدُوْكَ اَللّٰهُ
اِيْنِ اَيْتِ چُوْنِ تَبَرُّدِ فَضِيلُ سَعِيدِيْ خُو دُوْبِيْ تَرُشِدُو رُوِيْ بَحُو بِهٖ نَهَادُ كَارُوَايَانِ خُو تَهْنَدُ كُرْدُو نِيْ كُفْتُ كِه اِيْ رُوِيْدُ كِه فَضِيلُ
بَايَارَانِ اَبُوْهٗ دَرِ رَا خَوَابِ بُوْدُو فَضِيلُ اِيْنِ سَخِيْ لَشِينْدِ كُفْتُ اِيْ كَارُوْنِ بَشَارَتِ بَادِ شَرَا كِه فَضِيلُ تُوْبِهٖ كُرْدُو اَزْ شَيْخِيْ كُرْدُو چُنَا كِه شَلَا زُوِيْ
كُرْدُو فَضِيلُ مَدَّهِيْ رُفْتِ مِيْ كُرْدُو اِيْ كُفْتُ اَبُو فَضِيلُ كِه كَارُوِ مَعْصِيَتِ تُوْبِهٖ كُرْدُو رُو بَحُفْرَتِ پَاكِ تُو آوَرْدُو قَبُوْلِ كُنِ فَضِيلُ بَايَارَانِ
وَحُفْمَانِ اَوَاخِرِ شُودُو كُرْدُو اِنِ بَرِ كِه كِه فَضِيلُ اَنْجَامِيْ رُفْتِ وَاوَاخِرِ شُودُو كُرْدُو كُرْدُو كِه كِه جَبَرُ خُو شُودُو نِيْ شُدُو دُو سُو كُنْدُ خُو رُو تَا زُوِيْ يِ
خُو شُودُو نَفْسُومِ دَرِ رَا دُوسْتِ دَارْدُ فَضِيلُ كُرْدُو دَرِ رَايِ بَسِيَا كُرْدُو اَمْكَاهُ اَنِ جَبَرُ حَمْدِ مَخَالِ اَبُو خُو دُوِيْ تَرُشِيدُو دَرِ بِيَانِ كُرْدُو بِهٖ بَالِيْسِ خُو تَهْنَدُ

فَضِيلُ عِيَاضِ قَدَسٍ سَرَّهٗ عَرَشِ كَرَمِي لَوْحِ وَقَلَمِ مَنْمُ جَبَرِيلُ الْبَرِّ
وَعَزَائِيلُ وَمِيكَائِيلُ مَنْمُ اِبْرَاهِيمُ وَمُوسَى وَعِيسَى وَمُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْمُ +
اَزْ سَهِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ تَسْرِيْ پَرَسِيدَنْدَ كِه مَرُو كِه صَوْنِي شُدُو كُفْتُ
اَمْكَاهُ كِه خَوَشِ حَالِ دَاشِ مَسَاحُ كَرْدُو بِرُچُ بِنْدَ اَزْ حَقِّ بِنْدُو رَحْمَتِ خُدَايِ
عَزَّوَجَلَّ بِرُحْبِ خَلْقِ شَاسِلِ دَانْدُ اَبُو حَمْرَهٗ خَرَّاسَانِيْ آوَاذُ كُو سَفْدِي شِينْدِ
وَدُرُو جَدَّاهُ كُفْتُ كَبِيكَاتِ جَلَّ جَلَّ لَهُ حَارِثُ كَارُوِي كَشِيدَ كِه اِيْنِچِهْ حَالِستِ
اَكْرِبَانِ كُنِي تَرَكِشْتُمْ كُفْتُ بِرُو چِيدِيْنَ سَالِ حَاكِمِ سَبُوسِنِ اِيْنِچِهْ بَحُو تَرَايِ
مَسْئَلَهٗ بِرُو روشن شُودُ اَبُو اَحْسَنِ نُوْرِي قَدَسِ سَرَّهٗ كُوِيْدُ اَللّٰهُ
چُوْنِ نَظَرِ بَرِطَافَتِ خُو كُنْدَ حَقِّ يَزْدُو چُوْنِ بَرَكَا شَفْتِ خُو دَنْظَرِ كُنْدُ خَلْقِ يَزْدُو -
شَيْخِ اَبُو اَحْسَنِ نُوْرِي ۳ رُوْزِي آوَاذُ مَوْذُوْنِ شِينْدِ كُفْتُ هَلَاكَتِ بَادِ تَرَا دَرِ اِنْشَا
آوَاذِ سَگِ شِينْدِ كُفْتُ لَبِيْكَ وَسَعْدِيْكَ كُفْتُ شَيْخِ اِيْنِ چِهْ حَالِستِ كُفْتُ
مَوْذُوْنِ اَزْ غَفْلَتِ بَرَايِ مَرْغُوْغِ كُفْتُ سَگِ بِيْ غَرَضِ كُفْتُ وَانِ مِنْ شَيْخِ
اَللّٰهُ يَسْتَجِيبُ لِحُجَّتِكُمْ
فَضِيلُ عِيَاضِ مِيْهِ وَطَلِيْفَةُ خَوَاجِهٖ عَبْدِ اللَّهِ زَيْدِستِ چِيْنِ كُوِيْدَ كِه فَضِيلُ سَهْنِيْ يِ كُرْدُو قَوْمِ دَرْ دَانِ بُوْدُو دَرِ بِيَانِ بَايَارَانِ
بَسِيَا رَا نَدِيْدُ بِيَانِ فَضِيلُ سَهْنِيْ يِ كُرْدُو دَرِ بِيَانِ نَشِستِهٗ قُرْآنِ حَوَانْدِيْ دَوْرَانِ خَوَانْدِنِ رَا دُوسْتِ دُشْمَنِيْ دُو كُنِيْدِ سَبَبِ
تُوْبِهٖ دِيْ اَنِ بُوْدُو كِه شَيْبِيْ كَارُوَسَنِيْ يِ كُرْشَتِ وَخَافِيْ رَا بَرُو كُرْدُو بُوْدُو تَا بِرُحْبِ قُرْآنِ بَحُو اَنْدَا اَمْكِهٗ شِينْدِيْدُو كِه فَضِيلُ عِيَاضِ قُرْآنِ
خَوَانْدِنِ دُوسْتِ دَارْدُ فَضِيلُ چُوْنِ بَرِ كَارُوَانِ سَعِيدِ حَافِظِ اِيْنِ اَيْتِ عِيْ خَوَانْدِ اَلَمْ يَأْنِ اَلَّذِيْنَ اَمْنُوْا اَنْ شَيْخِ مَلَكُوْهُمْ لَدُوْكَ اَللّٰهُ
اِيْنِ اَيْتِ چُوْنِ تَبَرُّدِ فَضِيلُ سَعِيدِيْ خُو دُوْبِيْ تَرُشِدُو رُوِيْ بَحُو بِهٖ نَهَادُ كَارُوَايَانِ خُو تَهْنَدُ كُرْدُو نِيْ كُفْتُ كِه اِيْ رُوِيْدُ كِه فَضِيلُ
بَايَارَانِ اَبُوْهٗ دَرِ رَا خَوَابِ بُوْدُو فَضِيلُ اِيْنِ سَخِيْ لَشِينْدِ كُفْتُ اِيْ كَارُوْنِ بَشَارَتِ بَادِ شَرَا كِه فَضِيلُ تُوْبِهٖ كُرْدُو اَزْ شَيْخِيْ كُرْدُو چُنَا كِه شَلَا زُوِيْ
كُرْدُو فَضِيلُ مَدَّهِيْ رُفْتِ مِيْ كُرْدُو اِيْ كُفْتُ اَبُو فَضِيلُ كِه كَارُوِ مَعْصِيَتِ تُوْبِهٖ كُرْدُو رُو بَحُفْرَتِ پَاكِ تُو آوَرْدُو قَبُوْلِ كُنِ فَضِيلُ بَايَارَانِ
وَحُفْمَانِ اَوَاخِرِ شُودُو كُرْدُو اِنِ بَرِ كِه كِه فَضِيلُ اَنْجَامِيْ رُفْتِ وَاوَاخِرِ شُودُو كُرْدُو كُرْدُو كِه كِه جَبَرُ خُو شُودُو نِيْ شُدُو دُو سُو كُنْدُ خُو رُو تَا زُوِيْ يِ
خُو شُودُو نَفْسُومِ دَرِ رَا دُوسْتِ دَارْدُ فَضِيلُ كُرْدُو دَرِ رَايِ بَسِيَا كُرْدُو اَمْكَاهُ اَنِ جَبَرُ حَمْدِ مَخَالِ اَبُو خُو دُوِيْ تَرُشِيدُو دَرِ بِيَانِ كُرْدُو بِهٖ بَالِيْسِ خُو تَهْنَدُ
بَايَارَانِ اَبُوْهٗ دَرِ رَا خَوَابِ بُوْدُو فَضِيلُ اِيْنِ سَخِيْ لَشِينْدِ كُفْتُ اِيْ كَارُوْنِ بَشَارَتِ بَادِ شَرَا كِه فَضِيلُ تُوْبِهٖ كُرْدُو اَزْ شَيْخِيْ كُرْدُو چُنَا كِه شَلَا زُوِيْ
كُرْدُو فَضِيلُ مَدَّهِيْ رُفْتِ مِيْ كُرْدُو اِيْ كُفْتُ اَبُو فَضِيلُ كِه كَارُوِ مَعْصِيَتِ تُوْبِهٖ كُرْدُو رُو بَحُفْرَتِ پَاكِ تُو آوَرْدُو قَبُوْلِ كُنِ فَضِيلُ بَايَارَانِ
وَحُفْمَانِ اَوَاخِرِ شُودُو كُرْدُو اِنِ بَرِ كِه كِه فَضِيلُ اَنْجَامِيْ رُفْتِ وَاوَاخِرِ شُودُو كُرْدُو كُرْدُو كِه كِه جَبَرُ خُو شُودُو نِيْ شُدُو دُو سُو كُنْدُ خُو رُو تَا زُوِيْ يِ
خُو شُودُو نَفْسُومِ دَرِ رَا دُوسْتِ دَارْدُ فَضِيلُ كُرْدُو دَرِ رَايِ بَسِيَا كُرْدُو اَمْكَاهُ اَنِ جَبَرُ حَمْدِ مَخَالِ اَبُو خُو دُوِيْ تَرُشِيدُو دَرِ بِيَانِ كُرْدُو بِهٖ بَالِيْسِ خُو تَهْنَدُ

فارس بن عیسیٰ بغدادی قدس سره گفت لذت طاعت
 و شکر برابرست و در تاویل کریمه و اعتقاد کریمه بیا تیک الیقین
 می گوید هر که معبود را دید از عبادت بگذشت و هر که از عبادت گذشت از
 معبود گذشت عباس بن یوسف شکلی رحمة الله علیه گوید
 هر که با خدا مشغول است از ایمان او نباید پرسید

پستی و بلندی همه شد هموار
 از منظر کرمان شاه پی رسیدند که فقر کیست گفت کسیکه حاجتش
 بخدا نبود و شیخ ابوالحسن خرقانی که غوث وقت خود بود قدس سره گفت من
 بدو سال خردترم از پدر و در کار خود شیخ ابوسعید ابوالخیر گوید

تا روزه ترا ندیم اسه شمع طراز
 چون بگویم فحاز من جمله نماز
 در عشق تو بی جسم همی باید زیست
 چون من همه معشوق شوم عاشق کیست

شیخ الاسلام عبدالصغری گوید زاهد بزرگ و خورشید زرد عالم
 بعلم از صوفی چه گویم که او الله است و نیز عبدالصغری گفته
 ربوبیت صین عبودیت است امام محمد غزالی در صفة صوفیة علی بن ابی طالب و خفیت
 علی بن ابی طالب و عذاب قبر را از قبیل خیال قرار داده اند شیخ احمد غزالی
 روز سه در نیت نماز گفت کافر شدم زاربت الله است شیخ بر که قدس سره
 گفت هفت صد بار پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله را بخواب دیدم امروز

تکرار کردن ۱۲ بار
 در راه مسکن طاعت
 عیسی بن یوسف شکلی
 هر که با خدا مشغول است
 از ایمان او نباید پرسید
 شیخ ابوالحسن خرقانی
 غوث وقت خود بود
 قدس سره گفت من
 بدو سال خردترم
 از پدر و در کار خود
 شیخ ابوسعید ابوالخیر
 گوید تا روزه ترا
 ندیم اسه شمع طراز
 چون بگویم فحاز من
 جمله نماز در عشق
 تو بی جسم همی باید
 زیست چون من همه
 معشوق شوم عاشق
 کیست شیخ الاسلام
 عبدالصغری گوید زاهد
 بزرگ و خورشید زرد
 عالم بعلم از صوفی
 چه گویم که او الله
 است و نیز عبدالصغری
 گفته ربوبیت صین
 عبودیت است امام
 محمد غزالی در صفة
 صوفیة علی بن ابی
 طالب و خفیت علی
 بن ابی طالب و عذاب
 قبر را از قبیل خیال
 قرار داده اند شیخ
 احمد غزالی روز سه
 در نیت نماز گفت
 کافر شدم زاربت
 الله است شیخ بر که
 قدس سره گفت هفت
 صد بار پیغمبر خدا
 صلی الله علیه و آله
 را بخواب دیدم
 امروز

معلوم شد که خود را می دیدم -

عین القضاة همدانی گوید هر که خدای را شناخت عزوجل نمی گوید و هر که
 الله گوید حق را شناخت نیز عین القضاة گفته از دیدن نور محمد
 صلی الله علیه وسلم جمله مؤمنان کافر شد و هیچ کس را از ان خبر نیست
 شیخ روز بهان بقله گوید از هر که می پرسد جز تو کس نیست
 شکیانی گوئی که ما را نا حق بس نیست و نیز روز بهان رحمه الله گفته
 عارف در معروف غائب است و نیز روز بهان در تاویل آیه کریمه و لا
 یرضی لعیاده الکفر گفته است که حق تعالی کفر را خلق نکرده است
 در روی زمین و راضی نیست که کسی کافر شود پس کافر موجود نباشد
 شیخ سعد الدین حموی قدس سره گوید

راضی نیست القضاة
 بنده گان خود را کفر را
 شیخ بنیاد را کفر را
 شیخ طبری و شیخ
 و خیال این خبر را بوی
 محمد و زان کفر را
 راجع است آن

این قوت حق ز قوت پشت منست	آنم که جهان چو حقه در مشت منست
در قبضه قدرت دو انگشت منست	کونین و مکان هر آنچه در عالم هست

از سلطان المشایخ مشهور و معروف است که گفت یاد دارم در روز
 میثاق که الله تعالی از من عهده می گرفت و نغمه پلور بی بود ازین جهت
 شیخ این نغمه را افرادان دوست داشتی شیخ عبد الله بلابی گوید
 خدا باشید و اگر خدا نباشید خود نباشید چون خود نباشید خدا باشید
 شرف الدین محیی شیرازی در ارشاد الطالبین می آرد که اگر کسی وجود عالم
 ظاهرا منکر شود که این وجود وجود تعالی نیست کافر شود زیرا که آن وجود حقیقی
 است که به کسوت وجود ظاهر پیدا شده است پس منکر چگونگی کافر شود شیخ عبد الله گوید

جاودہ مراعات آداب بیرون نبود

لاجرم عین جملہ اشیا شد این کار فلذری به سامان نشود بود ز نار بستن عین خدست بود توحید عین نسبت پرستی عارف خدا ندارد او نیست آفریده ذات که صفات است آدم ماییم از نا بگذر که اسم اعظم ماییم سوی الله و الله مانے الوجود	غیرتش غیر دجهان نگذشت تا صومعه و مدرسه ویران نشود بت اینجا منظم عشق است و جدت چه کفر و دین بود قائم پرستی می گفت در بیان ندکے دین ریده گنج که طلسم است عالم ماییم اے آنکه توئی طالب اسم اعظم چه غیر و کجا غیر کو نقشش غیر
---	--

ملا اسماعیل صوفی صفهائی می گوید

بشکتم هر بستی که در راهم بود + باقی ست بت خدا پرستیدن من
میر فتح الدین محمد فریسی بن کوهش و سزانش ملا متوجه شد ملا جواب داد که دین
نشان از دنیا است برداشته ایم در دنیا با تو انباز نه گشتیم و همچنین در آخرت
چون بر نعم تو لحظه یک به روز رخ رویم بهشت با تو در دنیا هم پس باید تو از ناراضی
و شاکر باشی که دنیا و آخرت را بتو باز گذاشتیم

خود شریک هیچ در دنیا و در حق بی نه ایم	ز ادب سامان پرستان نمی اندازد که ما
آخرت را با ختم و در پئے دنیا نه ایم	و شکی خیزد و شرکت به قصد دوستی
امیر مصلح اتفاق جهو بران است که فضل جزئی سعادتی فضل کلی نمی توان شد و الفضل الجزئی عیاره عن دنیا و شکی و قلیل میا حسنہ القطر ع	

صلی جزئی عبارت است
از ابدات و ثقیل که آنرا
شکی میگویند و گفته ۱۲

اَعْمَرُ مِنْ أَنْ يَنْزِلَ عَلَيْهِ الثَّوَابُ أَوْ لَا كَمَا بَلَغَ وَالْفَضْلُ الْكَافِ
 عِبَارَةٌ عَنْ كَثْرَةِ الثَّوَابِ وَزِيَادَتِهِ بَابِدِ وَالسَّتْ كَهْ فَضْلُ كُلِّ رَأْيِيَاءِ
 عَلَيْهِمُ السَّلَامُ اسْتِ وَاحِدِي از اولیائی کرام بحسب رتبه انبیائی عالی مقام نتوان رسید
 زیرا که انبیاء علیهم السلام معصوم اند از جمیع معاصی و مامون اند از خوف خاتمه
 مکرر اند و حوی و مشاهدۀ ملک و محکوم اند بابرش و امان و تبلیغ احکام بعد از
 انصاف کمالانی که اولیائے عظام بآن تصدق اند ملا علی قاری در شرح فقه اکبر
 بگوید اِجْمَاعُ الْعُلَمَاءِ عَلَى أَنَّ الْأَنْبِيَاءَ أَفْضَلُ مِنَ الْأَوْلِيَاءِ وَدَرْ شَرْحِ عَقَائِدِ الشَّافِعِيِّ
 مَذْكُورٌ لَا تَبْلُغُ وَرَأَى دَرَجَةَ الْأَنْبِيَاءِ بِالْحِكْمَةِ فَضِيلَتِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ
 اولیائی کرام از قطعیات دین است هر که بخلاف آن عقیده دارد از دائرۀ ایمان بیرون
 رود شیخ محی الدین عربی در طبقات صوفیه می طراز و عکطت فی النبوة و اولوایة
 وَنَزَعَتْ أَنَّ الْوَلَايَةَ أَعْلَى وَالتَّمَرُّ وَذَلِكَ أَنَّهُمْ نَظَرُوا إِلَى قِصَّةِ مُوسَى
 وَانْخَصَرُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا إِلَى قَوْلِهِ
 لَنْ نَسْتَطِيعَ مَعَ صِدْقٍ أَوْ تَوَهَّمَتْ هَذِهِ الطَّبَقَةُ أَنَّ حَالَ الْوَلَايَةِ أَفْضَلُ
 مِنْ حَالِ النَّبُوَّةِ لِجَمْعِ مُوسَى إِلَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ أَنَّ اللَّهَ يُخَصِّنُ مَنْ يَشَاءُ
 بِمَا يَشَاءُ مَخْصَرًا الْأَنْبِيَاءَ بِالْمَحْجَرَاتِ ثُمَّ خَصَّ مَرْيَمَ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِقَوْلِهِ تَعَالَى
 وَهَمَزَ إِلَيْكَ بِجَنَّةِ الْخَلَّةِ تُسَاقُ عَلَيْكَ رُطَبًا حَنِينًا وَلَمْ يَكُنْ هَذَا الْفَعْلُ
 مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَلَمْ تَكُنْ هِيَ نَبِيَّةً وَمَا هِيَ أَفْضَلُ مِنْ نَبِيِّ وَأَمْعَفُ نَبِيٍّ

از معجزات در
 نبوة و ولایت
 غلط دانسته
 است ایشان
 که گفته اند
 ولایت از نبوة
 و انبیا است
 قضا می شود
 علیها السلام
 و انبیا کمال
 ولایت و اولیاست
 از نبوة و اولیاست
 بیجا
 که گفته اند
 نبوة از ولایت
 و اولیاست
 بیجا
 که گفته اند
 نبوة از ولایت
 و اولیاست
 بیجا

این شرح مشهورست مگر فقها که می گویند نبوة از اولیاست نیست فقها که ابراهیم تمام از اولیاست مگر نبوة از نبوة است

این شرح مشهورست مگر فقها که می گویند نبوة از اولیاست نیست فقها که ابراهیم تمام از اولیاست مگر نبوة از نبوة است
 و این باب خطا واقع شده تفصیل این مقام در رساله مقدمه هر روز چهارشنبه ۱۲۸۵ هـ اجماع علماء بر آن است که انبیا افضل اند
 از اولیاء ۱۲۸۵ هـ نمی رسد کلامی در درجه نبوة این رساله است از ابن عربی فی الحقیة کیا بدو کشف مذکور است درین

دعوی محبت این طائفه کردند و بدیشان گمان نیکو کردند و ایشان را تائید
کردند گفتند مقام ولایت برتر از مقام نبوة است و مرزبی را علم وحی باشد
و مردی را علم سر باشد و ولی بسر خبر نماند که پیغامبران را از ان خبر نباشد
و مر آن علم را علم لدنی نام کردند و این لقب را اشتقاق از قصه موسی و خضر
گرفتند صلوٰه علیها گفته که خضر ولی بود و موسی نبی و انانی وحی ظاهر بود تا او را
بوحی ظاهر خبر نکردند و ندانستی بآدم خضر علیه السلام را علم لدنی بود و عجب
بدانست بے وحی تا موسی را بشنا کردی حاجت آمد و استاد فاضلتر از شاگرد بود
اما آنکه پیران این مذہب اند و بر دین ایشان اعتماد است ازین بیزاند و رواندازند
که هیچکس از مقام برتر از مقام انبیا باشد یا برابر مقام انبیا باشد
اما جواب آن شبهه که ایشان گفتند آنست که خضر را فضل مقید بود آن علم لدنی
و موسی را فضل مطلق بود و فضل مقید بطل فضل مطلق نیست چنانکه فضل مریم
پارسان علیها السلام و آن فرزند بے ساس بشر است باطل نکند فضل بشر و
و فاطمه زهرا را که ایشان را فضل مطلق بود و بر جمله نساء عالم انتہی و فضل برتری مجال
معاضه با فضل کلی بود و کلی ندارد و چه ظاهر است که اسرائیل عرض مثل حاکم تمام
و حیاط و بنجاره بجا و صناعات خود را فی الجمله زیادتی بر علماء دارند چه علماء ازین فوج
و دستکاری واقف نباشند لیکن ایشان را فضل بر عالم نباشد چه در مرتبه
زیادات موجب شرف نمی باشد شیخ محی الدین بن عربی رحمۃ اللہ علیہ در باب
ثالث و سبعین از جزو ثانی قوامت مکیه می نگار و حق تعالی عز و جل
و یفضل بعض الناس غیره شیخ ما شیده ذلک الفضل فان الفضل

که هیچکس از مقام برتر از مقام انبیا باشد یا برابر مقام انبیا باشد
اما جواب آن شبهه که ایشان گفتند آنست که خضر را فضل مقید بود آن علم لدنی
و موسی را فضل مطلق بود و فضل مقید بطل فضل مطلق نیست چنانکه فضل مریم
پارسان علیها السلام و آن فرزند بے ساس بشر است باطل نکند فضل بشر و
و فاطمه زهرا را که ایشان را فضل مطلق بود و بر جمله نساء عالم انتہی و فضل برتری مجال
معاضه با فضل کلی بود و کلی ندارد و چه ظاهر است که اسرائیل عرض مثل حاکم تمام
و حیاط و بنجاره بجا و صناعات خود را فی الجمله زیادتی بر علماء دارند چه علماء ازین فوج
و دستکاری واقف نباشند لیکن ایشان را فضل بر عالم نباشد چه در مرتبه
زیادات موجب شرف نمی باشد شیخ محی الدین بن عربی رحمۃ اللہ علیہ در باب
ثالث و سبعین از جزو ثانی قوامت مکیه می نگار و حق تعالی عز و جل
و یفضل بعض الناس غیره شیخ ما شیده ذلک الفضل فان الفضل

عَلَى أَنْ يُعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رُسُلًا وَقَالَ تَقَاضَى الْبَيْضَاوِي رَحِمَهُ لَا يَأْتِي فِي
نُبُوَّتِهِ وَكَوْنُهُ صَاحِبَ الشَّرِيعَةِ أَنْ يَتَعَلَّمَنَّ مِنْ غَيْرِهِ مَا لَمْ يَكُنْ نَشْرُطًا فِي
أَبْوَابِ الدِّينِ فَإِنَّ الرُّسُولَ يَتَّبَعِي أَنْ يَكُونَ أَعْلَمَ مِمَّنْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ فَمَا
يُعْثَرُ بِهِ مِنْ أَهْوَالِ الدِّينِ وَفُرُوعِهِ لَا مُطْلَقًا وَقَدْ رَأَى فِي ذِكْرِكَ غَايَةَ
التَّقَاضِي وَالْأَدَبِ فَاسْتَحْجَبْ نَفْسَهُ وَاسْتَاذَنْ أَنْ يَكُونَ تَابِعًا لَهُ وَسَأَلَ
مِنْهُ أَنْ يُرْشِدَهُ أَنْ يُنْعِمَ عَلَيْهِ بِتَعْلِيمِ بَعْضِ مَا أَلْهِمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَارْحَضَتْ سُرُورُ
عَالِمِ صَلَواتِهِ وَسَلَمَ مَنْقُولِ سِتِّ كَبَعْضِ أَزْوَاجَاتِ ظَاهِرِهِ وَكَمَالَاتِ بَاهِرِهِ
وَرَأَوَاتِ ائِمَّانِ بَاشِدِ كِبَايَا عَلَيْهِمُ السَّلَامُ بَانَ غَمْطُهُ كُنْدَ عَلَامَةِ شَيْخِ جَلَالِ الدِّينِ
سَيِّدِي رَحْمَةُ الْمَدِينَةِ وَرَبِّ دَوْلَتِ سَازِهِ فِي أُمُورِ الْآخِرَةِ أَوْرَدَهُ عَنْ مُعَاذِ رَبِّهِ
جَبَلِ سَمْعَتْ رَسُوْلَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَلَى
مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ يَغْطِيهِمْ
بِمَكَاتِهِمُ النَّبِيُّونَ وَالشَّهَدَاءُ

و در تفسیر ابو سعید رومی مذکور است بچگونگی تفضیل المفضل علی الفاضل
فَضْلًا جَزَاءً لِمَا آتَى مِنْهُ مِنْ عَمَلٍ أَوْ يَجْزِيكَ فَضْلُ الْجَزَاءِ لِلَّهِ عَلَى النَّاسِ
مَا جَامِيَ وَفِي تَفْصِيلِ لِمَا فِي تَفْصِيلِ لِمَا آتَى الْفَاضِلُ يَجْزِيكَ أَنْ يَكُونَ
مُفَضَّلًا مِنْ وَجْهِهِ عِلْمًا وَوَلَّى حَسْبَ مَا عَلَيْهِ دَرَجَاتُكَ تَشْبِيهُ آتَى
تَفْصِيلُ الشَّيْءِ عَلَى الشَّيْءِ فَكَانَ يَكُونُ مِنْ يَحْضِرُ الْوُجُوهَ دُونَ الْبَعْضِ
چون این امر ثابت شد که فضل کلی مراد از است علیهم السلام پس استثنای است
که بعد از تفضیل کلی مراد است از حضرت خضوان الله تعالی علیهم اجمعین که بے واسطه حال
با کمال حضرت سرور انام علیه الصلوٰة والسلام بچشم سرزیده و با وسع
صحبت داشته اند و درین دوران مبین از زبان فیض ترجمان و کشف شیده اند
یا مودنی آبی مخاطب گشته و صرف ناله جان در راه و کس بدون یا و سمع
منوده اند حضرت مجدد و رحمة الله در کتب دو صد و بیست و یکم از جلد اول فرماید هیچ ولی
بترتیب صحابه نرسد او پس قرن بیانی نعت شان که تشریف صحبت خیر بشر
علیه و علی که الصلوٰة و تسلیات نرسیده بمرتبه ادنی صحابه نرسد شخصی از عبد الله
بن المبارک رضی الله تعالی عنه پرسید اَیُّهُمْ أَفْضَلُ مَعَاوِیَةُ أَمْ
عُمَرُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْعَزِيزِيُّ وَجواب فرمود الْغَبَارُ الَّذِي دَخَلَ أَنْفَ فَرَسٍ
مَعَاوِیَةُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ إِلَيْهِ وَسَلَّوْا خَيْلًا مِنْ عُمَرَ بْنِ الْعَدِيِّ
الْعَزِيزِيِّ كَذَا أَمَرَ أَنْتَهَى فَافْضَلُ جَزَاءً لِمَا آتَى الْفَاضِلُ يَجْزِيكَ أَنْ يَكُونَ
جزئی بخاری تفضیل کلی صحابه رخصه العنهم نشیند حق تعالی جل شانہ صریح
یُوْمُنُونَ بِالْغَيْبِ یعنی آن جماعت که ایمان سے آرند بعبیب مراد ازین ائمه اند

این تفسیر از شیخ
است تفضیل مفضل
بفضل مفضل
جاءت فی فضل عزی
وکی بچشم سرزیده
ند که تشریف
منوده اند
بفرستاد کلام از
بعضی در حدیث خود از
بعضی در حدیث خود از
که ام الفضل است معاویه
عمره ۱۳۰
شده یعنی آنکه معاویه
رسول الله صلی الله علیه و آله
بهمین است از عزی عبد الله بن

و حاکم بروایت امیر المؤمنین عمر بن الخطاب آورده اند که ایشان فرموده اند که من
 روزی همراه آنحضرت نشسته بودم فرمودند که پیش من بنشینید که افضل
 النزل ایمان ایمان کدام مردم است عرض کردند یا رسول الله ایمان فرشتگان
 آن حضرت فرمودند که ایشان را چنانچه است منزلت فرشتگان را نزد خدا می آید
 مردم عرض کردند یا رسول الله ایمان پیغمبران فرمودند از ایمان پیغمبران چه عجب که
 حق تعالی ایشان را بر سال و نبوت خود ممتاز فرموده است عرض کردند
 یا رسول الله ایمان کسانی که همراه انبیا حاضر شدند و بر دین جان خود را فدا کرده اند
 یا گفتند فرمودند ایمان ایشان چه عجوبگی دارد که همراه انبیاء محبت داشته اهل و اقارب
 آنها را دیده استینام حاصل کرده اند مردم عرض کردند یا رسول الله پس بفرمایید
 که ایمان کدام فرقه افضل است فرمودند که ایمان آن فرقه که هنوز در پشت پدرانند و بعد
 از من خواهند آمد و بر من ایمان خواهند آورد و مرا ندیدند چند ورق سیاه کرده
 در نظر ایشان افتاد و بسبب قوت ایمان موافق آن نوشته عمل نمودن یا س گرده
 در ایمان افضل اند از دیگران انتهی و شیخ عبدالحق دهلوی رحمه الله و تخیل الایمان طراز
 ابن خود یعنی الله گفته فرموده است که امر محمد صلی الله علیه و آله و سلم بر و روشن بود بر هر
 ادرا دیده است ایمانی که مثل تر از آن نباشد که در غیب بوی ایمان آید و بعضی از
 مفسران یومنون به غیب را هم برین معنی تفسیر کردند و نیز در حدیث آمده است که در
 آخر زمان چنان شود که تسکین بین است مثل گرفتاری و غم سوزان باشد است
 بهر که در آن زمان تسکین است بودا جرو و متدارا جرو چنانچه باشد پس رسیدند
 یا رسول الله چنانچه از ایشان یاران فرمودند بلکه از شما انتهی فقیه حقیر گوید که بر

از ان فضل خاص نصیب کامل و خود از حاصل است زیرا که فضل کلی که منافی است
 و مدار محبت است این حضرات را حاصل است و لهذا آن نبی را ازین کمال مخصوص
 استقامت تمام حاصل است چه کمالیکه ارفع و اعلی است حضرت ایشان را ثابت است
 لیکن با وصف این استقامت و بی پروائی از ثواب آن کمال از ثمره آن درجه
 حضرت ایشان را نیز علیه السلام بهره کامل حاصل است چه کمال است در جریده
 اعمال پیغمبر محبوب است بدانکه واسطه و قسم است واسطه فی الثبوت و واسطه فی
 فی العوض و واسطه فی الثبوت عبارت است از صفتیکه واسطه و ذی الواسطه هر دو
 متصف شوند و لیکن اول سبب حصول ثانی شود و حرکت المفتح بواسطه
 الیه فان هناك حرکتین احدهما قائمه علی الیه و ثانیها
 ثابتة فی المفتح ثانیة عن حرکت الیه واسطه فی العوض
 عبارت است از صفتیکه واسطه متصف شود و حقیقه و بالذات و ذوالواسطه متصف
 گردد و مجازا و بالعرض حرکتی که جالس السفینة بواسطه السفینة فان
 حرکت واحد قائمه بالسفینة حقیقه و ینسب الی جالسها
 حجازا و همین معنی در ما نحن بصده مراد است زیرا که کمال مذکور که موهم فضل حضرت
 مسطور است و حقیقت کسب آن از ولی و بواسطه ایشان منسوب بجناب نبی می گردد و محمد
 بن نصیر الدین جعفری در تفسیر المعانی فرماید بیع شاهدان نبوت و در جبه فضل اند

از ان فضل خاص نصیب کامل و خود از حاصل است زیرا که فضل کلی که منافی است
 و مدار محبت است این حضرات را حاصل است و لهذا آن نبی را ازین کمال مخصوص
 استقامت تمام حاصل است چه کمالیکه ارفع و اعلی است حضرت ایشان را ثابت است
 لیکن با وصف این استقامت و بی پروائی از ثواب آن کمال از ثمره آن درجه
 حضرت ایشان را نیز علیه السلام بهره کامل حاصل است چه کمال است در جریده
 اعمال پیغمبر محبوب است بدانکه واسطه و قسم است واسطه فی الثبوت و واسطه فی
 فی العوض و واسطه فی الثبوت عبارت است از صفتیکه واسطه و ذی الواسطه هر دو
 متصف شوند و لیکن اول سبب حصول ثانی شود و حرکت المفتح بواسطه
 الیه فان هناك حرکتین احدهما قائمه علی الیه و ثانیها
 ثابتة فی المفتح ثانیة عن حرکت الیه واسطه فی العوض
 عبارت است از صفتیکه واسطه متصف شود و حقیقه و بالذات و ذوالواسطه متصف
 گردد و مجازا و بالعرض حرکتی که جالس السفینة بواسطه السفینة فان
 حرکت واحد قائمه بالسفینة حقیقه و ینسب الی جالسها
 حجازا و همین معنی در ما نحن بصده مراد است زیرا که کمال مذکور که موهم فضل حضرت
 مسطور است و حقیقت کسب آن از ولی و بواسطه ایشان منسوب بجناب نبی می گردد و محمد
 بن نصیر الدین جعفری در تفسیر المعانی فرماید بیع شاهدان نبوت و در جبه فضل اند

فان کمال
 فی کمال

مثل حرکت کلمه است بواسطه دست وقت کثافت و قفل و حرکت می باشد یکی از ان است که کشیده تمام می بادی که یکبارگی از حرکت دست
 برداشته شود ۱۲ مثل حرکت کلمه است بواسطه کشتی می شود و یکبارگی حرکت است که سفینه تمام است حقیقه و مجازا بر سوا
 جالس سفینه منسوب می شود ۱۳ نصیر الدین جعفری می گوید از عالم خلق می باشد و شیخ نصیر الدین محمود است و نظیر و توجیه
 مقام علی دارد و از افراد است و اهل ظاهر باطن می عقل حیران است آنچه از احوال خود بیان کرده است محقق می شود که عودی و حق
 عمر و از یافته بود از زمان سلطان متعلق تا زمان سلطان بطلان در حیات بود پس شرفش از صد تنها و از با کرام

اعلم ان تلك الولاية مخصوصة لمحمد عليه السلام ولحمده زين
ولهذا قال عليه السلام يا ليتني كنت من امة محمد
عليه السلام ثم قال فوالله لا تحصل لي الا مبتاعته صلى الله
عليه وسلم وانه كما قال ابو بكر الصديق رضي الله عنه يزل
عليه السلام من السماء الرابع الى الارض من لا جلي تلك الولاية
التي هي معاينة الحق بنبوته صلى الله عليه وسلم وكما
قال موسى عليه السلام اللهم اجعلني من امة محمد صلى الله
عليه وسلم پس این خواستن موسی کلیم الله و تنابردن عیسی مسیح علیهما السلام
بهین لایت حضرت رسالت علیه السلام است که خواجه عالم علیه السلام فرموده است که
الولاية منتهی دای محبوب گمان نبوی که اولیاء را بر انبیا فضل می کنم گوشوار
المثال من باب الالات یعنی اگر تو درون خلوت با حضرت مشوق در قربت
مشاهده در آن مقام مخصوص باشی برادران ترا محبت نباشند کیسه محبت
برگردن خود دارند ایشان درون محرم و برادران بیرون نامحرم پس خوش آمد
و به آمد فضل برادران که در دلمه اند که باشد و را بنویسند به انبیا علیهم
السلام برادران حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم اند و اولیاء به آمد و خوش آمد
آن حضرت اند لا محال در مقام خواجه عالم علیه السلام قربت مشاهده یا بند بهرین معنی
حضرت رسالت علیه السلام رمز از قربت ایشان بیرون داده است که یرحمهم
الله تعالی فی مقامی وایک فرموده الولاية منتهی یعنی انما مدینة
العلم أي الولاية یعنی گفت من شهرشان ولایت ام و علی بابا

۱۰
پس این خواستن موسی کلیم الله و تنابردن عیسی مسیح علیهما السلام
بهین لایت حضرت رسالت علیه السلام است که خواجه عالم علیه السلام فرموده است که
الولاية منتهی دای محبوب گمان نبوی که اولیاء را بر انبیا فضل می کنم گوشوار
المثال من باب الالات یعنی اگر تو درون خلوت با حضرت مشوق در قربت
مشاهده در آن مقام مخصوص باشی برادران ترا محبت نباشند کیسه محبت
برگردن خود دارند ایشان درون محرم و برادران بیرون نامحرم پس خوش آمد
و به آمد فضل برادران که در دلمه اند که باشد و را بنویسند به انبیا علیهم
السلام برادران حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم اند و اولیاء به آمد و خوش آمد
آن حضرت اند لا محال در مقام خواجه عالم علیه السلام قربت مشاهده یا بند بهرین معنی
حضرت رسالت علیه السلام رمز از قربت ایشان بیرون داده است که یرحمهم
الله تعالی فی مقامی وایک فرموده الولاية منتهی یعنی انما مدینة
العلم أي الولاية یعنی گفت من شهرشان ولایت ام و علی بابا

یعنی در این شہرستان علم پسر علم من است کہ علی ابن ابی طالب است کرم اللہ وجہہ
پس این مدینہ شہرستان کلام است کہ در زبان این شہرستان همچون علی کرم اللہ وجہہ
آمد اگر من این مدینہ را تمامی بر حکم مشاہدہ عیان کنم و اسرار علی را کرم اللہ وجہہ
بیان نہ دہم کار نبوت ہمہ انبیا بر زبان رود آسے محبوب فضل مطلق مرا بل شہر
است المقصود این تفصیل نبوت وقتی است کہ ولایت نبوت را در شخصی
اعتبار کنی امامی محبوب ہر گاہ کہ نبوت و ولایت در یک ذات باشد با اتفاق
جمع شایخ قدس اللہ اسرارہم ولایت را فضل است بر نبوت وَلِلّٰہِ اَقْلَامُ
الْوَلَایَۃِ اَفْضَلُ مِنَ النَّبُوۃِ لِاَنَّ الْوَلَایَۃَ عِنْدَہٗ هُوَ عِبَارَۃٌ عَنْ
شُھُودِ الْحَقِّ وَالنَّبُوۃَ عِبَارَۃٌ عَنْ دَعْوَةِ الْخَلْقِ پس از اعلام ہو
افضل است درین کلمات من خدین کنان چون در فہم قاصر بودند گمراہ گردیدند
در کلام مجید و فرقان حمید عالمی ضلالت یافتہ اند کہ یُضِلُّ بِہِ کَثِیْرًا و یُھْدِیْہِ کَثِیْرًا

ہرگز نفش دید کا فرشد بحکم	ہر کہ رویش دید ایمان باز یافت
آفتاب ہر دو عالم آشکار	زیر زلف دوست پنهان باز یافت
چون تباریکی نفش بخو طہ خورد	زندہ گشت و آب حیوان باز یافت
طالب در دلتالم چون شد بجان	کز میان در دوران باز یافت

اگر عالمان عصر و شیخان دہر درین کلمات من سالہا بسیا و قرنہا سہ می شمار
تامل شافی کنند و اندوہ مقصود این فقیر را در نیابند استہی ۴ ۴ ۴
اہم شتم از زمان پاستان بیچ یکے از حضرات انبیا و اولیا نگذشتہ
کہ ایشان ہمارو است اعدا از بتی رسید ملا خطہ رود کہ برائے حضرت آدم علیہ السلام

از پنجاست لکن اندیشہ
افضل از نبوت است بزرگ
ولایت از نبوت است بزرگ
از من خود حق است در نبوت
عبادت از دعوت حق است
علی کرم اللہ وجہہ
بأن کلمۃ اللہ لا یزول
لی کہ بیان کردہ را

از زمان پاستان بیچ یکے از حضرات انبیا و اولیا نگذشتہ
کہ ایشان ہمارو است اعدا از بتی رسید ملا خطہ رود کہ برائے حضرت آدم علیہ السلام

۱
بجایگاه اوقات و فضیلت

ابن مسعود بود و به حضرت نوح علیه السلام عام که ایدانی رسانید و در پئے داود علیه السلام
 جالوت افتاده بود و برائے سلیمان علیه السلام سخن بود حضرت عیسی علیه السلام
 و حیات است یک حیات اولی در آن وقت بخت نصرت و بود و دیگر
 حیات ثانی در آن و حال علم مخالفت خواهد برافراخت در پئے ایدارسانی حضرت
 ابراهیم مژد کمر بسته بود و حضرت موسی علیه السلام فرعون چها چها ایدارسانی
 و به سرور صلی الله علیه و سلم بوجہ دقت از ایدارسانی مندر و نگاشت فرمود و حضرت
 صلی الله علیه و سلم ما اؤذی احدًا ما اؤذی فی الله عز و جل
 پناخه سخاوی و متفاحه ستمه نگاشته نماز عید اسد بن سیر علیه السلام را بر او افتاد
 منسوب کردند و در حالت نماز و آب گرم شدیداً حرارت ریخته تا آنکه چهره
 اش سوخت و او را رضی الله عنه بنایت استغراق خبری نه شد و بعد سلام و فقه
 پرسید چون مطلع شد فرمود **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** و تا زمانه دراز از در و در
 و در و در ناک بود سعد بن ابی وقاص اکذا مشهور بهم باخته بود و جمال کوفه اذیت
 می دادند تا آنکه گلک پیش حضرت عمر رضی الله عنه بر زدند که او نماز بوجه حسن نمی گوید و از
 آنکه اربعه امام ابو حنیفه را تا زیانه زند و حسن کردند به امام مالک جفا بای رسید که
 که بیست و پنج سال برائے جمعه و جماعت بر نیامد به امام شافعی اهل عراق و مصر مکر و مات
 رسانیدند و امام احمد حنبل را ضرب و حبس کردند و بخاری رحمه الله را از بخارا خارج
 کردند حضرت بایزید بسطامی را بواسطه جماعتی از علمای هفت بار از بسطام خارج
 کردند حضرت ذوالنون مصری را مقید کرده زنجیر انداخته از مصر سوسه بغداد فرستادند
 و اصل مصر جوق جوق با و سب بودند تا مشهادت زند و او اسازند

سمنون را از استخوان زند و زنی را پول دادند تا بروستغاثه زن کرد سمنون یک سال
 مختفی ماند سهل بن عجب آمد گسری را از گستر خارج کردند که بسوے بصره رفت تکفیر
 کردند اباسعید خرا را از استخوان زند و علمائی عصرش از تصنیفاتش که در علم توحید بود
 کلمات چیده فتوے تکفیر دادند و جنید رحمة الله علیه وقتی که درس علم توحید میگفت
 علی رؤس الاشهاد چند بار حکم به تکفیر دادند تا آنکه در خانه خود بیان فرمود از آمد
 متکرمین حضرت ایشان بسمنون ابن عطاء ابن انیال بود تا آنکه پیش انیال را اگر
 بدو را ایشان می شد رنگ چهره اش متغیر می شد حسین بن منصور حلاج رحمه الله را
 مجلس حامد بن عباس وزیر مقتدر با قاضی ابی عمر اتفاق بحث افتاد قاضی فتوے
 به تماشای نگاشت و دستخط فقها که در آن مجلس حاضر بودند برگرفت حلاج گفت چرا
 در پی قتل من شدید من از اهل سنت و جماعت هستم عقیده سینان دارم نقصان من
 موجود اند بگریه این کلام را حلاج با بار می گفت مگر ایشان هشا نکردند و تکبیل جوا
 همان وقت حلاج مجوس شد و زیر فتوی پیش متعهد زمرستان او حکم قتل در داد او را حلاج را
 هزار تازیانه زدند پس دست و پایش را بریده سرش را زن جد اگر زد و چشمش سوخته
 خاکستر در دجله انداختند و سرش بر پل بغداد آویختند اباعثمان مغربی را با وصف
 کثرت مجاهدات و علم و حال از آنکه خارج کردند سخت زرد و کوب و مجروح نموده
 تا آنکه به بغداد اقامت ورزید و بعد از آنجا بحق پیوست ویر سبکی چند بار شهادت
 کفر داد شد امام ابو بکر نابلسی از مغرب بسوے مصر خارج کردند و شهادت
 زند و دادند پس سلطان حکم کرد تا او را سرنگون کشید پوستش بر آوردند در حالیکه
 پوستش بر می آوردند و قرآن بحال تدبیر و شوع میخواند حتی قطع قلوب الناس

سمنون را از استخوان زند و زنی را پول دادند تا بروستغاثه زن کرد سمنون یک سال مختفی ماند سهل بن عجب آمد گسری را از گستر خارج کردند که بسوے بصره رفت تکفیر کردند اباسعید خرا را از استخوان زند و علمائی عصرش از تصنیفاتش که در علم توحید بود کلمات چیده فتوے تکفیر دادند و جنید رحمة الله علیه وقتی که درس علم توحید میگفت علی رؤس الاشهاد چند بار حکم به تکفیر دادند تا آنکه در خانه خود بیان فرمود از آمد متکرمین حضرت ایشان بسمنون ابن عطاء ابن انیال بود تا آنکه پیش انیال را اگر بدو را ایشان می شد رنگ چهره اش متغیر می شد حسین بن منصور حلاج رحمه الله را مجلس حامد بن عباس وزیر مقتدر با قاضی ابی عمر اتفاق بحث افتاد قاضی فتوے به تماشای نگاشت و دستخط فقها که در آن مجلس حاضر بودند برگرفت حلاج گفت چرا در پی قتل من شدید من از اهل سنت و جماعت هستم عقیده سینان دارم نقصان من موجود اند بگریه این کلام را حلاج با بار می گفت مگر ایشان هشا نکردند و تکبیل جوا همان وقت حلاج مجوس شد و زیر فتوی پیش متعهد زمرستان او حکم قتل در داد او را حلاج را هزار تازیانه زدند پس دست و پایش را بریده سرش را زن جد اگر زد و چشمش سوخته خاکستر در دجله انداختند و سرش بر پل بغداد آویختند اباعثمان مغربی را با وصف کثرت مجاهدات و علم و حال از آنکه خارج کردند سخت زرد و کوب و مجروح نموده تا آنکه به بغداد اقامت ورزید و بعد از آنجا بحق پیوست ویر سبکی چند بار شهادت کفر داد شد امام ابو بکر نابلسی از مغرب بسوے مصر خارج کردند و شهادت زند و دادند پس سلطان حکم کرد تا او را سرنگون کشید پوستش بر آوردند در حالیکه پوستش بر می آوردند و قرآن بحال تدبیر و شوع میخواند حتی قطع قلوب الناس

ملا فحسب الله و نعمتی خیا که زمان بند بر وی نهاد و خدا که احدی از بندش نیست که از دست او بگریزد و کفر را بفرمود که در اینکشد چون صاف را بر آوردند و طایفه فرزان آرد
 ۳۴ دارد از آنش بگوشت چون آن شب بخت بخواب دید که زوال ملک او اندر زوال جان سمنون بسته است دیگر روز بعد از خوابت و بختی با دیگر دیدش ۱۱

و کا دو ان یقیناً اب نسیمی را جلبِ سلخ کردند معاملہ اش عجیب و غریب است
 و نزدیک بود کہ با آن دفعند انداختہ شوند
 چون او نیکوین با جواب قاطع یہ داد مخالفین جیلہ ایند سانی چنین کردند کہ سو و اخلا
 بکاشتند و پوش دو ز را مبلغ دادند تا در پاپوش دوختہ پس آن را خریدہ از
 مقام بعید ہ بہ پیش وے بطور تحفہ فرستادند نسیمی کہ ازین معاملہ ناواقف بود
 چون پاپوش در پا کرد بہ نائب طلب اطلاع کردند کہ نسیمی سورہ اخلاص نویا ایند
 و پاپوش دارد چون تعلیم بہ حکم نائب جلب پارہ کردہ شد ازان سورہ اخلاص
 برآمد نسیمی سچ جوابش نہاد پس حکم سلخ وے دادند و در توحید اشعار میگفت
 و پوشش ہمی آوردند و او وے سلخ وے دید شیخ ابامدین انسوب زندہ
 نمودند و از بجانہ خارج کردند تا بہ سوے تلمسان رفت شیخ ابو الحسن شاذلی ہر گاہ
 در دیار مغرب بود وصیت کمالا لش و اقصای مغرب افتاد مردمان آتش حسد
 افروختند و از استخوانش زدند و در ایندانش دقیقه نگذشتند تا آنکہ مردمان را
 از ملاقات وے باز داشتند و او از ندیق می گفتند ہر گاہ شیخ عزم مصر کرد
 سلطان مصر گاشتند کہ از زادہ مغرب شخصی عازم آن نواحی است کہ او را از بلا
 خود خارج کردہ ام و اعتقاد اہل اسلام راضاع می کرد چنان نہ شود کہ از زبان درازی
 خود سلطان افریدہ او از بجا رنجیدین است و قصہ اش بس دراز است مختصر این است
 کہ خداوند کریم اورا از کید ایشان محفوظ داشت بر شیخ عزالدین بن عبد السلام
 فتوی کفر دادند و براسے تنقیح حقیقہ وے مجلسے قرار دادند بر شیخ تاج الدین
 سبکی فتوے کفر دادند و شہادت دادند کہ او بیع خمر است و ولولت و در
 زنداری بند و او را زنجیر انداختہ از شام بمصر مقید آوردند عظم شان رفعت مکان

امام ابو حامد غزالی نه چنان ست که درین ایام کس لب بانکار او کشاید امام باقی
 و ز شرف الحسن می فرماید و ممتنا محکم و اشتهد و روینا عن الشیخ العارف
 بالله ابی الحسن الشاذلی رضی الله عنه انه رأى النبی صلی الله علیه و سلم
 فی التکویم بافی مؤمنه و عیسی علیه السلام با لومام الغزالی رضی
 الله عنه و قال انی امتیکما حبیب کذا قال لا شیخ ابن حوزم روز
 کتاب احیا را دیده گفت این بحث مخالف سنت است چون شیخ مذکور تحقیق
 تمامی سخنان بلاد مغرب بود از جمیع مردمان کتاب احیا طلب داشت
 و به سلطان آن زمان تحریر نمود سلطان مغرب منادی عام کن شد

۵ احیاء علوم الدین کتابی است مشهور در تصوف می گویند که احیا چنان حاوی است که اگر مبدا و انجمن
 کتاب اسلام ضائع گردد و احیای باقی ماند کافی خواهد بود ابن جوزی در غلاط احیاء (اعلام الاحیاء با غلاط الاحیاء)
 کتابی دارد و در بیس المیس هم تعاقب نموده سبط ابن جوزی گویند که چون غزالی احیاء را بر هر سبب صوفیه تصنیف کرده
 و تافرنه را گذشته و احادیث غیر صحیح آورده ازین روزان انکار برود کشاوند ابو انجیر گویند که ایراد این چنین احادیث
 ترغیب و ترهیب جایز است صاحب کشف فرماید بشرطیکه حدیث مضموع نباشد حافظ زین الدین عراقی در تخریج احادیث
 احیاء و کتاب دارد یکی تخم دیگری و چیز در چیز احادیثی جمع کرده که از تخم متروک شده بود کبیر السیاح تصنیف فرموده
 صغیر کعبه تصنیف شده نامش المنشی عن جل الاسفار فی تخریج مانی الاحیاء من الاخبار بوده است چون هنوز چند احادیث
 متروک بود حافظ ابن حجر و تخریج احیاء کتابی نگاشته حافظ ابن حجر در شمس الثقل فرموده حافظ قطب الدین حنفی التونی در شمس
 تحفه الاحیاء فیافات من تخاریج احادیث الاحیاء نگاشته غزالی کتابی دارد در حل مشکلات احیاء و جمیع علماء
 بسبب قریب احیاء اختصار و س کرده اند احیاء در کبر و لیت پنج یوم تصنیف شده ۱۱

مِنْهُ سَلَّمَ اللَّهُ تَعَالَى

کتابت کرده شمس الثقل
 و از ابی الحسن شاذلی احیاء
 که آن دیو رسول خدا صلی الله
 علیه و سلم را با خود می برد
 و از ابی بوسی در تخریج احادیث
 که از ابی بوسی در تخریج احادیث
 این دو نفر کسی بود و در احادیث
 که در ۱۱ سال در ۱۳

کہ بروئے لعنت خداے تعالیٰ باد کہ کتاب احیاء پیش خود داکشتہ حاضر نیار
مردمان جوق جوق نسخ موجودہ بائثال امر شیخ و سلطان حاضر آوردند بر وزیر
مجلس انعقاد یافت فقہائی وقت دیدہ فتوے باعراق داند و چنان قرار یافت
کہ صباح آن روز جمعہ سوخته شود و در شب جمعہ کہ میان بود شیخ ابوالحسن کہ مشہور
بابین حوازمست بنحو ابی بنید کہ از باب جامع مسجد کہ اذان باب داخل مسجد
می شد بہ مسجد میرود و در کن مسجد نورے دید و دریافت کہ سرور عالم صلی اللہ علیہ
و سلم ابوبکر و عمر شسته اند پیش این حضرات غزالی کتاب احیاء درست
گرفته استادہ است و ابوالحسن را دیدہ گفت کہ خضم ہاست پس غزالی ہر دو زانو
بر زمین نہادہ و چون کو دکان بزانو نزد ابوبکر و عمر رضی اللہ عنہما رسید تا آنکہ
نزد سرور عالم صلی اللہ علیہ و سلم حاضر گشت و کتاب احیاء پیش کردہ عرضہ
کہ ملاحظہ فرمودہ شود کہ اگر این بیعت و مخالف سنت است چنانکہ ابوالحسن
می فرمود تو بہ کردم و اگر شئی مستحسن است اذان من برکتے حاصل کن و از خضم من
انصافی بفرما سرور عالم صلی اللہ علیہ و سلم ورق ورق تا آخر ملاحظہ فرمودند
و ارشاد فرمودند **وَاللّٰہُ اِنَّ ہٰذَا شَیْءٌ مَّحْسَنٌ** پس ابوبکر اورا گرفت ہچیان
معائنہ ساخت و بر زبان آورد **وَالَّذِیْ بَعَثَکَ بِالْحَقِّ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ**
اِنَّکَ لَمَحْسَنٌ پس عمر گرفت و بعد معائنہ ہچیان گفت پس سرور عالم صلی اللہ علیہ
و سلم حکم کرد تا پارچہ از جہم ابوالحسن برآند و بروہ فقیری نافذ کنند چون حکم
بعد تجرید از ثوب پنج تا زیادہ زدہ شد ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ لب بہ شفا
پیکشادہ کہ ابوالحسن انجہ گفتہ بطریق اجتہاد و سنت و بتفہیم سنت گفتہ غزالی ہم

تم بخوان کہ ان ہست
تم خدا کہ در کتابی نوشتہ
فرمود یا رسول اللہ
یا کون ۱۱ * ۱۲

معرفت ساخت که ابوالحسن بیدارش در به جمع از اصحاب خود واقعه
 بیان ساخت و قریب یک ماه باین در و مبتلا بود پس اجارا معاینه کرد مطلبی
 صافی موافق کتاب و سنت بدیش در آمد پس سرور عالم صلی الله علیه و سلم را بنحوب
 دید که از دست مبارک خود به جائی ضرب مسح فرمود که در از ازل شد بعد بست و بخواب
 چاق شد امام یا فعی بعد ذکر این حکایت می طرازد و لو کلا ان هذا الشیخ
 المذکور اذ مرکه اللطف بالتوبة والهداية وشفع فیہ
 الصدیق و سبقت له العیایة لکان یقوت علی ذلک الحال
 و یلقی العذاب الشدید و النکال نه بینی که ابن جوزی که از حفاظ
 و اکابر محدثین است چه قدر در تعصب حضرت محبوب سبحانی رضی الله عنه افتاده
 در تاریخ یا فعی مذکور است قد سمعت فیما مضی انه حبس بسبب الشیخ
 عبد القادر بانه کان ینکر علیه و کان بیته و یبین
 ابنه عداوة یسبب الی نکار المذکور اخبرنی من وقف
 علی کتاب له ینکر فیہ علی قطب الی و لیام و نجاج المفخر الذی
 خضعت بقدمه رقاب الی کابر الشیخ محیی الدین عبد القادر قدس
 سره و کفر رضی الله عنہ و تفرغ شیخ محی الدین بن عربی مردمان فقیه نگذاشته

مرآتة الخانیة فی سیرت
 از امام یا فعی در بیان این معجزه
 بعضی مبالغه نموده اند
 و اصحاب فیه بیان این معجزه
 صلی الله علیه و سلم را بنحوب
 یا فعی عادت که اصل او در تعصب
 در خصوص او در خصوص بنی
 قلوب افتاده در خصوص بنی
 انتقال در این معجزه
 در زمان پستان رسیدیم که
 بیان این جوزی از زنده
 حضرت بنی
 علی بن ابی طالب
 سبب بکار و
 عادت بود و جوزی
 اطلاع داد که ابن جوزی
 در این معجزه در این معجزه
 علی بن ابی طالب رضی الله عنه

له اگر این شیخ را توبه و پارت نصیب می شد و حضرت صدیق اکبر رضی الله عنه لب به شفاعت می نمودی کشاد و رغبت بودی
 منوجه شدی و ای ان می و نه انداخته و عقوبت بتلای می ۱۲۷۰ سال کان النعم عقبت هم ۱۲۷۰ ابن جوزی علی علق افان و
 و بی تاریخ که گوید لای صفا این فی علقه علقه با علقه الصنفه علی علقه اطلاع جمعه در ۵۹۰ انتقال از جوزی در ۵۹۰ محلی طرازی یا از
 بعضی اولاد سید شیخ علی بن ابی طالب رضی الله عنه تخم علقه و نداشت تلایا و شش می رو سخن دید و کار سید با سید در سال دارد

۱۷
السنن الجامعہ
خودست گزشتہ
ناخوش شود از آن

شیخ کلیم السہبانی آبادی چشتی کہ از مشاہیر وقت خود بود در مکتوب خود ہشتم
می طراز د کہ چون فقیرے شہرت پیدا می کند عجیب جو یان و عیب بیان
برائے آزار خاطر او فکر می کند می خواہند کہ رونق بازار او بکاهد
و آن مغر از زکاوش این ہا محقر شود این بنی داند **وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْکِرُ** کوئن سلطان نظام الدین اولیا را مردم بر سر منبر و شام میدادند
و حضرت سلطان جویری آن مجلس حاضر می بودند روزے کار از حد گزشت
بعض پلیدان شکایت بہ خدمت حضرت آوردند کہ زیادہ ازین تاب ندریم کہ
دم حضرت بر سر منبر بشنوم ہا کشتہ خواہیم شد حضرت فرمودند کہ قوم ہمارا می گویند
ہا عفو کردیم شما طفیل عفو مائیز عفو کنید و این رباعی بر زبان مبارک رانندہ

رباعی

ہر کہ مارا رنجہ سازد در آتش بسیار باد	ہر کہ مارا یار نبود ایزد او را یار باد
ہر کہ خاری افگند در راہ ما از دشمنی	ہر کلمے کہ ز باغ عمرش بشکفتد فی خا باد

شیخ محی الدین بن عربی گوید کہ او در شہر فارس ہا قطب وقت ملاقی شد
مردمان در پلے انکار او بودند و دست راست او بریدہ بود چون قطب
وقت را معلوم شد کہ شیخ او را شناختہ حکم کرد تا راز بر کسے فاش نہ کند
شیخ قبول داشت و گفت کہ انچہ بر شما از دست مردم جفا ہا می رود بر ما نیلے
شاق می گزرد قطب لب یہ پاسخ کشاد کہ اے محمد اگر تمامی مردم شہر شخص شکن
فی المقام را ایذا دہند حکمش آنست کہ جانورے کوہ را بہ دہد تا از مکان خود
حرکت کند امام شعرانی در لطائف المنن می نگارند و مین ہننا کان سید

مشائخ الصوفیۃ اصحاب المقامات العالیۃ از اقوال مشائخ مے فرماید اَقْلُ عَقُولِهِ الْمُنْبَكِرُ
 عَلَى الصَّالِحِينَ اَنْ يَكْفُرَ بِكَرَمِهِ قَالُوا وَنَحْنُ عَلَيْهِ سَعْدٌ الْخَائِفُ قَدْ
 شیخ محمد الدین فیروز آبادی صاحب قلموس گوید کہ ہیچکس رائے نہ رسد کہ انکار اولیاء
 کندہ بادی الرای چہ ایشان در فہم و کشف مراتب عالی دارند گاہے نہ شنیدہ ام کہ
 کہے از اولیاء اللہ حکمی کردہ باشد کہ ہادم دین باشد مثلاً وضو یا نماز یا دیگر فرائض و مستحبات
 را منع کردہ باشد بہتہ ایشان کلام دقیق میگویند کہ فہمدن آن دشوار باشد و نیز گفتہ
 کہ قوم گاہے مقامات و درجات علوم مہموں نہ رسند کہ تصریحی ازان در کتاب سنت
 نیست لیکن علماء عالمین گاہے بمقتضای استنباط و حسن ظن ایشان باز مرہاجین
 آن را بر کتاب سنت عرض کنند کار ہر کس نیست کہ ہر گاہ کلامے بہ شنود کہ از او فہم
 او خارج باشد یا آن خیال نیک پیدا کند بلکہ برخے از ایشان بر صاحب آن قول لب
 انکار مے کشاید قُلْ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَجَلٍ اَبٰی الْعَبَّاسُ بْنُ شَرَحٍ کہ منکر صوفیہ
 در مجلس ابے القاسم جنید آمد تا از و کلامے شنود کہ از صوفیہ شائع گشتہ بعد سمع کلام
 ہر گاہ مراجعت کرد و فیش پرسید نہ گفت من ہیچ نہ فہمدم اِلَّا اَنَّ صَوْتَ الْاَكْلَامِ
 لَيْسَتْ بِصَوْتٍ مُبْطِلٍ نیز گفتہ کہ چنان کہ بہ اولیاء اللہ کرامات عطا کردند کہ فرع
 معجزات است پس دین چہ پاک است کہ با ایشان عجائز عطا فرمودہ کہ از فہم آن
 فحول علماء قاصر بودہ اند شیخ الاسلام مخزومی گفتہ کہ ہرگز جائز نیست ہیچ عالمے را کہ
 بر صوفیہ انکار کند تا آنکہ بر طریقہ ایشان رود و افعال و اقوال ایشان را مخالف کتاب
 و سنت یا بد صرف بر بنای کلامی کہ مردمان بایشان منسوب کنند انکار ایشان رود
 بود بر منکر ضرور است کہ اقل درجہ ہفتاد امر را نگہدار دہیں مانان اورا انکار میرسد

لے کس فہم
 اولیاء اللہ کرامات
 کہ بہتہ فہمدن
 دشوار باشد
 و نیز گفتہ
 کہ قوم گاہے
 مقامات و درجات
 علوم مہموں نہ
 رسند کہ تصریحی
 ازان در کتاب
 سنت نیست
 لیکن علماء
 عالمین گاہے
 بمقتضای
 استنباط و حسن
 ظن ایشان
 باز مرہاجین
 آن را بر کتاب
 سنت عرض
 کنند کار ہر
 کس نیست کہ
 ہر گاہ کلامے
 بہ شنود کہ
 از او فہم
 او خارج
 باشد یا آن
 خیال نیک
 پیدا کند
 بلکہ برخے
 از ایشان
 بر صاحب
 آن قول لب
 انکار مے
 کشاید
 قُلْ خَلَقَ
 الْاِنْسَانَ
 مِنْ عَجَلٍ
 اَبٰی الْعَبَّاسُ
 بْنُ شَرَحٍ
 کہ منکر
 صوفیہ
 در مجلس
 ابے القاسم
 جنید آمد
 تا از و
 کلامے
 شنود کہ
 از صوفیہ
 شائع
 گشتہ
 بعد
 سمع
 کلام
 ہر گاہ
 مراجعت
 کرد و
 فیش
 پرسید
 نہ
 گفت
 من
 ہیچ
 نہ
 فہمدم
 اِلَّا
 اَنَّ
 صَوْتَ
 الْاَكْلَامِ
 لَيْسَتْ
 بِصَوْتٍ
 مُبْطِلٍ
 نیز
 گفتہ
 کہ
 چنان
 کہ
 بہ
 اولیاء
 اللہ
 کرامات
 عطا
 کردند
 کہ
 فرع
 معجزات
 است
 پس
 دین
 چہ
 پاک
 است
 کہ
 با
 ایشان
 عجائز
 عطا
 فرمودہ
 کہ
 از
 فہم
 آن
 فحول
 علماء
 قاصر
 بودہ
 اند
 شیخ
 الاسلام
 مخزومی
 گفتہ
 کہ
 ہرگز
 جائز
 نیست
 ہیچ
 عالمے
 را
 کہ
 بر
 صوفیہ
 انکار
 کند
 تا
 آنکہ
 بر
 طریقہ
 ایشان
 رود
 و
 افعال
 و
 اقوال
 ایشان
 را
 مخالف
 کتاب
 و
 سنت
 یا
 بد
 صرف
 بر
 بنای
 کلامی
 کہ
 مردمان
 بایشان
 منسوب
 کنند
 انکار
 ایشان
 رود
 بود
 بر
 منکر
 ضرور
 است
 کہ
 اقل
 درجہ
 ہفتاد
 امر
 را
 نگہدار
 دہیں
 مانان
 اورا
 انکار
 میرسد

از آنجمله آن است که در معجزات انبیاء الله علی اختلاف طبقاتهم و کرامات اولیاء علی اختلاف طبقاتهم غور نماید و بآن ایمان آورد و اعتقاد کند که اولیاء الله در جمیع معجزات باستثنای بعضی از آن وراثت نبیاء بوده اند از آن جمله آن است که برکت تفسیر سلفاً و خلفاً حاوی باشد تا اسرار کتاب و سنت و اختلاف ائمه مجتهدین و تفسیر و تاویل و شراط و لغات عرب و محاورات و استعارات را در یاد آنان جمله آن است که مقامات سلف و خلف در معنی آیات صفات و اخبار آن به فهمد و بشناسد که کدام معنی ظاهر گرفته و کدام را تاویل پیموده و دلیل کدام از ایشان راجح است از آنجمله است تجرد در علم اصول و معرفت منازعات علم کلام و از آنجمله است معرفت اصطلاحات قوم از تجلی ذاتی و تصویری و مابو الذات و ذات الذوات و معرفت حضرات الاسماء و الصفات و فرقی میان حضرات و فرقی میان احدیت و واحدیت و معرفت ظهور و بطون و آنزل و آبد و عالم الغیب و الکوان و شهادت و شیعون و عالم الملاهیة و تهوتیه و سکر و محبت و **وَمَنْ هُوَ الْمَكَادِقُ فِي الشُّكِّ حَتَّى يُسَافِحَ وَمَنْ هُوَ الْكَاذِبُ حَتَّى يُوَلِّحَهُ** ^{دکلام} ^{است} ^{سکر و باده} ^{از آن} ^{توضیح کرده شود} ^{و کدام دروغ گو است} ^{از آنرا ساخته} ^{فرموده} ^{آید} **وَعَنْ خَالِكَ** پس هر خصیصه از اصطلاحات قوم واقف نباشد چگونه بر حل کلام یا انکار یا مری که مراد ایشان نیست قادر باشد شیخ ابن حجر شرح بعض آیات ابن فاضل رضی الله عنه کرده به شیخ ابی مدین فرستاد تا که اجازت نکارد شیخ تحریر فرموده

شُعَانُ بَيْنَ مَشْرِقٍ وَمَغْرِبٍ

سَارَت مَشْرِقًا وَسَارَت مَغْرِبًا

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱

ن امرنم در ذکر حضرت مجدد الف ثانی

وزد حافظین حجر فرستاد این حجر بر امرے که از مخفی بود و متباه گرفت و تا موت ملائک
شیخ ابے مدین گزیدہ

امر نهم حضرت قطب الاقطاب شیخ احمد بن عبد الاحد از خطہ پاک سہرزد خاستہ کہ
اوشہری است میان دہلی و لاہور ۴

سوادش زلف رخسار فتوح است	غبارش تو تیا سہ چشم روح است
از ان شہرے کہ ناش مضر آمد	براسے ما عجب کا نے برآمد
چہ معدن معدن قندمانے	بہ شکر او است این شکرتشانی
از و پیداہ شہر سہری دکاہنا	بروان در دشت جانہا کاروانہا

نسبت آن جناب بہ بشت و بہشت واسطہ بامیر المؤمنین سیدنا عمر رضی اللہ عنہ
می رسد در سلسلہ قدم بعالم شہود نہادہ و کترایام تحصیل علوم فراغ حاصل کردند
جامع معقول منقول بودند و حافظہ قوی می داشتند بہ اندک زمان قرآن شریف
یا دیگر فتند بیشتر علوم از والد ماجد خود و برخی از علماء کبار آن زمان تحصیل کردند
و بیالکوٹ کہ شہری است از ملک پنجاب نزد مولانا کمال الدین کشمیرے کہ از قول
دشوران متورع بود و از باطن نیز بہرہ داشت بعضی کتب مشککہ را چون عضدئی اشالہ

۱۰ شیخ عبد الاحد سرح و مفتون جوانی بخداست شیخ عبد القدوس گنگوہی سرح حاضر شدند و بکند ارادت درآمد تلقین اذکار و تعین
اطوار فر گرفتند و طلب مصاحبت نمودند حکم شد کہ بعد تحصیل علوم بلا حلقہ کبر سن شیخ بر زبان آوردند کہ رسم پس از تمام نصرا
علوم دینیہ این گرامی صحبت را در نیام شیخ فرمودند آن وقت بفرزند مکن الدین رجوع کن پس بعد از تکمیل علوم ظاہری بسبب
اتصال شیخ از شیخ رکن الدین فرقہ خلافت قادریہ و چشتیہ پرسیدند و گرامی حیات را بہ افادات و اخلاصات بانجام رسانید
و از کمال بی نفسی و تنفیدیہ وجود کثرت تلازمہ را بکمال انجام دادی خود قبول نکردند و حاج خانہ از بازار خود می آوردند و خیلی متبع
سنت بودند و دستہ را متروک نہ گذارفتند در شنیدن انتقال فرمودند و از پراوارش بہر دن سہرزد پنجاب غری واقع است
آن شیخ کہ بود عالم اند بہرین | اجانش گہر سرازل را معلول | چون شیخ فرمانہ بود در علم و دل | این غ وصال او گشتیہ زمین
جلال و ذاتی و کثافت حقانی بود بہت علمی غالب داشت مجموعہ علم و دل در ہر و تقوی بود و در سیالکوٹ و لاہور سہرزد خاستہ

۱۲۱

حضرت خواجه محمد باقی یالسا اویسی نقشبندی قدس السره حاصل بود منقول است
که حضرت خواجه قدس سره فرمودند که حضرت مخدوم مامولانا بزرگ خواجه المکنکی
قدس سره ما را امر کردند که بهندوستان شوتا این سلسله شریفه را اینجا از تور و اجمی پدیا
گرد و ما خود را شایان این معنی ندیده تواضع نمودیم ایشان امر باستخاره کردند در آن
استخاره دیدیم که گویا طوطی بر شاخ نشسته و مادر دل خود نیت کردیم اگر آن طوطی
از آن شاخ آمده بر دستمان نشیند پس ما را کشایش ما درین روسه خواهد نمود و بخود
این خطور آن طوطی پرواز نموده آمده بر دستمان نشست و ما آب دمان خود در منقار او
کردیم و آن طوطی در دمان من شکر ریخت فردای آن شب این واقعه را چون بعضی
حضرت مولانا خواجگی قدس سره رسانیدیم فرمودند که شمار از و در متوجه بهندوستان
میاید بشد که طوطی جانور هندی است در هندوستان از دامان شاعر نیزی بوجود آید
که عالمی از و منور گردد و شمارانیز بهره رسد منقول است که حضرت خواجه فرمودند که چون
بشهر سمرند شمار رسیدیم در واقعه نمودند که تو در جوار قطبیت فرو آمده و از حلیه آن قطب
نیز آگاه گردانیدند بهم صبح آن روز بدیافت درویشان و گوشه نشینان آن بلده رفتم
جامعه را که دیدیم نه ایشان را بران حلیه یافتیم و نه آثار و حالت قطبیت از هیچ یک معاشه

سلام و ولادت حضرت خواجه در کابل بظهور پیوسته در لشکر تحصیل علوم رسمی شاگردی مجمع علوم داناتی مولانا صادق جلوی که از ملک
اطلام آن ایام بوده اختیار نموده و بر فاقه مولانا از کابل با دارا اتم رشده و بانکه روزگار از سمو فطرت ایشان را بین الاقران اقیانای
پدید آمده و از فضائل بهره تمام روزی گشته اگر چه در تحصیل علوم مصری تفرقه مانده که بسوگ این ... راه دور آمده اند تا از دکانی طوطی و صفا
منسبت دانش ایشان پایه بلند داشته تا آنکه بر تدریس کتب شکل و حل مطالب غاصه قدرت تمام داشت از ایام تحصیل علوم مصری عروش منشا
این راه گاه بصحبت این بزرگان مجلسی مع السره رسانید تا آنکه در بلاد ماوراءالنهر که معدن این طایفه عزیز بود جوهرت بسیاری از شایخ ایام در آن
و نیز بعضی بروس توبه و الهام نیز کم خوش گزیدند حضرت خواجه اویسی بودند و تربیت از و روحانیت حضرت و رسالت صلی الله علیه و آله و سلم حضرت

خواجه بزرگ مبارک
والدین و صفای
ایشان شایسته
بافتن و حصول
کمال چون انبیا
عالم نزهت نیست
جاودا را بر نوبت
خدمت مولانا خواجگی
جاگشته اند حضرت
خواجه را سائل توبه
نیاست و طلب
بجای
نشود از غیبت مدته
و نیز صفات و کمالات
که بی از فضائل تمام
نموده حضرت و بزرگ
شایسته ایشان و غیر
خواجه در آن نوبت
و توفیق حضرت و بزرگ
عظیمی را گاهی در کمال
از وی طایفه حاصل
زیر و در این بزرگ
فدایان حضرت است
صالحه و سعادت

نمودیم گفتیم شاید کسی از اهل این شهر قابلیت این معنی داشته باشد که بعد از این بظهور آید
 همان روز که شمارا دیدیم هم حلیه شمارا موافق یافتیم و هم نشان آن قابلیت در شما مشهود گشت
 منتقول است که حضرت خواجہ فرمودند که در بلده سهرند دیده شده بود که ما چراغ عظیم آنجا
 افروختیم و مشاہدی گشت که ساعت بساعت نور آن چراغ افزون شد و نیز مشہود میگردد
 کہ مردم از آن یک چراغ افروخته ما چراغهای کثیره برافروخته اند این را نیز اشارت بمحامله
 شما میدانیم حضرت خواجگی بیکه از مخلصان خود تحریر فرموده شیخ احمد نام مردی است از
 سهرند کثیر العلم و قوی العمل روزی چند فقیر را نوشت و برخاست کرده عجایب بسیار از
 روزگار اوقات او مشاهده نموده بآن مانند که چراغ شود که عالمها از روشن گرد او محجربند
 تعالی احوال کامله او را بتقین پیوسته و این شیخ مشارالیه برادران واقربا دارد و همه
 مردم صالح و از طبقه علمای چندی را دعاگوی ملازمت کرده جوهر عالمیه و النستہ استصلو
 عجیب دارند فرزندان آن شیخ کہ اطفال اند اسرار آہی اند باجملہ شجرہ طیبہ است لہ البتہ اللہ
 نبیاً حسناً و نیز حضرت خواجہ فرمودند کہ شیخ احمد آفتابی است کہ مثل ماہراران
 ستارہ در سایہ او گم اند احمال حضرت مدوح از یمین نظر تربیت و یرکات و ہدایت
 حضرت خواجہ رحمکم کل و تکمیل واصل گردیدند پس در ساعتی کہ مشتری از و کسب
 سعادت نماید حضرت ایشان را خلعت اجازت کاملہ پوشانید و بہرند کہ وطن مالوف
 آنحضرت بود و رخصت فرمودند جمعی از طالبان صادق خود را در خدمت ایشان تعیین
 نمودند پس حضرت ایشان بانعت لای فراوان بوطن بازگشتند و با حضرت خواجہ
 در آن بلدہ تربیت طالبان پرداختند بعد از آنک ایام آوازه حضرت بلند شد
 و آستان فیض نشان محط حال و مجمع اصحاب کمال گشت علما از دور و نزدیک

سلمہ در یاد او را
 فعال درین کمال
 علی مولای غلام در
 بنی در خدمت الاصل
 فی ظلال و تالیل ملک
 و سلسلہ انوار
 شیخ محمد عبدالقادر
 راتہ علیہ السلام
 چنین حالت نیست
 کشش آنی بر بیان
 اجابہ صاحب در آن
 و تکمیل واصل و
 و قوی و انوار
 غفل و قوی و انوار
 آورد و حضرت
 و قوی و انوار
 و قوی و انوار
 است

بخدمت رسیدند و اهر از ترک و تاجیک بشرف حضور بهره ور گردیدند مشایخ عهد اودت
آوردند اکابر زمانه بتواضع برخاستند بدولت ایشان مس باطلا شد و ذره با آفتاب گروید
ذات بابرکات ایشان آیت بود از آیات الهی و نعمتی بود از نعمای الهی ۷

هر طافت که نهان بود پس پرده غیب	همه در صورت خوب تو عیان ساخته اند
هر چه بر صفحه اندیشه کشد کلک خیال	شکل مطبوع تو زیبا تر از ان ساخته اند

اطلاع بر مغیبات و اشراق بر خواطر و تصرفات در مکنونات ادنی صفت بود از صفات
جمیله ایشان شماره خوارق و کرامات که در کتب مقامات مروی شده به هفت صد میرسد
هر چند بحکم کلام فی الاحترام قطب وقت ابوالحسن نوری نورالهدی مرقد که فرموده و اعظم
الاعلامات فی زمانه شیخان علیهم السلام و قادیه یطوق عن حقیقه
همان کثرت علم و عمل و معرفت اکمل حضرت ایشان که است شکر بود و نیز بحکم آن گفته اند

۷ اشرف معجزات قدس آن است ۷

وقائق حقائق آن غوث اخلاق عظیم ترین خوارق است فاما چون بعض متصدیانند که
شمره از کرامات بشنوند لهذا کرامات چند بمعرض بیان در آورده میشود تولد حضرت محدود
حسب بشارت شیخ الاسلام احمد نامقی است در نفحات مذکور است که از حضرت شیخ
الاسلام احمد رسیدند که مقامات مشایخ شنیده ایم و کیفیت ایشان دیده از هیچ کس
مثلی این حالات که از شما ظاهر میشود ظاهر نشده است فرمود که ما در وقت ریاضت هربا نیستیم که ندیم
که اولیا خدا کرده بودند بجا آوردیم و بر آن مزیدی نیز کردیم حق بفضل و کرم خود هر چه
پراکنده بایشان داده بود یکبار به احمد داد و در چهار صد سال چون احمد شخص پیدا آید که
عنایت ایزد تعالی در باب او این باشد که همه خلق بینند هذامن قضاوتی وفات شیخ احمد

از فضل عزیزی است

شیخ الاسلام
از فضل عزیزی است
که در مقامات مروی شده
به هفت صد میرسد
هر چند بحکم کلام
فی الاحترام قطب
وقت ابوالحسن
نوری نورالهدی
مرقد که فرموده
و اعظم الاعلامات
فی زمانه شیخان
علیهم السلام و
قادیه یطوق عن
حقیقه همان کثرت
علم و عمل و معرفت
اکمل حضرت ایشان
که است شکر بود و
نیز بحکم آن گفته
اند

در ۳۶ بود منقول است که آن حضرت بقصد سیر و گشت بیابان و دشت کابل متوجه شدند
 روزی از قریه به قریه آخری تشریف فرما بودند که در میان راه آفتاب گرمی کرد و از حرارت
 هوا و گرد و غبار تشنگی و ماندگی بر مخدوم زاده بزرگ رحمه الله و دیگران که پیاده و رعنان
 می رفتند غلبه نمود اما از غایت ادب جز آن عرض نداشتند درین میان حضرت ایشان بمرحومی
 مولانا محمد یوسف سمرقندی که از قدامد اصحاب آنحضرت بود خطاب نموده فرمودند همانا حرارت
 آفتاب و تراکم غبار یاران را ایذا میدهد مولانا معروض داشت چون معلوم و مکشوف حضرت
 ایشان است چه حاجت بعرض مخلصان است حضرت ایشان تبسم نموده گوشه چشم
 حق بین جانب آسمان کرده چیزی در زیر لب گفته قدمی چند نرفته بودند که قطعه ابر ظاهر شد و
 محازی ایشان و اصحاب ایشان آمده سایه انگند و جهان مقدار که غبار فرو نشیند و به جل
 نه انجمد متقاطر شد و شمالی بغایت اعتدال و زید ن گرفت منقول است یکی از امر ازادان
 را سلطان وقت به غضب تمام از لاهور طلبید که از توضیحات بوقوع آمده از مشاهده کثرت غضب
 سلطان حاضران را عقیده آن بود که بخیر و رسیدن او بازیر پاسه پیل انگند وی نیز این
 معنی را دریافت سخت هراسان گردیده بود چون بهر ندر رسید بخدمت ایشان که غائبانه
 اخلاصی داشت آمده بزاری تمام التماس حمایت نمود ایشان فرمودند انشاء الله سبحانه
 خاطر جمع باشم که هیچ مکر و هی غیر سبیل سلطان التفات و مهربانیها نخواهد نمود وی از
 غایت اضطراب معروض داشت که آنچه در حق این مخلص بزبان مبارک رفت آن را
 بزبان قلم نیز بیانند و آن رقیمه را به من بپارند که مرا اطمینان تمام حاصل گردد چون بشنم
 نمود حضرت ایشان تبسم نموده نوشته دادند که چون فلان از خوف غضب سلطان که
 نمونه غضب الهی است به فقر ارجوع نمود فقر او را در ضمنی گرفت ازین مهلکه رها نیند بجز از

مرخص فرمودن او و پنج دین روز یکی ناگاہ خبر آورد کہ این شخص را سلطان آزار داد و ده
 بزندان فرستاد چون خبر بسنح حضرت ایشان رسید تبسم نموده فرمودند و نظر بعض فقہرا
 چون قلع صبح درآمدہ کہ وی از سلطان شفقت و عنایت بیند این خبر کہ میگویند صدقی
 ندارد و تا بعد از دو سه روز خبر رسید کہ آن مرد ہمین کہ بنظر سلطان درآمد سلطان بخندید و
 از روی نصیحت کلمہ چند با و در میان آورد و ناگاہ بالتفات تمام خلقتش داد و نصحت فرمود
 منقول است یکی از سلاطین زاده را با دشاہ وقت در زندان کرد و برای ملک قبتل آن
 مقرر شد آن بیچارہ ہر سودست و پامی زو بہ فقر نیز رجوعی نمود و در ان اثنا حضرت
 ایشان بہ آگہ تشریف فرمودند محبوبس مایوس یکی از مخلصان منظور حضرت ایشان را
 کہ آشنای قدیم او بود و طلب نمود و بزبان او از حضرت ایشان توجہ خاص الخاص
 برائے رهایی و خلاص خود نمود آن عزیز آمدہ بہ نہایت تضرع و احواح التماس و البغض
 رسانید ایشان آن شب متوجہ شدہ فروداش فرمودند کہ با و مژدہ رسان کہ از قتل
 خلاص شدی و از حبس عنقریب رهایی خواہد یافت این مژدہ با و رسانید اما ویرا غلبہ
 اضطرابی کہ داشت اطمینان تمام روئے ندا و بیچہ از مجازیب معتبر کس فرستادہ
 التماس خلاصی خود از توجہ او نیز نمود و آن مجذوب را بر زبان رفت کہ خاطر جمع دار
 کہ دیدم کہ قلاب یکی از اکابر نقشبندیہ آمدہ ماہی او را از گرداب ہلاکت کشید متقارن
 آن سلطان زادہ از حبس خلاص یافت و بہ منصب رسید منقول است کہ در سفری حضرت
 ایشان بہ رباطی فرود آمدہ بودند ناگاہ بیاران فرمودند کہ مری گردید درین شہر امروز
 بلیہ روی خواہد داد و در ماہ اہل شہر سہرایت خواہد نمود و یاران مایکد گیری را خبر کنند کہ
 ہر یک دعای مالورہ **بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِی لَا یَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَیْءٌ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ وَ لَاقِ الشَّکَکَ وَ الْکُفْرَ**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَا خَافَ رَاكِرًا رَمَائِنْدَ كِه هَر كِه اِيْن دَعَار اِنْجَوَانِد بِنَايَتِ الْمَدِيْنَةِ وَی
 وَاَسْبَابِش مَحْفُوظ مَانْدَ اَز اِيْن فَرْمُودَةُ اِيْشَان دُو سَاعَتِ زَفْتِه بُوْد كِه دَر بَعْضِي خَانِه مای
 اَن رِبَاطِ آتَش دَر اَفْتَاد وِیِه شَد تَه هَر جِه تَام تَر مَشْتَعِل شَد چِنَا كِه مَرُوم اَز اَطْفَايِ
 اَن عَاجِز گُشْتَنْد وِیَسَا خَانِه مَالِ بَسُوخت وِیَسَا مَتَعِه جِه بِحَرَقَت وِیِه بِسَرَقَتِه مَوَلَا تَا
 عَجْدِ الْمَوْمِنِ لَاهُورِي كِه فَاضِل بُوْد اَز مَخْلَصَانِ اِيْشَان اَسْبَابِ اَوْنِیَر مَحْرُوق گُشْت
 وَا وَخُود رَا بِصَدِّ مَحْنَتِ بَخْشِ مَتِ اِيْشَان رَسَانِیْدَ حَضْرَتِ اِيْشَان بِمَوْلَا نَا فَرْمُودَنْد كِه مَكْر شَمَا
 رَا كَسِه بَخْشِ اَنْدَن دَعَار مَآثُورَه مَذْكُورَه تَجَرِبَه كَرْدَ گُفْتَنَه حَضْرَتِ اِيْشَان یَا رَا نَا اَز عَدَمِ
 اَخْبَارِ مَوْلَا نَا عِتَابِ نَمُود وِیِه یَا رِي كِه اَن دَعَا خَوَانْدَه بُوْد اَسْبَابِش بِسَلَامَتِ رَمَائِنِ یَا فُت
 مَنقُولِ اسْتِ شَيْخِ مُحَمَّدِ مَسُود كِه بَرَادَرِ خُردِ حَضْرَتِ اِيْشَان بُوْد وَا ز مَرِیْدَانِ مَقْبُولِ صَاحِبِ
 كَشُوفِ حَضْرَتِ خَوَاجِه مَالِ اِيْشَان قَدَسِ الْمَدَسِرَه مَآجِهَتِ كَفَافِ مَعِیْشَتِ بِسَبِيلِ تِجَارَتِ بِه
 قَنْد مَار رَفْتَه بُوْد دُرَانِ اَیَّامِ بَیْخِرِي حَضْرَتِ اِيْشَان بَخَادِمِي كِه حَاضِرِ وَقْتُ بُوْد فَرْمُودَنْد كِه
 عَجَبِ مَعَالِمِه اسْتِ مَتَوَجِّه اَحْوَالِ مَسُود شَدَمِ هَر چِنْدَ بِدِیْدَه مَكاشَفَه جُتِ وِیِه نَمُودَم وَی رَا
 یِه جِه جَا دَر زَمِیْنِ نِیَا فُتْمِ بَعْدِ اَز اَن چُونِ نِیَكِ مَتَوَجِّه شَدَمِ صَوْرَتِ قَبْرِ او كِه تَبَازِ گِي فُوت
 شَدَه دَر نَظَرِ اَكْبَادِ سَامِعَانِ وَحِیْرَتِ رَفْتَنْدَ بَعْدِ اَز اِيْن فَرْمُودَةُ اِيْشَان بِچِنْدَرِ وَزَرِ فَرِیْقَانِش
 رَسِیْدَه خَبَرِ وُفَاتِ اَوْرَسَانِیْدَه مَنقُولِ اسْتِ اَز شَأْنِ هَرَادَه حَقِّ پُژُوْه دَارِ اشْكُوه كِه دَر سَفِیْنَةِ الْاَوَّلِیَا

سَلَه اِيْن شَاهِزَادَه بَا دُشَاهِ صَوْرَتِ دُرُوشِ سِیْرَتِ بُوْد خُرقَه عِلَافَتِ اَز دُستِ عَارِفِ حَقِّ آكَاهِ مَآشَاهِ پُوشِیْدَ وَ نَخْدَتِ حَضْرَتِ مِیَا نِ مِیْرِ بَالِیْ
 اَمِ حَاضِرِ شَدَه مَسْتَفِیْدَ گُروید و دَر فَرَقِ شَافِی عَالِی و مَرْتَبَه بَلَنْدَ اَشْتِ سَفِیْنَةِ الْاَوَّلِیَا سَكِیْنَةِ الْاَوَّلِیَا مَرُكِبِ وِیَا اَن اَكْسِیْرُ رَسَالَه حَقِّ عَارِ مَآلِ مَحَارِفِ
 اَز دُستِ نَخَشِ دِرِیَا یِ تَوْحِیْدِ اسْتِ اَز دُستِ اَوْرَنگِ زَیْبِ مَالِكِیْرَ مَآدَرِ خُوشِ بِقَلِّ رَسِیْدَه

اَمَكِه شَاهِ بَلَنْدِ اَقْبَالِ اسْتِ رَتِبَه شِسْ دَر مَقَامِ اَبَا اسْتِ شَاهِ دَارِ اشْكُوه نَاشِیْدَ بُوْد بِمَقَامِ دَلِی مَقَامِشِشِ بُوْد
 شَدِ چُونِ دَامِ كَا هَزَنِ دِلَالِ شَدِ نَبَرِ دُوسِ بَا دِلِ خُوشَالِ مَجْمُوعَه دُغْه مَسِیْه مَآشُورِ بُوْد تَارِخِ وَصَلِ اَن مَنقُورِ
 سَالِ تَارِخِ قَلِّ اَن مَسْهَدِیْنِ شَدِ مَقَامِ بِهَشْتِ بِرِیْنِ مَرَقَدِ اَن قَسَبِیْلِ عَشِیْقِ اَلِه اسْتِ دَر گَنْدِ مَآلِیْرُكِ شَاهِ

در ذکر حضرت مجدد م می طراز و از متاخرین مشائخ و صاحب ریاضت و مجاهدت
و خوارق و تصانیف اند و در آخر حال بعضی بر شیخ تهمت کردند که شیخ میگوید مرتبه
زیاده است از خلفای راشدین رضی الله عنهم اما این محض پستان و اقترای مخالفان
است بر شیخ چرا که این فقیر خود شنیده از سیادت و نقابت پناه فضائل و کمالات
و ستگاه حقائق و معارف آگاه افضل فضلالی عصر علامی فهمی استاوی حضرت
میرک شیخ بن شیخ فصیح الدین که میفرمودند که ولعقتی مارا غبور بهرند و واقع شد و کیف
ما التلق ملاقات شیخ احمد روی داد و در اثنای ملاقات بخاطر گذشت که اگر شیخ را
گرامتی است باید که مردم آنچه از ایشان بیان میکنند خاطر نشان من سازند و دیگر آنکه
شنیده بودم که خواصه باقی که پیر ایشان است بے اجازت مولانا خواجگی امکانی مرید
میگرفتند و دیگر آنکه خواصه خاوند محمود چه اعتقاد دارند چون ساعتی پیش شیخ نشستیم
جزوی از زیر مسند خود بمن دادند که مطالعه نمایند چون آنرا تمام بدیدم بمن گفتند ازین
چیزی ظاهر میشود گفتیم ازین خود هیچ ظاهر نمی شود و آنچه در اینجا است درست است

سره روزی در سفر کبیر که فقیر را از جانب شاه معروف صاحب قادری که از شاه پیر مشائخ حیدر آباد نظام دکن بوده اند اتفاق صحبت
افتاد قال قال ذکر تحریر بدیدم بعد از بیان آمد جناب شاه صاحب بر عزت فقیر لب تشبیه کشادند و فرمودند که در ملت مشائخ انتصار پیران طریقت
از واجبات است و از واقعات خود بیان فرمودند که ایشان در عنوان مشابیه بر وفادات حضرت مجدد الف ثانی علیه الرحمن مشرب شده و بعد
ند سال جلدی فخریم نگاشتند اتفاقاً نواب لشکر تنگه بهار که از امرای حیدر آباد بودند برای ملاقات شاه صاحب تشریف فرما شدند و مجد خیم را
که پیش نظر شاه صاحب بودند داشتند از کینیتش استفسار نمودند چون معلوم شد که تحریر شاه صاحب است بر حضرت مجدد م نواب صاحب فرمود
که صدور این فعل از حضرت شاه صاحب بی استیجاب است مناسب است که در بیابان اظهار کرده بر بشارت عمل نموده شود شاه صاحب استخاره تحریر کرد
چون نواب رفتند می بینند که ایشان در صحرائی قی و دوق وارد آمد و در اینجا دوازده تن از اقطاب سر بر اقبه فرو رده اند ایشان السلام علیکم گفتند یکی
از اقطاب اثناعشر از حجب مراقبه بر آورده جواب سلام دادند چون از اخطا حال معلوم میشد که این اقطاب با خطا کسی نشستند که بزرگی نورانی
صیغ و توبه بلند بالا با لباس سفید وارد حال ایشان شدند اقطاب خوش حال شده به تعظیم برخاستند شاه صاحب را معلوم شد که حضرت مجدد علیه السلام
بوده اند همان قطب که بحجاب سلام برداشته بودند بصارت نموده اشارت به شاه صاحب کرده عرض داشتند که این شاه معروف اند که خبر برادر آقا
حضرت معروف اند حضرت مجدد م نظر غیظ را ایشان انداختند تا آنکه از فطانت فرقی شدند چون بیدار شدند همان وقت مجد خیم را پیش نهاد

دفتر انوار نواب لشکر تنگه بهار در حیدر آباد نظام دکن

گفتند پس ایند که آنچه از ما واقع شده همین است و باقی اقرار است باز بعد از سماعی گفته که روزی خیمه
 خاوند محمود را بجا آمده بود ، نگفتند که خوابه باقی اجازت صبح از پیر خود را در جهت آنکه روزی مولانا خواجگی
 انگلی خریزه می خوردند و قاج قاج را خود بریده بدست حاضران و مریدان میدادند
 و بخواجه باقی ندادند اصحاب گفتند خوابه نیز حاضر اند مولانا خواجگی انگلی فرمودند ما خریزه
 با و درست دادیم خوابه باقی ازین استنباط کردند که مرا اجازت ارشاد دادند من گفتم
 این چنین نیست چرا که ما هرگز این چنین سخنی از پیر خود و از دیگر مرموش شنیده ایم بلکه خوابه
 باقی ابامی کردند که این کار از دست من نمی آید و این بار را من نمیتوانم برداشتم و مولانا
 خواجگی میفرمودند که ما اجازت دادیم و ترا این کار را باید کرد و درین اثنا چندی از ریش
 سفیدان نیز گفته اند که ما در آن مجلس حاضر بودیم که مولانا خواجگی اجازت ارشاد و بخواجه باقی
 دادند خوابه خاوند محمود گفتند بس مانع شنیده بودیم و بعد از آن شیخ احمد فرمودند که آنچه
 از مریدان خوابه خاوند محمود به ایشان اعتقاد دارد خوابه آچنان نیستند و من آن اعتقاد
 بخواجه ندارم هر سه سوالی که در خاطر حضرت اخوندگشته بود شیخ جواب داد و منقول است
 چون علامه الزمان شیخ الاسلام هندوستان مولوی عبدالحکیم سیال کوٹی در اوایل
 سیکه از معاندان حضرت شیخ بود شبی شیخ را خواب دید که روی آیه **قُلِ اللَّهُمَّ ذَرِّهُمْ**
 نمی خواند به مجرد شنیدن این آیت جذب شیخ و شوق آبی مجددی در دل وی اثر کرد و
 قلب وی ذاکر گردید چون از خواب بیدار شد دل خود را ذاکر یافت چند روز به تصور
 شیخ فکر حق کرد و خود را اویسی شیخ میگفت آخر بخدمت حاضر آمد و درجات والا رسید
 منقول است شیخ ظاهراً لاهوری قدس سره که از اعظم خلفای حضرت مجدد است او استاد
 شیخ محمد سعید و محمد مصوم هر دو صاحب زاده شیخ بود قبل ازین بهیت به قاندهان شاه

کمال کیتلی قادری داشت چون عالم متبحر بود هر دو صاحبزاده تعلیم علم ظاهری از وی
 میگردند روزی در محفل خلد منزل حاضر بود که حضرت شیخ مجدد را از راه مکاشفه احوال
 شیخ ظاهر ظاهر شد و فرمود که مرا معلوم شده است که شخصی از حاضرین این حلقه طوق کفر
 بگردن خود خواهد انداخت و از راه هدایت و طریق دین متین خواهد برگشت و من بر پیشانی
 وی لفظ هوا لکاف نوشته می بینم باستماع این معنی یاران که حلقه بندگی و اخلاص بگوش
 جان میداشتند نهایت ترسان و لرزان شدند و از شیخ بزرگ مستفسر این حال شدند
 که آیا ازین تمام اهل حلقه آن بے نصیب که باین بلا مبتلا خواهد شد کیت و نامش چیست
 فرمود که آن شیخ ظاهر است یاران مجلس بظهور این معنی متأسف شدند مگر احدی این
 سخن بگوش شیخ ظاهر نرسانید آخر کار بعد چند ماه شیخ ظاهر بر زنی کافره عاشق شد و طهارت
 اسلام را مبذول نمجاشت کفر ساخت و زنار را بر او بگردن جان آویخت چون شیخ
 ظاهر او را متحضرین حاضرین بود از وقوع این حال بسیار غم و اندوه داشت حال هر دو صاحبزاده
 بلند اقبال شد آخر روزی بوقت خوش بخدمت والد بزرگوار عرض کردند که اوستاد ما
 غریق دریای کفر شده است توجیه فرمایند که باز مشرف باسلام گردد و فرمود که هر چه بشدنی بود
 شد که در لوح محفوظ بقی او همین مکتوب بود آخر هر دو فرزند سعادت مند در باب مغفرت
 شیخ ظاهر از پس اصرار کردند حضرت شیخ بمخاطب داری فرزندان دلبند دست دعا بکنند
 که بربار دشت و عرض کرد که آهی حضرت غوث الاعظم شیخ عبده القادر یلانی فرموده است که
 یسکس علی قضای مبرم دست قدرت نیست مگر مرا چون یکی از دوستان خود را این
 مرتبه با کمال است فرمودی من هم امید دارم که بواسطه من از شیخ ظاهر این بلای ازلی
 بگردنی احوال تیر و عابدت اجابت رسیده و شیخ ظاهر از خواب غفلت وستی عشق مجازی

مستحق است از این کتب
 اجازت اسرار ان احوال
 است و فاش کند و در شرف
 بدست تصدیق و توثیق
 در نزد مایه
 اول و دوم در دست کلام
 بهین سال در شان مغنی
 در سال و در ان قرن
 سلامه بود و در انه تعالی
 ۱۲

موقوف شد و شوق و اشتیاق و وجد و جنافات و تضرع یکطرفه ماند هر چه هست در قلب روح
و سر و غی و اخفی و عناصر بدن است تا آنکه الوار و تجلیات ارباطن خود می افتد و رفته رفته بمقام
خلت می کشد معنی محبت عاشقی است و معنی مجوبیت معشوقی است و معنی خلوت یارانه است
و سابق عاشقی و معشوقی بود و ریجا آرزو و نیاز از جانبین است و سرگوشه ها از طرفین واقع
میشود و در عاشقی نغمه و بیتابی و سر بر در و دیوار شکستن و در معشوقی غنج و دلال و فخر و مباهات
بوده است اینست طریق خلوت بطریق اجمال و اگر تفصیل آن کس خواهد با اتباع مجیدیه
چند سال نشست و برخاست نماید و در وجدان خود نظر کند که چه رنگ پیدا میشود و برای
طرق سابقین انتمی / علما را بشمارایم بالبنان که در طول باغ نظیر خود نداشتند بجا حظه
بر این ساطعه و حج قاطعه به مجددیت حضرت ایشان لب کشا و ند چنانچه مولانا عابد کسداو
سیالکوٹی و مولانا جان محمد لاہوری و مولانا عبد السلام دیوکی و غیر ہم رحمۃ اللہ علیہم اجمع و
در تحریرات و تقریرات خود با حضرت ایشان را مجد و الف ثانی گفته اند صاحب جواهر ابروید
در کتاب خود می آرد و امام ربانی شیخ احمد ہرندی از اکابر صوفیہ است و جامع علوم ظاہرین
باطنی و صاحب مقامات علیہ و کرامت جلیلیہ است اکثری از علما و عرفا و ارباب بزرگ و اشدیرکان
فاضل محقق مولانا عابد الحکیم سیالکوٹی بر مجددیت وی رفته و مجدد حادی حشر گفته است و مراتب
عرفا و سلسلہ وی در ہند و سند و عرب و عجم خصوصاً در روم و شام و عراق و بعضی از ملات

سلسلہ معنی مجدد الف ثانی نزد ایشان و توالی ایشان اینست کہ واسطہ فیض و انوار حضرت مولانا عابد الحکیم سیالکوٹی

فرمودہ اند کہ برین بخشوف ساقی کہ حضرت امیر المؤمنین علی کرم اللہ وجہہ جتانبہ
ام سالیقہ باشند و بعد از ایشان تا آمدن شاعرین چون منصب قائم است پس حضرت
شدہ اند و بعد از ایشان بر سر الف ثانی حق سبحانہ تعالیٰ ملازم ازین منصب نائب ایشان
ہر کس کہ بدرجہ ولایت میرسد واسطہ فیض ازین می باشد کہ توسل منہج ولی بود

در ولایت و ولایت در
استقامت
دارد و ولایت

بلدان درین زمان اشتہار تمام دار و آوست که نشر انواع علوم و اسرار فرموده در شرح
مقامات طریقه از سابقین سبقت برده است و آوست که بفہم مقطعات قرانیہ مغز گشته و
بجصول اسرار مشاہدات فرقانیہ امتیاز یافته است و آوست کہ اسما را بنیاد بہ ہندوستان
و تابان ایشان بروی مکشوف گشته و مقامات و درجات ایشان را بمبین ساخته است
و آوست کہ باعلام الہی جلشانہ مراتب و ولایت و ثبوت و رسالت و کمالات اولی العزم
و مقامات قلت و محبت بیان فرمودہ و مخصوصات سید انبیاء علیہم و علیہم الصلوٰۃ والسلام
تظاہر نمودہ است قدس اللہ تعالیٰ روحہم و افاض علیہما فتوحہم انتہی مولانا شاہ عبد العزیز
دہلوی در مکتوب اسمی حافظ صدر الدین حیدر آبادی می طراز و ہر گاہ این معرفت پختہ شد
و رفتہ رفتہ در فہم کلمات عارفان طریقیہ مردم کج فہم راہ اسکا و پیو دند و این معرفت غامضہ
گردیدہ ابطال شرائع و کلیفات نمودند و مذہب شیخ محب اللہ آبادی کہ ظاہرش قدم
و آخر وادی اسکا و میز نشینہ تمام و رواج مالا کلام یافت عنایت خداوندی حضرت شیخ احمد
و تفسندی را بر روی کار آورد و علوم غریبہ بر ایشان القا فرمودن قبیل تعدیل اسرار
بار و الرطب بالیابس تا ہیئت اعتدالیہ و راژمان مردم جاگیر و باطل مزوج بحق
تفارع و امضا پذیرد و ہمین است مصداق معنی مجددیت انتہی اول کسے کہ حضرت
الف ثانی گنیت مولانا عبد الحکیم سیالکوٹی رحمۃ اللہ علیہ بود و بر بركات احمدیہ می طراز
سید میرا بر ول خطور میکرد و اگر یکے از اعظم علمائے وقت این معنی را کہ حق سبحا
ن را مجدد الف ساختہ مسلم میدانست تا سید تمام بود تا روزی باین خطرہ بخت
معاذ اعظم علما می نمود و بود و در علوم باطنی و صغریہ و در علوم ظاہری فرید و ہر دو تمامی علوم ماہر بود و در زمان دی و جامعیت
در ہر دو را بہر روی و لا محذور و بہر طالب آمدہ تا کہ حضرت مولانا کمال الدین کشمیری اسف تصانیف مدیدہ دارد کہ ہر بخش مقبول
بقیادوی حاشیہ مقدرات تلویح ماسخہ خیالی حاشیہ شرح شمسہ جاشیہ مطول حاشیہ عبد الفتوحہ غنیۃ العالین بدیعہ مولانا راہ

در تجد الف ثانی بودن حضرت

نشانہ ہما لیسہ در دست یافتہ و در لا محذور کس لا یفترق ما فیما فیہ از حضرت مجدد الف ثانی مولانا شاہ عبد العزیز دہلوی می دانست

حضرت ایشان رسید باین حقیر خطاب نموده فرمودند که مولانا عبدالحکیم سیالکوٹی کہ در علوم
عقلیہ و نقلیہ و تصانیف علیہ چون وی در دیار ہندوئی نماید کتابتے ہا نوشتہ ہو و تبسم نموده
فرمودند یکی از ان فقرات مدحیہ این بود کہ مجدوالالف اشانی انتہی حضرت مجدداشتغال با
تصانیف ہم داشتند از تصنیفات حضرت ایشان بہت رسالہ تہلیلیہ و رسالہ اثبات النبوة
و رسالہ المبدء والمعاد و رسالہ مکاشفات غیبیہ و رسالہ اداب المریدین و رسالہ معارف لدنیہ
درین ذکر احوال و مقامات خاصہ خود بیان فرمودہ و رسالہ روشنیہ و تعلیقات عوارف و
شرح رباعیات خواجہ عبدالباقی علیہ الرحمہ درای آن مکاتیب حضرت ایشان رسالہ ہا است
کہ ہر رسالہ ازان محتوی اسرار ہست ہیچیکے از متقدمین مثیل آن بچشم سر ندیدہ و احدی
از متاخرین بگوش حقیقت و معرفت نظیرش نہ شنیدہ اشتہار و قبولیت آن امری است
خدا و او تحریرش بہمان داشتہارش بہمان کتابات و تصانیف ہیچ از کلین ہا بن غایت ہشتر
فکر و دیدہ اگرچہ در زمان حضرت مجد بعض حضرات لب با اعتراض کشاوند و بعد ازان نیز سلسلہ
رود انکار و دراز بود مگر قدر انکار بلکہ مزیدی بر آن تائید غیبی و وجہ شہرت و قبولیت افزود حضرت
مجد و علیہ الرحمہ باوصف کمالی کہ داشتند بہ جواب ہیچ معترض متوجہ نہ شدند بلکہ در مکتوب و و صد
و چہدم از جلد اول تحریری فرمایند از سخنان پریشان ارباب خسران محنت نہ کشید **كُلُّ نَفْسٍ لَّيْلٌ عَلٰی**
سَفَا كَلِمَةٍ لَا يَبْقٰی اَنْكَبَ بِكَافَاتٍ وَمَجَانَاتٍ مَّتَّعُضَ نَشَوْنَدُ وَرَوْنِي رَا فَرَوْنِي نِيست باعث کس اوت
باز ارا ہا کلمات متناقضہ **اَنَّا نَوَدُّ لَكَ الْخَيْرَ** **لَا يَكُنْ كَمِثْلِكَ** **لَا يَكُنْ كَمِثْلِكَ** **لَا يَكُنْ كَمِثْلِكَ** **لَا يَكُنْ كَمِثْلِكَ**
در ہمان گوشند و از غیر ان چشم پوشند **قُلْ اَللّٰهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ** **فَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ** **فَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ** **فَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ** **فَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ**
پاستان چنان مہموم است کہ مردمان در پے ایذا رسانی خاصان خدا افتند چنانکہ ذکرش کردہ
شہر با حضرت مجد و روح نیز دقیقہ از عداوت نامرعی نہ گذاشتند و بیشتر سبب ہرجان این فتنہ انکار

علیہ السلام و قد قال فی ہذا
تو ہی سنان حضرت مجد
نہ نشود و ہیچیکے
تصانیف ہا بن غایت
ہشتر فکر و دیدہ
اگرچہ در زمان
حضرت مجد بعض
حضرات لب با
اعتراض کشاوند
و بعد ازان
نیز سلسلہ
رود انکار و
دراز بود
مگر قدر انکار
بلکہ مزیدی
بر آن تائید
غیبی و وجہ
شہرت و قبولیت
افزود حضرت
مجد و علیہ
الرحمہ باوصف
کمالی کہ
داشتند بہ
جواب ہیچ
معترض متوجہ
نہ شدند
بلکہ در مکتوب
و و صد
و چہدم
از جلد اول
تحریری
فرمایند
از سخنان
پریشان
ارباب
خسران
محنت نہ
کشد
كُلُّ نَفْسٍ
لَّيْلٌ
عَلٰی
سَفَا
كَلِمَةٍ
لَا
يَبْقٰی
اَنْكَبَ
بِكَافَاتٍ
وَمَجَانَاتٍ
مَّتَّعُضَ
نَشَوْنَدُ
وَرَوْنِي
رَا
فَرَوْنِي
نِيست
باعث
کس
اوت

توحید وجودیست و اثبات توحید شهودی است چرا که از چهار صد سال یعنی از عهد حضرت شیخ
بن عربی رحمة الله علیه تا عهد مبارک ایشان ادعیه اسماع و اذان مردم از مسله وحدت وجود
مملو بوده است و انکار حضرت مجدد و بر توحید وجودی نه مثل انکار علمای ظاهر است بلکه از مقامی
که وجودیه تکلم می کنند تصدیق و تسلیم آن مینمایند این قدر هست که مقصود اصلی را فوق این مقام
میفرمایند و غیر شیخ فی الجمله بین الحق و اخلت بنهجه که مغل وحدت وجود حقیقی که مستحق در خارج
حقیقی است نگر و ثابت می کنند به خلاف وجودیه که در میان حق و خلق عینیه اثبات مینمایند و
نیز چون بنا بر طریقه حضرت ایشان بر اتباع سنت است بابت عین در پی انکار حضرت
ایشان شدند و چون چهار انگیر یا شاه بیشتر اوقات در حالت سکر می بود و وقت رخصت
والشته با و اطلاع دادند که حضرت مجدد در مقام خود را فوق مقام صدیق اکبر گوید چون چهار
تفتیش حال کرد حضرت امام ربانی لب به پاسخ نداشتند که شما خادم را برای خدمتی خاص بایوان
خو و طلب می سازید و آن خادم بعد طی مقامات امرایش شما میرسد باز به مغل خود عود می کند
ازین خادم را تفوقی بر امر انمی باشد چهار انگیر خاموش شد پس شخصی از حضار به چهار انگیر گفت که کبر
این شیخ نگر نیستی است که ترا سجد نه کرد و شما که ظل المد و خلیفه المدهستی بلکه تواضع معمولی هم
بجای آورد و ند پس چهار انگیر حکم کرد تا به قلعه گواریار مقید گردند

حال درویش جهان به که پیریشان باشد | پیرشو و خانه زخورشید چو ویران باشد

مسئله بعض اهل تواریخ این را گفته اند که در عهد جهانگیر سرور داشته بود و مندرجاً تفصیل در رساله انوار احمدیه مذکور است و در خزینة الاحصیا از مولوی غلام سرور شیخی مذکور است ۱۱۰۰ هجری که جهانگیر بن اکبر با و شاه چغتای بن تارخ چهاردهم ربیع الثانی ساله بر تخت سلطنت نشست و تا است و یکسال و هشت ماه و سیزده یوم با و شاهای نمود و پنجاه و هفت سال و دوازده ماه و دوه یوم عمر یافت سلطان را با و نور جهان زون شیر افغان خان تعلق بود چون شیر افغان خان بمرو از خطه گریه و نور جهان بن برین غایت بر مزاج شاهای سلطنت کرد که حکومت با و شاه محض برای نام بود و اجر اے احکام را با و ملکی و فیصلیات و جهات سلطانی صرف مطلق بذات نور جهان بن گیم بود و یکدیگر سکر زده نام نور جهان بن گیم بن بیت مغرب شد سه

[illegible]

<p> فِي طَرِيقِ الْعُشْقِ أَنْوَالُ الْبَلَا لَا كِنَّ الْقَلْبَ الْعَشُوقُ الْمُنْتَحِنُ </p>	<p> أَيُّهَا الْقَلْبُ الْحَزِينُ الْمُنْتَحِلَا لَا أَبَانِي فِي الْبَلَا وَأَلْمَحَنِي </p>
<p> سہل باشد در رہ فقر و فنا رنج راحت دان چو شد طلب بزرگ کے بود در راہ عشق آسود گے تائہ سازی بر تو آسائش حرام غیر ناکامی درین رہ کام نیست </p>	<p> گر سہ جان را تعب تن را عفا گر دگاہ تو تیاے چشم گرگ سر بسر در دست و خون آلود گے کے توانی زد بر راہ عشق گام راہ عشق است این رہ حمام نیست </p>

از بعض ثقات شنیده شد که هرگاه جهانگیر حکم نهب خانه حضرت مجدد علیه الرحمه داد حضرت
 به اخافه و امر فرمودند تا زینهار نسبت باو شاه اسلام به دعای بدل نباشند

شنیدم که مردان راه خدا	دل و شمعان بهم نکردند تنگ
------------------------	---------------------------

چون حضرت مجدد درمها اکبر هیچ سنت انبیاء علیهم الصلوٰۃ والسلام را از دست نداده بودند
تقدیر آبی مقتضی حبس وی گردید تا سنت یوسف علیه السلام مودی گردید

آنها که پاچه در راه مولانها ده اند | کلام نخست بر سر دنیا نهاده اند

شاه جهان بپایان
 دست او در حق بفرست
 در کشتن او از خاک
 بدو آرد رنگ زین
 از خاک کرد
 او بخت و دود و بدوست
 سلطنت او و در سال
 و چنبره راه او
 وقت تلاشی تمام دواع
 است حق و عین و ملا
 کانی حاجت او
 یافته بی باقی و روزگار
 از دنیا بر رخ نام آرد او

فِي نَفْسِهِ وَهُوَ الَّذِي نَفْسُهُ يَبْلُغُهُمْ أَشَدُّ تَعَايُرًا مِنَ النَّفْسِ فِي زُرُوعِهَا وَكَذَلِكَ
جَاءَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ رَوْيَ عَنْهُ دَكْرٌ فِي الْمُبَسَّطِ فِي مَنْهَبٍ مَلَائِكَةٍ لَكِبُورُ شَهَادَةٍ
الْقَارِي يُعْنِي الْعُلَمَاءَ لَا هُمْ أَشَدُّ النَّاسِ تَحَاسُّدًا وَتَبَاغُضًا

از صحبت دوستی برخیزم	کا خلاق بدم حسن نماید
علیم هنر کمال بیند	خارم گل و یا من نماید
کو دشمن شوخ چشم بیاک	تا عیب مرا به من نماید

شیخ درین رساله که بمقابلہ حضرت مجدد است اولاً رجاء بالنیب نوشته در صد جواب مکتوب
هشتاد و ہفتم از جلد ثالث گردیدہ کہ حضرت مجدد علیہ الرحمہ بمولانا صلیح کولالی در اسرار
مرادی و مریدی زیب تسطیر فرمودہ پس از ان برو مکتوب یکصد و بہت و یکم از جلد ثالث
مگر شیخ بہ تقاضای ہمزمانی درین رسالہ راہ تحقیق گذاشتہ و بیاویہ تعصب گام پیا شدہ بادی
تا مل پیدا میشود کہ اولاً چون شیخ از علمای ظاہر بود بنیای اعتراض را بر علوم ظاہری نہا
است و از ان غباری بردمان علوم حقائق و معارف نمی نشیند

کاین رہ کہ تو میروی بہ ترکستان است

ثانیاً بیشتر بنای اعتراض بر مسموعات ہنوادہ اند با آنکہ در مکتوبات شریف اثری از ان
پدید نیست بلکہ بعض جا خلاف آن یافتہ میشود و این معنی از وہاب مناظرہ بمراحل دور است
چہ کد امی الزام بر خصم عائد نمی توان شد تا آنکہ منشأ الزام را در کلامش نیابند تا ان الزامی
کہ عاید کردہ شد حضرت مجدد و روح آن اعتراض را بطور خود دفع فرمودہ اند و درین صورت نیز

سلہ تیوس چہم تیس ہزار آہوی ہزار سلہ زروب جمع نزد جہانگاہ گوسفند سلہ مولوی غلام سرور چچی در خزینۃ الاصفیای نگاہ پس بادشاہ
بار شیخ را زود خواند و سجدہ تہنیت خواست چون شیخ مرکب ازین امر نہ شد معاندان باز بر بشورش برداشتند و بمضمر ان کتب کہ سابق ذکر کردہ شدہ و دیگر
مناسبتین مکاتبت کہ ہم ظاہر بیان بان غیر سہ اعتراضها بود قوم آوردند و خصوصاً مولوی عبدالحق دہلوی قدس سرہ ہم درین بحث مکتوبہا نوشتہ و در آنجا

مثنوی است پس بر علماء
ظاہر و باطنی را می برد
بر قتل شیخ از دست برداشتن
ان جواب را در قفس حبس
حضرت شیخ تاج
سال ۱۰۲۵
بماند بقی تا مکتوب را مری
الاصحاب در دست

کلام محل اعتراض نخواهد بود و ارباعا اعتراض بر کلامی کرده شد که مثل آن کلام یا بالاتر از آن
بر وایت ثقات بلکه بروایت شیخ از حضرات صوفیه مشارالیه هم بالبدان منقول است
پس اعتراض بر کلام حضرت مجددین اعتراض است بر حضرات صوفیه صافیة قدس الله
اسرارهم و از اینجا است که اکابر علماء متوجه شده و ادواب شیخ دادند

عفا شکار کس نه شود دام باز چین | کا سخا همیشه باو بدست است دام را

مگر انچه رسد که آخر الامر غشاوت بشری زائل گردد و شیخ روح از تحریر خود نادم و پشیمان شد
حضرت شاه غلام علی هم در رساله خود تحریری فرمایند اگر چه شیخ در او اهل حال به تحقیق اعتراضها
نموده اما در آخر از آن باز مانده در واقعه رسالت پناه صلی الله علیه و سلم را دیده که میفرمایند
هر که اخلاص با دار و با ایشان نیز داشته باشد و اشارت بحضرت مجدد فرمود پس شیخ
از انکار استغفار نموده بخدمت خواجه شمام الدین احمد خلیفه حضرت خواجه باقی بالله روح باین
عبارت نوشته که درین ایام صفای باطن فقیر بخدمت میان شیخ احمد سلمه از حد تجاوز
است اصلا پرده بشریت و غشاوة جبلت در میان نماند نمی داند که از کجا است قطع نظر از
رعایت طریقه انصاف و حکم عقل که با چنین عزیزان و بزرگان بدنباید بود و باطن بطریق

سلا در رساله کشف الخطای مذکور است و قد مر انی بخطی سئیت علی الفضل مولانا محمد حکیم سیاکوئی فی جمیع شئها الفیض علی کل قدس سینه
العباد قدح کردن در سخن بزرگان به مراد ایشان چهل است و نتیجتیک ندارد پس رو کلام شمت پناه عرفان و مسگاه شیخ احمد از چهل و
نافهیدگی است کتب الفقیه عبدالحکیم و ان ارشد تصدیق ذلک و ان السخط عندنا اما العصب الشیخ علی القشبنه خلیف قدس فی العلم الشیخ محمد
فعلیک به الفقه علمای زمان بلا خفا تعالیف فیستلزم که شیخ الاسلام مولانا محمد حکیم داشت نیک میدانند نام سلا خواجه حسام الدین باز
جلس احباب و اهل اصحاب حضرت خواجه باقی بالله روح اول بقید لاریت و جاده بتلا بود پس از وفات و مناسبتی که او را بطائفه علیه او لیا بود بخدمت
حضرت خواجه باقی هم رسیده ازین برکت صحبت حضرت ایشان پرده غماز اکیس و نهاده او هم در بلاس مشن در پوششید و از سمرالی و موال و جاده و لا
بر غایت و بر تصدیقات امر التفات ذکره پای است بر جاده متقامت میفرست حضرت خواجه باقی هم تربیت ایشان به شیوه مبال میفرمودند بطاهر عتبارها
میشود می برانده از ظاهر و باطن خطابها فرموده خوانده اند چه خوش ناز نیست ناز خود و یان از زودیه را زودیه جویان و بچشمی نایب اندازد کردن

بیشتر مدعی آنکه است
باجای که رسیده حضرت
خواجه باقی است در حق
طلب بابت در حق
موت حضرت خواجه
کس صاحب حق نیست
در کجا خبر خود بگوید
و یا در کجا از خبر
افسانه بشنود
بوی تعلق
صداقت شایسته
و تدفین از حقانیت
و تلمیذ و پیروان
بزرگوار در آن
و حال آنکه در دست
پیامبر زاده است
نور اوان بیدار است
و پیش از شکیبایی
که قدم زار باز
میتوانی و انصاف
سلام رسیدن بخواهی
حضرت مجدد

ذوق و وجدان و غلبه چیزی افتاده است که زبان او تقریر آن لال است **اللَّهُ مُقَلِّبُ الْقُلُوبِ**
وَمُبَدِّلُ الْأَحْوَالِ شاید ظاهر بیان را استبعاد است من نمیدانم که حال چیست و چه مثال است
و در مکتوبی طولانی با وادخود بدین مضمون نوشته آنچه مسودات اعتراضات بر کلام میا
شیخ احمد سلمه الله تعالی نوشته ام همه را در آب بشویند غباری که بر نسبت ایشان بخاطر رسیده
بود بصفا انجامید انتهی حضرت شیخ در آخر رساله می فرماید بعد از آنکه آوازه کمالات شما
در میان است آن نیز میگویم خداوند این مرد از کمالات خود این چنین خبر میداد اگر صادق
است ما را دلیل صدق و حقانیت او الهام فرمایا و الاصر فی درماید آید که رفع شبهه و التباہر
کند انتهی همانا حق تعالی جل شانہ و عای او را قرین اجابت فرمود تا آنکه بسبب بختاف حقیقت
امرا از تحریرات خود رجوع نمود و شیخ در رساله تحصیل التعرف فی معرفۃ الفقه و التصوف که بطور
شرح قواعد شیخ عبدالوہاب متقی است می نگارد که انکار از اقوال متصوفین گاهی بمقتضای
اجتهاد و مقترض میباشد گاهی براسکے قطع ذریعہ یعنی ضلالت عوام که ظاهر شریعت را از دست
و هتد گاهی بسبب عدم فهم تحقیق مطلب مگر این را بطیار نسبت خود که با و دارند گاهی بسبب
قصود مواد علمیه گاهی بسبب جهل از علت گاهی بسبب بودن مقام از مبہات گاهی بسبب عناد
و استکبار بر ناظرین رساله شیخ نیک پیدا است که با دشمنای صورت اول و ثانی همه و داعی انکار
در ایرادات شیخ موجود است رجوع وی محض از توفیقات باری تعالی است جل شانہ و اخراج با و که
بر گاہ پیش حضرت شیخ اعتراضها از غبار خاطر سر برداشته اند و بعد صفای قابل شستن متصور
شدند پس لیاقت آن ندارند که در معرف اہل صدق و صفا پیش کرده شوند که کیفیت رجعت
شیخ اہل انکار از همان عصر مشہور و معروف است و بعض کلمین سلسلہ چشتیہ در همان قرب
زمان تصدیق آن کرده اند شاه فتح محمد فتحپوری چشتی در مناقب العارفین آورده که چون بر اقامت

سلسلہ چشتیہ مانع نیست
و مناقب العارفین مذکور است
متن ویرانیا پس از این
استدلال محل کتاب باشد

احوال شیخ احمد کابلی رسیدم و مکتوبات او را مع معارضات شیخ عبدالحق دهلوی ملاحظه کردم تحیرم
افزود که چه نویسم با وجود صدر چنین کلمات کفر و حق نتم المسلمین صلی الله علیه و سلم و امانت
او یار را که ارض و سما بر علو مرتبه آنها شهادت میدهند همچنین اکابر مثل شیخ آدم بنوری و دیگر
کسانی که در سلسله وی داخل اند اکثری علما و محققین صاحب حال و قال اند چنان اتباع
کردند خصوصاً علماء بلخ و بخارا و کابل که در تدوین و صلابت دین نظیری ندارند اکثری بهمین
سلسله متسک اند پس برای تفتیش حال وی قصد دہلی کردم و از شیخ نورالحق بن شیخ دهلوی
ملاقاتی شده استفسار حال وی نمودم به تحقیق پیوست که شخصی حسن خان نامی از قوم افغان از
مریدان شیخ کابلی چیزی از وی آزر دگی پیدا کرده مسودات مکتوبات شیخ را که نزد وی بود از آن
تحریف کرده است این نویسانیده جا بجا منتشر گردانید چون نقل مکتوبات شیخ دهلوی که از خلفا و شا
عبدالباقی بدو رسیده کمال متوشش شده مکتوباتی در رد آن اقوال کا زبیه شیخ کابلی نوشت بسیار
زهر و تونج کرد و از انجا شیخ کابلی مسودات خود را که دستخطی بود به بجنه زوشخ دهلوی فرستاد و
نوشت که معاذ الله که از من چنین کلمات بصدر پیوسته باشد یحیی از مریدان من مردود
بطریقت گشته این فتنه برپا ساخت و مرا هدف برناوید پیغمبر و آخر بدعای من گرفتار شده و بخارا
در تحت ارتداد گشته شد بعد دریافت آن شیخ دهلوی در توصیف آن مقال و اعتذار عدم
علم بدین حال مکتوبی نوشت چنانچه آن مکتوب شیخ دهلوی دستخطی شان ملاحظه کردم و آنکه
علی ذلک و اگر چه نزد وی زمره اهل دج و سماع از جنس فساق ایم لیکن بحکم المومنین خلیف
راه انصاف پیورده در پی تفتیش حال وی شدیم انتهی همانا وجه رجوع بهمین باشد که مولوی
غلام سرور چشتی در خزینة الاصفیامی نگار و شیخ عبدالحق سر هندی میفرماید که شیخ عبدالحق محدث
دهلوی که اعلم علماء دہلی بود بحضرت شیخ مجدد نزاع داشت روزی من بتقریب ملاقات

سلطه نورالحق بن شیخ
احمد شیخ عبدالحق
محدث دهلوی است
و مسلم علماء شاکردی
در سلسله قادریه بود
و علیه بود من بجنه زوشخ
فخر محمد صوم و احمد
فرزندان حضرت مجدد
محدث شده و اینها
مقاتلات سلسله از جنه
قد در رسیده از کابلان
دشمن گردانیده و بکار
نوسوم به تکرار اندازی
از عده تصانیف دینی
ذات دین بر قول شیخ
مکتوب کرده است
طه لگان بر بدوین
بازتر

نزوش رفتم و ذکر کرامت آنحضرت شروع شد شیخ عبدالحق بر سر انکار آمد جواب دادم که
بازرگان دین عداوت داشتن خوب نیست نصف ما و شما قرآن است تجدید وضو کنیم و مصحف
مقدس بکشاییم هر آیت که با ول صفحه بر آید فال حال شیخ احمد مجد خواهد بود شیخ عبدالحق قبول
کرده بعد تجدید وضو دو گانه او انمود و مصحف را بدست گرفته بتواضع و تکریم تمام بکشاد سر
ورق مصحف این آیت بر آمد **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ** از خواندن این آیت
علامه مذکور تائب شده و باز بر سر نزاع و عداوت فرقت چون از تحریر مقدمه فارغ شستم
وقت آنست که با ظهرا اصل مرام کمر همت بر بندم و یگان یگان از ایرادت شیخ نقل نمودم و جواب
آن متوجه شوم اهل ارادت عینک انصاف پیش نظر داشته ملاحظه فرمایند قال ساهباست
که از بعضی کلمات و مقالات که در مکتوبات شریف مذکور است و از قبیل موهومات و مبهمات است
استفسار کند و استکشاف نماید مشرف نشد اقول هر گاه کلام از موهومات و مبهمات باشد ضرورت
موشگافی چیست مقتضای حزم و احتیاط همین است که در چنین موقع سپر اندازند و اشتهاب
خیال را در جولان گاه تقریر نه تازند خود شیخ در رساله غایه اهل انصاف و الاعتدال فی اعتقاد
الصوفیه من ارباب الاحوال می طراز و باجماع توقف در محل اشتباه واجب است همچنانکه حزم در
مقام وضوح لازم و کتاب فصوص الحکم را بعضی مروج هم ازین قبیل میدانند و در رد و انکار و قیام
آن توقف مینمایند انتهی و نیز در همان رساله بجای دیگری نگارش خود شیخ ذکر کرده السد بانحیر و رباب

ساده روانی بوده اند که ایشان را تجارت و بیع از ذکر ضابطه و از ادله در خزینة الاصفیا مذکور است چون شیخ احمد سرهنندی محمد و الفاتحه
قدس سره معاصر بود شیخ عبدالحق از مکران وی بود و مضامین مکتوبات شیخ احمد بسیار اعتراضات از روی ظاهر نگاشت و بایم جواب و سوال بسیار
بوقوع آمدند آخر بهم هر دو بزرگوار صفای کلی بوقوع آمد و شیخ عبدالحق از مقتصدان آنحضرت شد ۱۲۰۰ هـ در بعض نسخ پیوسته بوده است ۱۲۰۰ هـ سال
مختصر از شیخ عبدالحق دهلوی در همین کتاب هدیه مجیدیه پیشتر بعض عبارات رسائل شیخ و ادواب داده شد تا حجت کافی باشد ان شاء الله
افکار را انیاد و تر جمه شیخ علی حقی مذکور است و طریق ایشان در باب کتب حقائق و توضیح قصص و امثال آن توقف و تسلیم اتم را درین گویند

دیدم ایشان
عالمه را ملازم و کند و دید
که در نزد شیخ عداوت
است پیش از این
این شیخ در نزد شیخ
که اعتقاد خود را دلایل
باعتقاد اهل سنت و جماعت
داده از خود تمام
و این ایشان گفته اند

کتب ایشان را کرده
خاتون و اسرار او شده اند
نیز سلاطین میکنند و آنچه
شود و از آن بگذرد و در
تمام خود بخواند و بگوید
نزد بندگان آنکه شاد و
ابتدا از همین کتاب است
کنند و از هر کس که
فایده شود و غیره
که در پیشتر از این
باجل باشد و در انکار
تصعب نیاید

ند آیند اول خود بشوند که چه میگوید و فهم سخن نیک در ردند که قائل آن چه مقصود دارد بعد از آن اگر توانستند آنرا موافق حق سازند و اگر نه رو کنند و اگر این را نتوانستند از سران

در این کتاب شیخ عبدالحق از مکران وی بود و مضامین مکتوبات شیخ احمد بسیار اعتراضات از روی ظاهر نگاشت و بایم جواب و سوال بسیار بوقوع آمدند آخر بهم هر دو بزرگوار صفای کلی بوقوع آمد و شیخ عبدالحق از مقتصدان آنحضرت شد ۱۲۰۰ هـ در بعض نسخ پیوسته بوده است ۱۲۰۰ هـ سال مختصر از شیخ عبدالحق دهلوی در همین کتاب هدیه مجیدیه پیشتر بعض عبارات رسائل شیخ و ادواب داده شد تا حجت کافی باشد ان شاء الله افکار را انیاد و تر جمه شیخ علی حقی مذکور است و طریق ایشان در باب کتب حقائق و توضیح قصص و امثال آن توقف و تسلیم اتم را درین گویند

فصوص و فتوحات و امثال آن میفرمودند که از وضاحت آن مخطوط باید شد و در بهیات
و موهبات آن خوض نباید کرد و میفرمودند در اینجا هر چه است شکر اند و کرده اگر کسی را از
آنها احتراز ممکن باشد مطالعه آن مبارک است و الا محل خطر است انتهی و در رساله صدق اثر
والدوام فی طلب المقصد المرام تحریر میفرمایند در مشکلات و مبهمات و موهبات قوم در نیفتد
چون سخن به اینجا رسد ورق بگردانند و نظر بر درک واضحات و متفقات برگمارند حفظ و سلامت
در نیصورت است و باقی محل خطا و خطر است و ذلک اصل عظیم انتهی چون شیخ رحمه الله
در تالیفات خود از منع تاویل مبهمات و موهبات اعتراف کرده است پس استفسار مبهمات
و استدراک از چه معنی اختیار نموده است و همین است مسلک شیخ محی الدین بن عربی حیث
قال فی الباب العاشر من الفتوح المکیة فینبغی للعاقل المنصف ان یتسلّم لعلو الفکر
ما یخبرون به فان صدقوا فی ذلک فذلک هو الظن بهم و انتفع من تسلّم لعلو الفکر
حیث لم یزد و اما هو الحق فی نفس الامر و ان لم یصدّقوا فی الفکر فذلک هو الحق و انتفع من تسلّم
توکولهم فیما لیس لهم به قطع و ذکر و علم ذلک انما یتعلو فوفو الربوبية حقها و اذا کان ما قاله اولیاء الله
یعنی عاقل منصف را باید که انچه از ایشان می شنود آن را تسلیم کند مقتضای ظن بایشان همین است
که قول ایشان تصدیق نموده شود ازین تسلیم منتفع به شوند چه امر حق را تسلیم نمودند و اگر تصدیق
نکنند و علمش تفویض بر باری تعالی مینمایند و این هم مضائقه نیست اگر اقوال اولیاء الله
ممکن بود و در آن محال نباشد پس تسلیم اولی است هر گاه کار عاقل این است که اقوال
اولیاء الله را تسلیم کند هر انچه ممکن باشد و الا در آن خوض نکند و علمش مفوض بجناب باری
نماید پس احتیاجی باستفسار و استکشاف ندارد و حقیقت منشا صدور مبهمات حال صحیح و نسبت
درست و نیست صادق میباشد که مشاهده آن جمال سوخته بلبل وارد در سخن می آرد

باید که از این سخن و حدیث
استفاد کرد و از این
سخن و حدیث استفاده کرد

دل کہ دلبر وید کے مانند ترش	بلی گل وید کے مانند خوش
<p>پس تسلیم یا توقف ضرور افتاد چه بسبب غلبہ حال و استیلائی و جد قدم ثبات از جای می لغزو و عنان ضبط و اختیار از دست میرود و نظر صرف بر خنی و روح عمل که حضور و اخلاص است مقصود میگردد و هیچ محاذ بر تین شرعی نمی باشد و متعارف و این احوال و اقوال مختلف با استعداد و طباع است بعضی را از صفای عمل و ذکای نفس میجوید و برخی را از نور ذکر و تقویہ قلب و بندگی را از سلطان مشاہدہ و جلال روح کما ھو قی حکمہ شریف فصیح انصاف آنست کہ اول در شان قائل مقالات نظر کنند اگر متبع کتاب و سنت است و اکثر اعمال و اقوال او موزون بمنزلان شریعت است پس مشاہبات کلام او را موافق محکمات کلام او تاویل کنند یا بعالم السر و العلانیہ و اگر از بند او را معذور دارند چہ کہ این قوم را عذر بای بسیار عارض میشوند گاہ در غلبہ حال عبارات ایشان بہراعات ایشان مساعدت نمی کند گاہ در معلومات کشفی بنا بر غلط و ہم و خیال خطا واقع میشود و در آن خطا مثل خطای اجتہادی معذور و گاہ اطلاع بر اصطلاح ایشان بیسر نمی آید پس بر عایت این امور ترک اعتراض لازم است قال خواہ بلا حطہ خاطر شریف کہ در غایت نزاکت است دخواہ بچہ خوف گفتگوی بعضی از مریدان ایشان کہ در نقل اقوال و ذکر حکایات سبب صرفہ و سبب احتیاط اند</p> <p style="text-align: center;">اقول</p>	
اوزمن از بیم بدنامی گریزان و سکے	از دینی پرسد من بچارہ بدنام از چہ شد
<p>اگر ضرورت است دراک تسلیم کرده شود پس میگویم کسانی کہ بمطالعہ کاتب شریف بہرہ اندوز سعادت شدہ اند نیک میمانند کہ بیشتر کسان از حضرت امام ربانی رحمہ اللہ شکشاف حقائق می نمودند و حضرت ممدوح بفضاحت بیانی نفہم میفرمودند و کہامی از مریدان عقیدتندان</p>	

سلم جانان در
مقام قربان گاہ
شد عادت از

حضرت ایشان بهل مرکب نداشت یا کج بحث نبود تا خوف گفتگو در خاطر خطور کند اگر تسلیم نموده آید که خاطر مبارک حضرت مجدد و رحمة الله علیه در نهایت تراکت بود که ادنی اندک ناگوار طبع شریف میگردید این هم مانع استدراک امر حق نیست چه هرگاه از انکشاف این چنین امور از سلاطین پاک نمی کنند پس از حضرت مجدد و رحمة الله علیه کدام اندیشه پوشش در آداب الصالحین تحریر می فرمایند اگر ناصح بداند که سخن او نفع میکند اما ضرر هم لاحق میشود از نصیحت و معظمت باز نه آید چنانچه خستب پیشه شراب یار از امیر بشکند و لکن میداند که سرش را خواهند شکست احتساب درین صورت حرام نیست بلکه کمال دین و تقوی در آنست که این قدر ضرر در راه خدا تحمل کند و در حدیث شریف از برای کلمه الحق در پیش سلطان جای فضلیکه واقع است مطالعه آن در امثال این محل کمال نافست انتهى

و انسته ام که بر سر خشم و بهانه اگر می کشی که از تو حکایت نمی کنم
ابو سیلان دارانی رحمه الله علیه گوید که از بعضی خلفای سخی شنیدم خواستم که انکار کنم و میدانم که مرا خواهند کشت کشته شدن مانع نبود اما دیدم که نفس من و آن گفتن خوشی پیدا کند پس ترسیدم که مبادی اخلاص کشته شوم و همین است سلب اکابر صوفیه قدس الله اسرارهم الوافیة مخصوص و غنیة الطالبین که بحضرت غوث الاعظم محی الدین عبید القادر جیلانی رضی الله عنہ منسوب است تحریر یافته اذ انیت انکسب عیبه الا نکاد فکون انکاد اذ انکسب عیبه الخوف علی نفسه فکون انکسب ذلک و هو الا فضل اذ کان من اقل العزیمه و الصابر باقی مانده خوف این مبنی که بعد گفتگو و ظهور حق شاید مریدان حضرت مجدد در به نقل حکایات و اقوال از جاده توسط و اعتدال در گذرند و از به احتیاطی مرکب امانت و غیبت یا شود و شغب شوند واضح باد که مستفیدان خدمت حضرت مجدد و رضی الله تعالی عنه علی افضل

سکینه و خفا و خجالت شکسته
بسیار از اینها را می بینیم
چون از اینها می شنود
انفصل است از اینها و درین
و غیبت و در اینها

و تخیلی عن الزرائل بودند از اخلاق حسنه ایشان که بان مجبور بودند این چنین منظمه بمراصل
 دور است اگر معافانه سوزن نسبت این بزرگان نبوده باشد پس میگویم که این منظمه سنگین
 است و استکشافی از امور خفیه نمی تواند شد که در آن امر بالمعروف و نهی عن المنکر متصویر باشد
 است زیرا که خود شیخ در آداب الصالحین میفرماید و همچنین خوف غیبت و امانت لسانی
 به تمهیل و تمحیق و نسبت بریا و نفاق غرضت زیرا که اگر مثال این امور معتبر باشد و جواب از احتساب افتد
 خدای احتساب از امثال این ممکن نیست **قوله تعالی لا یخافون** کوته که اینها استی قال تفصیل این
 حکایت آنکه ایشان بعد از آنکه در خدمت حضرت خواجه محمد باقی قدس سره افتادند و از صحبت
 شریف ایشان استفاده این نسبت کردند و روی بترقی نهادند و در حیات و بعد از وفات ایشان
 از حالات و کمالات خود خبر دادند که گفتند زیاده از حد و قیاس چنانکه و چند آنکه مردم حیران
 شدند و چه جای حیرت است **قوله تعالی لا یخافون** که **قول** الحق در اینجا موقع حیرت گنجایش
 ندارد و هرگاه حق تعالی جل جلاله و عم نواله الفضل عظیم خویش بنده خاص را می نوازد و به او هوا
 عظمی عطای سازد بنده باظهار آن زبان حال میکشاید که **قوله تعالی لا یخافون** حضرت خواجه محمد پارسا
 علیه الرحمه در تحقیقات می فرماید از نوری پرسیدند که تصوف چیست گفت که تصوف نشر مقام
 است و اتصال بقوام نشر مقام آنست که صوفی از حال خود سخن گوید یعنی از سر حال گویند از
 علم و اتصال بقوام آنست که حال ادا و ادر حال خود از حال غیر نگاه دارد یعنی چنان مستغرق
 حال خود بود که پروای غیرش نباشد **قال** و چون در ضمن آن تنقیص و تخطیه بزرگانی که اتفاقاً
 است بزرگی ایشان مثل سید الطائفه جنید بغدادی و سلطان العارفين با یزید بسطامی و
 امثال ایشان بود و گفته اند که این بیچاره با حقیقت کار در نیافته و باصل نرسیده و گرفتار
 ظل مانده اند و امثال آن داد و عار آنکه آنچه ایشان را داده اند هیچکس را نداده اند موجب

حکایات
 صوفیانی که در بیان
 داشتند که در این
 اند که اینها را میگویند
 خود را که میگویند
 ۲۴
 چنانکه گشت در نشر
 اند که در نشر

و بایزید بسطامی رحمة الله علیهما فرموده اند از جاده شریعت و احاطه طریقت بیرون نخواهند یافت
و تنقیص و تضعیف نخواهند داشت اما بیزید و بنیان که باین وادی حرکت ارادی نداشته اند
و بسکون جمادی ساکن اند لا محاله در حیرت و تعجب خواهند افتاد که این چیست و از کجا است
فَلَا يَجِبُ أَنْ يَكُونَ الْقَوْلُ فَالْكَفِّمْ اگر منشأ اعتراض شیخ مکتوب دهم از جلد ثانی است این هم
قابل تسلیم نیست چه در آن تنقیص این بزرگان درج نیست خصوصاً باین پنج که این پیچیده
حقیقت کار در نیافته و به اصل نرسیده گرفتار ظل مانده اند درین شک نیست که لفظ پیچیده
کلمه تنقیص است که در کلام حضرت مجدد درج یافته و بحث همین است که حضرت مجدد درج ظهور فوق
عرشی را اصلی میفرماید و دیگر ظهور بر اعلی و سلطان العارفين و سید الطائفة قلب را قدیم گویند
و معاش را اصلی و حضرت مجدد درج دعوی خود را بلیل و ضح بیان فرموده فَاَنْظُرُوا لِي كَمَا كُنْتُ
وَلَا تَنْظُرُوا لِي مِنْ قَالٍ اگر دعوی حضرت مجدد درج بمنزله عقل نمی سنجید بخلاف آن دلیلی پیش
کردنی بود یا بر وضع یا نقض دارد میفرمود در مقامی که محل استدلال باشد این قدر تحریر
کافی نیست عبارت مکتوب دهم از جلد ثانی این است در بیان آنکه هر ظهور یک باشد بی شائبه
ظلیت نیست بخلاف ظهور فوق عرشی و چون قلب به نهایت خود رسد همه از الواء عرشی
اقتباس مینماید شیخ ابوزید بسطامی گوید اگر چه عرش و آنچه در عرش است در زاویه قلب عارف
بنهند عارف را از فراخی قلب هیچ احساس بآن نشود شیخ جنید تأیید این سخن مینماید و بدلیلی
اثبات آن میکند و میگوید که حادث چون بقدیم مقرون گردد آنرا اثر نماند یعنی عرش و مافیه
حادث است قلب عارف که محل ظهور انوار قدم است چون آن حادث را بآن قلب قرآن
و از قع شود مضمحل و متلاشی گردد و کفیف که محسوس شود و تعجب هزار عجب را در صوفیه که
سلطان العارفين و سید الطائفة باشند هرگاه چنین گویند و عرش مجید را در جنب قلب عارف

اینست که از قول عارف
که تمام کلمات در مقام
بهمین عبارت میسر است
اینست که از قول عارف
فصلی است از این کتاب
دران الحاشیه در این کتاب

هیچ اعتبار نه نهند و عرش را خالی از ظهورات انوار قدم دانسته حادث میگویند و قلب را بواسطه
 ظهور انوار قدیم نامند از دیگران چه گوید وجه نویسد نزد این فقیر که مر بای جذبات الهی است
 آنست که قلب عارف چون بمقتضای استعداد خاص خود بنهایت نهایت رسد و کمال حاصل
 کند که فوق آن تصور نباشد قابلیت آن پیدا کند که لمعه از لمعات بی نهایت ظهور انوار عرش بر او
 فائز گردد و این لمعه نسبت بآن لمعات قطره باشد نسبت بدریای محیط بل اقل عرش
 آنست که حضرت سبحانه تعالی آنرا عظیم میگوید و سرستوی آنجا اثبات میفرماید و قلب عارف را
 بواسطه جامعیت بر سبیل تشبیه و تمثیل عرش الله میگویند یعنی چنانچه عرش مجید بر رخ است
 در میان عالم خلق و عالم امر و عالم کبیر جامع است هر دو طرف خلق و الامر را قلب نیز بر رخ است
 میان عالم خلق و عالم صغیر و جامع است هر دو طرف خلق و الامر آن عالم را پس قلب را نیز بر سبیل
 تشبیه عرش میتوان گفت بشنو بشنو قابلیت ظهور انوار قدم که از شانه ظلیت منزه و مبرست
 مخصوص بعرش مجید است هیچکس نه از عالم خلق و نه از عالم امر و نه از عالم کبیر و نه از عالم صغیر این
 قابلیت دارد در غیر از عرش مجید قلب عارف کامل بواسطه علاقه جامعیت و برزخیت اذ ان
 انوار اقتباس بنماید و غرضی از بحر بیست می آرد بعد عرش و قلب عارف تمام المعرفت هر جا ظهور
 است بدلغ ظلیت قسم است و بلوی از اصل نیافته بایزید اگر نیکو این چنین گوید میرسد اما از
 جنید بغدادی که مدعی صحیح است این سخن زیبا نیست چه کنند که از حقیقت معامله آگاهی نیافتند
 و از گرداب دریای ظلیت بساحل نشافتن این سخن هر چند امر و در نظر اکثر خلق مستبعد می نماید
 اما امر و در افراد و از ویک است استعجال نه نمایند آن **اَللّٰهُمَّ لَا تُسَبِّحُنَا وَتُسَبِّحُنَا وَتُسَبِّحُنَا وَتُسَبِّحُنَا**
 انتهی باقیانند و عارف این معنی که حضرت مجدد دعوی کرده اند که انچه ایشان را داده اند هیچکس را
 نداده اند این امر هم تصحیح طلب است که این چنین هیچ تحریر یا تقریر حضرت در از نظر گذشته

لقا آن حکم خاندان
 پس در آن غلبه کنید
 خداوند تعالی بکرم
 انکه در اثر و بیگانه

و حق نعمت شناسی باقی است شیخ علامه لدوله سمنانی رحمه الله علیه که در کشف و تحقیق معالما
و وقایع آیتی بود و معلوم میشود که درین باب از پیران خود در گزارانیده هست میگوید اگر سر من
بر آسمان ساید هنوز خاک آستانه شیخ عبدالرحمن سمرقانی و شیخ ابوعلی لالا باشد

بلند مرتبه درین خاک آستان شده ام | غبار کوس تو ام گر بر آسمان شده ام

اقول غوغای عوام کالانعام قابلیت این معنی ندارد که بر آن گوش داشته شود و غیر ثابت
ایشان نسبت با کابر دین باور پیدا شده شود

بدلی فگار دارم گدای نهایت از تو | بکدام امیدواری نه گم شکایت از تو

بشاید است که مردمان جاهل نابله از کوی معارف غوغای بردارند و امری خلاف واقع که

سلف حق نیست که اگر میدی کامل کدامی امر واقعی نسبت پیر بزرگوار خود بمعرض بیان در آورده اند بر مقتضای محمل کردن سخت نادانی
حماد و یاس که در طریقت پیر و شفیق حضرت پیران پیر علی رحمه الله بوده اند که این ظاهر من بهیچ الاسرار و غیره نسبت ایشان حکایتی مشهور نقل کنم
لا محذور موده شود منقول است از شیخ ابی الحسن علی بن محمد بن احمد بن حسین بغدادی صوفی معروف به سقا حقه العلیهم که شیخ ماسیخ
حی الدین عبدالقادر جیلانی رضی الله عنه زیارت مقبره شریفی مروی در چاه شنبه میت در بزم شهر زکریا مسجد پاقد و بیست و نه کرد و وادی
رضی الله عنه گردی از فضا و فقر بود و نزد شیخ حماد و یاس قدس سره زمانی در ایشاد تا که گری آفتاب سخت شد و مردم پس و
رضی الله عنه ایشان را بودند چون از اینجا بازگشت سر در چهره وی معلوم میشد باریانش از سبب طول قیام پرسیدند فرمود بر آمده بودم
از بغداد و روز جمعه متصف به مشجان سینه چار صد و نود و نه با جماعه از یاران شیخ حماد برای ادای نماز جمعه در جامع رضا و شیخ حماد نیز
در آن جامع بودند چون بقطره نهر رسیدیم شیخ حماد را از دست خود دفع کرده در بزم فرو انداخت و ایام شدت سرا بودند پس بسم الله گفته نیت
غسل جمعه نمودم و بر بدن من جبهه صوف و دو کسین اجزای کتاب بودند دست بلند کردم تا اجزای کتاب تر نشوند و آنها را گذاشته فرستادم
پس از آن کتاب بر اندام جبهه ما شلیم و از پس ایشان روان شدم و از سر مانت ازیت یا فتم و یاران شیخ حماد حشرات من کردند آنها را بزرگ کرد و
گفت که ازیت نداوم و را که برای آنگاه او پس دیدم او را کوی استوار که جنبش نمیکند امر و شیخ حماد را در قرا او دیدم که حله جواهر در بوقلی
یا قوت بر سر و در دست سوار و در دست دو پای او تعلین از بهت و دست راست او در اختیار او نیت گفتم این چیست گفت این
همان دست است که همان ترا در نهر انداخته بودم آیا عفو میکنی گفتم آری گفت سوال کن از خدا تعالی تا دست من پس از دستش آید
برای سوال از بار تعالی و پنج هزار دلی در قبور خود آید ایشانند و از بار تعالی احابت سلامت من خواستند و نزد من شفاعت میکردند و بر
اتمام سلامت پس قائم نامم در مقام سوال تا که عطا فرمود وی تعالی دست او با و با من از آن دست مصافحه نمود و کامل (بقیه در صفحه ۱۱۷)

عقل و در بین زمینها و درش نه کند مبعوض بیان آرنده کاتب شریف از مدح و شکر گزاری
حضرت مرشد در مالا مال است پس این چنین غوغای بے سرو پای غوغایان رو سیاه زنها
قابل اعتبار نباشد عرض داشت های حضرت مجروح که به پیر بزرگوار خود تحریر فرموده نگریستی است
که چرا از آداب مملو است در مکتوب بهجت هم از جلد اول به پیر و مرشد عرض میکنند امیدوار تو به و
عنایت است از خرابی خود چه عرض نماید و هر چه خود می یابد از عنایات تو به عالی است

والا من ہمان احمد پارسینہ کہ ہستم ہستم

در مکتوب چهل و دوم از جلد ثانی موسوم خواجہ جمال الدین تحریر است انچہ مرا از علم و معرفت حاصل شدہ است ہمہ بہرکت تہ بیت پیران است و در علم باطن از الف با تا بملکہ مملوویت بمحض تو جہات علیہ الشان آن یافتہ ام کہ اہل مجاہدہ را در سنین حاصل نیست

هر که به تیر نریافت یک نظر شمس وین طعنه زند بر و هست خنده کند بر چاه

همچنین آنچه الفاظ فروتنی و کسوفی و شکرگزاری بخداست هر دو میرزا دای خود عنی حضرت خواج
عبدالد و خواجہ عبدالدرجہما الد تحریر فرموده اند لکن گیتی است در مکتوب دو صد شخصیت
ششم از جلد اول موسوم به خواجہ عبدالدرجہ تحریر یافت بعد الحمد والصلوة و تبلیغ الدعوات

شده سواد و دوات مذکور بن میگویند که چون این سخن مشهور شد در بغداد و جمیع شهرها شنیدند شایخ صوفیه بغداد و اصحاب شیخ حماد و تامله بیکند از شیخ
محی الدین عبدالقادر رضی الله عنه تحقیق آنچه گفته است در حق شیخ حماد و بسیاری از فقرا تابع ایشان گشتند و بدرسه وی رضی الله عنه آمدند لیکن
شیخ محی بنابر احوال دایمی رضی الله عنه سخن نمیزد پس وی رضی الله عنه فرمود بیان مقصود ایشان نمود و فرمود که اختیار کنید و کس را از شما آنچه
تا ناخواه بشنود شما را آنچه گفته ام بر زبان آنها نهد اتفاق کرد در تبریز شیخ ابی یعقوب یوسف بن یوسف بهمانی که آن زمان به بغداد آمده بود
و بر شیخ ابی محمد عبدالرحمن بن شعیب بن مسعود که وی که تعظیم بغداد بود و در وصاحب کشف خارق و حال فاضل بودند و هم گفتند که برای بیات
آن بر زبان هر دو شیخ مصلحت یک جمعه وادیم وی رضی الله عنه فرمود که از مقام خود ما نخواهید برخاستد که بن سخن مرشدا تحقیق خواهد شد
پس سر فرود کرد و هم سرافرود کرد و پس فقره از انظار جمعه بانگ برآورد و ندانگاه شیخ یوسف با برهنه سخت ودان آمد و بر سر درآورد و گفت که شهادت
کردا نیه بر من ختمایست داری بن ساعت شیخ حماد را وی بمن گفت که ای یوسف نمود و دیگر شیخ عبدالقادر و مثل نم کرد آن جمعه شده اند که شیخ

بہار الطوار، دستا گشت ایک روزی گئی گفتن تو روزی تو شیخ بر سر عالم نشاندہ کرد و شیخ عبد الرحمن آمد و با حق گفتن بدین ہم نشین را خواہد شد و از آن روی سخن از اندر سخنراست گفتا کہ تو خدا را

بجناب مخدوم زادمای کرام ینمائید که این فقیر از سر تا قدم غرق احسانهای والد بزرگوار شما است
 درین طریق سبق از الف و ب را از ایشان گرفته است و تهجی حروف این راه از ایشان
 آموخته و دولت اندراج النهایه فی البدایه را برکت صحبت ایشان حاصل کرده و سعادت
 سفر و وطن را بصدقه خدمت ایشان یافته توجبه شریف در و نیم ماه این ناقابل را به نسبت
 نقشبندی رسانیده و حضور خاص این اکابر اعطا فرموده و درین مدت قلیل آنچه از تجلیات
 و ظهورات و انوار و الوان و بے رنگیها و بے کیفیها که بظنیل ایشان روی داده چه شرح دهد و
 چنان تفصیل آن نماید بمن توجبه شریف کم دقیقه مانده باشد که در معارف توحید و اتحاد و
 قرب و محبت و احاطه و سرایان که برین نکشادند و از حقیقت آن اطلاع ندادند و در حدیث
 در کثرت و مشاهده کثرت در وحدت از مقدمات و مبادی این معارف است بالجملة اینجا که
 نسبت نقشبندی است و حضور خاص این اکابر نام این معارف بزبان آوردن و نشان این
 شهود مشاهده را بیان نمودن از کوه نظری است کارخانه این اکابر بلند است بهر زراتی
 و رقاصی نسبت ندارد و هرگاه این طور دوستی رفیع القدر از حضرت ایشان باین رسیده باشد
 اگر در مدت عمر سر خود را پای مالی اقدام خدمه عتبه علیه شما کرده باشد هیچ نه کرده باشد از تقصیر
 خود چه عرض نماید و از شرمندگی با خود چنان اظهار کند اما معارف آگاه خواجه حسام الدین احمد راقی
 سبحانه تعالی از ما خبر بخیر دهد و که مؤنت ما مقصران را بر خود التزام نموده کمر هست را در خدمت خدمت
 عتبه علیه بسته اند و ما دور افتادگان را فارغ ساخته

گر بر تن من زبان شود هر موی	یک شکردی از هزار نتوانم کرد
-----------------------------	-----------------------------

انتهی رعایت آداب و شکرگزاری ازین تقریر میخواستی است که بسبب فیوضاتی که از پیوسته شد
 حاصل شده خود را میخواست تا با تمام اقدام خدمه علیه پیرزادگان خود کنند شیخ حسام الدین را

و عای خیر و شکر نامی کنند که وی متکفل خبر گیری اند و مکتوب چهل و دویم از جلد ثانی میفرمایند
 پیران من و بخدا بنمایان من بتوسل ایشان دین راه چشم و اگر ده ام و بتوسط شان ازین
 مقوله لب کشاده ام در طریقه سبق الف و باز ایشان گرفته ام و ملکه مولویت بتوجه شان حاصل
 کرده اگر علم دارم لطیف ایشان است اگر معرفت است هم اثر التفات شان طریق اندراج
 النہایتہ فی البہایتہ ازین بزرگان آموخته ام و نسبت انجذاب بجهت قیمیت از ایشان
 اخذ نموده بیک نظر ایشان آن دیده ام که مردم در اربعین می بینند و بیک کلام شان آن
 یافته ام که دیگران در شین نیابند

آنکه به تیر یافت یک نظر شمس دین	طعنہ زند بر دهنہ سخرہ کند بر چہلہ
نقشبند بی عجب قافله سالارانند	کہ بر ندازہ پنهان بہ حرم قافلہ را

انتہی این است کیفیت مکتوبات شریف کہ بطور انموفج گذاشت رفته مہنداد و دیگر رسائل حضرت
 مجدد و روح آنچنان محاد حضرت پیر و مرشد زینب اندر لاج یافته کہ کمتر کہ مرشد خود را باین مناقب
 عظمی ستودہ باشد ملاحظہ فرمودہ شود حضرت مجدد روح در سالہ مبدا و معاد میفرماید با چہار کس بودم
 در ملازمت خواجہ خود کہ پیش مردم در میان سائر یاران امتیاز داشتیم و ہر کدام ما را نسبت بجهت
 خواجہ اعتقاد و علیحدہ بود و محالہ جدا این فقیر بقیین میدانست کہ مثل این صحبت و اجتماع مانند
 این تربیت و ارشاد بعد زمان آن سرور علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ و التسلیمات ہرگز بوجہ دنیا مدہ است
 و شکر این نعمت بجای آورد کہ اگرچہ بشرف صحبت خیر البشر علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ و السلام مشرف
 نشد باری از سعادت این صحبت محروم نمادہ و حضرت خواجہ ما از احوال آن سہ دیگر چنین میفرمودند
 کہ فلا فی امر صاحب تکمیل میداندا صاحب ارشاد نبی پندارد و نزد او مرتبہ ارشاد زیادہ از مرتبہ
 تکمیل بودہ و فلا سنے ہما کاری ندارد و آن دیگر را میفرمودند کہ نسبت بما انکار دارد و ہر کدام

ما را با اندازه اعتقاد بهره رسید باید دانست که اعتقاد مرید با فضیلت پیر و کمیت او از ثمرات
محبت است و از نتائج مناسبت که سبب فایده و استفاده است اما باید که پیر را بر جماع که فضل
آنها در شرع مقرر شده است فضل ندهد که موجب افراط است و محبت آن مذموم است شیعه را
خرابی از قوط محبت اهل بیت آمده و نصاری از افراط محبت حضرت عیسی را علی بن ابی طالب و علی صلوات
و السلام ابن السمر خوانند و در خسارت ابدی مانده لیکن اگر هر ما سوا اینها فضل بدهد مجوز است
بلکه در طریقت واجب و این فضل دادن نه با اختیار مرید است بلکه اگر مرید مستعد است بی اختیار
در وی این اعتقاد پیدا می شود و بوسیله آن کمالات پیر را کسب می نماید اگر این فضل دادن
او با اختیار باشد و به تکلف پیدا کند مجوز نباشد و نتیجه بخش حضرت مجدد در رساله مکاشفات غیبیه
میفرماید و ز قائم مقام این حضرات علیه و نائب مناب اکابر نقشبندیه **أَوْ أَصِلْ إِلَى نَهْجِ نَبِيِّهِ**
أَبْلَغَ إِلَى أَقْصَى دَرَجَاتِ الْوَلَايَةِ قُطْبُ دَائِرَةِ مَدَارِ الْخَلَائِقِ كَاشِفُ أَسْرَارِ أَهْلِ
الْحَقَائِقِ الْفَرْجُ الْكَامِلِ فِي الْحَقَائِقِ الدَّائِمَةِ الْحَقُّوُ الْحَاجُّ إِلَى كَمَالَاتِ الْوَلَايَةِ
الْمُحَمَّدِيَّةِ مُسْتَدُّ أَهْلِ الشَّكِّ وَالْهُدَايَةُ مُرْشِدُ طَرِيقِ دَرْجِ الْهَيْكَلِ
فِي الْهِدَايَةِ زُبْدَةُ الْعَارِفِينَ قُدُّوُ الْحَقِّقِينَ مَتَوًى

شرح او حیف است با اهل جهان	همچو راز عشق باید در زبان
لیکن کشف و صف او تاره بوند	پیش از آن که رفوت آن حشرت خویش
<p>شیخ و مولانا و ملاذنا الشیخ الرجل العارف لا کمل محمد الباقی ابقاه الله سبحانه و تعالی و در او اتم حال به تعلیم شیخ ظاهر بحضور خواجها مشرف گشتند و بمقام جذبه ایشان رسیدند و در اینجا استهلاک و ضحلال حاصل کردند و لکن مقام نحوی از بقا و شهود وحدت و کثرت پیدا کردند و سر ایشان بنور نهایت انبیا که مقام قطبیه ارشاد بان منوط است مملو و مستور گشت</p>	

چنانچه بعد از اجازت شیخ ظاهر بآن نور موطا علیه ارشاد و یا شهود و وحدت در کثرت تربیت
طالبان فرمودند و در مقام ارشاد و تکمیل شان عظیم پیدا کردند در یک صحبت ایشان آنقدر
طالبان را فوائد حاصل می گشت که به ریاضات مجاهدات شاقه حاصل نمیشد با وجود این از
مقام اقطاب اشعی عشر نصیب کامل حاصل کرده بودند و ایضا بمسک خاص حضرت فاروق
مستوجه فوق گشته بودند و سلوک آفاقی را نیز تا عین ثابته خود طی کرده بودند و درین اثنا عنایت خداوند
جل شان در سید و راه سلوک آفاقی را برایشان واکردند و بآن راه توجهی که رب ایشان است گشتند
و بآن اهم رسیده در درجات ولایت و شهادت و صدیقیه ترقی نموده از همین راه بغیبت ذات قدس
و در نقطه نهایت النهایه تسلک شمس و سیادت عظمی که حضرت امیر در شان حضرت امام حسن رضی الله تعالی
عنهما فرموده اند که این لدن سید است مشرف گشتند و حضرت امام در آن نقطه سینه بیت استلک اند
و در همان نقطه یک قسم بقا که مناسب بقای قطب است و حضرت خواجه نقشبند همین قسم بقا در اینجا
دارند پیدا خواهند کرد و ازین که ایشان بغیبت سیدند از اولیاء السیر کم کسی رسیده است در اصل
به رسیدن بآن مطلب عالی مخصوص بعض اکابر الا کابرست خصوصاً تا محبوب نباشد ازین راه غیب
نمی تواند رفت یا بتصرف محبوب کامل بی این طریق رفتن صورت ندارد و از راه افراد باین مطلب
میرسند یا از راه مینه اما از راه سلوک ترقیات نموده بآن نهایت رسند بسیار دشوار بلکه محال می نماید الا بطریق
المراد که به جذبات قویه او را بکشند و مقصد رسانند قطوبی لا در باب النعمیم یجیهما قال و یکی این
موضع که بسے خطرناک و از رعایت مقام ادب دورست نیست که در باب حضرت غوث الثقلین
رضی الله عنه گفته اند که کثرت ظهور کرامات از ایشان از جهت آن بود که نزول ایشان ناقص بود
اقول این انتساب صحیح نمی نماید هرگز حضرت مجدد رضی الله عنه نزول حضرت غوث الثقلین رضی
عنه را ناقص نفرموده اند حضرت مجدد رحمه الله علیه در مکتوب دو صد و شانزدهم از جلد اول می
فرماید مدار کثرت خوارق بر دو چیز است در وقت عروج بلند تر رفتن در وقت نزول که تفرؤ
آمدن بلکه اصل عظیم در ظهور کثرت خوارق قلت نزول است جانب عروج بهر کیفیت که باشد زیرا که

در این وقت است که حضرت غوث الثقلین رضی الله عنه نزول فرموده است

صاحب نزول عالم اسباب فردمی آید و وجود اشیا را مربوط با سبب می یابد فعل سبب الاسباب
را در پس پرده اسباب می بیند و آنکه نزول نکرده است یا نزول کرده و با سبب نرسیده نظر او بر
فعل سبب الاسباب است و پس زیرا که اسباب تمام از نظر او مرتفع گشته است لاجرم حضرت
حق سبحانه تعالی بتقصاظن هر کدام با هر کدام معامله میفرماید و کار اسباب بین را
با سبب می اندازد و آنکه اسباب نمی بیند کار او را به توسط اسباب میامی سازد و حدیث
قدسی **اَنَا عِنْدَ كَلِمَةِ عَجْدِي** یعنی شاهد این معنی است تا مدت ها به خاطر می خلید
که وجه چیست که اولیای کمل این است بسیار گوشه انداما این قدر خوارق که از حضرت
سید محی الدین عبدالقادر جیلانی قدس سره ظاهر گشته است اینچ که ام آنها ظهور نیافته آخر الامر
حضرت حق سبحانه و تعالی سر این سمار ظاهر ساخت و معلوم فرموده که عروج ایشان
از اکثر اولیا بلند تر واقع شده است و در جانب نزول تا به مقام روح فرود آمده اند
که از عالم اسباب بلند تر است مناسب این مقام حکایت خواجہ حسن بصری در حدیث
عجیب است منقول است که روزی حسن برب دریا ایستاده بود و انتظار کشی میر

سلطه من نزد ظن عزیز خودم که با دارد سلطه حبیب عجی حرکات و ریاضات شامل داشت در ابتدا مال دار بود و یاد او می
به بهره و هر روز به تقاضای معالمت خود رفتی در نادای رفتی **اَللّٰهُمَّ ارْزُقْهُ** یعنی تقدر خود را از این فقره طلب مال رفته بود آن
بر یون در خانه بنودش گفت شوهر غایب است و مرا چیزی نیست گوشت کشته بودم جگر کردن چیزی ازان نماده است اگر
خوابی بتو هم گفت شاید آن گردن گوشت بگرفت و بخانه رفت و زن گفت نان و غیره نیست
گفت بروم پسود نان و غیره بیا هم بوقت هم برین طریق نان و غیره آمد زن دیگر بهر او چون بخت شد خواست که در
کاسه کند سلطه بر او آوازه او چیزی خواست حبیب گفت برو که چیزی بتو بخرم که بدین قدر که بتو هم تو تو نگردد و
مادوش شویم سائل نو میداد گشت زن حبیب چون کفجه در دست کرد و بهر خون شده بود و شوهر آواز داد که بیا بهر بین
که بنوی تو چه پیدا شد حبیب چون آن بیدار گشتی درش افتاد که هرگز آن تش فرود نشت گفت ای زن از هر چه بد بود تو به
کردم و روز دیگر میرون آمد تا بطلب عزیزان رود و میها باز گیرد و دیگر بهر روز او دیند بود و دوکان بازی میکرد

که از آب بگذرد درین اثنا حبیب عجمی رسید پرسید که چرا ایستاده اید گفت انتظار
 کشتی می برم حبیب گفت چه احتیاج کشتی است شایقین ندارید خواهر حسن گفت
 تو علم نداری حبیب بے اعانت کشتی از آب گزشته رفت و خواهر در انتظار کشتی
 ایستاده ماند حسن بصری چون بعالم اسباب فرو داده بود با او توسط اسباب معال
 فرمودند و حبیب عجمی چون اسباب را درست از نظر انداخته بود بے توسط اسباب با او
 زندگانی میکردند اما فضل حسن راست که صاحب علم است و عین الیقین را بعلم این
 جمع کرده و شیار اچنانکه هست دانسته چه نفس الامر قدرت در حکمت مستور است
 چون حبیب دید که کشتی حبیب با خور آمد و در شویه ناگهانی او را خبر شد که بچا و در بخت شوم حبیب این انشید و هم برآمد مدعی بصری بنا
 بر زبان حسن چیزی گفت که بکارگی دل حبیب غارت کرد پس توبه کرد و بخت حسن را بجلین گشت که بخانه آید و در راه همان کوچه کان رسید با یکدیگر
 گفتند و در شویه که حبیب تائب آمد ناگه در بار و در نشیند که در حق می شویم حبیب گفت ای یمن یک در که با تو اشتی کردم اشرار این بهای
 دوستان سانییدی و نام من به یکوی میگردن انداختی پیش می کردی که هر که را حبیب چیزی می پاید و او میاید و خط خود را از ستاره جدا جمع شدند و
 ماله را که کرده بود بر دامن او آخا چنان شد که چشم ناخاک می پاید و چنین عوی کرد پس هر آنچه دوی داد دیگری می پاید و دوی کرد چا و در آن دو او هم
 برهنه ماندند بر لب فرات صومعه ساختن در آنجا عبادت حق مشغول شدند و از حسن بصری علم می آموخت و شب عبادت میکرد و او را عجمی از
 می گفت که تو آن درست متوانستی خواند چون در نگاری برگردن او بی نوا شد گفت لطف می پاید حبیب گفت بکار روم هر روز بصومعه می رفت
 و بعبادت مشغول شد شب بخانه رفت زن گفت چیزی نیاید حبیب گفت آن کس که من از برای او کار کردم که هم ستانم او شرم ختم
 که چیزی خواهم او خود چون وقت آید دهد می گوید که هر یک که در نزد می آیم پس هر روز بصومعه می رفت و عبادت می کرد تا که روز تمام شد و روز
 اندیشه کرد که من مشب چه بخانه برم در آن فکر فرو رفت حق خالی حالی را ستا و در خانه او با یکدیگر در حالی که یکدیگر گوشت حالی را تو غن و عمل جوانی با او
 با ایشان با صبر صید و در هم در خانه حبیب آمد و در بخت و آن خیر را از بن حبیب بداد و گفت این خداوند کار فرستاده است می گوید که یک
 بگوئی که در کار فرستاده من در نزد فرایم این بخت و در بخت چون شب با حبیب مشرم نه بد خانه آمد بوی طعام از خانه وی می آمد و نشیند
 آمد و توضیح نمود و گفت این کار را برای کسی که میگوید که آنکس نیکو و شریف است اگر کلام و در حقین و چنان فرستاد چنین گفت و بنیاد چنین گفت و بنیاد چنین گفت و بنیاد چنین گفت
 کردم با من این نیکو کرد که اگر پیش از این نمی دانی چه کند پس حکایت می از دنیا بگردانید و عبادت حق میگردید تا از بزرگ گشت حجاب انداخته

شماره پنجاه و یکم از کتاب
 شماره هزار در علم و ادب

و جیب عجیب صاحب سکرست نفس به فاعل حقیقی دارد بی آنکه استیلا را غلبتی بود این دید مطابق نفس الامر نیست که
توسط استیلا بجای طبعه کایل است اما معادله کلیل و ایشا بر عکس ظهور خوارق است زیرا که در مقام ایشا در چند نازل است
کامل است که در ایشا در حصول استیلا تمیاز شد و در کار است منوط بنزول است و بدانید که اغلب
آنست که هر چند بالا تر فرو آید لهذا حضرت رسالت از همه بالاتر رفت و در وقت نزول
از همه فرو آمده انبیه پس ازین کلام بوی نقصان نسبت بحضرت غوث انام شد
عوام نمی رسد چه جای خواص زیرا که محصل کلام حضرت مجدد رضی الله عنه این است
که چون عروج حضرت غوث الثقلین از اکثر اولیا بلند تر واقع است و نزول ایشان
تا بمقام روح فرو آمده است که از عالم اسباب بلند تر است و از خواص این مقام
است که در اینجا نظر بر اسباب نمی باشد بلکه توجه بطرف سبب می ماند لهذا از حضرت
ایشان خوارق عادات کثیره بظهور پیوسته و این نزول امریست کامل فی حد
ذاته که سبب ظهور خوارق است حضرت مجدد رضی الله عنه در هیچ جای این نزول را
ناقص نه فرموده اند معلوم نیست که حضرت معترض منقصت از کجا استیلا ظهور
حضرت مجدد در ساله مبدا و معاد می فرماید و اصلا نه نهایت الهایه را در وقت
رجوع قهقری نزول باطل عنایات است و مصداق وصول نهایت الهایه همین
نزول غایت الهایه است و چون نزول باین خصوصیت واقع می شود صاحب
رجوع بکلیت خود متوجه عالم اسباب می گردند آنکه بعضی او متوجه جناب حق است
سیحانه و بعضی دیگر متوجه خلق که این علامت عدم وصول است به نهایت الهایه و عدم
نزول است بنهایت الهایه انبیه درین مقام شبه بطور دیگر باین طور ناشی می شود که نزد
صوفیه قدس الله اسرار هم نزول تا بمقام قلب غایت نزول است که بعد از آن نزول
نیست و این هم در مقررات ایشان است قدس الله اسرار هم که هر که نازل تر است
کامل تر است پس هرگاه حضرت مجدد رضی الله عنه نزول حضرت غوث الثقلین

رضی اللہ عنہ را تا بمقام روح فرمودہ پس گویا درجہ واحدہ از درجات نزول ہنوز
باقی است و این مستلزم نقصان است از احوال این شبہ باین طریق اسان است
کہ سخن درین ہمیرود کہ نزول تا بمقام قلب اکمل نیست صرف درین است کہ آیا
اکملیت او برائے تکمیل و ارشاد است یا برای ظہور خوارق عادات و کثرت کرامات
الحق نزول تا بمقام قلب اکمل است از نزول تا بمقام روح لیکن اکملیت او برائے ارشاد
و فیضان حق است تعالیٰ شانہ نہ برائے ظہور کثرت خوارق کہ او منوط بہبوط است
تا بمقام روح فقط پس نزول کے علت ظہور خوارق است اکمل است بذات خود برابر
است کہ دران وقت مخصوص نزول تا بمقام قلب کہ علت ارشاد است یافتہ می شود
یا نہ اکملیت علت ظہور کثرت کرامت موقوف بر اکملیت علت ارشاد نیست و یکی
بدیگرے متعلق نے ارشاد چیزے دیگر است و کرامت شئی آخر و حضرت مجدد رضی
اللہ عنہ بعد بیان وجہ ظہور کثرت کرامت اندنہ در پے بیان کیفیت و کمیت ارشاد
توضیح جواب این است کہ معاملہ ارشاد خلاف معاملہ خوارق است زیرا کہ در مقام
ارشاد ہر کہ نازل تر است کامل تر است چہ در ارشاد حصول مناسبت در میان
مرشد و مرشد از اہم مہاجات است و آن منوط بر قیامت بہبوط است ازینجا است کہ از
اکثر متوسطان این راہ آن قدر افادہ و افاضہ بہ ظہور آمدہ کہ از ہتھیان عشر
عشر آن بوقوع نہ رسیدہ زیرا کہ متوسطان بہ نسبت ہتھیان بیشتر مناسبت
بجہتہیان دارند پس مدار قلت و کثرت افادہ بر جوع و بہبوط قرار یافتہ نہ بہر ہتھا
و عدم انتہا درین صورت قلب کہ از عالم امر است حق سبحانہ تعالیٰ اورا بعالم خلق
تعلق و لتعلق دادہ بعالم خلق فرود آوردہ بمبغضہ گوشت کہ زیر پستان چپ مایل
بہ پہلو و بقاصلہ دو انگشت است تعلق خاص بخشیدہ و علاقہ مخصوص عطا فرمودہ
پس ہر گاہ مقربان در گاہ حضرت صمدیت و مقبولان بار گاہ حضرت خاتمیت

نزول باین مقام فرمایند نگاه بالکلیه متوجه بعالم اسباب می شوند و فعل مسبب را در پس پرده اسباب می بینند و این مطلق است که افضل است از نزول تا بمقام روح زیرا که ارشاد و هدایت با و مربوط است بمعنی اینکه اغلب همین است که وقتی که نزول پایان تر بود ارشاد بالا تر و دجنا که حضرت سرور صلی الله علیه و سلم از همه انبیا علیهم السلام پایان تر فرود آمده و در دعوت و ارشاد از همه بالاتر رفته که بر سایر موجودات و کافه مخلوقات مثل گشته چه بواسطه نزول تام مناسبت بهم پیدا کرده و راه افاده تمام تر گردیده ۵

پیش از همه شایان غیور آمده	هر چه که آخرت ظهور آمده
ای ختم رسل قرب تو معلوم شد	دیر آمده ز راه دور آمده

حضرت آدم علی بنسینا و علیه السلام پایان تر نیست بلکه فوق تراست اما ارشاد از و مقصود نیست که عین مقصود است کما لا شرفیه از اینجا هوید آید که در دیده که نقش ارشاد منوط بر غایت هیوط نیست البته کامل تر بودن آن مربوط بر است و فرقی در میان اکل و کامل است مخفی نیست از اینجا است که جمله انبیا علیهم السلام کامل بودند و پیغمبر صلی الله علیه و سلم اکل قال سَيَحْيَا ^{در نامه تعالی} اِنَّهُ تَعَالَى تِلْكَ الْاَنْفُسُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ پس حاملان اول اول اند و حاملان ثانی ثانی یعنی آنانکه تا بمقام قلب نزول نموده اند اکل اند و آنانکه تا بمقام روح نزول آورده اند کامل نه اینکه ایشان ناقص اند نَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ ذَلِكَ ^{چنانچه} با جمله هنگام نزول تا بمقام روح تو هم نقصان هر چه بجا است حضرت مجد در صحنی الله عنه هرگز نزول حضرت غوث الثقلین رضی الله عنه را ناقص نه فرموده اند و رجوع الی البدایت فی نفسه کمال است نه نقص حضرت مجد در صحنی الله علیه و سلم در معارف لدنیه می فرماید -

اِنَّ الْعِنَايَةَ اِلَّا لِهَيْئَةٍ جَلَّ سُلْطَانُهَا فَجَدَّتْ بَقِيَّةَ جَدِّهَا اَوَّلًا ثُمَّ سَيَّرَتْ

جمله یعنی
غایت الهیه
و از آنجا که اول
بلند است که
آن غایت دلالت
است بر آن
سبب که تا
پس از آنکه
تا این اشیا
پایان

عروج ایشان از اکثر اولیا و بلند تر واقع شده و جهت کثرت ظهور و خوارق گردید و
 هیچ جانشین نقصان نزول بآن حضرت نه کرده اند معاذ الله آنچه مقربان می
 خواهند میگویند معلوم نیست که حضرت شیخ عبدالحق نقصان از کجا نوشته اند چنانکه
 در کلام ایشان تجسس کرده شد هیچ جانشین نقصان با خجتاب نکرده اند در صورت
 نقصان نزول افاضه کم می شود و افادت جناب مبارک حضرت غوث الثقلین
 واسطه فیض ولایت اند در عداد اصحاب کبار و اهل بیت عظام داخل اند رضی الله
 تعالی عنهم و خود را نایب و انجتاب را مینب نوشته اند که خلیفه قائم مقام پیر می شود
 و در رساله دیگری فرماید قوله شما در باب حضرت غوث الثقلین قدس سره آنچه
 از مقام ادب نوشتید که نزول ایشان ناقص بود نیز خلاص واقع است هیچ جا
 این سخن نغز نموده اند بلکه در باره غوث اعظم در مکتوب آخر جلد ثالث مکتوبات
 خود نوشته اند که وصول فیوض و برکات در راه ولایت بهر که باشد از اقطاب
 و نجباء به توسط شریف ایشان مفهوم می شود معامله اولین بوجود حضرت
 شیخ تعلق دارد ایشان واسطه رشد و هدایت اند و در همان مکتوب خود را
 نایب و ایشان را مینب خود نوشته اند که استفاده از طریق علیا و قادیانیه نیز دارند
 و در رساله مکاشفات غیبیه میفرمایند که واصلان ذات که با فردا ملقب اند
 اقل قلیل اند اکابر صحابه و ائمه اثنا عشر از اهل بیت رضی الله تعالی عنهم باین
 دولت فائز اند و از اکابر اولیا غوث الثقلین شیخ عبدالقادر جیلانی باین دولت
 مستازانند و درین مقام شان خاص دارند و اولیا دیگر ازین خصوصیت
 قلیل النصیب اند و قرب شان بان خصوصیت از سهم زیاده درین باب تشارک
 اند **ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ** و در
 رساله مبرور و معاد میفرمایند که این در و لیش را درین عروج اخیر که عروج در

در کتب
 شیخ
 تعلق
 دارد
 ایشان
 واسطه
 رشد
 و هدایت
 اند
 و در
 همان
 مکتوب
 خود
 را
 نایب
 و
 ایشان
 را
 مینب
 خود
 نوشته
 اند
 که
 استفاده
 از
 طریق
 علیا
 و
 قادیانیه
 نیز
 دارند
 و
 در
 رساله
 مکاشفات
 غیبیه
 میفرمایند
 که
 واصلان
 ذات
 که
 با
 فردا
 ملقب
 اند
 اقل
 قلیل
 اند
 اکابر
 صحابه
 و
 ائمه
 اثنا
 عشر
 از
 اهل
 بیت
 رضی
 الله
 تعالی
 عنهم
 باین
 دولت
 فائز
 اند
 و
 از
 اکابر
 اولیا
 غوث
 الثقلین
 شیخ
 عبدالقادر
 جیلانی
 باین
 دولت
 مستازانند
 و
 درین
 مقام
 شان
 خاص
 دارند
 و
 اولیا
 دیگر
 ازین
 خصوصیت
 قلیل
 النصیب
 اند
 و
 قرب
 شان
 بان
 خصوصیت
 از
 سهم
 زیاده
 درین
 باب
 تشارک
 اند
ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ
 و در
 رساله
 مبرور
 و
 معاد
 میفرمایند
 که
 این
 در
 و
 لیش
 را
 درین
 عروج
 اخیر
 که
 عروج
 در

مقامات اصیست از روحانیت حضرت غوث الثقلین محی الدین شیخ عبدالقادر
 جیلانی بوده لیسوت تصرف از ان مقامات گزیرانیده باصل الاصل واصل گردانیده
 انتهی ازین هر سلسله عبارات که حضرت ایشان نوشته اند علو کمالات حضرت غوث
 الثقلین حسن عقیده و ادب آن قطب منظم رضی الله تعالی عنهما در باب اما تحریر
 این معنی که نزول ایشان تامقام روح واقع شده هیچ دور از ادب نیست ظهور
 کثرت خوارق که از حضرت غوث اعظم ظاهر گشت از هیچ کدام اولیاء آن
 قدر ظهور نیافته بیان نموده اند که عروج حضرت غوث اعظم از اکثر اولیاء الله
 بلند واقع شده و در جانب نزول تامقام روح فرود آمده اند که از عالم اسباب
 بلند تر است ازین تحریر هیچ منقصه بحضرت شیخ قدس سره عائد نمی شود کمال انجفی
 همچنین آن متادب به ادب رسول خدا صلی الله علیه و سلم رعایت آداب جمیع
 اولیاء با قطعی مرتبه می نمودند در مکتوب چهل و دوم جلد ثانی میفرمایند من کینه
 خود شمشیر چین خرمین بائے ایشانم در ذیل فله بر داران خواهانهای نعم اینان
 ایشان اند که مرابا انواع تربیت مربی ساخته اند و با صناف کرم و احسان منتفع گردانیده
 این بزرگواران در محبت حق عزوجل خود را و غیر خود را باخته اند و از خود و غیر
 خود نام و نشان نه گزاشته باطل از سایه ایشان گزیران است اینجا همه حق
 است و برای حق علماء ظاهرین از حقیقت اینها چه دریاست و غیر از مخالفت
 صورتی چه فهمند و از کمالات ایشان چه دریابند و از کمالات ایشان چه فرا
 گیرند انتهی و در باره حضرت شیخ محی الدین ابن عربی نوشته اند که شیخ از مقبولان
 بنظر آید منکر او در خطر است ما پس ماندگان از برکات آن بزرگوار استفاده

منوره ایم و از علوم معارف عظمی گرفته جزاؤه الله سبحانه عما خیر الجنک
 و در رساله سید و معاد نو شسته اند که از روحانیت حضرت قطب الدین قدس
 سرور درین کار مدد حاصل رسیده پس مندرج شد آنچه میگویند که ایشان تفتیش
 اولیاء نموده اند این همه از عظم تنج کلام ایشان است انتهى درین شک نیست
 که افادات حضرت مجدد و روح از مدیج بزرگان دین گویند و محمد حضرت غوث الاعظم
 رحمه الله علیه خصوصاً مال است حضرت می در حتمه الله علیه در رساله استقامت
 غیبیه می فرماید که حضرت خواجه نقشبند قدس الله سره الا قدس بعد از تحصیل
 جذب خواجها قدس الله تعالی اسرار بهم سلوک فوقانی رجوع نمودند و سلوک
 را تا بنهایت رسانیدند و بقفای الله و البقا مشورت گشتند و این مرتبه ولایت
 است بعد از ان بمقام شهادت که فوق ولایت است رفتند و شهادت آن
 بمقام ولایت نسبت تجلی صوری است به تجلی ذاتی بعد از ان بمقام صدیقیت که
 فوق شهادت است به نسبت مذکوره خروج فرمودند و تا نهایت بمقام صدیقیت
 رسیدند با وجود تحصیل این درجات کمال و کمال از راه معیت ذاتی که حضرت امیر
 کرم الله تعالی و حجه از ان راه به غیب هویت رفته بودند رفتند و در رنگ
 حضرت امیر و آن نقطه نهایت تهلک گشتند حضرت غوث الثقلین نیز از این راه
 به نهایت النهایت رسیده اند و در آن نقطه مستهلک گشته اند و ازین استحکام
 در آن نقطه نهایت مراتب ولایت خاصه محمدی است علیه الصلوٰه و السلام و
 آله السلام اگر بقای درین نهایت پیدا کنند از مرتبه رسالت آنحضرت علیه من الصلوٰه
 امتها و من التحیات اکملها نیز بهر یابد این اکابر را نیز از ان مقام قسمی از بقا هست

که افاده طالبان ازان راه است انتهی این محامد را به عین انصاف تکرستی
است و بهائیات بی سروپا را پس پشت انداختی

جز این چه شکوه توانم ازان ستم گر کرد | آله هر که در حق من هر چه گفت باور کرد

قال و آنکه در بعض مکتوبات نوشته اند که انکارم که حکمت در پیدا کردن
من آن است که تا کمال ابراهیمی و محمدی در یک جامع شود باشد و اعظم
است از همه اقول این عبارت بعینه در مکتوبات شریف از نظر فقیر نه

گزاشته لیکن باید داشت که مراد از کمال ابراهیمی خلت است و از کمال محمدی
مجموعیت و این بحث به کمال توضیح در رساله انوار احمدیه نگاشته ام من
شاء الله تعالی که اینها قال و آن سخن که ترکیب وجود من از بقیه جوهر است
خواهد بان رجوع کند

یا خمیر یابیه است که وجود حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم ازان

ترکیب یافته است چنانکه ایجاد مثل از بقیه طینت آدم است اقول برین کلام

بیچ لفظ دار کرده نه شد تا ازان جواب داده شود اگر گفته شود که این مستلزم

سواء التثبت جوایش بخیر و جوه است اول آنکه در کلام حضرت محمد و منی

الله عنه لفظ ترکیب درج است و نه عبارت ایجاد و نه لفظ متکلم مذکور است

عبارت مکتوب صدم از جلد ثالث که به شیخ نور الحق صادر شده این است

تشنو لبثو بهر چند درین دولت خاصه محمدی و دیگر را شرکت نیست اما این

قدر می باید که ازان دولت خاصه او علیه الصلوٰة والسلام بعد از تخلیق و

تکمیل او علیه الصلوٰة والسلام بقیه مانده بود که در خوان دولت ضیافت

آرمان زیاده متلازم است که اولش گویان نصیب خادمان بود آن بقیه را

نظر از این
که این
کلام
در مکتوبات
صالح بک

بریکه از دولتمندان او علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام اولش گویان عطا فرموده اند
 و آن را خمیه ساخته تخمیه طینیت او نمودند و تبعیت و وراثت او شریک دولت حق
 او گردانیده اند علیه الصلوٰۃ والسلام بریکه بیکان کارها دشوار نیست
 این بقیه در رنگ آن بقیه طینیت حضرت آدم است علی نبینا وعلیه الصلوٰۃ
 والسلام که نصیب خلقت درخت خرا آمده است کما قال علیه الصلوٰۃ
 والسلام اَکْرَمُ مَوَالِئِکُمْ النَّحْلَةُ فَإِنَّهَا خَلَقَتْ مِنْ بَقِیَّةِ طِیْنَةِ
 آدَمَ علیه السلام وَلِلَّذِیْنَ مِنْ کَایِسِ الْکِرَامِ فَهَبِیْکَ اَنْتَی اِزِیْنِ عِبَارَت
 ظاهر است که حضرت مجید و رحمة الله علیه بطور عموم می فرمایند آنکه نفس نفیس خود را
 مراد داشته و و هم آنکه مراد از طینیت درین مقام اخلاق حمیده اصلیه حقیقیه است
 برای سرور عالم صلی الله علیه و سلم اگر از آن خاک مراد باشد پس ضرور بود که قبر و
 تر و قبر سرور عالم صلعم می بود چنانکه قبر شیخین است رضی الله عنهما سوّم آنکه اگر
 تسلیم کرده شود که مراد از طینیت خاک است پس شیخ اکبر در فتوحات نوشته که وجوه
 مبارک سیدنا علی مرتضی از بقیه طینیت آن حضرت است صلی الله علیه و سلم فتیما
 تَحْمِیْصُ الْأَعْتَابِ بَلْکَ نُوَدُّ حَضْرَتِ شَیْخِ مَحْرُثِ دَرِ سَالِهَ بَشَرِ اِنْ بَاخْبِتِه
 در حدیثی در شان اهل بیت رضی الله تعالی عنهم از رسول خدا صلی الله علیه و سلم روایت
 کرده اَنْهُمْ خُلِقُوا مِنْ طِیْنَتِیْ وَخُطِیْبُ اِزِیْنِ مَسْعُوْدِ رَضِیَ الله عَنْهُ رَوَا بَتِ کَرُو
 که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود اِنِّیْ وَاَبَا بَکْرٍ وَعُمَرَا خُلِقْنَا
 مِنْ نَزِیْقَةٍ وَاحِدَةٍ مَرَا مَحْمُودِ بَخْشَانِیْ رَحْمَةً الله علیه گفته که این حدیث اشواهد انداز عمر و
 ابن عباس و ابوسعید و ابوهریره بعضی را بعضی قوت دهد و در کشف الغطاء کور است

اینها که فرمود رسول
 خدا صلی الله علیه و سلم
 و سلم اگر از آن کسیت
 خود را که درخت خرا
 است زیرا که او
 پیدا کرده شد
 از بقیه خاک آدم است
 با عده این است از
 عالم مشایخه او
 ۱۳۲ ایشان چنانچه
 کرده شد در
 خاک من
 ۱۳۳ من و ابوبکر
 و عمر و ابوسعید
 از یک خاک
 ۱۳۴ کشف الغطاء
 عن ابی جعفر
 ۱۳۵ سلام ایست بعلی
 ۱۳۶ شیخ محمد بن
 ۱۳۷ شیخ محمد بن
 ۱۳۸ شیخ محمد بن

که عینی در شرح صحیح بخاری از ابن سیرین این حدیث آورده و از ابن عساکر مروی است
 عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ
 هَيِّنَا لَكَ مَرًّا يَا خُلُقْتَ مِنْ طِينَتِي فَأَبُولَاءَ يَطْبِئُ مَعَهُ الْمَلَأَ رِيحَةً يَنْفَعُ السَّمَاءَ
 اشتباه - این معنی معقول نمی شود چرا که هر کس از لطفه والدین خود پیدایمی شود
 انتباه - اکثر چیزها هستند که به عقل انسان ثابت نمی تواند شد از شرع ثابت می شود
 یکشف و الهام چنانچه نفس ولایت که عبارت از قرب بچون است امام محی السنه بغوی
 رحمه الله علیه در تفسیر معالم التنزیل در تفسیر آیه کریمه مِنْهَا خَلَقَكُمْ وَفِيهَا تُعِيدُكُمْ
 وَمِنْهَا تُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى اقول عطای خراسانی ذکر کرده که گفته لطفه
 که در رحم قرار می گیرد و فرشته پاره خاک می آرد از مکائی که در آن دفن کرده خواهد شد
 پس در لطفه می اندازد پس از خاک و لطفه آدمی پیدایمی شود و خطیب از ابن مسعود
 رضی الله عنه روایت کرده که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود قَامِرٌ مَوَّ لَوْدٍ
 الْأَفَى سَرَاتِهِ مِنْ تَرْبَةِ الْتِي يُولَدُ مِنْهَا فَكَذَا أَرَادَ إِلَى أَرْضٍ لِي عَمِيهِ
 أَرَادَ إِلَى تَرْبَةِ الْتِي خُلِقَ مِنْهَا بَدَنُ فِيهَا وَإِنِّي وَأَبَا بَكْرٍ
 وَعُمَرُ خُلِقْنَا مِنْ تَرْبَةِ وَاحِدَةٍ وَفِيهَا نُدْفَنُ يَعْنِي نَبِيٌّ سَجَّ مَوْ
 لِدُكُمْ وَنَفَاتِ أَوْ خَالِكِي است که از آن پیداشده بود پس چون به ارض ازل عینی بوقت
 مرگ رسد باز گردانیده شود و همان خاک که از آن پیداشده بود و دفن کرده شود در آن
 بدرستی که من و ابو بکر و عمر از یک خاک پیداشده ایم و یک جاده فون خواهیم شد و
 جائز است که خاک که حق تعالی برای پیغمبر مهیا کرده باشد و از بد و خلقت زمین آنرا
 بانوار برکات و نزول رحمت پرورش کرده باشد از جمله آن چیزه بقیه مانده باشد که خیمه

۱۴ از عباد
 بن جعفر مروی است
 که رسول الله صلی الله علیه وسلم
 خطبه ای فرمودی باز
 باین فرمودی
 که که پدید آید شدی
 از خاک من و پیغمبر
 تو عیسی و یونس
 و سیدنا محمد و آل
 ۱۳۳
 علی و فاطمه و حسن
 و حسین
 ۱۵ از ابن سیرین
 که در حدیث از ابن مسعود
 روایت کرد که خداوند
 قوام بر ما دارد
 ۱۶

رای شخصی از او لیا شود این امر عقلاً محال نیست و از شرع مستفاد و از کشف ثابت می
 شود و این را در اصطلاح اصالت گویند و صاحب صالت در نظر کشفی چنان بنظر می
 آید که گویا جسد و مرصع است از جوهر و اجساد دیگران از آب و گل چهارم آنکه آنحضرت
 صلی الله علیه و سلم فرمود و طَبِئَةُ النَّعْتِ طَبِئَةُ الْعَبْدِ مَرْفَاقُ ابْنِ الْخَطَّارِ وَاللَّيْلِيُّ
 فِي الْفَيْزَةِ وَبِئْسَ وَازِ سَبِيرٌ تَوَلَّى مَخْمُومٌ مَشُوعٌ أَنْزَلَ كَرْدَهُ آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 قریب بهل کس بود پس طینت همه آنها مقتضی این حدیث طینت آنحضرت باشد
 چشم آنکه درخت ثمره که از نباتات است بدین دولت سرفراز است در شان آن وارد
 اگر مَوَاعِظُكُمْ الْخَلَّةُ فَإِنَّهَا خُلِقَتْ مِنْ فَضْلَةِ طَبِئَةِ أَبِيكُمْ أَدَمَ الْإِنْسَانِ أَخْبَرَكُمْ
 الْخَبَائِرُ فِي التَّائِيخِ وَابْنُ أَبِي حَاقِمٍ وَالْعَفِيلُ وَابْنُ عَبْدِ بْنِ السُّنِّيِّ وَابْنُ نَعْبِ
 كَلَاهِمَا فِي الطَّبِّ وَابْنُ مَرْ دَوِيهِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ
 اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُلِقَتِ الْخَلَّةُ وَالرَّهْمَانَةُ وَالْعَبِيدُ
 مِنْ فَضْلَةِ طَبِئَةِ أَدَمَ پس از افراد اکرم موالید که انسان است که به تمجید طینت بنی خود
 شرف اندوزند چه عجب و کدام مساوات است خدام لباسهای خدو مان را به تکلف
 استعمال می نمایند و از موالید نعم استیقا و تلذذاتی که مخصوص به خدو مان است می نمایند
 هیچ کس گمان نمی برد که خادوم مساوات شرکت با خدوم بهم رساند درین نوع ابهت و
 رفعت قدر و خدوم می افزاید ششم آنکه این کلام نه امر است مبتدع ایشان
 بلکه بسیاری از اولیاء بدین قسم کلمات تکلم شده اند غایت امر آنکه ایشان بهم از
 مشغوف خود خبر داده اند شیخ شعرانی در لوائح الانوار از یکی از این قوم حکایت می کند
 که سَمِعْتُ خُلِقْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَمَّ شَيْخٌ شَعْرَانِي

این تعلیم کین بود
 نورس که در وقت خرابی
 است از از طینت خاک
 هم علیه السلام پیدا
 شده ۴۰
 طینت در وقت خرابی
 اندر دوازده روز از طینت خاک
 آدم پیدا کرده شد
 معنی این کلام
 سه ششم از طینت
 است که از طینت
 و سلم

معنی دایم از منع گریه مطلب چیست تا صبح | دل از من دیده از من ستین از من کنار من

معتمد و بهر چه مقام این تقریر از نظر عاجزانه گذشته البته حضرت مجدد و رحمة الله علیه
در مکتوب پنجاه و چهارم از جلد ثانی که به سید شاه محمد صدر یافته تحریر می فرمایند
که متابعت آن سرور علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام که سرایه سعادت دینی و دنیوی است
درجات و مراتب دارد درجه اول مرعوم اهل اسلام راست از اتیان احکام شرعی
و متابعت سنت سنیه بعد از تصدیق قلبی پیش از اطمینان نفس که بدرجه ولایت مربوط
است و علماء و ظواهر و عباد و زهاد که معامله شان باطمینان نفس پیوسته است همه
درین درجه متابعت شریک اند و در حصول اتباع برابر اند و درجه دوم از متابعت
اتباع اقوال و اعمال اوست که به باطن تعلق دارد و از تهذیب اخلاق و دفع رذایل
صفات و از ازاله امراض باطنیه و خیرهای درجه مخصوص است با رباب سلوک و درجه
سوم از متابعت اتباع احوال و ادواق و مواجید آن سرور است علیه و علی آله الصلوٰۃ
والسلام که بمقام ولایت خاصه تعلق دارد و این درجه مخصوص با رباب لایت است که
مجد و ببالک باشند یا سالک مجذوب چون مرتبه ولایت با انجام رسید نفس طمأنینه گشت
درجه چهارم مخصوص به علمای راخنین است که بعد از اطمینان بدولت متابعت
متحقق اند درجه پنجم از متابعت اتباع کمالات آن سرور است علیه و علی آله الصلوٰۃ
والسلام که علم و عمل در وصول آن کمالات مدخل نیست بلکه حصول آنها مربوط به محض
فضل و احسان خداوندی است جل سلطانه و این درجه بس عالی است درجات سابق
را بآن مساوی نیست این کمالات بلاصالت مخصوص با نبیاء افاضی الغرم است علیه السلام
و التسلیمات به تبعیت و درانت تا کرا باین دولت مشرف سازند درجه ششم

از متابعت اتباع آن سرور است علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام در کمال که مخصوص مقام -
 محبوبیت آن سرور است علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام درین درجه افاضه کمالات بجز محبت
 است و فوق لفضل و احسان است ازین درجه متابعت نیز اقل قلیل را نصیب است
 و درجه هفتم از متابعت است که تعلق به نزول و سقوط دارد و این درجه جامع جمیع درجات
 سابق است درین مقام تابع بمتوٰع به پنج مشابهت پیدای کند که گویا اسم تبعیت از میان
 می خیزد و امتیاز تابع و متوٰع نایل می گردد با جمله هر دو است که آمده است از برای انبیا آمده
 است علیهم الصلوٰۃ و التحیات سعادت امتان است که لطیف انبیا علیهم الصلوٰۃ و التحیات
 از آن دولت بهره یابند و از اولش ایشان تناول نمایند

در قافله که اوست دایم نرسد | این پس که رسد دور بانگ جرس

تابع کامل کسی است که باین هفت درجه متابعت تجلی شود و آتی مختص از ادنی تا بل و وضع
 شود که این کلام از نقص پاک و صاف است حضرت غلام علی شاه رحمه الله علیه فرمایند شما
 درجات متابعت رسول خدا صلی الله علیه و سلم پنج مرتبه نوشته اند و دعوی حصول بخود کردید
 و آن بغایت بعید می نماید بلکه ایشان درجات متابعت را هفت درجه ثابت کرده اند
 و درجه اول اتیان احکام شرعی است بعد تصدیق قلب پیش از اطمینان نفس
 و درجه دوم تهذیب اخلاق است و رفع رذایل صفات و از آله امراض باطنیه
 و درجه سوم اتباع احوال و اذواق و سوا جیاست و درجه چهارم حصول اطمینان
 قلب است که اتباع هو ما جاء به المصطفیٰ صلی الله علیه و سلم
 گردد و حصول مقام رضا چون و چرا بر می آید تقدیر نماید و درجه پنجم اتباع کمالات آن
 سرور است صلی الله علیه و سلم که حصول آن مربوط محض لفضل و احسان خداوند است
 و علم و عمل ادران مدخل نیست و درجه ششم اتباع کمالات که مخصوص مقام محبوبیت
 آن سرور است صلی الله علیه و سلم و درجه هفتم متابعت آن است که تعلق به نزول و سقوط

و دعوت خلق دارد و حضرت شیخ متابعت را محمول بر اعمال ظاهری و البته استبعاد و استعجاب
 حصول این دولت می نمایند و حق اتباع جمیع اعمال ظاهری حبیب خدا صلی الله علیه و سلم
 نهایت تعسرت بلکه توان گفت که طاقت بشر آن را بر تناید اما بعد از ادای شکل و ظایف
 طاعات بقدر پیروی موافق حدیث شریف خُذُوا مِنْ أَلْوَنِ الْأَلْوَانِ مَا يُطِيقُونَ
 و آیه کریمه وَ اتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ اگر چه بهیبت الهی بجزایات محبت به تقویت
 و وراثت درجات قرب حاصل شود و ترویج عقل سلیم و شرع قویم مستبعد نیست الا در جمیع
 احکام حدیثی صحیح درین باب کمال اولیا را آن درجات حاصل است و تجلیات صفات و
 تجلیات ذاتیه ترقی بحسب الهی سرفرازانند اگر حضرت مجدد باین درجات برسد و بفضل الهی
 مستفیدان خود را برسانند جای تعجب چه باشد آری الْمُصَاحِفَةُ الْأَكْمَلُ الْمُنَافِقَةُ الْبَاطِلَةُ
 من بے درد بفتوا بے وفا کشتیم | یا را از گله جور پشیمان کردم ؟
 قال و گفته اند که همه کمالات محمدیه بے تفاوت در ذات من حاصل است لیکن به تبع
 و طفیل است مردی ثقة صادق از ایشان شنیدان شخص گفت از اینجا مرتبت ثواب براندا
 لازم می آید جواب دادند که اینجا با صالت است و اینجا بطفیل اقول حضرت غلام علی
 شاه صاحب فرمایند که این خلاف واقع است این دعوی نه کرده اند این سخن گاسی
 نه گفته بلکه اینکه از هر چه کمالات و معنائات شده مبتاعت و طفیل آن حضرت است صلی الله
 علیه و سلم در کلام ایشان بسیار است آری فقیر گوید انصاف فرموده شود و بطلان کلام
 شیخ ازین رو ظاهر است که هر گاه وجود کمالات بالتبع تسلیم کرده شده پس بے تفاوت
 چگونه خواهد بود در باب الذات و ما بالتبع فرق آسمان و زمین است
 دیدی چه بر سر آمد فرما در از خسرو | در خاندان کسری این عدل داد باشد
 حضرت عیسی بن مریم علیه السلام در فصل الخطاب از عمده العقائد عباده نفسی نقل
 می فرماید أَلَمْ تَأْكُلْ مِنْ عَيْنِنَا كُنْتُمْ بِالْأَشْيَاءِ كُنْتُمْ فِي جَمِيعِ الْأَوْصِيَاءِ كُنْتُمْ

این حدیث را در کتاب
 مناقب حضرت محمد
 صلی الله علیه و سلم
 در باب صفات
 و کمالات
 ذکر کرده اند
 و این حدیث را
 در کتاب
 مناقب حضرت
 عیسی بن مریم
 علیه السلام
 در باب صفات
 و کمالات
 ذکر کرده اند
 و این حدیث را
 در کتاب
 مناقب حضرت
 محمد صلی الله
 علیه و سلم
 در باب صفات
 و کمالات
 ذکر کرده اند

لَا اخْتِلَافَ فِي وَصْفِكَ تَنَبَّأَ الْمَسْكُوكَةَ لِأَنَّ الْمِثْلَيْنِ مَا كَيْسَتْ أَحَدُهُمَا
 مَسَدُ الْفَخْرِ وَوَجْهُ نَفْسِ كَمَالَاتِ بِالتَّبَعِ مَخْدُورِي نَيْسَتْ جِهَ بَهْ كَاهِ مَخْدُومَانِ اُولُش
 بَخَاوَمَانِ عَطَامِي فَرَايَنَدِ اِيْشَانِ مِيْكَوْنِيْزِ كَيْتَبِجِ وَطَفِيلِ مَخْدُومَانِ اَزْ طَعْمُهُ تَنْوَعُهُ حَظُّ وَافِرِ
 دَارِ سِيْمِ وَجَمِيعِ اَلْاَدَسْفَرِ مَخْدُومَانِ مَا رَا حَاصِلِ اسْتِ اَنْلَانِ كَسِيْ كُنِيْ نَهْمَكِهْ اِيْنِهَادِ عَا سَ
 سَمَسَرِيْ وَبِرَابِرِيْ اَتَهَامِيْ كَنْدَرِيْزِ كِهْ اَصْلِ اَصْلِ اسْتِ وَفَرْعِ فَرْعِ مَخْدُومِ مَخْدُومِ خَاوَمِ خَاوَمِ
 خَاوَمَانِ كِهْ بِهْ بَارْ كَاهِ رِيْضِ سَلَاطِيْنِ يَارِيْ يَابِنْدِ وَاُولُشِ اَزْ خَوَانِ نَهْمَتِ مِيْ خُوْرِنْدِ وِعَزْتِ
 وَحَرِيْمَتِ دَارِنْدِ هَمِهْ اَشْ بِهْ بَرَكْتِ تَسَابُعْتِ مَخْدُومَانِ اسْتِ وَرَنَهْ مَشْهُوْرِ اسْتِ كِهْ اِيْ اِيَا زِ
 قَدَرِ خُوْدِ بَشَنَاشِ اِيْسِ بَهْ كَاهِ حَضْرَتِ مَجْدُورِ عَنِيْ اَمْدِ عَنَهْ بِدَوْلَتِ بَعِيْتِ طَاعَتِ حَضْرَتِ خِيَالِيْ
 عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالتَّحِيَّةُ كِهْ اَنْ طَاعَتِ اِيْنِ حَضْرَتِ رِيَا لِعَزْتِ اسْتِ اَزْ كَمَالَاتِ نَبُوِيْهِ وَوَلَايَاتِ
 مَحْمُودِيْهِ عَلِيْ صَا حِبَّهَا الصَّلَاةُ وَالتَّحِيَّةُ بِهْ طَفِيلِ سِرْ وَرِ عَالَمِ عَلِيْ اَمْدِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وُلُشْ يَافْتَنْدِ اَنْكَاهِ اَكْرِ
 بِرَايِ اَنْظَارِ اَتْحَاوِ پَرُوْرِ دُكَارِ بْ اَطْلَانِ كَشُوْدَنْدِ وَاَزْ زَبَانِ فَرْمُوْدَنْدِ كِهْ هَمِهْ كَمَالَاتِ مَحْمُودِيْهِ دَرِ
 ذَوَاتِ هَمِيْنِ بِهْ تَبَعِ وَطَفِيلِ حَاصِلِ اسْتِ دِرَانِ بَا كَسِيْ كُنِيْ مَنِيْمِ عِنِيْ كَمَا لَا تِيْكَ حَصُوْلِ اَنْ بِرَا سَ
 اسْتِ مَرْجُوْمِهْ مَحْكُنِ وَدَرِ حَصُوْلِ اَنْ مَخْدُورِ سَمْعِيْ نَيْسَتْ وَنُبُوْتِ وَرِسَالَتِ مَحْكُنِ
 كَمَا لَا سَمْعِيْ اسْتِ كِهْ بَا حُدُثِ مَتَوَقِّعِ اَحْصُوْلِ نَيْسَتْ اِيْسِيْ بَا سَتْنَاوِ عَقْلِيْ وَبِدَا هَتْ عَقْلِ خَارِجِ
 بَا شَدِ لَفْظِ تَبَعِ وَطَفِيلِ اَزْ اَلْفَاظِ مَعْمُوْلِيْ اَنْكَاشْتِهْ شُوْدَايْنِ اَمْرِ سَ اسْتِ كِهْ بِنَايِ طَرِيقُهُ
 نَقْشِبَنْدِيْهِ بِرَا اَنْ اَهْمَادِهْ اَنْدِ حَضْرَتِ مَجْدُورِ عَنِيْ اَمْدِ وَاَمْعَارُفِ اَلدُنْيَا مِيْ فَرْمَايِدِ سِلْسِلَهْ عَلَيْهِ
 نَقْشِبَنْدِيْهِ بِرَا سَا سَلْسَلِ اِيْجُوْهْ فَمُضِيْلَتِ حَيَا اسْتِ مَرْتَبَهْ اِيْنِ طَرِيقِ بِرِ سَا سَلْسَلِ طَرِيقِ بِرَا تَبِ
 سَهُوِيْدِ اسْتِ اِيْنِ سِلْسِلَهْ عَلَيْهِ شَهِيْ بِحَضْرَتِ صَدِيْقِ اسْتِ عَنِيْ اَمْدِ لِقَالِيْ عَنَهْ كِهْ اَفْضَلِ بَنِيْ
 اَدَمِ اسْتِ بَعْدِ اَلْاَنْبِيَاوِ بِهْ خِلَافِ سِلْسَلِ دِيْكَوْرِيْنِ طَرِيقِ اَنْدَرِ رَا حِ نَهَايَتِ اسْتِ دَرِ بَدَايَتِ
 بَخِلَافِ سَا سَلْسَلِ طَرِيقِ وَشَهُوْدِ سَ كِهْ مَعْجَرَتَرِ دَايْنِ نِيْزِ كُوَارَايْنِ سَهُوْدِ دَايِيْ اسْتِ مَبْقِيَهْ اَزْ اَنْ بِهْ
 يَادِ دَا شَتِ كَرْدِهْ اَنْدِ وَا سَهُوْدِ كِهْ دَوَامِ نَهْ پَرِيْرِ دَنْدِ اِيْشَانِ اَزْ خِيَارِ اَعْتِبَارِ سَا قَطِ اسْتِ خِلَافِ

سایر سلاسل طے منازل این طریق بے متابعت تمام صاحب شریعت را علیه و علی اله الصلوٰۃ
والتسلیمات بدین نسبت بخلاف طرق سلاسل دیگر که به متابعت فی احوال و در ریاضت و
مجاهدات بانقطاع نمی رسند این دعوی بران می طلبید بران آنست که این بزرگواران به مد
جذبہ راه راحی می کنند و در طریق دیگر ریاضات شاقه و مجاہدات شدید قطع منازل نمایند و جذبہ
معنی محبوبیت می طلبند تا محبوب نباشد جذب نمی کنند و معنی محبوبیت را نسبت به متابعت
محبوب رب العالمین است علیه و علی اله الصلوٰۃ والسلام والتحمید آیه کریمہ **وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهَوْنَ**
شاهد این معنی است پس هر چند متابعت تمام تر جذبہ بیشتر و هر چند جذبہ بیشتر قطع
منازل آسان تر و در ترس متابعت تمام شرط این بزرگواران آمد لهذا احوال کن عمل به غیریت
اختیار نمودند حتی که از ذکر هر که عمده این راه است منع کردند و از سماع و رقص که زبدہ
ارباب احوال است اجتناب فرمودند و بر ظاہر است که کما کے که به متابعت مترتب شود و
جمع کلمات خواهد بود لا اجرم این عزیزان فرموده اند که نسبت ما فوق همه نسبتها است
ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَّشَاءُ ۖ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ
پس طالبان حق را اختیار این طریق اولی و انسب باشد که راه به غایت نزدیک است و
مطلوب در نهایت رفعت انتہی درین مقام شبہ ناشی می شود که چون بعضی از انبیا علیهم
السلام نیز در حصول بعضی از کلمات مخصوصه محمدیہ طفیلی اند که طفیل حضرت خاتمیت
علیه الصلوٰۃ و التحمید بان رتبه رسیده اند ناچار و هم مساوات در میان حضرت مجید و حضرت
انبیا مساوے حضرت مصطفی هنوز باقی است که در اینجا بچنان طفیلی اند جوایش اینست که
در حقیقت در اینجا دیگر انبیا هم طفیلی اند اما هر طفیلی کیسان نمی باشد بنی طفیلی هم جلیس
اصیل می باشند و ولی طفیلی خادم اند لجاظ رتبه در صورت اول جلیس و هم قصه می
گویند و در صورت ثانی تابع و اولش خود فشتان بینما شیخ الشیوخ در عوارف می
می فرماید **قَرَّبَ إِلَى الْحَوَالِ إِلَى النَّبِيِّ الْعَبْدِ النَّبِيِّ** وَقَالَ الْبُيِّنِيَّةُ اخْرُجَا كَمَا ت

شیخ شهاب الدین محمد
الشفیعی سلاسل
بر عوارف و الحارث
از سیر شریعت و حقایق
فحیقات و در است
عبدالرحمن بن علی
شیرازی و غیره این
کلمات در بعضی تراجم
سازد چنان لفظ
شد و اندک اطلاق نمود
بران لفظ
است
از سیر حلال
سبوی و غیره
است
که حضرت انبیا
افعال و احیاء
است

این کلمات را در بعضی از کتب و تراجم و در بعضی از کتب و تراجم و در بعضی از کتب و تراجم

نیز بفرموده است سر این معنی چیست و حال آنکه مقرر است مجمع علیه است که فضل
 مراد بیا را است علیه الصلوة و التسلیما و اولیا هر چه می یابند بطریق الیشان می یابند و
 به کمالات و ولایت مبتدعت ایشان میرسد جوایش گشت که مقامات انبیا علیه الصلوة
 و البرکات نهایت مقامات عروج ایشان نیست بلکه عروج این بزرگواران غیر از ایشان
 مقامات بالا رفته است چنانچه مقامات عبارت از اسماء الهی است چنانکه سلطان که میباید
 تعینات ایشان است و وسایل فیوض از حضرت ذات تقدس چه حضرت ذات ربانی توسط
 اسماء بجا می آید مناسبت نیست و غیر از غنائج نسبت به حاصل نمیکردند ^{صلی الله علیه و آله} و غیر از این
 شایه این معنی است و چون این بزرگواران از مراتب عروج نزول می فرمایند و انوار
 بالا را با خود گرفته فرود می آیند درین اسماء علی تفاوت مراتب که شباهت با اختیار
 طبیعت ایشان دارند اقامت می فرمایند و توطن می نمایند لهذا اگر کسی ایشان را
 بعد از استقرار جمید در همان اسماء باید پس بدین استعداد که متوجه حضرت است تعالی
 و تقدس ناچار در وقت عروج بآن احوال خواهد رسید و از آنجا بفرق خواهد گذشت الا
 ماشاء الله تعالی اما آن سالک چون از بالا فرو آید و با ستمی که مبدء تعین و وجودی اوست
 نزول نماید آن اسم البته پایان تر از آن اسمی که مقامات انبیا است علیه الصلوة و التسلیما
 خواهد بود و تفاوت مقامات اینجا ظاهر شد که مناط فضیلت است هر که مقام بلند است
 افضل است و تا سالک باز با ستم خود نگیرد و اسم خود را پایان تر از آن اسمی نیابد فضیلت
 آن بزرگواران را بطریق ذوق و حال نتواند دریافت بقلید ایشان را افضل بگوید
 و به یقین سبب حق حکم با ولایت انعامی کند اما وجدان او کذب حکم اوست در نیوقت احتیاج
 و تضرع و غریب نیاز به حضرت حق سبحانه و تعالی در کار است تا آنچه حقیقت کار است ظاهر
 گردد و این مقام فرات اقدام سالکان است و این جواب امثالی واضح گردانیم ارباب
 معقول گفته اند که دهمان مرکب از اجزای ارضی و اجزای ناریست وقتی که دهمان

صلی الله علیه و آله
 در بیان معجزات
 در بیان معجزات
 ۱۴۲

پیشہ فوجی

صعود نماید اجزای ارضی به مصاحبت اجزای ناری بالا خواهند رفت و بمحصل قس
قاسم عروج خواهند نمود گفته اند اگر دخان قوی باشد عروج او تا کره ناز متحقق شود درین
صعود اجزای ارضی بمقات اجزای آبی و اجزای هوایی که بالطبع لغت دارند خواهند
رسید و از آنجا عروج نموده بالا خواهند رفت درین صورت نمیتوان گفت
که رتبه اجزای ارضی بلندتر است از رتبه اجزای آبی و اجزای هوایی چه آن لغت
باعتبار قاسم بوده است نه باعتبار ذرات و بعد از وصول بکره ناز چون آن اجزای
ارضی بهبوط نمایند و بمرکز طبیعت خود برسد هر آینه مقام اینها
فسر و در آن مقام آب و هوا خواهد بود پس در مبحث فیه عروج آن سالک از آن مقامات
باعتبار قاسم است که آن قاصد از طر حرات محبت است و قوت جذب متحقق و باعتبار
ذات تمام و تحت آن مقامات است این جواب که گفته شد مناسب حال منتهی است اما در تباد
الگراین توهم پیدا شود و خود را در فوق مقامات اکابر یابد و چشمش آست که هر مقام را در
ابتداء و توسط ظل و مثال است مبتدی و متوسط چون بظلال آنها میرسد خیال می
کند که به حقیقت آن مقامات رسید فرق در میان ظلال و حقایق نمی توانست کرد و همچنین
شبه و مثال کابر را چون در ظلال مقامات ایشان می بیند خیال می کند که شرکت با کابر
در مقامات پیدا کرده اند نه چنین است بلکه اینجا اشتباه ظل شی است بلفظ شی انتهی
اشغال این اقوال که دال بر تبیین منشأ تعلیط وقت عروض این احوال باشد در مکاتیب
حضرت ایشان رضی الله عنه جابه جا اندراج یافته من شاء فلیحج الیه یا به پیشگاه حضرت
غوث اعظم محی الدین عبدالقادر حیلالی رضی الله عنه نیز این چنین سوال پیش شده بود
و حضرت مدوح را بعد از تقش واقعه از آن منع فرمودند و در حجة الاسرار مذکور است
هَكَذَا أَقْبَلَ لِلشَّيْخِ مُحَمَّدٍ الدِّينِيِّ عَبْدِ الْقَادِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنْ قَارَأَ وَشَقَّ
أَصْلَهُ يَدِيهِ يَقُولُ إِنَّهُ يَرَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِعَيْنٍ رَاسِيَةٍ فَاسْتَدْعَى سَأَلَ

عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُمْ فَأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ الْقَوْلُ وَأَخَذَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَتَوَخَّاهُ الْكِبَرُ
 فَقِيلَ لَهُ أَتَحَقُّ هَذَا الْمُسْطَلَحُ قَالَ هُوَ مُحَقَّقٌ تَلَسَّ عَلَيْهِ وَذَلِكَ
 أَنَّهُ أَشْهَدُ بِبَصِيرَتِهِ نُورَ الْجَبَالِ ثُمَّ خَرَقَ مِنْ بَصِيرَتِهِ إِلَى
 إِلَى بَصِيرَةِ مَنْفَعَةٍ فَإِذَا بَصِيرَةُ بَصِيرَتِهِ وَبَصِيرَتُهُ يَتَّصِلُ شَعَائِلُهَا بِبُغْدَادِ
 شُهُودِهِ فَظَنَّ أَنَّ بَصِيرَتَهُ لَمْ يَكُنْ مَأْشُوقَةً بِبَصِيرَتِهِ
 فَحَسِبَ بِنَفْسِ لَقَطِيٍّ پوشیده نیست که چنانکه تفوق مقام احدی بر
 مقام انبیا و ائمه از محالات است همچنان رویت باری تعالی در دوا و دنیا و دهر و در رویت قابل
 تاویل می باشند قال و در جای تجلی محمدی و احمدی گفته اند اقول جای در نصیب
 حضرت محمد و رضی الله عنه تجلی محمدی و احمدی مذکور نیست اگر این کلام تسلیم نموده شود
 پس می گوئیم که در صحت کلام محل تردید نیست تجلی معنی روشن و آشکار شدن و جلوه کردن
 است پس اگر باین معنی تجلی محمدی و احمدی گفته شود گنجایش در و چنانکه تردید صوفی ضمیمه
 قدس الله سره از هم تجلی الی تعالی و تقدس همان معنی مستعمل است در کتاب اخبار الانبیاء
 مذکور است که حضرت حبیب بن ابی طالب علیه السلام و سلم و اهل بیت بر سر
 ترتیب و تائید تجلی می فرمودند انقی از شیخ ابوالعباس قرطبی منقول است که می گفت
 و رضی الله عنه و الله اگر پوشیده شود از من دیدار انوار حضرت سالت خاتمت
 علیه الصلوٰة والسلام ساعی نمی خارم خود را از جمله مسلمانان و اگر نشناختن اعتراض
 این است که تجلی احمدی منسوب است بحضرت محمد و رحمة الله علیه که احمد نام دارد و پس
 کسی این را باور ندارد و این چنین اعتراض از شان معترض بعید تر باشد قال و در
 الف یا محمد و الف گفته اند اقول درین بقیه اشاره است باین تقریر که چون حضرت
 ایشان در سرفهت محمد و شده اند فیضان ایشان در سالم الف ثانی ساری باشد
 و در کدام حدیث شریف نقلی آن دارند شده است نه از سالان باینکه این چنین در میان

در لغت این است باینکه در جای تجلی محمدی احمدی گفته اند

در دوره الف یا محمد

که مردم باصل مراد تکلم نمی رسند و بر اصطلاح صوفیه اطلاعات حاصل نمی نمایند و بر اقوال
 مشایخ طریقت عرض نمی کنند و بر ظاهر الفاظ به نکته چینی و حرف گیری پیش می آید
 ازین رو ایشان را از کلام صوفیه نفرت و وحشت حاصل می گردد تا آنکه قائل به تکفیر
 این طایفه یا حدیثی از اکابر می شوند حضرت شیخ در رساله مرج البحرین می فرمایند
 وجوه اعراف و انکار برین طایفه علیه دقت علوم و لطافت اشارات ایشان است که
 فهم هر کس و دونه در آید انتهی و در همان کتاب بجای دیگری این الفاظ نوشته است
 باشد که در نفس الامر دلیل باشد و لیکن ناظر بر قوت دریافت آن نبود انتهی قال گفته اند
 که من هم مرید ایدام و هم مراد الله عز شانه سلسله ارادت من بقسط یا بعد تعالی متصل
 است تعالی می بیند من نایب ایدام است سبحانه ارادت من به محمد رسول الله صلی الله علیه و آله
 بوساطت کثیره است و در طریقه نقشبندیه بسبب یک واسطه در میان است و در طریقه
 قادریه بسبب پنج واسطه و در طریقه چشتیه بسبب هفت واسطه و ارادت من به الله قبول است
 نمی نمایند پس من هم مرید محمد رسول ایدام و هم هم پره پیش او صلی الله تعالی علیه و سلم و بنحون
 این دولت هر چند طفیلی ام امانا خوانده نیامده ام و هر چند تابع ام انا صالت بی بهره ام
 و هر چند مستم اما شریک و لستم نه شرک کنی که از آن دعوی هم سری خیزد که آن کفر است بلکه
 شرکت خادم است با محمد و من تا طلبیده اند بر سفره این دولت حاضر نشده ام و تا نخواهم
 اند دست باین دولت دراز کرده هر چند اویسی ام اما منی حاضر و ناظر دارم و هر چند
 در طریقه نقشبندیه پیروین عبدالباقی است یعنی الله تعالی عنه اما شکل تربیت الهی باقی
 است جل جلاله و عم نواله من بفضل تربیت یافته ام و براه اجتناب رفته سلسله من سلسله
 رحمانی است که عبد الرحمن ام چه رب من رحمن است جل شان و نعم احسانه و مهربانی
 ارحم الراحمین و طریقه من طریقه سبحانی است که از راه تنزیه رفته ام و از اسم و صفت
 جزوات اقدس نخواسته این سبحانی نه آن سبحانی است که سبطانی بآن قائل شده اند

کتوب اشتاد و هفتاد و یک جلد ثالث

که آن را با این ساس نیست آن را در دانه الفتن آمده است این ماورای القس و
افاق است و آن تشبیه است که لباس تیزی پوشیده است این تیزی است که گروه
از تشبیه بوی نرسیده و آن از سر چشمه سکر جوشن ده و این از عین جوی بر آمده است -
از نعم الرحمن و رحمت من اسباب تربیت از غیر از محلات نداشته است علت غایی در تربیت
من غیر از فضل خود را انباشته از کمال کرم و اهتمام و غیرت که وی تعالی و تقدس و رحمت
من دارد و تجویزی فرماید که فعل دیگر را در تربیت من در خلط باشد و یا من بد گیرم و نیز
یعنی متوجه گردم من مرای الهی ام جل شانہ و مجتنب از فضل و کرم نامتناهی او تعالی

۵ بر کریان کار بادشوار نیست

اقول این عبارت کتوبیستاد و سبقتم است که بولانا محمد صالح کولابی در اسرار مراد
و مریدی صدر یافته پس و لا شرح این کتوبی نگارم پس بدفع شبهات متوجه میگرم
قوله رضی الله عنه من هم مرید امدام حل و علا و هم مراد امداد عز و جل شانہ بدانکه
لفظ مرید و مراد از مصطلحات صوفیه کرام است در فصل الخطاب بحواله ترجمه عوارف ملکور
است مرید و مراد را بر دو معنی اطلاق کنند یکی بر معنی مقتدی و مقتدی دیگر بر معنی
محب و محبوب اما مرید بر معنی مقتدی آنست که دیده بصیرتش بنور هدایت بینا گردد و به
نقصان خود نگردد و دانش طلب کمال در نهاد او برافروزد و آرام نگیرد الا بحصول مراد و وجود
قرب حق سبحانه و هر که بصفت اهل ارادت موسوم بود و خبر حق سبحانه در دو کون آن مراد
دیگر دارد تا خطه از طلب مراد بسیار مد اسم ارادت بروی عاریت است اما مراد بر معنی
مقتدی آن است که قوت ولایت او در لغزش بر تبه تکمیل نقصان رسیده است و
اختلاف انواع استقامات در طرق ارشاد و تربیت بنظر عیان دیده انتهی اندرین صورت
میان مرید و مراد در دوام است یکی از دیگری منفک نشود پس هر که مرید است مراد است
و هر که مراد است مرید است ۵

مستقیمان تو از فکر غیب خاموش اند	بنیاط سر یکہ قونی دیگران فراموش اند
<p>و یہ سچہ الاسرار بہ کمال بسط تحقیق این الفاظ منوہ شد وین مقام بطور اختصار مذکور می شود و ارادت ترک چیزی است کہ عادت آن داشته باشند ہر گاہ شخص خلوط دینوی و اخروی را گزارد ارادہ اش کامل گردد لایزید پس حقیقت ارادہ ذات خدا است عزوجل کہ در این بحث نہایت دنیا و آخرت بتاب پس مرید عامل کتاب سنت باشد و یا سوای آن گوش نہ نہند و بنور خداوند تعالی می نگرد و سوا سئوی کسی را فاعل حقیقی نہ بنید بلکہ سبب بی اندیش ہر گاہ او مانوس بہ خلوت مع اللہ گردد و از معاصی بچسب باشد و راضی بقضا باشد و امر بارمی تعالی بہ پسند و از وعبت کند و بذل جہد و محبت وی نماید و سببیکہ موصول الی اللہ باشد بان کوشد و کار خود را خفی و متوازی دارد و ثنائے مردمان نہ پسندد و تو اقل عبادات خالصہ اللو جہ اللہ ادا کند تا آنکہ خطیہ قدس رسید و از خاصان گردد و او را مراد گویند</p>	
تا ترک مراد خود نگیری	ایک بار مراد در کثارت ناید
<p>پس از بار سالکین الی اللہ گم گردد و معرفت دانش و سکون و طہانیت ویرا حاصل شود پس بجلالت و اسرار وی تعالی بعد اذن مترجم گردد و از خبر و ہدایین وقت وی بہ لقبے خاص کہ از اقران متمایز باشد ملقب گردد و با سرار خاصہ آگاہ گردد</p>	
در سبج زمان خمیر بدل راہ ندادند	قومیکہ مریدند و گروہی کہ مرادند
<p>در لطائف اشرفی مذکور است حضرت قدوۃ الکرامی فرمودند ہر کہ مرید است تحقیقہ مراد است چہ اگر مراد حق بنوہے او را خلعت ارادت پوشانیدی فرق میان مرید و مراد آنست کہ مرید بتدی است و مراد متقی مرید در تجلست مراد محمول چنانچہ ہوشی گفت رب انشرح لی بر صدیقی و محمد را صلے اللہ علیہ وسلم گفت کہ انشرح لک صد رکن ہر تہی گفت علیہ السلام رَبِّ اَدِنِ الْظُّرُ الْيَكْت قَالَ لَنْ تَرَ اِنِّي حضرت رسالت پناہ صلے اللہ علیہ وسلم را فرمان شد لکم قرآن ثلاث و مرید روندہ است مراد برودہ شدہ ہر کہ روندہ در پے برودہ</p>	

۱۱
ایک بار سالکین
۱۲
سببیکہ موصول
۱۳
ایک بار مراد
۱۴
گفت نہایت
۱۵
قونی ندید
۱۶
آریا بدیدی
۱۷
سببیکہ موصول

شده است

یکے از جان رود در راه دادار	و گریه بر بند از جان با سراسر
مرید اول بود آخر مراد است	سیان بین و آن فرقی افتاد است

حضرت قدوة الکرامی فرمودند در مرید حقیقی چهار چیز باید تا مرید حقیقی شود اول آنکه من
و صحت او برابر باشد و همه حال برضای حق تعالی رود و و هم حالت فقر و غنا وی را
مستوی باشد سوم بدحت خدمت خلق و بر اکیسان نماید چهارم بهشت و دوزخ او را
برابر باشد گفتا قال المؤمن لا یزید من الکؤس شیئا عن برکة مرید را
ارادت خود نباشد و مرید قائم بخود باشد و مراد قائم بحق و حضرت معترض اینچہ معنی مرید
و مراد برنگاشته بیاید ان شاء الله تعالی در معنی مراد برنگاشته که نخست ایشان را جذب نماید
پس معنی عبارت مکتوب شریف چنین باشد که من مجذوبم و اویسی ام و مجذوب اویسی
همان طائفه را می گویند که بواسطه ظاهر و بے تلقین فکر و اصل مقصود شود مثل شجره حضرت
علیه السلام و صلواته علیه السلام و مثل سیدنا اویسی که حال بن طائفه جذب به ایشان منسوب
است و این خود علم لدنی است که خدای تعالی گفته است وَ عَلَّمَاکُمْ مِنْ کُنْهَاتِ عِلْمِکُمْ وَ عَلَّمَاکُمْ
العارفین در جواب دانشندان گفتند که آنکه اَخَذَ کُنْهَاتِ عِلْمِکُمْ مِمَّا عَنْ
مَیِّتٍ وَ نَحْنُ اَخَذَ کُنْهَاتِ عِلْمِکُمْ مِنْ حَیِّ الذِّنِّ لَا یَمُوتُ پس معلوم
شد که مجذوبان که اویسیان می گویند مریدان حق شدند بواسطه و هم مرادان حق شدند
چرا که بعض فضل الهی طریق و وصول بواسطه را خود او تعالی در قرآن مجید بیان کرده است
فَاَیُّهَا تَوَلَّوْا فَتَحَّ وَ حُجَّهَ اللّٰهِ مَا مِنْ دَآبَّةٍ اِلَّا هُوَ اَخَذَ بِنَاصِیَتِهَا اَلَا اِنَّ
بِکُلِّ شَیْءٍ فَحِیْطٌ وَ نَحْنُ اَقْرَبُ اِلَیْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَرْدِ وَ اللّٰهُ مَعَكُمْ اَیُّهَا
کُنْتُمْ و این را بزرگان وجه خاص گفته اند حضرت مجدد رحمة الله علیه در رساله
سعارت لدنی می فرماید اَعْلَمَنَّ الْوَلَایَةَ الشَّخَصَةَ الْحَقِیْقَةَ عَلٰی صَاحِبِهَا الصَّلَوةَ

۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱
۶۱۲
۶۱۳
۶۱۴
۶۱۵
۶۱۶
۶۱۷
۶۱۸
۶۱۹
۶۲۰
۶۲۱
۶۲۲
۶۲۳
۶۲۴
۶۲۵
۶۲۶
۶۲۷
۶۲۸
۶۲۹
۶۳۰
۶۳۱
۶۳۲
۶۳۳
۶۳۴
۶۳۵
۶۳۶
۶۳۷
۶۳۸
۶۳۹
۶۴۰
۶۴۱
۶۴۲
۶۴۳
۶۴۴
۶۴۵
۶۴۶
۶۴۷
۶۴۸
۶۴۹
۶۵۰
۶۵۱
۶۵۲
۶۵۳
۶۵۴
۶۵۵
۶۵۶
۶۵۷
۶۵۸
۶۵۹
۶۶۰
۶۶۱
۶۶۲
۶۶۳
۶۶۴
۶۶۵
۶۶۶
۶۶۷
۶۶۸
۶۶۹
۶۷۰
۶۷۱
۶۷۲
۶۷۳
۶۷۴
۶۷۵
۶۷۶
۶۷۷
۶۷۸
۶۷۹
۶۸۰
۶۸۱
۶۸۲
۶۸۳
۶۸۴
۶۸۵
۶۸۶
۶۸۷
۶۸۸
۶۸۹
۶۹۰
۶۹۱
۶۹۲
۶۹۳
۶۹۴
۶۹۵
۶۹۶
۶۹۷
۶۹۸
۶۹۹
۷۰۰
۷۰۱
۷۰۲
۷۰۳
۷۰۴
۷۰۵
۷۰۶
۷۰۷
۷۰۸
۷۰۹
۷۱۰
۷۱۱
۷۱۲
۷۱۳
۷۱۴
۷۱۵
۷۱۶
۷۱۷
۷۱۸
۷۱۹
۷۲۰
۷۲۱
۷۲۲
۷۲۳
۷۲۴
۷۲۵
۷۲۶
۷۲۷
۷۲۸
۷۲۹
۷۳۰
۷۳۱
۷۳۲
۷۳۳
۷۳۴
۷۳۵
۷۳۶
۷۳۷
۷۳۸
۷۳۹
۷۴۰
۷۴۱
۷۴۲
۷۴۳
۷۴۴
۷۴۵
۷۴۶
۷۴۷
۷۴۸
۷۴۹
۷۵۰
۷۵۱
۷۵۲
۷۵۳
۷۵۴
۷۵۵
۷۵۶
۷۵۷
۷۵۸
۷۵۹
۷۶۰
۷۶۱
۷۶۲
۷۶۳
۷۶۴
۷۶۵
۷۶۶
۷۶۷
۷۶۸
۷۶۹
۷۷۰
۷۷۱
۷۷۲
۷۷۳
۷۷۴
۷۷۵
۷۷۶
۷۷۷
۷۷۸
۷۷۹
۷۸۰
۷۸۱
۷۸۲
۷۸۳
۷۸۴
۷۸۵
۷۸۶
۷۸۷
۷۸۸
۷۸۹
۷۹۰
۷۹۱
۷۹۲
۷۹۳
۷۹۴
۷۹۵
۷۹۶
۷۹۷
۷۹۸
۷۹۹
۸۰۰
۸۰۱
۸۰۲
۸۰۳
۸۰۴
۸۰۵
۸۰۶
۸۰۷
۸۰۸
۸۰۹
۸۱۰
۸۱۱
۸۱۲
۸۱۳
۸۱۴
۸۱۵
۸۱۶
۸۱۷
۸۱۸
۸۱۹
۸۲۰
۸۲۱
۸۲۲
۸۲۳
۸۲۴
۸۲۵
۸۲۶
۸۲۷
۸۲۸
۸۲۹
۸۳۰
۸۳۱
۸۳۲
۸۳۳
۸۳۴
۸۳۵
۸۳۶
۸۳۷
۸۳۸
۸۳۹
۸۴۰
۸۴۱
۸۴۲
۸۴۳
۸۴۴
۸۴۵
۸۴۶
۸۴۷
۸۴۸
۸۴۹
۸۵۰
۸۵۱
۸۵۲
۸۵۳
۸۵۴
۸۵۵
۸۵۶
۸۵۷
۸۵۸
۸۵۹
۸۶۰
۸۶۱
۸۶۲
۸۶۳
۸۶۴
۸۶۵
۸۶۶
۸۶۷
۸۶۸
۸۶۹
۸۷۰
۸۷۱
۸۷۲
۸۷۳
۸۷۴
۸۷۵
۸۷۶
۸۷۷
۸۷۸
۸۷۹
۸۸۰
۸۸۱
۸۸۲
۸۸۳
۸۸۴
۸۸۵
۸۸۶
۸۸۷
۸۸۸
۸۸۹
۸۹۰
۸۹۱
۸۹۲
۸۹۳
۸۹۴
۸۹۵
۸۹۶
۸۹۷
۸۹۸
۸۹۹
۹۰۰
۹۰۱
۹۰۲
۹۰۳
۹۰۴
۹۰۵
۹۰۶
۹۰۷
۹۰۸
۹۰۹
۹۱۰
۹۱۱
۹۱۲
۹۱۳
۹۱۴
۹۱۵
۹۱۶
۹۱۷
۹۱۸
۹۱۹
۹۲۰
۹۲۱
۹۲۲
۹۲۳
۹۲۴
۹۲۵
۹۲۶
۹۲۷
۹۲۸
۹۲۹
۹۳۰
۹۳۱
۹۳۲
۹۳۳
۹۳۴
۹۳۵
۹۳۶
۹۳۷
۹۳۸
۹۳۹
۹۴۰
۹۴۱
۹۴۲
۹۴۳
۹۴۴
۹۴۵
۹۴۶
۹۴۷
۹۴۸
۹۴۹
۹۵۰
۹۵۱
۹۵۲
۹۵۳
۹۵۴
۹۵۵
۹۵۶
۹۵۷
۹۵۸
۹۵۹
۹۶۰
۹۶۱
۹۶۲
۹۶۳
۹۶۴
۹۶۵
۹۶۶
۹۶۷
۹۶۸
۹۶۹
۹۷۰
۹۷۱
۹۷۲
۹۷۳
۹۷۴
۹۷۵
۹۷۶
۹۷۷
۹۷۸
۹۷۹
۹۸۰
۹۸۱
۹۸۲
۹۸۳
۹۸۴
۹۸۵
۹۸۶
۹۸۷
۹۸۸
۹۸۹
۹۹۰
۹۹۱
۹۹۲
۹۹۳
۹۹۴
۹۹۵
۹۹۶
۹۹۷
۹۹۸
۹۹۹
۱۰۰۰

وَالسَّلَامُ وَالنَّجَاةُ مَحْصُومَةٌ بِالْحُجَّةِ وَبَيْنَ السَّالِكِينَ الَّذِينَ سَمِعُوا بِالْمُرَادِ
وَلَيْسَ الْمُرِيدِينَ بِحَسَبِ اسْتِدْعَا لِقَوْلِهِمْ اَنْتُمْ مِنْهَا تَصِيبُ وَتَكْسِبُ
بِالْمُرِيدِينَ الَّذِينَ تَعَدَّ مَسْلُوكُهُمْ عَلَى احَدٍ مِنْهُمْ اِلَّا أَنْ يَرَى الْمُرَادُ
الْمَحْبُوبُ الْمُرِيدُ الْحُبَّ وَيَتَصَرَّفُ فِيهِ وَيَجُزُّ بِهِ بِكَمَالٍ تَصَرُّفُهُ
جَذْبُهُ كَمَا هُوَ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى ابْنِ طَالِبٍ كَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى
وَجْهَهُ فَإِنَّهُ سَالِكٌ مُجْدُوبٌ وَصَلَّ إِلَى الْوَلَايَةِ الْخَامَةِ تَبَيَّنَتْ عَلَيْهِ
وَعَلَى إِلَهِ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامَاتِ مَا تَصَرَّفَ فِيهِ وَجَدَ بِهِ آيَاتُ مُبْخَلَفٍ
أَخْلَافُ الثَّلَاثِ الْمُتَقَدِّمَةِ عَلَيْهِ فَإِنْ جَدَّ مَعَهُ مُقَدِّمٌ عَلَى سَلُوكِهِمْ
كَمَا هُوَ حَالُ حَضْرَةِ الرِّسَالَةِ الْمُصْطَفَوِيَّةِ عَلَيْهِ وَعَلَى إِلَهِ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامَاتِ
فَإِنْ جَدَّ بِهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ مُقَدِّمٌ عَلَى سَلُوكِهِمْ صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ
وَعَلَى إِلَهٍ وَسَلَّمٌ وَلَا يَتَوَقَّعُ أَنْ كُلُّ مُجْدُوبٍ سَالِكٍ يَصِلُ إِلَى مُلْكِ
الْأَوْلَايَةِ كَلَّا بَلْ لَوْ وَجِدَ وَاحِدٌ مِنْ أَوْلِيائِهِمْ كَذَلِكَ بَعْدَ مُرُورِ
مُطَاوَلَةٍ لَا غَنَمَ وَجُودُهُ ذَلِكَ فَضَّلَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ تَشَاءٍ وَاللَّهُ مَذْمُومٌ
الْفَضْلُ الْعَظِيمُ وَحَسْبُكَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمُ السَّالِكُ الْمَجْدُوبُ
لَهُ زِيَادَةٌ فِي الْمَعْرِفَةِ عَلَى الْمَجْدُوبِ السَّالِكِ وَالْحُبَّةُ عَلَى عَكْسِ ذَلِكَ لِأَنَّ
الْمَجْدُوبَ سَالِكٌ رَتَبَهُ اللَّهُ بِمُحَاكَاهِهِ مِنْ أَوَّلِ الْأَمْرِ إِلَى آخِرِهِ لِحُبَّتِهِ الْخَامَةِ
وَجَدَّ بِهِ إِلَى جَنَابِ قُدْسِهِ بِهَيَائِهِ الْكَامِلَةِ وَنَفَى بِالْمَعْرِفَةِ الْمُتَعَلِّقَةِ بِالْجَنَابِ
أَنَّ فَصَالِيَةً مِنْ مَعْرِفَةِ الْأَشْيَاءِ الْكُونِيَّةِ وَالْصِفَاتِ الْأَمَانِيَّةِ الْإِلَهِيَّةِ أَمَّا الْمَعْرِفَةُ

بأنه ولايت خاصه محصله مخصوصه است بجهت دین سالکین که مرادین باشند و نیست برای مریدین نصیب حسب امتداد ذاتیه مرادین
و مراد از این مریدین زمره اولیاء است که سلوک ایشان برجهت مقدم باشد مگر آنکه بیالمراد موجب مرید باشد و در معرفت کمال
خود جلب نماید بسوی حذب خود مثل ابراهیم الخلیل علیه السلام که او سالک محسوب می شود و در ولایت خاصه رسید بسبب معرفت و معرفت کل
صلح می باشد فلذا ثلثه که حذب این حضرت است مقدم بر سلوک ایشان است همین است کیفیت رسول الله صلی الله علیه و سلم که حذب و

مراد از این مریدین زمره اولیاء است که سلوک ایشان برجهت مقدم باشد مگر آنکه بیالمراد موجب مرید باشد و در معرفت کمال
خود جلب نماید بسوی حذب خود مثل ابراهیم الخلیل علیه السلام که او سالک محسوب می شود و در ولایت خاصه رسید بسبب معرفت و معرفت کل
صلح می باشد فلذا ثلثه که حذب این حضرت است مقدم بر سلوک ایشان است همین است کیفیت رسول الله صلی الله علیه و سلم که حذب و

ان عبارت از جعل است و آنچه متعلق بصفتی تاثیر می یابد باشد آن متعلق بر صیرت می باشد و معنی که متعلق به صفات ذاتیه
موجوده و متعلق بشیون ذاتیه اعتباریه می باشد پس مجذوب ساکن است یا باشد بآن و اولی باشد به تفاصل آن لیکن معارف
متعلقه بکلمات عشره از زنده و فوکل و صبر و رضا و غیره پس ساکن مجذوب بآن و به تفاصل آن بآن متعلقه بکلمات
لامفصل قطع کرده و به ترتیب امان عبور کرده ساکن مجذوب و قاین به هر مقام طایع و انداز باستانی متعلقه بکلمات مجذوب و ساکن
لامفصل قطع کرده و به ترتیب امان عبور کرده ساکن مجذوب و قاین به هر مقام طایع و انداز باستانی متعلقه بکلمات مجذوب و ساکن

پیش روئی
ایستادگی
و

ہندوستان میں مسلمان پھرتی رہا کرتا رہا

۱۳۰
وہ بے باک
بلای رہا
حقیقت
رقبت در
پانچویں
ہوا سے زیادہ
می او

الصلوة والسلام بدو معنی تواند بود یکی آنکه او صلوات الله علیه وسلم جان من حاجب بود در میان سالک و در میان مطلوب و معنی دوم آنست که سالک لطیف او و توسط بتجرب و متابعت او علیه و علی له الصلوة والسلام مطلوب و اصل گردد در طریق جذب و سلوک بیشتر از رسیدن حقیقت مخموری توسط هر دو معنی کاین است بلکه می انگارم که درین طریق از شیوخ هر که در میان آمده است متوسط و حاجب شود سالک است ای اگر در او آخر کار جذب تدارک آن نه نماید و معامله از پرده به بی پرواگی نه کشد زیرا که در طریق جذب و بعد از رسیدن حقیقت تحقیق توسط معنی ثانی است که طفیل و تبعیت است نه حیولت و حجاب که پرده شود و مشاهده و مانند آنها بود اتمی و این را بمشالی واضح گردانم معلوم است که تحصیل علم ظاهر می و تکمیل کتب درس یعنی از میزان تا بیضاوی محتاج با استاد است که کامل باشد که او سبقت بخار و زانه درس دهد تا آنکه بهر دست خاص و معین بذریعہ استاد اتفاق عموما در سبب در سبب افتد و بدین تعلیم استاد فهم مطالب بشود و اگر تر باشد و بعد از آنکه هر مرحله درس طی شود بلکه راسخ حاصل گردد و بدین کتاب را که مطالعه کند بر فهم آن قادر باشد و ضرورت استفسار از استاد نیفتد پس میتوان گفت که حصول آنکه در فهم کتاب ضرورت حیولت استفسار و توسط استاد ندانند اگر چه این بلکه بذریعہ و توسط تعلیم استاد است ازین قول نا شکری استاد لازم نمی آید را بجا سلسله ارادت من بپادشاه اسطیعنی بپادشاه اسطیعنی بپادشاه متعطل است

شرط اول در طریق عاشقی دانی که چیست	ترک کردن هر دو عالم را و پشت پا زدن
------------------------------------	-------------------------------------

قوله رضی الله عنه ید من نائب مناب الله است بجهان یعنی هرگاه سلسله ارادت من بوجهی که مذکور شد به توسط پادشاه متصل است من نائب مناب الله باشد که مقتضای جذب یا اقتدا یا محبت چنین باشد قوله رضی الله عنه ارادت من به مخمور سوال نموده بود کثیره است یعنی در فیض کسبه و سلوک نظیر شیشه کاخ است که رسیدن به کمال و کمال می باشد قوله رضی الله عنه در طریق نقشبندی سبب و یک اسطه در میان است

در سلسله نقشبندی سبب و یک اسطه در میان است

زیر آنکه حضرت مجدد رحمه الله ارادت اناست از حضرت خواجه محمد باقی قدس سره دارند
والیشان از حضرت مولانا خواجه علی المکنکی رضی الله عنه والیشان از حضرت مولانا درویش محمد
رضی الله عنه والیشان از حضرت مولانا محمد زاهد رضی الله عنه والیشان از حضرت مولانا خواجه
عبدالله احرار رضی الله عنه

سال ۱۰۸۵ از زندان خواجه محمد درویش بوده اند تربیت ظاهری و باطنی از پدر بزرگوار یافتند و در قصبه الکنک که اصناف کثرت است بکثرت
داشتند غایب و زاهد و بزرگ صاحب کرامت و شغل کرامت خوارق عادت بودند و همیشه خود را از چشم خلایق پنهان می نمودند و بیشتر حالات خود می پوشیدند
در شش ماه انتقال فرمودند و در الکنک است عمر فرمود سال ۱۱۲۰ هجری جامع علوم ظاهری و باطنی و واقف و موزن و موزنی و باوصاف جلیله و کرامت
موفق و شجاع و عظامه و دانا و پانزده سال به ریاضت گذرانده بحالت تجرد و ریاضت برگشته اند و بهر ایت فخر پیش محمد زاهد آمدند و تکبیل
رسیدند در شش ماه و فانی شدند و قرار در اسرار است سال ۱۱۲۰ هجری در فقر و تجرد و تقوی و زهد و اتباع سنت تمام علی داشتند و قبل
از حضور خواجه احرار تا چند سال به ریاضت و عبادت اشتغال داشتند و با اشاره غیبی بخدمت خواجه حاضر شده بخدمت رسیدند و نشاندند
خواجه نور باطن دریافتند باستانه و در راه اتفاق ملاقات شدند و کلامی که در میان ایشان گذشت به بیعت خود و سرور از کرد و کرد
چنان وقت خرقه خلافت پوشانیده مخلص فرمودند بجز یک صحبت اتفاق صحبت دیگر نخواستند سال ۱۱۲۰ هجری خواجه ناصر الدین عجب سید
احرار بعد تکمیل علوم ظاهر از تاشکند سفر کرده در سمرقند و بخارا و غیره جایا سید خود و بسیار از حضرتان و اولاد حضرتان
والا در مات خواجه بهرام الدین شاه نقشبند دریافتند و صحبت با او داشتند و بفضیلت باطن مستضعف گشته اند و بفرموده
تجدید سید قاسم انوار که سید اولیا سکه کبار بود در رسیدند و بهر ایت مولانا شرف الدین خاموش صحبت با جمال
کردند و نیز خواجه سید اچ الدین پیر سنی مولانا حسام الدین و مولانا حمید شاشی و خواجه علامه الدین محمد وانی
و غیره را دیدند بعد از آن بخدمت خواجه یعقوب چرخانی حاضر شده دست را دست او به دست بردار و سکه زدند و در جهت
سال بخدمت با عظمت وی حاضرانده تکبیل یافتند

حضرت خواجه بهترین و کامل ترین مریدان مولانا یعقوب چرخانی اند و در سلسله خواجه احراری اند و مقتدای اخلاق و در مقام
حقیقت بوده اند و اهل مادر و انهر و خراسان ایشان را بجای بزرگ میدانند و کرامات و خوارق عادت بجهت
از ایشان بجز در رسیدند

و آنست در راه رفعت و در قریه باغستان که از اوقات تاشکند است بوده و فوات ایشان شب شنبه بیست و نهم از محرم
در سال ۱۱۲۰ هجری واقع شده علت عمر شریف فرمود سال است چندان که وقته ایشان در سمرقند است

الطريقه خواصه بها، الدين نقشبند رضی الله عنه

مولانا یعقوب چرخچی عالم بزرگ و معلوم ظاهر و باطنی و صاحب رجوع صوری و معنوی اصل ای از موضوع چرخ از مضامین خرقی است
 و رمایه ای احوال چرخ گاه در جامع بهرات و چرخ گاه در دیار سحر به تحصیل علوم پرداخته و بعد آن تحصیل علوم بخند به محبت الهی بار داده
 ارادت بخند حضرت شاه نقشبند و آنه شدند در راه با فقیر سیه مجذوبه لاتی شدند فقیر گفت ای یعقوب زود زد و قدم بردار
 که وقت آن رسیده است که تو از رفیقان حق باشی و بر زمین چپ خط و کشیدند و بگوید در دل اندیشیدند که آن خطوط
 را شکار کنم اگر طاق باشد کار من مبارک خواهد بود پس شکار کردند طاق برآمد بعد از آن در بخارا رسیدند و قال مصحف بکشند
 بر سر اصل نوشته برآمد اولنگ الدین بهرام احمد قدس سره آفته ازین اشارت غیبی غور شدند و بجای رفتند و بجا آمد دست
 ارادت بدین اسرار حضرت زود و داخل بار که بخند مشرفین ایشان رسیدند فرمودند که ما از خود کاری نیکنیم اسب بخند اگر تیرا قبول
 کنند ما تیر قبول کنیم مولانا یعقوب چرخ فرمودند که هرگز شیشه سخت تر از آن بر من نگذشته است که آیا چه شود چنان بامداد
 بخند ایشان رفتم فرمودند قبول کردند و ایشان را بخواجه علاء الدین عطار سپردند بعد از وفات بخواجه بزرگ در
 صحبت علاء الدین عطار بر بته کمال رسیدند و جامع گشتند در علوم ظاهر و باطنی و ولادت ایشان در مرغزین است و فقیر
 ایشان در موضع مفقود گشته از مواضع حصار شادمان است **صلی** حضرت بخواجه بهرام الدین نقشبند نام طریقت حقیقت
 حقی مشرب بودند بلکه اکثر شایخین طریق حنفی ندیده بودند حضرت بخواجه شرافت سیادت و دوری داشت نسبت بای حضرت
 ایشان بخند واسطه حضرت باجم و فساد فی سبیل حضرت بخواجه بیفرمودند که من و پدر و مادر من بعبثت کتابی و نقوش و نگار آن شغل خودیم
 ازین جهت نقشبند مشهور شدیم حضرت بخواجه بسوای آنکه سلسله ارادت بپرسید کلال داشت از دعائیت بخواجه عبد خالق غفر له
 او ایسی بود و چنانچه از آنکسایت قبول گشت شیه و رمایه ای احوال و حال طب و متعارف پس فراتر تیر که از مراد ای بخوار رسیدیم و بر
 هر دراز پوخته افروخته دیدیم که با وجود موجودگی روشن و فقیله روشنی کم داشتند و فقیله با محتاج بودند که اگر آنکه حرکت با ایشان داده
 آید از آن بماند و چون آید بخوبی افروخته شوند چرخان بهمان حال گذاریم و در بروی فراترین رسیده مدتی بعبثت ششم و از خود
 غائب تدرم و مستند که در دیوار فیکه گورستان بنشین شد و تخته بزرگ پدید آمد پردای سبز و پشته گرد اگر آن تخت جماعت
 بزرگ ایستاده در میان ایشان بخواجه با جمعه ساسانی ایشان تخرم و تخرم گردانندگان ایشان را جماعت ششم مرا گفت که بر این تخت بخواجه
 عبد خالق غفر له وانی روین افروزان جماعت خلفای ایشان است و هر یک که شارت کرد که این بخواجه احمد صدیق و این اولیا و بکر این
 بخواجه عارف و یوگری و این محمود و بنی نقضی و این بخواجه علی را ایشان بخواجه محمد ساسانی خود می شناسی پس بخواجه عجمه وانی غنایت بکمال
 من کردند و کلاه عطا فرمودند و گفت که اگر است این کلاه ایست که لای نازل شده از برکت پوشنده این کلاه دفع شود و بدان سنه است
 که بمید رسد و کلاه وسط و نهایت آن چنان دارد با من در میان آوردند و فرمودند که چنانچه که باین کیفیت بخوابد و در انداخت است و آنرا بکشند
 و قابلیت این را که فقیله به خدا و در حرکت می باید آورد تا روشن شوند و ولادت حضرت ایشان در محرم ششم در قمر خانان بوده و وفات در
 سنه و شنبه سوم در برج اول شمس در وی داده و مدت عمر شریف حضرت ایشان بنهادر و رسال بوده و قبر ایشان تهل بنهادر است در شهر عازنی
 بخواجه بزرگ علیه الرحمة رحمت کرده بودند پیش خاندان ماین بیت بخوانند مع مفسرین آمده و در کوه توند به شیه مانده از حال مروی تو

والایشان از حضرت سید میر کلال رضی الله عنه وایشان از حضرت خواجه محمد بابا ساسی
رضی الله عنه وایشان از حضرت خواجه عزیزان علی را مبتنی رضی الله عنه وایشان از
حضرت خواجه محمود انجیر قفقوی رضی الله عنه وایشان از حضرت خواجه محمد عارف -
ریوگری رضی الله عنه

۱۵۷ خواجه میر سید کلال در علم شریعت و طریقت و حقیقت و معرفت از اولیای عهد خود گوی سبقت برده و پیشرو سادت
نیز داشت مولود و سقیه سوخت و به پیشه کلام مشغول بود و در ابتدا سقیه حال کشتی میل تمام داشت و رو به بنگار
کشتی حضرت فرایم گرم بود و بهار با مخلوق حاضر بودند اتفاقاً محمد بابا ساسی را بدان طرف گذر افت و بنظر آن
ایستاده خیل توقف کردند بعضی اصحاب مردی گذر اندیدند که با عورت چسبید که خواجه ساسی بنظر این بر عیان ناکاره
ایستاده اند محمد بابا برین خطره ایشان بنور باطن واقف شده فرمودند که درین سفر که مرد سقیه سران
بصفت و برکت و سقیه کمال خوانند سید پس سخنانی که او را صید دام خود گفتم در میان سخن بودند که میر کلال را
نظر بجانب خواجه افتاد و از اعانت جذب و کشش خواجه بشتافت و خود را بر پای خواجه انداخت و چون
خواجه از انجا روانه شد بهار کباب وی بودند تا بجا نفاه آمدند و مرد بد شدند و کمالات ظاهری و باطنی رسیدند و باز
روی کشتی نماندند و حضرت بابا و برادر زندی قبول فرمودند و بجزقه خلافت نواخته جانشین خود کردند و ولادت ایشان
در موضع سوختار است و وفات ایشان در وقت نماز با مداد روز پنجشنبه هشتم جمادی الاول ۱۲۷۷ هـ بوده
و قبر ایشان در موضع سوختار است ۱۲

۱۵۸ بابا ساسی کس از توابع قصبه ایمنی است و از انجا با فاصله ۳۰ کیلومتر واقع است ولادت ایشان در قریه
ساسی بوده است که از جمله دیهانی رایتی است و قبر ایشان نیز در انجا است ۱۳
۱۵۹ خواجه علی رایتی از کبرایان شیخ خاندان نقشبندی اند لقب وی در سلسله این خاندان خواجه
عزیزان علی است مقامات رفیع و کرامت عجیبه داشت و برای حصول قوت حلال کسب با فندگی مشغول
میان مولد شریف و سقیه موضع رام تن است که قصبه بزرگ از مضامین بخارا بدو فرستاد واقع است
وفات در ۱۲۷۷ هـ بوده و مدت عمر یکصد و سی سال و قبر در بخارا است

۱۶۰ خواجه محمود ولادت ایشان در موضع انجیر قفقون است و آن دیه است از مضامین بخارا و وفات
ایشان در ۱۲۷۷ هـ بوده و قبر ایشان نیز در بخارا است
۱۶۱ حضرت خواجه ریوگری از عظامه اولیای سقیه ترک اند در علم و حلم و ریاضت و متابعیت سنت نشان
عالی داشت مولود و مدفن در موضع ریوگری است و آن ده است از توابع بخارا و وفات ایشان در
۱۲۷۷ هـ بوده است ۱۴

والایشان از حضرت خواجه جهان خواجه عبدالمخالق غجدانی رضی الله عنه وایشان از حضرت
خواجه یوسف همدانی رضی الله عنه وایشان از حضرت ابوعلی فارمدی رضی الله عنه

کماله خواجه عبدالمخالق غجدانی نام والد ایشان امام عیسیٰ بن جمیل است و والده ایشان از اولاد ملوک روم
بوده و سه حلقه سلسله خواجههای بزرگان بزرگوار ایشان اند و انساب خواجه بهادالدین نقشبند قدس
سربایشان است عالم بوده اند لایعولم ظاهری و باطنی و طریقه ایشان تمام متابعت شرع شریعت و سنت آن
سرور صلعم بوده حضرت ایشان را در جوانی بفرزند قبول نموده فرمودند بچو من آید در آس و غوطه غور و بدل بگو
لا اله الا محمد رسول الله و ذکر دل را با ایشان آموختند و چون خواجه یوسف همدانی به بخارا آمدند صحبت ایشان
را دریافتند و خرقة از خواجه یوسف پوشیدند و مرتبه ولایت ایشان چنان شد که یک وقت به روزی برآید
نماز یکجبه میفردند و میخواندند و میآمدند ولادت ایشان در غجدانست و آن قصیده ایست در شش فرستگه
از بخارا و نشو و نما حضرت ایشان نیز بدینجا هست و این کلمات از ایشان است هموش در دم و نظر بر قدم
سفر و وطن خلوت در انجمن وفات ایشان در ششمه واقع شد و قبر ایشان در غجدانست ۱۲

کماله حضرت خواجه یوسف کنیت ایشان ابو یعقوب و اصل ایشان از همدان است و مرید شیخ ابوعلی فارمدی
اند و از شیخ ابواسحاق شیرازی نیز استفاده نموده اند و شیخ عبدالمجیب و شیخ حسن همدانی صحبت داشته اند
و چون به بغداد رفتند حضرت غوث الثقلین با هم در یافتند و در مجلس حضرت غوث اعظم اکثر حاضر می شدند
حضرتی ندیب سلسله خواجههای بزرگوار بوده اند ولادت ایشان در ششمه هجری بوده وفات
در راه مرد ششمه هجری روسه داده و قبر ایشان در مراد است ۱۳

کماله شیخ ابوعلی فارمدی نام ایشان فضیل بن محمد است و فارمد قریه است از مضافات طوس شیخ
الشیوخ خراسان بوده اند در شاهرود استاد امام قشیری و انساب وی در طریقت بدو طریقت است یکی شیخ
بزرگوار ابوالقاسم گرگانی طوسی و دوم شیخ الشیخ ابوالحسن خرقانی قدس الله اسرارهم و یا شیخ ابوسعید
ابوالخیر طالقانیه بوده اند وفات ایشان در ششمه هجری بوده و قبر در طوس است

والشیات از حضرت خواجه ابوالحسن^{علیه} خرقانی رضی الله عنه و الشیطان از حضرت خواجه یار محمد^{علیه} بسطامی رضی الله عنه و الشیطان از حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه -

شیخ ابو الحسن خرنانی نام نامی دے علی بن جعفر است و خرقان موضعی است نزدیک بہ قزوین کہ شیخ
در اینجا سکونت داشت و خوش و قطب روزگار خود بود و سلطان المشایخ و قطب اوقات و اندساب دے در در الحقیقت
بروحانیت شیخ یازید بسطامی است -

نقل است که شیخ در ابتدا دوازده سال غل غل رخصت بجاعت در خرقان بگذارد و در سه نوبت غل را شیش بایزید و نهاده و چون آنجا رسید یک بایستادی و گفته بار خدا یا از ان خطی که نصیب بایزید عطا فرموده بابو اکسن هم نصیب عطا کن و از آنجا برگشته و در خرقان بنهادی و نماز فجر بوضو و عشاء در خرقان گذارد و بوقت نماز آمدن پشت بجاک بایزید و در سه بعد از نماز در سه سال از تربت بایزید آواز سه یر آنکه ای ابو اکسن گدا آن آنکه نبشینی خول را بحق رفته ای گوی گفت من ای ام از قرآن قلم رموز شریعت چیز سه ندانم آواز آنکه ای ابو اکسن باقی آنچه از حق خواستی و فائحه آواز کن پس ابو اکسن فائحه آواز آنکه کردند چون بخرقان رسیدند قرآن تمام کردند و بایستادند و ظهری و باطنی بر خود مفتوح یافتند و فاتات ایشان شب شنبه عاشورا ^{۱۲} هجری بود

اینکه سبطی لقب ایشان سلطان العارفین و نام طیفور بن عیسی بن آدم بن سر و شان است فیضان ایشان گریه بود و سبط
اسلام مشرف شده و اصل ایشان از سبط امام است صاحب ثقات نوشته که ایشان از اوسین حضرت امام جعفر صادق اند و فی الواقع
و صاحب کرامت الاولیاء گویند که صد و سیصد و پیر از خدمت کرده بودند سبط اربعه میفرمود که با یزید در میان این چنین چهره مثل سبط
باشد که در سخنان یزیدی که از ایشان نقل میکنند شیخ الاسلام در آن با یزید این که بر یزید فزاد و در غما بسته اند ۱۲

امام جعفر صادق کفایت ایشان ابو عبد الله است ابو اسحق و لقب صادق جعفر نام و هو ابن محمد بن علی بن حسین بن ابی طالب رضی الله عنه
عنه هم ایشان اکاشم شوم نام ادر ایشان فرده نبوت القاسم بن محمد بن ابی بکر الصدیق رضی الله عنهم و ادرام فرده اسما و نبوت علی بن محمد بن
بن ابی بکر الصدیق است رضی الله عنه و نبوت حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه اند و جانبی یکی از جانب حضرت امام محمد باقر
جعفر است امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه می رسد و دیگر از پدر و الدّه خود قاسم بن محمد بن ابی بکر است ایشان از از سلمان فارسی
ایشان از صدیق اکبر رضی الله عنه و ولادت ایشان یکصد و بیست و شش روز در روز دوشنبه هجدهم
ربیع الاول بوده است و مدت عمر شریف ایشان شصت و هشت سال و بقول بعضی شصت و پنج سال بوده و وفات ایشان نیز در مدینه

وایشان از حضرت امام قاسم بن محمد بن ابی بکر صدیق رضی الله عنهم وایشان از حضرت صاحب رسول الله سلمان فارسی رضی الله عنه وایشان از حضرت امیر المومنین ابوبکر صدیق رضی الله عنه وایشان از حضرت خیر البریه خاتم النبوة محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم -

۱۱۰ قاسم بن محمد از کبار تابعین اند و یکی از فقهای سبزه مدینه و در خانه عمه خویش حضرت عائشه صدیقہ رضی الله عنها تربیت یافته اند و یکی بن معاذ فرموده اند که در مدینه یکی را افضل تر از قاسم ندیدم و از زیاده و وسعت که هیچ کی را عالم تر از دے ندیدم و از عمر بن عبد الغیر رحمه الله منقولست که اگر معامله خلافت با اختیار من می بود بقیام میگذاشتم و وفات ایشان در سنه ۴۰ بوده و بقول سنه ۴۰ هجری و سنه ۴۰ هجری نیز گفته اند ۱۱۱ حضرت سلمان فارسی کنیت ایشان ابو عبد الله است از کبار صحابه بوده اند احادیث در مناقب ایشان دارد است در علم باطن مرید حضرت صدیق اکبر رضی الله عنه بوده اند وفات ایشان همان سال بوده است در سنه ۴۰ هجری عمر طویل داشتند و اسلام بالصواب ۱۲

۱۱۲ حضرت ابوبکر صدیق لقب ایشان صدیق اکبر اول است که بی طلب حجه به پیغمبر صلی الله علیه وسلم ایمان آورد ایشان بودند از مناقب جلیله حضرت ایشان آنست که در غار رفیق آنحضرت بودند خلافت ایشان دو سال و سه ماه و دو روز و وفات در سنه ۴۰ هجری آخر روزه دو شنبه و بر وایت صحیح شب سه شنبه مدت عمر شریف حضرت ایشان شصت و سه سال بوده و قبر ایشان متصل قبر حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم است ۱۱۳ حضرت رسول مقبول صلی الله علیه وعلیه آله و صحابه و سلم بهترین ماسواک الله از اعیان و اشرف قبیلہ قریش اند هم از جانب پدر و هم از جانب مادر ولادت با سعادت با اتفاق علماء و اهل سیر بعد از طلوع صبح صادق و پیش از طلوع آفتاب روز دو شنبه بوده لیکن در تعیین سال ماه و تاریخ اختلافها واقع است مشهور آنست که یزداد و دهم ماه ربیع الاول واقع شده نزول وحی بران سرور علیه الصلوٰۃ والسلام اولاً بروز دو شنبه سیدم یا سبتتم ماه ربیع اول سال چهل و یکم از ولادت آنحضرت صلعم بود سه هزار معجزات از آن حضرت صلی الله علیه و سلم ظاهر شدند بسبب حجاج بمقام دنی فتدلی سیدنا بر حضرت سالگی رحلت فرمودند نزد جم و در راه با سبب شکران چاشت روز دو شنبه و دوازدهم ربیع الاول سال یازدهم از هجرت ۱۲

نقشبندی عجب طائفه پیرکار اند	که چوپر کار درین دایره سر پیر کار اند
همه گرد آمده بر مرکز یک دایره اند	همه واقف شده از گردش یک پیر کار اند
نقشبندی و کس بند یک نقش نیند	هر دم از بواجبی نقش دگر پیش آرند
در سیه خانه صحرا سے فتا کرده نزول	خیمه بر تر زده زین نه تنق زنگارند
پاس القاسم بود خصلت این شاه ثلثان	پاسباند و لے بادشہ اختیارند
خاستان دولی وقت سخن طوطی وار	همه شیرین حرکات شکرین گفتارند
بر یک سدا مانند به میدان جهاد	کوه از لوسه لایم یکجہ انتشارند
شاهد و شاه وجودند درین دایره لے	نه چو منصور سر عریده جونی دارند
صورتی اندولی دشمن صورتها اند	ویرجمانند و لے ازد و جهان بیزارند
سردمانند که تاسرند ہی سرند هند	بسیا قیامت که انگور نی افسارند
سر نه کوری چشمان ارادت میلان	هر دم دیده بنیای اولوالبصارند
کره خاک بجلی کند از پرتو شان	همه فرات جهان مقتبس انوارند

قوله رضی الله عنه دور طریقہ قادریہ نسبت و پنج زیر که حضرت ایشان
 ارادت و انابت از حضرت شیخ اسکندر رحمۃ اللہ علیہ دارند و ایشان از حضرت شیخ کمال
 رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت شاه فضیل رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت سید گداجان
 رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت سید شمس الدین العارف رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت سید
 شمس الدین الصراف رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت سید فضیل رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت
 سید بہار الدین رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت عبدالوہاب رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت
 سید شرف الدین رحمۃ اللہ علیہ و ایشان از حضرت سید عبدالرزاق رحمۃ اللہ علیہ و ایشان
 از حضرت سید محی الدین عبدالقادر جیلانی رضی اللہ عنہ و ایشان از حضرت شاه ابو صلیح رضی اللہ
 عنہ و ایشان از حضرت شاه موسیٰ بنی دوست رضی اللہ عنہ و ایشان از حضرت شاه سید عبدالبر رضی اللہ

در سلسلہ قادریہ نسبت و پنج واسطہ

عنہ وایشان از حضرت شاه سید محمدی زاهد رضی الله عنه وایشان از حضرت سید محمد مورث
رضی الله عنه وایشان از حضرت سید داود رضی الله عنه وایشان از حضرت شاه سید موسی رضی الله عنه
وایشان از حضرت شاه سید عبداللہ المورث رضی الله عنه وایشان از حضرت شاه
موسی الجون رضی الله عنه وایشان از حضرت شاه سید عبداللہ المحض رضی الله عنه و
ایشان از حضرت سید حسن المثنی رضی الله عنه وایشان از حضرت امام حسن رضی الله عنه و
ایشان از حضرت امیر المومنین علی مرتضی کرم الله وجهه وایشان از حضرت خاتم النبیین سید
المرسلین محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم دارند قوله رضی الله عنه ودر طریقہ چشتیہ
بست و مفت زیر که حضرت ایشان ابراد و ثابت از حضرت عبداللہ احد رحمۃ الله علیه
دارند وایشان از حضرت کن الیدین رحمۃ الله علیه وایشان از حضرت عبدالقدوس وایشان از
حضرت شیخ محمد عارف رحمۃ الله علیه وایشان از حضرت شیخ احمد عارف رحمۃ الله علیه وایشان از حضرت
شیخ عبدالکحی رودلوی رحمۃ الله علیه وایشان از حضرت شیخ جلال پانی پتی رحمۃ الله علیه وایشان
از حضرت شمس الدین ترک پانی پتی رحمۃ الله علیه وایشان از حضرت شیخ علاء الدین محمد
علی احمد صابر رحمۃ الله علیه

۱۵ شیخ عبدالقدوس گنگوہی صاحب ظاہر و باطن و وحید و سماع بودند و از روحانیت شیخ احمد عبدالکحی
نیز تربیت یافته اند در ۹۵۵ هجری انتقال فرمودند قبر در گنگوہ است که از توابع دہلی است ۱۲
۱۶ شیخ محمد عارف شیخ عظیم الشان بودند در طریقت و معرفت ثانی خود داشت در ۹۵۵ هجری وفات یافتند
۱۷ شیخ احمد عبدالکحی رودلوی قدوہ اہل طریقت بودند و از عمر خرد سالی ولولہ محبت و شور عشق در سر
داشتند بتایخ پانزوم جادی الثانی ۹۵۵ هجری انتقال فرمودند ۱۲
۱۸ - جلال الدین پانی پتی گاندر و فی صاحب کشف و کرامت و عشق و محبت بودند در ۹۶۵ هجری انتقال نمودند ۱۲
۱۹ - شمس الدین ترک پانی پتی مقامات عالیہ داشتند و از شیخ فریدیم خرقہ خلافت پوشیدند در ۹۵۵ هجری انتقال فرمودند ۱۲
حضرت علی صابر رحمۃ الله علیه سیر طریقت و تحقیق تہذیب و منزلت بلند داشتند بتایخ سیدیم ربیع الاول ۹۶۰ هجری انتقال فرمودند و فی قبر
بمشرف زیارت مزار حضرت مشرف شدہ است ۱۲

در سلسلہ چشتیہ
سید ساجد
رسول صلعم
بست پنج
وہ بابہ پارا
کرد بخدا
موت بود
و شہ قضا
فرمود ۱۲

والایشان از حضرت شیخ فرید الدین گنج شکر رحمة الله علیه وایشان از حضرت خواجہ قطب الدین
بختیار کاکلی رحمة الله علیه وایشان از حضرت امام الطریقه خواجہ معین الدین حسن
سجری حشمتی رضی الله عنه

حضرت فرید گنج شکر از اعیان اولیاد ارکان انبیا بودند و ولادت شیخ در کشته شده خطاب قطب الموصوفی قدس سره
و گنج شکر بوده است گنج شکر از آن گویند که سنی اگر می شکر از ملتان بزرگوار بهجت دلی میرفت چون مرا جویدن سینه شیخ از وی پرسیدند که بر نشانی
چه بزرگوار گفت نکلتا مست فرمودند که بهتر است شک خوابید و چون بختل رسید و بار بار لکشا دم بار بار از شک بزرگوار چنان بماند و است که در
این حال از شامت شروع گوی من است همان وقت روانه خدمت شیخ گشت و حاضر آمده و خدا خواست نیاز مندی نمود فرمودند که اگر
شکر بود و شکر خواهد شد و چنان بود و قوی آمد چنانچه خان خانان محمد بیگم خان این قهقهه را نظم کرده است
کلان ملک جهان شکر شیخ بخورید آن کر شکر نمک کند و از نمک شکر و نوات حضرت ایشان روز سه شنبه پنجم ماه محرم سنه هجری ۶۶۰
داده دست عمر نو در پنج سال قبر در پیش است نابین نشان و لا اله الا الله حضرت قطب الدین کاکلی مولد و اصل حضرت ایشان
از اوشن فرغانه است و آن قهقهه السبست از توابع اند جان کاکس از انجمن گویند که چون در دلی متوطن شده اند
و قوی از کس قبول نمی فرمودند و خود همیشه مستغرق می بودند و بر فرزندان ایشان بجزست می گذشت که از زن
بقا کنی در هم سایه ایشان بود بعد از اقامت جوی قرض نموده اوقات گذاری خود می نمودند و فرزندان آن بقالی گفت اگر من
همسایگی شما نمی بودم کار شما ملک می رسید این سخن طبیعت ایشان گران آمد چنانکه کردند که از قرض نگذرند و روزی این
قضیه را بجز قرض نخواجی رسانیدند فرمودند که هرگز من از کسی قرض نمی گیرم و در وقت حاجت لطافه در جبهه ماست دست انداخته بقدر
حاجت نان خفته بر آید و صرف نموده و بهر که خواهند به بند بعد از آن هرگاه که میخواستند از آن طاق نان بگریفتند و این نان
را کاک میگویند و در مجلس جماع برین بیت اندک جام مشعر گشته گان خیر تسلیم را به سزبان از غیب جلف دیگر است و بر روز و شنبه
چهارم ربیع الاول سنه هجری انتقال فرمودند حضرت خواجہ معین الدین حشمتی رحمة الله علیه قطب بقیه صاحب بصره و تبر
انوار معرفت و مشرف القلوب زبده مشایخ اجل و قدوه اولیای اکمل بوده اند اهل مذهب را روی ارادت بخیرت حضرت ایشان
بوده و در جمیع علوم ظاهری و باطنی یگانه زمان بوده اند کرامات و خوارق عادات عجیب و غریب از حضرت ایشان نظم و آیه زیاده از حد
میان است گویند که چون حق تعالی حضرت ایشان را توفیق توبه کرامت فرمود و ملک اسباب خود را صرف در ایشان نموده و متوجه
سیرت و بخار شدند و در آنجا خط قران مجید و کسب علم نموده اند و از آنجا بطرف عراق و عرب فرست کردند چون بقصده رسیدن که از نواحی
نیشابور رسیدند حضرت شیخ عثمان را در فی الزمانت نموده اند و سبب ان خدمت شیخ بودند و حضرت خواجہ در سیاحتی اکثر از مشایخ کبار
در یافتند چنانچه بهجت حضرت عیث تشکیل رضی الله عنه در جیلان رسید پنج ماه و هفت روز با ایشان بوده انواع فوائد بر بوده اند شیخ محمد الدین
کبری را در بخار خواجہ یوسف بهمانی را در بهلان و شیخ ابوسعید تبریزی را در تبریز و شیخ حسین بن نجفی را در لاهور دیده اند و از پنج باب آید و ندو
از آنجا بهمانی را در بخار خواجہ یوسف بهمانی را در بهلان و شیخ ابوسعید تبریزی را در تبریز و شیخ حسین بن نجفی را در لاهور دیده اند و از پنج باب آید و ندو
سزار بر آنرا شریف بنیر و تیک است و فی قهر چند بار باریات مشرف شده ۱۲

والایشان از حضرت خواجه عثمان^{رحمته} هارونی رضی الله عنه والایشان از حضرت حاجی شریف^{رحمته} زندنی رضی الله عنه والایشان از حضرت خواجه قطب الدین^{رحمته} هارودی و وحشتی رضی الله عنه

سنة حضرت شیخ عثمان هارونی قطب وقت و یگانة عصر خود بوده اند و بموضع هارون که یکی از مصافات میثابور است کونست
داشتند و هفتاد سال از عمر خود ریاضت گذرانیدند و درین مدت آن طعام سیه خورند و شبها خواب گیرند و دعای حضرت
ایشان را از حضرت ربیع لغت رو نگذرد و حافظ کلام ربانی بودند هر روز یک نغمه قرآن کردند و در سماع ذوق و شوق تمام
داشتند و وفات حضرت ایشان در شاتر دهم ماه شوال است در شلته هجری قمری که مخطی است خود یک سال عمر داشتند ۱۲
۵۲ خواجه حاجی شریف زندنی صاحب حال مجید و مقامات غریبه بودند و از عمر چهارده سالگی و دهنوی جز نبوده و شایسته
و همیشه جامه های کهنه پوشیدند و فقر و فاقه را دوست داشتند و روزی حضرت ایشان روزی بی بود بعد از
روز ریزی بیک نمک افکار کردند و از آن پسری بیک نمک گیر کسی که خورده می خورد و شب و اکثر سماع شنیدند و هیچ کس را
چندان گرسنگی که به هوش گشتند و اگر دنیا دار در مجلس سماع ایشان حاضر شد و تا کرار دنیا گردیدی بتایید دهم ماه صیبا
سال هجری وفات یافت عمر شریف حضرت ایشان یکصد و بیست سال بود ۵۳ خواجه هارودی و وحشتی ولی مادر زاده بود
و قطب الاقطاب قطب الدین لقیلا شتند و خطاب شیخ صوفیان و چراغ چشمتیان و یگانة روزگار و محبوب پروردگار و صاحب
الاسرار و محقر الانوار و خطیب بودند و خرقه فقر و ادرات از پدر بزرگوار خود داشتند و در بها طهرانی می نمودند و در عمر
هفت سالگی قرآن حفظ کردند و در عمر شانزده سالگی کمال تحصیل علوم رسیدند منهای العارفین و خلاصة الشریعین و فیض
چون بعمر بیست و نه سالگی رسیدند پدر حضرت ایشان بر حمت حق پیوستند و حضرت ایشان بر سجاده یخت نشستند و به تمام
خلق مشغول گشتند چنانچه از بیت المقدس تا احوای چشت و بلخ و بخارا و غیره سیر نمودند و در هر اقله کس نامدار
داشتند و مریدان حضرت را حدیث و نهایتی نبود و شیخ الاسلام احمد جام ملاقات داشتند و چون خواجه
سید و در اتحاس تربیت و اخلاص خویش بخیریت ایشان نمودند حضرت شیخ احمد جام دست حضرت ایشان را
گرفتند و بر کنار بالش خود بنشانند و سده بار فرمودند ایشطر علم ایشطر علم و سده روز بخیریت حضرت شیخ احمد جام بودند
و فایده حاصل نمودند و سلسله چشمتیه از خواجه هارودی و وحشتی تا به تمام تربیت رسید و وفات ایشان در روز بیست و سه
بود و قبر حضرت ایشان نیز در فرار متبرکه چشت است ۱۲

والایشان از حضرت خواجه ناصر الدین ابی یوسف چشتی وایشان از حضرت خواجه ابو محمد
چشتی رضی الله عنه وایشان از حضرت ابو احمد چشتی رضی الله عنه

۵۴ حضرت خواجه یوسف رحمه الله لقب ناصر الدین داشتندی و خواهرزاده و تربیت یافته خواجه محمد
بن خواجه ابو احمد چشتی اند گویند که خواجه محمد همیشه داشتند که سن او به چهل رسیده بود و بجهت خدمت برادر ارادت
تزوجند داشتند و به احوال و عبادت خدا تعالی مشغول بودند شبی خواجه محمد بزرگوار خود خواجه ابو احمد را در خواب دیدند
که فرمودند در ولایت شام فلان مردیست محمد اسمعان نام تحصیل علوم کرده و صاحب است خواب هر خود را با وعده کنی که خواجه را
طلایی است به بنشیند را با وعده کردند و خواجه یوسف در چشت از ایشان متولد شدند و برایشان در آخر عمر سکونت
چنان غلبه کرده بود که گاه بود که خدمت آن جناب میخواستند و در آشنائی و ضو از خود غائب می شدند و ساعتی در آن غیبت می
ماندند و باز حاضر می شدند و وصو را با تمام می رسانیدند و وفات ایشان در چهارم ربیع الآخر در ششمه جری روی
داره و مدت عمر شتاد و چهار سال بود ۱۲

۵۵ خواجه ابو محمد چشتی از اولیای کبار و شایخ نامدار و مقتدای روزگار بودند لقب حضرت ایشان ناصر الدین
ولی از زمانه بود شایسته عظیم و مرتبه بلند داشتند خرقه فقر و خلافت اند پذیر بزرگوار خود پوشیدند گویند در غزوه سوس
همراه محمود سبکتگین در سن هفتاد سالگی بمیدگاری محمود و شایسته و بشارت رفته بودند و بکرت اقدام ایشان فخر سوس
شده و وفات ایشان در غره رجب سالک جری بوده و قبر ایشان در چشت است ۵۳ حضرت خواجه احمد بدل
چشتی سر حلقه سلسله چشتیانند و مرید شیخ ابوالحاق شامی اند گویند چون شیخ ابوالحاق بقصبة چشت رسید اند خواجه
دست ارادت بدانان شیخ زدند نقل است که روزی خواجه ابو احمد در سن هشتادگی همراه پدر خود سلطان فرستاد
بقصد شکار جان کبک رفتند و در آشنائی شکار از پدر و اتباع جدا افتادند بکوه رسیدند که چهل از رجال اسیر سنگی
استاده بودند و شیخ ابوالحاق شامی نیز در میان جماعه بودند حال برایشان گشت از اسیران و آمده در پای شیخ ابوالحاق
افتادند و شیخ هر چه داشتند بگذاشتند و پیچیده پوشیده بالایشان مان شدند هر چند پدر مردم طلب کند ایشان انیا قتل بعد از چند
روز بآوردند که با شیخ ابوالحاق اند در فلان موضع پدر ایشان جمعی را فرستاد تا بیاورند هر چند پند دادند و بفرمودند باز نخواستند
آوردند و مورد عتاب و توبیخ ایشان از آنکه جری بوده و قتل در راه جادوی خر شده هر روی داده و قبر ایشان در چشت است ۱۲

والیشان از حضرت خواجه ابوحق شامی رضی الله عنه والیشان از حضرت خواجه ابوحق شامی رضی الله عنه
وینوری ضلعی والیشان از حضرت امین الدین خواجه بهیره لهری رضی الله عنه

ابوحق شامی جامع میان علوم ظاهری و باطنی بودند و بزهد و ریاضت از خلق بی نیاز و با خلق در مسا
و در ویشان بهر از و در اولیا ممتاز و در فقر اسطر از بودند بعد هفت روز روز افطار کردند و فرمودندی که معراج الفجر
جوع و در اول چون خواستند که حرکت از اولیا الله شوند چهل روز پی در پی استخاره کردند آخر یافتند خیار داد که ای
ابوحق برود دست ارادت بمانان مشاء وینوری زن که کبر و خواهی رسید پس دست خواجه وینوری حاضر شدند و
هفت سال بعد دست حاضر ماند تکبیل رسید و فرقه خلافت یافتند و بعد فرقه مشایخ اهل چشت نیک شست گردیدند چون در
بغداد بعد دست پیروشن ضمیر خود حاضر شدند حضرت خواجه فرمودند که از کجایی و چه نام داری گفتند که بنام ابوحق چشتی
موسوم فرمودند که شما خواجه اهل چشت هستید چون خلافت یافتند باز خشت پیرو خود یافتند چشت الشریف بودند و بخواجه
چشت اشتهار یافتند وفات ایشان بتاریخ چهارم ماه جمادی الثانی سنه ۷۱۰ هجری است هزار و پانصد و شصت و یک و بیستم و شصت و یک
خواجه علود وینوری در مشایخ عراق حبیب و لایب کشف و کرامت از اقران شیخ جنید و سید وینوری بودند و بصحبت
خلفای شیخ معروف کرخی نیز شرفیاشه نمود و از ایشان نیز فرقه خلافت داشتند و در سلسله معروف کرخی نیز صاحب
اجازت بوده اند بعضی گویند که خواجه علود وینوری و خواجه علومشاد وینوری یکی بوده اند بعضی گویند که هر دو در بزرگوار
انتقال ایشان در سنه ۷۱۰ هجری بود

خواجه بهیره لهری در فقر مقام رفیع داشتند و در سده سالگی تکبیل علم رسیدند و قرآن حفظ نمودند و چنانچه
هر روز در ختم قرآن کردند و مجاهده و ریاضت شاقه نمودندی روزی از غایت محبت حق بخی نالیدند و از رسیدگی
ای بهیره مانده اند شیدیم باید که برای حصول مقامات فقر نزد خدیفه عرشی بروی پس دی بارشاد و ربانی بخود دست
عرشی رسیدند و مرید شدند چون قبل از ارادت ناسیال ریاضت سخت و محنت شاقه بجا آورده بودند در یک
هفته بمقام قریب رسیدند و بعد یک سال فرقه خلافت یافتند و از دیگر فرقه فقر پوشیدند و شکر بخشیدند و از دنیا
فرک کردند و چندان گریستندی که حاضرین اخوان اک حضرت ایشان گشته و تمام عمر یک موعه بسر بردند و گاهی در خانه
دنیا دار رفتند و روی دنیا دارند و طعم ایشان نخورند و تمام عمر در فقر و تجرد گذرانیدند وفات خواجه در سنه ۷۱۰ هجری بتاریخ هفتم ماه
شوال است

الیشان از حضرت خواجه حدیقه مرعشی رضی الله عنه والیشان از حضرت سلطان ابراهیم دهم
رضی الله عنه والیشان از حضرت خواجه فضیل بن عیاض رضی الله عنه والیشان از حضرت
خواجه عبدالواحد بن زید رضی الله عنه

۱۱ خواجه حدیقه مرعشی فقیه و عالم و عامل بودند و تصانیفها داشتند و تا سی سال در صوفی و اخبر متوفی شد شکست
و افطار بعد شش روز کردند و فرمودند که غذای اهل لالان و قوت روح ایشان کلمه لا اله الا الله است چنان علم
ظاهر و فراغت یافتند بر تمامی خضر علیه السلام بخدایت حضرت سلطان ابراهیم آمدند و بعد شش ماه تکمیل رسیدند وفات
خواجه در ششمه هجری شد ۱۲ سلطان ابراهیم دهم از مشایخ عظام بوده اند نسب کرام حضرت ایشان به پنج
واسطه بامیر المومنین محمد بن خطاب رضی الله عنه میرسد بدین طریق که سلطان ابراهیم بن ادم بن سلیمان بن ناصر بن
عبدالله بن محمد بن خطاب رضی الله عنه سلطان بخت بادشاهی سالها سال ابلاس فرموده حکمرانی بعد از داد میکردند و
شبهه و مشغول الطاعت و عبادت می بودند که شب حضرت سلطان در خوابگاه شاهی خواب استراحت بودند که صفی خان
بجنید سلطان باز خواب میدادگر شش و آواز دادند که بالای سقف کیست جواب داد که من شخصه مسافر و مشتغولم
کرده ام و در اینجا هیچم سلطان فرمود که ای نادان بیشتر بایریم خانه میجوی جواب داد که از من توانان تری که اراده کن
داری که خدا را بیانی و دم از یاد شاهی امیزی و بر ستر اطلس و دیبا خواب کنی سلطان علی الصباح فرزند خود را
بر تخت سلطنت بنشانند و بجای ترک طاعت کرده و بجهت اتمام در شاهی او جامه پشانی بپوشانند و جامه پشانی
زیب تن کرده به پیشاپوش آورند و در غار کوه عبادت می مشغول شدند و در پنجشنبه بالا غار برآمدند و پیشگاه پیرمرد
و بر سر پشته ایستاده برزدی و هر چه که از فروخت آن حاصل شد نیمه آن براه خدا دادند و نیمه آن بجهت خود آوردند
چون کار ریاض و عبادت تمام کردند با شایسته در کمال عظمه رفتند و بجزیرت خواجه فضیل بن عیاض مرید شد و کلمات ظاهری و باطنی
رسیدند و سواي نان از خواجه عمران بن موسی بن زید راعی فارشیغ منصوبی و نیز از خواجه اولیائی فی خرقه خلافت و
تبرک العالما بلین شدند و بپنج فاقه افطار کردند و بوقت افطار گاه سبزه بخت کردند و تناول کردند و خواب کم
کردند و جامه پیوندی پوشیدند و پابرهنه گشتند و با نام عظم کوفی و چند لغت یاد می و صحبت می کردند وفات ایشان در ششمه هجری
سلطه هجری بوده مدفن حضرت ایشان در قلم شام است عمر حضرت ایشان یکصد و دو سال بود ۱۳

والایشان از حضرت خواجه حسن بصری ^{علیه السلام} وایشان از حضرت امیر المومنین علی مرتضی رضی الله عنه
 سلام خواجه حسن بصری سرخیل پیران چشت نیکو سرشت حرقه دارادت از امیر المومنین علی کرم الله وجهه پویشیدند
 حسن بصری را کلمات و مقامات بسیار اند و فضایل بسیار و ولادت با سعادت ایشان بعدینه واقع شده و از غایت
 حسن جمال طاهری مخاطب بختاب حسن بلوی گردیدند و بعضی بر آنکه خواجه حسن بازار گانی و تجارت مفری سیکردند و این
 سبب خواجه حسن بلوی موسوم گشتند و از کار بازار گانی دولت بک پایان بهم رسانیدند چون جازیه قبیعی و از بطرف خود
 حاکم آن دولت دنیا میساکین و فقرا تقسیم نمودند بجهادیکه برای خود قوت گیر و نه هم نگذاشتند و خدمت حضرت امیر المومنین
 علی کرم الله وجهه حاضر شده دست ولادت ایشان آنحضرت زدند و از کاران وقت شدند و کار ریاضت و زهد
 باین غایت میساکین زدند که بعد از هفت روز طعام خوردند و تا هفتاد سال مضوی ایشان سوای توفاضا شکست
 چون خواجه حسن بصری متولد شدند والده ایشان بنجدی است امیر المومنین عمر بن خطاب رضی الله عنه بودند حضرت عمر رضی الله عنه
 فرمودند که سمع حسنا فانه الحسن ابو جبه یعنی نام او حسن کنید بدستی که او نیکه و است ثقل است که در حالت شکر و شکر
 چون مرد خواجه حسن بصری شغل بودند و ایشان بگریستندی حضرت امام سید پستان مبارک در دوران ایشان نباشد
 و از غیب طره چند شیر بدید آمدند و در حلق مبارک ایشان رسیدندی و حضرت ام سلمه همیشه در حق ایشان دعا میخیر
 کردند و فرمودند که که الهی این سپهر مقتدای خلق گردان پس چنان بوقوع آمد و حضرت حسن بصری در سن ملازمی کباب
 بنوی که منجمه ایشان هفت تن از اصحاب بیرون بودند و یافتند در بسجده خلافت دارند فیما بین مولانا فخر الدین چشتی و مولانا
 شاه ولی الله نقشبندی درین باب بجهت بر شده من شاه ظهیر محمد الی تحریر اتمار علامه سیوطی در رساله اتحاد المذاهب و بعضی از خلافت حسن
 بصری با جناب امیر علیه السلام روایت بلا لایلت است کرده علامه سالی سالی تحریر فی مایه که باعث از حفاظ شیخ امام حسن بصری ملازم
 امیر المومنین علی بن ابی طالب نگار کرده اند و بعضی متاخرین باین سبب که ده اند و بطریق بسجده و تعلقیل اعتراض کرده و جماعه از آثار بکرده
 اند همین است راجع نزد من بوجه و این آیه صحیح داده اند حافظ ضیاء الدین بن قدس فی ولادت ایشان رساله بوده و مدت عمر نباشد
 ایشان هشتاد و نه سال وفات در پنجم ربیع الثانی و نیز ایشان مدینه است ۱۲۵۰ حضرت امیر المومنین علی مرتضی ولادت
 حضرت ایشان در مدینه منوره است اول کسی که از صحابه بیان بجان آورده حضرت ایشان بودند در سال سی و پنجم یا شصتم از هجرت بختاب
 شصت و نه سال وفات ایشان پنجم سال رسیده بود وفات حضرت ایشان در شب شنبه سی و یکم ماه رمضان سنه است بایشان
 نبض است چنانکه مشهور است این کثیر را درین باب خلافت است چنانکه در تاریخ الاسلام ابن کثیر کمال شیخ و مع یافه ۱۲

وایشان از حضرت خاتم الرسالت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ و صحابہ و از واجہ و ذریعہ
اجمعین الی یوم الدین دارند قولہ رضی اللہ عنہ ارادت من یا اللہ تعالیٰ قبول و سالتی
کنہ چہ در جذب و مراد واسطہ نباشد بشنو بشنو کہ مراد از توسل و عدم توسل حیولت و علم
حیولت است نہ تعجیل و عدم تعجیل آنچه از حضرت غوث الاعظم قدس سرہ در فتوح الغیب
و حضرت قمری در شرح اکاشیج محی الدین عربی در فتوحات مکیہ و دیگر کابر انکار توسل مذکور
است مراد از ان یہاں معنی اول است زیرا کہ بیچ دقیقہ از قیالین این باہ و بیچ معرفت
از معارف این در گاہ بے متابعت حضرت خاتم الرسالت علیہ الصلوٰۃ و التحیت بیست و نہ

محال است سعدی کہ راہ صفا	توان رفت جز در پے مصطفیٰ
--------------------------	--------------------------

در بیچ مقامات از توسل تعجیل مراد گرفتن خطا است پس معنی این است کہ قبول و سالت در
طریقہ جذبہ نیست قولہ رضی اللہ عنہ پس من ہم مرید محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
و ہم ہم پرہ پس روا یعنی ہر گاہ ارادت من بہ محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوسلط کثیرہ
مستحق است چنانکہ مفصل مذکور شد پس من مرید رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم در سلوک و
مقتدی و محب وی و ہم صفت لشکر و پس و دس پڑہ بالفتح و تشدید ثانی صفت لشکر را گویند
و اصحاب ارادت البتہ تشبہی بصفت لشکر دارند و پس و با شنیدنی در طریق جذب و حق سبحانہ
تعالیٰ طریقہ جذب را بطریق پیغمبران بامتان ایشان کرامت کردہ است فیعل اللہ الیشا و اگر گویند کہ
این بے ادبی است آری اگر قبول داریم و لاکن از مجذوبان خود قبول کردہ است بلکہ خوش آمد
است مثل قصہ حضرت کلیم اللہ و چوپان و مثل آن مجذوبے کہ در حرم رسول اللہ گفت کہ طعام
مے دی و یا قندیل ہاے شما بر شگنم

سلا در سنوی مولانا ی عدم من قصہ بکمال لفظ مذکور است چند شوریں تمام مذکور میشود دہدو سے یک ٹانے مابوا
کوہی گفت ای کریم دای اللہ کہ بکدام خانہ تو من طعام شیر و روغن آرمست صبح و شام بہ ہم ہنر و ناہانے روغن
غریاے جو عرات نازنین .. سازم دآرم پیش صبح و شام از من آورد و باز تو خوردن طعام بہ گفت و گو ہای غیرہ سر شدی
خود مسلمان نا شدی کافر نہی و ای آمد سوی من کما انظر سبذہ مارا ناکوی جدا تو بہا وصل کردی بہی و نہ بر کفیل کن

و قصه یخ قولہ رضی اللہ عنہ برخوان آن دولت ہر چند طفیلی ام اما ناخواندہ نیامد
 ام بخ در رسالہ کشف الغطاء مذکور است چہ مطلوبہ اند دعوت محبوبست دیگران را بطیفال افتخار
 و تبعیت او طلبند اما جلیس یک سفرہ اند و در یک مجلس علی تفاوت درجات ہتفا و تلافیات و
 تنعمات می فرمایند اما متانند کہ ذلہ بردار ایشانند و اولش خوارشان مگر فردے را از افراد است
 ایشان کہ بکرم خداوندی جل شانہ مخصوص بود و جلیس مجلس اکابر گرد و این عبارت را غیر محل فرد
 می آرند و استثناء را بچہ بطیفال و تبعیت می دارند و خیال می نمایند کہ درین کلام نفی تبعیت ہم نمود
 و این استثناء را بچہ ذلہ بردار و اولش خوار است یعنی این فرد بصدقہ متابعت پیغمبر خود صلے
 اللہ علیہ وسلم بدین دولت سرفراز است کہ در رنگ انبیاء دیگر علیہم الصلوٰۃ والسلام ہم نشین
 سفرہ است و از اکثر افراد است بدین تشریف ممتاز۔

اگر بادشہ بر در سپہ رزن	بیاید تو ای خواجہ سبک مزین
-------------------------	----------------------------

غایت الامر مساوات این با انبیاء دیگر ازین بیان متوہم می شود و لیکن این را در مکتوب
 دیگر بہ بیان شافی حل نموده اند کہ توہم مساوات مطلقا بر مے خیزد و حاصل آن تحقیق است
 کہ مقصود از دعوت ہر چند محبوبست اما انبیاء دیگر را بطیفال و خوانند و شریک سفرہ ساختند
 پس اینہا طفیلہ اند بدین معنی کہ مقصود اصلی نیستند اما مقصود بدعوت اند بخلاف امتان کہ با
 دعوت جدا گانہ نیست بلکہ در ضمن بتبع و تبعیت اند در آن مجلس حاضر شدند و از خوان شہمت
 شان بہرہ برداشتند و استبعاد اینہا باین دولت بواسطہ عمل شریعت مملوہ است

۱۷ قصہ یخ این است کہ در بنی اسرائیل دو سال قحط گردید و موسی برای دعای استسقا با ہفتاد ہزار تن ایستادند و موسی سبکہ
 ایشان کہ ساقبہ اند کہ گنایان قلوب ایشان را پاک ساختہ دعای ایشان بدون یقین است ایشان را نمیکردن این بودہ اند بسو
 یخ رجوع کن کہ اندر نگاہان من است اندر برای دعا بگو حضرت پیغمبر رخ برآمد روزی موسی راہ می رفت شفعہ جشتی دید کہ در پیشانی
 او سہ سجده او گیمہ پشیدہ کہ گوی آن گردان است موسی بنو عرفان شستہ نام پیغمبران معلوم شد کہ ہمین یخ بودہ اند موسی از ہر مودنا دعا
 از برای ران نمودہ نشود یخ استسقا باین طور کرد کہ این چہ کار است این چہ علم است و ہمین سخن گفت باران برید یخ گفت میدی کی چگونہ
 او تعالی انصاف کرد موسی ازین کلام متعجب شد حکم رسید کہ یخ با یخچین بنان و زانہ سہ بار مر خوش متہ کند ۱۲

که اگر درین کارخانه خلل راه یابد از آن دولت سر محروم مانند و در حق انبیا علیهم السلام
 این تبعیت مفقود است در رنگ آنست که همانست به خانه کربا دار و شود مینویان بواسطه احباء
 و اصدقا و خود را نیز استعدا نماید و شریک فرقه سازد درین صورت این جای طفیلی محض اند به
 تبعیت و خلاصان همان تابع محض اند که اگر از خدمت او یکسوی بودند ازین مانده بهر ورنی شدند
 و آنکه گفتیم که این استثنائات از معنی تبعیت است باینکه آنست که خود در آن کتب و بیج کرده اند
 که اینجانب حیل دولت بنی مفقود است و تبعیت موجود و دیگر بشود که نهایت ازین کلام آنچه لازم آمد
 آنست که فرماست بهشتین بنفره حضرت خاتمت افضل الصلوة و تحمیه شده و حال آنکه شیخ مشهور
 در مناقب شیخ ابراهیم البیرونی در لوائح الانوار بلند تر ازین می نویسد قَالَ سَمِعْتُ سَيِّدِي
 عَبْدَ الْقَادِرِ الدَّسْتُوِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْأَوْلِيَاءِ
 لَهُ سَمَاطٌ يَدُ كُلِّ سَنَةٍ فَوْقَ سِدِّ الْأَسْكَندَرِيَّ ذِي الْقَرْنَيْنِ غَيْرَ سَيِّدِي
 إِبْرَاهِيمَ لَا يَخْلُفُ عَنْهُ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَالْأَوْلِيَاءِ عَنْ
 حُضْرَتِهِ فَيَبْلِسُ النَّبِيُّ مَلَكُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدْرُ
 السَّمَاطِ وَالْأَنْبِيَاءُ يُمَيَّنَانَا وَنُثَمِّلَانَا عَلَى قَدْرِ تَقَاوُصِ دَرَجَاتِهِمْ
 وَكَذَلِكَ الْأَوْلِيَاءُ وَتَقْبَاءُ ذَلِكَ السَّمَاطُ الْمُقَدَّادُ ابْنُ
 أَسْوَدَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَجَمَاعَةٌ كَذَلِكَ مِنْ مَنَبِ الْكَمَالِ
 لِمُرَادِ الشُّرُوفِ اصل این است که جذبه ای را تا نبیست عظیم چنانکه گفت

یعنی از عبدالقادر و سطور می شنیدم که می فرمود که برای کلامی علی در سترخوان نیست که برسد اسکندر ذی القرنین بهر
 سال ستر و سواى ابراهیم که ایشان را چنین سترخوان شنیده می شود و می بیند ازین روایتی که برین حاضر نشود رسول الله صلی الله علیه
 علیه و سلم صد نشین این در سترخوان می شود دیگر انبیا به بیان و بسیار آن حضرت می شنیدند حسب جان خود با وجود حال اولیا است
 که نشانی ایشان حسب حاجاتشان می شود و نقب از این در سترخوان همه ادوین اسودد ابوهریره و جماعت بوده اند همچنین

در منبع الکلمات مراد روستی بوده است

أَتَاكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَجَعَلْنَا آمِينَ
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ سَدًّا أَوْ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا أَمْ غَشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ
وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ هـ

اگر خدا کے نباشد زبده خوشنود | شفاعت همه پنهان ندارد سود

نه فهمیده اند که در عرف طفیلی که عزت دارد از برای خوشنود ضعیف می خوانند -
قوله رضی الله عنه بر چند تابعم اما از اصالت بی بهره نیم چرا که ولایت انبیاء اصل است
و ولایت اولیا نطل او و از کمال تبعیت از اصل بهره مند میشوند بقدر تبعیت و نیجا گفته اند
بے بهره نیم و نگفته اند که ما هستیم قوله رضی الله عنه هر چند ما هم اما شریک دولتیم نه شریک
که از ان دعوی هم سری خیزد که آن کفر است بلکه شرکت خادم است با مخدم و این معنی
خود منطوق آیات قرآنی و احادیث نبوی است و پروردگار از برای خوشنود بندگان
موسس ضعیف خود در حق بندگان خاص خود در دولت ایمان شریک گردانیده -

گفته است إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ وَبَشِّرْنَا هُ بِأَسْحَقَ خَبِيرًا مِنْ
الصَّالِحِينَ إِنَّهُمْ سَامِعُونَ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ فَلَوْ لَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ
الْمُسِيئِينَ لَكُنْتَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ویر فضل مخلوقات
تکرار کرده است که گوید وَأَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَبَلَائِكَ
أَمَرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ وَكَلَّمَ اللَّهُ كُفْرًا وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ
وَسَيُفْرِدُكَ مَنْ يُطِيعُ اللَّهَ وَالسَّائِلُونَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ
وَحَسَنَ أَوْلَئِكَ ذِكْرًا فَكَأَذَلِكَ فَضَّلْنَاكَ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ
قوله رضی الله عنه هر چند او بی امامی حاضر و ناظر دارم و هر چند در طریقه نقشبنیه
پیر من عبد الباقی رضی الله عنه است اما تکفل تربیت من الباقی است جل جلاله عم فواله در عزت او

نقل شده
چون در
میان دو چیز
در میان
باشد

کسی را میگویند که مربی ظاهر و حاضر داشته باشد و حضرت بطافت می گویند که من و یسی ام
و مربی حاضر و ناظر دارم یعنی الله و بامر شد طریقت یعنی در مجاز پیر من یعنی مربی من عبدالباقی
است اما تکفل تربیت من در حقیقت الله باقیست بهمین مناسبت حضرت گفته اند که هم مرید
رسول الله ام و هم هم پره او ذکر پیر یارین طور به ادبی نیست زیرا که بمقابله نام باری تعالی است
چنانکه می گویند الله و محمد صلی الله علیه و آله و سلم و محمد صلی الله علیه و آله و سلم
براه اعتبار افتد ام سلسله من رحمانی است که من عبد الرحمن ام چه رب من چنین است مربی
من رحیم الرحمن و معلوم است که او یسی ام و فضلی و مجتبا بودن را جمع یکی است یعنی به
ریاضت این کمالات بر من حاصل است و حکمت برین که بی ریاضت این کمالات حاصل است
این که مربی من اسم رحمن است و مقتضای اسم الرحمن چنین است در باب و صد و هفتاد
از فتوحات مکیه مذکور است که اقطاب صاحبین را اگر چه در دنیا اسما می باشند که بدانند
گروه می شوند مگر پسین حضرت ربوبیت با اسم عبودیت سخی می باشند حتی تعالی جل شانده فرماید
قَامَ عَبْدُ اللَّهِ اِنْ اِسْمَ جَامِعٍ اسْتَمْرَاقُطَابِ اَوْ لِحَاظِ مَقَامَاتِ اَقْطَابِ سَمَا بَاشَدَ كَزَانِ نَدَاوَه
شوند پسین نام موسی عبد الشکور است نام عیسی عبد الماکه اسم مبارک سرور عالم صلی الله علیه و سلم
عبد الله پس برای هر قطب سوا اسم شهر و دنیا و نام جامع که عبد الله است نامی باشد و نام حضرت
مجدد علیه الرحمه عبد الرحمن است مقتضای مقام حضرت مجدد رحمه الله بهمین است قوله صنی
الله علیه و آله و سلم طریقه من طریقه سبحانی است اسم یعنی منسوب بهات باری تعالی بدون کمال اسمی
وصفی و این سبحانی را با سبحانی که حضرت با تیر فرموده مساس نیست آن از سر برآمده و این از
صحو است بدون مزج سکر و معیش صحیح است و ظاهر برای سبحانی یا نسبت است نیا و تکلم چرا
که لفظ طریقه و بعد از راه تریه رفته ام نمی گذارد که یا می تکلم باشد معلوم است که مرشدان
طریقت اطالبان خود تلقین اسمی کرده نبات بخت متوجه میگردد و اندر میگویند بخاطر بیچ صفته
ترسد که بتاثیر صفات در مانده از مقصود اصلی بازماند و بهمین معنی اشارات کرده گفته اند

از اسم و صفت جز ذات اقدس نخواستند و در اینجا تصریح کرده میگویند که سبحانی هر پنج سبحانی -
 بسطامی است سبحانی مرا از سبحانی او مساسی نیست چرا که سبحانی بسطامی از دایره انفس آمده
 است و سبحانی من از برای آفاق و انفس است و یای او یای تشکیم است و در سبحانی من یک
 نسبت است باید دانست که در طالع این طائفه علیه سیر فاق و انفس است که درین ابیه کریمه اشارت
 است سِرُّهُمْ أَيْ تَنَافُ الْأَقَافِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَنَبَّأَ لِقَوْمِهِ أَنَّهُ الْحَقُّ
 و بعضی نهایت اسیر انفس میگویند و سیر فاقی را سیر تطیل میگویند بمعنی بعید که مقصود را از
 برای خود حبستن است و سیر انفس اسیر تدریجی میگویند که بمعنی اقرب است یعنی مقصود را در
 اطراف قلب خود حبستن است و جمعی مقصود را در برای آفاق و انفس می دانند و دلیل طائفه
 اول که الله بکل شیء فی خطی با حاطه ذاتی سیکی فی قائلند و صفات را زائد بر ذات نمیگویند دلاهورا
 غیره میدهند و طائفه که سبحانی گفته هر چند تیز به اراده نمایند البته شائبه از تشبیه است
 و طائفه ثانی میگویند که از پس که ذات او اعلی و اجل است ممکن نیست که سب فیوض بیواسطه
 نماید و حق سبحانه در خارج ذات خود صفات ایجاد نمود که قدیم اند تا کسب فیوض از شیون کرده
 بچگونگی رسانند و الا بشیون ذاتی خود مستغنی از صفات است و این جهت سبحانی این طائفه
 از برای انفس و آفاق است و منزه از تشبیه بلا اشتباه است و از عین صواب آمده است و
 سبحانی طائفه اول از سر چشمه سکر چوین زده قوله رضی الله عنه ارحم الراحمین
 در حق بنده اسباب تربیت را غیر از معذرت نداشته است از اول این مکتوب تا آخر صریحا و
 ضمنا همین مفهوم شده که من مجذوب و اولیسی ام در اصل و وصول که در ظاهر مرا بغیر از احتیاج
 نشد بفضل و کرم خود و اجتناب کرد و این همه از مقتضیات اسم رحمن ارحم الراحمین است که شرف
 العطاء مذکور است مراد انست که به پیغام احتیاج نموده است بزرگان فرموده اند که به پیغام
 دایه است و بچه هنگام فطام که تمامی مدت صناعیت باشد حاجت بحر صغره ندارد و گندک سالک چنان
 بهشت است و در هر شد بقنانی الله و بقا باشد و مستحق شود بمقام شیخ خود برسد سبحانی فطام سیر که احتیاج او از پیغمبر

میشود و بعد از آن آنچه در مجلس استعداده و در بعضی جاهه نظر بر آن آید اینها مریه بی پیغمبر و گفته است اگر در وقت نماز
من که با حق سبحانه باشد تو در میان در آیی سرست از تن جدا کنم پیر از وے این سخن پسندید و در کنار
گرفت منقول است که حضرت خواجہ بزرگ در خدمت پیغمبر و اسیر کلال چون سلوک تمام کردند حضرت
امیر فرمود که آنچه درین راه حاصل کرده بودم بنامشاکردم اما استعدادش با پس بلند افتاده از هر
کجا بوسه طلب بشام شام برسد از ترک و تاجیک طلب نمایند حضرت غوث الثقلین فرمود
الغیب باین معنی اشارت می نماید آنجا که می فرماید فَأَذْأَبْكَ الْمَرْيَدُ حَالَةَ شَيْبَةٍ أَوْ
عَنِ الشَّيْبَةِ وَقَطَعَ عَنْهُ فَتَوَلَّى الْحَقُّ فَيَقْطَعُهُ عَنِ الْخَلْقِ جُمْلَةً فَيَكُونُ الشَّيْخُ
كَالظُّعْرِ وَالْآيَةُ لَا تَرَى ضَاءَ بَعْدَ الْكُوْلَيْنِ بِشرح مکتوب که بفضل الله تعالی موفق شدم اگر
در آن ادنی تا مل بکار رود و واضح میتوان شد که اساس تمامی اعتراضات که دارد کرده میشود
منهم شده بجا که آنوقت ضرورت آن نبود که هر چه قول نقل نموده بجا بیاورد پرداخته شود
مگر احتیاطاً باین متوجه میگردد البته جای شیخ رحمتہ الله علیه اعتراض بر رفع توسط نموده و این از
اعظم اعتراض مقررده چون شیخ خود در تعریف مجذوب سالک برفع توسط قایل است چنانکه مذکور
شود پس هر اعتراض وے بر معترض باید میگردد و ما بوجوب این فوجو ابنا آئند در بعض مقام از جواز
طی کشش نموده شد اگر حضرت معترض کلام خود را بغور ملاحظه میفرمود لب اعتراض بر حضرت مجدد
رحمتہ الله علیه نمی کشود قال سبحان الله وله الغنمة والكبرياء این چه سخنان و این چه کلمات
است و این چه سلطنت مسطوت است این چه خطبه خوانی و ثنا گسری نفس است اقول
اظهار انحراف ربانی را بر خطبه خوانی و ثنا گسری نفس محمول نماید فرمود والا از بی برگان
دین مورث بسو ظن خواهد بود حاشا که ازین سخنان جو شمدیث بنعمتہ الله ترفع و افتخار بر آبناء
روزگار مطمح نظر بوده باشد و در کلام حضرت مجدد رحمتہ الله علیه کلمات نکسار که مذکور نندزاید
بر آن چه توان بود در مکتوب بایندهم از جلد اول میفرماید و هر که در عالم است حتی که کافر و فزنگ
و محمد زندیق از خود بوجود بهتری دارند و بدترین هم این با خود را انگارند انتمی فکیف انا کا برین

باوصف چنین تصریح انتساب این اقوال بر خطبه خوانی و ثنا خوانی و ثنا گستری زیر حضرت
شیخ در رساله ایراد العبارت اخصیته فی قوله الدین النصیحه میفرماید هر چه در آن شبهه بود توقف
در آن لازم اگر قائل و فاعل آن مروی است که امام است و علم و عمل مستقیم است در تقوی و
ورع تاویل و توجیه قول و فعل می باید نمود انتهی پس هر گاه در کلام هیچ محل شبهه نبود نخواهد نمود
بر آن ایراد پیش کردن که جائز خواهد بود و همین است مسلک این مجرود دیگر اکابر که حسب قضا
بتاویل و توجیه مقوله بزرگان پرداخته اند بلکه در بعضی مواضع تفسیر شیطیات هم نموده اند قال
الله اکبر در روشنی شکستگی و خاکساری و ادب و تواضع و کم زردنی نفس است حضرت خواهد مجاز
پارسا رحمة الله علیه رحمة واسعة در آخر رساله قدسیه یا این رباعی وصیت کرده اند رباعی

اندزده حق جمله ادب باید بود	تا جان باقی است در طلب باید بود
در هر دم اگر بنهار دریا به کشی	کم باید کرد و خشک لب باید بود

اقول الحق در روشنی شکستگی و خاکساری است

چند پر سی که بندگی چه بود	بندگی جز فکرتی چه بود
---------------------------	-----------------------

کیست که مثل حضرت مجید و رحمة الله علیه تواضع نموده باشد کیست که مثل حضرت
ایشان راه انکساری و شکستگی طے نموده باشد در مکتوب دو صد و بیست و دوم از جلد
اول فرماید بزرگ فرموده که مرید صادق آنست که مدت بشت سال کاتب ثمال و چیز نیاید
که بروی نویسد و این فقیر فقیر تقصیر بذوق و وجدان مدعی خود می یابد که کاتب بی بین معلوم
نیست که در مدت بشت سال حسنه بیاید که در صحیفه اعمال و درج نماید خدا و نااست بل شانه
که این سخن را بتصنیع و تکلف نمی گوید و ایضا بذوق می یابد که کافر فرنگ از وی بمراتب بهتر

مگر تعریف به لغته الله متناهی شکستگی و خاکساری نیست حضرت فتوح انام رضی الله عنه فرماید
انکنت قبل القبل قطب جملا و تطوف فی الاکوان و الرب هانی و در قصیده می فرماید وفت علی الاخیل جمعا شتر
نور فیتی کان موسی بن عمران و علمت رفرکان عیسی سجد و به کان یحیی الموتی و الرمز سرایانی

مکر خاکساری

است و اگر مآثر از پیرسند از جواب عاجز آید و ایضا بطریق ذوق خود را محاط خطیات
 میداند و مشمول سیات فی انکار و حسنا می که بوجود می آید کاتب شمال خود را
 بکتابت آن حق می بیند و می یابد که کاتب شمال و می همیشه در کار است و
 کاتب یمن او معطل و بی کار و صحت یمن را خالی و سفیدی داند و صحت شمال را معلوم
 سیاه آمیدی غیر بجهت نلکه و دوست آویری غیر منفرت نه اللهم مخفف نلکه اذ تسبح من
 ذنوبی و رحتک امرجی عندی من عسیلی که موافق حال و دست عجا
 کار و بار است فیوض و ارادت الهی جل سلطان که علی الدوام در مدارج کمال تکمیل قایض
 و واردات تالیلین دید و تصور نمی نماید و تقویت این عجیب بینی میفرماید بجای عجب بنقص
 می افزاید و در محل ترفع راه تواضع و فروتنی می کشاید و در آن واحد هم بکمالات و ولایت میسر
 است و هم بهر دید تصور و متصفت هر چند بالا تر میرود پایان تر خود را می بیند بلکه همان بالا تر
 رفتن بسبب پایان تر دیده شده است ظرافت آنرا باور دارند یا نه و اگر سر از معلوم کنند
 باور دارند است

ره این است سعدی که مردان راه به عزت نه کردند در خود نگاه
 مگر شکستگی و تواضع منافی تحدیث بنعمه امدنیت حاشا و کمال و العجب کل العجب که
 برین انگسار هم مدعی التفات نه نماید و زبان لغت کشوده گوید که خود را از کافر بدتر دانسته
 سبحان الله و سجده در بحر المعانی مذکور است چون عاشق را وصال در آید بهر لقب نامزدان
 حضرت آید یعنی معشوق حقیقی اسمهای آن محبوب را مختلف گرداند تا آنکه کافر گویند چون
 آنرا بدین نامها و لقبها خوانند در خاطر عاظم فتور و نفور و نیازی بلکه به عیش ابد در
 خداوند است و تو وسیع تر است از گنایان من و رحمت تو بسیار امید دارد و نزد از عمل من که تصانیف حضرت
 غوث صمدانی رحمه الله علیه از تحدیث بنعمه الله مال است چند شعر درین مقام مکرر میشود
 انا الواصف الموصوف علم الطريقة ملک بلاد مصر شرفه و ان شئت افنت الانام بطی ۱۲

کتاب
تذکره
شجره
توکل

قص و راس و ذوق گیری که لیس صادق فی حبه من یکنکذک علی ضربیه
یعنی نیست در حب او کسی صادق که در زخم های اولدت نه گیر داشته نقل است
که مریدی از مریدان شقیق بنی قدس اسد روحه اتفاق سفر حج افتاد و از شقیق رخصت
طلبید شقیق گفت یرو بخدا سپردم اما چون در بسطام بزی باید که بیای بوس سلطان العارفین یا زید
مشرف گردی ازین او را دعا برسانی چون مرید به بسطام رسید بیای بوس ابو زید مشرف
شد پرسید تو کیستی و از کجا آمدی او گفت من مریدی ام از مریدان شقیق بنی به نیت حج میروم
پرسید که پیرو چه کاری کنی او گفت پیرو من مقام توکل درست می کند و پای توکل بجای
رسانیده است که می گوید که اگر آسمان همه زمین گردد و روی زمین همه سنگستان شود
نه از آسمان چیزی بار دونه از زمین چیزی روید و جمله خلائق عیال و اطفال من باشند
من از توکل خود نگر دم سلطان العارفین گفت انیست صعب کافری و این است مشرکی
اگر ابو زید کلامی باشد در مقام آن مشرک نه داور از من بگویی که از پیر و نمان خداوند تعالی
را چرامی آریابی اگر ترابناست حاجت افتد از منجنس خود بخواه و بخور تا از شومی توان شهر
و آن ولایت خراب نه گردد اینجا صاحب سبع سنبل^{۹۳} گوید پای توکل شقیق قدس سره که در دم
و فهم خلائق بنی گنجه عارفی همچو ابو زید باید که بران توکل حج کند و گرنه کراسد و کرامت

۹۴ نیست صادق در محبت دے هر که لذت نگرفت بر ضرب دے ملا خدا را بطریق ابوعلی شقیق یگانه وقت بود
و شیخ زمان و در زهد و عبادت قدمی راسخ داشت و همه عمر در توکل رفت و انواع علوم کامل بود و تصانیف بسیار داشت
استاد حاتم اصم بود و طریقت انابراهم گرفت و با بسیار مشایخ صحبت داشت و یکبار از حضرت صد استادا شاگردی کرد
شهادت ایشان در سنه ۹۳ هجری بوده قبل ایشان در قتلان بوده است ۱۲۰۰ از تصانیف مشهوره میر عبد الواحد بلگرامی
است مخفی حکایات و مسائل تصوف میر عبد الواحد مرید شاه صفی الدین بود و بنحو مستخرج حسین سکندر تعلیم یافت
اکبر بادشاه دیر بسیار احترام دے که شرح تریه الارواح خلائق هندی شرح قصه چار بار و چهل شهرات شرح مصطلحات دیوان
حافظ و رسائل مرصوف و مراد از نواد تصانیف وی شرح کافی است که بطور حقایق تا بحث غیر منصف نگاشته در این مقام

که درین چنین توکل سخن گوید

منزل عشقت مکانی دیگر است	مرو این ره را نشانی دیگر است
عقل که داند که این روضه کجا است	این حکایت را بیانی دیگر است
بر سر بازار صرافان عشق	زیر پرده راز دکانی دیگر است
معرفت در جبهه و دستا نیست	و آن عزیزان را نشانی دیگر است

کَلَّمَ قَالَ وَقَالَ بَعْضُ الْعُرَفَاءِ حَقِيقَةُ الطَّرِيقِ أَنْ تَكُونَ مُفْلِسًا أَبَدًا
وَأَنْ تَكُونَ طَائِلًا لِلدَّعْوَى وَمَتَى ظَنَنْتَ أَنَّكَ وَصَلْتَ مَا وَصَلْتَ وَمَتَى ظَنَنْتَ
أَنَّكَ ظَفَرْتَ مَا ظَفَرْتَ وَمَتَى ظَنَنْتَ أَنَّكَ حَصَلَ لَكَ حَالُ
الْحَالِ لَكَ حَالُ سَالِكِ الْإِسْلَامِ وَحُجُوبِ الْإِسْلَامِ وَحُجُوبِ الْإِسْلَامِ وَحُجُوبِ الْإِسْلَامِ

نمندی از اوایل آن طریق اختصار ایرادی رود الکنه لفظ ای کلمه التوحید ملفوظه علی التنا و ملحوظه لقلوبنا و ملحوظه لقلوبنا
یعنی کلمه توحید در مرتبه اقرار بر زبان های ملفوظه است و در مرتبه تصدیق در دلهای ملفوظه است و در مرتبه اعمال احوال
باطن باطن چنان ملفوظه است که برین موی فوق شوق بالان ملفوظه است مصنف هم گفتند که مرتبه اقرار کرد و دو معطوف مجزئ
و گفته است بجا که حکم کردن بر اسلام و سبج بیان تکالیف شرعی منوط و مربوط بر مرتبه اقرار است و قرینه حذف هموم از عبارت
مصنف است که می گوید وضع لفظی مقرر نهاده شده است یعنی لازم گردانیده شده و اول که توحید بر زبان و لایحه و کلامی که فرموده است از
کفر و نفاق و افراد از معای فلا فرد من الکفر مرتبه الافراد و الافراد من النفاق فی مرتبه التصدیق و الافراد من المعای فی مرتبه الاحوال این من
لقی به تعالی و افراد از معای حسنات و فی هم و ان کلمه توحید نوع است که هم چه اقرار و تصدیق لفظ هم توحید و توحید را دست و فعل دوم است
و عمل او و آن در احوال است و حرم و حرم توحید و این تمحیلی است که انما مستعدا و انسانی بطرف و از علامات این هر دو توحید که پیش از این
بی کیفیت است علامه است و موقوفه من علامات اسم و فعل که اگر از متعلات تجاوز بود وفات شایع شیعه سیوم ماه رمضان شمس الحاق افتاد
مزارش در بلگرام و مرتبه است میعلی بلگرامی از اولاد او و در ۵۰ سالگی از مریدان سلطان احمدین بود و در آن مرقی بر میان گنجی بکوشش
می کنند گاه و شباش ۲۰۰ بعضی فاعل گویند که حقیقت طریق است تو را هم فاعل باشی و بجا مقام علی گاه گمان پس تو کی می نویسی به گاه
ضیال فیروز سندی در دیباچه تو منتقد گشت فیروز سندی گویدی و گاه تصور نمودی که ترا حال حاصل شد ترا حالی نیست ۱۲

اقول این کلام فی حد ذاته صحیح است مگر از آن الزامی صادر نمی شود فلما یصح التقریب زیر آنکه
محصل مرام همین است که طالب را لازم است که مدام در عجز و افتقار و فقر و انکسار بوده باشد
و همیشه استعداد در تبه اعلی و درجه ارفع نموده باشد و خود را واصل بنیاد و وظائف است که
این معنی منافی بتحدیث لغت نیست که او واجب است **قال** تعلم بعضی اقطاب فخر و سیاحت
بر اهل زمان خود بوقوع آمده است و از مقام و از مرتبه خود خیز داده اند گویند که آن بام پروردگار
است نه بطریق تکبر و نفسانیت شاید که در اینجا نیز ازین قبیل خواهد بود و اسد علم اقول
فی الواقع آنچه بعضی اقطاب حضرت می بردند اسد علیه نیز فخر و سیاحت نموده از مقام خود خیزد
اند نه بطریق کبر و نفسانیت چنانچه حاجا بجا در مکاتیب شریف فرموده اند که بافتن این جامه امر
کردند و نیز فرموده اند ۵

در پس آن نسبت طوطی هفتم داشته اند
و نیز گفته مقصود از این گفتگو اظهار نعمت حق است بجهان و ترغیب طالبان این طریقت
تفصیل خود بر دیگران این سخن قال اما ان نسبت باقران و شتر کا گفته اند نه نسبت بخر
سید کائنات علیه افضل الصلوة و اکمل التحیات اقول این کلام از پایه اعتبار ساقط است
اما اولاً پس نقص تفصیلی آن است که من این را تسلیم نمی کنم چنانچه حضرات عظمی اندک هم
چنانکه نسبت باقران و اخوان خود گفته اند همچنان نسبت با نبیاء و عموما و نسبت بسید انبیاء
فصوصاً علی جمیعهم فضل الصلوة و اکمل التحیات شیخ محی الدین بن عربی بر خیز ثانی از فتوحات
مکیه ناقل است لقد حدثني أبو ليلى التمارشي أخذني رجليه الله عن
السيد بشير من ساداتنا باب الزجر عن إقامتهم عبد القادر
أنه قال معاشر الدينیاء أو تبتهم اللقب أو تبتنا ما لم توتوا فامّا

۱۳ حضرت غوث الانام فرماید: شربت بکاسات العظم مسالفة بهما تغتشت روحی جسمی بھنجی: و قدرت انالسا فی لمن کان خافہ
ادب علیہم کرۃ بعد کرۃ ۱۴ حضرت غوث الانام فرماید: علی الدرۃ البیضاء کان اجتماعنا: و فی قایا فوسیدین اجتماع الاحمہ ۱۵

تقریر صفحہ (۸۱)

نیز بزرگواران

۱۔ جلیانی رحمہ اللہ
 ۲۔ سردار یار
 ۳۔ سہیل
 ۴۔ حبیب خان
 ۵۔ نقیب خان
 ۶۔ شہزادہ سید محمد
 ۷۔ ماراجی
 ۸۔ شہزادہ
 ۹۔ حاصل
 ۱۰۔ نیست

قَوْلُهُ أَوْتَيْنَاهُمُ الْقُبَّ أَيَّ حَجَرٍ عَلَيْنَا إِطْلَاقُ لَقَبِ النَّبِيِّ وَإِنْ
كَانَتْ السُّبُوءَةُ الْعَامَّةُ سَائِرِيهَا فِي أَكْبَارِ الرِّجَالِ وَأَمَّا قَوْلُهُ
وَأَوْتَيْنَا مَا لَمْ تَوْتُوا هُوَ مَعْنَى قَوْلِ الْخَضِرِ الَّذِي شَهِدَ اللَّهُ لَهُ
بَعْدَ الْإِسَاءَةِ وَتَقَدَّمَ فِي الْعِلْمِ وَاتَّقَبَ الْكَلِمَةُ الْمُصْطَلَقُ الْمُقَرَّبُ مُوسَى
عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي طَلَبِهِ مَعَ الْعُلَمَاءِ بِأَنَّ الْعُلَمَاءَ يَرَوْنَ أَنَّ مُوسَى
أَفْضَلُ مِنَ الْخَضِرِ فَقَالَ لَهُ يَا مُوسَى أَنَا عَلَى عِلْمٍ عَلَيْهِ اللَّهُ
لَا تَقْلُسُهُ أَنْتَ فَهَذَا عَيْنُ مَعْنَى قَوْلِهِ أَوْتَيْنَا مَا لَمْ
تَوْتُوا فِي حَالِهِ وَنِزْدِ فَتَوَاتٍ مِ طَرِزٍ وَكَانَ عَبْدُ الْقَادِرِ الْجَلِيلُ شَيْخٌ
عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَالْأَوْلِيَاءِ بِصُورَةِ حَقِّ دَرَجَتِ عِبَارَتِ لَفْظِ أَنْبِيَاءِ كَمَا شَال
أَسْتِ مَرْبِ وَرَسُولٍ رَاحِلِ مَوْذِي أَسْتِ وَنِزْدِ فَتَوَاتٍ نَدْوَرِ اسْتِ وَنِزْدِ
مَنْ يَتَلَبَّ عَلَيْهِ الشُّطْحَاتُ بِأَحَقِّ كَعَبْدِ الْقَادِرِ فَيُطَوِّسُ
الْعُلُوَّ عَلَى أَمْثَالِهِ وَأَشْكَالِهِ وَعَلَى مَنْ هُوَ عَلَى مِنْهُ فِي مَقَامِهِ صَحَابَهُ وَأَنْبِيَاءُ
أَسْتِ عَمُّوهُ قَانَسْ مَقَامَ عَلَى بُوْدَةِ أَسْتِ حَضَرَتْ غَوْثُ أَسْتِ نَحْبِ بِسَبَبِ حَضَرَتْ سِيدِ كَانَسْ مَقَامِ
أَسْتِ مَقَامِ رَاقِنِ شَوَارِ اسْتِ دَرَجَتِ مَقَامِ شِعَارِ قَصِيدَةِ الْتَقَامِ مِ وَدِجِصْ دَعْوَى كَرْدَةِ أَسْتِ

بقایا صفحہ ۱۸۰ یعنی ملا القتب نبی عطا شدہ اگرچہ نبوت عامہ در اکابر اولیاء اسد ساری است فاما
عدالت و تقدیم علی خضر علیہ السلام از شہادت عالم شہادت پیدا است موسی علیہ السلام را حکم شد تا ملاقات
حضرت خضر علیہ السلام کنند با آنکہ نزد علمائے حضرت موسی علیہ السلام افضل بود از حضرت خضر علیہ السلام
با حضرت موسی علیہ السلام خطاب کردہ گفت کہ مرا علیہ است کہ از آسند تقاسم بمن تعلیم فرمودہ و این علم شمارا
حاصل نیست ۱۵ شیخ عبدالقادر جیلانی رضی اللہ عنہ بر انبسیار و اولیاء شیعہ می کرد بصورت حق ۱۲ ۱۵
بر بعضی ارباب ولایت شیعہ غالب آید چنانکہ عبدالقادر رضی اللہ عنہ تقاسم عنہ کہ علوی فرمود بر امثال خود و کسانیکہ در
درجہ و مقام از وہ بالاتر بودہ اند ۱۲

که آن بروایات متواتره صحیحه ثابت شده است

<p>انا آخر المبعوث فی سرمدیه یکنون سرمد قبل النبوة و سری فی الاکوان من قبل نشائی اتی الاذن حتى تقر فون حقیقه</p>	<p>انا اول المکنون فی علم خالق انا کنت فی العلیاء و نور محمدی نعم نشائی فی احب من قبل آدم و ما قلت هذا القول فخر ادا غا</p>
<p>ازین ظاهر است که حضرت غوث انام باذن باری تعالی افشار این سری فرماید که حضرت ایشان در علم خالق اول مکنون بودند و آخر مبعوث و هنوز نور محمدی در سر بود که حضرت ایشان در علیا بودند و در حب نشاء حضرت ایشان قبل آدم بود و قبل نشاء و کسرس و اکوان بود پس ای برادر این را بحشم الصاف بنگر که از کجابه کجای رسد و با وصف این قلم لال انکار چگونه روا بود و کس همچنین تبری لایق تصدیق باشد</p>	
<p>چند پر چین کنی ابرو ستم اغا کنی</p>	<p>خنده زن که گره از دل بابا کنی</p>
<p>امام شعرانی در لوائح الانوار فی طبقات الاخیار از حضرت بایزید بسطامی علیه الرحمة نقل می کند أَنَّهُ قَالَ مَحْضَتْ جُحْرًا وَقَفَّ الْأَبْنِيَاءُ بِسَاحِلِهِ دَرِينِ عِدَّتِ نیز لفظ انبیاء مذکور است که جمع بنی است و از حضرت بایزید بسطامی علیه السلام نقل می آید لَوَاءِ مُحَمَّدٍ أَشْتَهَارُ تَامَ دَارُ دَوَانِ تَرْفَعُ خَاصُ نَسَبِ جُحْرَتِ رَسَالَتِهِ پناهی است چهل و نه اسم علیه باعلان اسم مبارکش صلی الله علیه وسلم و کلمات حضرت غوث انام رحمة الله علیه نسبت به انبیاء و اولی العزم و غیر اولی العزم مشهورند و بعضی فضلا آنرا موی بروایات متواتره صحیحه مدعی بوده اند چندان شعار به طور انوفج تحریر می شود تا بر همین قیاس فرمایند</p>	
<p>و ما اجتمع الاثنان الماسی سیرکتی بکارا و طوفانا سکه سکه سکه قدرتی واسکنه القرووسن سن سن سن</p>	<p>انا کنت مع یعقوب فی خزان یوسف انا کنت مع نوح بما شهده الوری انا کنت مع ادریس لما ارتقى العلی</p>

<p>انا كنت في روى الذبيح فداؤه انا كنت مع ايوب في زميل السيل انا كنت مع عيسى في المهد ناطقاً</p>	<p>وما انزل الكليش الابنقو سته وما شفيت بلواه الابنقو سته واعطى داود حلاوة نعمته</p>
<p>ازین کلام حضرت غوث انام رضی اللہ عنہ ترجیح و تفضیل سے بر حضرت یعقوب و یوسف و نوح و ادیس و ابراهیم و ایوب و عیسی و داود علی نبینا وعلیہم الصلوٰۃ والسلام لازم می آید پس انچه معتض انکار تمام فرموده بنی است بر عدم نتیج کلام حضرت صوفیه اما ثانیاً پس بر تقدیر تسلیم می گویم که حضرت مجدد رحمتہ اللہ علیہ سب از اظہار اقواض و تحذیر بنعمتہ اللہ جائے پس نسبت امثال اقران خود ترفع نہ نموده با کابر انبیاء اللہ صلوات علیہم و اولیاء اللہ رضی اللہ عنہم چه رسد بلکه ہر گاہ حضرت مجدد رحمتہ اللہ علیہ مدار مدارج علیا و سدا مراتب کبری را بر متابعت حضرت خیر الوہی علیہ صلوٰۃ الملک العلی جابجا اظہار فرمودہ تا آنکہ اگر نیک نگارستہ شود در مکتوب شریف تألیدی کہ در حکم متابعت مذکور است ہم پائیان ذکر می دیگر نیست پس انتساب ترفع خانہ الفضل را سو خطن است اگر این ہمیشہ را کہ بعد از مختلفہ در مقامات عدیدہ اندراج یافته بطور استقصا انتخاب نموده درین مقام بزنگار ہم موجب طنب خواهد بود و چندا چند مقام با نشان میدہم در مکتوب چہل و چہارم از جلد اول می فرماید چون ان سرور محبوب بالعالملین است متابعان او بواسطہ متابعت بمرتبہ محبوبیت می رسند چہ موجب ہر کہ از شائکل اخلاق محبوب خود می بیند آنکس را محبوب خود میدارد و مخالفان را از رنجاقیاس باید کرد</p>	
<p>محمد عربی کابروی ہر دو سر است</p>	<p>اسیکہ خاک درش نیست خاک سرو</p>
<p>در مکتوب صدور و از دہم از جلد اول می فرماید احوال و مواجیب کہ فی تحقیق بحقیقت متقدرا این فرقہ ناجیہ میسر شود خبر استدلج هیچ نمیدانیم و خبر خرابی پیچ کنی انکاریم باین دولت اتباع فرقہ ناجیہ ہر چہ ببندہ منت می داریم و شکر بجای آریم اگر ہمین را بدہند و پیچ از</p>	

احوال و مواجبه دهند با کرامت در احیای ایمان منتهی در مکتوب صد و چهاردهم از جلد اول
میفرماید زره این متابعت مرضیه از جمیع تلذذات دنیاوی و نعمات اخروی بجز آب بهتر
است نسخ در مکتوب صد و پانزدهم از جلد اول که بلامعا حق و دلووی صد و ریافته در باب قطع
هفت گام می فرماید کُلِّ ذَلِكَ مَنْوُوطٌ بِمُتَابَعَةِ سَيِّدِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ عَلَيْهِ
مِنَ الصَّلَاةِ أَكْمَلُهَا وَمِنْ التَّحِيَّاتِ أَقْضَىٰ لَهَا وَدَر مکتوب
شصت و پنجم از جلد اول درین باب بطی فرموده همچنان در مکتوب صد و شصت و ششم و مکتوب
صد و نود و یکم و صد و نود و دوم و غیره از جلد اول و دیگر جلد ها از حکم متابعت آلا مال است
در مکتوب هفتاد و هشتم از جلد اول میفرماید که وصول باین نعمت عظمی وابسته باتباع سید
اولین و آخرین است علیه و علی آله من الصلوات افضلها و من التسلیمات اکملها تا تمام خود را در
شریعت گم نه سازد و به مثال ادا و استقامت از نواهی تعجلی نه گردد و بوی ازین دولت بشارت
او رسد با وجود مخالفت شریعت اگر چه برابر بر سر می باشد اگر بالفرض احوال و مواجبه دست
دهد داخل استدراج است اخرا و راسوا خواهند ساخت خلاصی بے اتباع محبوب البتین
علیه و علی آله من الصلوات افضلها و من التسلیمات اکملها ممکن نیست درویشانی که قدم راج
در شریعت دارند و از عالم حقیقت نیک شناسانند از ایشان هسته باید طلب نمود و مدی
باید جست تا عنایت حق سبحانه اندر پیچیده ایشان ظاهر شده تمام بجانب قدس خود تقالی
جذب نماید و مخالفت را در روی گنجایش نماند تا سر مو را به مخالفت شریعت کشاده است
محل خطر است تمام بسبیل مخالفت را باید مسدود ساخت

این مکتوب
است
بابت
رسول
صلوات
علیه و آله
۱۲

محال است بعدی که راه صفا	توان رفت جز در پیر مصطفی
صلوة امد و سلامه علیه و علی آله منتهی مختصرا و در کتاب سید و معادین الفاظ نگاشته اند ولی هر کمال می یابد و هر درجه که می رسد لطیف متابعت بنی خود است علیه الصلوة و السلام حصول آن کمال بواسطه متابعت آن بنی است نتیجه ایست از انتخاب اتباع سنت او	

آنچه در تیز در جهان کتاب فرموده اند خط و افراز طریق صوفیه بلکه از ملت
 اسلام کسے راست که فطرت تقلید و جبلت متابعت و رویے بیشتر است مدار
 کار اینجا بر تقلید است و مناظر امر و بدین موطن بر متابعت تقلید انبیا
 علیهم الصلوٰۃ والسلام بدرجات غلیا میرساند و متابعت اصفا با معارج غلطی می برد
 اخ و در رساله معارف لدنیہ بدین خط ارشاد فرموده و عجب است از بعضی درویشان
 خام نام تمام که کشف خیال خود را اعتبار نموده با نکار و مخالفت این شریعت با هر اقدام می
 نمایند اخ پس با وصف چنین تحریرات و تصریحات چگونه از حضرت ایشان فخر و سبابت
 خصوص نسبت بحضرت سید کائنات علیه الصلوٰۃ والسلام باور پیدا شده شود قال
 و بعضی از کبرائے مشایخ گفته اند اَنَا مَا زِلْنَا فِي الْاَمْرِ سَقُوْا لَهِ اللّٰهِ
 و حضرت غوث الثقلین رضی اللہ عنہ فرموده اند کَلِّسَ عَلَيَّ مِمَّنَّةُ الْاَلَلِیِّ وَلَیْسَ سَقُوْا لَهِ
 این درست است اقول حسب مذاق حضرت معترف رحمة اللہ علیہ چگونه درست باشد انکار
 نعمت پیران طریقت و الله و صحابه کرام رضوان اللہ علیہم اجمعین لازم بتین این کلام است و حکما
 در مکاتیب و رسائل حضرت مجدد رضی اللہ عنہ انکار نعمت آن حضرات اندراج نیافته فشان
 بینما حضرت مجدد رضی اللہ عنہ در رساله سید و مفاد می فرماید مرید هر کسے را کسی باید از
 تقلید پیروی خود می یابد خطا و پیروی از صواب مرید است آنچه و نیز در جهان کتاب مذکور است که
 اعتقاد مرید با فضیلت پیرو کلیت او از ثمرات محبت است از نتایج مناسبت که سبب
 افاده و استقامت است اخ قال اما آنکه گویند در قرب و وصول بالمقام رسیدہ ام کہ هیچکس
 واسطه نیست هیچ کس را دخلی نہ رسول و نه غیر وی را اگر واسطه بودند در وقت سلوک بودند
 حالاکہ سلوک تمام شد و قرب در گاہ حاصل گشت و وصول بوصول پیوست هیچکس واسطه نیست
 ۱۲ مرامت رسول اللہ پروردہ ۱۲ ۱۳ بر صورت محبت اللہ و رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوده است
 حضرت غوث صغانی فرماید سه فن فی رجال اللہ نال مکناسنی ۴ و جدی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فی

از انشا باین اسم بکس واسطه نیست

رفع توسط و وسائط بسبب حصول این کمالات نبوت و اعصفا است که به فضل و محبوبیت
الهی از کمال متابعت رسول الله صلی الله علیه و سلم بآن امتیاز یافتند در مکتوب و لبست و یکم
از جلد ثالث می فرماید که ساده لوحی از این عدم توسط که در طریقه حذیه و غیرها گفته شده متغنا
از بعثت خیر البشیر صلی الله علیه و سلم اگر چه نسبت به بعضی بود تو هم نکنند و عدم سبب احتیاج
بمتابعت و تبعیت او گمان نبرد که آن کفر و احماد و زندقه و انکار است از شریعت حق او
صلی الله علیه و سلم که همه پس می داورند و به توسط او کمال اخذ نمی نمایند چه هرگاه وجودشان
به توسط وجود او صورت نه بندد و کمالات دیگر خود تابع وجود او باشد توسط او چه صورت دارند و به
محبوب با اهلین چنین می باید صلی الله علیه و سلم که شفع صحیح و امام صحیح به یقین پیوسته که هیچ از
دقایق راه و پیچ معرفت از معارف این قوم به توسط او و به متابعت او صلی الله علیه و سلم نیست
نسبت و منتهی را در رنگ بتدی و متوسط فیوض و برکات این راه به تبعیت و طفیل حاصل نیست

و اتحاد است با کسی از اسما و الهی معنی ندارد بلکه بیشتر اطلاق ولایت در اصطلاح ایشان
 بر حقیقت عارف است که عبارت است از مبدء و تئیین او و هیچ اشیائی که از ان گمان نکنند زیرا که
 خود در مکتوبات و رسائل سعادت او ابسته باتباع شریعت داشته اند و هر از ان نفی تعین
 نا نگاری بلکه مراد نفی حیولیت حقیقت اوست و در میان ذات تعالی و تقدس میان ایشان
 چنانچه خود در مکتوب حدود و بست و یکم از جلد ثالث التقریر بیان کرده اند باین عبارت مخدوما
 وصول فیوض سبائك توسط و حیولیت خیر البشر علیه و علیهم السلام و السلام تا زمانه
 است که حقیقت آن سالک محمدی المشرقی است حقیقت محمدی منطبق نگشته است و
 بآن متحد نشده است چون کمال اتباع بلکه بعضی تفعل و مقامات عروج این حقیقت را بآن
 حقیقت اتحادی حاصل شد توسط بر خاست چه توسط و حیولیت و در ثبات است و
 اشارت بدین معنی نموده است عارف جامی قدس سره در شرح فصوص در بیان قول شیخ
 تَجَلَّى الذَّاتُ لَا يَكُونُ إِلَّا بِصُورَةٍ وَ الْفَيْضُ لَهُ مَعْنَى نُومِدٍ وَ هَذَا لَعَلَّ
 دَرَجاتِ التَّجَلِّيَاتِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَيْنُكَ عَيْنَ الْأَعْيَانِ الثَّابِتَةِ
 كُلُّهَا إِلَى أَنْ قَالَ فَتَعَيَّنَ الْحَقُّ لَكَ كَفَيْهِ فِي نَفْسِهِ چنان عبارت عروج
 ولایت بران دارد که از تجلی ذات بی پرده و خصوصیات سالک بهره دیگر و در واسطه
 در میان ذات او تعالی نماید و کذلک عبارتیکه بی ازین تحقیق آورده است قَالَ فَأَعْلَى
 دَرَجاتِ شَهْوَدَاتِ الْحَقِّ هُوَ مَا يَكُونُ بَعْدَ تَحْقِيقِ يَعْنِي الثَّابِتَةِ
 فَإِذَا تَحَقَّقَتْ أَنْتَ بِعَيْنِكَ الثَّابِتَةِ هُنَّ أَنْتَ عَيْنُكَ الثَّابِتَةِ

سلا در کشف المحجوب از ابوسعید فضل الدین محمد بن سنان است و الله و ت قیام القلب مع اسرار الهی
 تعالی قیام دل بود با حق بیه واسطه ۱۲ پس از علی درجات تو شهود است باین است که بعد تحقق تو بعین
 ثابت تو گردد چون بعین ثابت خود در توحیدی ثابت تو است و توحیدی ثابت تو است و توحیدی ثابت تو است
 خواهی چه که نفس خود را می بینی و نفس خود را بصورت حق بینی ۱۳

مِنْ غَيْرِ امْتِيَانٍ وَرَأَيْتَ الْحَقَّ كَمَا تَرَى نَفْسَهُ فِيكَ وَرَأَيْتَ نَفْسَكَ
صَوْنَةً فِي الْحَقِّ وَصَرِيحًا تَرَاوَانِ اسْتِخْفِیْهِمْ عَارِفِ جَامِیْ دَرْ خُطْبَةِ شَرْحِ فُصُوصِ مِیْ نَوَیْدِ
اَعْلَمَنَّ اَنَّ الْحُكْمَةَ الْفَائِضَةَ مِنَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ عَلٰی قُلُوبِ مُكْمِلِ عِبَادَةٍ وَخُلَاصِ عَبْدِهِ
اَنْوَاعٍ مِنْهَا مَا يَفِيضُ عَلَيْهِمْ بِوَاسِطَةِ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ بِالْفَاظِ وَعِبَارَاتِ
مُحْفَظَةٍ عَنِ التَّغْيِيرِ وَالتَّبْدِيلِ وَهُوَ الْقُرْآنُ وَمِنْهَا مَا يَفِيضُ عَلَيْهِمْ
بِوَاسِطَةِ اَوْفِيَاءٍ وَاسِطَةٍ وَمِنْ هَذَا الْقَبِيلِ الْحَدِيثُ الْقُدْسِيُّ
وَهَذَا النَّوعُ لَيْسَ مَخْصُوصًا بِالْاَنْبِيَاءِ بَلْ يَحْمِلُهُمُ الْاَوْلِيَاءُ وَصَالِحِي
الْمُؤْمِنِينَ وَفِي مَنْبَعِ الْكَمَالَاتِ حَكِي الْأُمَامُ الشُّعْرَانِ عَنْ بَعْضِ
الْعَارِفِينَ اَنَّهُ كَانَ يَقُولُ اَنَّ الرَّجُلَ لَا يَكْمُلُ عِنْدِي فِي مَقَامِ الْعِلْمِ
حَتَّى يَكُونُ عَلَيْهِ عِلْمُهُ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى عَزَّ وَجَلَّ يَدًا وَاسِطَةً اِلَى اَنَّهُ
قَالَ كَمَا اخَذَهُ الْخَضِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَفِيهِ اِيْقِنَاعٌ بَعْضُهُمْ
اَنَّهُ كَانَ يَقُولُ اِذَا كَمَلَ الْعَارِفُ فِي مَقَامِ الْعِرْفَانِ اَوْرَثَهُ اللَّهُ
تَعَالَى عِلْمًا يَدًا وَاسِطَةً وَقَالَ الشَّيْخُ فِي الْفَتْوَحَاتِ الْمَكِّيَّةِ
فِي بَيَانِ اَحْوَالِ الْاَقْطَابِ اَشْنَى عَشَرَ وَاَمَّا الْقُطْبُ الثَّانِي عَشَرَ

۱۱ بدانکہ حکمت از حق تعالی بر قلوب کاملین باقسام مختلفه فایض می شود بعضی بواسطه فرشته مقربین
نازل می شود و بعضی بواسطه اولیاء و صالحین را عام باشد در منبع الکمالات مذکور است کہ شُعْرَانِ
حدیث قدسی قسم مخصوص بانبیاء و انبیست بلکه اولیاء و صالحین را عام باشد در منبع الکمالات مذکور است کہ شُعْرَانِ
از بعضی عارفین حکایت کرده کہ منے گفت کہ مرد در مقام علم نزد ما هرگز کامل منے شود تا آنکہ علم و سے از اسد تعالی بلا
واسطه نباشد و در این است کہ بعضی از عرفا گویند کہ هر گاه عارف در مقام عرفان کامل شود اسد تعالی
اورا علم بلا واسطه عطا سازد و شیخ در فتوحات در بیان احوال اقطاب نگاشته کہ قطب و از دهم بر قدم
می باشد و تمامی علوم و سے علوم الهیه است کہ حاصل نکرده آنرا اگر اسد تعالی سے ۱۲

عشر فهو على قدم شعيب عم الى ان قال وكل اصناف هذا
العلوم عندك علوم الهيئة ما اخذها الا عن الله سبحانه
وورع صا والعبادى نوسيدنا تجلى على مشعر ظهور حقائق علوم است بنى واسطه وعلم ادم
الاسماء كلها واما من لدننا علمناك وانما بالانقل كدريم از بعض كه حضرت مقام آنه انسان
باين تحقيق ناظرى تواند شد يعنى حضرت مقام اسك سالکان بن بن مقام سنده اصل بسطه فيكون ندرنا چ حضرت عليه السلام
ميگرفت وان را وراثت خضرى خوانند و شكست كه وراثت مقام است و نرديك بيان
توضيح شيخ شعراني از شيخ ابى الموابه شب ذنى نقل كرده است از اين عبارات منقوله صريحاً او دلالت
اخذ فيوض بلا واسطه از اصل مفهوم ميشود بايد داشت كه در كلام محققان صوفيه وصول به
ذات ذاتى واقع شده است از اوصل عريانى نامند سلكه كه سيل و در تفصيل احكام صفات
افتاد چون كلمات الهى اتعالت تقاوتيست اين سيرة اورا هم پايان نياست
نه حسنش غايته دارد نه سعير اسخى با بيان | بغير داشته مستقى و دريا همچنان باقى به
اما سلك رشيدى محمدى المشرب بواسطه حى انى و تقطشى كه از ان ناشيست **قُلِ اللَّهُ**
ثُمَّ ذَكِّمُكُمُ الْكُفْيَانَ وَبُيُوتِ الْكُفْيَانَ استان قدس ميگرد و دوزبان حاش بدین ترانه مترم
ذات من نیست خرد محبت ذات | ذات بر من زده است اده صفات
صفات بابر اتعالت هر چند از ذات جلالى متصور نیست ليكن والذات تعالى بدان در سنه
آويند و از صفات جز ذات نمى خواهد پس بدین حالت پذيرى است كه حائل حاجب ميان
اين عارف و ذات شكافى مانده هر گاه صفات واجبى تعاليت تقدست كه نزد علماء اهل حق شكاف
اصد تعالى هم همچنين نزد حضرت ايشان موجود اند بوجودنايد بر ذات تعالى حائل نياستند
حقائق ممكنات كه از صفات اعتباريه اند اگر حائل نياستند جز حائل استبعاد بود از حيز المعانى نقل
است كه فردا از تجلى ذات ديكى بهره مند ميشوند حضرت خواجه احرار در فقرات مى نويسند
چون دل از فراغت غير حق سبحانه ازا شد الوهيت ديگرى از پيش بصيرت ادبر خاست

چون
حرف
نمى
است
چون
در
نمى
حرف

در بیان مقام شهود تجلیات صفات حق سبحانه از شهود اوصاف خود و غیر خود نبات یافته از تجلی ذات
از پیش پرده تجلی صفات بهره مند شود رسیدن باین دولت که بشهود انگشتان ذات از تفصیل
اسماء و صفات فاضله غیر ذات شهود او نشود بسیار متعذر است مگر کسی که از ذات و صفات
خود نیست شده باشد و تجلیات با خاص که تعبیر از ان بوجود موهوب صفات کرده اند مشرب
شده باشد انتهی در رتبات می آرد که حضرت خواجہ اعجاز فرموده اند که معنی لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
پیش بعضی که اسم ذات است من حیث هی آن تواند بود که نیت اله که عبارت است از مرتبه
الوہیت یعنی ذات مع صفات لا اله الا الله یعنی ذات بحث معطوف الکل شیخ عبدالحکیم جمیلی قدس سره
در کتاب مناظر الہیہ می نویسد التَّسْبِيحُ وَنُورُ فِي اللَّهِ هُمُ الْآخِرُ وَالْوَصْلُوتُ
إِلَى اللَّهِ تَعَالَى يَجُوزُ فِيهِ كَذِبٌ ذَاتِيَّةٌ تَأْخُذُ هُمْ بِحُكْمِ الضَّرِّ وَرَأَى إِلَى
قَطْعِ أَفْلَاحٍ كُلِّ صِفَةٍ ذَاتِيَّةٍ أَوْ اسْمِيَّةٍ أَوْ فِعْلِيَّةٍ فَيَسْتَوْفُونَ مَنَادِلَ
كُلِّ بَرَجٍ مِنْ أَبْرَاجِ مُقْتَضِيَاتٍ فَلِكُلِّ الصِّفَةِ بِالذَّوْقِ الْعَالِيِ
آنچه گفته شد از صوفیہ وجودیہ منقول است همین است که عارف اصبر برتر از مرتبه صفات
ممکن نیست وَ يَجْعَلُ مَا كَرَّمَ اللَّهُ نَفْسَهُ بَرَانِ حِجَّتِ ارْتِدَائِ ذَاتِ مِنْ حَيْثُ إِيَّكَرْتَعَلَقَ عِلْمُ
گرد و باید که در حاله در آید و آن ممکن نیست شیخ محی الدین عربی قدس سره آنچه در بیان تجلیات
می نویسد کہ اَلْحَقُّ مِنَ الذَّاتِ لَا يَكُونُ إِلَّا بِصُورَةٍ الْمُبْتَدَأِ لَهُ فَاَلْمُبْتَدَأُ
که دارای سوا صورتی در حق و دارای الحق و لا یکن أن یرأه
إِلَى أَنْ قَالَ فَلَا تَطْعَمُوا وَلَا تَشْرَبُوا نَفْسًا فِي أَنْ تَرْتَفِعَ فِي أَعْلَى مِنْ
هَذِهِ الدَّرَجِ دَلَالَتِ بِشَيْءٍ تَرْتَفِعُ تَأْذَاتِ حِجَّتِ می کند و همچنین کلام خواجہ اعجاز قدس
سره که در شرح قول حضرت امیر کرم الدجهم لو کشف الغطاء ما انردت یقیناً
فرموده اند مخرج است این صاحب رتبات نقل می کند که فرموده اند کشف غطاء هرگز ظاهر نمی
شود مگر پسندیدم این پیش از یاد تحقیق مقرر شده است که ذات هرگز ظاهر نمی شود الا در پرده

صفات گویم آنچه از حضرت خواجہ بیشتر افتاد و مختار ایشانست و آنچه در شرح قول حضرت امیر
فرموده اند بنی است بر قول صوفیه و وجودیه و منیع صوفیه سیر سلوک تا ذات بخت بنی بر
اصل ایشان است که فوق التین اول مرتبه لالتین است نزد ایشان که جمیع نسب و اعتبارات
انحساق است چه هرگاه صفات و اضافات از آن مرتبه مسلوب باشد پس اگر علم عارف بدان
مرتبه مقدس متعلق شود ذات تعالی می باید که معلوم گردد و اعتبار معلومیت پدید آید مع سقوط
جمیع الاعتبارات عنہاد بر مشرب حضرت ایشان ذات تعالی چون موجود جزئی حقیقی است
و صفات واجب تعالی نیز موجوده اند و موجودات زائده پس آن مرتبه مقدسه را حقیقت لالتین
نمی توان گفت و اگر اطلاق لالتین بر آن مرتبه واقع شده باشد متسامح و تجاوز خواهد بود
همچنین هر که از این محققان تجویز تجلی ذات کرده است ناظر همین تحقیق است دیگر مقرر
محققان صوفیه است که تجلی ذات در میان سائر انبیا مخصوص به و رانیا است علیه و علیهم
الصلوة والسلام و اگر مرتبه لالتین بدان معنی باشد که اهل توحید وجودی قرار داده اند باید
که آن سرور هم بدان تحقق نباشد و هو باطل یکے می گوید

موسلی زبوش رفت بیک پر تو صفات	تو عین ذات می نگری در تپش
معلوم تو باد که این امور کشفیه اند و ذوق یکے بر دیگرے محبت نیست	
تو و طوبی و ما و قامت یار	فکر هر کس به قدر محبت دست
<p>جمیع کمالات باز بسته بتابعیت سید الاولین و آخرین است و متابعت فرع محبت است هر که در محبت و متابعت التشر و پیش قدم است در تریب ثمرات و نتایج آن پیش قدم پس اگر تجلی ذات در خوان نیست آنحضرت صلی الله علیه و سلم کرد و دلش گویان نیز اسیر وار شدند مَا صَبَّ اللَّهُ شَيْئًا فِي صَدْرِي إِلَّا وَقَدْ صَبَّاهُ فِي صَدْرِي بَكْرِي آن را شاید عدل بحکم احوال مشایخ در جیلوت و عدم جیلوت و حصول تجلی ذات و عدم حصول در انداخت احد تعالی در سین من چیزے مگر آنکه آنرا در سینہ ابی بکر صدیق رضی الله عنه انداخت ۱۳</p>	

آن مختلف بنظر می آید شیخ در فصل ششم می نویسد: **فَاِنْ رَأَى الرَّسُولُ مِنْ حَيْثُ وَكَانَ بَيْنَهُ**
نِسْبَتُهُ مَعَ حَقِّ الْوَلَايَةِ نِسْبَةَ الْوَلَايَةِ نِسْبَةَ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ مَعَهُ يَأْخُذُ
خَاتَمُ الرَّسُولِ مِنْ مِشْجَلِهِ وَخَاتَمُ الْوَلَايَةِ وَخَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ
الْوَكِيلِ الْوَارِثُ الْآخِذُ مِنَ الْأَمْرِ بِدَلٍّ وَاسْطَلِ
 و حضرت ایشان او اصل بقرب نبوت صحابه کرام را می دانند که حیولت مراد آنجا مفقود است
 و در تابعین هم این دولت را نمودگار و خصوصاً مغز می دارند پس اسس مغز نیز تو خود درین مقام
 الضاف بدو و بنظر صاحب تامل فرما امری که مختلف فیة این طایفه باشد و جماعه عظیم از صحابه
 و تابعین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و غیر هم بدان سرفراز باشند اگر فردی که از افراد است
 و از منته متاخره اظهار نماید که مرا بطیف سرور بشر صلی الله علیه و سلم پیچھے معالاست که
 بسا بقان مرحمت فرموده اند و اخت پر استغنیایند امر بتدخیر را دعوی نکرده است **فَلَا يَأْخُذُ**
بِشَيْءٍ مِنْ شَيْءٍ **عَلَيْهِ السَّلَامُ** از برای پروردگار اگر امری که دیگران با آنها را آن میاورند
 نه نموده است در معرض بیان آن و تا هیچ مخالف بقوانین است بیضا نداشتند باشد نباید
 رو کرد **قَالَ** بلکه من مرا به الهی ام و مجتبیائی ادیم فعل دیگر را در حق من فعلی نیست و
 من بدیگر را در حق من متوجیه نیم آن دیگر که است رسول خدا **قَالَ** این اعتراض بنی
 است بر مراد معترض با آنکه در کتب و ابیات این حق درج است و نه متفاهم عرف حضرت غلام علی
 شاه صاحب فرماید بر ارباب فکر ظاهر است که از کلام قائلان رفع توسط مریدی خدا و پیغمبری
 رسول خدا لازم می آید الله تعالی در آیه شریفه **يُرِيدُ وَنَ وَجْهَهُ وَمَا مِنْ حِسَابِك**
عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِكُمْ مِنْ شَيْءٍ جماعه صحابه کرام را رضی الله عنهم مریدان خود
 فرموده و اراد است معیت که بر دست رسول خدا صلی الله علیه و سلم می نمودند و این آیه منسوب
 بنبات خود نموده **إِنَّ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ النَّبَ يَتَّبِعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ** **وَأَلْفَوْا كِتَابَ اللَّهِ** **فَإِنَّهُمْ فِي عَيْنِ اللَّهِ**
قَاتِمَانِ يَتَكَلَّمُونَ عَلَى نَفْسِهِمْ کسی که و اتحاد این دو دولت فرستاده و آیه کریمه **إِنَّ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ**

بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ تلاوت نکرده است پس اداوت خداست از همسری رسول خدا گردید
 آنچه از کلام آبی و کلام نبرگان مستفاد که و اگر در کلام کسی یافته شود چرا جاسی اعتراض آن
 همه غوغا باشد خدا دیده اضافی بپای پرده اعتساف کر است فرماید مردم بعد پانصد سال خود
 را مرید غوث اقلین قدس سره می گیرند و از همسری مشتاق که درین مدت تا به اینجا سلیم
 کشیده اند هیچ محابا ندارند که در حقیقت سلسله اداوت بمرشد حقیقی آخر می شود و مریدی پیر
 پیر است و مراد آخرین مبارک بنده البیت چنانچه معنی این معنی مسلم حضرت
 معترض است که مراد آن را نخست کشش می شود پس استبعاد واجب به قول و می شود

که طالع نکر که من و یار چون دو چشم | اهرم سایه ایهم و خانه هم را نه دیده ایم
 فاهو جوا بکم فوجوا به قال سبحان الله هیچ کس یا رسول خدا این چنین درستی اقتد و گستاخ
 می کند و میگوید که من هم رسول اتمام اقول در مکتوبات شریف لفظ هم پیر نیست این
 لفظ معنی ندارد و من ادعی فعلیه البیان من اللغة و شان حضرت مجدد در حجت امدارفع انا انت
 که کدامی لفظ بپای معنی استعمال فرماید البته لفظ پیره واقع است بالفصح و تشدید ثانی که معنی صفت
 لشکر و برگ کاه است اگر از پیر صفت لشکر یا برگ کاه را بگیرد هیچ گستاخی نیست بلکه محمول بر
 عجز و انکساری است قال در وقت مرید و می بودم الان دیدم خدا ام به وساطت او و نور
 قریب که با خدا دارم و می علی علیه السلام واسطه نیست از خلوتیکه من با خدا دارم و بی بیرون
 درست اقول این قول بوجوه مخدوش است خدشته اول این همه ناشی است
 از خیال حضرت معترض اثری از آن در کلام حضرت مجدد در حجت امد علیه یافته نمی شود و خدشته
 دوم هر گاه در معنی مرید و وساطت معتبر است چنانکه عرض داشته ام و آن را حضرت قمری
 خود بیان فرموده چنانکه مذکور شد و پس مرید خدا بپای واسطه گفتن نه صرف اجتماع تنافیدین است
 بلکه فیهل است از معنی مرید

ای بخت من بدست من اندازد منش	وین سر به بین که در قدم او چپ میکند
------------------------------	-------------------------------------

قال باید دریافت که مضمون این سخن چیست و از اینجا چه لازم می آید هیچ عارفی باین طرز سخن گفته و دعوی کرده است همانکه به اولیاء خدا در افتاده بودند پس بنود ثانویست پیغمبر خدا رسید بعد از آن نمی دایم بچای خواهد کشید اقول حاشا که از کلام حضرت مجدد رحمة الله علیه حسب مرام حضرت معتزل سائی لازم آید بلکه آن بدنی است بر مضمونیکه حضرت مقرر فرموده حضرت مجدد از آن بری است وَ تَحْمَدُ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَالَ معتمد این طلب عالییه را کسی نه داند و نه شناسد تا آنکه محنت مانده کشد و این می راند چشید کمترین اولیاء و ائمه کار بخدا می رسانند می دانند هر که می داند حضرت سلطان المشایخ می فرماید اگر دل سالک از غیر پاک گردد در زمره سالکان داخل نشود چنانچه نماز و روزه حج و زکوة و طه و کشف و کرامات شرک نفاق است نماز گزاون کاریوه زمان است روزه دشتن کار مرصیان است شیخ رفتن کار قاصدان است و زکوة دادن کار تاجران است به هوا پریدن کار مگسان است میر آب فتن کار ملاحان است علم خواندن کار باد فروشان است مرید بسیار کردن کار جوگیان است بنای سی و خالقاه و باغ و چاه کار باغبانان است وجه و دستار و ریش دراز این همه اسباب شیطان است در بند و تقوی و چله و گوشه کار جای ماندگان است لقی و اثبات کردن کار آهنگران است و از عورت باز ماندن کار عینان و خواجه سلیمان است و طه و کشف و کرامات کار بازی گران است محکایت کم کردن و بعالم شهر بودن و فتوح گرفتن و خلق بپایوسی کنانیدن کار ساحرانست و مشایخ شده پیر و مرشد گویانیدن و سجده گرفتن و خدا نمائیدن کار خود نمایان است از خود رفتن و خود بودن و تسلیم شدن کار مریدان سالک تواند که خدا شده مانده شدن نه تواند این کار شیخ و مستدایان است این که گفته شد کار فاسقان است خود را گم کردن کار عاشقان است احلم نکته تیکره اجهال انهی این عبارت ابدیه اسمعان نگرست شود که حل بیشتر می اشکال نماید و عقده اکثری از اشتباه پاکشاید در خانه اگر کسی است حرفی بس است قال و گفته آید اگر چه استمنا شریک و لستم یعنی اگر چه است محمد رسول الله اما شریک و لستم اویم در منقبت کمالات و فضیلت اگر تعمق نظر نمایند این معنی مفهوم می گردد که

که در وقت است او و تابع او بودم که در سلوک طریق قرب متابعت و پس وی و منی کردم و چون
 مقرب درگاه حق شدم و مرید وی تعالی گشتم شریک او شدم **اقول** این کلام از سر تا سر مخدوم
 است **خدا شته اول** تفسیر شریک دولت من تلقا نفس من هست از کلام حضرت
 مجتهد رحمه الله علیه یافته منی شود و بادی النظر نگریسته شود و یا بمعان نظر خدا شته دوم -
 حضرت غلام علی شاه صاحب فرمایند مسلم داشتیم که مشایخ طریقه در توسط آن سرور صلی الله
 علیه و سلم اختلاف دارند اما آن گروه که قائل اند بعدم توسط دعوی همسری و شرکت منی کنند
 از کلام ایشان مساوات همسری فهمیدل از راه لعنت است ایشان مساوات همسری را کفر
 صریح منی فرمایند چنانچه در مکتوب هشتم از جلد ثالث مکتوبات گفته اند شریک دولت من
 نه شرکتی که انسان دعوی همسری بخیزد که آن کفر است بلکه شرکت خادم است با مخدوم و مراد
 از دولت فیض است که بطریق اصطفا و احتیافا لضعف شود و مخفی نیست که عامه است شریک دولت
 فیوض سوا خداست صلی الله علیه و سلم کما ورد الله ولی الذین امنوا و کان حقاً
 عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ **وَأُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ** پس در ولایت
 و قرب الهی نصرت و اجر غیر ممنون همه مؤمنان و انبیا علیهم السلام بحسب مراتب خود شریک
 اند و در شریک دولت گفتن در شرع قباحه نیست و بی ادبی نه انتهی طفیلی و خادم جمیع است
 مخدوم سیر بکند و برابری او با مخدوم هم لازم منی آید و این مثل این است با و شاه به بوشه
 بنا کرده است و انواع اشجار و قصور و عجبایب در اینجا ترتیب داده است و امر و عظام دارد که
 ندیده اند با در شاه بر سر لطافت اگر آدم آمده گفته است نمایان با اصحاب خدمه خود با رفته تفریح
 بکنند چرا که مردم کلان بی اصحاب خدمه در سیاحت ندارند و هر کدام با اصحاب خدمه خود سیر می کنند
 بمراتب یک جمعی از خدام هستند که پیش رفته راه می نمایند و موانع راه دور کرد فتح ابواب و غیره
 نمایند و جمعی اصحاب برابر مخدوم و یا پیش و یا عقب نشی می نمایند و شک نیست که این اصحاب و خدام
 هم طفیلی اند بمراتب که مخدوم رفته است همه رفته اند و عقل علی قله خطره منی کند برابری و یا تفوق

چنانکه دارد
 شده اند
 نقایس دولت
 دارند و نمایان
 است و بر
 پادشاهی
 و این است
 و این است
 و این است

ما تزدید زید اگر فاعل بود	لیک فاعل نسبت کو عاقل بود
اوز رو سے لفظ نحوی فاعل است	ورنه او مشعول و مولش قائل است
فایده چه کو چنان مقرر شد	فاعلی را جمله از رو سے دور شد
درین مقام حضرت معتز بن بر معنی مراد که ذکر مشن نموده نظر انداختنی است که بنائی شبیه متنزل می سازد	
آنکه من مخور ز صهبایم کرد	لب یگونی ترا کاش تماشایم کرد
<p>خدا شته چهارم لفظ مرید درین مقام غلط است و معنی بر ذمیل از معنی مرید درین جا مراد گفتنی است اقبال سبحان الله در ارادت خدا است به پیغمبر شریکی می باشد خصوصاً با محمد که مهر و به پیغمبر نیست صلی الله علیه و سلم اقول این معنی هیچگونه محل استنباط نیست زیر که شرکت در ارادت است نسبت بخواص مثل شرکت در ایمان است نسبت ابوام که بزرگوار است خصوصاً حضرت ابو حنیفه نعمان علیه الرحمة والرضوان در ایمان زیادتی و نقصان را بار نیست چنانکه شرکت ایمانیه با حضرت خیر البریه علیه الصلوٰة و التحیة باعث منقصت نیست همچنان از شرکت ارادیه شنائت فی محصل این است که نفس شرکت در امری محل استبعاد نیست حق تعالی جل شانہ فرماید قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ اَلَيْسَ الْبَشَرُ مَنْ مَخْلُوعٌ است که از این معنی همی خبر و فَمَنْ يَمْلِكُ اَنْ يَنْفَعَهُمْ اَنْ يَضُرَّهُمْ ثبابت حضرت محمد در حقه الله در رساله مبد و معاد می فرماید و لے هر کما لے که می یابد و بهر درجه که می رسد بطیفیل متابعت بنی خود است علیه الصلوٰة والسلام اگر متابعت بنی بنی بود و نفس ایمان او بنی بود راه بدرجات از کجا می کشود پس اگر ولی را فضیله از فضایل جزئییه حاصل شود که بنی را حاصل نبوده و درجه خاص از درجات علیا میسر شود که بنی نداشته بنی را نه از ان فضل جزئی و از ان درجه خاص انصیب کامل است چه معنی آن کمال بواسطه متابعت آن بنی است و نتیجه ایست از نتایج اتباع سنت او پس ناچار بنی را از ان کمال بهره تام باشد کما قال علیه الصلوٰة و السلام</p>	

در بیان مجازی

در بیان مجازی

در بیان مجازی

در بیان مجازی

در بیان مجازی

در بیان مجازی

مِنْ سَنَةٍ حَسَنَةٍ فَلَهُ أَجْرُهُ وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا
 لیکن ولی در حصول این کمال سابق است و در وصول باین درجه مقام و این قسم فضل
 ولی بر بنی جانزدار شده اند که خبری است که مجال معارفت به کلی ندارد و آنچه صاحب فصوص
 می فرماید که خاتم الانبیاء علوم و معارف از خاتم الولا یت اخذ می کند راجع باین معرفت
 است که این فقیر را بآن ممتاز ساخته اند و سلسله موافق شریعت است و شرح فصوص در توضیح
 آن تکلف نموده اند و گفته اند که خاتم الولا یت خزینه دار خاتم النبوة است اگر بادشاه از خزینه
 خود بیک وسیع نقص لازم نیاید و حقیقه الامر ما خففت و منشأ التکلف عدم الوصول
 بحقیقه المعامله قال الله سبحانه اعلم بتفاتی الامور كلها و الصلوة والسلام
 على سيد البشر و آله الاطهار و لا یت ولی خبری است از اجزای ولایت بنی او
 علیه الصلوة والسلام ولی را هر چند درجات علیا میسر شود آن درجات خبری از اجزای
 درجات آن بنی خواهد بود و خبری هر چند عظمت پیدا کند کمتر از کل خواهد بود ^{و در} ^{الکمال اعظم من الخبر}
 قضیه بدیهه است آهنگی باشد که کلمات خبر را تحیل نموده از کل افزون و اند که کل عبارت
 از آن خبر و اجزاء دیگر است قال و عجیب که با وجود اثبات شرکت گفته اند نه شرکت که از آن
 دعوی همسری خیزد کما آن که است دیگر شرکت کدام است که از آن دعوی همسری بخی و
 معنی شرکت و همسری یک است نزدیک بر ادوات یا متلازمان و متساویان اندا قول
 اطلاق ترادف خواه لازم و تساوی بر شرکت و همسری صحیح نیست زیرا که میان شرکت و
 همسری نه توحید و مفهوم است نه تلازم در تصادف ترادف عبارت است از اتحاد فی المفهوم
 و تساوی آنست که در اطلاق یک بر دیگر تلازم داشته باشد توضیح این مقال و تفصیل
 این اجمال آنست که شرکت عبارت است از انباشتن بنی از یا فتن چنانچه که محدود و
 می باشد و دو چیز و همسری عبارت است از برابری بنی یعنی سبب شرکت که در ذاتیات
 و تمام صفات یا در ذاتیات و اکثر صفات یا در تمام صفات فقط یا در اکثر صفات فقط یافته شود

تفصیل معنی همسری و شرکت

پس شرکت عام مطلق باشد و همسری خاص مطلق زیرا که در مفهوم همسری شرکت معتبر است و تمام مفهوم همسری در شرکت معتبر نیست اما دلیل بر عموم شرکت آن است که شرکت گاه بجای همسری مستعمل می شود و گاهی بجای غیر آن بوجهی که معنی همسری در آنجا هرگز است نمی شود اما استعمال اول پس شایع تر است

دو نفر زرد و ابرو شدنافی دو باطل	شرکت بخدا قول بجاد و س محمد
----------------------------------	-----------------------------

چیز ظاهر است که تا آنکه در نفس ذات و تمام صفات یا در نفس ذات و اکثر صفات یا در تمام صفات یا اکثر صفات فقط قابل شرکت نشوند هرگز بهرگز اطلاق شرکت بدین معنی بر و روادار ندو کافر نش نه پندارند و چون کفار غیر خدا را در امور ندو کوره شریک او نتوانی جل شان می کنند و معنی همسرت عیان بر بیان قال یا حال مثل سجده و غیر آن سودی می نمایند اطلاق کفر بر ایشان روا شد اما استعمال ثانی پس محقق دواتی در اخلاق جلالی در بیان حکمت عملی می نویسد و آن عبارت است از علم باحوال نفس ناطقه انسانی ازین رو که افعال محمود و مذموم به ارادت از و صادر تواند شد تا بسبب آن علم از رد اهل متخلی و بفضل اهل متخلی شود و بکمالی که متوجه آن است بر سه و افعال مذکوره تقسم بر دو قسم است یکی آنکه راجع شود با هر نفسی با افراد و آنرا علم اخلاق و فرستگ خوانند و دیگر آنکه راجع باشد بشارکت با افراد و این نیز دو قسم است یکی آنکه راجع شود بشارکت منزل یعنی آنچه سبب نظام حوال بل منزل واحد باشد و آنرا علم کتخدائی و تدبیر منزل گویند

۱- بدانکه اگر هم سری یعنی برابر است مگر لفظ برابر هم مقتضی مماثلت کلی نیست در سبع سنابل مولوی علی اواحد بلگرامی مذکور است شیخ ابوالحسن بعد از ده سال شیخ محمد را خرقه خلافت پوشانید و دست شیخ محمد گرفته سمت قبله نهاد شد و گفت ای محمد چشتی را خرقه درویشی پوشانیدم و او را در کار دین به مقام کشتی و فدای قیامت بروی محمد مصطفی صله الله علیه و سلم جمیع پیران ماسخر و گردانی آواز می شنید که خاطر جمع دار ما دعای تو قبول کردیم فدای قیامت محمد چشتی را برابر محمد مصطفی صله الله علیه و سلم و بهر تنه و پیچون محمد چشتی یکی از دوستان است که محمد چشتی را دوست دارد و از نیز بهر تنه و پیچون شیخ ابوالحسن این بشارت خوشحال شد شیخ محمد گفت درویشی کالونیاد او به کمال آفرین تمام خرم و صدیق تواند گشت ۱۲

دیگر آنکه راجع به مشارکت در بلد ولایت یا اقلیم مملکت و آنرا علم مملکت داری و سیاست بلد خوانند اینهمه و ازین عبارت صاف مستفاد است که کسانی که مشارکت در منزل یا بلد دارند در ایشان شرکت در منزل یا در بلد یافته می شود زیرا که مشارکت مصدر است از معامله مع هذا همسری یعنی مذکور یافته نمی شود زیرا که در خانه مولی و عید مسکن می پذیرند در بلد غنی و فقیر و بادشاه و رعیت می باشند و درین اصلا راجحه همسری به شام خواص و عام درستی آید اما دلیل بر خصوص همسری آن است که معنی همسری سواست مفهوم مذکور جای مذکور نشده و براساس احدی از خواص و عوام نمی رود و معنی الفاظ یا تهمید و انکه لغت مدرک می شود و یا به تفاهیم عرف فاذا انتفی انتفی ازین تهمید و مقدمات چند امور واضح شد اهر اول آنکه نفی شرکت از شرکتی که از دعوی همسری خیزد بے تاویل درست است زیرا که عام بدین حیثیت که در ضمن خاص یافته می شود از خاص دیگر مستلزم می شود و هر دو هم آنکه در بعضی شرکت دعوی همسری نمی خیزد و چنانکه در شرکت منزل مولی یا عید یا شرکت در بلد غنی و فقیر و سلطان و رعیت اهر سیم آنکه شرکت عام مطلق است و همسری خاص مطلق نه آنکه نزدیک برادری و یا متساوی و اتحاد فی مفهوم برادری گویند و نزدیک برادری امری است مستحدثه

گرددش لیل و نهار است چه می باید کرد	فتمت از چشم نگار است چه می باید کرد
دوش از ان شوخ جفا پیش خود نالیدم	دل کشید آه که یار است چه می باید کرد

حضرت غلام علی شاه صاحب رحمة الله علیه فرماید بحق در فیض کسبی واسطه را دخل نیست نه در فیض و بهی اگر منصبی داری که بواسطه وزیر معروضات خود به بادشاه میرساند پس نسبت کمال الفضل بادشاهی بواسطه مجبور معروض نماید این از کمالات تقرب و جاه و غیره است در حضرت بادشاه که بنده او باین مرتبه رسید است حضرت شیخ رحمة الله علیه ازین دفع توسط همسری تهمید شعری شدند حضرت مجدد و جمیع نفی همسری ننموده اند میفرمایند همسری کفر است پس همسری با خاتم الرسل صلی الله علیه و سلم بر ایشان تهنیت و راز انصاف است قول حضرت عایشه صدقه وقت نزول یہ برآته

که از اعطای او لش لازم نمی آید که هر چه در خانه داشت داد بلکه آنچه در خور دوست می دید بفرستد
در مجموع مطالب عالی ذکر تمثیلات با کفایت بلکه از تمثیلات انگشتان مدعا بطرز دل خواه می
گرد و نمی نگرد که کلام رب الغر از تمثیلات و تشبیهات بالا مال است قال تعالی و تقصیر
مثال فیما یشکون فیها مصیبات علاوه برین اینجا تمثیل و تشبیه نیست که ما خادمیم و مستخدم
ما بخدوم ما قال و متقرر است که دعوی مساوات با انبیا خصوصاً یا سید انبیا صلوٰه الله
و سلامه علیهم باطل است **اقول** بلکه کفر است چنانکه حضرت مجتهد در حقه اصد علیهم السلام بیان تفسیر
کرده و خود حضرت شیخ آن را نقل کرده حاشا که در کلام حضرت مجتهد رضی الله عنه دعوی مساوات
و برابری با انبیا علیهم الصلوٰه والسلام واقع شده باشد حضرت غلام علی شاه صاحب فیض
بدانکه آیه شریفه یُرِیدُونَ وَجْهَهُ جماعت صاحب امری حضرت حق سبحانه می فرماید و آیه
شریفه ید الله قَوْفٌ اَیُّهُمْ نیز صاحب کرام را می بیند حق تعالی می فرماید پس آنچه از آیات
ثابت شود جای اعتراض چرا گردد و انتهی **قال** و تفرقه و تفصیل باعتبار خادمی و مخدومی
و اصلت و فرعیّت نیز باطل و عاقل **اقول** این تفرقه باعتبار مخدومی و خادمی و اصلت
و فرعیّت ضروری است که انکارش از انکار بدیهیات است هر که پیر است فیض از حق گرفته
بر خلق پاشیده مخدوم است در ایصال فیض اصل است و مرید خادم و در اکتساب فیض
فرع مؤلانا شاه عبدالغیر ز دهلوی رحمة الله علیه درین باب چه ای که تحریر ساخته قابل دیدن است
می فرماید که رسول اکرم صلی الله علیه و سلم را مخدوم و اصل نداند و خود را خادم و فرع نه پندارد
اگر این تفرقه باطل است پس لازم می آید که فیض انبیا باقییم باشد و بدینکه فرسده و هو باطل عین
حق تعالی جل شانہ فرماید و لکن الامثال نصیرها للناس لعلهم یتقون ۱۳ مثلاً نور او در چپ است که
در درج ارفع باشد ۱۴ و آنچه در کلام قطب کلامی واقع شود ان را بر مساوات یا ترقی محمول نباید فرمود حضرت غوث
انام فرماید ۱۵ انکنت مع نوح با علی سفینة ۱۶ بجوار طوفان طغی کفت قدرتی ۱۷ و کنبت و ابراهیم ملقی بنار
۱۸ و ابرو انبیا و الی الله عونی الی آخر القصیدة ۱۹ این باطل است نزد تمامی اهل اصد ۱۲

جَمِيعِ اَهْلِ اللّٰهِ اَنْتَی قَالَ واز زبان بعض مہدویتہ شنیعہ شدہ است کہ ہر کمالے کہ
 محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم داشت در سید محمد مہدی نیز بود فرق ہمین است کہ آنجا
 باصالت بود و اینجا پستی رسول بجائے رسیدہ کہ چو او شدہ و این بعینہ
 مقولہ ایشان است اقول این بنادر فاسد بر فاسد است از تحریرات سابقہ ظاہر است
 کہ نسبتہ کہ خادم را با محمد و م باشد ہرگز مقتضی مساوات نیست و خود از مہدی این چنین قوال
 منقول نیست علامہ معین الدین عبید اللہ الملقب بالخلیفۃ اخیائلی آپشتی در کتاب خارج
 الاولیات فی مدارج الہدایۃ می نگارہد سید محمد مہدی نام پدر او یوسف است اصل او از
 جیون پور است مرید و خلیفہ شیخ دانیال است و از اولیاء مساویہ بحال صاحب سکر بودہ
 در حالت سکر چنانکہ بعضی اکابر انا اللہ و انا الحق و سبحانی و قد رمی علی رقبۃ طوقی
 و امثال آن گفتہ وے درین حال انا محمد و کافر مودہ در حالت افاقہ چنانکہ اکابر از
 دعوی الوہیت استغفار کردہ و گفتہ و ان قلت سبحانی فانما مجوسی فاقطع رزائے و اقول لا
 رالہ الا اللہ و نیز از دعوی مہدویت تائب شدہ و مہدی موعود اقرار نمودہ چنانکہ نزد اکثر
 از اکابر این مقدمہ بدیہی است فاما جمعی از جہلکہ در زمان سکر حاضر بودہ و زمان صحورا دراک
 نہ نمودہ معاودت او را اعتبار نکردہ و بر سخن اول اصرار نمودہ او را مہدی موعود دانند و
 طایفہ از جہال کہ معنی سکر و صحو اولیاء اللہ ندانند گفتہ کہ سخن سکر را اعتباری نیست بلکہ وی
 در زبان صحو مدعی این معنی شدہ و دعوی خود را با ثبات رسانیدہ است و این محض افترا
 و بہتان است کہ بر آن سید بیچارہ بستہ اند انتہی اگر عقیدت مہدویت حسب تفسیر حضرت شیخ
 تسلیم کردہ شود پس می گویم کہ حاشا از کلام حضرت مجدد رحمۃ اللہ علیہ این چنین دعوی
 یافتہ شود معلوم نمی شود کہ از کجا مقولہ مہدویان بعینہ مقولہ حضرت مجدد رحمۃ اللہ علیہ
 نمیدہ شد قال و چنین شنیعہ می شود کہ شیعہ نیز در شان الممۃ ثنا عشر رضوان

سہ من مہدی ام ۱۲ سالہ اگر سبحانی گفتہ پس آتش پرست ہم باہرین نار خودی شکنم وے گویم لا اللہ الا اللہ ۱۲

الله تعالى عليهم اجمعين می گویند که ایشان شاگرد پیغمبر اند صلی الله علیه و سلم بمهرتبه است
 رسیده اقول شاید مقوله شیعیان همچنان باشد مگر حضرت مجد در حقه الله علیه نه نفس
 نفس خود را هم پیک پیغمبر علیه الصلوٰه والسلام می داند و نه کلامی از او را و نمندگان چنین عقیده
 نسبت دی دارد قال بر سه تقدیر این خادم را باید حق نعمت شناخت و نزد خودم جز به
 بندگی و نیازم ترند و دعوی مساوات نگیرد مع استه ایا از آن پوستین را یاد داشته
 اقول هرگاه بخیال حضرت شیخ در مطالب عالی که بجایش تمثیلات تقدیر است بنویس پس از خادم
 و خودم چاره عز و در چار حکایت باز را یاد آور و فاما در نفس صحت این کلام نیست قال شایان
 خادم باین خدمت که دم از برابری میزند و گستاخی میکند حال آن کلام است که بهر خواه که مقرب نگاه
 سلطان بود در مجلس سلطان وقت پس خواججه مجلس قریب نشست و غلام نیز اینجا با ستاد و چون خود را در مجلس
 پادشاه با خواججه یکجا دید بنایزد و مغرور گشت از بر سر خردی و بیتابی که سر غلامان است خود را که در با خواججه یکی
 و برابر گرفت و گفت من هم بنده پادشاه و مقرب درگاه اویم و ندانست که همچنان که نخست
 نزدیک سلوک طریق که قرب و وصول به سلطنت و طفیل خواججه بجای پادشاه رسید و وی او را
 بود الا آن که قرب و وصول حاصل شده است نیز واسطه است ولیکن از غایت مغرور و بی خبری
 و کم فکری و وجود سلطنت از نظری ساقط شده و در حیطه کفران نعمت افتاد اقول جلب
 این تقریر را برین کلام قل و دل حضرت مولانا شاه عبدالغنی زید بلوی رحمة الله علیه ختم کنم که
 همه و هم خود است هیچ خادم باین صفت موجود نیست انتهی قال - و اینجا هم همین جواب
 بجای خود می آید و اندک این سخن به هیچ فائده نمی کن جز فرق به تبعیت و اصالت اما دعوی همسری
 و برابری لازم بین این کلام است بلکه دعوی همسری و برابری از خادم و تابع نامقبول
 و نامسموع تراست اقول الحق دعوی همسری و برابری از خادم و تابع نامقبول و نامسموع
 تراست خصوص آنکه در اندک آنکه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم که اتحاد و زنده قلم و کفر اکبر است
 لیکن این هیچ تحریر و تقریر حضرت ایشان دعوی همسری و برابری مستفاد نشده اما در غیر اینها

این کلام
 چند بار گفته است

اینجا که احدی از عقلا از مقوله بالا بربا بر می و همسری نمی فهمد و دعوی لازم بین عام ازین
که بالمعنی الاعمال باشد یا بالمعنی الاخص نظری است محتاج بدلیل و پیش ازین بطلمان لزوم کرده
شد پس این امر محمول است بر عدم فهم معنی لازم بین کما لا یخفی علی ارباب المعقول

نومهربان نه شدی ورنه انچه در دل بود	نهرار یار قرون فاله از زیبا ستم رفت پیچ
-------------------------------------	---

قال - محب آنکه فرموده اند که برخوان این دولت هر چند طفیلی ام اما ناخوانده نیامده ام

بہر چند تا بحال ان اوصاف سے بہرہ نہیں اینچہ معنی دار و طفیلی خود وہاں کسی ایسی گوئیہ کہ ناخواندہ

و اما بالتبع است یعنی طفیلی بالذات بوده ام و مدعو بالعرضه متابع بالذات ام و اصیل بالعرضه

و میان هر دو تعینت فرق است و تقریر این اجتماع تمیز این است که در صورت طبیعی

آنکه عزت دارد اندر ابرای خوشنودی ضمیمه می خوانند قابل و اگر گویند بوجبه تا به هر بوجبه ۲

اصیل این سخن معنی حاصلی ندارد و یا نخست در وقت سلوک تابع پیرو و مریدان بود و هم اکنون ایام

از وصول بمرتبه احوالت رسیدیده اعم و البسیر خودم و همه و رسائل و وسایط که بودند ساقط شدند و

از میان بدر فستند چنانکه اسباب ترتیب نمودار احوال تشبیه داده اند و پیش از این شرح

محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یا میری سیکے انہ خاندان گاہ و سب سے بودم انون میری خدایا

بجواسطه و ارادت من بابت قدر تعالی قبول و سائله منی کند و ارادت من بجبه و اسطه بالند و قیاسی

من هم میر محمد رسول اللہ ام باغیہ سابق و ہم ہم پیر اویم حکم حال تعالیٰ امداد و تقویر این معنی و حکم

بابین کلام موی پر بدین اعتقاد و اختصاص مسلمانان به پیغمبر و خداست و این کلام و

بنایت شیع است این مرام افول این تجارتي از عدم فهم کلام مبهم است پیش از این بنی

کلام تبو صبح کام برین گاشته ام درین لقییر عظمی صریح این است که حضرت معترض می نگارند اکنون

مرید خدام کے واسطے حالانکہ میں ہنسی مرید کیست بلکہ متنی مراد است حضرت تضرع و معنی

مرید و مراد صراط می اندازد حال آنکه او معنی مرید و مراد بر نگاشته اند و مراد را بی واسطه می گویند

کاش اگر در معنی مرید و مراد با سحان نظر ملاحظه می فرمود این چنین غلطی قاش موصول می ماند نشان آن نقل بالمعنی است معنی در هیچ جا در کلام حضرت مجید در حجت امد علیه مرید به واسطه تحریر نشده نه از کلامش استفاد است و آنچه تحریر فرموده من هم مرید رسول الله صلی الله علیه و سلم ام باعتبار سابق و هم هم پرده اویم حکم حال تقید سابق و حال از اختراعات حضرت قنظر است البته این معنی از حضرت معترض باعث صد گونه اعجاب است لعلی الله از تصور این معنی و تکلم باین کلام موس بریدن اعتقاد و اخلاص می بخیزد بخدا سوگند پس عظیم است این کلام بنایت شیع است این مرام

در دل گفتم تغافل کرد غواری را به بین	گریه کردم خنده زد به اعتباری را به بین
صبر کردم سر کشید و شور سر کردم رسید	شکوه کردم رنج شد ناساز گاری را به بین

مولانا شاه عبدالغیر ز دلموی رحمة الله علیه فرماید بی است که در حق پیغمبر و مرشد در فیض کسی است نه در فیض و بی یدل علی ذلک ما قاله عائشة رضى الله عنها محمد الله ولا یخفى احداً انتهى قال راه راست آنست که اعتقاد کنند و بگویند که همه مریدان حضرت رسول الله اند صلی الله علیه و سلم و رسول مرید خداست جل جلاله از حق فیض می گیرد و بخلق میرساند معنی بون و رسالت این است اقول ظاهر درین کلام تخاصی است از اطلاق مرید و مراد و مراد این معنی منی است اصطلاح صوفیه هر که از اصطلاح صوفیه واقف است نیک میداند که این از مراتب کمال اولیاء است صلی الله علیه و سلم پس چنانکه مرید رسول الله گفتن جایز است همچنان مرید الله و مراد الله و آنچه حضرت معترض گفته هرگز راه راست نیست بلکه راه راست این است که چنانکه حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم را هر یک گویند همچنان مراد الله نسبت وی صلی الله علیه و سلم انتفاص هرگز زیبا نیست اعتقاد باید داشت که سرور عالم صلی الله علیه و سلم جامع جمیع صفات انسانی و ملکوتی بوده اند قال هیچ کس را به وساطت وی صلی الله علیه و سلم راه نیست بسوی خدا و در درگاه و س جای نه خواه در وقت سلوک یا بعد از وصول اقول این کلام فی اجماع منافات ندارد

در دل گفتم تغافل کرد غواری را به بین
صبر کردم سر کشید و شور سر کردم رسید
گریه کردم خنده زد به اعتباری را به بین
شکوه کردم رنج شد ناساز گاری را به بین
راه راست آنست که اعتقاد کنند و بگویند که همه مریدان حضرت رسول الله اند
صلی الله علیه و سلم و رسول مرید خداست جل جلاله از حق فیض می گیرد و بخلق میرساند
معنی بون و رسالت این است اقول ظاهر درین کلام تخاصی است از اطلاق مرید و مراد و مراد این معنی
منی است اصطلاح صوفیه هر که از اصطلاح صوفیه واقف است نیک میداند که این از مراتب کمال اولیاء است
صلی الله علیه و سلم پس چنانکه مرید رسول الله گفتن جایز است همچنان مرید الله و مراد الله و آنچه حضرت معترض
گفته هرگز راه راست نیست بلکه راه راست این است که چنانکه حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم را هر یک گویند
همچنان مراد الله نسبت وی صلی الله علیه و سلم انتفاص هرگز زیبا نیست
اعتقاد باید داشت که سرور عالم صلی الله علیه و سلم جامع جمیع صفات انسانی و ملکوتی بوده
اند قال هیچ کس را به وساطت وی صلی الله علیه و سلم راه نیست بسوی خدا و در درگاه و س جای نه خواه در وقت سلوک یا بعد از وصول اقول این کلام فی اجماع منافات ندارد

بَلَّغَ اللَّهُ دَعْوَى سَتَرْتِ بِكَ شَتَّ خَالٍ شُكْرِي رَأْسَهُمْ مَرْدَانِدِ بَعْدَ آخِ حَكَايَتِ نَبَاتِي
 بیش نیست اقول آنچه گفته شد چه دیدم دید نایب پیری باشد بدو وجه صحیح نیست اول
 آنکه حضرت شیخ از مرید معنی متعارف مراد داشته نه مصطلح متصوفین حال آنکه در کلام حضرت
 مجدد رحمه الله مصطلح صوفیه مراد است چنانچه درین مقام مراد باید گفت نه مرید و دو هم آنکه وجه
 انابت حسب مذاق اهل فن فنا و بقا است در فصل الخطاب از ترجمه عوارف منقول است فنا
 عبارت است از نهایت سیر الی الله عز وجل و بقا عبارت است از بدایت سیر فی الله سبحانه و سیر
 الی الله سبحانه و قتی نیستی گردد که بادیه وجود را بقدم صدق یکبارگی قطع کند و سیر فی الله عز وجل
 انگاه محقق شود که بنده بعد از فنا مطلق در عالم الصفات باوصاف الہی و مخلوق باخلوق
 ربانی ترقی نماید آنته پس هرگاه مرتبه فنا و بقا حاصل گردد دست وی نایب نایب الله باشد

نه کشف و یقین نه معرفت نه دین است
 الْفَقْرُ أَذَاتُهُ هُوَ اللَّهُ این است

آنرا که فتنه آشوبه و فقر آئین است
 رفت اوز میان همین خدا ماند خیر

در حالت فنا و بقی بر خیزند

از خرمن هستیت جوے کے کاہی
 اگر دم زنی از راه فنا گسرد

در میان که بقائے خویش تن میخواست
 تا یک سیر و خویش تن آگاہی

در رساله مشاہدۃ الانوار بین اتملی والا ستار خود حضرت شیخ در میان سیر و معبود و قاصد
 و مقصود و طالب و مطلوب و محب و محبوب فرق را در آورده حیث قال یا عنوانات دیگر که
 طالب و مطلوب و محب و محبوب است یقین حکم نتوان کرد که طالب کیست و مطلوب که محب
 کیست و محبوب کدام هر دو هم طالب اند و هم مطلوب و هم محب اند و هم محبوب و بیجه او طالب

۱۰ فقر هرگاه تمام شد ان الله است ۱۲ ص ۵ در کشف المحجوب از شبلی رحمه الله منقول است صوفی آن
 بود که اند دو جهان بیچ چیز نه بیند بخدای عز وجل و از علی بن بندار صیر فی فیض پوری منقول است تصوف
 آن بود که ظاهر و باطن خود را نه بیند و جمله بر حق را بیند ۱۲

و این مطلوب و در مرتبه دیگر و مطلوب این طالب و بی بگزار که حقیقت یکی است ^{صلی الله علیه و آله} من
 یطیع الرسول فقد طاع الله و ید الله فوایدیم زیاده برین چه گویم کفر با حقیقتی در سینه دیز
 باب مضمحلست که اگر آن را بیرون نکنم صدایمان مجازی ازان بر شک آید اسرار در پرده بهتر
 و نگفته به استیغچه ذکر تلویح نموده شد صریح خطا است که نزول آیت در باب دیگر است یعنی
 هرگاه غره حدیبیه پیش بود آن حضرت صلی الله علیه و سلم از صحابه رضی الله عنهم که یک هزار
 چهار صد بودند بیعت گرفت بعضی صحابه رضی الله عنهم برین امر بیعت کردند که حاجت نخواهیم کرد
 تا آنکه قتل شویم و بر بنی امیه از جنگ فرار نخواهیم کرد قال ابن عباس ^{رضی الله عنهما} ید الله بالوفاء لما
 وعدهم من الخیر فوق ایدیهم در تفسیر ابی سعور و می نذکر است ان الذین یبایعوننا فی
 علی قتال قریش اما یبایعون الله یعنی ان متابعت الله عزوجل لا یفصلون
 نقیق العهد بمواعاة او امره و نواهی ید الله فوق ایدیهم یعنی ان عقد
 المیثاق مع الرسول کعقد مع الله تعالی من غیر نقایس
 بینهما کقولیه تعالی من یطیع الرسول فقد اطاع الله
 استیغچه در تفسیر کبر نذکر است ید الله یعنی نعمه الله علیهم فوق احسانه
 الی الله ید الله فوق ایدیهم ای نصرتهم ایاکم اقوی و اعلی من نصرتهم ایاکم

کتاب حقیقی

صلی الله علیه و آله هر که اطاعت کرد رسول را پس اطاعت کرد الله تعالی را ۱۲
 و عده خیر کرده دست ابراری و فایر دست ایشان است ^{صلی الله علیه و آله} کسانی که بیعت رسول الله صلی الله علیه و سلم و پیغمبر بر قتال
 قریش می کنند ایشان بیعت الله تعالی می کنند یعنی بیعت رسول متابعت الله تعالی است زیرا که مقصود
 استحکام عهد است بمواعات او امر و نواهی و سعادته ید الله فوق ایدیهم یعنی عقد پیمان از رسول الله صلعم
 چنان است که با الله تعالی شده درین هر دو هیچ فرق نیست الله تعالی فرماید هر که اطاعت کرد رسول را پس اطاعت کرد
 الله تعالی ۱۲ معنی ید الله این است که نعمت الله تعالی بر ایشان زیاده از احسانی است که انان ایشان
 ظاهر شده و نصرت خدا تعالی بر ایشان زیاده تر است از نصرت ایشان که می کنند ۱۲

اینکه مختصر ازین تقریر ظاهر است که سوق آیت در امر دیگر است و کلامی که در آن میرود
چیزی که آخر نشان بینجامد و آیه قاسمیت اذ صابیت به محل ذکر کرده شده زیرا که بیعت
نشدگان صحابه اندر صحنی اندر مندرامی مشقت خاک سرور عالم بوده اند صلی الله علیه وسلم
اینچه ذکر انصار کفر با بیان فرموده شد از حضرت شیخ رحمه الله این چنین تحریر در ورطه حیرت انگیز

گله در پیش صبا زان گل رعنا کردم	اگر چه داشت دلم غنچه صفت و اگر دم
---------------------------------	-----------------------------------

قال اکنون بمعارف و حقایق که در تحقیق این دعا و سوره نوشته اند دست زده دفع
این غلجانات و شبهات کنیم و من الله الاستعانة والتوفیق اقول اینچه پیشتر ازین
محاکمات ام اگر در آن تامل کافی رود دفع تمامی غلجانات و شبهات استغفل خواهد بود و نگه چون
حضرت شیخ رحمه الله دست بدانان مکتوب صدر و بخت و یکم از جلد ثالث زده ایرادات کرده است
پس چنان مناسب است که عبارت مکتوب اول و نقل کنیم سپس بر هر ایراد ذکر کرده بدفع آن بگویم

به بنیم که تا کردگار جهان	درین اشکال چه دارد نهان
---------------------------	-------------------------

عبارت مکتوب این است الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى
صحیفه گرامی که از روی شفقت و مهربانی نافرو این فقیر ساخته بودند بمطالعه آن مشرف
گشت اندراج یافته بود که عزیز بر عبارت مکتوبی که در اجبیر نوشته بود و عترت منها
دارد در حل آن باید نوشت و بعضی از یاران چون تعیین مواضع اشتباه نوشته بودند
باندازه آن چند مقدمه در حل آن اشتباه نوشته آمد وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ
سَبَّحْتَ الشَّامِخَ وَمَا كُنَّا سِیرَ مَرَاوِیْ وَ سِیرَ مَرِیْدِیْ اَمْرٌ سَیِّئٌ کَبُرَ جِدَانِ صَاحِبِ اَنْ سِیرَ
تَمَلُّقٌ وَاَرَدُوْا الزَّامِ اَمْرٌ سَیِّئٌ کَبُرَ تَمَلُّقٌ وَاَسْتَشْفَعُ بِحَبِطِ وَبِرَّ اَنْ بَرَاثَاتِ
اَنْ تَطْلُبِیْدَیْ کِبَالِیْشِ نَدَارُ وَمَعَ ذَلِکَ کَسَیْ رَا کَ حَضْرَتِ حَقِّ سِحَانَةِ قُوْتِ قَدِ سِیْبَةِ دَاوُدَ اَسْتَشْفَعُ
اگر در احوال او ضایع صاحب آن سیه رنگ ملاحظه نماید و فیوض و برکات و علوم و معارف

سوره سوره مبارکه را از دست و سلام بریندگان او که برگزیده اند از الله است تقاضا نموده است نه راست است

الهی بل شانه که او بان ممتاز است مشاهده کند تواند بود که حکم بسیر مرادی او نماید و هیچ محتاج بدلیل نبود در رنگ آنکه بعد از ملاحظه قرب و بعد و مقابله و اجتماع که قمر را با شمس است حکم کند که نور قمر مستفاد از نور شمس است اگر چه این معنی بر غیر ارباب حدس حجت نبود و نیز حضرت خواجه با قدس سره در اوایل حال سیر این فقیر را سیر مرادی مقرر فرموده بودند شاید یاران هم این معنی را از ایشان شنوده باشند و این ابیات شغومی مطابق حال فقیر دانسته می خوانند

عشق معشوقان نهان است و ستیز	عشق عاشق باد و صد طبل و نیز
لیک عشق عاشقان تن زه کند	عشق معشوقان خوش و فربه کند
وز مرادان هر که واصل گشته است	او بر راه اجتنابا سرفته است

راه اجتنابا مخصوص بانبیا نیست علیهم الصلوٰۃ و التسلیمات صاحب خوارق قدس سره در بیان مجذوب سالک و سالک مجذوب تصریح باین معنی فرموده است و راه مریدان را راه انابت و راه مرادان را راه اجتناب گفته قال اهدنا سبیل الله یجیبنا الیه من نشاء و یخیرنا الیه من یشاء من یجیب آرای راه اجتنابا با الصالحات مخصوص بانبیا است علیهم الصلوٰۃ و التسلیمات و استان را در رنگ سائر کمالات بتجربت ایشان است نه آنکه اجتنابا مطلقا مخصوص بانبیا است علیهم الصلوٰۃ و التسلیمات و استان را از ان اصلا انصیب نیست که آن غیر واقع است مخدوع و حصول فیوض مر سالک را توسط و حیولت غیر البشر علیهم و علی الله الصلوٰۃ و السلام تا زمانی است که حقیقت آن سالک که محمدی الشریع است بحقیقه محکم بنیاطش نگشته است و بان متحد نشده و چون بکمال متابعت بلکه محض فضل در مقامات عروج این حقیقت را بان حقیقت اتحادی حاصل شده توسط برخاست چه توسط و حیولت در مغایرت است در اتحاد متوسط و متوسط و حاجت محبوب بود و آنجا که اتحاد است معامله بشکر است اما چون سالک تابع و اذاعی و طفیلی است از قیام شکر است خازم بود با خدوم و آنکه گفتیم که حقیقت

او را با حقیقت آن سرور علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام الطباقة و اتحادی پیدامی شود
 بیانش آنست که حقیقت محمدی علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام جامع جمیع حقایق است و
 آن را حقیقت حقایق گویند و حقایق دیگران در رنگ اخر اند مراد را با خبریات زیرا که اگر محمدی
 المشرب است حقیقت سالک در رنگ خزی است مرآن کلی را و محمول است بروی حقیقت
 غیر محمدی المشرب در رنگ خراست مرآن کل را و غیر محمول است بروی و این حقیقت
 محمدی المشرب اگر اتحادی در عروج پیدا شود با حقیقت پیغمبری خواهد بود که این بر قدم
 اوست و محمول بر آن حقیقت خواهد شد و شرکت در کمالات مناسبت او را پیدا خواهد کرد
 لیکن از قسم شرکت خادم بود با محمد و چنانچه گزشت و چون این جنبی را بعلامه کمال متابعت
 بلکه بمحض فضل محبت خاص بکلی خود پیدایم شود و شوق وصول آن دامنگیر او میگردد
 و آن فیدیکه کلی را به خبری آورده بود بفضل خداوندی جل شانہ روز و ال می آرد و بتدریج
 بعد از زوال این خبری را با آن کلی الطباقة و اتحادی حاصل می شود و آنکه گفتیم محبت خاص
 پیدامی شود در رنگ آنکه بمحض فضل این فیه را پیدا شده و در غلبات آن محبت می گفت که محبت
 من بجنبت حق سبحانه از آن جهت است که او تالسی رب محمد است صلی الله تعالی علیه و آله
 و سلم و میان شیخ تاج و یاران دیگر ازین قول تعجب میکردند انگار که از خاطر شایسته نرفته باشد
 و تا این قسم محبت پیدانه شود احاط و اتحاد چگونه متصور بود ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء
 والله ذو الفضل العظیم حقیقت توسط و عدم توسط را بیان می نماید نیک استماع فرمایند طریق
 جذب را چونکه کشش از جانب مطلوب است و عنایت الهی جل شانہ متکفل حال طالب است چار
 قبول و ساطت نمی کند در طریق سلوک چونکه انابت طالب است از وجود و ساطت چاره نبود
 و در نفس جذب بهر چند و ساطت در کار نیست اما تمامی جذب به منوط بسلوک است که اگر سلوک که
 عبارت از ایستادن شریعت است از توبه و زهد و غیره با جذب منقسم گردد جذب نام و ابر
 است بسیار از همد و ملاحظه را دیده ایم که جذب دارند اما چونکه بتابعیت صاحب

بیان
 بخشش
 است می آید
 که را می خواهد
 است فاعله
 بخشش که این
 است
 زات بر
 در بیان
 سبب
 تعالی
 حقیقت
 ساطت
 نیست

شریعت علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام تحملی گشته اند خراب و بتراند و غیر از صورت جذب
نصیب ندارند سوال حصول جذب بخوی از محبوبیت می طلبید پس کفار را که اعدا را خداوند نصیب
از جذب چگونه بخویر نموده اید جواب اینست بود که بعضی از کفار بخوی از معنی محبوبیت داشته
باشند که باعث حصول جذب شان شده باشد و چون آنرا متابعت صاحب شریعت علیه و
علی آله الصلوٰۃ والسلام تحملی ساختند خاسر و مخدول ماندند و آن جذب غیر از حجت بر ایشان
درست نگردید که اعلام استعداد شان نموده که بچهل و عناد آنرا از قوه بفعل نم آورده اند و کما
ظلمه لهم من الله و لکن کما نوا انفسهم یظلمون و در طریق جذب اگر توسط متابعت صاحب شریعت
علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام که عبارت از سلوک است صولی مطلوب پیر شود و بسواسطه و
بسی حیولت امری خواهد بود گفته اند کونوا کفایتکم بدلو کونوا کفایتکم علی الله یعنی اگر کشیده
شوید بحضرت حق سبحانه و رسانیده شوید بالطن بطون هر آینه در میان شما و در میان
حق جل و علا حیولت و حجاب امری خواهد بود و شاید که بخاطر شریف شما هم مانده باشد که حضرت
خواجہ با قدس سره می فرمودند که وصول از راه معیت که حق را جل سلطانہ بانیده است اگر تمیز
شود ناچار بے توسط امری خواهد بود که مناسب معیت است و اگر واسطه است در سلسله تربیت
است که عبارت از سلوک است همراه معیت یکی از طرق جذبیه است و حدیث المکرر
مع من احب علی صاحب الصلوٰۃ والسلام نیز تأیید این معنی می فرماید زیرا که مرد را با محبوب
خود چون معیت به ثبوت پیوست واسطه مرتفع گشت اجتماع فرمایند بطل با اصل خود شاهراه
است هیچ چیز در میان شان حامل نیست اگر غیبت خداوندی جل شانہ نخل را با اصل
خود میله پیدا شود و کشتی با و هویدا گردد بدولت متابعت صاحب شریعت علیه و علی
آله الصلوٰۃ والسلام آن نخل آبان اصل وصول و احاطه حاصل آید هر آینه بے حیولت
امر خواهد بود و چون آن اصل اسمی است از اسماء الہی جل شانہ ناچار در میان اسم
و اسماء او حاصل خواهد بود و وصول ظل ازین راه باصل که اسماء آن اسم است بے

ع
نصیب
بر ایشان
است
بکار ایشان
از آن
خود
صبر

سرسره

توسط امرے خواہ بود و آئینا ہر کہ واصل حضرت ذات است تعالیٰ بوصول بے چونی توسط و
 حیولت امرے در حق او مفقود است ہر گاہ در صورت وصول حضرت ذات بجا نہ حیولت
 و حجابیت صفات ہی جل سلطانہ مرتفع گردد و حیولت و حجابیت غیر صفات چگونہ این دارد
 سوال صفات واجبہ را جل شانہ ہر گاہ انفکاک کے از حضرت ذات او تعالیٰ جائز نباشد ارتفاع
 حیولت صفات از میان واصل و موصول البتہ بحجہ معنی بود جواب سالک را چون وصول
 و تحقیق باصل خود کہ اسمی است از اسمای الہی جل شانہ و آن سالک ظل و ست حاصل گردد و
 ہر آئینہ در میان حضرت ذات تعالیٰ ہیچ توسط و حیولت نہ خواہد بود چنانچہ در میان اسم
 و مسمای او حیولت امری کامل نیست پس نہ ارتفاع لازم آمد و نہ انفکاک مثل این تحقیق
 گزشتہ است در میان اتحاد حقیقت سالک و حقیقت محمدی علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ والسلام
 و نیز ششمہ ازین بیان در میان وصول ظل کامل ہم گزشتہ شد سادہ لوسے ازین عدم
 توسط کہ در طریق جذبہ و غیرہ گفته شدہ است استغنائی از تبعیت خیر البشر علیہ و علی
 آلہ الصلوٰۃ والسلام گمان نہ برد کہ ان کفر و اتحاد و زندقہ است و انکار است از شریعت حق
 او علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ والسلام یا اگر ششمہ است کہ جذبہ یہ توسط سلوک کہ عبارت از
 اتیان شریعت است علی صاحبہا الصلوٰۃ و التحیۃ ابر و ناتمام است و قنوت است کہ بصورت نعمت
 برآمدہ و محبت را بر صاحب جذبہ تا تمام تمام کردہ با کمالہ کشف صحیح و الہام صریح نیز یقین پیوستہ
 است و بیچ و قبضہ از دقایق این راہ و بیچ و سحر رفتن از سعادت این قوم بے واسطہ او و
 بے توسط بہت البتہ او علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ والسلام پیوستہ است و منتهی را در رنگ بتدی و
 متوسط فیوض و برکات این راہ بے تبعیت بے طفیل او حاصل نہ

محال است سعدی کہ راہ صفا	توان رفت خبر در پے مصطفیٰ
--------------------------	---------------------------

افلاطون از بے خردی صفا سے کہ در نفس خود از ریاضت و مجاہدات یافت خود را از
 بعثت انبیاء علیہم الصلوٰۃ و التسلیمات مستغنی دانگشت و گفت یَحْنُ قَوْمٌ مُّکْذِبُونَ لَا حَاجَةَ بَنَیْ اِلَیْ

۴۰۰
 نام محمد
 برای حاجت
 حاجت

منقول می‌باشد است که این صفا که بر ریاضات بے توسط متابعت انبیا حاصل شده است
 علیهم الصلوة والتسليمات حکم آن دارد که مس سياه راز راند و دساند یا زهر را به شکل غلات
 کنند متابعت انبیا است علیهم الصلوة والتسليمات که حقیقت مس منقلب گردانیده زهر
 خالص سازد و نفس الزام را گی به اطمینان آورد حکیم مطلق جل و علا بعثت انبیا و وضع شرائع
 اینها را علیهم الصلوة والتسليمات از برای تعجیز و تخریب آثاره مقرر ساخته است و خرابی
 او را بلکه اصلاح او را در غیر متابعت این بزرگواران نداشته علیهم الصلوة والتسليمات اگر
 نه بر آن ریاضات و مجاهدات بے متابعت این بزرگواران علیهم الصلوة والتسليمات کرده
 شود سرسوس الزام را گی او کم نگردد بلکه از دیاد سرکشی او نماید **مصرعه**

هر چه گیب و علتی علت شود

از الله مرض ذاتی او منوط بشرائع انبیا است علیهم الصلوة والتسليمات و بدو نه با خطر افتاد
 باید داشت که جذبه را هر چند از سلوک چاره نیست مقدم باشد جذبه بر سلوک یا موخر اما
 فضل مرتقدیم جذبه راست که سلوک خادم اوست و در تأخیر جذبه بر سلوک مخدوم اوست
 که بدولت سلوک او را جذبه میسر شده است و در تقدیم جذبه نه این چنین است که او بالذات
 مطلوب دعوت است اینها را آن مرید و راس مرادان و رئیس محبوبان محمد رسول الله
 صلی الله تعالی علیه و علی اله و سلم که مقصود ذاتی و مدعوا و لای ازین دعوت اوست علیه
 و علی اله الصلوة والسلام و دیگران را طفیلی او طلبیده اند مرادان باشند با مریدان لای که
 لما خلق الله الخلق ولما اظهر التبرؤیة کما و نه چون دیگران همه طفیلی او باشند و مقصود
 اصلی ازین دعوت بود علیه و علی اله الصلوة والسلام ناچار همه محتاج او باشند و بتوسط
 او فیوض و سیرکات اخذ نمایند و علی اله الصلوة والسلام و باین معنی اگر همه را آل او گویند
 گنجایش دارد علیه و علی اله الصلوة والسلام که همه پس روایند و بے توسط او کمال اخذ
 نمایند چه هرگاه وجودشان بے توسط وجود او صورت نه بندد کمالات دیگر خود که تابع وجود

صلوات الله علیه
 علیه السلام
 منقول از کتاب
 عقاید
 صفحہ ۱۲
 کد ۱۲

اند بے توسط او چه صورت دارند علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام بے محبوب بے العالمین
چنین باید استماع فرمایند که شرف گشته است که محبوبیت و علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام
آن محبت و اجبی جل شانہ کائن است که بذات تحت او تعلق ملاحظه شیون و اعتبارات
تعلق گرفته است و حضرت ذات تعالیٰ بآن محبت محبوب گشته بجلال محبوبیت دیگران که
بآن محبت کاین است که تعلق بشیون و اعتبارات دارد و تملیس با سماء و صفات است یا
بظلال اسما و صفات علی تقی و آلہ الدّرجات

عشق علی علیه السلام
و سلم را محبت
که در کتب مذکور
نموده اند

لَهُ فَإِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللَّهِ لَيْسَ لَهُ حَدٌّ فَيَعْرَبُ عَنْهُ نَاطِقٌ بِفِيهِ

علیه و علی جمیع اخوانه من الانبیاء والمرسلین و الملائکة المقربین الصلوٰۃ و التسلیات اتمحیات
و البرکات تحقیق این مقام آن است که توسط آن سرور کائنات علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام
بدو معنی تواند بود سیکه او صلی الله تعالی علیه و آله و سلم حائل و حاجب بود در میان سالک
در میان مطلوب و معنی دوم آنست که سالک بطیفیل او توسط تبعیت و متابعت او علیه و
علی آله الصلوٰۃ والسلام مطلوب اصل گردد در طریق سلوک پیش از رسیدن بحقیقت محمدی توسط
بهر دو معنی کائن است بلکه می انگارم که طریق از شیوخ هر که در میان آمده است توسط و
حاجب شود سالک است و اے اگر در او آخر جذبه تدارک آن نه نماید و معامله از پرده بینی
پردگی نکند زیرا که در طریق جذبه بعد از رسیدن بحقیقت اختلاف توسط بمعنی ثانی است
که طفیل و تبعیت است نه حیولت و حجاب که پرده شود و مشاهد و مانند آنها بود گفته
نشود که این عدم توسط اگر چه بیک معنی بود و تصور بے حجاب حضرت خاتم النبیین و علی آله
الصلوٰۃ والسلام و التحیه لازم می آید گوئیم که این عدم توسط مستلزم کمال انتخاب است علی
صاحبها الصلوٰۃ والسلام نه مستلزم تصور در وجود توسط است زیرا که کمال بتبوع آنست
که تابع او بطیفیل و تبعیت او به جمیع درجات کمال برسد و هیچ دقیقه فرونگزارد و این معنی در
عدم توسط کائن است نه در وجود توسط که آنجا مشهود بے پرده است که اقصای

درجات کمال است و اینجا در پرده پس کمال در عدم توسط بود و قصور در توسط از شوکت و عظمت مخدوم است که خادم او در هیچ مقامی از وی متخلف نکند و تبعیت او شریک دولت همگنان او گردد و از اینجا است که آن سرور فرموده است علیه و علی آله الصلوٰۃ والسلام
 عَلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ يَبْقَىٰ إِسْمُهُمْ عَلَيْكَ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالتَّسْلِيمَاتُ رُوِيَ اخْرُجِي
 بے توسط و بے حیولت امری خواهد بود در حدیث صحیح آمده است علی صاحبہ الصلوٰۃ والسلام
 کہ بنده چون بہ نماز و خل می شود حجابیکہ در میان بنده و خداست مرتفع می گردد و این صلوٰۃ مطہر
 مومن آمد و خط و افرازان بضیت منتهی و اصل گشت چه رفع حجاب مخصوص بواصل منتهی است
 پس ارتقاء توسط و حیولت ثابت گشت این معرفت از خواص معارف لدنیہ این فقیر است کہ
 بمحض فضل و کرم آنرا عطا فرموده اند و بحقیقت آن بتحقق ساخته ۵

من اینجا کم کہ ابر نو بہاری | کند از لطف برین قطره باری ۵

خوش گفت ۵

بیاید تو ای خواجہ سببت کن

اگر بادشہ بر در پیر زن

مشایخ طریقت قدس امد اسرار ہم در توسط و عدم توسط آن سرور اختلافها دارند علیہ و
 علی آله الصلوٰۃ والتسلیمات جمیع بتوسط رفته اند و گروہ بعدم توسط و هیچ کدام شان تحقیق
 توسط و عدم توسط نہ نموده است و از کمال و تصور شان سخن نگفته ارباب ظواهر نزدیک است
 کہ عدم توسط را کہ کمال ایمان است کفر دانند و قایل آنرا نداشتہ تفصیل کنند و توسط را از کمال
 ایمان تصور نمایند و قایل آن را از کمال تا بعین شمرند و حال آنکہ عدم توسط بنی از
 کمال متابعت است و توسط شمر از قصور متابعت کما مَرَّكَ لَ ذَٰلِكَ مِنْهُمْ
 بِعَلَمِ الدَّارِ لَ عَنْ حَقِيقَةِ الْحَالِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَىٰ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا
 بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَا نِهِمْ تَا وَجِلَهُ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنَ قَبْلِهِمْ
 رد و ادیسی گفتن انکارے از پیر ظاہر نیست زیرا کہ اولیسی کسی است کہ روحانیان را در

کمل ارباب صحو است در کتاب و چندان معارف سکریه است که چه شرح آن دهد و این فقیر در
ورق بعضی معارف سکریه و اوراق قدس سره جمع کرده است از بقایای سکراست که تجویز افتاد
اسرار نموده می آید و از سکراست که مباحات و افشاء کرده میشود و از سکراست که فزیت خود بر دیگری
اظهار کرده می آید اگر صحو خالص باشد افشای اسرار را بجا نگیرد و خود را از دیگری بهتر دانستن شرک باشد
بقیه سکرا در رنگ نمل است که مصلح طعام است اگر نملک نه باشد طعام معطل و بیکار بود

اگر عشق نبود و غم عشق نبود

چندین سخن بجز گفتنی و شنودی

صاحب عوارف قدس سره که قول قد فی هذیه علی سقبة کل قلبی را که از حضرت شیخ
عبد القادر قدس سره صادر شده است بر بنیت سکرا محمول داشته است مرادش قصور این قول
نیست کما توهم که آن ملین محبت اوست بلکه بیان واقع نموده است یعنی صدور این قسم سخن که
بنی از مباحات و افشاء است بقیه سکرا که نیست که در صحو خالص به امثال این سخنان بجا نماند
و شواهد است این فقیر که این همه وفاتر در بیان علوم و اسرار این طائفه علیه نوشته است ظاهر
سخن شریف شاعر را یافته است که از روی صحو خالص نوشته است بفرج سکرا شا که آن جام
و منکر است و کز آن سخن باقی است سخن با فان که بصحو خالص متصف اند بسیار اند چنانچه این قسم
سخنان نیافتند و دل ما به مردم ملاز جانم بر نازد

هم قصه غریب و حدیث عجیب است

فریاد حافظ این همه آخر بهره نیست

محمد و ما این قسم سخنان که بنی از افشای اسرار باشد و از ظاهر مصروف در هر وقت
از مشایخ طریقت قدس سره تقاضای اسراریم ظهور آمده است و عادت ستمه این بزرگواران
گشته امری نیست که این فقیر آن را ابتدا کرده باشد و اختراع نموده کتب هذا اولی قائم و رقی
کثیرت فی الاسلام پس این همه شور و غوغا چیست اگر لفظی صادر شده است که ظاهرش
مطابقت بعلوم شرعی ندارد آن را به اندک توجه از ظاهر صرف نموده مطابق باید ساخت
و مسلمانان را متهم نباید کرد اشاعت فاحشه و فاضح فاسق هر گاه در شریعت حرام و منکر باشد تقضیح

مسلمانی به مجرد اشتباه چه مناسب بود و شهر بشهر آن منادی کردن کدام تدبیر باشد طریق
مسلمانی و مهربانی آنست که کلمه ظاهرش مخالف علوم شرعی است اگر از شخصی صادر شود باید
دید که قائل آن کیست اگر ملحد و زندیق بود در آن باید کرد و در راه اصلاح آن نباید کوشید و
اگر قائل آن کلمه از مسلمانان بود و یا مسلمانی بود و یا مسلمانان باشد در اصلاح سخن او باید
کوشید و محل صحیح از برای آن پیدا باید نمود یا از آن قائل حل آن باید طلبید و اگر در حل آن
عاجز اندیختش باید کرد و امر معروف و نهی منکر برفق اعلی است که با جابت نزدیک است و
اگر مقصود اجابت نباشد توفیق مطلوب بود و دیگر است امدت تعالی توفیق و ما عجب آنکه
از مکتوب شریف فهم می شود که بعد از استماع کتابت فقیر از آن عزیز شهبازی و انحراف
در ملازمان شامی طاری شده بود مانا که انعکاس باشد بایستی که نظامان شهباه را ایشان خود
حل می کردند و برین فقیر نمی انداختند و تسکین فتنه می فرمودند از یاران دیگر چه گله نماید که
بعضی از ایشان با وجود قدرت دفع اشتباه خود را معاف داشتند و سکوت نمیدادند

از یاران چشم یاری داشتیم

قال نوشته اند که سیر مرادی و مریدی مری است که بوصول صاحب آن سیر تعلق دارد
پس حجت و برهان بر اثبات آن طلبیدل گنجایش ندارد و اینجا کس چه سخن بگوید که راه سخن بر بستند
لاکن هر چیز را حجت و برهان باید هیچ چیز به حجت و برهان مقبول و مقبول نمی افتد مراد آن و
محبوبان خود در اصطلاح قوم همان کسانی که نخست ایشان را جذب می نمایند و بدگاه می کشند
بعد از آن توفیق سیر و سلوک داده و حل می سازند که معنی مجذوب سالک است و مریدان
آنکه ایشان را بعد از سلوک می کشند و ایشان را سالک مجذوب می گویند یا این هم میباشد
که صاحب سیر مرادی بجای میرسد که در ابدت او بحق و قرب و وصول و سبب جناب قس و
تعالی و سلطنت حضرت سید المرسلین و سلطان المحبوبین صلی الله علیه و سلم سقوط می پذیرد و
بر می افتد و در جمیع کمالات برابر سید المرسلین می باشد و به دعوی شریعت و همسری و برتری

می کشد و جامع کمالات ابراهیمی و محمدی می گردد و صاحب این سیر هم پره محمد رسول الله صلعم
می گردد و می گوید که هم چنانکه آن حضرت مرید خداست بواسطه من هم مرید خدا ام بواسطه
اقول برین قول خدشه ندارد می شود خدشه اول مرتبه مریدان و مراد آن اگر باشد
نظر دیده شود از آن واضح خواهد شد که تا آنکه مرتبه سلوک جذب است کرده باین مقامات نرسد
مرید و مراد و مقامات ایشان را نتوان شناخت ۵

بشر قصه بلقیس و قصه مدینه | کس رسد که شناسای منطق الطیر است

مَنْ لَمْ يَذُقْ لَمْ يَدْرِ عِلَّةُ لَذَّتِ مِثْلُ شَنَاسِي نَحْدَا نَخْشِي ۖ در عوارف المعارف
تعریف مریدین مذکور است وَالسَّالِكُ الَّذِي تَدْرُسُهُ الْجَذْبَةُ هُوَ الَّذِي
كَانَتْ بَدَأَتْهُ الْجَاهِدَةُ وَالْمُكَابِدَةُ وَالْمُعَامَلَةُ بِالْإِخْلَاصِ وَالْوَفَاءِ بِالشَّرْطِ
فَوُجِدَ الْحَالُ فَوُجِدَ الْعِصْلُ بَعْدَ الْعِلْقَمِ
وَتَرَوْهُمْ بِنَعْمَاتِ الْفَضْلِ وَبِرِّزْمٍ مِنْ مَضِيْقِ الْمُكَابِدَةِ إِلَى الْمُتَسَعِّعِ
المساهلة و النس بنفحات القرب و فقه له باب من المشاهدة فوجد دواء
وفاض وعاءه و صدرت منه كلمات الحكمة و مالت اليه القلوب
و نوالى عليه فتوح الغيب و صهار ظاهره مسددا و باطنه مشاهدا
و صلم للجولة و صهار له في جلوته خلوة فيغلب ولا يغلب يفترس ولا
يفترس يوهل مثل هذا المشيخة لانه اخذ في طريق المحبين و در تعریف
مرايين مسطور است المجذوب المتدارك بالسلوك ببادية الحق بالكشف
و افراد اليقين و يرفع عن قلبه الحجب و يستتر بانوار المشاهدة و ينشهر
و ينقسم قلبه و يستجافي عن امر العز و وينيب الى امر الخلو و يرتقي
عن مجر الحال و يتخلص من الاغلال و الاعلال و يقول معلنا لا اعبد رباً الا الله
ثم يفيض من بطنه على ظاهره و يحبري عليه صور المجاهدة و المعاملة من غير مكابدة

کبریا و سواد
بدان و کلمات
"ام" "م" "م"
راش و "م"
در وقت "م"
معلم و فضل
و در وقت "م"
نزد و در وقت
بسته "

آن روز که آتش محبت افروخت از جانب دوست سرزد این بنور و گداز	عاشق روش سوز ز معشوق آفت تا ورنه گرفت شمع پروانه نه سوخت
<p>پس چنانکه مرید و مراد را سالکان راه دریا بنی بچیان سیر مرادی و مریدی اهل بیت که پو جان صاحب آن سیر تعلق دارد پس محبت و برهان برای اثبات آن طلبیدن گنجایش ندارد و درین امر راه سخن بر بسته نیست اگر چه راه مراد صعب است و وصول این راه بجز محنت محال است فاما اگر ذوق دارند بجز محنت نکشند و مقامات ملوک اطمینان نکنند و بمرتبه مریدی فایز نشوند تا این مقام کمال بصیرت بنگرند خدشته دوم براسه هر چند ضرورت محبت و برهان در محل نظر است در مزیات و نواقات که طفل سیخوار هم از آن واقف باشد راه استدلال بر بسته اند بر اعمی تبیین انوار شمس بهیچ محبت و دلیل نرساید و کسیکه مدت العمر شکر و منک را نه چشیده کل اول بدیعی الاتیاج گرفته است از آن نه کشاید خدشته سیوم تعریف مراد و مرید که بر نگاشته شد در آن مقصود راست و الاخر مآیته خدشته چهارم در تعریف مجدد و ب سالک لفظ نخست تحریر فرموده شد و درین لفظ نخست و بیواسطه درین مقام فرقی نمی نماید پس این با دم شبهاست باشد که جای حضرت معترض بر لفظ بیواسطه مره بعد اولی و کرة بعد اخری وارد نموده ۵</p>	
وقت مردن دامن قاتل بدست آمد مرا	آخر عمر آرزو سے دل بدست آمد مرا
<p>اگر حضرت معترض معنی لفظ نخست را ندین خود منقش می فرمود بار بار این اعتراض را اعاده حضرت معترض در اخبار الاخیار در ذکر حضرت شیخ عبدالوهاب متقی قاری شاذلی که استاد معترض بود می تولید عرض کرده شد که فحای وحدت چه باشد فرمودند که آن لفظی است بچشیدن تعلق دارد و مطلوب حقیقی جمیع عالمیان این بود که همان لذت است و هر کس که در عمر خود یکبار آن لذت چشیده دیگر نازنده است ذوق آن باقی است انتهى پس چاستعرق کلام استاد خود را فراموش کند و چرا بر آن محبت و برهان نه طلبید و چرا نگویید که هیچ چیز به محبت بران محقول و مقبول نمی افتد سیر مرادی و مریدی همان مقام فنا است نه بوس است که معترض کلام استاد خود را فراموش کرده اعتراض نمی کند که راجع بسبوی کلام استاد و است ۱۲ سته ۵ - امران است و سخن همان است که من بیان کردم ۱۳</p>	

کمی گردان درین صورت تمامی اعتراضات را جمع بسوی کلامش خواهد بود	
چه بے دروانه اشب و دل بایاری گفتیم	که او کم می شنید از ناز و من بسیار می گفتم
خدا ششم پنجم حضرت معترض در تعریف مرادی فرماید بعد از آن توفیق سیر و سلوک داده و اصل می سازند با آنکه اول گفته که نخست ایشان را بخود می کشد که بمعنی وصول است والا کلام صحیح نمی شود که معنی مجذوب یا ملک بعین است اول وصول است بعد از آن سیر و سلوک معترض رحمه الله که بعد از آن توفیق سیر داده و اصل می سازند عکس نیست درین مقام بغایت ادب گزارش می رود که هرگاه حضرت معترض را به فن یقین و چنان ممارست نباشد که تعریف مراد و مرید هیچ بزرگوارند پس اینجا کس چه سخن کند که راه سخن بر بستند بجز آنکه گفته شود که سیر مرادی و مریدی امری است که بوجوه آن صاحب آن سیر تعلق دارد پس	
حجت و برهان بر اثبات آن جلبید گنجایش ندارد	
اے که شور و محشر از بے باکیت نهنگامه است	از خدا خطت برای باسفازش نامه است
خدا ششم ششم هرگاه خود حضرت معترض در تعریف لفظ نخست از ب تحریر فرموده پس در سقوط و ساطت کدام احتمال است اگر و ساطت است پس نخست چرا تحریر ساخته فعلیه البیان خدا ششم هفتم آنچه تحریر فرموده بر می افتد از هیچ جا از کلام حضرت مجذوب یافته نمی شود و گمایتی که	
پرسید ز من کسی که عشوق تو کسیت	گفتم که فلان کس است مقصود خلوت است
بنیشت و بهای می پس گریست	کردست چنین کسی چنان خواهی بست
خدا ششم هشتم هرگاه معترض در معنی مرید نگاشته که بعد از سلوک می شنید پس درین قول که آنحضرت مرید خداست بواسطه و مرید خدا ام بواسطه اجتماع متنا فیین است و زهول است	
از معنی مرید	
جای نمی روی که دل بگمان ما	تا باز گشتن تو بعد جانی رود
قال و آنکه نوشته اند که کسی را که حق تعالی قوت قدسیه داده اگر در احوال و اوضاع صانع	
آن سیر نیک ملاحظه نماید و فیوض و برکات و علوم و معارف الهی حاصل نشاند که او بآن ممتاز است	

مشاهده کند تواند که حکم بسیر مرادی او نماید و هیچ محتاج بدلیل بنمودن سخن عجیب است یعنی شما این قدر
ادراک و شعور ندارید که اوضاع و احوال و جمال و کمال ما را ملاحظه نمایند و فیوض و برکات و
علوم و معارف ما را که بدان متفرد و ممتازیم مشاهده کنند و بسیر مرادی ما حکم کنید و دیگر دلیل
چیز حاجت است اقول ندانم که این چیز اعتراض است و بخیر و اصلان بارگاه مقربان و نگاه
را که شناسد و کسیکه معنی مراد و مرید ندانسته باشد از توقع ادراک احوال و اوضاع بسیر
مرادی که می توان شد و مولانا نظام الدین خاموش علیه الرحمة فرموده اند که چون علامه سید
شریف جرجانی صحبت حضرت خواجه علامه الدین عطار عطر الله ترابته رسیدند و آنحضرت ایشان
را قبول فرمودند ایشان از حضرت خواجه التماس نمودند که مرا صحبت با کسی فرمایند از صحاب خود
که بواسطه صحبت وی اهلیت این مجلس حاصل کنم و مناسبتی با اهل این نسبت پیدا سازم حضرت
خواجه ایشان را به صحبت ما حواله کردند و سید بعد از فراغ درس می آمدند و پیش ما می نشستند
و سکوت می کردند روزی نشستند بودند و مراقبه کرده ناگاه بے خودی می بے طاقتی از ایشان
ظاهر شد چنانچه عمامه از سر ایشان افتاد ما برخاستیم و عمامه بر سر ایشان نهادیم چون به حال خود
آمدند سبب آن بے خودی پرسیدیم گفتند من را بود که آرزو می داشتم که کی ساعت بوح مدبر که
من از نقوش علییه پاک شود و زمانه دل من از اندیشه معلومات خود خلاص باشد درین ساعت
به برکت این صحبت آن معنی دست داد از غایت ذوق ولدت آن مرا بے خودی روی نمود
از سن بے ادبی صادر شد

نقد حیات خواهی جان کن فدا سے جانان	لکین بہت در رہ عشق آئین مہربانان
مستان جام شوقش بر بوی لطف جاسن	بر درگہ جلالتش آید جان فشانان
از چشم بد نہا تدا ز خویش تن بہان تر	عالم شدہ سمن بواز بو سے آن بہانان
چون قیر روزگاری زان رہ نشان چہ جونی	گر رہ روی نشان جواز راہ بے نشانان
قال اینجا آن سخن یاد می آید که یکبار سے از ہمیں یاران کی خدمت ایشان نوشتہ بود	

کہ عجب است کہ با وجود این عظمت و جلالت و مرتبت کرامت از شفا ظاہر نمی شود در جواب او نوشتند کہ ادم کرامت بالاتر ازین معارف و حقایق باشد کہ بایان می کنیم و بر ما وارد می گردد کہ دیگران را طاقت بیان آن نیست بمعجزه حضرت رسول امیر سخن بود کہ بمرتبه اعجاز رسیدہ بود اقول این کلام بیچگونہ محل اعتراض نیست کہ همچنان از بزرگان مروی است بقول است کہ مولانا صفہائی کہ در حدیث بے نظیر روزگار بودہ بحضرت عزیزان خدا سے داد قدس سرہ بر سبیل تفرغ گفتہ کہ شہادہ دعوی قطعی میگردہ اید سلطان مانشاہ بیگ خان می خواہد کہ بر سرافضی رود چند ہزار زرہ و سلاح در کار است پیدا کنید چون قطب ہرچہ خواہد می کند حضرت عزیزان فرمودند کہ دعوی از درویشان دور است لیکن اگر بمنصب قطبی قانع باشیم از فرعون و فرود بدتر باشیم چہ منظور این طائفہ عالیہ غیر از محبوب حقیقی نیست

چہ منصب تعلق بود ای سپہر	تعلق حجاب بود سر سیر
تعلق حجاب است و بے حاصلی	چو پیوند با بکسلی واصلی

پس از مجلس حضرت عزیزان بمنصب برخاستہ اند و مولانا سے مذکور داسن ان حضرت ا بر سبیل مغذرت گرفتہ ایشان التفات بوی نہ کردہ متوجہ فرار فاضل الانوار حضرت خواجہ بہار الحق والدین قدس سرہ شدند چون پہل علی سلیمان کہ در راہ مزار آن حضرت است رسیدہ اند فاصحہ بروح ہر فتوح ایشان خواندہ برگشتہ اند فرمودند کہ بہر دشمنندے را ولی از اولیاء اہل مہربانی است و بہر ولی را بنی انا نبیاء اہل علیہم السلام مہربانی است چون مولانا صہبہا بر ما بے ادبی کرد متوجہ شدیم کہ از اولیاء کد امی ملی مہربانی این مولانا باشد معلوم باشد کہ حضرت خواجہ بزرگ قدس سرہ مہربانی وے بودہ اند چون بدینجا رسیدیم روح شریف حضرت خواجہ بزرگ پیشوا آمدہ فرمودند ما از ان مہربانی کہ بر شما بے ادبی کردہ گزشتیم و از اینجا خبر یاد کردہ

در رسالہ واردات علی ہاشمی رحمہ اللہ مذکور است بتندی را عجب کرامت است انتہی طالب ہتقامت ظہور کرامت ہجر استیلاہ اہل حرمان ثبوت استقامت سرای صراج ارباب ایقان ۱۲

برگشتیم بعد از آن بکیمیه نه کشیده که مولانا می فرماید بیعت خدام بتلاک نشسته بهمان علت هلاک
 شده است فقط غرض از نقل این حکایت این است که از اولیا و اولیاء اگر خواستگار راسته شوند
 ضرورت نیست که حسب تناسلی مثال ظاهر کرده شود اینجا آن سخن یاد می آید که یکبارگی از یاران
 یک مجازمت حضرت خواجیه بهاء الدین نقشبند رحمه الله عرض کرد که عجب است که با وجود این
 عظمت و جلالت و مرتبت کرامات از شما ظاهر نمی شود در جواب او فرمودند کدام کرامت بالا
 تر از این خواهد بود که با وجود چندین بارگناه بر روی زمین میتوانم رفت و زمین از بارگناه ما
 غرق نمی شود تحقیق مقام آن است که خرق عادات از لوازم ولایت نیست بعضی مروت
 اولیا را میداند و مقربان درگاه و خرق عادات آنها ظاهر نشد چنانچه از اکثر اصحاب رسول الله
 صلی الله علیه و آله و سلم خرق عادات مردی نیست چنانکه عموماً اصحاب و از دیگر اولیا و اولیاء فضل
 اند پس معلوم شد که فضیلت بعضی اولیا بر بعضی بکثرت خوارق نیست چه فضل عبارت است
 از کثرت ثواب خوارق در حظوظ است مناط ثواب نیست مگر عبادت و قرب الهی و این امری است
 کرامات اصحاب و در مناقب ذکر کرده اند بلکه کرامات را باب علیجه آورده اند بعد ذکر معجزات
 خرق عادات در جوگیان هم می باشد این چنین حضرت مجدد رحمه الله فرموده صاحب
 عوارف گفته که حق تعالی بعضی مردم را خوارق می دهد و دیگران را خوارق نمی دهد و آنها
 افضل باشند از صاحب خوارق و خرق عادات کمتر است در مرتبه از ذکر قلبی بتجوید و
 و شیخ الاسلام خواجیه عبدالقادر گنجی گفته که مراتب اهل رفاه مطلق است بدیافت استعدادات
 طالبان و مقامات اولیا و فرست اهل ریاضت و اگر سنگی مخصوص بدیافت صور و احوال
 اشیا که غائب از نظر است هرگاه که اکثر خلایق بدنیا مشغول اند و از خدا منقطع دلباهی
 شان بیشتر است بسوی کشف احوال غایبان و این را بسیار عمده می دانند آنها
 با کشف اهل عرفان و حقیقت کار ندارند و می گویند که اگر اینها اهل اهدی بودند احوال
 غیب خبردار میست پس چون این قدر خبر ندارند پس دیگر چه خواهند دریافت این چنین بنافقان

است
 بیچ اندر آنست
 نه وقت بیچ
 و بسوی
 ماه شعبان
 آفتاب از غم
 وقت غروب
 دی و جمعه
 ولادت با سعادت
 اهل شرف

در حق سید المرسلین صلی الله علیه وسلم می گفتند این سفیران باین خیالات فاسده از برکات
دوستان خدا محروم اند و منی دانند که حق تعالی در باره دوستان خود غیرت دارد که او
شان را بغیر خود مشغول نمی کند

من ندانم قاعلات و فاعلات

شعر می گویم به از انجیبت

قافیه اندیشم و دلدار من

گویدم سندی لیش جز دیدار من

حضرت مجدد رضی الله عنه از پیر خود روایت کرده اند که شیخ محی الدین عربی بعضی جانوشه
است که بعضی اولیا که از آنها کرامات بسیار ظاهر شده وقت رحلت آرزو کرده اند که کاش که
از ما این قدر کرامت ظاهر نمی شد اگر کسی گوید که اگر خوارق شرط ولایت نباشد چگونه معلوم
کرده شود که این فی الله است حضرت مجدد رضی الله عنه ازین سخن دو جواب فرموده اند
یکی آنکه معلوم کردن ولایت ولی چه ضرورت ولایت نسبت به خدا کسی از ان مطلع
باشد یا نباشد اکثر اولیاء الله از ولایت خود اطلاع ندارند تا بدیگران چه رسد بعد مرگ شرعاً
آن خواهند دید احتیاج بخوارق مرافق است که برای دعوت خلق اند ضرورت است که بر خلق
بنوت خود ظاهر کنند و با ثبات رسانند اولیا دعوت می کنند بسوی شریعت پیغمبر خود و معجزه
برای دعوت او کافی است علما و فقها بظاهر شرع دعوت می کنند و اولیاء مریدان را اول
بسوی بجا آوردن ظاهر شریعت دعوت می کنند پست از آنها را ذکر تعلیم می کنند و می فرمایند
که اوقات خود به یاد الهی همور کن تا که ذکر الهی مستولی شود و غیر خدا در دل تو خطور نکند و درین
دعوت احتیاج کرامت نیست دوم آنکه مرید رشید هر ساعت مشغول به شیخ در ذات خود
به تغییر احوال خود می بیند که دل مرده او را زنده کرده بمشاهده و مکاشفه سرفراز ساخته زنده
کردن مرده نزد عوام عده کار است زنده نمودن روح و قلب نزد خواص محبتر است پس
کرامت در نظر مردم موجود است برای عوام در کار نیست در تحقیقات حضرت خواجه محمد پارسا رحمه
الله و کرامت است شیخ ابوالقاسم گرگانی رحمه الله علیه گفته است که بر آب رفتن دور هم پیران و

این سخن از حضرت مجدد رضی الله عنه است
حضرت الشیخ
علی است از ایشان
را نسبت از آن
بجانب از حضرت
است از شیخ عثمان
منبرین و در سلسله
السلطانیه و خاندان
فی سلسله نسب
از شیخ عثمان و خاندان
پیران و سلسله
پیران و سلسله
اولیاء و سلسله
و ایشان از ایشان
علیه و سلسله
الو سلسله
حکایت از سلسله
و قات ایشان
سلسله
سلسله

و از غیب خبر دادن این هیچ کرامت نبود کرامات آن باشد که کسی را به تمامی عمر بجز اتباع فرمان
حرام نرود این عباد را شاید و آن دیگر ممکن باشد که از شیطان بود که شیاطین به این از غیب
خبر است و کسانی که ایشان را کاهن گویند از بسیار اخبار دهند و خبرهای عجیب بر ایشان برود
اگر بر شین توانی رفتن پاک مدار چون آن سگ غضب را که در سینه است در زیر پاهای زدی
و مقهور کردی بر شین شستی و اگر از غیب خبر توانی داد پاک مدار چون عیب و غرور نفس و شین
بدانستی و از آفت و تبلیس و آگاه شدی از غیب یافتی و اگر بر آب توانی رفت و در هوا توانی
پرید پاک مدار چون بیرون از حس و خیال ترا مقامی پدید آید و بران برفتی در هوا پریدی نهی
تفصیل این بحث در مقدمه مذکور شد فارجه الیهما و بر جی از کرامات حضرت مجدد و حجه ابد نیز
مذکور شده مگر اصل این است

ما بر اے استقامت آیدیم	آنچه کشف کرامت آیدیم
------------------------	----------------------

قال آیدیم بمقصود که در امتیاز شمایه بیان علوم و معارف سخن نیست لیکن غایت آنچه ظاهر می
گردد آن است که شمارا عالم و فاضل و ماهر و دانشور و سخندان دانیم بلکه عارف و کاشف هم گوئیم
اما آن را از کجا معلوم کنیم شما بسیر مرادی به مرتبه رسیده اید که وساطت حضرت سید المرسلین و
سید کائنات صلی الله علیه و سلم در میان شما و خدای عز و جل نمائده است آنکه هم میره و پیر بهای
آنحضرت شده اید این معنی لازم سیر مرادی نیست و احوال و اوضاع و علوم و معارف
شما دلیل نیستند بر آن اقول

پس از عمر نگاه گریه سویم کرد جا دارد	سپید زخم شمشیر تغافل اجر ما دارد
--------------------------------------	----------------------------------

اے برادر عدم علم مستلزم عدم نیست اگر حضرت را علم این معنی نیست که حضرت مجدد و حجه
بسیمر مرادی رسیده اند پس ازین لازم نمی آید که فی الواقع باین درجه فائز نشده باشند
اگر که انبی بزرگ خدا رسیده ظاهر کنند که از واجب اعطایا کتساب فیض و سببی می نمایند که محض
بیواسطه است ضرورت آنکار چیست آنچه حضرت باقی با الله قدس سره اثبات حضرت می فرمود

حضرت شیخ خود شایان است و این چنین انکار نسبت به بیشتر اولیا را استدلال علمای ظاهر و باطن
شده درین محل احوال و اوضاع حسب عوی خود پیش کردنی بود تا به دفع خلجان متوجع می
شد م سکوت در پیچ و موافق از ادب مناظره دو راست

رحم می آید مراد بلبس آن بوستان | اگر نراکت های گل فریاد نتوانست کرد
حضرت خواجہ محمد پارسا رحمه الله در فصل الخطاب می فرماید طائفه مشائخ اند که بجدات عتبات
حق سبحانه سلوک راه دین و سیر بعالقین حاصل کرده اند و از کائنات الطاف خداوندی
علوم لدنی یافته اند و در پرتو انوار تجلی صفات حق سبحانه بنیای حقایق و معانی و اسرار گشته اند
و بر احوال و مقامات و سلوک اه حق سبحانه و قونی تمام یافته و از حضرت غرہ سبحانه ولایت شایخ
بدالات و تربیت خلق و دعوت بحق عز و علا ما مور گشته بعد از آنکه عمری و اعظم نفس خویش بوده
اند که غط نفسک ثم غط للناس والا فاستحیی یعنی فاذا واعظ الله سبحانه فی قلب کل مؤمن قبل
و غط کرده و کمین گاه مکر و حیلہ نفس نگاه داشته بحکم و فرمان بدعوت خلق مشغول شده اند و
خلق را از خرابات دنیا و خمر شهوات و مستی غفلات بخطر قیاس و مجلس انس و مقعد صدق و
شراب طهور و تجلی جمال ساقی و مقهم بهم میخواند بحکم و ذکر هم بایام الله و ایشانرا از ذوق مشرب
مردان می چشانند و سلسله شوق و محبت در دل ایشان می جنبانند و بحسب عقل و شناخت
و ذوق و شوق هر طایفه از شریعت و طریقه و حقیقه بیان میکنند تا هر کس حظ و نصیب خویش
بقدر سمت خویش بر می دارند که قد علم کل اناس مشرب هم و اگر مرغ جانی که از تشنایه بحکم طیران
کرده بر شبکه ارادت می افتد و بدانه میبونه و در دام بلا و عشق بند می شود آن شهباز بلند
پرواز را که سخت غریب و بدیع افتاده است در گریزگاه خلوتخانه میکنند و چشم هوایی
نفس او را مرادات و دو جهانی می دوزند و بطعمه ذکر پرورش میدهند تا نگاه که آن حشت
التفات باسلوی حق سبحانه از و منقطع شود و مقام انس حاصل کند و مستعد مستحق آن
شود که نیشن دست ملک اشایا اینها خلاصه فریش و خلیفه حق اند سبحانه و نایب میراث

در انبیا اند علیهم الصلوٰۃ والسلام که علماء استی کانبیا و بنی اسرائیل دیده هر کس رجحان و کمال
الیشان نهفتند که در زیر قیاب غیره حق متوازی اند

مردان پیش زنده بجایند و گردند	هرغان بهوش ز آسمانی در گردند
سنگر تو بدین دیده بدیشان کالیشان	بیرون زد و کول در جهان گردند

خلق از ایشان بهین سروریش بیند که از خویش قیاس احوال ایشان بر خویش و دیگران
کنند و ایشان را و عظمی از و اعطان یا عالمی از عالمان بشنوند و ندانند لایق قیاس الملائکة
بالحدادین قال و با وجود کثرت علوم و معارف ایام تصور نیست که یک جا خطا واقع
شود و عصمت مخصوص انبیاء است صلوٰۃ اند و سلامه علیه و خطا در کشف بالفاق ارباب
کشف جایز است و ملازمان که خطا یا بشیخ بن عربی ثابت کرده اند از همین عالم است که با وجود
این حقائق و معارف که شیخ دارد خطا کرده است اقول تحقیق مقام این است که اگر کشف
و اهام مخالف حدیث احادیث مخالف قیاسی باشد که جامع باشد شرایط قیاس آنجا حدیث
و قیاس را ترجیح باید داد و حکم باید کرد و خطا در کشف و این مسئله مجمع علیه است در میان اهل
و خلف چرا که قول رسول الله صلی الله علیه و سلم حجتی قطعی است و احتمال کذب انبیا در
روایت ثقات ضعیف است و در کشف اولیا خطا بیشتر واقع می شود و وقت که در میان
و کشف اختلاف واقع می شود پس هر کدام که شرع موبد او باشد او را پس از است قبول
و اگر شرع از آن ساکت باشد پس صاحب هر دو کشف اگر یک شخص است پس کشف اخیر او اولی
و مقبول است چرا که صوفی و انما در ترقی است پس صاحب کشف در زمان اخیر اقرب است بسبب
خدای تعالی و امثل است بانبیا و اگر صاحب کشف دو کس باشند پس کشف صاحب محو اولی
است از کشف صاحب سکر چرا که کلام سکران بسیار احتمال غلط دارد و اگر هر دو در صحو و سکر یکسان
باشد پس کسی که کشف او گاهی مخالف شرع نه شده باشد از کشف کسی که هرگز مخالف شرع نباشد و مخالفت
شرع افتاده باشد و کسی که ناگزیر مخالف شرع افتاده باشد کشف او بهتر است از کشف کسی که غالباً مخالف شرع باشد

و اگر دین هر دو برابر اند پس ترجیح کشف راست که تنزلت او اقرب است بخدا تعالی این همه
 وجوه قوت کشف اند و اگر هر دو کشف در قوت برابر باشند ترجیح به کثرت احکاب کشف است
 اگر یک کشف برده کس تکشف نشود و دیگر کشف بر یک مرد تکشف شده کشف ده اولی
 و مقبول است لیکن اگر صاحب کشف مردی اقوی باشد کشف اقوی بهتر باشد از کشف
 جماعت و حکم الهام بخیر حکم کشف است علوی مرتبه کشفهای مجدد الف ثانی رحمة الله علیه دریا
 است که گاهی مخالفت شرع نه افتاده بلکه بیشتر از شرع موید است و بعضی چنان است که
 شرع از ان سبک است و این همه امور بر کسی که در کلام او نظر انصاف بیند مخفی نماند و احتمال
 خطاست تلذذ خطا نیست نه ازین احتمال اطلاق خطا جائز است تا آنکه خطا ثابت نگردد شود
 بلیله اگر از شیخ این عربی خطا ثابت کرده شد از ان لازم نیاید که تمامی اشکافات اولیاء الله
 خطا باشد قال و آنکه نوشته اند که حضرت خواجه مافدس سره در اوایل حال سیر این فقیر
 را سیر مرادی مقرر فرموده بودند حضرت خواجه اثبات غالبیاری کردند و کسالی واقف اند
 بر ان بیشتر از همه این فقیر اما اگر الان در قید حیوة صوری می بودند یقین است که با این بخت
 از شمار ضعیفی نمی شدند و هیچکس باین راضی نخواهد بود امیدواریم که شام هم در باطن راضی
 نخواهید بود و اما علم عبارت در اوایل حال کسی را درین در طعمی اندازد که گوید شاید
 در اوایل حال تشاها این دریافت با شید بعد از ان حال بتغییر شده باشد و الله
 یحیی الکا حوالی الحی الله فایشاء و ینت مقصود شما خود آن است که در ابتدا در حال این
 حکم می کردند در انتها خود چه خواهد بود مسلم سیر مرادی و مقام مراد ان ابتدا در انتها شمار
 حاصل است اما آنکه سیر مرادی این نتیجه حضرت رسول الله علیه و سلم این معامله دست داد
 و اینچنین در برابر افتادند که ایشان از میان ساقط شدند و واسطه نمایند قبیح است
 اقول حضرت شیخ خود این امر را تسلیم می سازند که حضرت خواجه رحمه الله اثبات حضرت
 مجدد رحمه الله بسیاری کردند و بسیار کسان از ان واقف اند و حضرت شیخ به نسبت

الله اعلم
 نیست کشف
 احوال است
 نیست می کند
 الله اعلم
 به چیزی را که
 عفو اند و قرار
 چه و بهر
 چیز را که
 عفو اند ۱۲

دیگران زیادہ تر اطلاع دارند

وَاللّٰهِ قَدْ شَهِدَ الْعَدُوُّ بِفَضْلِهِ | وَالْفَضْلُ مَا شَهِدَتْ بِهِ الْأَعْدَاءُ

وظاہر است کہ ہر گاہ حضرت خواجہ رحمہ اللہ سیر حضرت مجدد رحمہ اللہ را سیر مرادی مقرر فرمودہ بودند آن اوائل حال بود پس بآخر چہ رسد انجہ ایما شد کہ اگر الان در قید حیوۃ صوری می بودند یقین است کہ باین سخنان راضی نمی شدند این محض خطا است حضرت خواجہ دریای معرفت بودند اگر شخصی کہ از فن تصوف بے بہرہ باشد بکدامی کلام معرفت راضی نباشد از ان لازم نمی آید کہ عارف ہم نارضا مندی ظاہر فرماید البتہ این خیالش حسب موعوم وے خواہد بود انجہ قیاحت سیر مرادی ذکر کردہ شد همان است کہ خود معترض بان قائل است و جذب مراد ان را بسواسطی انگار و پس ہر گاہ حضرت معترض تعریف مجذوب سالک بزرگاشہ بود خیال این معنی کردنی بود کہ انین تعریف مراد ان را سقوط واسطی گردد و وہمان اعتراض کہ صد بار اعادہ می نمایند بر معترض عاید می شود و پس اگر این کلام باعث نارضا مندی حضرت خواجہ رحمۃ اللہ علیہ در تخلیہ مقرر رحمۃ اللہ علیہ متکثر است پس بہ کمال ادب گذارش می کنم کہ اگر حضرت خواجہ رحمۃ اللہ علیہ الان در قید حیوۃ صوری می بودند یقین است کہ باین سخنان از شما راضی نمی شدند و سچکس باین راضی نخواہد بود امید واریم کہ شما ہم در باطن ازین تعریف راضی نخواہد بود قال باز همان سخنان کہ مذکور شد پیش می آید و مکرر می شود اقول فی الواقع در کتب و نسخ ازین تکرار واقع است تا آنکہ اگر مکررات را حذف کنند بر چند ورق بیش نخواہد بود اگر چه مجبوری فیتہ حقیر را اتفاق تحریر بعض مضامین بہ تکرار می افتد مگر ہما کن بر مکررات

شیخ قلم می زند

منہم از فریاد خود آزرده گردم ولیک | اگر بہ بندم لب یہ افغان سینہ روزن بشود
قال و نوشتہ اند کہ اجتبا و مخصوص نسبت بانبیاء علیہم السلام و همچنین باش کہ اگر چہ در آیات قرآنی اجتبا ہمہ جا نسبت بانبیاء واقع شدہ است قولہ تعالیٰ وَلَکِنَّ اللّٰہَ یُخِیِّرُ فَرَسًا

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخَزَّازُ الْمُرَادُ مَحْمُولٌ فِي حَالِهِ مُعَانٍ عَلَى حَرَكَاتِهِ وَسَعْيِهِ فِي الْحَقِّ
مَكْفِيٌّ لَهُمْ عَنْ الشَّوَاهِدِ وَالنَّوَاطِرِ وَهَذَا الَّذِي قَالَهُ الشَّيْخُ أَبُو سَعِيدٍ هُوَ الَّذِي
اِسْتَبْتَه حَقِيقَتُهُ عَلَى طَائِفَةٍ مِنَ الصُّوفِيَّةِ وَلَمْ يَقُولُوا بِإِلَّا كُتَابًا مِنَ النَّوَاطِرِ
وَقَدْ رَأَوْا جَمَاعَةً مِنَ الْمَشَائِخِ قَالَتْ نَوَافِلُهُمْ قَطْعٌ أَنَّ ذَلِكَ هَالِكٌ مُسْتَقَرٌّ عَلَى
الْإِطْلَاقِ وَلَمْ يَكُنْ هَالِكًا لِلَّذِينَ كُتِبُوا اِسْتَوَافِلٌ وَأَمْرُهُمْ قَاعِلٌ اَلْمَرَادُ هِيَ كَانَتْ
بَدَايَا تَهْمُ بِدَايَا كَيْفِ الْمُرِيدِينَ فَلَمَّا وَصَلُوا إِلَى رُتَبِهِمُ الْكَمَالِ وَأَدْرَكَتْهُمْ
الْمَكْشُوفُ بَعْدَ اِلْتِمَاسِهِ اِسْتَوَافِلٌ بِالْحَالِ فَكُنْ هَالِكًا أَفَلَا اَلْأَهْلُاقُ فَاقَالُوا لَوْ
قَتَبُوا عَلَيْهِمُ الْاَهْلُاقُ وَالْمَرَادُ فِيهَا قُرَّةٌ اَغْيَرَهُمْ وَهَذَا اَلَّذِي وَكُنْ مِنْ
الْأَوَّلِ قَوْلُ الَّذِي اَوْضَحَّنَا اَحَدُ طَرِيقِي الصُّوفِيَّةِ تَامًا الطَّرِيقُ الْاُخْرَى طَرِيقُ
الْمُرِيدِينَ وَهُمْ الَّذِينَ قَرَأُوا لَهُمُ الْاِنْشَاءَ فَقَالَ اللهُ تَعَالَى وَيَهْدِي اِلَيْهِ
مَنْ يَشَاءُ فَطَوَّلُوا بِاِلْتِمَاسِهِ اَوْ لَا قَبْلَ الْمَكْشُوفِ قَالَ اللهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ
جَاهِدُوا فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا يَدْرُسُهُمُ اللهُ تَعَالَى فِي مَكَارِمِ الْمَكْسَبِ
بِأَنْوَاعِ الرِّيَاضَاتِ وَالْمَجَاهِدَاتِ وَسَهْلًا لَدَى جِرْوَظَامٍ اَلْهَوَاجِرِ تَنَاجُجٍ فِيهِمْ
يُتَرَانِ الطَّلَبِ وَتَجَبُّبِ دُونِهِمْ كَوَامِعِ اَلْاَرَبِ يَتَقَلَّبُونَ فِي رَمَضَانِ اِلِرَادَةِ
وَيَخْلُونَ عَنْ كُلِّ مَالُوفٍ وَعَادَةٍ وَهِيَ اِلِرَادَةُ اَلَّتِي شَرَطَهَا الْحَقُّ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَى لَهُمْ وَجَعَلَ اَلْهَدَايَةَ مَقْرُونَةً بِهَا وَهَذِهِ اَلْهَدَايَةُ اِنْفَاقُ اَلْهَدَايَةِ خَاصَّةً
لِاِنْشَاءِ اَيَّةِ اِلَيْهِ غَيْرِ اَلْهَدَايَةِ اَلْعَامَّةِ اَلَّتِي هِيَ اَلْهَدَايَةُ اِلَى اَمْرِهِ وَتَقْيِيدِهِ بِمُقْتَضَى
اَلْعَرَفَةِ اَلْأَوَّلَى وَهَذَا حَالُ السَّالِكِ الْحَقِّ الْمُرِيدِ فَكَانَتْ اِلِرَادَةُ عَيْنُ اَلْهَدَايَةِ
اَلْعَامَّةِ فَأَمْرَتْ هَذِهِ اَيَّةٌ خَاصَّةٌ وَاهْتَدَى اِلَيْهِ بِعَدَدِ اِنْ اِهْتَدَى اِلَهُ بِالْمَكَارِمَاتِ
فَيُخَلِّصُوا مِنْ مُضَيِّقِي الْعُسْرِ اِلَى اَضْمَاءِ الْيُسْرِ بَرَزَ قَامِرٌ وَهِيَ اِلِرَجَاءُ اِلَى مَرَفِجِ
اَلْأَهْوَالِ فَسَبَقَ اِرْجَاءُهُمْ كُشُوفُهُمْ وَمُرَادُ وَنَ سَبَقَ كُشُوفُهُمْ اِرْجَاءُهُمْ هُوَ

ازین تقریر ظاہر است کہ برخی از صوفیہ بہ اجتہاد صرف سرفراز باشند و بعض بہدایت خاص
 باشند بشرطیکہ اثابت مقدم باشد اما طائفہ اولے پس اجتہاد محض این طائفہ علیہ منوط بہ سبب
 الہی باشد ایشان را با اصطلاح صوفیہ محبوب مراد گویند کہ بدون سابقہ کسب حق تعالی جل شانہ
 بر ایشان ظاہر شود و کشف ایشان بر اجتہاد مقدم باشد چنانچہ بعض از اجلہ صوفیہ چنان
 یافتہ شدند کہ ولایت بجد الہی حجب از قلوب ایشان نائل شد و شعاع نور الیقین بر قلب ایشان
 پرتوے انداختہ تا آنکہ سیاح عنایت تمامی لغت ابرایشان باریدہ و کرامات و بخشایش ہائے
 انواع و اقسام بطلب ایشان بخشیدہ پس ایشان توجہ باعمال واجتہاد نمودند اعمال ایشان
 علت اجتہاد نبودہ است بلکہ اجتہاد مقدم باشد بر اعمال اما طائفہ ثانی پس قرب ایشان بر کسب
 و ریاضت و مجاہدہ نفس بیداری شب و روزہ و کم خوردنی منوط باشد این طائفہ را سالک
 محبوبہ گویند مگر ہستی کہ با ایشان صلہ بود و ہر یک شہتہ باشند عام کہ ہایت کہ با او مشورت و بیانی
 را گویند این اثابت غیر ہدایت عامہ باشد بہ برکت این ہدایت این طائفہ از مضائق عیب برآید
 یہ فضاہی سیر طریق کنند و بحالات و مقامات فائز گردند خدشہ دوم اجتہاد اعتبار اولیاد و اہل
 منحصر در کسب ریاضت گفتہ شد سخن بے دلیل است کہ بمقابلہ کلام شیخ الشیوخ بخوے نہ
 ارزد اگر در میناب اولیاد را با انبیا مشارکت باشد هیچ مخدورے لازم نیاید و این ما
 تفسیر قول حق سبحانہ تعالیٰ یجتہی الیہ من لیشاء میریدی الیہ من ینیب و انسنت بعید است
 درین آیت یجتہی الیہ من لیشاء را با معان نظر دیدنی است معنی این است حق تعالیٰ اجتہادی
 کند ہر کسے خواہد یعنی بدون حسی او برگزیدہ می کند و ہدایت می کند کسے را کہ رجوع می آورد
 جذب مطلق کہ عبارت است از اجتہاد چنانچہ انبیا را مے باشد بہ سبب مناسبت با سید اہل
 فیاض اولیاد را ہم دست می دہد لیکن بعد حصول مناسبت تام با حق تعالیٰ چرا کہ مانع از حقیقت
 مطلق عدم مناسبت بود و آن بہ مناسبت تبدیل باشد پس معلوم شد کہ صوفی چون بسیر
 مریدی واصل شود و دیگر منازل طے کردہ بمقام محبوبیت رسید و مبتا بہت رسول خدا صلے اللہ

علیه وسلم محبوب خدا گردد درین وقت احتیاء او به نیابت موقوف نباشد پس از آن آنچه ترقی
 او را خواهد شد بسیر مرادی خواهد شد مردی از شیخ تاج الدین روایت کرده که گفت که گاه
 باشد که حق تعالی جذب کند بنده را بسوی خود و هیچ استادی را بروی نگذارد و از حسن
 پیرسیند که مرشد تو کیست فرمود پیش ازین عبد السلام بن شیهه بود اکنون ده در دیاست
 پنج در اسحاق است پنج در زین است از شیهه پیرسیده شد که مرشد تو کیست گفت پیش ازین
 جماد باس بود اکنون ازد و دریامی خورم دریای نبوت و دریای فتوت خدشه سیدم
 وجه مباحات صرف عدم تو نیست بلکه تمامی احوال سیر مرادی که بمقام خود نرسیده است
 موجب نهرار ان مباحات است ذلک فضل الله یؤتی من یشاء قال تو کلم
 وصول فیوض سالک ابوسط و حیلوت خیر البشیر تازمانی است که حقیقت سالک حقیقت
 محمدی که جامع جمیع حقایق است و آنرا حقیقه حقایق گویند منطبق گشته است و به آن می
 نشده است و چون بکمال متابعت بلکه به محض فضل این حقیقت را بآن حقیقت اتحادی حاصل
 گشت تو سطرخاست چه تو سطر حیلوت در مغایرت است انهی اتحاد حقیقت سالک
 با حقیقت محمدی که حقیقت احقائق است چه معنی دارد و چه صورت دارد این سخن از مقام ادب
 و انصاف و درست و گستاخی صحیح و گداز و فصحیح و با قطع نظر از حکم عقل که اتحاد بزرگی شدن
 آنها هر چند جزو کل و جزئی و کلی باشد از محالات است لازم می آید که حقیقت هر سالک
 که باین مرتبه و مقام رسد حقیقه احقائق گردد و ذلک ظاهر البطلان پس اگر از اهل حقیقت
 کسی این اطلاق کرده باشد و حکم با اتحاد نموده معینش فنا آید در دو غیبت از خود و
 حضور و خواهد بود بجهت کمال متابعت و غلبه محبت چنانکه فنا فی شیخ می گویند و خود
 تمام عالم و پیر چلبه بنی آدم و وجه تمام کائنات و قبیله موجودات اوست علیه فضل الصلوة
 و اکمل التحیات همچنانکه اتحاد بذات مطلق الهی را تفسیر کرده اند باستغراق در هستی حق گذارند
 الخفیات و چون اتحاد اعتباری و حکمی است با مغایرت حقیقی و نفس الامری منافات نخواهد

داشت و منافی و ساطت و حیولت نخواهد بود و خود تقین و تشخیص حقیقت سالک و مجتہد
او باقی است چنانچہ اہل فناء در توحید میگویند ۵

تواند نہ شوی و لے اگر جہد کنی	جای برسی کر تو توفیٰ بر خیزند
-------------------------------	-------------------------------

یعنی ان توفیٰ و دوفیٰ کہ پیش از فنا و گم شدن دروے بود بلکہ ہمیں گم شدن و فانی گشتن
دروے قرب و وصول بحق است بواسطت وی پس این اتحاد و انطباق کہ حاصل گشتہ
است عین توسط است اگرچہ این واصل بہت غلبہ بخود می و فنا در یافت این وساطت
بخی تواند کرد حقیقت محمدی را عارفان واسطہ می دانند و می یابند در وجودات تمام اشیا و
صفات و کمالات از جوہر و اعراض کہ وصول بحق و شہود وے نیز از ان جملہ است چہ آنہا کہ
بان حقیقت رسیدہ و دروے فانی گشتہ و حکم اتحاد گرفتہ و چہ غیر آن بلکہ توسط نسبت لطائفہ
او لے و دریافت ان انسب اقرب اظہر باشد و این سخن دقیق است اقول این کلام از ستر
پا از عدم متبع کلام قوم ناشی است اگر حضرت شیخ یہ کتب قوم رجوع می آورد البتہ تفسیر حضرت
مجد در حمہ امید بہ فہم عالمیش می رسید درین مقام از حضرت تفسیر بسبب علم منزلت کتب
لصوف بیشتر خطا یا سرزدہ کہ ذکرش باعث تطویل است فاما بطور انموذج بہر چند امور اکتفا
ے رود احوال درین مقام اتحاد بمعنی یکے شدن جزو کل و جزئی و کلی نیست بلکہ در اصطلاح
متصوفین **اَلْاِتْحَادُ هُوَ شُؤْدُ الْوَاحِدِ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ الَّذِي لَا يَكُنُّ بِهٖ مَوْجُودٌ فَالْحَقُّ سُبْحَانَهُ**

۱ اتحاد شہود واحد حق است کہ کل ہوی موجود است پس حق سبحانہ مستعد شہود باوے کل باین حیثیت کہ کل شے بوے موجود
است و معدوم بنفسہ است نہ ازین حیثیت کہ بر اے او وجود خاص است کہ باو متحد شدہ کہ این محال است و بعضے
گفتہ اند اتحاد ظہر سلطان حق است بر بندہ باین حیثیت کہ او را از تصرف باز دارد و قایم مقام او شود این اشارہ است
سبوی حدیث صحیح کہ بطور حکایت است از اسد نقاسے من گوش ایدیم و شیم ایدیم و ہر گاہ سلطان حق بر بندہ باین طور ظاہر نشود کہ او را از
تصرف باز دارد و قائم مقام او گرداند لا خطہ شود و جس ظہر صفات و افعال از بندہ وان فی حقیقت از خدا تعالی است کہ در بندہ
بصفات ذاتیہ خود مستغرق است چنانچہ در حدیث کنت لہ معاول بہر او است ۱۲

يُجَدُّ بِهِ الْكُلُّ مِنْ حَيْثُ كَوْنِ كُلِّ شَيْءٍ مُوجُودًا بِهِ مَعْدٌ وَقَائِفٌ لِنَفْسِهِ لَا مَنْ حَيْثُ
 أَنَّ لَهُ وَجُودًا خَامًا اتَّحَدَ بِهِ قِيَامُهُ فَكَيْفَ قَالَ بَعْضُهُمْ لَا اتَّحَادَ هُوَ طَوْعًا
 سُلْطَانِ الْحَقِّ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى الْعَبْدِ بِحَيْثُ يَعْنِي لَهُ عَنِ التَّصَرُّفِ وَيَتَوَبُّ مَنَابَهُ
 وَهِيَ شَارِعَةٌ إِلَى مَعْنَى اتَّحَادِ بَيْتِ الْقَحِيْبَةِ حِكَايَةً عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كُنْتُ سَمْعُهُ وَبَصَرُهُ
 وَإِذَا ظَهَرَ سُلْطَانُ الْحَقِّ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى الْعَبْدِ بِحَيْثُ يُعْزِلُهُ عَنِ التَّصَرُّفِ وَيَتَوَبُّ
 مَنَابَهُ يُرَى فِي الْحَيِّسِ طُهُورُ الصِّفَاتِ وَالْأَفْعَالِ مِنَ الْعَبْدِ وَهِيَ فِي الْحَقِيقَةِ لَوْ لَا
 عَزَّ وَجَلَّ لَمْ تُصَرَّفْ بِصِفَاتِهِ الدَّائِمَةِ فِي الْعَبْدِ عَلَى مَا وَرَدَ فِي هَذَا كُنْتُ لَهُ سَمْعًا وَبَصَرًا
 چنانچه حضرت خواجہ پارسا علیہ الرحمہ در فصل الخطاب افادہ فرمودہ پس این چنین اتحاد را
 از ادب والصفات ووردن نسبت یا گستاخی و زنا و ثمر در غلط فہمی است امر و حقیقت
 محمدی در اصطلاح صوفیہ فی الذات مع التبعین الاولیٰ و هو الاسم الاعظم کما فی مصطلحات
 حضرت مجدد رحمہ اللہ در رسالہ کاشفات غیبیہ فرماید باید دانست کہ قابلیت او
 کہ معجز حقیقت محمدی است علیہ الصلوٰۃ والسلام والتحمیہ قابلیت ذات است مراعتبار علی
 کہ متعلق شود بر سبیل جمال بآن ہمہ کمالات کہ در شان کلام بکہ در قرآن مجید تفصیل یافته و
 این قابلیت رب محمد است علیہ الصلوٰۃ والسلام و تواند بود کہ کلام بعض صوفیہ کہ فرمودہ
 اند کہ رب آن علیہ الصلوٰۃ والسلام شان العلم است راجع بہمین معنی باشد و باعتبار این
 قابلیت اولایا قادر نسبت اولیائے متحقق گشت و ارباب متالبعان کمل او کہ بر قدم
 ویند علیہ الصلوٰۃ والسلام و لا و علیہم ثانیاً قابلیت اعتبار مذکورند کہ کلاً جزاً اند مر این قابلیت
 جامعہ را در باب انبیا او لے الغر و غیر ہم من الانبیاء و الرسل غیر از پیغمبر علیہ و علیہم
 الصلوٰۃ و التسلیمات قابلیت ذات است مراعات ہمیع صفات را علی سبیل الاجمال
 و بہمین قابلیت بہ بعض اعتبارات متبع بعض شدہ حقایق متعددہ ایشان گشتہ علی تفاوت در
 درجات و جامعہ کہ بر قدم ایشان اندازین مقدم بھر دارند لیکن حقایق ایشان سائر صفات اند

در حدیث مشہور

مشایخ نقشبندیه میسر میتوان شد این را ذکرش خالی از فائده نیست حضرت مجدد رحمه الله در رساله معارف لدنیه می فرماید حق سبحانه و تعالی شیون ذاتیه خود را که عین ذات اویند در خارج در مرتبه واحدیه جدا جدا نیست و چون علم مقتضی تمیز است آن شیونات در خانه علم تمیز پیدا کردند و هر شانی مقتضی تمیز خاص و تشخیص علما حد گشت و این شیونات متغایره در علم ممکنات یافتند چه ممکن نیست که وجود و عدم در دس متساوی باشد و در ایشان چنین است زیرا که اینها بر این اند بین الوجود و عدم نسبت بذوات خویش رو بوجود دارند چه شیون در خارج عین فاعل و نسبت بر تمیز و تشخیص او بعد از دارند چه تمیز وجود بعد از است بعد از اینها و این صور علمیه الیاد خارج وجود ندارند و از خانه علم نم بر آمده اند بلکه حق سبحانه و تعالی با تبار و احکام ایشان در خارج ظاهر است پس این صور و علم با این احکام آثار ایشان در خارج لیکل این آثار و احکام در خارج عین فاعل زیرا که در خارج خبر احدیت مجرب و مطلق الظهور عینا للوجود و مطلق الظهور عینا للشیء و آنکه می نماید که این صور نیز در خانه چند قومی است محض و تصور نیست و ای که انبیه هر یک به ذوق انبیا الکشف فی العرفان و منشاء این توهم نسبت که حق سبحانه و تعالی بقدرت کامله خود این صور علمیه را بطاهر وجود نسبت مجهول الکفایت بخشید و خلق عبارت بجا آن نسبت است آن نسبت نمایندگی در خارج شد چنانکه صورت شخصی را نسبت به آنکه که محاذی او است پیدا می شود که سبب نمایندگی آن صور در آئینه می گردد و آئینه همچنان برینه نگلی و صفائی خود است فحوا سبحانه الان کما کان فی الذکر و لا شیء معناه که لاشیون در علم غیر از تمانز از یکدیگر رنگ دیگر قبول نکرده اند و آنچه در خارج سواست تمانز ایشان ظاهر است از احکام و لوازم خارجیه ایشان و لهذا سالك چون بعین ثابت خود میسر سد آن عین ثابتیه بروشکشف می شود و از اشکال خارجیه هیچ چیز درونی باید و غیر از شیئ متمیز چیز دیگر بروشکشف می شود و اگر در اس متمیز رنگ دیگر میداشت ظاهر میداشت و انبساطی که می نماید بواسطه اشتغال اوست بر شیونات متعدده و کروتیه بواسطه آنست که شکل طبیعی بسطی کرویست اهر سیوم در معارف لدنیه

لک
چندین
علمی
دوران
کشف
و فاعل
که
انسان
چون
پیدا
رنگ
سبب
سبحانه

تذکور است فاعبارات از نسیان مادیون حق است بجانہ بواسطہ استیلا و شہودستی
او جل فکرہ بیانیش آنست کہ روح انسانی مَعَ کَافَّةِ مَقَاتِلِهِ مِنَ الْمَرَاتِبِ مِنَ السِّرِّ وَالْجَنَّةِ
وَالْأَحْشَیْ پیش از تعلق بہ بدن بصنائع خود جل سلطانہ علمی داشت و نحوے از توجہ
باختیار قدس اور اسحقق بود و چون در ہذا واسطہ ترقیات ہنادرہ بودند و ظہور آن
استعدادات منوط بود بہ تعلق بہ بدن عنصری لاجرم اولاً اور اصفت لہ تشوق و محبت عطا
فرمودند و روئے اور اثنا باین پیکر ہیولانی گردانیدند و ارتباط جی بروحہ کمال در اینہا پیدا
آوردند پس روح بواسطہ این تعلق جی بسبب کمال لطافت خویش خود را درین محبوب
ظلمانی گم ساخت و وجود خود را با توابع آن و روئے فانی گردانید لہذا بسیاری از عقلا خود
را غیر از جسد یعنی انکار نمودند و اسے جسد امرے دیگر اثبات و حضرت حق سبحانہ کہ رحم الرحیم
است از کمال رحمت خویش بالسنہ انبیاء کہ رحمت ہائے عوالمند صلوة اللہ تعالیٰ و تسلیاتہ
علیٰ جمیعہم عموماً و علیٰ افضلہم و خاتمہم خصوصاً ایشان را بہ جناب قدس خود دعوت فرمود
و از ان تعلق ظلمانی منع نمود و قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَكَ قُلُ اللَّهُ فَرْدٌ مُّحَمَّدٌ ہر کسے را
سعادت انلی در کار گشت رجوع بہ قہقری نمود و داع سعادت عالم سفلی کرد و روئے بعالم علوی
آورد و ساعت فساعت محبت قدیم غلبہ کرد و دوستی حادث روی بزوال آورد تا آنکہ نسیان
تام نسبت باین محبوب ظلمانی بیسہ شد و اثرے از محبت او نماند این زنان فنا جسدی
ستحق گشت و از دو خطوہ کہ درین راہ اعتبار نمودہ اند کہ خطوتان و قد و صلت یک خطوہ
باختیار رسانید بعد از ان اگر محض فضل ایزدی جل سلطانہ ترقی از ان مقام واقع شود و شرو
ے افتد در نسیان وجود نفس روح و توابع وجودی او آفاتا این نسیان باز دیا دے
پیدامی کند تا آنکہ خود را تمام منسے می گرداند و جز شہود حضرت واجب الوجود جل جلالہ بیچ
نہ ماند این نسیان جبر لفناء روحی است کہ خطوہ دومی است از ان دو خطوہ مقصود از
فرو آمدن بعالم سفلی تحصیل این قسم اخیر فنا بود و بدون این دولت سیرنی شدید التسلط

به تفصیل سخن نه رانده است و در کلام ربانی و احادیث بنوی اگر چه مذکور است اما باشارت
و رموز است این ضعیف نیز درین اوراق از آن مقوله سخن بکنی راند و اقتصار بر مراتب افینیه
مرتبه ولایت معروفه نماید اگر در ثانی الحال در مستعان فهم این سخن دریافت با اندازه دریافت
خود و فهم مستعان درین باب خواهد رساند انشاء الله تعالی و هو سبحانه الموفق للصواب یا بدست
که لازم نیست که هر کز افناء روحی میسر شود فناء قلبی بهم میسر شود این قدر هست که قلبی استیلا
بجانب روح که در رنگ پدر است مراد در پیدامی شود و اعراض از نفس که در رنگ مادر است
حاصل می گردد و اگر این میل و سلیقه کند و تمام او را بجانب پدر بکشد و بمقام او رساند
آن زمان بصفت پدر که فناست محقق می شود و هم چنین است حال نفس که فناء روح و قلبی است
فناء او نیستند غایه نافی الباب نفس را بجانب پسر که قلب است میله و کشته پیدامی گردد و اگر
این میل غلبه کند و بمرتبه پسر باز که بمقام پدر صاحب رسیده است برساند ناچار بصفت پسر که
شخلق بخلق پدر است مقتضی گردد و فناء حاصل کند و مراتب سه گانه که فوق روح و جنین
حال دارند که فناء روح مستلزم فناء آنها نیست آری در وقت موقوف روح آن مراتب سه گانه
کلا و بعضا بمرافقت روح موقوف کرده یا شدند و غلبه محبت روح در اینها سرایت کرده باشد
بمرتبه نسیمان نفس اینها رسانیده بود می شایند که در وقت رجوع قهری فناء نسبت با نشان
کلا و بعضا راه یابد و در رنگ روح خالی گردند پوشیده نماند که رفع خواطر از قلب بالکلیه ممکن است

گروه را اندرین معنی غلطی افتاده است و پندارند که این فناء بمعنی نقذات و نیست گشتن شخص است و این بقا آنکه بقا حق به
سیده پیچید و این هر دو محال است و اندر پند و رستان مردی دیدم که مدعی بود تفسیر و تکریر و علم با سن اندرین مظاهره کرد چون
نگاه کردم و می نمود فناء بمعنی شناخت و بقا بمعنی دانستن قدیم را از محدث فرق نمیدانست کردن و از جهال این طایفه بسیار
اند که فناء کلیت را میسازند و این حکایه عیان بود که هرگز فناء اخراطنی و انقطاع آن روان باشد و این خطیایان چه کار میگویم که
چنین فناء میخوانند اگر فناء عین محال بود و اگر گویند فناء وصف را و ادراکیم فناء صفتی ببقا صفتی دیگر که حواله هر دو صفت
به نده باشد و محال باشد که کسی بصفت غیر می قایل باشد ۱۲ کشف المحجوب ۱۲

نسیان اوست هر مادی حق سبحانه زیر که خطره قلبی عبارت از حصول شیئی است از اشیاء و
خطور نیست در خاطر ابتدا او ندکرا و حصول و خطور نفس علم است و چون خطره بالکل منفی شد تا
بعد اگر به تکلیف بیارند نیاید و اگر یادش بدهند یادش نیاید پس علم بالکلیه را بکلیه است
علم همان نسیان است که در فناء معبر است نیست نهایت مقام فناء از مشایخ هیچ کس باین تفصیل
درین مقام سخن نکرده است و پیش از نسیان مادی حق سبحانه از فناء تعبیر نموده و هنوز بجا
نیست سخن بسیار است اگر توفیق خداوندی جل سلطان مدد فرمود ازین هم بقتضیل تر سخن خواهد
کرد که این مقام محل غلط طلب است و امید سبحانه علم بالصواب گاه باشد که نظر سالک بر عالم ارواح
افتد و آن عالم را بواسطه مناسبت بمرتبه و جوب اگر چه آن مناسبت بسبب صورت باشد حق می
از نگار و در شهود آن عالم را شهود حق جل سلطان تصور می نماید بآن مخطوط و مستند می گردد و چون
عالم ارواح را بعالم اجساد بخوی از تعلق حاصل است شهود آن عالم را درین عالم شهود و حدت
در کثرت می ماند و حکم با حاطه ذاتیت و معیت ذاتیت می کند و باین تعلیلات راه ترقی و وصول
بمطلوب حقیقی بر سالک مسدود می گردد و احسرتا اگر او را ازین مرتبه بگذرانند و از باطل حق
بعضی از مشایخ درین مقام سی سال روح را بخدائی پرستیدند و چون از آن مقام گذرانیدند
شعاعته از او استند ام چهارم عبارت فقرات این است اگر پرسند که اتحاد چیست بگو
استغراق هستی حق بآنتی این کلام نهایت تشکر و لطیف است بگردان انان همان معنی فناء
است که مذکور شد و این فنا منافی و ساطت و حیولت است و کوکان **الْفناء انقضاء** است
اهو تخم آنچه قول اهل فنا مذکور شده

محل
در عالم
افتد
عالمی
مطلوب
حقیقی
بر سالک
مسدود می
گردد و احسرتا
اگر او را ازین
مرتبه بگذرانند
و از باطل حق
بعضی از مشایخ
درین مقام سی
سال روح را بخدائی
پرستیدند و چون
از آن مقام گذرانیدند
شعاعته از او
استند ام چهارم
عبارت فقرات این
است اگر پرسند
که اتحاد چیست
بگو استغراق
هستی حق بآنتی
این کلام نهایت
تشکر و لطیف
است بگردان
انان همان معنی
فناء است که
مذکور شد و این
فنا منافی و
ساطت و حیولت
است و کوکان
الْفناء انقضاء
است

تواند شوی و لے اگر چه بدینی	جای برسی کز تو دوی بر خیزد
پس هر گاه تویی و دوی که پیش از فنا گم شدن و رو سے بود نائل شده پس لا محاله این	معنی منافی و ساطت و حیولت خواهد بود چه و ساطت و حیولت مقتضی هوئی است
فَيَبْيانُ الواسطةَ لا تَكُونُ بَيْنَ الدَّائِمَةِ وَنَفْسِهَا پس این صریح اعتراف است بقول حضرت	

درکتوتیبتا و شہتم کہ بولانا محمد حنیف شرف صدور یافتہ سے فرمایا بگوش ہوش استماع نہایت
 لَقَالَ عَرَّ مِنْ قَائِلٍ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْكَ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ذات حضرت واجب الوجود جل
 سلطانہ و یحییٰ کمالات ذاتیہ او تعالیٰ از بندہ بہ بندہ نزدیکتر است پس سیرکیہ باین مرتب
 متعلق شود و رائے سیرافانی و سیرالغنی باشد و نیز و رائے جذ بہ و سلوک بود چہ سلوک
 سیرافانی است و جذ بہ سیرالغنی سیرافانی را بعد در بعد فرمودہ اند و سیرالغنی را ہر چند
 قرب در قرب گفتہ اند لیکن آن قرب ظلی است ازین قرب اتحادیہ گذشت نامعاملہ اقربیت
 روئے نماید و چنانچہ زوال علم حصول اشیا کہ عبارت از فنا قلبی است بے تمامی سیرافانی
 ممکن نیست و بے شروع در سیرالغنی ہیچ نہ چہ زوال علم حضور سے شخص کہ بذات و صفات
 او متعلق است و فی الحقیقہ فنا سے نفس است بانہما سیرالغنی و او دخول در مراتب اقربیت
 مربوط است و در سیرالغنی علم حضوری عارف پر حاست چہ نفس دہیں بہ وطن بعنوان حقانیت
 پیدا است و از قیدان یہ تمام رہا ہے بحصول نہ پیوستہ تا وصول بہ مطلوب حقیقی پیدا آید چہ مطلوب
 بموجب کریمہ سابقہ و رائے نفس است و انچہ در نفس مغنیہ است از آیات دائرہ است چنانچہ
 قرآن مجید بآں مشعر است سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ اَلَا فَاتَوْا نَفْسَهُمْ حَتَّىٰ يَسْمَعُوا كَلِمَ اللَّهِ اَلَمْ تَأْمُرُوهُم
 و چون علم حضوری عین عالم است ناچار زوال آن زوال نفس عارف خواہد شد و اثری از روئے
 نخواہد ماند و زوال علم حضوری باین معنی است کہ علمی تعلق بذات عارف داشت از آنجا کہ نہ
 بواجب تعالیٰ متعلق شود و حاضر در آن بہ وطن حق باشد سبحانہ ذات او بیانش آنست کہ ہر
 کما لیکہ در ممکن نہوار است ہمہ مستفاد و مستعار از مرتبہ و وجوب است تعالیٰ از وجود و
 حیوۃ و علم و قدرت و امثال آن و ممکن این کمالات را از خود فہمیدہ خیانت در امانت نمودہ
 است و چون عارف را بعض فضل و کرم باین دید عارفیتہ بنوازد مرۃ ثانیہ تواند بود کہ حکم
 اِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُقَرِّبُوا اَلْاَمَانَاتِ اِلٰى اَهْلِهَا اَمَانَات را درست بہ اہل امانات
 بسپارد و چون علم حضوری او پر تو ہے است از حضور ذاتی مطلوب باین حضور بآن حضور

گفتند
 قائلین
 از سیرالغنی
 پیوستہ
 بندہ از
 آنجا کہ
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

فاتی الحق خواهد شد در رنگ سائر کمالات که باصول خود ملحق می گردد درین هنگام عارف خود را خفا
محض خواهد یافت و بعد از صرف الحق خواهد دید که ذکر و دعا حساس نماید و نه توجه و نه فکرها
بود و نه حضور و بعد از حق باصل اگر یافتست از خود بخود است و اگر حضور نیست هم از خود
بخود کائنات اذ اقوال برن بالقدیر که یقین که آن درین موطی که موطی فی
نفس است بروجه کمال اطلاق کلمه انا عارف زائل می شود و عارف از خود به انا نمی تواند
تعبیر کرد زیرا که بعد از انفا و نفس که مورد کلمه انا بود انا را مورد دے نماند که بران اطلاق یابد نه
باین معنی که انا بر حق اطلاق شود و خود را حق بیند که خودی در میان نمانده است و انا نیست هر
کنده سوال هرگاه علم حضور عین عالم باشد و آن علم بعد از کمال جاهل خود که علم حضور
واجب است ملحق می گردد و مقرر است که حق هر کمال جاهل خود کائن است نه باهر که می بیند
اصل آن باشد لازم می آید که حقیقت هر شخص مبدء تعین او علم بود و حال آنکه صفات دیگر نیز
مبادی تعینات خلایق است چنانچه بطور حضرت الی شان باقدسنا بعد بسره الا قدس تکوین مبدء
تعین حضرت آدم است و کلام مبدء تعین حضرت موسی و قدرت مبدء تعین حضرت عیسی علی
بنیا و علیهم الصلوٰۃ و التسلیما و جمیع که داخل ولایات این بزرگواران باند مبادی تعینات
شان جزئیات این صفات اند و جزئیات جزئیات این صفات علی تفاوت الدرجات جواب
حقیقت محمدی علی مصدرها الصلوٰۃ و السلام و الخیمه چنانچه مقرر این طائفه است اجمال
حضرت علم است و حقایق سائر خلایق تفصیل این اجمال است پس نظریات این معنی توان گفت که
حقایق جمیع خلایق علم است چه همه خلایق ظهور و تفصیل آن حضرت است علیه و علی آله الصلوٰۃ
و السلام غایتی مافی الباب آن حقیقت جلی را در مرتبه تفصیل حصص لایحی است باندازه کمالات
مفصله علم که در حضرت اجمال اندراج و اندماج داشتند پس حقیقت هر شخصی از اشخاص سوامی آن
سرور علیه و علی آله الصلوٰۃ و السلام حصص بود از حصص علم که تعلیم علم در مرتبه تفصیل بکمالات
از کمالات سدرجه اجمال حاصل گشته است مثلاً مبدء تعین حضرت ابوالبشر علی بنیا علیه الصلوٰۃ و السلام

حقیقت محمدی

حده است از علم که از تعلق آن به صفت گوین که در اجمال مندرج بود بحصول پیوسته است علمی
 بنا القیاس سائر الحقایق لیکن چون تمیز میان حصص حقایق با آن کمالات است حقیقت هر شخصه
 مسمی یکبار از آن کمالات که نسبت خاص با آن شخص دارد که سبب تمیز او شده است نموده
 پس علم اشرف صفات شد و برکات آن شامل جمیع موجودات آمد جواب دیگر آنکه اتحاد شئی
 با شئی مستلزم آن نیست که شئی اول حقیقت بی ثانی باشد چنانچه خاصه را یا ماهیت نسبت
 اتحاد است با آنکه از عوارض است اگر گویند برین تقدیر که علم ذات و حقیقت انسان بنوع حقایق
 جمیع موجودات را تفصیل حقیقت محمدی گفتن چگونه راست آید چه حقیقت محمدی علم است گوئیم کار
 نیست که اجمال ذاتی تفصیل بود چه انواع مندرجه تحت حیوان را تفصیل ماسته توان گفت چنانچه
 ماسته ذاتی آن نیست و تو مسلم گوئیم که حقیقت محمدی را اجمال و کل همه حقایق گفتن یا اعتبار اجمال
 و جامعیت علم است مر آن حقایق را با آنکه گوئیم تواند بود که حقیقت محمدی عبارت از جمیع کمالات
 ذاتیه بود که متعلق علم است علی وجه الاجمال نه نفس علم من حیث هو لیکن چون در آن مرتبه علم
 را از آن کمالات تمیز نیست و غیر از حضور و انکشاف امری در آن موطن هویدا و مفهوم
 نه اند آن مرتبه را وحدت گویند و قابلیت محض خوانند و نیز علم را با معلوم بطور بسیاری
 از محققان اتحاد کاین است ناچار تمیز از آن حقیقت بعلم نموده اند لهذا در مرتبه تفصیل همان
 کمالات متمیزه حقایق سائر اشخاص اند و برین تقدیر تقابل اجمال با تفصیل بی تکلف می افتد و
 بغیر آن نه چنان و متوید این توجیه است که نزد حضرت ایشان با قدسنا آمد بجا نه بسره
 الا قدس حقیقت محمدی اجمال تعین وجودی است با تعین جی که تعین علمی از آن بمرتبه پایا
 است چنانچه تحقیق آن در جای دیگر ثبت یافت است اگر گویند که کلام بعضی اکابر ناطق
 است با آنکه علم حقیقت انسان است چنانچه مولوی قدس سره فرمود

اے برادر تو همین اندیشه کن

و از حضرت ایشان نیز در بعضی اوقات مثل آن مسموع گشته گوئیم تواند بود که این اکابر

برسبیل تجوز و مبالغه فرموده باشد یعنی عمده در تو همین فکر و اندیشه است باید که آن در
غیر مطلوب حقیقی مصروف بنمود بلکه تمام مصروف آنجناب مقدس گردد تحقیق درین مقام
آنست که حضرت ایشان با افاده نموده اند چنانکه فرموده اند این بیان لازم آید که
در علم حضور بی هم صورت معلوم با وجود حضور نفس معلوم کاین است که حاضر نفس معلوم
خالص نیست اعتباری در وی راه یافته است که از نفس صورت آورده است هم هر کس
باین وقت نرسد و تا بذات بخت وصل نشود بوصول بچوئی این دقیقه را در نیاید البته مختل
ازین تقریر ظاهر شد که حقیقت محمدی در اصطلاح صوفیه اجمال حضرت علم را گویند و از فنا می
این مقام هیچگونه اسامی ادب لازم نیاید و همچنان معنی اتحاد هم مذکور شد سکنه که معنی اتحاد
فنا است چنانکه اتحاد بذات مطلق را فتامی گویند و میان اتحاد اعتباری و حقیقی و منازعت
حقیقی و نفس الامر منافات نیست لیکن هرگاه توفی بر خیزد البته این معنی منافاتی و سلطنت و
حیولت نخواهد بود و این اتحاد را عین توسط گفتن هرگز بخیا نمی آید و هرگاه این وصل بخت
غلبه بے خودی و فنا در یافت این و سلطنت نمی تواند پس اگر او انکار و سلطنت نماید چه
باک خواهد بود و نظیرش براس توضیح پیش میگویم نگرستنی است که در سنجین سرکه و انگبین را با هم
بنوعی مخلوط می کنند که اشاره حسیه بسوی احدی ازین اجزاء این اشاره بسوی دیگر
می باشد مگر نمی توان گفت که سرکه انگبین گردیده یا انگبین قلع با سیت لباس سرکه پوشیده
اینچه ادعای این معنی نموده شد که حقیقت محمدی را عارفان واسطه می دانند یعنی است بر
عدم اطلاع بر اصطلاح صوفیه کرام چنانکه مذکور شد قال قو لکم انما کما اتحاد است معامله
بشکرت است این نیز خالی از غرابت نیست چه شرکت دوفی را می طلبید و شریک در امر
دو کس باشد و حقیقت اتحاد خود اصلاً بشکرت جمع نمی شود و معنی فنا و غیبت نیز که
اتحاد مکی است فانی و غایب از میان رفت حکم عدم رفت شرکت از و چه صورت دارد و توسط گفتند که دوفی
می طلبید شرکت بشکرت نیز چنین است اقول هرگاه حضرت توحید کلام خود فرموده باشد پس ضرورت این معنی چیست

که آنرا تسلیم نساخته یعنی دیگر محمول کرده قایل باستحاله شوند اما معنی فنا است و شرکته
که هست مثل شرکت خادم است با خود و ملاحظه فرموده شود اگر بتبعیت مخدومی خادمی در نگاه
شاهنشاهی در آمد در شرکت منزل کلامی نخواهد بود مع فقدان التوسط زیرا که در یک محل جاگزینید
تحقیق مقام این است که مراد حضرت مجدد در همه امد علیه صورت ثانی است مثلاً کسی در سیر سلوک
خود را بحقیقت محمّدی متحد یافت و بهر فیضی که می آید بیک حقیقت میرسد نظام او اما در ضمن او
حقایق دیگر هستند که بهمه میرسد پس معامله بشرکت گفتن راست شد و همین لفظ معامله قریبه
است چرا انصاف از دست داده شود

کاش گردون از سرم بیرون برود سودا می توان | یا مرا صبر بده چند تا که استغنا بگو
قال تو که طریقه جذبه را چون کشش از جانب طلب است و عنایت الهی در تکفل حال طالب
است ناچار قبول و سالیطی کند و در طریق سلوک چونکه ثابت از جانب طالب است
از وجود و سالیط چاره نبود این عین مدعاست و سخن بے دلیل است طریقه جذبه و مرادی
و محبوبی چنانکه سابق بیان رفت زیاده بر آن نیست که لطف الله تعالی بنده خود را پیش
از آنکه طلب کند و سلوک نماید جذب می کند و آنجذب به هم اجمالی است که بدان سلوک آسان
می گردد و قرب و وصول و حصول مراتب و مقامات آن بعد از سلوک حاصل می گردد و این
منافات بوجود و سالیط آرد بلکه چون جذبه تنها کار نمی آید و سلوک بے سالیط نمی باشد
لازم آید وجود و سالیط چنانکه مقرر قوم است و خود هم گفته اند که در نفس جذبه بهر چند و سالیط و کار
نمیت اما تمامی آن منوط به سلوک است که اگر سلوک نباشد جذبه نا تمام و اتم است قول
این کلام از اول تا آخر مخدوش است خدشه اول بهرگاه حضرت مجدد در همه امد علیه درین
باب مناط کلام به عوارف شیخ الشیوخ نهاده و این تقریر همان است که از عوارف منقول شد
پس این را عین مدعا و سخن بے دلیل گفتن از باب مناظره بعید است برای ناقل کلام شیخ
الشیوخ و لیل است کافی بهند که قدم در بادیه عشق نهاده و ادراک اتفاق ملاحظه ناز و نیاز

جذب و سلوک

معتشوق افتاده است نیک می داند که هرگاه جذب از جانب مطلوب است ضرورت طریقت
یعنی باشد مطلوب را جذب طالب بیک اشاره چشم کافی است

و در حق را که باشد بهم جان و بهوشش حکایت کنند و لب باخوشش

خبر شده دوم این کلام معترض رحمه الله علیه مخالفت آن است که پیش ازین به تشریف
مجدوب سالک برگزیده چه در تشریف لفظ نخست تحریر فرموده که بمعنی بیواسطه است
فقد کما سلف، خد شده سوم کشش مطلوب را در عین آسانی سلوک تصور بدین ترقی
سکون است و نه صرف سنان عقل است بلکه نقل از آنست که کلام السهروردی رحمه الله علیه
فی تحقیق الکثر الادوار خد شده چهارم قرب و وصول و حصول مراتب و مقامات مرادین
را منوط بر سلوک و داشتن بهم غلط است که امر خد شده پنجم آنچه نوشته شده که چون جذبیه تنها
بکار نمی آید و سلوک بی وساطه یعنی باشد لازم آید وجود و وسایط محمول است بر عدم فهم کلام حضرت
مجدد رحمه الله علیه درین مقام چه از سلوک معنی مصطلح متصوفین مراد نیست بلکه مراد از سلوک
انبیاء شریعت است از توبه و زهد و غیره بنا چنانکه خود حضرت مجدد رحمه الله علیه باین تصریح
فرموده و العجب خفائه علی المعتضین مع تدبیر متعنا که اندرین صورت ادعای
لزوم و وسایط دعوی باطل است و العجب کل العجب که معترض در نقل عبارت تحریف فرمود
عبارت اینست اگر سلوک که عبارت از انبیاء شریعت است از توبه و زهد و غیره یا جذبیه
منضم نگردد جذبیه نا تمام و اجتر است بسیاری از منو و ملاحظه را دیده ایم که جذب دارند اما
چونکه مبتالعت صاحب شریعت علیه و علی آله الصلوٰة والسلام تحمل گشته اند خراب ابراز و غیره
از صورت جذب نصیب ندارند انتی اگر این عبارت سالم نقل می فرمود یا با معان نظر آن را
مطالعه می کرد بنا به اشکال منهدم می شد عرض نیست که متابعت شریعت عتوق علیه مرادین
است و این تلزم و وسایط نیست و کما هو مستلزم لوسایط کیس مجرای هفتاد و شش
والله اعلم بحقیقه ان اقال اگر گویند که احتیاج در طریقه جذب به وسایط پیش از وصول است و بعد

نسخه
در مجرای
بیشتر
خبر شده
مجدوب
سکون
درین مقام
انبیاء
شریعت
مبتالعت
صاحب
شریعت
علیه
و علی
آله
الصلوة
والسلام
تحمل
گشته
اند
خراب
ابرار
و غیره
از صورت
جذب
نصیب
ندارند
انتی
اگر
این
عبارت
سالم
نقل
می
فرمود
یا
با
معانی
نظر
آن
را
مطالعه
می
کرد
بنا
به
اشکال
منهدم
می
شد
عرض
نیست
که
متابعت
شریعت
عتوق
علیه
مرادین
است
و
این
تلزم
و
وسایط
نیست
و
کما
هو
مستلزم
لوسایط
کیس
مجرای
هفتاد
و
شش
والله
اعلم
بحقیقه
ان
اقال

از وصول بر طرف می شود بخلاف طریقه سلوک که اینجا بعد از وصول نیز واسطه می ماند چنانکه گفته اند که در طریقه جذبه اگر چه بتوسط متابعت شریعت که عبارت از سلوک است وصول بطلوب میسر شود بپواسطه حلول امری خواهد بود گوئیم چه دلیل است برین دعوی مفهوم جذبه وصول طریقه و نه خود مقتضی این نیست چنانکه معلوم شد و مدعا می رود که در طریقه سلوک از وسایط چاره نبود مگر آنکه قایل بوجود تو سط مطلقا دخل در آن مناسب نیست ولیکن بطریقه بحث و مناظره گفته آمد که چرا اینجا هم بعد از وصول بوجود وسایط واسطه بر طرف نشود بوجود جذب بعد از سلوک بلکه همچنین باید بقول ایشان که خاصیت جذبه عدم وسایط است و سقوط اینهاست و در کلام ثانی تر اشاره به آن واقع شده است اینجا گفته اند در طریق سلوک از شیوخ هر که در میان آمده است متوسط و حاجب شود سالک است و ای اگر در آخر حال جذبه تدارک ننماید یعنی وسایط از میان بر ندارد حاصل آنکه در طریقه جذبه و سلوک هر دو پیش از وصول وسایط در کار است و آنکه در طریقه جذبه بعد از وصول وسایط ساقط گردد و در طریق سلوک میماند تا تکمیل است چرا در هر دو جای باقی نماند و چرا در هر دو جاساقط نگردد سخن در همین جا است و اگر گویند که این امر کشفی و وجدانی است بحث فایده ندارد آن چیز دیگر است اما شما متعبد باستان شده اید و توجیه ننوده اید که چون در طریقه جذبه کشش از جانب طلوب است عنایت الهی متکفل حال طالب است تا چار قیول وسایط نمی کند و در طریق سلوک چون انابت از طالب است از وجود وسایط چاره نبود و خود جذب و سلوک هر دو تقدیر فرق بتاخر و تقدم فایده ندارد و اگر گویند مدعا و دلیل هر دو کشفی است چنانکه یکبارگی از شامش این سخن شنیده شده است این گریز گاه خوب است و بعد از آن در اثبات عدم توسط و تقریر این طرف دیگر بیان کرده اند یکیه وصول از راه معیت که حق را بایانده است تا چار بے توسط امری خواهد بود مناسب معیت است و اگر واسطه است در سلسله تربیت است که عبارت از سلوک است اقول این قول سترایا مخدوش است و مبنی است بر عدم فهم معنی جذبه سلوک و توسط

خدا شمه اول هرگاه حضرت معترض در مفهوم جذبه لفظ نخست تحریر ساخته پس مفهوم جذبه

و حصول و مقتضی عدم توسط است ۵

خوش آن مجلس که اینجا توبه خود چون کنم ظاهر | مراسمی گریبان گیر دوسه در گلو ریزد

خدا شمه دوم حصول کلامی امر بدون واسطه محل استبعاد نیست اگر بکتاب قوم رجوع
نموده آید آشکارا میتوان شد که در بعض امور توسط را باز نیست و ایجاب خبری تناقض
سلب کلی است امام شعرانی در مقدمه طبقات می آرد و کان الشیخ ابو یزید البسطامی
رحمته الله یقول بعلماء عصره اخذتم عنکم عن علی بن الرستم مینا عن مینا و اخذنا عن
من الحنفی الذی یقول در فتوحات مکیه نیز این حکایت منقول است این کلام بسطامی رحمه الله علیه
ناظر است بر عدم توسط امام شعرانی در یواقیت میفرماید ان قلت فقول ینکون الالهام
یلا واسطه فالجواب نعم قل ینکم العبد من الوجه الخاص الذی ین کل
النسائ و ین سرایه عرقه و جل فلا یعلم سریه ملک الا الهام لکن هذا الوجه
یتسارع الناس الى انکساره و فی انکار موسی علی الخضر علیهما السلام
فعلما ان الرسول و انی لیشهد ان الملك رؤیه بصیر غیر الرسول محسوس فاثرة ولا
یلا فیما فی الله تعالى بواسطته فایضا او یعطیه من الوجه الخاص
بما یرتفع الوسائط و هذا اجل الا لقاء و انشرف و یجفع فی هذا الرسول و الولی

۵ شیخ بایزید بسطامی رحمه الله علیه می گفت به علمای زمان خود که شما علم خود از علمای رسوم حاصل کرده اند که یکدیگر را

مردانند و من علم خود را از زنده حاصل کرده ام که هرگز نبیند یعنی الله تعالی حاصل کرده ام ۱۲ ۵ اگر بگوئی که الهام

بدون واسطه باشد جواب نیست که بدون واسطه باشد گاهی الهام نیده راسی شود بوجه خاص که در انسان و خداوند

تعالی باشد فرشته الهام را هم بآن خبر نمی باشد مگر مردمان با نکارش متوجه شوند و درین انکار موسی است بر خضر

علیه السلام پس دانسته شد که رسول نبی کچشم سرفرشته را می نگزند و فرستاده رسول نشانهاست فرشته می یا بست و نیکو نگردد ۱۲

هرگاه الهام بلا واسطه شود و درین مجرای عاید نگردد پس اگر در جذب هم واسطه نباشد چه
 باب بود شیخ عبدالکریم جلی در کتاب مناظر الهی می نویسد انما یصلح من عن الاشیاء والاصحاح
 یكون هو فی نفسه ذاکسا ذجافلا یكون یکنه ویکون ان الله تعالی واسطه انهم وخصه
 و در موضع دیگر ازین کتاب می نویسد و هو مع الذات و کلها یصلح علیه صفة
 سراج عنها الی الذات بما هو کمال منها و فی هذا المشهد رأیت الامام
 ابی الحسن النوبختی و محرق الکفر و جعفر بن محمد بن عثمان بن عمارت بدیده اسمان نگرستی است
 که چه قدر حجاب ساطت رانی در قطب بن محی قدس سره در مکتوبات خود می نویسد که هر
 مقصود را با حق تقاسم دوراه است در یک راه واسطه میان بنده و حق ثابت است
 و در راه دیگر هیچ واسطه در میان نیست این همچنین ناظر بهین تحقیق است که حضرت ایشان
 نوشته اند که واسطه در راه سلوک است نه در راه جذب چون اقوال ائمه فی بساعت در
 آمد پس گویا شنیدنی است که مفهوم جذب و حصول طریقه و مقتضای علم توسط است چنان
 مفهوم سلوک و حصول طریقه و مقتضای علم توسط جذب یعنی کشیدن است چون مطلوب طالب به
 توجه خاص بسوی غولین کشد احتیاج توسط چیست البته طالب را به حصول مطلوب احتیاج
 فرایح و توسط می افتد هرگاه سلوک و حصول مطلوب شود تا آنکه جذب نباشد بدون توسط چاره
 نبود هرگاه جذب پیدا آمد پس رفع توسط از جذب خواهد بود نه انقض سلوک برای تعلیق
 قلب این مسئله را با عالم ظاهر و در بار سلطین چرا قیاس نکنند و چرا بر حالات ملوک نظریه اندازند
 گاهی امیدوار است را شوق تقاسم پادشاه برای استخراج حاجات و عرض و معروض در سر
 افتد اولیایا است که برای حصول ملازمت سلطانی مستقر است از جاسه و بنده و دستار و قبا و
 عیانتا که نمانده بر تن خود راست می کنند و کمر را از کمر بنده زین محکم بر می بندند و نذر برای
 سلطان میبایم دارد و ببارگاه وزیر رسا می حاصل نمی کنند چون وزیر دران سامان
 ولیاست که برای صفوری به پیش سلطانین در کار می باشد ملاحتله می فرماید موقع یافته به پیش

سلطه شود
 انما سلوک و صفات
 فی تقاسم ذات
 ساده می باشد
 بیگانه می باشد
 در میان او
 ذات اسرار
 واسطه اسم
 و صفت
 سلوک ان با
 ذات است
 در راه سلوک
 صفت
 بر سر غولین
 گردانان
 بسوی ذات
 جوجه
 سران انضاح
 بر سر ذات
 و درین غلیم
 حق نوری
 و معروف
 سران انضاح
 بر سر ذات

سلطان عرض می دارد سلطان اورا طلب می سازد و او با وزیر تا وقت دربار حاضر می باشد
باز او را بار بار به حاصل نمی شود اگر حاصل میشود بهین طور که همراه وزیر رفت و واپس آمد مگر
سلطان با بوعی میلانے خاص نمی باشد و نه بطور خود او را اجازت حضور می می باشد گاهی
شخصه با طاعت وزیر طبیعت وزیر را چندان بخوشش نائل می کند که وزیر بدرگاه سلطانی
چنان عرض میدارد که این شخص لیاقت آن دارد که او در سلک خاص و محرمان و جلسیان
سلطانی منسلک کرده آید پس سلطان بواسطت وزیر یا بطور خود او را طلب داشته انخوا
و محرمان و جلسیان خویش بپسازد پس درین هر دو صورتی مخدور شرعی یا عرفی نیست اگر
شیک ملاحظه رود اول نظیر سلوک است و ثانی طریق جذب این نظیر برای تفهیم شخصی که از کشف
بهره ندارد پسند است اگر چشم بنیاد داشته باشند این معنی او را از کشف و وجدانیات من قبیل
مربیات خواب و بیدار چون حالت جذب سلوک متفاوت است و هر دو متقابل بوده اند پس چگونه
حالت یکی از آن مثل دیگر خواهد بود یعنی اگر واسطه باشد در هر دو جا اگر ساقط شود در هر دو
جا بلکه در سلوک واسطه خواهد بود نه در جذب خدشته سید هم کشف بودن اصلا گریزگاه نیست
چنانکه معقولات از او اتمام درک نمیشود و موهومات در دام خیالات در نه آید و تخیلات به
صنبط حواس نرسد امری که بعین یقین معاینه کرده می شود و در اکش بعلم یقین از دایره امانت
خارج باشد حضرت معترض در رساله تحفیل التعرف از شیخ عبدالوهاب نقل فرموده بنی السهم
علی البحث و تحقیق و بنی الحال علی التسليم و التصدیق و حضرت خواجه محمد پارسا در تحقیقات
می فرماید بعد از آن علوم خواطر و علوم مشاهدات و مکاشفات که علم اشارت عبارت از آن علوم
است پدید آید و این ان علوم است که طایفه متصوفه بدان مخصوص گشته اند بعد از جمیع حصول
سائر علوم مذکور و اما این علوم را بدان سبب علوم اشارت خوانند که از مشاهدات قلوب مکاشفات
اسرار عبارت توان کرد چه در تقریر نگیند بلکه معرفت این علوم بمنزلات و موهابیکه در باطن
ساک طالب پدید آید توان یافت و حقیقت این علوم را جز آنکس که بمقام مشاهده و مکاشفه

رسیده بود و این معانی حال او شده توان شناخت و ادراک نتوان کرد و سعید بن مسیب و ابی
 کروازیابی هر یه رهنی آمد عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان من العلم
 ذوقية المتكلمين لا يحكمها الا اهل المعرفة بالله سبحانه فاذا انطقوا به لم يتركهم الا اهل العرف بالله سبحانه
 و عبد الواحد بن زید گفت از حسن بصری سوال کردم که علم باطن چیست حسن گفت از حقیقه
 ایمان پرسیدم از علم باطن او گفت که از رسول صلی الله علیه و سلم پرسیدم از علم باطن فقال
 رسول الله صلى الله عليه وسلم سالت جبریل علیه السلام عن علم
 الباطن فقال جبریل علیه السلام سالت الله جل ثناؤه عن علم الباطن فقال هو
 سر من امری احملة فی قلب عبد لا یقف علیه احد خلقی قال و گفته اند که
 راه معیت یک از طریق جذبیه است انتی پوشیده ماند که هر گاه راه معیت یکی از طرق جذبیه
 باشد و قرار یافت که در طریق جذبیه از سلوک چاره نیست پس در طریق معیت برای حصول
 نیز سلوک در کار خواهد بود و از وسایط ناگزیر و کلام دروس هم چنان خواهد بود که در طریق
 جذبیه گذشت **اقول** این تقریر خارج از دایب مناظره است تقریر معیت را حضرت مجدد
 رحمة الله علیه از حضرت خواجه رحمة الله علیه نقل میفرمایند و برناقل تصحیح است نه نقض بر
 تقدیر تسلیم گفته شود که درین شک نیست که راه معیت یک از طرق جذبیه است و
 در جذبیه از سلوک چاره نیست پس در راه معیت از سلوک معنی معیت چاره
 نخواهد بود مگر سلوک صطیح موقوف علیه یا متوسط جذبیه نبی باشد و من ادعی فحکیمه
 الاثبات قال دیگر مثال ظل با اصل نموده اند که هم طریق است اگر بعینایت الهی ظل را
 فرمود رسول خدا صلی الله علیه و سلم که بعضی از علم مثل هستی نهان داشته شده است که آنرا بجز اهل معرفت کسی
 نداند هر گاه اهل معرفت بان کلام کنند از کسی که کار نکند مگر شخصی که او را نا اشنائی باشد به خداوند کریم **ع** گفت
 رسول الله صلی الله علیه و سلم که از جبریل علیه السلام پرسیدم که علم باطن چیست گفت من این از یاری الهی پرسیدم گفت
 او را از سطرانهای ماکه در قلب بنده خودی ندانم بران کسی مطلع نمی شود **ع** و هر که دعوی کند بر واثبات است **ع**

باصل میله پیدا شود کشفی بوی هویدا گردد و آن ظل را باصل و وصول حاصل شود هر آینه
 بے حیولت امری خواهد بود چون آن اصل اسے از اسماء الہی است باچار در میاں اسم
 و سماء دوی جایلی خواهد بود و وصول ظل ازین راه باصل الاصل کہ مسماے آن اسم
 است بے واسطه امری خواهد بود دانستے پوشیده مانند کہ ظاہرین است کہ این نیز از طرق
 جذبہ خواهد بود چنانکہ در طریق معیت پس این نیز محتاج بہ سلوک خواهد بود چنانکہ طریق
 جذبہ اینجا نیز همان کلام است کہ انجا است دیگر کشش ظل باصل مسلم و اتصال اسم باسمی
 نیز بچنین آما وصول ظل باصل الاصل کہ سماءے ان اسم است چرا بواسطه ان اسم نباشد
 بیل الا تم کذا لک اقول انچه دعویٰ ظهور نموده شد در مخالفت محتال است کہ این غیر
 طریق جذبہ باشد چہ در جذبہ کشش از اصل باشد و این کشش از ظل است چہل فاذا اجاء
 بہ مقتضای ابطال لا یتبدل لکن اگر تسلیم نموده شود کہ این از طریق جذبہ است پس چون نفس جذبہ
 را توسط سلوک در کار نیست این را هم در کار نخواهد بود بایسے حال اینجا نیز همان کلام است
 کہ انجا است بہ عقل پیچ عاقل نمی رسد کہ اسم از اسماءے الہی را اصل چہرے قرار نہ ہند و گویند
 کہ در وصول آن چہ یا مسماے آن اسم این واسطه است بر تقدیر تسلیم مراد از عدم حیولت
 آن است کہ پردہ شہود نہ شود بچنانکہ در توسط بنی صلی علیہ السلام گفتہ شد نہ انکہ اصلا و
 قطعاً واسطه نباشد قال فوالکلم الیضا ہر کہ اصل ذات است تعالیٰ بہ وصول بچونی توسط و
 حیولت امرے در حق او مفقود است و ہر گاہ در صورت وصول حضرت ذات بجاہ حیولت
 و حجاب صفات واجب مرقع گردد و حیولت و حجاب غیر ذات چہ کچالیش دارد انتہی پوشیدہ
 نمایند کہ امرے مقرر است کہ صفات پردہ ذات است کہ ہرگز نمی افتد اگر یک پردہ برخاست
 پردہ دیگر می نشیند ذات را جز در پردہ صفات نمی توان دید و شہود کرد و دریافت لیکن
 صاحب شہود ذات را بحیث غلبہ انجا بے توجہ تمام بسوی او صفات المحوظ و منظور ہن
 افتد و برہم تقدیر پردہ در میان است در یاد یاد در نیاید اقول کلام حضرت مجدد رحمۃ اللہ علیہ

صفات پردہ ذات است

بر اصول صوفیه است خصوصاً نقشبندیه که طالبان خود را بذات بخت بدون ملاحظه صفات
 متوجیه می گردانند و صفات را از اساس می انگارند چنانکه در حدیث اللهم انی أعوذ بک
 من الذنوب ان اشارت شده است البته فهم این معنی بر سیکه مذاق صوفیه ندارد و خیل و شوار است
 اکنون بگویند حقیقت نبیوس شیعدهی است که این کلام منقوض است تسلیم نمی کنیم که صفات پرده
 ذات است که هرگز نمی افتد و اگر یک پرده پر خاست دیگر می نشیند و ذات را جز پرده صفات
 نمی توان دید ذات شخصی سبحانه قائله کافیهست از اعتبار صفات بلکه مستغنی است از نفس
 صفات یعنی آنچه بر صفات مترتب می شود ذات مجرد از صفات در ترتیب آن کافیهست مثلاً
 امور که بصفه حیات و علم و قدرت و اراده وابسته است اگر این صفات اصلاً متحقق نشوند
 ذات تنها کار آنها کند نه بآن معنی که صفات اصلاً موجود نیستند یا در علم موجودند نه در خارج چه
 این مخالف قول اهل سنت است بلکه صفات با وجود استغناء ذاتی موجودند در خارج
 بوجود زاید بر ذات عرض سلطان که ما بودند هب اهل سخن این بمنال و منکر گردد گویم آب بالذات
 از بلندی احتراز نموده بپستی مایل است و این میل را میل طبعی می گویند پس ذات آب
 کار علم و حیوة و قدرت و اراده می کند چه اگر علم می داشت هم بپستی می آمد و کار ارادت
 که تخصیص احد المتساوین است نیز کرد و ازین حرکت اراده کار حیوة قدرت هم شد و هم
 آب چون در مرتبه تنزل خیر و حیوان می گردد با وجود این میل طبعی بصفت زائده هم متصف
 می شود این امور را با وجود صفات طبعیه زائده هم می کنند لله المثل الا کله ذات
 غرضانه با وجود استغناء ذاتی و کفایت او از صفات در مرتبه الوهیت بصفت زائده موجود
 متصف می گردد و امور که ذات در تحصیل آن کافی بود باین صفات از قوه لفعول می
 آرد پس چنانکه در آب مجرد از صفات تمیثیوان گفت که صفات او عین ذات اویند بلکه انجا
 ذاتست و پس صفت اصلاً انجالیست ندارد و همچنین در ذات واجب قائله نمی توان گفت که
 صفات عین ذاتند چه انجا صفت نیست تا بعینه حکم کرده شود و چون اعتبار صفت اند عینه

لا

مقدار

بنده

تو

نور

له

صفت

فوت

نور

زاید

سه

نور

نور

نور

نور

نور

نور

نور

نور

نور

حَسْبُكَ تَرْتِیُّهَا اَطْفَالُ الطَّرِيقَةِ بِالْجَمْلَةِ احكام شرعیہ و علوم ماخوذہ از مشکوٰۃ خانیہ
 این تہا سنی اندکان طفلان فرقت پروردہ و مستغفر
 علی صاحبہا الصلوٰۃ والتحمیہ علی خواہرہا المرادہ و لخصوصہا المستفادہ بر مرکز عدالت و تنہات
 اند و خلافت انہا ولو کان بالتوجیہ والتاویل او بالکشف مستلزم عوجاج و بی استقامتی است
 قَالَ سُبْحَانَكَ اِنَّ هَذَا طَرِیْقٌ مُسْتَقِیْمٌ اَفَا تَلْکَ مَعُوذَةً وَكَأَنَّا نَسْتَعِیْذُ بِكَ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ بِہٖ مُشَاقِقُونَ
 غیبیہ مذکور است ہر گاہ صفات نماید بزات باشد پس پردہ ذات نبود ذات بدون پردہ صفات
 مشاہد گردد و اینجا این معنی و رموزات قوم نگاشتنہ شدہ مروج است در تحمین رسالہ جائے
 دیگری فرماید زیادتی شیون بزات لغالے شائبہ بجز و اعتبار است و زیادتی صفات بزات غیر
 سلطانہ بوجہ خارجی است زیرا کہ صفات در خارج موجود اند و بجز و زیادتی بزات کہا ہونہ مہیب
 اہل الحق و فرق در میان شیون و صفات بسیار دقیق است کل محمدیان را برین فرق اطلاق
 است و بسیاری ازین طائفہ بواسطہ عدم علم باین فرق شیون را علین صفات دانستہ منکر و
 صفات فی الخارج گشتہ اند و ہر کماتری مخالفت اہل السنۃ و جماعتہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم
 اجمعین این حقیر فرق مذکور را بقتضیل و بعضی از مسودہ ہائے خود نوشتہ است و بہ تنظیر
 و تمثیل روشن ساختہ المقصود شیون داخل دائرہ اصل نہیچ طلبیت یا نہا را ہ نیافتہ قابلیت
 کہ در تحت این شیون اند و کا طفلان اند مر این شیون را حقانین محمدیان است علی حسب
 تفاوت در جہاتہم و مراتبہم حقیقت محمدی اجمع جمیع اینہا است بطریق نظر ہا الصلوٰۃ و التحیات
 و التسلیمات و البرکات اعلیٰ طرک اہل نہایت عروج اقطاب ایشان تا نہایت مرتبہ قابلیتہ اولی
 است کہ حقیقت محمدی است صلوٰۃ اللہ تعالیٰ و سلامہ علیہ و مقام این اقطاب گویا در
 نقطہ مرکز این قابلیتہ است ہر قطب کہ باشد مدار یا رشتہ او چون فرود می آید از ہا بخا فرود می
 آید ایشان را ترقی از ان مقام تا مقام فوق نیست اگر واقع است بعضی را فی الجملہ واقع است
 و ترقی از ان مقام و وصول در دایرہ اہل مخصوص با فرد این است است رضوان اللہ تعالیٰ
 و تقدس علیہم اجمعین و تا مقام فردیت نرسد ازین کمال بے حاصل است آری بعضی کمال ابو اسلم

انتهی قاضی سنا امدیانی بتی در ارشاد الطالین میفرماید هر چند صفات حقیقیه حق تعالی هفت
اند یا هشت اند چنانچه علماء کلام بدان حکم کرده اند اما جزئیات آن صفات و غیره را نهایت ندانند
حق تعالی می فرماید وَكَوْنُ مَا فِي السَّمَوَاتِ مِنَ الشَّيْءِ أَقْلًا مِمَّا فِي الْأَرْضِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَقْلًا مِمَّا فِي السَّمَاءِ
سَبْعَةً أَسْفَلًا مِمَّا فِي السَّمَاءِ كَلِمَاتُ اللَّهِ یعنی اگر تمام اشجار زمین قلمها شوند و دریا و هفت
دریا و دیگر این چنین سیاهی یا شند کلمات الهی بپایان نرسد یعنی کلمات مدح که بر صفات
و کمالات و لالت دارند تمام نه شوند چنانچه سعدی گفته

نه حسنش فائز است دارد نه سعدی را خن بایان

بمیرد شنه مستسقی و دریا همچنان باقی

چنانچه صفات حق تعالی غیر متناهی اند ظلال صفات هم غیر متناهی اند حق تعالی می فرماید
أَمَّا مَا عِنْدَ كُرْسِيِّكَ فَمَا يُعِندُ اللَّهُ بِمَا تَعْبُدُهُ مِنْ آلِهَةٍ لَيْسَ بِكَ شَيْءٌ مِنْهَا فَتَعْبُدُهَا فَاعْبُدْ اللَّهَ
فَرَدُّهَا است باقی است پس اگر در ولایت صغری و مراتب ظلال کسے یقتضیل میکنند ایدالایا
منقطع نشود و لیکن هر کس در مراتب ظلال هر قدر که در حق او مقدر است سیر می کند ظل را مطالعه
باشد و آن را مطالعه دیگر در مرتبه ثانیه و ثالثه و رابعه الی بالیشاد امدی باشد صوفی در مرتبه ترقی
عروج کرده باصل خود میرسد و در آن فانی میشود و از آن ترقی کرده و راصل آن فانی میشود
و همچنین بهر ظل که میرسد خود را در آن فانی و مستهلک می بیند و بوجود آن باقی می ماند همچنین

لله نقشبندی مجددی بود و از خلفای کبار حضرت مرزا جان جانان رحمة الله علیه و سید جمال الدین پانی پتی
می رسد قاضی در علوم عقلی و فصلی و کمالات ظاهری و باطنی از ممتازان وقت بود و لقب میطهری از عمده یادگار اوست این چنین
تفسیر می درمهند نگاشته نشده مالا بدیده ارشاد السالکین تذکره الموقی و القبور از تصانیف او است ارشاد السالکین دیگر
رسایل تصوف او در تحقیق معارف حضرت مجدد رحمة الله علیه است قاضی رساله سجود ایراد شیخ عبد الحق دهلوی نگاشته محتوی
تحقیقات مکرر مطالعه فقیر در آمده شنیده شد که در رامپور پیش بعضی اکابر موجود است شعر و ادب تراجم مقصود و نشان
که باز سید سید توشاید بررسی قاضی و او اهل حال مرید شیخ الشیوخ محمد عبد نقشبندی مجددی شده به توجهات وی به فانی
قلبی رسیده باز حضرت ارشاد ایشان خدمت حضرت مرزا رحمة الله علیه حاضر آمده به نهایت مقامات و طریقه مجددیه امدیه رسیده و آنرا

باز است
سید دشتی قاضی
سید ابوالحسن
در پیگاه و جبهه
رسیده و دیده
سید ابوالحسن
از تحصیل علم ظاهر
و غایت طریقه
باز است باقی
در بعضی بانی
در بعضی بانی
از زبان حضرت
شیخ المصطفی
حضرت سید
نسخه نگار
نسخه نگار
من سید محمد
ماجدی
عبد الحق
سنا
سید ابوالحسن
دهلوی
نسخه نگار
در کتاب اشغال

است معانی بیت مولانا رومی که گفته

همچو سبزه بار بار روئیده ام

نه مقصد نه فتاد قالب دیده ام

بعد از آن اگر عنایت شامل حال صوفی شود از انجا عروج واقع شود و مبتلا بعت پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم و دخول در دایره اسما و صفات می گردد که اصل این دوا بر ظلال هست و سیریکه در آن واقع شود سیری فی الله خواهد بود و شروع در ولایت کبری خواهد بود که ولایت انبیا علیهم السلام است دیگران را به تبعیت این دولت رسیده هرگز رسیده نهایت عروج لطایف تنجکانه عالم امر نهایت این دایره است بعد از آن بحض فضل الهی جل شانۀ ازین مقام عروج واقع شود سیر دایره حصول اینها خود بود و اگر گزشت آن دایره حصول و بعد از طے آن دایره فوقانی ظاهر میشود حضرت مجدد الف ثانی میفرمایند که چون غیر قوسی ظاهر نشد بهمان قوس ختم کار کرده اند درین سیری خواهد بود که بران طلاع بخشیدند و این حصول سگانه اسما و صفات که مذکور شدند مجرد اعتبارات اند و در حضرت ذات تعالی و تقدس حصول کمالات این حصول سگانه مخصوص بنفس مطمئنه است و حصول طمینان نفس بهرین موطن سیر گردد و در همین مقام شرح صدر حاصل میشود و سالک باسلام حقیقی مشرف میگردد و نفس مطمئنه بر تخت صدور جلوس میفرماید و بمقام رحمت ارتقائی نماید این موطن منتهای ولایت کبری انبیا است حضرت مجدد میفرمایند که چون سیر تا پایخار رسانیدم متوهم شد که کار تمام شدند و اندک که این همه که تفصیل اسم الظاهر شد که یکبار و سه طیران است و اسم الباطن متعلق از نیادی لغتینات ملاء اعلى است و شروع درین سیر نمودن قدم نهادن در ولایت علیا و ولایت ملائکه حضرت مجدد در حمت الله فرماید که بعد از حصول دو جناح اسم الظاهر و اسم الباطن چون طیران واقع شد معلوم شد که ترقیات بالا صالت نصیب عنصرا نیست و عنصرا میانی و عنصرا آبی ملائکه را ازین عنصرا سگانه نصیب است چنانچه وارد شده که بعضی از ملائکه از نار و تلج مخلوق اند و تسبیح شان

ملا
طیران
کند
ازین

سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ بَيْنَ النَّارِ وَالنَّهْلِ

شروع در کمالات نبوت خواهد بود حصول این کمالات مخصوص انبیا است علیهم السلام و ناشی از
 مقام نبوت است کمال تابعان انبیا را نیز به تبعیت از ان کمالات نصیب است و در میان لطایف
 انسانی حظ و افزاین کمالات بعنصر خاک است و سایر عناصر و لطایف عالم خلق و عالم مراتج
 آن هستند و چون این عنصر مخصوص به بشر است خواص بشر از خواص ملائکه افضل گشته کمالات
 جمیع ولایت صغری و کبری و علیا همه ظلال کمالات نبوت و شیخ و مثال آنست و در دایره کمالات
 نبوت چون بمرکز می رسد آن مرکز بصورت دایره ظاهر می شود و آن دایره کمالات رسالت است
 که بالاصالت بانبیا و مرسل مخصوص است دیگر هر کرا میسر شود و لطیف و تبعیت میسر شود و چون بمرکز
 آن دایره ثانی رسیده میشود آن مرکز هم بصورت دایره ظاهر میشود که آن دایره کمالات الوعظ
 است عالیت از مثالیت انبیا را الوعظ را چون این منصب هند قیام اشیا بر بوی باشد بعضی
 صاحب و لسان از اولیا باشد که به تبعیت انبیا این منصب بوی عطامی شود حضرت محمد صلی الله علیه و آله
 میفرماید که چون این سیر یا انجام رسانید تمسک گشت که اگر بالفرض قدم دیگر در سیر قرار دهد عدم محض
 خواهد افتاد اذ کیس و سرائه اکه الحکم المخصی ای فرزندان این ماجرا در تو هم نه افی که عفا
 در شکار آید فلهو سبجانه بعل و سرائه الوعظ و سرائه السور سرائه یعنی حق تعالی
 هنوز و راه الوعظ پس راه الوعظ است این و این است اما سبب است چه سبب تمام مرتفع گشته بلکه عتاب
 نبوت غفلت و کبر است که مانع ادراک است فهو سبجانه اقریب فی الوجود و ابعد
 فی الوجود این یعنی حق تعالی در وجود قریب تر است و در ادراک بعید تر بعضی کمال مراد آن
 باشد که درون سرائه غفلت و کبر یا به طفیل انبیا علیهم السلام ایشان را جای دهند و هم
 بارگاه سازند فحق مملکتهم قاعه و حل این معامله مخصوص بهیت و جدائی انسانی است که
 از مجموعه عالم خلق و عالم امر ناشی گشته مع ذلک رئیس دین و وطن سیر عنصر خاک است کمالات
 این مقام مخصوص بهیت و جدائی است این چنین کس بعد قرون متداوله هزار ساله پیدا می شود
 که او سبانه قریب تر است در وجود و بعید تر است در وجدان ۱۲ پس معامله کرده شد ایشان آنچه کرده شد

انتہی اگرچہ ہنوز در دل حکایت با باقی است فاما بخوف مالیت بر زمین قدر اکتفا میرود

سعدی از داغ جگر پنبہ مکش | لکشا روزن آتش کدہ را

قال و قولکم تحقیق این مقام آن است کہ توسط سرور کائنات علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ والسلام
برو معنی تواند بود یکے آنکہ او صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم حامل و حاجب بود در میان سالک و رب
مطلوب و معنی دوم آنست کہ سالک بطیفلی می و توسط و تبعیت و متابعت وی صلے اللہ
علیہ وآلہ وسلم مطلوب و اصل گردد و در طریق سلوک و پیش از رسیدن بحقیقت محمدی توسط
بہر دو معنی کاین است بلکہ می انگارم کہ درین طریق از شیوخ ہر کہ در میان آمدہ است توسط و
حاجب و شہود سالک است و اسے اگر در آخر حال خبیثہ تدارک نماید و معاملہ یہ بیے پر دگی نکشذیرا
کہ در طریق خبیثہ و بعد از رسیدن بحقیقت استحقاق توسط بمعنی ثانی است کہ لطیفیل و تبعیت است
نہ حیولت حاجب کہ پردہ شہود گردد و مشایخ طریقت در توسط و عدم توسط آن سرور اختلاف
دارند جمیعے توسط رفتہ و گروہے بعدم توسط اتہی پوشیدہ مانند کہ در توسط و تبعیت و طفیل
بیچ کس را جای سخن نیست و متفق علیہ است و جمہور عرفاء محققین بر آنست کہ توسط محمدی
حیولت آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم در میان سالک و شہود و مطلوب نیز ثابت
است و بیچ شہودے بے توسط روحانیت آنحضرت معلوم حاصل نیست و قول مخالفت لایعبار است
و ناشی از کوتہ نظری است و ایشان می گویند کہ توسط روحانیت آنحضرت در جمیع مراتب موجود
و شہودی یعنی جمہور عرفاء و عیانی و معاویہ بتمامہ عوالم حیوانی و روحانی ثابت است و این
توسط داخل حجابی نیست کہ ازان پردہ بر روی شہود نشیند بلکہ موجب انخلا

در کشف المحجوب مذکور است مرئوس گوید الصوفی لایسئل ہمہ خلوتہ البتہ صوفی آن بود کہ اندیشہ و ستہ با قدم و ستہ
برابر باشد یعنی عجلہ حاضر بود دل آنجا کہ تن و تن آنجا کہ دل آنجا کہ قدم و قدم آنجا کہ قول این نشان حضور ی بود بے غیبت
بر خلاف آنکہ گویند از خود غایب است و بحق حاضر بلکہ بحق حاضر و بخود حاضر و این عبارت از جمیع اجمع بود و از انجہ تاروت خود
بخود بود غیبت خود از خود و چون نزد بخت حضور ی بے غیبت بود ۱۲

و انکشاف است در رنگ حیلولت عینک در ابصار عالم ظاهر مثلاً وجود ادراک و شهود ذات
 بی پرده ممکن نیست ع در پرده عیان یا ششم و بی پرده نهان و میگویند که حقیقت
 اتقالیق بودن اخضر و احاطه جمیع باهیات مخصوص بخواهر و ذات نیست بلکه عام و شامل است
 مرصعات و معانی را که شهود مخدوبان و محبوبان و مردان یکیه انرا بجملة است و میگویند که در
 وقت این شهود و حضور که در قریب و وصول حاصل است روح پرفتوح سید المرسلین و محبوب
 رب العالمین حاضر است و واسطه است و از ذات حق مفارق نیست چه محب و محبوب از
 یکدیگر جدا نشود خصوصاً این محبوب که محبوبیت و کس بذات محبت بی ملاحظه جمیع شیون و
 اعتبارات بود از جهت بودن او و نظر جامع قَالَ يَقْضُ الْعَاسِرُ فَيَنْ مَا ارْسَلُ الْحَمْنُ
 اَوْ يُرْسِلُ مِنْ رَحْمَتِهِ نَصْعُدُ اَوْ تَنْزِلُ فِي مَلَكُوتِ اللَّهِ وَفَلَكَ مِنْ كُلِّ مَا يَخْتَصُّ
 اَوْ يَشْمَلُ الْاَبْوَابُ اسِطَةِ الْمُصْطَفَى عِبْكَه وَنَبِيَّه وَفَحْتَا سِرِّهِ الْمُرْسَلِ وَاسِطَةِ فِيمَا
 وَاَصْلُهَا يَعْلَمُ هَذَا كُلُّ مَنْ يَعْقِلُ اِنْ شَاءَ مِنْ حَقِّهِ وَهُوَ دَرَجَتِ وَقَالَ اَنْ رُوحَ النَّبِيِّ
 مَا غَابَتْ مِنْ نَفْسٍ بِاللَّهِ فِي اللَّهِ طَابَتْ وَقَالَ فِي وَصْفِهِ صَلَّ اللَّهُ عَلَيْهِ سَلَّمَ الْحَقِّقُ
 الْحَكَمُ بِالْمَجْهَلِ عَلَى كُلِّ مَنْ ادَّعى مَعْرِفَةَ اللَّهِ حُجَّةً فِي نَفْسٍ اَكْمَرَتْ عَنْ نَفْسِهِ الْحَمْدُ
 و میگویند که این مشاهده مجذوب یا سالک تواند که بجهت قصور معرفت و تمیز یا بجهت غلبه
 فنا و بیخودی از ادراک و دریافت آن قاصر و ذایل باشد اما در نفس الامر ثابت و دائم و قائم
 است و آن زهول در حقیقت از قبیل عدم علم بعلم است چنانکه در مواضع دیگر گفته اند ازین بهم
 اگر شنیدیم و مسلم داشتیم که مشایخ طریقت در توسط و عدم توسطان سرور اختلاف دارند اما ان
 گروه که قایل اند بعدم توسط ایا دعوی شکر و همسری و هم پرگی و اجتناب و عدم مدخلیت آن
 حضرت در حق ایشان و عدم توجه ایشان باجناب چنانکه گفته می کنند و مشایخ در بیجا هم
 اختلاف دارند سخن در بیجا است حاشا و کلام همه متفق اند در رعایت بندگی و نیازمندی و
 سرافکندگی و احتیاج بآن جناب اقول آخر رفته رفته کار بجای رسید که حضرت شیخ حلاله

چند عبارات حضرت مجدد علیہ الرحمہ چنان نقل فرمود کہ زان اصل مرام کالشمس فی رابطة
الہنار اشکارا گردید و خس و خاشاک بہتہائے کہ از اول تا آخر در صد اثبات آن بودہ برہنہ پر
فالحمد للہ علی ذلک ہمانا این چنین امور حضرت شیخ را بر رجوع مجبور کردہ باشد و نہ کاذ
بجدا الحق الا الضلال کنون وقت السنت کہ از انوار و برکات روحانیت حضرت شیخ رحمۃ اللہ
بدین مگر لای

الضاف جو نیم و در راہ کشف حال توضیح مقال جو نیم

سراپا ناز من از تریتم دامن کشان گذر	سبا دا غافل از سالم بر آرد آرزو دستے
-------------------------------------	--------------------------------------

ہر گاہ از عبارت منقولہ حضرت مجدد رحمۃ اللہ علیہ ظاہر و باہر است کہ توسط روحانیت اخضر
صلی اللہ علیہ وسلم در جمیع مراتب وجودی و شہودی ثابت است مراتب توسط و حجابی نیست
کہ انزلان پرورے شہود نشنند بلکہ موجب انجسائے و انکشاف است و این مبنی
را بہ حیلولت عینیک تشبیہ دادہ پس این توسط را بمعنی حیلولت و حجاب قرار دادن نہایت
بعید است بچنان ہر گاہ حضرت مجدد رحمۃ اللہ علیہ حقیقۃً احقایق یوں اخضر را چنان عام قرار
دادہ اند کہ شامل است مرصعات و معانی را کہ شہود مجددیان و محبوبان و مرادان یکے ازلان
جملہ است و روح پر فوق اخضر صلی اللہ علیہ وسلم را از ذات حق متفارق نمیدانند تا آنکہ شیخ
شہود و حضور نخواہد بود کہ دران روح پر فوق صلی اللہ علیہ وسلم متفارق باشد تا آنکہ
اگر کداحی مجزوب یا ساک مدعی این معنی شود کہ او معرفت ذات باری تعالی بوجہ نمودہ
کہ نفس محمدی بوسے متفارق بنو دین را محمول بر قصور معرفت وی نمودہ پس اکنون کہ ہم
موقع خدشہ نخواہد بود آیا این تقریر بہتر است یا اصرار دا استدلال برین معنی کہ ذات پاک
سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم واسطہ بمعنی حجاب است

نہ گویم حال دل از حال من گو بے خبر باشد	بے در دان بیان در ددل در دگر باشد
---	-----------------------------------

البتہ در مرتبہ سلوک کہ مرتبہ بتدی است ذات سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم بمعنی واسطہ و حجاب
می باشد در مرتبہ جذبہ و معیت و ظل ہرگز واسطہ باین معنی نمی باشد بلکہ بوجہ می باشد کہ بر

توسط روحانیت اخضر صلی اللہ علیہ وسلم در جمیع مراتب ثابت است

اطلاقاً معلوم می‌توان شد چنانچه مکرر شد این شوق و اشتیاق از عدم فهم مراد حضرت مجدد و علیه الرحمه است
والله یحکس بهت و بیشتر در معارف ازین سخن نتوان گفت حضرت خواجہ احرار که منظر کلام بانی
و کاشف اسرار حقانی اندرین معنی تصریح کرده اند که حضرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم حجاب
و پرده شود سالک نیستند فقیه حصول آنچه مقصود است از خلقت انسانی خبر تجرید قلب
از شواغل نیست در دل چیز مانده اند اگر تصفیه تجرید دل از هر چه است حاصل شود آنچه ظاهر
شود هیچ چیز مقابل آن چیز نیست خبر تجریدی ذاتی و درین تجلی فنا و کلی از خود و همه حاصل شده
شعور سش از کثرت خلقیه بلکه از کثرت صفاتی منقطع شده ملحق بهین شود و اگر خواهند که او را
چنان سازند که از دیگران بهره مند شوند او را ربانی از خود حاصل شود او را قوتی از نزد
خود حق سبحانه بدد بتبیین ازین معنی به بقای بعد الفنا و وجود موهوبی حقانی کرده اند و بعضی
قابل بآن شده اند که در وجود قلب اجباری باشد مثل حجریت و غیر آن تبیین ازین حجریت نکته
ذاتیة فی القلب کرده اند بسبب محب غلیظ ظاهر نمی شود و گفته اند این نکته ذاتیة مثل مردم
چشم است مثل ساعت است که در روز جمعه پنهان است و گفته اند اگر بروا م ذکر و تلاوت اعمال و غیر
دل صافی و تنبکی شود و قالها فایقابل سوى الحصة الحق الذی ایتة فی نشر من ذلک الحجة
نور من احد النجلی فی سائر فی نوا یا الجسم فیه العقل و فی ذلک النور المنفصل من ذلک
الحجج و شمسنا و لا یظهر لهم تضرع و احکامک لا ظاهراً و لا باطناً و لهذا سمی الحجة لانه فای

سید شیخ محمد الدین بن عربی در تحقیق این سلسله در کتاب فتوحات در باب عقائد و سیوم تحریر فرماید که اصحاب ایمان و حضرت
سید و قسم اند که هر چه اندک مربوط کرده اند نسبت خود را برین که پیغمبر صلی الله علیه وسلم نیست مگر منهد و معلم بطریق حجت
بجواب حق عزوجل و چون علم بدان حاصل آید واسطه از راه بر خیزد و تخلیصی شود میان آنها و میان خدای تعالی پس آن گروه
چون مساعیت مسابقت کنند بسوی خیرات نمی بیند پیش خود با قدم احدی از مخلوقات و آنها چون در آیند در مجالس حیات
خطابی کنند حق با آنها بکلام الهی بغیر واسطه زبان معین و دیگر که هر چه است که تشکین کرده اند در نفوس خود با که نیست راه بسوی
خدای تعالی مگر که پیغمبر صلی الله علیه وسلم واسطه است و حاجب است پس آنها مشاهد نمی کنند امر را از خدای تعالی مگر که می بیند پیش
خود با قدم پیغمبر صلی الله علیه وسلم و آنها را خطاب میکند خدا ساعی تعالی مگر زبان رسول و لغت او

و جزو وجود حق مشاہدہ نمی کنند و بمرتبه ارواح ہیمہ رسیدہ است کہ در حال اسہ تجرید ہر دو
 حسین بن علی علیہ السلام را پرسیدند کہ عارف را کے مشاہدہ شود گفت کہ چون شاہ نظام
 گردد و شواہد فانی گردند و حواس غافلہ و اخلاص مضحک شود یعنی شاہ حق نظام
 گردد و ان افعال و اطاعت حق است کہ در انزل ہا تو کردہ است از انواع نیکو نیہا و کراست ہا و
 معرفت و توحید و ایمان بدو کہ ترا بخشیدہ است رویت این نعمت ہا سے حق تعالیٰ تراد خود
 فانی گرداند از دیدن افعال و نیکو نیہا و اطاعت ہا سے خود تا بسیاری از افعال و طاعت
 ہا سے خود را در اندک آنچہ از ان حضرت بود مستغرق پائی و آنچہ از او بود اندک نباشد و آنچہ
 از تو بود بسیار بنودا ما شواہد ہست کہ رویت خلق از تو ساقط شود یعنی نہ ضرر از ایشان
 بینی نہ نفع و نہ ذم و نہ مدح اما معنی ذہاب حواس ہست کہ حواس در نور حق فانی گردند تا تو
 بنور حق بینی و بشنوی و بگوی چنانکہ رسول میفرماید ^۱ حَکَايَةُ كُنْ سَرَّاهُ فَيُكَلِّمُكَ وَ يَدِينُكَ
 يَنْطِقُ اَمْرٌ سَيُومُ چون بحق سبحانہ و تعالیٰ نزدیک گردد و حق عز و علا از مقام عزت بہ بندہ
 نزدیک شود گویا در یک منزل جمع شدہ اند این را مقام منازلہ گویند اہم چہ ارم ابن عطا
 گفت رحمہ اللہ تصوف ہست کہ حال خود را بحق تعالیٰ فرو گذارد تا مستغرق در حال خیر او
 تعالیٰ بنود اہم پنجم جنید رحمۃ اللہ علیہ را پرسیدند کہ تصوف چیست گفت تصوف پیوستن
 سر است بحق سبحانہ و تعالیٰ و این معنی خبر بفناء نفس از اسباب و وسایط و قوت روح
 و قیام بحق دست نہد اہم ششم ارباب احوال و اصحاب کمال اند کہ عقائد صافیہ ایشان
 بنا بر اصول صحیحہ است از کتاب ہست جماعت ہست موید ہست بر الایثار علیہ و شواہد عقلیہ و باین ہمہ اہل ذوق و حیلان و کشف
 عیان اند ^۲ اَقْبَلْ سُبْحَانَكَ وَ تَعَالَىٰ عَلَيْهِمْ بَلْطَفِمْ وَ حَذَرَ اَعْمَ عَزَّ وَ جَلَّ لِيَكُنْ بَعْطَفِمْ
^۱ بلور حکایت ازہر و در گار عالم از من سے شنود و از من سے نگر و از من سے گوید ^۲ متوجہ شدہ است
 با ایشان بہرانی خود و کشیدہ ایشان را بسوی خود و بغایت خویش با ایشان بہرانی باری تعالیٰ متوجہ گردید پس
 فصد کردہ ایشان یہ اللہ سبحانہ و سیر کردہ بسوی دے مدی گردانیدہ ایشان از ماسوی اللہ سبحانہ انوار ایشان پاہ کردہ

سَبَقَتْ كَمْ مِثْلَهُ الْحَسَنَةُ وَالزُّهْمُ كُلُّهُ التَّقْوَى فَهَوَا عَنْ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَسَأَلُوا
 إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَأَعْرَضُوا عَمَّا سِوَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ خَرَقَ الْحَبَّ أَنْوَارَهُمْ وَحَالَ حُلُ
 الْعَرِشِ أَنْوَارَهُمْ أَمْرُهُمْ جَمِيعٌ دَلَّ خِيَانَ بَابِي كَيْفَ يَمُرُّ حَقٌّ بَيْنَهُ وَمَوْجُودَاتٍ رَابِعِي وَ
 حَتَّى أَشْعُرَ ظُهُورَ أَنْوَارِهِمْ نَاحِيَةً وَتَمَلَّكَ يَابِدُ وَهَرَجٌ بَيْنَهُ حَقٌّ بَيْنَهُ وَجَنَانٌ دَانَهُ حَقٌّ اسْتَكَمَ
 خُودِ سَجُودِ نَظْمٍ اسْتَدْرَجَتْ نَظَرِي وَمَنْظُورِي وَهَرَجٌ كَوَيْدُ وَشَنُودِ جَنَانٌ دَانَهُ حَقٌّ اسْتَكَمَ
 سَجُودِ وَشَنُودِ اسْتَدْرَجَتْ نَظَرِي وَمَنْظُورِي وَهَرَجٌ كَوَيْدُ وَشَنُودِ جَنَانٌ دَانَهُ حَقٌّ اسْتَكَمَ
 كَيْفَ يَمُرُّ بَرُودِ حَقٍّ مَشَاهِدَةٍ نَمِي كُنْدُ وَبَعْرَتِهِ أَرْوَاحُ مَهْمُ رَسِيدَةٍ حَقٌّ مَكْنُ مَهْمُ حَقٌّ سَجَانَهُ
 لِقَاءِ سُلْطَنٍ وَحُبِّ بَرْدِ بِنْدَةٍ جَنَانِ سَتَقُولُ كَرْدَانَهُ وَيُغْلِبُهُ وَأَفْرَاطُ آتِ عَقْلٍ وَطَبَائِعُ أَرْحَلِ
 أَنْ مَاجِرُ كَرْدَانِ وَامْرُوءِ أَرْكَبِ وَبِي سَاقِطُ شُودِ كَيْفَ رَا دَر مَقَامِ وَبِي رَاهُ بَنُودِ مَهْمُ جَاهِبَاهُ وَكَمَا هُ
 وَرَحْضُورِ وَبِي سَتَمُ اسْتَدْرَجَتْ نَظَرِي وَمَنْظُورِي وَهَرَجٌ كَوَيْدُ وَشَنُودِ جَنَانٌ دَانَهُ حَقٌّ اسْتَكَمَ
 بِنَفْسِهِ فَضْلًا عَنْ خَيْرِهِ وَاتَّقَاءُ الْأَخْيَارِ عِنْدَ ظُهُورِ الْحَقِّ فِي نَظَرِ التَّجَلِّي كَيْفَ
 كَاخْتِفَاءُ لِكُوكِبٍ عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ مَعَ بَقَاءِ أَعْيَانِهَا وَاهْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ قَدْ
 يَجْرِي عَلَى السَّنَمِ فِي غَلَبَاتِ الْأَحْوَالِ أَنْهُمْ الْحَقُّ أَيُّ زَهْمٍ مَتَّقُونَ بِالْحَقِّ
 قَالُوا فِيهِ مَنْ قَالَ أَنَا الْحَقُّ فَهُوَ بِأَحَدٍ لَتَا دِيلِينَ إِمَانٌ يَكُونُ جَارًا يَذَلُّكَ
 عَلَى لِسَانِهِ فِي مَحْرَمِ الْحِكَايَةِ عَنْ اللَّهِ تَعَالَى فِي سَكْرِ وَغَلَبَاتِ حَالٍ وَأَمَّا أَنْ يَكُونَ
 مَسْتَهْزَأًا بِالْحَقِّ سُبْحَانَهُ حَتَّى لَا يَكُونَ فِيهِ مَتَسَعٌ لِبَغْيَةٍ وَإِذَا الْمَرْجِلُ فِي الْقَلْبِ

رحمته عليه فرموده اند که شیخ

عثمان یارونی فرمودند که حق سبحانه را دوستانند که اگر یک ساعت در دنیا از محبوب مانده ناپدید گردند و سفینه الادیبا
 شنبیکه بر روی گردن نفس خود را نه داند دیگر می راند و غیبه در نظری ایشان ستواری گردد چنانکه ستارگان بوقت برآمدن
 آفتاب حال آنکه ستارگان موجود باشند که بر زبان ایشان در غیبه احوال بگردد اما حق جاری شود یعنی ایشان موجودند حق و فانی بوده
 در آن احوال را در تاول است یکی آنکه در سکر و غلبه حال ظهور حکایت حق امد جاری شده دیگر آنکه قایل چنان مستغرق و فانی بحق

باینکه غیبه
 در آن صحن
 پس درین صحن
 پشته اند که دروغ است
 فانی حقیقتیست چنان
 گویند محاکم که در از این
 است اینچنین که در چنان
 که برده از نفس خود در چنان
 نازیده است و در چنان
 پس که در چنان
 بر چنان حق است که در چنان
 این است که در چنان
 خدا را در چنان
 او بر چنان
 هرگاه چنان است که در چنان
 که سوای چنان در چنان
 از قلب و در چنان
 چنان در چنان
 اد است که در چنان
 بنده حق است که در چنان
 که در چنان
 است که در چنان
 فی گویند که در چنان

الاحجال الله وجماله حتى صار مستغرقا به يصير كأنه هو لا انه هو تحقيقا
 فيحبر عن هذه الحالة بالارتداد على سبيل التجوز ونفى به الاستغراق و
 عليه ينبغي ان يحل كلامه الى يزيد رحمه الله حيث قال انسلخت من نفسي كمانتسلخ
 الحية من جلد حافظت فاذا انا هو ويكون محناه انسلخت من نفسي انه
 من يتسلخ من شهوات نفسه وهو اهاوهم بافلاحيه فيه متسلخ بغير الله
 سبحانه ولا يكون له هم سوى الله سبحانه واذا المرسل في القلب الاحجال
 الله سبحانه وجماله حتى صار مستغرقا به يصير كأنه هو لا انه هو تحقيقا فيحبر
 اذا ما بالنور عن النور عجزا و فرقا بين قولنا كأنه هو وبين قولنا هو هو ولكن
 قد يجدر بقولنا هو هو عن قولنا كأنه هو كما ان الشاعر تاسرا
 يقول كاني من اهوى وتاسرا يقول انا من اهو من اهو انا وهذه املة الاقدام
 من ليس له قدم راسخ في الحقولات ربما لم يتميز له احد ما عن الاخر فيطر الى كمال
 ذاته وقد يتزين بامتلاكه فيه من حلية الحق سبحانه فيظن انه هو الحق سبحانه وقد
 غلط خلط التصاري حيث ارفا ذلك في ذات حيس عليه السلام فراق لشرق لونه
 الله سبحانه قد تلاك في فيه فخطو فيه لمن ترى كوكبا في مرة او في ماء فيظن ان
 الكواكب في المرة او في الماء فيعلم اليه اليد ايا خذ وهو مغرور والجوى اذا راى انسانا
 المرأة ظن ان الانسان في المرأة فكل ذلك القلب خال عن الصور في نفسه
 وعن الهيات والماهية قبول معاني الهيات والصور والحقائق فيما يحل
 القلب يكون كالمتحير به لا انه متحل به تحقيقا علما انه لا يجوز في طور الولاية
 ان يظهر من العبد ما يقصر العقول باستحالاته نعم يجوز ان يظهر في
 طور الولاية ما يقصر العقل عنه بمعنى انه لا يدرك مجرد العقل فانه
 امر عيان راى المتحلي له في ذاته عند تجليه سبحانه بذاته فيبقى تارة ويبقى اخرى

[illegible]

البتہ امر سے ظاہر
شود کہ عقل
اور کائنات قاضی
پاشندہ نیز کہ در آن
موجودی نیست کہ
متعلق بر او دارد
شد باید کہ یکبار
فانی شود و یکبار
باقی

یعنی چون در حق نیست شوند کمالات ذاتی که از حق و روست سرایت کرده بحق راجع میشود و باز چون
وجود حقانی و اوزاری می کنند ان همه باز بوسه خود می کنند این بود مقام اهل خصوص و من
لا یقرق بین ما یجعله العقل و بین ما لا یناله العقل فهو اسخس من ان یخاطب
بها قلوب و جهله و کمالات الصوفیه بناء علی مشاهدات الفتنه اهل فی طور الولایه و مجرد العقل
افصح عن ذلک **اخر ششم** ابو یزید رحمه الله علیه گفت عالم کسی است که علم از خداوند خود
بگیرد و هر وقت که خواهد به حفظ و رویت و درس کتاب و هذا هو العالم السبانی و الی مثله
الا نشأه و ایتنا که من لدنا عیلامع ان کل علم من لدنه و لکن بعضا بواسطه تعلیم
المخلوق فله حسیه ذلک علمها لدنی **یا** ط و علم لدنی علم بود که اهل قریب بالتعلیم
الحی و تفهیم ربانی ب واسطه معلوم و مفهوم گردد و آن علم را بمعرفت ذات صفات حضرت عزت
تعلق باشد آن علم را حق سبحانه تعالی در عالم غیب در دل ایشان اندازد و آن علم پشهادت
و جد و ذوق بود نه بدالات عقل و نقل و این در وقت باشد که نور حقیقت ظهور کند و مباهل
گردد ب حجاب صفات بشریت لوح دل از نقوش علوم روحانی و عقلی و سمعی و حسی ب کلی صفات
شده باشد و بنده از وجود بشریت بیرون آمده و از لدن خویش ب لدن حضرت حق سبحانه تعالی
رسیده از ان صفت در معرفت ذات و صفات او جل ذکره ادراک حقانی و فهم کلمات بوات
اخر ششم قال حمیه الاسلام نبوت ولایت یکی از درجات دل آدمیت و حاصل آن سه خاصیت است
یکه آنکه عموما خلق را خواب چیزها کشف افتد یعنی ظاهر نموده شود و روست را در بیداری کشف
افتد دوم آنکه نفس عموم خلق جز در تن ایشان اثر نکند نفس و پیرا جانیکه خارج تن وی است اثر
کند بر طریق که صلاح خلق در ان باشد و فساد وی نه بود عموم خلق را آنچه از تعلیم حاصل
شود و را ب تعلیم از باطن خویش حاصل شود هر کس که این سه خاصیت را جامع شود وی از
پنجهیران بزرگوار گویید و از این سه یکدرجه و از ان نبوت یا ولایت حاصل بود و در غیر نبی هر کس
را آن سه درجه حاصل بود از اولیا بزرگ بود و در هر یک از این درجات تفاوت بسیار

۱۰
کسی که در حق
چیزها کشف
ب ادراک
فاندر است از
نور و در قابل
خطاب است از
چیزها باده
نور است کلمات
صوفیه حق است
از بیداری و ولایت
را ایشان ظاهر
کند و در خود
از ادراک آن
فاندر است ۱۱

است کسی باشد که وی را از هر یک اندکی بود و کسی بود که از بسیار بود و کمال این درجه
 تمامی رسول را بوده است صلی الله علیه و سلم و در ایشان هر سه کمال بوده طائفه از اولیا
 چنانکه ذات و هستی خود را از خود نه بیند بلکه خودی خود را از خود نه بیند این طائفه را نه ذات
 بود و نه صفت و نه فعل و نه حال و نه مقام و نه اثر در هر دو عالم خبری ندارند و این وصف که هیچ
 ندارند هم ندارند خود و صحو ایشان داشت یعنی فعال ایشان را فعال حق نیست شده و محق
 فی محق یعنی صفات ایشان در صفات حق نیست شده و طمس فی طمس یعنی هستی ایشان در
 هستی حق نیست شده و همانا که الْفَقْرُ فَخْرٌ یعنی که خواجه علیه اسلام فرموده اشارت بدین فقر
 است و ازین فقر است که صوفیه در آن هیچ مقام شت نکرده اند و صاحب این فقر را در دو کون
 هیچکس شناسد جز حق سبحانه چه خداوند سبحان غیور است اولیا خود را از نظر اختیار مستور دارد
 تا غایتی که از نظر خودشان نیز مستور دارد و اولیای تحت قبایح لایح فهم خیری بیایان
 ایشان است و لَا يَسْمَعُ الشَّيْءُ الْهَيَّا اَلَا اَنْ يَكُوْنَ مَا اخْتَلَا الْعُلُوْمُ اَلَا عَنْ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ
 مِنَ الْفِتْوَحِ وَالْمَكاشِفَةِ بِالْحَقِّ + گفته اند که بنیاد این کار بر نفس می باید نهاد و نفس
 عبارت است از دوام حال مشاهده و تواتر و تعاقب امداد ان که حیات قلب اهل محبت بدان
 مربوط است بر مثال تواتر و تعاقب انفاس است که بقا حیات قالب بدان مشروط است
 چنانکه اگر ساعته مدد انفاس جدید و اثر ترویج ان از صورت قلب منقطع شود از شدت حرارت
 غریزی دل سوخته گردد و در دهاک شود اگر خط و لمح مدد شود از حقیقت قلب مشتاق منقطع گردد
 از شدت لغزش و حدت شوق بسوزد قَالُواْ اَفْضَلُ الْعَمَالِ اَصْلَ الْاِنْفَاسِ سَبْحَ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ
 حجاب ما همه از نیکوگان است و اگر نه حق تعالی منزه است از حجاب هیچ چیز حجاب حق تعالی
 نتواند شد آنچه نورانی بود بروحانیت تعلق دارد و آنچه ظلمانی بود به نفس تعلق دارد و هر دو هم
 اصل در محبت ناویدن و ناشنودن بود که محب غیبه دوست نه بیند و از غیبه دوست نشنود و حق تعالی

از هستی مرده ام انکه شد	سجائان زنده ام انکه شد
-------------------------	------------------------

اینجا در این
 فی شمس
 ایشان را سه
 سن ۱۲
 شخص را می
 شود تا که
 دفع و مکاشفه
 در اندر ساق
 باشد از آنکه
 گفته اند که
 در شمس
 حجاب است
 حجاب

ز فضل ز رحمت و توفیق نیروان	بذوره برده ام احمد شد
ز جام مصطفی شرب الهی	مصفا خورده ام احمد شد
تو لایم بجهوپ است و از خود	تبترا کرده ام احمد شد
درخت وصل را در باغ وصلش	بببار آورده ام احمد شد
ندارم پرده با معشوق و از خلق	اگر در پرده ام احمد شد
ز قاسم پرده در پیش دل بود	فنا شد پرده ام احمد شد
اگر همه اش مسلم داریم پس شنیدنی است که هرگاه با عترت حضرت عترت مشایخ در توسط و عدم توسط اختلاف پیدا نمایند پس درین سلسله کلام حضرت مجدد محل اعتراض نمایند	
آرزو دارم که پرسم از تو بعد از شتی	بے سبب از خالص بیچاره رنجیدن چه بود
باقی ماند این معنی که اکنون صرف اعتراض بر دعوی شکرتم همسری و غیره است این محمول است بر عدم اطلاع بر معانی این الفاظ که ما قبل فصل لنا ها فاسر جمع الیهما حتمه یا تیک الیقین	
سعید یا این همه فریاد تو بے چهره نیست	آهسته هست که دود از سران می آید
قال مخفی غماند که توسط آنحضرت در شهود وصل موجب غفلت و جلال و سبق و تقدم است در درگاه عزت و عدم توسط بسبب تاخیر و سقوط و قصور حاصل حکایت عدم توسط بیان راجع می گردد که سالک همیشه خادمانه همراه آنحضرت به بیعت و طفیلی میرفت و اقتباس انوار از وی میکرد چون بقرب درگاه رسید پیشتر رفت و درون درآمد و آن حضرت را پس انداخت و بیرون در گذشت و از میان ساقط گردانید و خود در مجلس هدایت و بر منصفه قرب و وصال به نشست و کامران شد و می گوید که من و تو برابریم من هم بنده و تو هم بنده و ترا توسط دریت من و خدا غماند اگر چه در اصل بنده تابع تو و خادم تو بودیم و بواسطه تو رسیدیم الان تو هیچ ظل و توسط نداری اقول همین خیال حضرت شیخ حمده اندر کشتان کشتان بر سر انکار آورده بنای این خیال تعلیط است میان معنی توسط بآلایان شده است که توسط آن سرور کائنات علیه السلام	

اله الصلوة والسلام بدو معنی تواند بود معنی اول آنست که او صلی الله تعالی علیه و علی اله و سلم
 حال و واجب بود در میان سالک و در میان مطلوب و معنی دوم آنست که سالک لطیف را و
 توسط تبعیت متابعت او علیه و علی اله الصلوات والسلام مطلوب حاصل گردد و در طریق سلوک
 پیش از رسیدن بحقیقت محضی توسط هر دو معنی کاین است چون فرقی را که میان هر دو توسط
 است از دست دادند صورت تخلی که مذکور شد پدید آید مثال توسط معنی اولی آنست که وزیر
 شخصی را پیش پادشاه حاضر آورد و پادشاه پذیرای وزیر از و کشف حال نماید و ادب هر چه گوید وزیر
 خدمت شاه رساند مثال توسط معنی ثانی این است که بر حال یکی از مقربان وزیر سلطان اطلاع
 باشد پس این چه که او مقرب است سلطان بر وزیر توجه حاصل است سلطان خود آن مقرب را پیش پادشاه آورد
 اتفاق نماید و این چه حاصل شود و در شخصی را که به قصه درجه متابعت باشد اگر چه این معنی خود ظاهر است مگر
 چون در پیشگاه پادشاه حقایق داشت شبه را بیان فرموده دفع ساخت چنانچه میفرمایند گرفته
 نه شود که این عدم توسط اگر چه بیک معنی بود و تصور رے بخت حضرت خاتمه علیه و علی اله الصلوة
 و التحية لازم می آید گوئیم که این عدم توسط مستلزم کمال انتخاب است علی صاحبهما الصلوة والسلام
 نه مستلزم تصور در وجود توسط است زیرا که کمال بتیوع آن است که تابع اولی و لطیف و تبعیت او
 بجمیع درجات کمال برسد و هیچ دقیقه فرونگزارد و این معنی در عدم توسط کاین است نه در
 وجود توسط که انجا شود بجهت پرده است که اقصای درجات کمال است و انجا بدیده پس کمال
 در عدم توسط بود و تصور در توسط است پس با مردم این افاده از قبیل بدیهات است از
 تخیل محض و از قضایای شعریه قرار دادن حکم محض است و فتح یاد که پیش ازین بجهت بار معنی
 توسط گذارش نموده ام پس بار بار ضرورت با عاده ان بود

یا او بشاه راه طریقت گذر نه کرد	یا بخت من طریق مروت فرو نداشت
در سنگ لاخ قطره باران اثر نه کرد	گفتم مگر بگریه دلش مهربان کنم
مستند این سلسله را بجزیرے توضیح بزرگوارم ملاحظه فرموده شود و وصول باین مقام عالی عو	

نشان این معلوم است که حقیقت محمدی است در مراتب امار و مربی حقیقت مخلوق است
صلی الله علیه و سلم و این مراتب و جوب در مرتبه غیب لغیب است و کشف و بیج احاطه نمیشود
چرا که این مندرج در اسم اعظم است و اسم اعظم مندرج در صفت علم است و صفت علم مندرج در ذات
است و معلوم است که ذات مدرك کسی نیست الا بصداسر نص قاطع است
و بقیه آنکه قاسم و نال حق معرفت است خبر صحیح و این همه گفتگو فوق است شما اگر همین
را کشف میگویید شما دانید و سالک را اگر چه وجود حدوثی او منحل شده است از ذوق او
ولیکن اصل او در مراتب و جوب است که علم حق است و چیزی که اصل او در مرتبه علم باشد هیچ
معلوم نمیشود ولیکن از صفت بصفتی متبدل میگردد و فنا اتم حاصل نیست و اگر چه این فنا اتم
غیب انبیا است و خصوصاً سید انبیا علیهم السلام ولیکن است را بطیف و تبعیت بهره است
و از اینجا هم ترقی واقع شود و اندک این مرتبه هم نخل صفت علم است که در مطلق قوم علم حلی و مرتبه
حدوث و حقیقت محمدی گفته اند گویا این نیست نسبت ولایت انبیا علیهم السلام که ولایت خاص
انحواص در دنیا علم با سدا ایشان مخصوص علم است همچنانکه در ولایت خاصه با علم حضوری بود و از اینجا هم
ترقی نماید و اندک این مرتبه نیز نخل است و دانند که اصل همه ذات است و جمیع مراتب برابر تامل
این مرتبه بوده اند و منحل و مستهلک شده در ذات لا یلفی و لا تن سر از آثار چیزی نماند
و گویای مع الله وقت عبارت از همین مقام باشد

چشم همه اشک گشت و چشمم گریست	در عشق تو بچشمم باید زیست
از من اثری نماند این عشق از چیست	بس من همه معشوق شدم عاشق کیست
و این است فنای اتم که است را بطیف و پیغمبران بهره و حظ وافر است هر کدام را بقدر تبعیت او معلوم شد که در فنا زوال وجود بشری سالک است از علم سالک و بجای وجود بشری او وجود حقانی آمده است و مراد از وجود فنا همین وجود حقانیت است و این وجود حقانی احتمال عود به وجود بشری ندارد و چگونه احتمال داشته باشد که حقیقت خود را دانست سالک که او نخل	

بیش نبوده است و حق را بحق دارد و فارغ شد از دعوی معنی و این فانی مثل مجنون است
و این است معنی ثنا و صلواتی که از بنده صادر میشود و حقیقت ثنا علم اولیای جمیع کمالات
او کما هو است و حقیقت صلوة تفصیل صفات اوست تعالی نبات او کما هو هو لا احمی
لنساء علیک انت کما انت ذیت علی نفسیک و قف یا هجران ربک فی صلی اشارت باین
باشد و گویا این است نسبت مرتبه نبوت و این معنی پیغمبر حضور در حضور و محبت پیغمبر دیگر
تعبیر نمیتوان کردن و این است معنی کلام بزرگان که گفته اند از حقیقت محمدی عبور شده و یا
از مراتب و جوب گذرانیده و با حقیقت محمدی حایل و پورده شهود نیستند آن خیالات فاسد
که بواسطه تورسیدم تو از میان رفتی و حال اسن و تو بر ابر شدم و میان من تو فرق نیست
تو هم بنده و من هم بنده و غیره و غیره بلکه این همه معنی است بر عدم خدمت علم تصور و پیران
و خود اجدان لغتشنیده علیهم الرضوان که این معنی از وظایف ایشان است

باسم بود گشت نمیدانستم | ایمن بود گشت نمیدانستم | اقم چوین از میانم | نامن بود گشت نمیدانستم

قال تو گفتم و از اینجا است که آن سرور فرموده است علیکم السلام امی کانتیاء یعنی اسرائیل

این را بران نکته چه متفحص و مترتب ساخته اند از بیان سابق خود لازم آید که فرمایند علیکم السلام

امی کانتی کانتی زیرا که شما ایشان را اقصی درجات کمالات ثابت گردانیدید و در تمامه کمالات شریک

آن گردانیدید این خود بالاتر از مرتبه انبیا دینی اسرائیل است زیرا که هیچ یکی از ایشان شریک

آن حضرت علیهم السلام در تمامه کمالات نیست و حق آنست که مرتبه علماء است بمرتبه

انبیا نمی رسد و تشبیه باعتبار خلافت و نیابت در تبلیغ احکام و شرایع است چنانچه انبیا ربی

اسرائیل تابع تورات بودند و بعد موسی علیه السلام تبلیغ احکام آن می کردند و در قدر و

مرتبه و فرد یک محدثین این حدیث بصحت نرسیده است و حدیث العلماء و مرتبه

صلی الله علیه و آله و سلم که شای تو را شایان آن نیست که شای خود کرده و آیات ای محمد خدای تو نمازی گذارد ۱۴

علمای است من مثل انبیا ربی اسرائیل بوده اند ۱۴ علمای است من مثل من ۱۴

علمای است

الانبياء
اقول
صحيح است عجب كه انجا بصرف انظار و ارتكاب خلاف آن راضى شده ايد
اين كلام از سر تا سر مخدوش است اما اولاً پس وجه تفریع نهايت ظاهر است چنان
شركت دولت از تبعيت است و علماء است بجهت مثل انبيا و بنى اسرائيل باشند فرمود و
از انجاست كه فرمود انما ثانياً پس انساب دعوى شركت تمامى كمالات با سرور عالم صلوات
عليه وسلم اقترا محض است اما ثانياً پس از كلام حضرت مجدد رحمة الله عليه يافته نمى شود كه تشبيه
در قدر و مرتبه است اگر اين چنين هم باشد مخدوش نيست چه تشبيه مقتضى مساوات در
مايه التشبيه نيست در فتوحات مكيه در وصايات كوراست عليك يا اباهريرة بطريق اقام
اذا فرغ الناس لم يفرغوا واذا طلب الناس الاحسان من التائب لم يخافوا قال
ابوهريرة مريم يا رسول الله صلوات الله عليهم و صفعهم الى حق اعرفهم قال قوم من امتي
في اخر الزمان يحشرون يوم القيمة محشرا الانبياء اذ انظر اليهم الناس ظنوا انهم
انبياء ما يرون من حالهم حتى اعرفهم انا فاقول امتي فاعرف الخلاق انهم
ليسوا الانبياء فيمرون مثل البرق والريح تغشى البصائر اهل الجمع من انوارهم
فقلت يا رسول الله مولى بمثل عظامي لعل الحق بهم فقال يا اباهريرة
ركب القوم طريقا صعبا الحقوا بل رجعة الانبياء الحمد يث
اما ارجا پس اعلى قارى در موضوعات كبير سطر از دو حديث علماء امتي كه انبياء بنى اسرائيل
قال الدمشقي والعسقلاني اصل له وكذا قال الزركشي وسكت عنه السيوطي

واما حديث العلماء ورثة الانبياء ^ع واهل الاسرعة عن ابي الدرداء وحافظ سخاوي مقاصد
 من تكار وقال شيخنا يعني الحافظ بن حجر والذهبي والنسائي انه لا اصل له مراد
 بعضهم ولا يعرف في كتاب معتبر وقد مضى في اكثر مواضع القرآن كاحملة القرآن كاحملة
 القرآن ان يكونوا الانبياء الا انهم لا يؤتى اليهم ولا ينجيهم في فضل العالم العفيف
 بسند ضعيف عن ابن عباس رفعه اقرب الناس من درجة النبوة اهل العلم والجهاد
 هرگاه میان حفاظ و انبياء اسر عليهم السلام همین فرقی باشد که بر حفاظ وحی نازل نشود و انبياء
 مهبط انوار وحی باشند و اهل علم از درجه نبوت فریب تر باشند پس در صحت معنی این حدیث
 ریبی نیست از همین جا است که صوفیه کبار این را نقل کنند چنانچه شیخ محی الدین بن عربی
 قدس سره در باب چاردهم از فتوحات مکیه می فرماید و قد مر رد الخبر عن النبي صلى الله
 عليه وسلم جللاء هذه الامة كانبیاء بنی اسرائیل یعنی فی المیزان التي اشرنا اليها
 فان انبياء بنی اسرائیل كانت تحفظ عليهم شرايح رسالهم و يقوم بها دينهم
 و كذلك علماء هذه الامة و ائمتها يحفظون عليها احكام رسولها صلى الله
 عليه وسلم جللاء الصحابة و من نقل عنهم من التابعين كالشورس و ابن عيينة
 و ابن سيرين و الحسن و مالك و ابن ابی رباح و ابی حذيفة و من نقل عنهم

المقاصد مسكتة في كثير من الاحاديث المشهورة على الاسننه از شيخ ابی عبد الله سخاوي المتوفى سنة ۱۲۰۹ هـ گفت شيخ
 من حفاظ بن حجر و ذهبي و زكسي اين را اصل نميست بعضي گفته اند که در کتاب جعنه نميست و گذشت در حديث تفهيم که من حفاظ
 را که قريب درجه نبوت اند مگر آنکه بر ایشان وحی نازل نمی شود و ابی نعیم در فضل عالم پارسا از ابن عباس مرفوعه را دایت کرده
 که قريب ترا و میان بدرجه نبوت اهل علم و جهاد بوده اند ۱۲۰۹ از رسول الله صلى الله عليه وسلم مروی است که علمای این است
 مثل انبياء بنی اسرائیل اند یعنی در مرتبه که بآن اشاره کردم انبياء بنی اسرائیل شرايع پیغمبران خود را محفوظ می داشتند و دين
 با ایشان قائم بود و همین کیفیت علماء این است است که احکام رسول الله صلى الله عليه وسلم را حافظ بودند مثل علماء صحابه و آنکه
 بعد صحابه اند از تابعين مثل ثوري و ابن عيينه و ابن سيرين و حسن و مالك و ابن رباح و ابی حذيفة و آنچه بعد ایشان اند

مثال شافعی
 ابن حنبل
 کسانیکه در
 درایع ایشان
 رفتند و در
 حفظ احکام
 بیکدیگر
 ۱۲

کاشناهی ابن حنبل و من جری هوالی الی هله جریانی حفظ الاحکام اما خامسا
 پس از تقریر بالا ظاهر شد که در بخاری نه بار صرف در ظاهر و نه کتاب خلاف ظاهر نیست و فعل
 المغضض الاثنان قال فرندی شیخ نوین میگفت یکبار در ایشان اول شهر الولاية افضل من النبوة مذکور
 شد فرمودند هر چند تو حیرات و تاویلات راست و درست دارد اما موهم خلاف حق است بنایم
 این تناقض است تناقض در کلام ایشان بسیار است با جمله در عقاید اهل سنت و جماعت مقرر شده است
 بدرجی نرسیده اقول در تسلیم این نقل ازین وجه تامل نا واقع است که در مقدمه آنچه مسلک
 حضرت مجدد در حقه الله علیه مذکور شده از آن ظاهر است که این کلام از سکریات است و فی نفسه
 صحیح نیست اگر تسلیم کنیم پس تناقض را تسلیم نمی کنیم زیرا که بعض تاویلات که در مقدمه مذکور
 شد از آن سخن راست و درست می نماید اگر چه موهم خلاف حق است این چه تناقض است در
 کلام حضرت مجدد در حقه الله علیه تناقض واقع نیست و اگر تناقض بلحاظ مقامات متبادر گردد و آن
 فی نفسه تناقض نخواهد بود قال و قولکم در حدیث آمده که بنده چون به نماز داخل میشود و
 حجابیکه در میان بنده و خدا است مرتفع می گردد اندکند اصلوة معراج مومن آمده و حفظ و افر
 از آن نصیب نهی و اصل گشت چه رفیع حجاب مخصوص به و اصل نهی است پس از تعلق حیلولت
 و توسط ثابت گشت نهی این نوع صحیح است ولیکن این نهی هینی که در تشهد که آخر وقت
 ادای نماز است موقت اکملیت و اتمیت شهود است می گوید انکسلا م حلیات ایها الذین
 و بعد از وصول با تم و اکمل مستغنی و فارغ نه نشینند از توسط به جمال و کمال انحصرت و نیاز و
 تسلیم و توجه بدرگاه و پس هنوز توسط و توسط مرتفع نگردیده است و این حجاب که در وقت
 نماز مرتفع میشود حجابها است که بنده بدان از مقام قرب و حضور و رافقه حیلولت و توسط
 حقیقت محمدی که و با خدا است و اکمل قول احمد بن محمد که حضرت معتر عن اشراف این نهی
 نمودند که در نماز حجاب مرتفع می گردد درین هیچ شبهه نیست که مصلی کامل در وقت ادای نماز
 گویا از دنیا که از دولت قربت تلیل انصبیب است اگر نصیب دارد قرب غلی دارد و براید و به آخر

حجاب

در وقت نماز

که موطن قرب الهی است می پیوند و دوستی که بآن نشاء مربوط است مناسبت آن فراموشی گیرد
و متعطفشان بواجب حیرت و فراق درین نشاء از سرچشمه زلال نماز مانوس و سیراب اند و متولیان
بیدای کبریا و جلال اورد در سر پرده غفل عروسی او و پادشاهی بوسه وصال رسول الله صلی الله علیه
و سلم فرموده است اِذَا قَامَ الْعَبْدُ فِي الصَّلَاةِ فَحَيْثُ كَانَ الْجَوَابُ الْيَحْيَانِ وَ كَشَفَتْ
الْحُجُبُ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ رَبِّهِ وَ اسْتَقْبَلَتْ لِحْجُ سِرِّ الْعَالَمِينَ فَلَمْ يَلْقَ حُجُبًا بَسْ حَبِّهِ وَ اسْتَدْرِكُهُ مِيَانِ
عَبْدٍ وَ مَعْبُودٍ مَرْتَفِعٌ كَرْدُ وَ جَلُوهُ قَرِيبٌ پدید آید و تشبه حکایت معراجیه است در صلوٰه که معراج
موسن است این را حجاب نباید گفت ظاهر است که اول بنده بمقام قرب رسید و ثنا گفت بسبب امانت حق
بکلمه تجلیات بشدالی اخره و التفات بمقریان درگاه کرده گفت اسلام علیک ایها الهی این مقام گوشتی
مقام شوم و نافذی است بنده ازین مقام ترقی کرده بکلمه اسلام علینا آخر طلب حازرت عرض حال
کرده میگوید اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ یعنی نیست موجود و فاعل و معبود الا الله یعنی بجز ذات تو
اَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُوْلُكَ یعنی محمد صلی الله علیه و سلم که بنده تو و رسول و فرستاده است
و وسیله است که بنده نوازی کرده فرستاده از برای هدایت مابندگان به راه و دور از قرب
داد حق خدمت بجای آورده مابندگان دور مانده را بتو رسانید و او را با ما حق است و ادا حق گزارا حق
او هم برست که چرا که بنده مالک چیزی نیست گویا گفت اَللهُمَّ صَلِّ عَلَیْ مُحَمَّدٍ وَ عَلَیْ اٰلِهِ وَ اٰلِهِ
مَثَل مقام قاب قوسین است و اگر این معنی بدو معلوم نیست بالفاظ رجوع بکنید که بجه معنی خود
اند و اسرار و معنی چیست شیخ مقرض در رساله تحصیل البرکات بعض اقوال منافی توسط نگاشته چنانچه
می نگارد که چون و رو داین کلمه در اصل یعنی در شب معراج بصیغه خطاب بود دیگر تفسیرش ندادند
و بعد وفات سرور عالم صلعم صحابه می گفتند السلام علی النبی نه به لفظ خطاب تھی و ظاهرا
که این تفسیر منافی این مقام است آنچه گفته شد که توسط و توسل مرتفع نگشت این چه اعتراض است
چرا گفته نشد که تشریح نماز به توسط سرور انبیا است علیه صلوٰه و السلام توسط را یعنی توسل گفته این تفسیر بیک
اگر چه نیست که نبیولت حقیقت محضی خدا دایم است چرا توسط را داخل حجاب مکنند چنانکه علیک که این حجاب

درگاه انعام
در تفسیر
گشاده می شود
بودی در راه
بست نیست
در سطران
که میان ادو
ادست

نیست و متوسط است و چرا حقیقت محمدیه را حقیقت اکتایق نه گویند فافهم و تذکر قال آنکه نوشته اند که رویت اخروی بے توسط و حیولت احدی خواهد بود بے موقع است زیرا که سخن در رویت و شهود دنیا و نیست و این بے پرده نمی باشد لا اقل پرده صفات در میان است و حقیقت رویت اخروی نیز بے پرده صفات نخواهد بود و صفات حق منتفک از ذات نیست و بنا بر معرفت است بدین ذات را با صفات در معرفت دیدن ذات میگویند کسیکه زید را می بیند یا چندین صفات از طول و عرض و لون و شکل و خزان میگوید زید را دید و هیچ کس نگفته است که در آخرت ذات بخت مجرد از صفات را خواهند دید پس اگر روح محمد صلی الله علیه و سلم که با ذات حکم صفات وارد نیز باشد چه مانع است اقول برین کلام نقض بقضی و ارد می شود صفات امر معنوی است که قایم بذات است پس چگونه حایل ذات باشد در رویت بصری آری در رویت قلبی جایزه است چرا که بدولت صفات ذات مطلق در تعقل نمی آید ۵

فهم سخن تانه کند مستمع	قوت طبع از تشکلم مجوس
<p>و آثار صفات که ظهور او در خارج ذات است و خارج از مراتب صفات است می تواند که حایل رویت بصری شود و در آخرت این حایل نباشد تا مزیت لازم آید و فرق شود و آن جماعتی که به احاطه ذاتی بے کیفی قایل اند گویا رویت بصری در پرده را در دنیا قایل اند چنانکه شیخ عبدالله بلبانی قدس الله سره گفته ۵</p>	

تا حق بدو چشم سر نه بینم هر دم	از پائے طلب می نه نشینم هر دم
گویند خدا بچشم سر نتوان دید	آن ایشان در من چنینم هر دم
<p>و بر تقدیر تسلیم می گویم که کلام در ضرورت و عدم ضرورت توسط است عام از آنیکه دنیاوی باشد یا اخروی و بهرگاه دیدن ذات را با صفات در معرفت دیدن ذات گویند و بر توسط صفات نظر نمی افتد و صفات را توسط نمی گویند پس اگر رویت اخروی را که تجلی بصقات باشد بی توسط است گویند از آن بچگونه محذور لازم نیاید و در کلام حضرت مجدد رحمه الله علیه این معنی مذکور نیست که</p>	

در آخرت ذات بخت مجرد از صفات را خواهند دید این معنی مبنی بر فهم معترض است اندرین صورت
 اگر روح محمد صلی الله علیه و سلم که با ذات حکم صفات دارد نیز باشد هیچ مانع نیست بلکه اگر عباداتی که
 پیش ازین حضرت معترض از حضرت مجرد در حقه الله علیه نقل فرموده اند بجز را خطه فرموده شود از این واضح شد که
 این معانی فوق این است که حضرت مجرد در حقه الله علیه روح محمد صلی را حجاب میگویند و حضرت معترض
 بحجاب و پرده بتبیین چنانچه پس از آنکه رعایت ادب در کلام حضرت مجرد در حقه الله علیه بوده است بوی
 از ان از کلام معترض بشام نرسد قال قولکم این معرفت از خواص معارف لدنیه این فقیر است
 که حق سبحانه و تعالی بعض فضل و کرم آن را عطا نموده که حقیقت آن تحقیق ساخته است و این معرفت
 مشارکت با آنچه گفته که عدم توسط موجب کمال است و توسط موجب نقصان که اینجا شود پس پرده
 است و اینجا پرده و این کمال تابع است و گفته اند که کمال و شوکت و عظمت مخدوم متبوع است که
 تابع و خادم او بجای رسیده که او انجا رسیده است و تبعیت او شریک دولت او شده سبحان
 این چه تمثیل و توهم است و سرور و ابتهاج است و در لوازم این سخن نمی نگرند که چنانچه است
 رسول خدا است از میان و دعوی مساوات با وی ترجیح اولیا بر انبیاء علی نبینا وعلیهم السلام
 چنانچه تقریر آن گزشت حاجت به تکرار نیست اما همین یک سخن باز تکرار کرده میشود که واسطه
 کرامت میگویند و کرامت خواهند محمد رسول الله را می خواهند که محبوب رب العالمین و مقصود دنیا
 و دین است و آنحضرت را پرده میگویند و حجاب نام می نهند ز به سعادت آن عارف و کمال
 آن مشاهد که حق را در مراتب محمدی مشاهده کند جاها فدا می عشق این پرده با و سبحان الله این
 نقصان است کدام کمال بالا تر ازین باشد که جمال محمد صلی الله علیه و سلم و کمال حق هر دو
 مشهود شود و منظور گردد محمد صلی الله علیه و سلم را حق بر اے ان افریده است که در آئینه جمال
 و کمال مے قدس ذات را مشاهده کنند و در خلوت خانه حقیقت وی در آمده با ذات صفات
 حق مواصلت نمایند که هر چه هست در اینجا هست **لعل بعض العارفین لا یستحی ان یشهد الله**
بقدره من مرآة و هو الله لا یحده که دور باید کرد پرده های ظلمانی و روحانی و انفسی

در نگاه حضرت
 معترض قابل حجاب است
 پس ناچار از آنکه که در
 حجاب قابل شود و در حقه
 و قیام که او را در حقه
 پرده حجاب قابل باشد
 حضرت معترض از ان
 بعض نصایب از ان
 چنانچه از ان حجاب
 قطعیت جمیع از حق
 تا حد امکان از حجاب
 است و قدرش تنگ
 با او الله است و در حقیقت
 طور دنیا از ان حجاب
 شریک است با کمال حق
 کم نقل پاک و شفقت بر حجاب
 فوق حقیقت ۱۲ من
 بعض عارفین که میگویند که منته
 باری تعالی بگردانی قیام
 شود مگر از آینه که سر او
 مطلق است ۱۱

و افاتی است که حجاب مقصود پرده مشهود شوند نه آنکه ذات محمد صلی الله علیه و سلم را پرده گویند و از
 میان ساقط گردانند و چنین را گویند که نباید گفت این قضیه انشاء الله تعالی در روز خیر مشخص گردد
 بلکه در عالم برزخ نزد آنحضرت مذکور نشود اگر من پیش از شما از عالم رفتن اول شکایتیکه از شما پیش
 آنحضرت کنتم این خواهد بود و اگر شمار فیتنه نخست گرفت و گیر که بر شما شود این خواهد بود و الله اعلم و
 اگر درین دنیا بوقایع و معاملات هم مطلع شوید نیز در این است **اقول** این معرفت را منحصر در
 امری داشتن تصور راست جزا تمامی تحقیقات را هیچ قرار نه دهند چه این همه هزاران افادات حضرت
 محمد دست علیه الرحمة که هیچ یک بآن پیسه نه برده و آنچه در باب کمال و شکست و عظمت محمد و مبعوع
 فرموده شد که تابع او در هیچ مقامی از او نمی تخلف نه کند و به تبعیت او شریک دولت همگنان او گردد
 از اعتبار خود و پاک و صاف است عام از یکجه فی ذاته باشد یا بخواه این را اسقاط رسول شما
 صلی الله علیه و سلم یا دعوی مساوات اندیشید این خیال غلط است ساعتی بدینک انصاف بر
 دیده حق بین نهاده ملاحظه فرمایید که هرگاه تابع به تبعیت محمد و مبعوع بجای رسیده است
 پس این اثبات محمد و مسیت و تبعیت است **اخطاط مرتبه تابع را مقتضی است نه اسقاط و مساوات**
 را محو حیرتم که بار بار از ذکر الزامی که پادشاه دارد چه سود یا از عاده این چنین الزام بے
 سرو پا عام از یکجه هزار بار باشد بخیرایه یزدان می نشیند حاشا و کلاما بلکه قال مردمان این
 را محمول بر نفسانیت می کنند چه اگر خطا است یکبار و دوباره از اول تا آخر یک خطا این قدر
 استبداد و اصرار ضرورت چیست که آنحضرت را پرده و حجاب نام نهند چرا موجب اعتناء و انکشاف
 نه دانند و حقیقه تحقیق نه گویند ز به سعادت ان عارف و کمال ان مشاهد که حق را در مراتب
 محمدی مشاهده کنند نه آنکه پرده و حجاب نگارند و میان این وان فرق زمین و آسمان است
 چه در صورت اول جمال محمد و کمال حق هر دو مشهود شود و منظور گردد محمد صلی الله علیه و سلم
 را حق بر آن آفریده است که در آئینه جمال و کمال وی قدس ذات را مشاهده کنند و در
 خلوت خانه حقیقت وی در آمده با ذات و صفات حق موصلت نمایند که هر چه هست در اینجا

ملاحظه

ولیس العلم بالکل من شرط الولاية یا اور ازت سیکہ در علم و عمل حاصل شد و بعد من العصمة و غلبت تقدیر الله
 سیکہ مگر نظر را در خویش مقصود دارد و نقص خود را منہم سازد و از توبہ و استغفار سبب او انشیر پر دازد و آن از
 تا و افقین فن بصوت بیان نہ نماید لکن از اسبج و ایشعر لایوب الکابر الخمل عقدہ
 اعتقادہ و نشوون علیہ اعتقادہ الذی سربما کان سبب بخاستنہ
 حضرت معترض امر سے دیگر بران افزوده کہ آن امر چہارم است یعنی آن را در بیہ فضل غلیر
 نگرداند و بر اسے ظہار علم خویش آنرا در مجالس و مجمع مردمان بیان نکند و اگر احیاناً بسبب غبن
 صحیح ضرورت ذکر باشد پس صرف قول نقل کند و نام قابل در میان نہ آرد تا منجر بسوے تحقیر
 و تہوین نگردد و از دست نزل الائمة والا کابر واجب فلا یفتککے سیکہ علم چون حیانت
 دین واجب است تخالف ازان نہ وزر و لکن بدانکہ سر عایۃ الا نصاب و علم التجار
 عن طریق الحقی کا نرم فلا یقتصب و کا یکنبر و لا یخیر فی دیانہ لایحیی ہاھوے
 فلا یتکلم بالنفسانیۃ انتہی محصلہ پس اگر ادلے تامل بکار رود ازان
 واضح می توان شد کہ رسالہ شیخ فاضل شریطہ بوده است زیرا کہ حضرت شیخ مجتہد نبودہ است
 و بالقصد مطالبہ صلیہ را گذاشته بہ طالبش کہ سیاق بلکہ تصریح حضرت مجدد رحمہ اللہ مخالف
 آن است محمول می سازد تا اعتراض بر و وارد کردہ شود و بر غلبہ حال و سکر تحول نمی کند تا آنکہ
 عند حضرت مجدد رحمۃ اللہ علیہ درین باب بہ قضایاے شرعیہ لایق قبول ندارد پس کے اورا
 محمول بہ تقصیر نفس توان کرد بلکہ این را کہ فضل باید تصورید و تحقیر و تہوین خود پیدا
 است پس لامحالہ محمول بر تعصب و مکابره و ہواے نفس خواہد بود و اللہ اعلم قال می
 بدیم کہ ہمہ زبان حال و قال یوسل و گد اگر می واستداد و استفادہ ازان جناب کشادہ خبر نہنگی
 و نیاز و شکستگی و سگی و غلامی نمی نمایند بر و سے ایشان نمیدانیم کہ کدام در معرفت کشادہ
 اند و روی حقیقت نموده کہ این چنین سخنان بوجود آمدہ و سر بر نہدہ است خیرت است
 ظاہر است کہ کشادہ غاخورہ اید نمیدانم کہ از دست کہ خورہ اید و اللہ اعلم و العاقبۃ بالخی

لایق ازان و لا یستلیم
 کہ علم از سبب اطلاع باشد
 دل مقصود می باشد
 تقدیر باری قابل تألیف
 است
 دانست
 از کتب
 مطلع از کتب
 و استفادہ از کتب
 بود و اگر گد کرد
 زیرا کہ
 اعتقاد را در این
 پس برود
 در حدیث و تفہیم
 لازم است
 پس انصاف کردن در
 راه حق و ترک مکابره
 پس تعصب و تکبر
 تقاضای و دیانتی خوب نیست
 کہ با خود را شیخ فاضل
 پس از نفس نیست
 حکمت

اقول معاف دارید حضرت مجید در حمت امد علیہ راعی بدینم کہ ہمہ زبان حال و قال تو سل و گد اگر
و استمداد و استفادہ الان جناب کشادہ کہ بندگی و نیاز و شکستگی و سگی و غلامی مے نمایند
بر روی مقترعل نماید ام کہ کدام در معرفت کشادہ اند و روسے حقیقت نموده کہ این چنین سخنان
وجود آندہ سر برزده است حیرت است ظاہر آنست کہ شما و غا خورده اید بنیدایم کہ از دست کہ خورده
وَاللّٰهُ اَعْلَمُ وَالْحَاقِقَةُ بِالْخَيْرِ

در حضور غیر با من این ہمہ دشنام چیست | ای بقریان تو من این لطف بے ہنگام چیست
قال شیخ محمد و اطریق صواب است کہ قطع نظر از این تفصیلات و تحقیقات معارف کہ مذکور
است نموده بے تردد و تفصیل گویند کہ ہمہ فیوض و فتوح در اول و آخر ظاہر و باطن قبل الوصول
و بعدہ مریدان را و مرادان را و محبان را و محبوبان را ہمہ تبعیت و طفیل و توسل آنحضرت است
و دیگر سخن نیست زیادہ چہ گوید اقول جناب الالمکتوبات شریف بغور ملاحظہ فرمودہ شود در
المکتوبات شریف چند جا تمییز باین معنی رفتہ است کہ ہمہ فیوض و فتوح در اول و آخر ظاہر و باطن
قبل الوصول و بعدہ مریدان را و مرادان را و محبان را و محبوبان را ہمہ تبعیت و طفیل و توسل
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حاصل است و اگر کدامی مطلب بقضیل بیان کردہ شد مضائقہ
ندارد قال عجب کہ این آیت کہ در شان کافران و مکذبان قرآن دارد شدہ بل کذب و
عما لہ یحیطو البعل علیاتہم تاویلہ در شان این فقیہان صرف کردہ اید و ایشان ہم گداین
آیت را بخوانند و اَضَلَّہُ اللّٰهُ مَعٰی عَلِیْمٌ چہ شود قال قول حضرت مجید در حمت امد علیہ قہاس
است کہ در کلام عرب از متقدین و متاخرین شایع و ذایع است لطف این است کہ در این آیت
صرف بیان واقع است و لفظی نیست کزان بہک شان شان گردد و عجب کہ حضرت شیخ از طرف
ایشان و اَضَلَّہُ اللّٰهُ مَعٰی عَلِیْمٌ بر خوانند باین معنی از دایب شیخ بغایت بعید است

ہر دم آزدگی غیر سبب راجع علاج | آنگذ شتیم ز لطف تو غضب راجع علاج
حضرت خواجہ محمد پار سار حمتہ امد علیہ و تحقیقات در ذیل آیت اَضَلَّہُ اللّٰهُ مَعٰی عَلِیْمٌ

کمال
در بیان احوال

و اضلَّهُ اللهُ عَلَى عِلْمٍ مِّمِّي فَمَا دَامَ فِي السَّالِكِ اِنْ تَطَّلَعَ اِلَى الْغَيْرِ فَقَدْ
ذَلِكَ التَّطَّلُعُ الْيَسِيرُ يَنْقَطِعُ عَنْ تَطَّلُعِهِ اِلَى مَحْبُوبِهِ وَيَنْقَطِعُ عَنْ وَصْلِهِ وَقَدْ
فَانْ عَرَفَ بِالْيَقِينِ اَنَّ الَّذِي فِي اخْتِلَافِهَا هُوَ فَاِنْ وَهَالِكُ رَجْعٍ مِنْ ضَلَالَةٍ
الْاَلْفَاتِ اِلَيْهِ اِلَى هَذَا اِحْرَاجٍ عَنْهُ وَالْاَقْبَالُ بِكَلْبَةٍ عَلَى مِنْ عِلْمِهَا الْحَقِيقِيَّةِ وَمَحْبُوبًا صِلَتًا
فَاِذَا عَرَفَ هَذَا وَافْنَى ذَلِكَ الْقَدْرَ الْيَسِيرَ مِنْ بَقَايَا كَثْرَةِ نَفْسِهِ بِحَيْثُ يَظْهَرُ وَحْدَةُ
قَلْبِهِ وَيَتَجَلَّى فِيهِ حُضْرَةُ مَحْبُوبِهِ فِي وَحْدَةٍ تَوْحِيدًا عَلَى بَصَرَةٍ وَانْتِفَاجَةً اَثَرِ اثْبَاتِ الْغَيْرِ وَفِي
نَظَرِ شَهُودِ الْكَثْرَةِ فَيُظْهَرُ وَلَكِنْ مَعَ ذَلِكَ اِذَا رَجَعَ بِحُكْمِ حُضْرَةِ النِّشَاةِ اِلَى نَفْسِهِ جَسَدِ
وَعَقْلِهِ فَرَأَى عَنْهُ ظَهْرَ الْوَلَدِ فَظَهَرَ لَهُ شَهُودُ الْغَيْرِ بِحَدِّثٍ يَزْعُمُ وَيَدْعَى اَنْ هَذَا الْغَيْرُ
ثَابِتٌ فَلَمْ يَثْبُتْ لَشَاكٍ فِي مَقَامِ التَّوْحِيدِ هَالِكُ اثْبَاتِ الْغَيْرِ وَدَعَا اَيَاةً اِنْ كَرِهَتْ
مَعْزُومُ اِطْلَاعِ بَرِّينَ تَنَبُّهُهُ بِوَدَّيْنِ تَحُلُّ تَلَاوُثِ اَيْنَ اَيَّةٍ بِاخْتِلَافِ مَقْصُودِ خُودِ وَدَلَّ اَنْتِ

با صد کرشمه آن بت بدست می رود

خود می کند خرام و خود از دست می رود

و السَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهَدْيَ قَالَ وَنُوشْتَهُ اَنْدَكُ بِكَ شَفْتِ صَحْجٍ وَ اِهَامُ صَحْجٍ بِهَ يَلْقِيَنَّ هُوَ
بَسْتِ كَبْهَ صَحْجٍ دَقِيقَةً اَزْ دَقَائِقِ اَيْنِ رَاهِ دِيْجِ مَعْرِفَتِ اَزْ مَعَارِفِ اَيْنِ قَوْمِ هُوَ اَسْطَرُ وَبِ لَيْتِ
اَوْصَلَهُ اَسْمَاءُ وَسَلَمٌ بِسَمِيْعِ وَنَهْتِي رَاوَرَنْجِ بَدَنِي فَيُوصِنُ وَبَرَكَاتِ اَيْنِ رَاهِ بَ
تَبْعِيَّتِ وَبِيْ طَفِيلِي حَاصِلِ نَشُوْدِ اَهْتَمِي اَيْنِ اَمْرِ مَجْمَعِ عَلَيْهِ اَسْتِ دَرْدِيْنَ اَهْتِجَاجِ بَكْشَفِ
وَ اِهَامِ چِهْ دَارِ چِهْ كَمَالَاتِ دِيْنِ وَصِفَاتِ مُسْلِمَانِيْ هِمِهْ مَوْقُوفِ بَرِيْنِ اَسْتِ وَگُوِيَا تَقْصِيصِ هِ

تا آنکه سالک را ادنی وقفه بسبوی غیر باشد بقدر اِنْ اَرْوَقُوتِ بِمَوْقُوفِ اَبَدِ اَزْ وَصْلِ دَقِيقِ دِيْ مَعْرُومِ مَانْدِ اِسْ
هَرْگَاهِ بِهَ يَلْقِيَنَّ اَنْتِ كَرَامِيْ رَاكِهِ اَوَّلِ قَرَارِ دَادِهْ اَسْتِ سَمِيَّتِ خَوَاهِدْ شَدَاغَرَاهِيْ اَلْفَاتِ دِيْ رَجُوعِ خَوَاهِدْ كَرْدِ اَبَدِ اَلْحَقِيقِي
و مَحْبُوبِ صِلِيْ سَتُوجِ خَوَاهِدْ شَدِ اِسْ چُونِ اَيْنِ مَعْرِفَتِ حَاصِلِ كَرْدِيْدِ اَنْ قَدْ قَلِيلِ الْمَقْدَارِ سَمِيَّتِ كَرْدِيْدِ وَخَرَاةِ حَقِيقِيْ دَرْدِ اِسْ
مَانْدِ اِسْ تَوْحِيدِ حَقِيقِيْ مَسْكَنِ كَشْتِ وَاثْبَاتِ غَيْرِ اَزْ اَلْگَرْدِيْدِ وَشَهُودِ كَثْرَتِ دَرْدِ اِسْ بَاشْدِ لَكِنْ هَرْگَاهِ بِسَبُوءِ نَفْسِ دِيْ مَعْرِفَتِ خُودِ
رَجُوعِ اَوْرِدِ اِسْ اَحْدِ مَانْدِ وَغَيْرِ مَاضِلِ بِاِفْتِ اِسْ اَلْگَرْمَقَامِ تَوْحِيدِ بَنِيْ مَانْدِ اَنْتِ اَثْبَاتِ غَيْرِ دَعْوِيْ وَبَقَايَا مَانْدِ ۱۲

والصحو العنق التي تنبأ لافعال تهديب لاقوال برين تعريف تقرير نكور راست می آید شیخ
 محی الدین بن عربی در فتوحات می طرز و هو علم الالهوال لاهذ الایکون لک الملقام الطرب
 والالتذا لیسر صاحب فتوحات برای سکر سه مرتبه قرار داده سکر طبعی و سکر عقلی و سکر الهی چنانچه
 سیف مایه فالسکر الطبعی سکر المؤمنین و سکر العقل سکر العارفین و بقی سکر
 الکمال من رجال الله وهو السکر الالهی قال فیہ رسول الله صلی الله علیه و آله
 و سکر الله عز و جل فی کتبه خیر او السکر ان حیران فالسکر لا اله الا الله
 ابتدع و سر بالکمال و قد وقع فی التخیل فی الصور و سکر خک سکر کچو تکما قال
 بعضهم و اسکر القوم دوقرکایس * و کان سکر من المایحی
 ازین تقریر آشکارا شد که تفضیل ارباب صحو بر ارباب سکر عموماً قابل تسلیم نیست تمامی ارباب
 سکر محکوم وقت نه باشند و حال حاکم بر ایشان نباشد چه سکر الهی این چنین نباشد قال
 پس از آنچه از بعضی اقطاب که قدوه ارباب صحو و تکمیلین مفاخرت و میاهاست و تفضیل بر
 شایخ دیگر واقع شده است به امر الهی است نه بغلبه سکر حیثاً که حضرت غوث اقلیدین بام طریقین
 شیخ عبدالقادر جیلانی فرموده اند قد می هذ علی سرقه کل و لا الله و بزرگ دیگر
 فرموده است من تحت خضراء السماء مثل و امثال آن بامر الهی است که در باطن اولیا
 امد میباشند و صاف در بغلبه سکر و طمع حال و سکر حیرت و بے تمیز نیست و اشارت بذا منافی
 آنست که در بعضی احوال و مقامات حضرت رسول امد صلی الله علیه و سلم قدم ایشان را
 سکر علم احوال است از همین جا است که سکر نمی شود مگر کسی را که حرکت و شوق و التذاذ داشته باشد ۱۲
 سکر طبعی سکر مؤمنین است و سکر عقلی سکر عارفین و سکر کمال سکر الهی است رسول امد صلی الله علیه و سلم فرموده که الهی
 در خوشبینی مرا تمیز عطا فرما سکران سکر نه می باشد سکر الهی خوشی است کمال بر یکیک تجلی باری تعالی بر تنه افکند سکر
 طاری می شود این سکر حق است بعضی گویند که قوم نرد در شراب سکر آورند و سکر من از ساقی است ۱۳
 سکر کسبت از بر آسمان مثل من ۱۴

عقلی نده علی رقیب اولی الامر

تفسیر

بر اقدام خود بنهاده فرموده اند که این قدم تو قدم من است پس گفت حضرت شیخ قدس می هدی ۴
 علی رقیة کل والله پس آن حضرت اثنال امر الی که به تجدید نعمت واقع شده است
 قول احمدی که تجدید نعمت ابدأ اثنال امر الی قرار داده شد - ۵

درین جای از آن زنده ام که گاه به
نسیم عاطفت زان دیار سے آید

معنى مستبعدى نغمة انذار دفع ميكند و سيفرايد كه مرادش قصور اين قول نيت كما توهم كه
آن عين محمّد است بلكه بيان واقع نموده است يعنى ضد و رايين قسم سخن كه بنى از مسايل
و افتخار است بى بقيه سكر كايين نيت كه در صحت خالص به امثال اين سخنان تكلم نمودن دشوار
است انتهى امام باقى در نشر الحاسن مى طرزد ان القوم ورد واجرا ليس له ساحل
و كل احد من المنكرين عليهم من ذلك المورد و ساحل بما فيه من جواهر المعارف
والاسرار و الحكم جاهل و سقوا بكوئس الوصل مراح المحبة التى لم يشم ريحها
من لم يقض من قتل نفسه شجبه فاخذ ينكر عليهم من لا يعرف تلك الجواهر التى
لا يعرفها الا من هو فى ذلك البحر ماهر و صدرت عنهم الفاظ فى حال السكر
فاخذ ينكرها من لا يعرف القدر و ذلك بحمله بالاسرار التى فى تلك المعارف
والراح التى فى تلك المعارف و ها انا و ان كنت جاهلا بذلك او من به واسلك
فى الجواب المذكور سبعة مسالك المسلك الاول الاعتدال عنهم بالسكر و ذلك
ان الشطيات الصادات عنهم منها ما وقع لما وقع منهم فى حال السكر الغيبة
بجارات الاحوال و السكر لسبب مباح ليسقط التكلف فى الشرع بالشرط
المعروف فى كتب الفقه المسلك الثانى الاعتدال عنهم بصدور ذلك منهم على سبيل
الحكاية عن الله سبحانه المسلك الثالث الاعتدال عنهم بالامراعى ان من الشط
المذكور ما مر و به فصدر عنهم افتتال لا دمر و يكون ذلك الامر تنويها بفضله
و بياناً لعلو شانهم و تعريفاً للجاهل بكبير قدرهم و ارشاداً الى التعلق بهم و التوسل
برفع جاهلهم و غير ذلك من المصالح و من ذلك ما روى فى كتاب مناقب الشيخ
عبد القادر رضى الله عنه من طرق كثيرة بروايات شهيرة عن جماعة من المشايخ الاكابر
والعلماء الافاضل و الاخيار الثقات و اشتها استفاض حتى فى الجهات البعيدات
فى مجلسه و هو على الكر سى يتكلم على الناس قد مى هذه على رقة كل ولى الله

سلامه نوم سر
 سنانا دیای رسیبند
 من نه خدارو دستگیر اینان
 از جوار سوارات داسلرد
 حکام جل قوم از پیکار جل
 شایسته جنت نوشتند بیکر بونی
 از ان بیای منکر این
 پس شایسته اند که آنرا
 بجای خود شای دریا
 سواي شخص به هیچ فوال
 باشد نباشد اگر شایه
 سربازان انکار شایه
 من هم از ان
 فاد وقت دهه
 ام گران ایان دارم دور
 و این بیت سبک افشرد که
 سبک مال این است که شایه
 زیارت ان در حالت سکار
 شده مگر سگی کاب سبک
 و تکلیف شرعی سبک
 سبک دور این افلاسیس
 کلمات حق با صفا شده
 سبک هم عدد از سبک
 الهی است و شایه
 امروای امر و فالی
 امروای منفی نصی
 سبک من جان در
 سبک من جان در
 سبک من جان در

[illegible]

اولین و آخرین غیر از اصحاب کرام رضی الله عنهم غالب ظهور آمده بود و لفظ کل ولی الله بدین معنی فرموده باشد پس در اولیا اهل ولایت خاصه بنظر امامست که بوصول ولایت انبیا منوط است اگر چه مخفی باشد قدم نخست بر رتبه هر ولی اهل مرتبه عامه و خاصه ولایت مطلق باشد یعنی توفیق ایشان بر آن همه دیگران واقع باشد و اولیا اهل کمال باطن مرتبه خاص اخوص و خاص اخوص ولایت مطلق ازین زیر قدمی بیرون باشند و چون نادرست که در اولیا است فردی بولایت انبیا برسد که این مرتبه خاص اخوص از ولایت مطلق است بلکه بولایت مطلق هم که این مرتبه خاص از ولایت مطلق است پس حکم ماکثر راست لاچار کل اولیا هم توان گفت و رسیدن ایلام و کمالات ولایت انبیا آسان ندانند که بر بانش آنچه پیش ازین نوشته شده است در کتب رسایل اکشده اولیا کس است نایاب است و دیگر اکابر قدس اسرار هم بنظر کل مطلق مخصوص بزرگانه ایشان گفته اند و معلوم این سکین آن معانی گشتند که مذکور شد و یک روز پیش تر از روز ستودید این حقیقت قبل ازین بنحید سال همین هر دو وجه که بالا مسطور گشت بخاطر می گزشتند که اندران وقت روح آن حضرت غوث الثقلین حاضر شد و باین فقیر این عبارت فرمود که فرزندان این هر دو وجه خود هیچ غلطی نیست بعد از آن معلوم شد که این کلمه از آنحضرت بے نظر و تفکر بطریق بے قصدی بالقادر بانی از غیب ظاهر شده است و حضرت شیخ الشیوخ هم در حواری فرموده است قدس سره که این کلمه از حضرت شیخ عبدالقادر در سکر برآمده اسے برادر نزد این فقیر بر تقدیر سکر این سکر مدوح است نه مذموم ازین جهت که هیچ ترقی خالی از حالت تنگی مطلق نمی شود و مستحق جلی باشد یا خفی و چون آنحضرت بدان مراتب خاصه مخصوصه خود مشرف شده اند بقدرت الله سبحانه فی تکلف ولی قصد بالقادر فرمودند قد می طهذه علی رقبته کل ولی الله حسن یا ان فوق ظاهر ولایت که بر وجه تمامه نصیب خود یافتند و روشن است که در کلام صوفیه ظهور سکر عبارت از آن حالت است که حسیا آن حالت نتواند پوشیدن چیز را آن چیز پیش از آن حالت لایق لازم بوده است پس واضح شد

که حضرات اصحاب کرام و حضرت مهدی و بعضی افراد دیگر هم من حیث کمال باطن مرتبه پنجم و ششم
 اخواص ولایت ازین زیر قلمی بیرون باشند و فوق بلکه افوق بودند اگر چه از هر همه اولیا
 اولین و آخرین غیر اصحاب کرام من حیث جمع آن هر دو وجه مذکوره که کمال ظاهر ولایت خاص
 اخواص و کمال غوثیت باشد که منصب اکمل مستوجب کمال مرتبه خاص اخواص و کمال غوثیت
 باشد که منصب اکمل مستوجب کمال مرتبه خاص ولایت تفوق آن حضرت غوث الثقلین واقع
 باشد اما کسانی که من حیث کمال باطن ولایت خاص اخواص برابر ایشان باشند یا ایشان
 تقوی داشته باشند یا همت پیدایند و آن تفوق مستلزم افضلیت غوث الثقلین بر
 ایشان نمی باشد **فَافْتَحُوا لَنَا سِرَّ كَلَامِ الْاَوَّلِيَاءِ يَا اخَوَانِي** و اگر این جمله مخصوصه را بگذریم
 و بر حکم علی العموم آئیم عامه اولیا و آنوقت باشند از مبتدعی تا فتهی ولایت مطلق چنانچه حضرت
 حماد و باس آنهم که پیروی ایشان بوده اند فرموده اند که این عجمی را قدیست که در وقت وی
 برگردن همه اولیا که آن وقت خواهد بود هر یکینه ماسور شود تا آن که بگوید قدی هذاه صلی
 مراقبه کل ولی الله همه اولیا گردن نهند و بدانند که لفظ ماسور بنظر اثبات سکره که حضرت شیخ
 الشیوخ علیه الرحمه فرموده است مراد بامرغنی باشد تقدیر او را داده یا مرغلی الهام او آنکه حضرت
 حماد و باس گفت که این عجمی را قدیست آنهم دلیل بر مرتبه مخصوص ظاهر میکند از مراتب ولایت مطلق
 که قدی گفت بقید حرف یا قدم حکم کرد و معتبر ساخت یعنی چنانچه اشارت مرتبه بغوثیت تامه
 که اکملیت مرتبه خاص است با وجود مرتبه خاص اخواص از ولایت مطلق و نیز از عبارت شیخ حماد
 مذکور فیدرمانه ایشان عبارت وقت ایشان هویدا نیست نیز نقل است که از حضرت شیخ فریدالدین
 چشتی قدس الله تاسله سره شخصی پرسید که شیخ عبد القادر جیلی رحمه الله علیه قدی بنده آن فرمود
 است شایسته میفرمایند فرمودند که اگر من در آنوقت می بودم بر چشم خود میگردم پس تابعان
 شیخ فریدالدین گفته اند قدس سرهم که این اشارت بخصیص مانه ایشانست بنظر مطلق
 اولیا که آن زمانه و زمانه عبارت از مدت صد سال است و نیز چون مجدد آن مانه خود ایشان

بودند و در آنوقت دیگر هم قرین ایشان واقع نباشد لاچار قدم ایشان برگردن همه اولیاء
 آنوقت بود یعنی در آن زمانه تفوق ایشان بر همه آن اولیاء واقع باشد و این تفوق نه مثل
 تفوق دیگر است بلکه سخت تفوق است دیگر باید دانست که لازم نیست که در هر مائیه یکس دیگر
 افضل از مجیدان مائیه بنود چنانچه حضرت شیخ ماقده سره که مجید و این الف ثانی است و همدیه
 الف حضرت مهدی افضل و اکمل از ایشان و همه اولیای استبعوث شد نیست انشاء الله
 تعالی انتهی در حیدر آباد دکن که ما وارد انیم از سلسله هجری تا این زمان که مثل هجری است
 در قول قد می هذه علی رقبة کل فی الله معرکه اراد پیش است برخی از فضلا
 سلسله قادریه می فرمایند که حضرت غوث انام رحمة الله علیه این جمله را در حالت محو فرموده و
 درین کلام توقیت نیست و بعضی حضرت از سلسله چشتیه قایل به توقیت بوده اند و سلسله
 تحریر از طرفین پس در آن است بگویم که آخر الامر کدام مسلک بر کرسی اثبات می نشیند و که اتم یقین
 روی فتح و نصرت می بیند ازین خیال بر همین تقریر گفتا و در زیدم اگر کسی را زیاده تحقیق منظور
 نظر بوده باشد رسائل علمای معاصرین ملاحظه فرماید قال و مریدان شمارا درین سخنان شما
 سه قسم یافتیم جمعی میگویند که ما چه دانیم که ایشان چه میگویند و ما را کجا مجال فهم سخنان ایشان
 است هر چه گفته اند اعتقاد می کنیم که حق است و جماعه میگویند که اینها از سر و سب خودی
 است و فرقه میگویند که هر چه ایشان میگویند و میکنند همه با ما الهی است و من جم برین
 با شتم اگر بر این قاطعه از کرامات و آیات که از ان بزرگان منقول و مشهور است مشاهده
 کنیم و بگویم که انهم بکمال تحسین ظن مجوز و متوقفم الا این حرف که در وی نسبت بسب و کائنات
 صلوات الله علیه و سلم گستاخی و بے ادبی لازم می آید این را بی شک منکر میدانم ان الله لا
 یأمر بالفسخ و المنکر اقول آنچه در باب مریدان گفته شد کیفیتش این است که مریدانیکه
 پیش از بسا به تکمیل عرسیده بودند و فهم و درک طلب کتب و تشریفات نمی داشتند بعضی
 از ایشان گفته باشند که ما چه دانیم که ایشان چه میگویند و ما را کجا مجال فهم سخنان ایشان

ف مریدان قسم یافتند

هر چه گفته اند عقدا میکنند که حق است و برخی از ایشان ظاهر کرده باشند که از سکر و خودی است
و فرقه که میگویند که آنچه ایشان میگویند و میکنند همه با هم الی است این قول محقق و صواب
است و برای تسلیم این دعوی آنچه ضرورت بر این قاطعه از کرامات و آیات گفته شد اگر مراد
از ان عنایت الهیه است که موجب استقامت بر احوال سینه و اعمال خاصه باشد پس حضرت
شیخ را خود بران اعتراف است و از زبان حضرت باقی باشد قدس سره نیز شنیده اند و اگر مراد
از کرامت معنی ستعار است پس کیفیتش از مقدمه باید جست قال و بهر تقدیر چنانکه عادت است
این فقیر است توقف و تسلیم و تجویز در میان داشت که صد در آن ناسخی از مقام صحو و سکر
باشد اما شائبه زبان شریف خود اعتراف کردید و گفتید که هر که مثل این قسم سخنان گفته باشد آن
سکر است و سکر را هیچ بر صحر کرده اید و گفته اید که صحر صرف بی مزج سکرین تصور است و صحر
خالص نصیب ام است این سخن اختراعی است و خلاف اصطلاح قوم و جماع مستانی است که صحر متبر
است که صاحب آن بحال بتی و اطلاع بر مراتب و مقامات متصف شده و هیچ حال سکر که
به تیزی و به اطلاع است از تمامه اشیا و مخروج نگرود و در حقیقت صحر و سکر صدانند که
جمع نمی شوند صحر خالص که آنرا نصیب عوام گفته اند ام است سخن در مقام عارفان و کاملان
و اهل الله مخصوص می رود و از کلام ایشان معلوم میشود که از بزرگان آنها که صحر ایشان بسکر
مخروج نیست و صحر صرف دارند و باین نوع کلمات تکلم نکرده اند داخل عوام اند این چه سخن
است اقول آنچه حضرت مجدد در حقه الله علیه فرموده اند عین صواب است اعراض از ان
بسبب عدم مجاهده است یا عدم اطلاع است بر اقوال صوفیه کرام تا آنکه ازین دو امور کام
حاصل نشود در معرکه تصوف قدم نهادن خالی از خطر نیست

بیاغ می روی و بهیچ بیدی نرم	که از شگفتن گلهاتو هوا نرسد
درین مقام اول حقیقت سکر و صحر مذکور می شود سکر در عرف صوفیان عبارت است از رف	
تمیز میان احکام ظاهر و باطن بسبب اختلاف نور عقل در شمع نور ذات و بیان این سخن آن است	

حقیقت سکر و صحر

که اهل وجود و طایفه اند مجبان ذات و منشاء وجود ایشان ذات بود و مجبان صفات منشاء
وجود ایشان عالم صفات در وجود مجبان صفات فقرات و وقفات بسیار اتفاق افتد بخلاف مجبان
مجان ذات بسبب عموم ذات و خصوص صفات و نیز وجودی که از عالم صفات بود آن قوت
ندارد که وجودی که از آثار انوار ذات دارد پس واحد ذات در بدایت وجود سبب قوت
و غلبه که دارد مغلوب سلطنت حال گردد و عقلش که رابطه تمیز و بصیر قلبی است در توانا تر شده
انوار ذات و غلبه آن بخطف و متظاهر شود و سر رشته از دست تصرف و اختیارش سبب
گردد چنانکه محل حکم ظاهر که تفرقه است از محل حکم باطن که جمع است باز شناسد و به افشا انوار
ربوبیت که مکنون خرمین عزت اند میالات نمایند و مثل سجانی و انا الحق زبان انبساط دراز
کنند و صوفیان این وجود را باعتبار توانا تر و قوت غلبه حال خوانند و باعتبار رفع تمیز سکرو
اما صحو عبارت است از معاودت قوت تمیز و رجوع احکام جمع و تفرقه با عقل و مستقر خود
بیانش آن است که چون وجود ساکن در نهایت حال غلبه انوار ذات فانی و مستهکک شود
حق سبحانه در نشانه ثانیه او را وجودی باقی بخشد که از لمعان انوار ذات متلاشی و منحل نگردد
و هر وجهی که از وی فانی شده باشد عادت کند پس عقل نیز که رابطه تمیز است معاودت
نماید مظهر از لوث حدوث و باقی به بقا حق تعالی و برزخ گردد میان روح و نفس تا هیچ یک
در عروج از خود تجاوز نه نمایند و بر یکدیگر نفی نکنند و حکم جمع را با مستقر خود که عالم روح است
را جمع گردانند و حکم تفرقه را با محل خود که عالم نفس است رد کنند و ترتیب افعال تهنید میب قوال
و حفظ ادب و کتم اسرار هر یک دیگر باره باز آمد و بر وجهی که از آفت زوال امین بود چون
معنی سکرو صحو منقش خاطر شریف شد بدگر خدشائی که بر کلام حضرت مترصن مستبطل میشود
متوجه میشود شاول به گاه کلام صوفیه کرام گاهی از صحو و تمکین و گاهی از سر حشمت سکرو
بر می زند پس عموماً اهل کلام این طایفه بر صحو و تمکین نشانده خدشه و دهم صحو صرف بی
منج سکرو اعیان تصور گفتن و صحو خالص را نصیب عوام دانستن سخن اختراعی نیست و هر

خلافت اصطلاح قوم و اجماع مشایخ بلکه اراکمه صوفیه منقول است شیخ محی الدین بن عربی
رضی الله عنه فرموده است میفرماید و لما کان الصحو انکشاف المراتب الامور قد منهاه فی القفیل
علی السکر ای صاحبیه مقبول الحکم معرفته بالمواطن وان کان السکران صاحب
حق الا ترى الصحو فی السماء اذا صحت السماء ای نزال غیمها وانکشف لیعط الشمس
من حرارتها لا یخرج من الامرض من النبات و تسخین العالم ان لها اثر فی ذلك کما اعطى الفی
ما فی قوته من الرطوبة فی الارض لا اجل ذلک النبات فان احوال السکر و احوال الصحو فی
الطبیعة فاذا لم یقع فائدة عند السکران فی الطريق ولا عند الصفا فی ما هو من اهل
الطریق بل یكون كالصحو الذی معه القبط عند العرب مسلما تشبیه صحو و سکر بحشیم و غیره که نیست
است گیاه و شجاری که بر سطح زمین میروید و آلازمین از بارش طوی کسب کند پس هرگاه مطلع صاف یگرود و در زیر
حرارتی پیدای شود ماده روئیدگی در زمین حاصل می گردد و گیاه و اشجار میرویند اگر بارش
و ایما بارد و عالم غرقاب گردد و اگر سمواره مطلع صاف باشد از قحط حیوانی و انسانی باقی نماند
صغانی مطلع مشابه است صحو و غنیم سکر و طبیعت مثل زمین است پس برای حصول ماده طبع
ضرور است که بقدر مناسب صحو و سکر باشد زیرا که سکر محض آفت است و صحو خالص
نضیب عوام است و اگر بخیر صحو خالص میچ نباشد پس میان سایر مردم و ارباب صحو خالص
ایتیاز می نمود بود ایند اگدامی از بزرگان دین صحو خالص نداشته اند اگر این توضیح این
عربی خلافت اصطلاح صوفیه صافی و خارق اجماع است فلا بد من اثباته و دونه خن
اقتاد شد سیموم صحو را بر سکر با اتفاق الله تصوف ترجیح نیست در کشف المحجوب مذکور
است سکر و غلبه عیار نیست که ارباب صحنی کرده اند از غلبه محبت حق تعالی و صحو عبارتست از
حصول مراد و اهل معانی را اندرین معانی سخن بسیار است گروهی این را بران فضل نیستند
و گروهی آن را برین فریت و نهند آنانکه سکر را فضل نهند بر صحو آن ابو نرید است و
متابعان و سگوند صحو بر تمکین و اعتدال صفت آدمیت صورت گیر و آن حجاب

دست بالین بر شایع تا
یک ادبیزد ۱۱
در شایع است حق و عار دارد
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

اعظم بود از حق و سکر بر زوال آفت و نقص صفات بشری و ذهاب تدبیر و اختیار و س
 فناء و تصرفش اندر خود به بقای معانی و قوای که اندر وی وجود دارد و جلافت جنس و
 و آن ابلغ و اتم و اکمل آن حال بود چنانکه داود صلوٰۃ الله علیه اندر حال صحو بود فعلی از وی
 بوجود آمد خداوند تعالی فعل ویرابد و اصناف کرد و گفت و قتل داود جالوت و پیغامبر
 صلی الله علیه و سلم اندر حال سکر بود فعلی از وی در وجود آمد که خداوند عز و جل او را
 بخود اصناف کرد و گفت و کافر هیت از سر هیت و لکن الله سبحانه چون بنده بخود قایم بود چنان بود که چون
 داود را علیه اسلام مینظر بجای افتاد که می نبالست یعنی بر زن او ریادید آنچه دید و چون بنده بقر
 قایم بود چنان بود که پیغامبر صلی الله علیه و سلم مینظر اقدام از آن جنس زن زید بر زید حرام شد از آن نظر
 در حال صحو بود و این نظر در حال سکر بود و باز آنکه صحرای افضل نهند بر کوه آن جنید است حمه الله علیه و متابعان و
 گویند که سکر خالفت است از آنچه تشویش حال است ذهاب صحت و کم کردن سر رشته خویش در لطایف اشراف و کوه
 است حضرت قدس که کثیر میفرمودند در طیفوریان و جنیدیان اختلاف است در تفصیل ارباب
 صحو و اصحاب سکر طیفوریان بر آنند که اهل سکر فاضل اند بر اهل صحو چه سکر از مواهب
 الهی و صحو از مکاسب بنده در گاهی هر یکینه مواهب عالی باشد از مکاسب جنیدیان نیز
 که صحو اعلی بود از سکر چه در سکر طریق ترقی بملازج و وسیل تملی بملازج منقطع بخلاف صحو که
 آنچه حضرت معترض در زبده اسرار اتفاق متنازع برین نگاشته که عموما اهل صحو بر ارباب سکر تفضیل دارند یعنی است بر
 عدم اطلاع برین معنی که متنازع را درین باب اختلاف است در سکر مختلف فیه دعوی اتفاق نازمیا است و خیلی بعید علی هذا
 آنچه حضرت معترض در آن رساله نگاشته که تفضیل خود بر غیر در مقام صحو واقع میشود زیرا که اهل سکر در مقام مشاهده احدیت
 ذات میباشد که از نفس خود غایت میباشد و گاه ذات خود را مشاهده میکنند پس غیر را که ملاحظه خواهند کرد قابل تسلیم نیست
 زیرا که چون در سکر نشاط کثیر و ذوق و افراسیاد گردد آنچه بر زبان ایشان بر می آید بخودانه و مستانه سر برینند و در حالت صحو که
 بشرایط علم متصف میباشد و ظهور این چنین کلمات عقل تسلیم نکند و سبحانی ما اعظم شأنی و لیس فی الدارین بغیری و لیس فی جاتی
 سوی الله وانا الحق بهم از کلمات سکر یا بقایای سکر است عدد در این کلمات را یا مثل این کلمات را بصحو خالص مخصوص

در حدیث
 علامه نجاشی
 مدح حق
 لا یجوز عند
 الاستیعاب
 این گروه
 فعلی بابی
 نیز در طیفور
 بن سحران
 ارباب
 سکر و صحو
 از دو سوا
 متصورند بود
 از کبریا ایشان
 در این باب
 سکر بود و صحو
 شوق حق و غیر
 ۱۴

در وسع حصول مراتب الهی و وصول لیسانس بنا تنهایی هر خطه ممکن الوجود است پس مرتبه
اول را بنقبت اخراج نسبت در رساله تفسیری آورده است سکر بر صحو فضل دارد چه صاحب
سکر اهل انبساط و مواجید بود و از لطایف جمال در سکر کشف یابد و بنده در سکر بشواید
حال قایم باشد و در حالت صحو بشرط علم در مقام سکر بی تکلف بود و در وقت صحو بی نقص
و هر گاه صحو بحق بود سکر بحق در ترجمه عوارف آورده است که سکرار باب قلوب ابا باشد
آن استیلا حال است از مشایخ کبار و شیوخ نامدار بعضی وقت کلماتی متضمن عجایب اسرار
و غرایب آثار در وجود آید آن بواسطه بقایای سکر بود صاحب صحو را اینجا راه نیست و نیز
سکر بر دو نوع است یکی سکر از محبت باشد و آن بی علت بود و توار و آن برویت منعم باشد
یعنی پیشینده خود ندیده باشد و این از لوازم مقتصدیان است و دوم سکر از شراب
مودت بود و آن معادل باشد از رویت نعمت که خود بیند و این را بر صحو فضل نتواند بود
و صحو نیز بر دو نوع است یکی بر اقامت محبت کشف بود و دیگر صحو بغفلت است و این هر دو صحو
بمندیان است این صحو بران سکر فضل بنایا نهی خدشته چهارم ادعای این یعنی که صحو
و سکرند آنکه جمیع نمی شوند خلاف تصریح اکابر صوفیه است در بحر المعانی می گوید سکر و
حیرت در طایفه اهل سکر بر سه وجه است سکر محبت و سکر هبایت و سکر محبت و هر کلمه که
ازین مقام از مستان بر آید و در شریعت مقبول نباشد از آن کلمه برایشان مواخذة و عتاب
ند باشد سکر محبت مرخلیل ابراهیم علیه السلام را بود و در آن روز که او را جانب آتش فرو دی
استحان حضرت محدث بود همچنین گوشت زهر آلوده در شکم حضرت رسالت صلی الله علیه و
سلم هیچ اثر نکرد زیرا که در دنه صلی الله علیه و سلم در سکر محبت پر بود و همچنین ابوالطیب
در کشف الحجاب است اما سکر بر دو گونه باشد یکی بشراب و دگر بکاس محبت و سکر مودتی معلول باشد که تولد
آن از رویت نعمت بود و سکر محبتی بی علت بود که مولد آن از رویت منعم بود پس هر که نعمت بیند بر خود بنده خود ندیده باشد سکر
منعم بیند آن بوسی بنده خود را ندیده باشد اگر چه اندک سکر بود سکر محبت می باشد و صحو نیز بر دو گونه باشد یکی صحو بغفلت و دیگر

آند ازین عبارت مدح سکرواعلاءشان آن مفهوم است و در آن یکتوب گفته آید که بجای ابطای
بجنگ مناسبت ندارد که آن از دایره النفس و افق برآمده و این درای النفس و افق است و آن از سرشبه
جوش سر زده و این از علین صحر برآمده اینجا ترجیح صحر نموده مفاخرت و مبالغات بدان
کرده آید و گفته آید که سکرها هر شدن حالی است برد که ولی نتواند که پوشیده دارد چیزی را
که پوشیدن آن واجب بود پیش از ظهور آن حال و این تحمل و دو قسم است یکی آنکه آن
چیز منکر و قبیح است و پوشیدن وی ازین جهت بود یا صحیح است لیکن در ستر و کتمان
آن بصحت دینی بود و لازم نیست که آنچه در کلام اهل الله واقع شود البته ازین قبیل باشد
نه از قسم اول از جهت عدم عصمت و خود ترک واجب که کتمان سرور فایده بصحت است
بر هر تقدیر لازم آمده است و صاحب سکر معذور است اگر بے اختیار محض گردد و اختیار و
تکلف را داخل نبود بعد از آن سکرها را که در کلام اکابر واقع شده است مدکرده تحسین نموده
آید و مسلم داشته آید و دی^{۱۱} و بریر میگفتند که این بیچاره پاپه باصل نبرده گرفتار ظل مانده اند
اقول درین کلام حضرت شیخ رحمه الله در صد و بیان معارضات و متافات بوده است
که در کلام حضرت مجدد رحمه الله علیه واقع است فاما هر یک که بمصطلحات صوفیه کرام طلمائی
و قونی دارند یک میدانند که هیچ اختلاف بمیان نیست و آنچه ظاهر کرده شد باین بر عدم
اطلاع است بر کلام صوفیه صافیه قدس الله سرار هم در پرده مباد که صاحب فتوحات
تقریبت صحر باین عبارت فرموده الرجوع^{۱۲} الی الاحساس بعد الغیبه بولم^{۱۳} دقوی و ارد قوی
سکر است سکر و صحر هر دو فی نفسهما قونی دارند چون سکر صاحب محل است او لا بر طبیعت
ستولی گردد محل بلحاظ نسبت و استعداد خود گاهی صحر را خواهد پس صحر طاری گردد این
توارد ضعف و قوت یکی بلحاظ دیگری نیست بلکه بخیال نسبت و استعداد محل است ازین
تقریر آشکارا شد که صحر بعد سکر باشد اگر صحر قبل سکر باشد یا مصطلح صوفیه آن را صحر نخواهند گرفت و قوت
لیم می طارند آنه^{۱۴} لایکون صحر فی هذا الطريق الا بعد سکر و اقبل السکر فلیس بصاحب سکر

وَأَلَهُ صَاحِبُ حَقِّهِ بَلْکَیْمُ بَخْشِیْنِ صَحْرَا صَاحِبِ حُضُورٍ وَ بَقَا خَوَانِدِ گُفْتُ دَر حَالَتِ سَکَرَتَا یَزِی دَر مِیَانِ اَمُورِ
 کِه لایِقِ اِذَاعَتِ وَ اِشَاعَتِ اِسْت دِیَا اِخْتِفَا وَ اِسْتَارَا سَتِ بَاقِی ثَمَانْدُ وِلسَا بَاشَد کِه اَمُورِ تَا کِه
 بَر زَبَانِ اَمْدِ چُونِ بَجَالَتِ صَحْوِ دَر اِیْنِ تَمَازِیْنِ تَامِ حَاصِلِ گَر دِوَا خِجَه قَابِلِ اِذَاعَتِ اِسْت بَر زَبَانِ
 آرَنَد اِخِجَه لَایِقِ اِسْت تَارَا سَتِ مَخْفِی دَارَنَد اِزِیْنِ سَبَبِ قَوْلِ صَاحِبِ مَقْبُولِ اِسْت وَ قَوْلِ سَکَرَانِ
 مَقْبُولِ نِیْسَتِ اِکْرَچِ قَوْلِ سَکَرَانِ هِم حَقِّ بَاشَد لَیْکِنِ اِیْنِ کَلِمَیْنِ سَهْوَرَا سَتِ کِه حَضَرَتِ
 شَبْلِی رَحْمَتِ اِصْدِ عَلَیْهِ فَرَمُودَنَد کِه مَا وَ مَنصُورِ حَلَّاجِ اَزِیْکِ کَاسِ نُو شِیدِیْمِ پَسِ حَلَّاجِ سَکَرَا وِرْدُ
 مَحْبُوسِ وَ قَتْلِ گَر دِیدِ چُونِ بَجَلَّاجِ اِیْنِ خَبَرِ رَسِیدِ گُفْتُ کِه اِکْرَ شَبْلِی نُو شِیدِی اِخِجَه نُو شِیدِ اَم
 حَالَتِشِ هِمَانِ شُدِ کِه مَن دَارَمِ یَا هِمَانِ گُفْتُ کِه مَن گُویَمِ چُونِ شَبْلِی اِزِ اَرَا بَابِ صَحْوِ وَ سَکَرِیْنِ
 بُوَدُ وَ حَلَّاجِ اِزِ اَرَا بَابِ سَکَرِ قَوْلِ شَبْلِی رَا بَرِ قَوْلِشِ تَبْرِجِ دِهَمِ چُونِ حَالَتِ صَحْوِ حَالَتِ اِتِیَازِ اِسْت
 پَسِ صَاحِبِ صَحْوِ اِسْتِغْفَارِ کُنَد اَزِ نِیکِ بَجَالَتِ سَکَرَا مِیُو شِیدِی رَا بَرِ لَگَا گُفْتُ چُونِ سَکَرَانِ مِثْلِ نَایَمِ
 یَا مَحْمُودِ نَحْیِ بَاشَد بَلْکَیْمِ اَوْرَا فِی اَلْجَلَّةِ اِحْسَاسِ بَاقِی بَاشَد اِیْنِ اِسْتِغْفَارِ کُنَد وَ عَرَفَا شَطِیْحِیَاتِ
 رَا تَا وِیْلِ کُنَد چُونِ اِیْنِ اَمْتِنَقِشِ خَاطَرِ شَرِیْفِ گَر دِیدِ پَسِ دُاَسْتِنِی اِسْت کِه دَر کَلَامِ حَضَرَتِ
 مَحْبُودِ رَحْمَتِ اِصْدِ عَلَیْهِ تَعَارُفِی وَ تَحَالُفِی نِیْسَتِ چُونِ دَر مَکتُوبِ شَرِیْفِ اَنْدَر اِجِ یا فِتْنَه بُوَد کِه اَرَا بَابِ
 ۱۵ مَنصُورِ حَلَّاجِ بَا شَیْخِ ابُو اَلْقَاسِمِ جَنیدِ وَ غَیْرِهِ شَاخِ مَحَبَّتِ بَا دَاشَتِ ابُو حَامِدِ غَزَالِی دَر شِکْوَه اَلانُورِ کَلِمَاتِ مَنصُورِ
 رَا مِثْلِ اَنَا اَمَحُ وَ مَا فِی اَحَبَّتِهِ اَلَا اَنْدَر اَحْمَالِ حَسَنَه بَر آوَرْدَه وَ گُفْتُ کِه اِیْنِ اَزْ فَرَطِ مَحَبَّتِ وَ شَدَّتِ وَ جَهِادِ دَر شَدَه رَوْنِی
 دَر مَجْلِسِ حَامِدِ بِنِ عَبَّاسِ وَ زِیْرَا مَا مَقْتَدِرِ مَحْبُورِ قَاضِی اَبِی عَمْرٍ کَلَامِی اَزِ مَنصُورِ سِرْزِدِ قَاضِی وَ فُقَهَا وَ حَاضِرِ مَجْلِسِ قَلَمِ بَقِیْ قَتْلِ
 دِیْ بَر دَاشْتَنَد مَنصُورِ اَلِشِیَانِ رَا مَنعِ کَرْدِ گُفْتُ کِه مَن سَیْمَانِ سَهْمِ وَ اَزِ اَهْلِ سَنَتِ اَزْ فِتْنَوِی قَتْلِ اِجْتِنَابِ رَزِیدِ اَلِشِیَانِ
 بَیْجِ اَصْغَا کَرْدَنَد مَنصُورِ بَارِ یَا رَهِیْمِ کَلَامِ مَا اَعَادَه مِیْکَرْدِ اَلِشِیَانِ فِتْنَوِی قَتْلِ بَرِیْگَاشْتَنَد حَلَّاجِ هِمَانِ وَ قَتْلِ مَقْتَدِرِ کَرْدَه شَدِ
 وَ زِیْرِ مَقْتَدِرِ اَزْ تَمَامِی کِیْفِیَّتِ مَجْلِسِ اِطْلَاعِ دَا دِ مَقْتَدِرِ حُکْمِ دَا تَا اَلِشِیَانِ رَا بَیْرُ اَرَا تَا رِیَانَه زَنَد اِکْرَ اَعْتِ هَلَاکَتِ شُوَد فُقَهَا وَ اَلَا بَا زِ
 اِیْرَا تَا رِیَانَه زَنَد بَعْد اَزِ اَنْ گَر دَنَشِ زَنَد وَ زِیْرِ کَلَامِشِ دَا دِ وَ گُفْتُ کِه دُو بَارِ حَسْبِ کَمِ مَقْتَدِرِ اَوْرَا تَا رِیَانَه زَنَد پَسِ دِیْشِ بَرِیدِ
 شُوَد پَسِ پَالِشِ پَسِ دِیْشِ دِیْگَرِشِ پَسِ پَسِ دِیْگَرِشِ پَسِ گَر دَنَشِ زَدَه شُوَد وَ حَسْبِ سُوخْتِ شُوَد اِکْرَ تَرَا بَقِیْرِ نِیْدِ کِه مَن فِی اَلِ
 ۱۲

در میان امور
که لایق اذاعت و اشاعت است
بر زبان آمد چون بجالست
آرند آنچه لایق استتار است مخفی دارند ازین سبب قول صاحب مقبول است و قول سکران
مقبول نیست اگر چه قول سکران هم حق باشد لیکن این کلمه نیست شهر است که حضرت
شبللی رحمة الله علیه فرمودند که ما و منصور حلاج از یک کاسه نوشیدیم پس حلاج سکر آورد و
محبوس و قتل گردید چون حلاج این خبر رسید گفت که اگر شبللی نوشیدی آنچه نوشیده ام
حالتش همان شد که من دارم یا همان گفتم که من گویم چون شبللی از ارباب صحو و سکرین
بود و حلاج از ارباب سکر قول شبللی را بر قولش ترجیح دهم چون حالت صحو حالت امتیاز است
پس صاحب صحو استغفار کند از نیکه بجالست سکر امر پوشیدنی را بر لگافته چون سکران مثل نایم
یا مجنون نمی باشد بلکه او را فی الجمله احساس باقی باشد لهذا استغفار کند و عرفا شطیحات
را تاویل کنند چون این امتنقش خاطر شریف گردید پس دانستی است که در کلام حضرت
محبود رحمة الله علیه تعارضی و تضالی نیست چون در مکتوب شریف اندراج یافته بود که ارباب
۱۵ منصور حلاج با شیخ ابوالقاسم جنید و غیره شاخ محبت با داشت ابو حامد غزالی در شکوة الانوار کلمات منصور
را مثل انا احمق و ما فی احبته الا الله را محال حسنه بر آورده و گفته که این از فراط محبت و شدت و جهاد در شده روزی
در مجلس حامد بن عباس وزیر امام مقتدر بحضور قاضی ابی عمر کلامی از منصور سرزد قاضی و فقها و حاضر مجلس قلم بفتوای قتل
و سر برداشتن منصور ایشان را منع کرد و گفت که من مسلمان هستم و از اهل سنت از فتوای قتل اجتناب رزید ایشان
بیج اصفا کردند منصور بار بار همین کلام را اعاده میکرد مگر ایشان فتوای قتل بر نگاشتند حلاج همان وقت متعبد کرده شد
وزیر مقتدر از تمامی کیفیت مجلس اطلاع داد و مقتدر حکم داد تا ایشان را بیرون تازیانه زند اگر باعث هلاکت شود فقها و ارباب
بیرون تازیانه زند بعد از آن گردنش زند وزیر بکلادش داد و گفت که دو بار حسب حکم مقتدر او را تازیانه زند پس دستش بریده
شود پس پایش پس دست دیگرش پس پاسبی دیگرش پس گردنش زده شود و همیشه سوخته شود اگر ترا بفرستد که من فحش

سکر اگر این قسم سخنان شطح اسیر نویسنده گنجایش دارد اما از ارباب محو اظهار این سخنان بسیار مستبعد است بمان شبیه می شد که از ارباب محو چگونه کلمات شلیحه صادر شد بجوابش افاده فرمود که درین سخنان مزج سکا است و در سکر مراتب کثیرند و با محو سکر باشد و درین مقام طحیات حضرت بسطامی و حضرت جنید غلیظ الرحمن ذکر کرده و آنچه در مکتوب هشتاد و هفتم فرمود که سبحانی بسطامی سبحانی من میساس ندارد و چشم مفصلاً سابقاً گذشت

حکما عارفی ز خود رسته	بمقامات قریب پیوسته
شده از قید خویش من مطلق	ذرات و وصف او شده هم حق
هر که افتد بآب و گل نظرش	شود از خود تقویر بر سرش
چون شود کشف سر ربانی	سر زنده و صدای سبحانی

قال و از زبان حضرت خواجه شینیه شده است که میفرمودند که شیخ عبید الله انصاری فرموده اند که بر یازید دروغها بسته اند کی ازان جمله آنکه گفت نیمه بر پیلوی عرش زده ام و لَوَا عِیْ اَنْفُکُمْ مِنْ لَوَا عِیْ حُكْمُکُمْ ۱ هم ازان جمله خواهد بود بلکه اشیع واقع است از اول و قول سبحانی را تاویل شهواست که در عوارف مذکور است که اثرا حکایت عن الله گفته است و اقوال که از شیخ جنید بغدادی آورده اند که هو العارف والمعرف و لون الماء لون انا لله و الحمد اذ اقوسن بالقديم لم یبق له انش بر تقدیر صحت صدور ان از ایشان از باب فنا فی التوحید است و این مذهب حال و مقام این قوم است اینجا سکر چیست شیخ ابن عربی که بیان وحدت وجود و اثبات آن میکند بران نهی که معتقد است از سکر نیست مذهب و معتقد ایشان همین است و مذهب شیخ جنید اگر همین است خیر والا اشارت است باصالت و حقیقت وجود حق سبحانه و تعالی و عاریت وجود خلق و فنا و محلول این وجود در نظر شهود و در مقابل وجود حقیقی و غلبه و سطوت این بر آن و لَوْنُ الْمَاءِ لَوْنُ اَنْفُسِهِ تَمَثَّلُ و تقویر است برای ظهور صفات و افعال می تعالی

لا
ان
اس
ش
شده
نگ
ان
ف
است
ط
ا
ف
ن
م
م
ن
ن
ن
ن

نه مكنونات بحسب اعتقاد و قابليت ايشان و ظهور ذات وى تعالى و تقدس در مياباد و
 منظرها چنانكه اهل وحدت وجود مى گویند اقول همین كلمات و دیگر كلمات كه بطورش بسو
 حضرات عارفین مثلاً الیهیم بالبنان منسوب اند مردم اختلاف با دارند بعضی نسبت به بعض
 كلمات گویند كه دروغ بر لبسته شده و بر شے بسوی تاویل متوجه شوند مگر قول جمهور عرفا همین
 است كه این چنین كلمات از سر حشیه سكر برآهده اند اگر بالفرض نسبت بعض اطمینان حاصل
 گردید كه دروغ است فاما نسبت بعض دیگر چه توان گفت بجز آنكه گردن تسلیم نم کرده آید و اگر
 نسبت بعض قایل بسكر شدند چارناچار تسلیم قول حضرت مجد در حتمه الله علیه لازم مى آید
 تسلیم كرم دم كه نزد بعض چنان است كه در انتساب كلمات توحید بر حضرت با نیز یا بسطامی
 قدس سره دروغها بسته اند فاما درین شبه نیست كه بعض عرفا مى گویند كه آن كلمات از
 سر حشیه سر بر زده پس محتاج به تاویل نخواهند بود چنانكه شطحیات را تاویل كنند قول حضرت
 حنین رحمه الله علیه هو العارف والمعرف ولون الماء لون انسانیه از قبیل فنانی است
 نیست والا در زیر تصوفین نكودرمى شد و محتاج تاویل نمى شدند پس از شطحیات باشد و
 درین مکتوب بحث از شطحیات شیخ محى الدین ابن عربى نیست تا ضرورت ذكر ندهم وى مى بود
 بهند شیخ محى الدین بن عربى نسبت بدیگران لب به شطحیات بیشتر مى كشاید و این مسئله
 را حضرت مجد رحمه الله علیه در مکتوب دولیت و هفتاد و یکم از جلد اول الشیخ و بسط تحریر
 فرموده سطرى چند از آن درین مقام نقل کرده میشود اول كسیكه تصحیح بتوحید وجودى
 کرده است شیخ محى الدین بن عربى است عبارات مشایخ ما تقدم بهر چند كه
 از توحید و اتحاد خبر مى دهد اما قابل حل اند بر توحید شهودى چه هر گاه غیر حق را جل شانۀ بنیاد
 بعضی گویند لیس فی جنتی سوى الله و بعض ندائے سبحانى زنند و بعض لیس فی الدار غیره
 و یا را ندا در دهند این همه گلهها است كه از شاخ به يك بنى مى شكند هیچ كدام را دلالت
 بر وحدت وجود نیست آنكه مسئله وحدت وجود را بسبب فصل ساختۀ الله و درنگ صرف و نحو تدوین نموده شیخ محى الدین

رضی الله عنه است و بعضی از معارف فاضله این معجز را مخصوص بنحو گردانیده حتی که گفته
خاتم النبوت بعضی از علوم و معارف را از خاتم الاولایت اخذ می کنند و خاتم الاولایت محمدی
خود را می داند و شرح در توجیه آن گفته اند که بادشاه از خزینة دار خود چنبره بگیرد و چه نقصان
دارد و انتهی در مکتوب هشتاد و نهم از جلد ثالث مذکور است چون نویسنده شیخ بزرگوار می الدین بن
عسبانی قدس سره رسید او از کمال معرفت این مسلمة دقیقه را شرح ساخت و
مبوی و مفصل گردانیده و در رنگ صرف و نحو در تدوین آورد و مع ذلک جمعی ازین طایفه
مراد او را نفهمیده تخطیه او نمودند و مسطعون و ملام ساختند و درین مسلمة در اکثر تحقیقات شیخ
فحقی است و طاعنان او دور از صواب بزرگی و وفور علم شیخ را از تحقیق این مسلمة باید
در یافت نه رد و طعن او باید کرد و انتهی تفصیل در مقدمه گذشت قال و فرموده اید که اگر صحیح
خالص بود که افشای اسرار کجاکفر بود و خود را از دیگر بهتر دانستن شرک بود و انتهی سابقاً
معلوم شد که این کلیه نیست که اگر بصحیح باشد و با هر باشد کفر نیست اگر صحیح است در اهل
فوت مصلحت نیست و اگر نه وقوع آن از اهل صحیح ممنوع است و خود را از دیگر بهتر دانستن
شرک چه باشد ظاهر اسهوا فاهم است و صحیح کبیر است اقول سخت مشکل است که حضرت مجید و
رحمة الله علیه سخن از معارف گوید و حضرت شیخ اعتراض حسب مذاق علماء ظاهر میفرماید اگر
حضرت شیخ بر مطلق صوفیه توجه فرمودی پس چنانچه اعتراض نگشادی

آنکس که پاهای بسوس تو سر نداشت | و آنکس که سر نهاد بیاس تو بر نداشت

فی الواقع در صحوا افشای اسرار که افشای آن ضروری باشد نشاید چه مقتضای صحوا آن
است که اسرار مخفی داشته شود و آنچه در حالت سکرا اسراری که افشای آن لازم بود و
زبان رفته با استغفار تدارک نموده آید در فتوحات مکیه میطر از دو معنی الصحو انه یکشف له
حق الله فی الامور التي استفادها فی حال سکرة و مراد علیه فیعلم عند صحوة و اینبیغ
ان یداع منها فی العموم و الخصوص و ما ینبغ ان یستر فان کان قد ذاع منها

صحوا آنست که اسرار
مکتوبه در حالت سکرا
از آن چه پس بداند که
بود که نام لایق افشای
فانی گفته که افشای او
لازم در صورت استغفار
کنند و قدر درین عمل معقول
است برای استفاد
مقام اول
دری ظاهر که
استغفار بر وی لازم
بود و ظاهر و کمالی
افشای این چنین باشد
از وی سرزده که
برای افشای اشخاص
چنین اسرار باشد تا در
روقتی از اوقات نشاء
رازد و خود را بخوبی استغفار
تا بان کار بر معصومین
مشاء

فی حال سکرة شیئاً فی صلیبه الصَّحْوَانِ یَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ مِنْ ذَٰلِكَ وَغَدْرَهُ مَقْبُولٌ
 وَاِنْ اِلَّا سْتَغْفَرَ عَنْ دَنَافِی طَرِیقِ اللّٰهِ یَكُونُ فِی مَقَامِیْنِ الْمَقَامِ الْاَوَّلِ مَا ذَكَرْنَاهُ
 وَهُوَ اَنْ یَبْدُ وَفَنَهُ مَا یَكُونُ مُسْتَوْثَرًا فِیْجِبُ عَلَیْهِ اِلَّا سْتَغْفَرَ مِنْ ذَٰلِكَ وَقَدْ یَقْبَعُ
 اِلَّا سْتَغْفَرَ مِنْ لَا یَبْدُ وَفَنَهُ شَیْءٌ یُوجِبُ اِلَّا سْتَغْفَرَ فِی سْتَغْفَرَ مِنْ هَذَا مَقَامِهِ
 اِی یَطْلُبُ اَنْ یَسْتَرَهُ اللّٰهُ فِی كَشْفِ عَنَائَتِهِ اَنْ یَبْدُ وَفَنَهُ بِحُكْمِ ذَٰلِكَ الْحَالِ مَا یَبْدُ
 اَنْ یَسْتَرَهُ وَهَذَا هُوَ الْمَقَامُ الثَّانِی الَّذِی لَا هَلْ اِلَّا سْتَغْفَرَ فِیْنْدُ یُزِیْطُ
 السُّتْرُ عَنْ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ عَنْ حُكْمِ یُوجِبُ عَلَیْهِمْ اِلَّا سْتَغْفَرَ مِنْ وَقُوعِهِ
 وَهَذَا هُوَ اِسْتِغْفَارُ الْاَكْبَارِ مِنَ الرَّجَالِ الْمُعْصِمِ
 وشرک درین مقام حسب مطلق متصوفین است نه متکلمین از عدم مزاولت
 کلام صوفیه این چنین خدشات وارد کرده میشود نزد صوفیه رویت غیر شرک گویند پس
 خود را از غیر بهتر دانستن چرا شرک نباشد در کشف المحجوب مذکور است ابو بکر شبلی گوید ان تصوف
 شرک لانه صیانة القلب عن ربه و لا غیر تصوف شرک است از آنچه آن صبا نیت دل بود
 از رویت غیر وجود غیر نیست یعنی اندر اثبات توحید رویت غیر شرک بود و چون اندر
 دل غیر را فحمت نبود صیانت کردن مراد را از ذکر غیر محال بود بنگرید باینکه مولانا می فرماید

تا که باشد یاد غیری در حساب	ذکر مولی باشد از تو در حجاب
تا بود یک ذره از هستی بجای	کفر باشد گر نهی در عشق پائے
گر همه عالم ثواب تو بود	چون تو باشی آن عذاب تو بود
گر شوی چون خاک رده پایمال	تا بد جان را بدست آری کمال
تا تو با غیبتی عهد دینی همه	چون شوی فانی احد دینی همه

مولانا عبد الرحمن جامی در نفحات در ذکر ابو بکر شبلی می آرد عبید الرحمن خراسانی گوید که شخصی
 بدر سرائی شبلی آمد و در نزد شبلی فرار آمد سر برهنه و پائے برهنه گفت کرامی خواهی گفت

جای دعوی این امر نکرده اند که صوحا صرح در وقت ادعی قحلیه البیان اما تائیدا
 هرگز مقرر قوم نیست که مرتبه اهل سکر نازل و سایل است بلکه این مسئله مختلف فیهاست چنانکه مذکور
 شد اما تائیدا پس آنچه حضرت مجدد رحمه الله علیه تحریر فرموده اند نه برای اثبات سکر است و نه
 برای تصحیح و تصدیق این معنی که آنچه واقع شده بسکری بلکه تحقیق این معنی است که بزرگان بسکر
 کلام کرده اند و کلام سکر قابل ملاست نیست فاین هکذا اصل ذاک درین کلام از حضرت
 مجدد رحمه الله علیه احتذار و انکسار و استن غلط فہمی است از حضرت مجدد رحمه الله علیه هیچ جا کلام
 صادر نشده است تا گنجایش این قول باشد که بعد و در بار دیگر چیزی از مستی و بخودی واقع
 شده است بدیده تامل نگردد که جواب بعد از تسلیم بطور قضیه شرطیه است و کلامی شرطیه
 مستلزم تحقق مقدم نیست میفرمایند مخدوم این قسم سخنان که بنی از افشا سکه اسرار باشد و از
 ظاهر مصروف در هر وقت از مشایخ طریقت قدس الله تعالی اسرار هم ظهور آمده است و عادت
 ستمه این بزرگواران گشته امری نیست که این فقیهان را ابتدا کرده باشد و اختراع نموده
 لبس هذا اول قاس و رة کسرت فی الاسلام پس این همه شور و غوغا چیست اگر لفظها
 شده است که ظاهرش مطابقت با علوم شرعی ندارد ان را باندک توجه از ظاهر مصروف
 نموده مطابق باید ساخت و مسلمانی را متهم نباید کرد اشاعت فاحشه و تقبیح فاسق هرگاه در
 شریعت حرام و منکر باشد تقبیح مسلمانی بجز داشتن باه چه مناسبت بود سخا اما را بجا پس بر
 تقدیر تسلیم میگویم که حضرت مجدد رحمه الله در معارف لدنیہ می فرماید باید دانست که در هر
 مقامی از مقامات ولایت و شهادت و صدیقیت علوم و معارف جدا است که مناسبت
 ان مقام است در مرتبه ولایت علوم سکر بسیار است که سکر غالب است و صوحا و مغلوب در مرتبه
 شهادت که ثانی درجه است از درجات ولایت سکر مغلوبیت پیدا می کند و صوحا غالب می آید
 اما زوال سکر یا لکن نیست و در درجه صدیقیت که ثالث مرتبه است از مراتب ولایت و شهادت
 درجات ولایت است و فوق آن درجه ولایت نیست بلکه مرتبه نبوت است علوم آن درجه

سکه
 انکه
 باید دانست
 لازم است
 سکه
 نیست
 این اول
 شریعت
 که در کلام
 مذکور شده
 ۱۱

از سر تمام برآمده اند و مطابق علوم شرعی گشته صدیق همین علوم شرعی را بطریق الهام اخذ می کنند چنانکه نبی علیه الصلوة والسلام وآله بطریق وحی اخذ می نمایند صدیق و نبی را تفاوت در طریق اخذ است نه در مآخذ که هر دو از حق سبحانه و تعالی اخذ می کنند اما صدیق به تبعیت نبی بیان درجه میرسد نبی اصل است و صدیق فرع او و نیز علوم نبی قطعی است و علوم صدیق ظنی و نیز علوم نبی بر غیر حجت است و علوم صدیق بر غیر حجت نیست ه

در قافله که اوست دامنم نرسیم | این پس که رسد ز دور بانگ جرسیم
صلوات الله تعالی و تسلیما ته علی نبینا و علی جمیع الانبیاء و المرسلین و علی
الملائکة المقربین و علی اهل الطاعة جمیعین پس اگر درین رساله بعضی از علوم و معارف بطریق
شافی و تبیین یا یکدیگر واقع شده باشد محل باید کرد تبیین علوم را به تبیین درجات و ولایت
که هر عالم را علم جدا است حقیقت علوم توحید مناسب بدرجه ولایت دارند و از علوم درجه شهادت
اگر خواهی معلوم کنی پس معرفتی را که در میان کریمه پس گشته شئی مذکور شده است نیک
دریا که علوم آن مقام از علوم مرتبه شهادت اند و چون در آن موطن خود را و صفات خود را می بیند
لاجرم آن مقام استقلب قلب شهادت کرده اند و علوم صدیقیه خود بعینها علوم شرعیه است چنانکه
بالاگزشت و العلوم الصحيحة و المعتدلة علی المطابقة بالعلوم الشرعية یدتینا الله سبحانه
علی الشریعة الخراء بحجوة صاحبها علیه و علی آله الصلوة والسلام
انتی پس کلامیکه از عالم ولایت سبزه برزده باشد و یا سرخ فروج باشد در آن منقش نیست ه

اند که پیش تو گفتم غم دل تر سیدم | که دل آزرده شوی و در نه سخن بسیار است
قال نوشته اند که سخن باقان بعضی خاص متصرف اند بسیار اند چرا این قسم سخن نیاختند
و دل های مردم از جانه بردند اگر مراد اوهای خواص است مثل این سخنان آن را از کجا از جای
برند و محظوظ می سازند اگر اوهای عوام است دلربائی و فریفتن آنها چه مقصود است و چه
اعتبار دارد و در اصل سخن اعتبار ندارد و مدار بر آن نیست بسا که سخنان کاملان گویند و کامل

لله
در دور
سلسله
پایه
تبعیت
در این
با این
در این
صفت
علم
میان
درجه
نیت
کافی
بشمار
تعالی
در این
در این
در این

نمیشد و بسا کس که حرف زدن نداشتند و کامل باشند احمد مدح آنجا که ایشان اندر هم کمال است
و هم سخن سخنان خوب شایب بسیار اند و دل ربانان این سخن شنید که نسبت با حضرت صلی الله
علیه و آله وسلم بے ادبی و گستاخی کرده اید آنها را چه پوشید و بدنام می سازد اقول مراد از
مردم عام است خواص باشند یا عوام اگر حضرت معترض از آن مخطوطه نشوند آن قصه سخن نیست

سخن شناس نه دلبر خط اینجاست | چو بشنوی سخن اهل دل بگو که خطا است

مگر هرگاه خود حضرت شیخ بیشتر است از سخنان حضرت مجدد و خوب و دلربا تجویز کنند و بزرگ
خود صرف چند سخن را محمول بر بے ادبی و گستاخی نموده اند باعث بدنامی خیال کنند پس تناسل
از مردم که خواص باشند یا عوام لغو و باطل خواهد بود

می نماید که سر عهد شکستن داری | خشم این بار تو چون رخسار تو

و بے اعتباری اصل سخن موجب فراوان تعجب است کلام حضرت غوث محمدانی رضی الله عنه
که جن و جنه و اشرار انبیاء الله برای استماع آن حاضر می شدند **کَمَا يَطْمَعُ**
مَنْ يَهْجُو الْأَسْكَارَ و اهل بیت صلیت سخن

تا هر سخن نه گفته باشد | عیب و منرش نهفته باشد

منقول است که روزی حضرت غوث الاعظم کبر سر منبر بیان علوم و معارف میفرمودند درین
اتنا گذر حضرت خضر واقع شد حضرت فرمودند ای اسیر یلی بیای کلام محمدی بشنو بلکه اگر در کلام
ملک العلام پدید بصیرت نگرسیتمه شود از آن ظاهر خواهد شد که کلام در صلیت کلام هیچ اصل
ندارد حضرت مجدد در رحمة الله علیه در ساله مکاشفات غیبیه می فرماید صفت کلام بلکه نشان کلام
که کلام مادر آشت برای آن محتاج الیه است که فاده بے آن متصور نیست پس هیچ کمالات غیبیه
و شیعونات ذاتیه اولاد در مرتبه آن صفت بلکه نشان فالین می شوند و از آنجا بعالم فاده می
آیند مثلاً شخصی که کمالات بسیار دارد می خواهد که آن کمالات را ظاهر سازد و الا آن را در مقدر
قوة کلامیه فرود می آرد و از آنجا اظهار آن می نماید پس در واجب تعالی و تقدس در مرتبه

سخن شناس
نه دلبر خط
اینجاست
چو بشنوی
سخن اهل
دل بگو
که خطا
است

شیونیات که نرید بر ذات نیستند الا باعتبار شان کلام باین معنی مخصوص گشت و هر چه از کمالات
در مرتبه ذات و شیونیات متحقق بود تمام در شان کلام فالین گشت حاصل تمام حقیقت آن
شان بهین قرآن است و پس بهین عبارت عربی و ترتیب بهود مکتوب در مصاحف و هر
تا بیکه بر سببی صلی الله علیه و سلم منفر شده است بخرو نیست از اجزاء این قرآن که از بعض
عبارات او به بعض وجوه مستفاد است و تخلیق جمیع مکنونات من الاول ل الاخر مستفاد از
و اما قولنا الشیء اذا امرنا ان نقول له کن فیکون صدق این است و این قرآن باین عظم
شان و دخل و ایره اصل است هیچ ظلیت با و راه نیافته و همانا که آنچه بعضی اکابر اولیاء الله رضی
الله عنه میفرمودند که قرآن از مرتبه جمیع است ناظر این معنی است و قابلیت اولی که معجز حقیقت
محمّدیه است علیه من الصلوة اتمها و من التقیات اکملها ظل این قرآن مجید است
پس این قابلیت نیز جامع جمیع کمالات ذاتیه و شیونیات ذاتیه باشد لیکن بطریق ظلیت نه
بطریق اصالت و قرآن بطریق اصالت جامع است و بهین مناسبت قرآن مجید بران سرور
منزل گشت و او را باین نعمت عظمی مخصوص گردانید و همانا که اشارت حضرت عایشه صدیقہ
رضی الله تعالی عنہا که حضرت صلی الله تعالی علیه و سلم در شان او فرموده و انشطر
بینکم محمد ^{صلی الله علیه و سلم} هذه النبی و ربیان خلق انسر و علیه الصلوة و السلام و الحقیه فرموده کان خلقه
القرآن بهین مناسبت است که اصالت او ظلیت است و بزرگی شریعت او را علیه الصلوة
و السلام از بهین قیاس باید کرد که متابعت او را سر بایه جمیع سعادات می باید دانست
این کار و ولست کنون تا که ادهند به این علمیت که مخصوص بعضی اصدا افراد
است که به خلق قرآنی او را خلق گردانیده اند و بنور او دیده بصیرت او را کتمل ساخته قطاب
را نظر تبا یا نجائی رسد و از مراتب ظلیت نفوذ نمی کند و قایق علوم مقامات ظلیت مخصوص
به بعض افراد قطاب است بلکه قطاب ارشاد مدار کار و دیگر در بین است و بجهت
خاص مخصوص اند نفوذ و من جمیع المرتبة القطیبة و الفردیة که جنید البغدادی سید

بر اساس
اراده از کردم
گفتم پس او بود که
۱۰ ساله دو تنه
دین خود از عایشه
پس به ۱۲ ساله
خلق او قرآن بود
۱۰ ساله پس نفوذ
بدرای بخش بود
کرد در میان از
ظلیت و اولی
شماره
طایفه صوبه
جنید بغدادی
رحمه الله علیه
است

الفاظی که در کتاب الله تعالی و این نسبت فردیت او را از شیخ محمد قصاب حاصل گشته و پیرا و در تحصیل نسبت قطبیه شیخ سیری قطعی است حتی الله تعالی ختم و سید الطایفه نسبت قطبیه را در جنب نسبت فردیت فراموش کرده میگوید مردم میدانند که من مرید سیری ام من مرید محمد قصاب ام بر اصل آن سخن رویکم و گویم که در قرآن الفاظی و استقبال برای آنست که جمیع از مننه از لیه و ابدا از انهم و رانده اند بعضی از آن بخاصی تعلق دارند و بعضی دیگر بحال و بعضی آخر با استقبال و او شامل کل است پس منی و استقبال نسبت بقرآن نباشد بلکه به نسبت بعضی از مننه باشد که قرآن شامل است بر آن مثلا شخصی از احوال گذشته خود و تفسیر یا معنی می کند پس آن ماضویه نسبت بزمان حال آن شخص است نه به نسبت آن شخص منشی جمیع از مننه است و الله سبحانه اعلم بالصواب اما در بطریق السداد و الله یحقق الحق و هو یهدی السبیل پس صدق قرآن و طالع احکام بر طبق آن مصدق جمیع کتب سماوی است و حاوی کمالات جمیع شرایع انبیاء صلوات الله تعالی و سلامه علیه هم چنین و کذب این کلام است که کذب جمیع کتب مترکه است و عدم تیان بر وجوب این شریعت مستلزم حرمان عظیم است

محمد سیری کابروی هر دو سر است | کسی که خاک درش نیست خاک بر سر او

انتهی قال این کلمات بقصد استفسار و استکشاف حال و دفع تالم عارض بیان و تسکین حرق صدر نوشته شد و قصد آن داشت که چیزی بنویسد و بالزام نفس خود و افحام راضی باشد اصل غرض بفتح و خیر خواهی و کشف حال است که الدین النصیحه این را در چند مجلس ادا نموده و هر بار استخاره بجناب حق و استفاده از شرف نفس و شیطان و تبری از حیل و قوت بهیالنه آید و اصلاح تمام می نمود و به نوشت امید که معذور باشد بلکه ماجور گردد و اقوال تحریر که بقصد استفسار و استکشاف حال میباشد در آن اطالت و دراز نفسی رواندار نمازین رواج سراسر ظاهر است که آنچه گفته شد بطور الزام است و نفی و ابرام

ما را بنفره کشت و قضا را بهانه ساخت | خود سومی باندید و حیارا بهانه ساخت

سیری
منشوی خال را و سنا با ضی
رحمته العظیمه بود و ناله
میدون از شیخ حقه العظیمه را
سیری منشوی در کان خود نشسته
نیزند که معصوم است از طعن
تشریف آوردند و فرمودند
که برای این شیخ را چه
تا پیشتر سیری تعلیم کلام فرموده
حضرت معصوم است از طعن
آوردند که از حد فاصله
راستی و بهانه
الآن که درای
و بجا رسیدند در راه بوی
انتقال فرمودند ۱۲
است و در دل آنگاه است
درستی انداخته حق را تمام
ع فریاد و راهی نماید ۱۱

جان نگو و تا بدل و حدت نیال کے بچہ کانت تواند کرد گل	تا نباشد در دوشی تعنی حال جلوه طاووس غوبی صلح کل
حکایت	
اندر این کاشانه کثرت اساس از تقصیر طبع او آئینه خیر و حدت ایجاد ز رستی پر نشان ست جام ساقی آن بزم بود نزد او شد بود الفضول خام کار از بهر معرفت رنگی نداشت گفت کاش فیض تو نور نشا دل یک نگاه لطفت بر رویم بکن کین دل از نیرنگ دنیا مایل است در جوابش گفت کاش محو ہوس کین قفس بستان اہل دل بود کے زو حشت اہوان ایدیدام چون شنید این نکتہ شور سن خیر شد	بود از ارباب دل معنی شناس وز صفا قدوسیان را آب ریز از صنم سوئے حرم محل کشان تا نہ اران جلوه درستی نمود و حشت ایجاد طلسم اعتبار بلبل آسا شوق انگیزی نداشت نوریان از پاکی طبعت خجل دام چین و صید آہویم بکن از دم عجز کیشان غافل است مرغ بال افشان کے اید در قفس کے از وطج ہوا مایل بود کے بود اہل ہوس از بند رام از تمنا اضطراب انگیز شد
<p>سہ ہوا ہوسے نزو عارف آگاہ در آمد و اسنے نای بیعت نمود عارف با کرد چون استبدادش ملاحظہ فرمود گفت کہ در فلان گلشن پرورد خدائش بہود و دید و باغبان طہرین ہوا ہوس چون شنید ہل داشتند دران گلشن رفتہ در خدائش سوخت و باغبان را بسیار نرم کرد با خدایان برپا ستہ او افتاد گفت کہ گلشن را سستی و مار از وی نکاسل بہ حال تو ہویدا است امروز بیاد نام است و یا ستہ با نام و ستہ نفس کشم نام ہویدا و از عطیہ بیعت و از نیرنگہ این داستان بیان کرد دعا و گفت ہر چون چلم مثل او دامن بیعت نہ آید و نہ در نہ ہوا ہوس نہ بگرہ خفتہ و راہ بخیر گشت ۱۲ سہ قولہ وحدت ایجاد سے آج وحدت ایجاد یعنی</p>	

تو چو بجا آید
دین دین خدایان تو
ایکایو کہ سہنی اور دیر
انسان گشت در جلوه ہوید
ادامین نام کہ انجیکہ در صنم
سید در حرم شہ گریست
لہذا از صنم کباب حرم کل
کے کشیدہ سہ قفس
دام چین و صید آہویم بکن
دام و بچہ غیبی حرم غیب
نیش از دام خط غیب
نفسانی مع از سن گویا
انسان آہویم بکن
در قفس سے آید و نہ ہویدا
ہوا ہوس مایل بجا
در دام نہ خواہی آمد

بحضرت مشایخ گفتند که گنا و جبر گیر و اشتغال با دوا داشت این کلمات از طاعت حال این فقیر برون
 است **اقول** چراطن جمیل و محبت نباشد و چرا حضرت مجدد و طریقه ایشان عزیزند اسشته شود
 که از زبان حضرت خواجہ رحمۃ اللہ علیہ اثبات حضرت مجدد رحمۃ اللہ علیہ شنیده اند ازین اجابت
 کہ مجوریان عموماً و فقیر خصوصاً بحضرت شیخ راسخ الاعتقاد می باشیم همانا شک نیست کہ شیخ تراجم
 احادیث و سیر کہ بزبان فارسی نموده ازین کتب بچشم ہندیان فوری و در دل شان سر و سہ
 پیدا شدہ اگرچہ بر شے از طائفہ علیہ مجددیہ مثل حضرت شاہ ولی اللہ دہلوی و حضرت شاہ علیہ
 رحمۃ اللہ علیہ دہلوی و قاضی شمس را اللہ پانی پتی در تنقید احادیث و وسعت علم و قوت تحریر
 و تقریر از حضرت شیخ تقدم بالشرافت می داشتند باین حضرت شیخ را بر ایشان تقدم بالزمان حکم است
 کہ در خدمت عمر بیست می بنام چه شد قدم | برہمن می شدم گر این قدر ز نار می بستم
 اما انتساب و ادب یعنی استیر فہم کلام مقصوف و اصطلاح متصوفین حضرت خواجہ محمد پار سادر
 تحقیقات می فرماید باز این طایفہ منصورہ را اصطلاحات است شہورہ فی مابینہم کہ بان متفرد
 اند و عبارتہ است و کلماتی است مندا و لہ بینہم در اشارت و محاورات ایشان یا یکدیگر علی التعمید
 ما بینہم تلك العبارات والكلمات و کلمہ حق القہال لای دخل تحت الالہ اسرۃ فضل اعز
 الکشف بالعبارات فان مکاشفات القلوب و مشاہدات الاسرار لایمکن العبارة عنہا
 علی التحقيق ولا یعرف الا من نازل تلك الاحوال و حل علوم تلك المقامات و علوم این طائفہ علوم الاحوال
 بود و احوال مواریث اعمال است و کسی از علوم حوال میراث برد کہ اعمال را درست کردہ باشد
 و بحق آن قیام نمودہ قال و ہمیشہ دعای این فقیر در خلوت و جلوت بعد از صلوٰۃ و سایر
 اوقات این بود و ہست اللہم انا الحق و حقاً و امرنا ان تبعہ و امرنا الباطل باطل و امرنا
 اجتنابہ اللہم اوجب و بعد از آن کہ اوازہ کمالات شہاد میان است ان نیہ سیکویم خدمت
 این مرد از کمالات خود این چنین خبر می دہد اگر صادق است ما را دلیل صدق و حقانیت او
 الہام فرمایا او را تصرفی در ما پیدا آید کہ رفع شبہ و التباس کند و اگر چنین نیست او را بر سر

لہ علامہ
 اندک مضمون این عبارات
 و کلمات در آن عبارت
 اشارہ شد و آن عبارت
 چگونه گفت آن عبارت
 شد و مکاشفات القلوب
 مشاہدات الاسرار
 کہ عبارت است از علم نیست
 بہن است از علم کردہ شود
 لایق است از علم کردہ شود
 رسیدہ و علوم این مقامات را
 حل کردہ و اصطلاحات را
 بنام داری را حق
 و علم است از بنسبت
 انما حق و علمان مراد
 از ان صفات این معاد
 قبول فرما

الصفات آرد ازین روشن بازدارا قول محیب الدعوات فی فضل خود دعای حضرت متحن
علیه الرحمۃ را بدوہ اجابت متعون داشت و غشاوت بشری از ایشان زایل شد و واقعہ
رسالت پناہ علیہ السلام را دیدہ کہ میفرمایست ہر کہ اخلاص پیاورد یا ایشان نیز داشتہ
باشد و شہادت بحضرت مجدد علیہ الرحمۃ فرمود و کیفیت رجوع بہ تفصیل در مقدمہ مذکور شدہ

نقصان ز قابل است و گرنہ علیہ السلام

قال یکبارہ سے شنیدہ شد کہ نسبت بہ تقیلین آیت می خوانند و آن یک کا ذبا فضلیکہ گذر بہ
و ان یک صا قایہ ہیکم فیض الذی یعینکم اقول او لا مردمان بخان از کجا تا کجا می رسانند
اگدامی خود مقرر بامی بہتقال طبع حضرت متحن این خبر بخد مت وی رسانیدہ باشد

پس لایق اعتقاد نباشد ثانیاً ہر گاہ ہوا خواہان حضرت متحن بحال س با حضرت مجدد رحمۃ
اللہ علیہ کیفیت شکایت معروض داشتہ باشند حضرت مجدد رحمۃ اللہ علیہ بطور اقتباس این
آیت را تلاوت فرمودہ باشد پس غور فرمود نیست کہ بایست از نیست ہر گاہ بایست از حضرت
معترض است پس محل رنجش نباشد

چو تیر انداختی بر روی دشمن

خند کن کا ندر اما جہل نشستی

قال التماس انت کہ اگر این طریق کہ مردم دست او را نکار شما ساخته اند ترک دہیہ
و اسلام نمایند دوستان ہمہ در رقبہ طاعت و انقیاد بلکہ دشمنان نیز براہ محبت و اعتقاد

آیت اقول

الکون کہ گفتہ نظر سے ہست با منشن

ای روزگار فرستے اے مرگ جہلتے

ای بہادر دین باب چہ گفتہ شود کہ انکار بزرگان دین از قدیم الایام جاری است امرے
محدث نیست بنی بنی کہ علامہ ابو الفرج ابن جوزی کہ از کبارے محدثین و نقادان حدیث
است و در قصایف یدلولانی دار دو تراجم و طبقات محدثین از مدائح او مال مال است
پہ قدر منکر حضرت غوث الاعظم رضی اللہ عنہ بود چنانچہ خود حضرت متحن در رسالہ

انکار علامہ ابن جوزی بر حضرت غوث الاعظم

تحصیل التعرف فی معرفة الفقه والتصوف سے طرازو کا ابن الجوزی نے فی زمین سیدنا
 ومولانا القطب الزقانی والخوف الصمدی فی التبیح محی الدین عبد القادر الجیلانی نے وکان
 لیسلک معہ رضی اللہ عنہ طریقیۃ الاجتناب الی التبتکار محو و فاعز کا مجتہد حسن عقیلیہ
 بالانکہ ابن جوزی بیاداش انکار باوصف رفت پایہ بادیہ تپنسال سجون شدنگار کش از
 تلبیس ابلیس توان سنجید نقیض منہ جاود الذین یخشونہ ^{۴۴} ابن جوزی اگرچہ بظاہر
 قدری آر کہ انام نقیض بیان غلط الغالط الا تشریہ الشریعۃ والذیۃ علیہا من الذل
 وقا علینا من القاتل والفاعل واما نودی بدلت امانۃ العلم وائلال العلماء یمن
 کل منہم غلط صاحبہ قصد البیان الحق ولا ظہار سبب الغالط ولا اعتبار بقول جاهل بقول
 کیف تزد علی فلان الزاهد المتبرک بہ لان لا یقبلا داما یکرز لے ماجات بہ الشریعۃ الی الاشخاص
 مگر اگر بر جوش کلاش نظر سے انداختہ شود و عیان خواہد شد کہ ابن مقفص سے جہلت وی بود
 چنانچہ در رسالہ تحصیل التعرف مذکور است والظاہر من حالہ ان کذا تلبیس منہ وھی قائم
 دائم علی الانکار و نظر بویہ کتبہ بکلامہم انما هو لا مستیفاء عن غرضہ باقام نصاً بینه
 و جاسے در ان رسالہ مذکور است و سر تلبیس و عقدہم و انشدہم فی الانکار ما یفرح بہ
 جوزی سبیل من اعیان العلماء والمحدثین وقم فیہم وافہم هذا القوم وانکر علیہم انشد
 انکار فی شدۃ وخشونۃ و صنف فی ذلک تصنیفاً سماہ تلبیس ابلیس و ذکر فیہ ما حل
 الشیطان فی الناس فالتی الف ظاہر المستعمو خاصاً و هذا القوم و ذکر فاذکر عافانا اللہ تعالیٰ من ذلک

۴۵ ابن جوزی معاصر حضرت خوش پاک بود و با وی مخالفت داشت و از محبت و حسن عقیدت وی محروم بود ابن جوزی از
 کبار محدثین و واعظین بود در وعظ وی یک کلمہ مردم جمع شدہ اندکہ در ان سلاطین و وزراء و امرای بودند ہزار ہا کتب از
 دست خود گذاشتہ و کلمہ مردمان بردست وی توبہ کرد و توبہ بہت ہزار مردم ایمان آوردند در شہر ہجری از قید قمار و اسط
 خلاص یافت و در بغداد ہر روز جمعہ و از وہم برصان ۴۹۶ ہجری نصار کرد ۱۲۲۵ است می شود از ان ہوی کسانیکہ از قمار
 خود سے ترسند ۱۲۲۵ یعنی انچہ غلط کنندگان بیان کردہ ام از ان صورت ہمین مقصود است کہ شریعت را پاک کنم و کسے

راکچاس کلام چنگ
 داشت از قبل و قابل نیست
 باین کار با سبب دستور
 فی غلطی و مردمان بیان سے
 کنند بر اسے کلمات ہم
 علی کتبہ و دین غلط اگر کسی
 برکت بخواہد کہ بر آن زہد
 اعتبار بخشد و در وی کلام
 شریعت را کہ سے خود نہ انداختہ
 مردمان ۱۲۲۵ نظام حاصل
 تلبیس ابلیس باندہ
 سے خود ابلیس
 جوزی انکار علیہما با جہل
 و آنچه از کلام ایشان نقل
 کردہ سبب تلبیس و فریب
 سبب تلبیس قائم شود انرا
 خوش تفسیر شان ابلیس و فریب
 تلبیس ابلیس از ان سبب
 ایشان را کلام ابن جوزی بود
 کہ از احیان طایفہ قادیان
 در چہ ابن جوزی قادیان
 قوم با فحش کردہ و از شدت
 و خشونت ایشان انکار کردہ
 تلبیس ابلیس از ان سبب
 از دست دین کتاب دگر
 این سبب است کہ در دین
 شیطان دخل داشت
 کہ تا سبب را
 خلاص کردند عباد
 خصوصاً در طایفہ
 صوفیہ و از کرامت
 بزرگواران قادیان
 از ان محفوظ دارد
 ۱۲۲۵

چون بعض ارباب علم بدام غشاوت بشری گرفتار آید مضامین عبارت نامفیدہ بقالب
نادر است در آورند پس تصور صوفی چیست

ہرچہ بہت از قامت ناسازی اندام است | ورنہ تشریف تو بر اے کس کوتاہ نیست

سجاشیہ خیال طایفہ صوفیہ بنمیرسد کہ مردمان حلقہ طاعت و انقیاد و بگوش بہند بلکہ ایشان
مہم اکمل از ابادانی دور از مردمان تقورے باشند و انکار منکرین را اصلاً بخیال نیارند ازین
جاست کہ توفیق اینروی بچویش آمدہ تکفل حال ایشان می باشد برنگرید کہ شور و شغب این
جوزی ضرری در عظمت و جلال حضرت غوث الاعظم نہ رسانند و دامن پاکش بہ عیب ملوث

نگردانید بلکہ خود این جوزی بیکافات اکں روی سخن دید و مطعون و ملام گردید بچنین نسیم
توفیق اینروی عبارتے کہ در دیدہ حضرت مقرر بود در ادنی تحریک و استہزاز زد و دسینہ و

چشم را صاف و پاک نمودہ عقیدت بر عقیدت افزود تا آنکہ از احقاد حضرت معترف حضرت
حافظ محمد حسن قدس سرہ داخل طریقہ علیہ نقشبندیہ شدہ بعالمی از توجہ خود فیض رسانیدند

و جہانیان را باب پاشی انوار و برکات سیراب گردانیدند منقول است کہ چون ایشان خدمت
عروۃ الوثقی حضرت خواجہ محمد معصوم رحمۃ اللہ علیہ برای حصول برکات طریقہ مجددیہ حاضر شدند

حضرت خواجہ استفسار فرمودند کہ بہ اقرار آید یا انکار ایشان از غایت الفعال سر در پیش نہادہ
و زبان معذرت کشادہ عرض داشتند بل برای استہذار حضرت شیخ محمد احسان ابن حافظ محمد

محسن رحمۃ اللہ علیہ در عنقوان شباب اخوانی از طریقہ مجددیہ داشتند اخراہہ پیشہ شدہ بدست
حضرت مرزا حاجانان قدس سرہ بشرف توبہ و ارادت فائز شدہ بدرجات علیا رسیدند

فَلْيَعْلَمُوا أَنَّ هَذَا النَّحْوُ يُرَدُّ بِكَ هَذَا النَّحْوُ يُرَدُّ

محمد بگذاشت و حدیث در دما آخر شد | شب باختر شد کنون کو تہ کفر لسانہ نما

اللَّهُ مَعَكُمْ إِيْمًا كُنْتُمْ

ضعف غالب شدہ از نالہ فرو مانده دلم | دیگر از حال من اورا کہ خبر خواہہ کرد

مشکوٰۃ

<p>کہ کرد خمش از رنگین نگاری کز رنگ نقشب رشک بستم شدم از لہجہ تحقیق در پاش پرہیزم آفتاب از شیشہ او دماغم محو افسون زبانش باستدلال میدارم و دعیش نہ میجو شدم بر ذوالنقصاش ز اسرار تصوف چشم پوشان بتردید مجب دالعت ثانی تصوف را بنود از وی لغت تصوف را نباشد زین شکایت و لے آخر چو او را دیدہ بکشد طپیدہ برق براز سینہ او نوشته نامہ ازہ عنجرے خنوع بتحریرات اورنگین خیالے نفہم در کلام شان گزاشے مرا اصلانہ باو سے اختلافست بشودر آب آن تقریر دلگیر بمکتوبے شدہ از من مقید ز عاجز شدہ بجا گرد او کردہ</p>	<p>ہزاران شکر بر توفیق باری بہ تحقیق مضامین نقش بستم مرا از شیخ نامی نیست پر خاش ندارم ہری در پیشہ او دلہم شیدائی معشوق بیانش بہ تصنیفات خود قول بدعیش بخی کو شدم بہ تغلیط کلاش و لے باشد عجب کین شیخ و شان کمبر بست از کین بختانی ندیدہ اصطلحات تصوف دل او محو ایراد شکایت بہ اول سے او در رود ایراد عیان شد چو ہر آئینہ او بگردانزد و ایرادش رجوع کہ مارا شد نصیب از فکر عالے نہ بنیم در نکات شان خلافت کنون این سینہ ام بسیار صافست بنور الحق چنان بنمود تحریر کہ در رد کلام شیخ احمد چو او خود از کلام خویش برگرد شیخ محمد علی</p>
--	--

من
المرآۃ
سل الشیخ
۱۲

رموز از خواجۀ محصوم آموخت
 دلش بگرفت نور جاودانی
 دامنش مست ختم عبه باقی
 دل از امنگی او میداشت پر نور
 ز درویش محمد آفتابش
 محمد زاهدش میگرد تقسیم
 دل از یعقوب چرخ فیض میداشت
 علاء الدین بخانش آب میداد
 بهاء الدین بخانش نقش می بست
 ز مشکوۀ دل سید امیرش
 ز باها و ساسیه بوسه نور
 بنوران علی شمع عنبرینان
 درخشش رازهای خواجه محمود
 ضمیر او ز نور خواجه عارف
 ز عبدالحق او آموخت اسرار
 بر یوسف جان زینجا و ارشدت
 فروغ بوعلی جانش برافروخت
 ز مصباح ضمیر پیر بطن نام
 چو نور جعفر صادق طپان شد
 ز اشراقات قاسم بن محمد
 به تنویرات سلمان داشت اشراق
 ز خورشید دل صدیق اکبر
 محمد و اولاد آدم

در بیان محمد و پیغمبر
 در بیان محمد و پیغمبر

هزاران گنج فیض قدس آموخت
 ز مشکوۀ محمد و الف ثانی
 دل او بادد نوش جام ساقی
 زبان مشعل نمایی شعله طور
 ز وحدت بود در دل اتینا سش
 بجانش از عبید الله تقسیم
 ز اسرار تقدس تخم میکاشت
 که باغ بیخبران شد زربت یگان
 دلش از تخم وحدت بود مست
 فروزان بود انوار ضمیرش
 دلش از فیض عرفان بود مسرور
 دلش پروانه آسایش ریزان
 بجانش صد هزار آینه نمود
 عیان میداشت اسرار و معانی
 درخشاند از دل برق انوار
 ز عشقش سینه آتش زار میداشت
 دلش از بوحسن سرمایه آموخت
 هزاران داشت اسرار شرف نام
 ز طبعش مرغ هستی پریشان شد
 درخشید از دلش انوار احمد
 بدل از آفتاب فیض اطلاق
 دل او بود دائم نور پرور
 منور شد ز فیض چشم عالم

دلش تابید از نور الهی	کز تابانست از مہ تابا ہے
ازین پیران دلم را آب تاب است	فروغم مثل روی آفتاب است
خداوند دلم پر نور گردان	نظر محو چراغ طور گردان
گرہ بکش از کار بستہ من	شفا سے دہ بجان خستہ من
ز ضعف و کمالی بے دست و پایم	درین بے دست و پای سے دہ شفا یم
بہ غفلت مگذران غم شب و روز	بجانم شمع آگاہی بر افروز
ز خواب غفلتم بیدار کئے دہ	ازین بدستیم ہشیاری دہ
سرے دہ کاندرو باشد ہوا بیت	دلے دہ کاندرو بنود سوا بیت
بدہ چشمے کہ گریان تو باشد	بدہ آن دل کہ بریان تو باشد
بنہ در سینہ ام از عشق داغے	ازین آتش بیفزوزم چراغے
بہ آہِ عاجز خستہ اثر دہ	ہمال آرزو لیش را اثر دہ

احمد علی احسانہ و نوالہ کہ دیرین خان فرخی اقران کتابستطاب
 فیض انتساب فیض الفضل محل الکمال علم بلعی خیر پروردی جناب لانا کو
 محمد کبیر احمد رضا سکندر پوری نقشبند مجددی سلمہ الولی از اہتمام
 احترا لام محمد عبد الاحد عفا اللہ عنہما شعبان المظہم ۱۳۱۱ و مطبع مجتبائی دہلی طبع

فہرست کتاب مستطاب ہدیہ مجددیہ از تصانیف جناب مولوی حکیم کوئل احمد صاحب
سکندر پوری نقشبندی مجددی رفیع القہالی مقامہ

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۱۰۱	۲ امر دوم در ذکر وجہ اعتراض شیخ عبدالحق دہلوی کتبت	۱۰۱	خطبہ کتاب
۱۰۲	۳ بروج نمودن ازان	۱۰۲	مقدمہ در بیان بعض امور ضروریہ
۱۱۱	۴ آغاز داستان سوالات شیخ عبدالحق رح و اجوبہ آن فاک	۱۱۱	۱۱ امر اول در تعریف فضائل حقیقت
۱۱۵	۵ کیفیت بہات متشابہات	۱۱۵	۱۲ ملاقات امام شافعی رح با شیبیان راہی رح
۱۲۱	۶ ذکر لغویت تفتیش تخیلہ بزرگان	۱۲۱	۱۳ امر دوم در بیان اضع علم تصوف و ذکر ترقیات در سطح اعلم
۱۳۱	۷ ذکر لغویت عرفانی مردم بہ تفتیش حضرت خواجہ باقی الدین	۱۳۱	۱۴ امر سوم کیفیت رواج تصنیفات تصوف و درج
۱۳۵	۸ ذکر لغویت انتساب نقصان نزول حضرت غوث الاعظم	۱۳۵	۱۵ اشارات و بیروانات خفیہ
۱۳۸	۹ ذکر اجتماع کمال ابراہیمی و محمدی و لغویتان	۱۳۸	۱۶ اشتباہ اگر علوم صوفیہ تصوفی بود ائمہ متہدین پن باب
۱۴۱	۱۰ ذکر طینت	۱۴۱	توجہ می کرد در مع جواب
۱۴۲	۱۱ متابعت پانچ مرتبہ است	۱۴۲	۱۷ اشتباہ صوفیہ بظاہر کتاب نہت چرا متوجہ نشدند
۱۴۶	۱۲ ذکر لغویت انتساب اجتماع کمال امجدیہ و ذوات مجبورہ	۱۴۶	۱۸ اشتباہ چرا قوم رمزا گفتند
۱۴۷	۱۳ ذکر لغویت انتساب گفتنی بعضی یاران ایشان کہ مقام	۱۴۷	۱۹ امر چہارم بروی اظہار کرامت ضرورت است
۱۴۸	۱۴ خود را فوق مقام ادنیار می یابم و تعجب نمودن بہت مجبورہ	۱۴۸	۲۰ امر پنجم تحدیث نہت علی تفاوت مالا گاہی حسن با
۱۴۹	۱۵ ذکر لغویت انتساب ابن امر کہ در جامی شجائی محمدی کتبت	۱۴۹	کاتب واجب
۱۵۰	۱۶ ذکر دورہ الف با مجبورہ	۱۵۰	۲۱ امر ششم در بیان شرط
۱۵۱	۱۷ مکتوب شہادہ و فقہم از جلد ثالث	۱۵۱	۲۲ امر ہفتم فضل کلی معارف فضل جزئی نمی توان شد
۱۵۲	۱۸ تحقیق مرید و مراد حسب اصطلاح صوفیہ	۱۵۲	۲۳ امر ہفتم از زبان پاستان پیر کی از انبیا و اولیا
۱۵۳	۱۹ تحقیق اتصال سلسلہ ارادت بی توسط با تہذیب اصل	۱۵۳	۲۴ نگہ شدہ اند کہ ایشان را از دست اعدا دینی نرسیدہ
۱۵۴	۲۰ در طریقہ نقشبندیہ بہت و یک وسطہ در بیان است	۱۵۴	۲۵ امر نہم در ذکر حالات حضرت مجدد الف ثانی بطور مختص
۱۶۱	۲۱ در طریقہ قادریہ بہت و پنج وسطہ	۱۶۱	۲۶ ذکر مجدد الف ثانی بودن حضرت مدوح رح

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۲۹	توسط روحانیت سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم درجیم	۱۲۲	در لائقہ شہیدیت نسبت و نفی و رابطہ
	مرتبہ جود و شہود و ثابت است	۱۲۹	معنی مرید بودن حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
۲۸۱	تحقیق حدیث علامہ اسی کا نبی برقی اسرائیل	۱۶۳	ذکر معنی سبحانی
۲۸۲	اصل تشہید از کیفیت معراجیہ است	۱۶۶	ذکر خاکسار ہائے حضرت مجدد و رح
۲۸۸	تکرار خطا	۱۶۸	سکایت شقیق بلخی
۲۹۲	تفصیل صحابہ بر سر عموما قابل تسلیمیت	۱۸۰	ذکر فخر و مقامات بزرگان دین
۳۰۹	قدیمی ہندو علی رقبہ کل ولی اللہ		ذکر نفی انتساب این امر کہ حضرت مجدد و رح فرمودہ کہ در حق
۳۰۳	مردان حضرت مجدد و رح سہ سہ یافتہ شدند	۱۸۵	وصول تا بقامی رسیدہ ام کہ یکس ہست
۳۰۲	حقیقت وجود سر	۱۹۹	ذکر شرکت دولت
۳۱۲	شرک	۲۰۰	تحقیق معنی ہمہ گیری و شرکت
۳۱۷	کیفیت مزج سر	۲۰۹	ذکر اعتراض شیخ رلفا سلسلہ بطوطا علی جوہر آن
۳۲۲	صلح کل	۲۱۲	مکتوبہ نسبت یحیی از جلد ثالث
	انکار علامہ ابو الفرج ابن الجوزی بر حضرت عیسیٰ السلام	۲۲۲	سیر مرادی و سیر مریدی
۳۲۶	رحمہ اللہ و محبوب شدن ابن الجوزی	۲۳۲	تحقیق کشف
	بیاداش وی -	۲۳۵	تحقیق اعتبار امامت
۳۴۰	قدیم کتاب برینوی	۲۴۹	حقیقت محمدی
	تمام شد	۲۵۲	جذب و سلوک
		۲۵۹	صفات پروردہ ذات است

صحف نامہ ہدیہ مجدیہ				صحف			
صفحہ	غلط	صحیح		صفحہ	غلط	صحیح	
۲	۵	نارشدہ	نارشدہ	۲۷	۳	الاتحاد	الاتحاد شیعہ الاتحاد
۶	۱۳	اشارات	اشارات	۵۵	۱	سرہ	سرہ گفتہ
۱۳	۲	بیش	بیش	۵۶	۲	مشکر	شکر
"	۱۵	نفر	نفر	۶۶	۶	خیّر	خیّر
۱۲	۸	دیگرے	دیگرے	"	۱۰	ایمانم	ایمانم
۱۵	۳	یواقیت	یواقیت	۷۱	۱	کجیہ	کجیہ
۲۰	۱۳	بیاراند	بیاراند	"	۱۱	مصباح	مصباح الاقوال
۲۱	۹	بداند	بداند	۷۳	۳	آنگہ	آنگہ
۲۲	۱۵	مگرنبود	مگرنبود	۷۵	۱۲	اورا	اورا
"	۲۳	مرادر	مرادر	۸۰	۱۸	بخشی	بخشی
۲۳	۱۱	دوست	دوست	۸۹	۲۷	خلق	خلق
۲۵	۱۶	نہایت	نہایت	۹۳	۱۲	استادنا	استادنا
۲۷	۳	نعمت باشد	نعمت باشد	۹۵	۱	وصحابہ	دور زمان صحابہ
		نعمت باشد و شکر نعمت	نعمت باشد و شکر نعمت	"	۲	و کچشتیہ	و کچشتیہ کثیر التناول
		بہرہ باشد پس اظہار	بہرہ باشد پس اظہار	۱۰۶	۷	ایرادات	ایرادات
۲۹	۱	نطقی	نطقی	۱۰۹	۱۵	آستہ	آستہ
"	۱۱	الافکار	الافکار	۱۱۰	۱	الزرائل	الزرائل
۳۰	۱۸	خطیرو	خطیرو	۱۱۲	۱۲	ہدایت	ہدایت
۳۲	۱۲	اگر	اگر	"	۱۹	حضرت	مقولہ حضرت
"	۱۷	بجیستہ	بجیستہ	۱۲۱	۳	مجاہدات	مجاہدات
۳۸	۱	اگر	اگر	"	۱۱	ازین	ازین راہ
"	۶	شد	شد	۱۲۷	۱۸	نوشتنہ	ناقص نوشتہ
۳۹	۵	تالیع	تالیع	۱۲۸	۲	مقربان	مقربان
"	۸	عقد	عقد	"	۱۲	معاملہ	معاملہ
۴۲	۷	فرو	فرو	۱۳۶	۱۳	اطمینان	اطمینان نفس

صفحہ	غلط	صحیح	صفحہ	غلط	صحیح
۱۳۹	۹	اطاعت عین	عین اطاعت	۱۲	۱۹۲
۱۴۰	۲	ریاضت	ریاضات	۱۳	۱۹۳
۱۴۱	۱۱	مابینہ	می نمایند	۹	۱۹۵
۱۴۲	۸	شرط	شرط راہ	۱۰	۱۹۶
۱۴۳	۱۵	ظاہر شد	ظاہر خواہ شد	۵	۱۹۷
۱۴۴	۱۹	منکہ	کہ من	۱۰	۱۹۸
۱۴۵	۴	زغیر	غیر	۷	۲۰۱
۱۴۶	۸	بر	با	۱۱	۲۰۲
۱۴۷	۹	متواری	متواری	۱۳	۲۰۹
۱۴۸	۱۶	اکلہ	اکلہ	۱۸	۲۱۰
۱۴۹	۴	اکلہ	اکلہ	۲	۲۱۱
۱۵۰	۱۷	الہی	الہی وصل شد	۱۰	۲۱۲
۱۵۱	۲	والمعرفۃ المتعلقۃ	والمعرفۃ المتعلقۃ	۱۳	۲۱۳
۱۵۲	۱۱	قص	قص	۲۰	۲۱۴
۱۵۳	۱۱	میدان	مندان	۱۶	۲۱۵
۱۵۴	۴	الحض	الحض	۱۴	۲۱۶
۱۵۵	۲	یا اللہ	یا اللہ	۱۶	۲۱۷
۱۵۶	۷	داویش	داویش	۳	۲۱۸
۱۵۷	۶	افردا	افردا	۸	۲۱۹
۱۵۸	۱	زبید	نہ زبید	۱۵	۲۲۰
۱۵۹	۱۳	اتہ	اتہ	۱	۲۲۱
۱۶۰	۳	تقلید	تقلید	۹	۲۲۲
۱۶۱	۸	نتیجہ	نتیجہ	۲	۲۲۳
۱۶۲	۱۲	برائی	برائی	۱۹	۲۲۴
۱۶۳	۷	بخت	بخت	۲۰	۲۲۵

صفحه	فصل	صحیح	صفحه	فصل	صحیح
۲۴۱	وصفات	اوصاف	۳۲۴	گیر بیان	گیر بیان
۲۴۳	را	راکه	۳۲۵	هو	هو
۲۴۶	ابتداء و مذکر	ابتداء مذکر	۳۲۷	نشارت	اشارت
۲۵۵	یلمیم	یلمیم	۳۲۸	مادت	نمادت
۲۶۹	گو	کو	۳۲۹	اقتراز	اقتراز
۲۷۱	واسط	واسط صفات	<p>صحف ناچایه پیچیده</p>		
۲۷۲	ور	وارد			
۲۷۸	نداشت	بداشت	صفحه	فصل	صحیح
۲۸۳	مقاصد	در مقاصد	۸	۱۶۷	۳۳۲
۲۸۴	در ظاهر	از ظاهر	۱۱	اسلام	سلام
۲۸۸	بدربجه	کشیج ولی بدربجه	۱۹	گفته	گفت
۲۸۸	دور اسست	دور شیت	۲۲	۱۲۷	۱۶۷
۲۸۹	قال	قال قال	۱۲	الربا	الربا
۲۹۰	در بین صورت	در بین وقت صورت	۱۵	۹۷۲	۹۷۲
۲۹۰	مرئیات	مرئیات است	۱۹	قرص	دو قرص
۲۹۰	خطا	خطا هم	۲۲	غرامت	غرم
۲۹۵	غلیط	غلبه	۲۲	غرم	غرامت
۳۰۱	الاپی	الاپی	۲۸	علت	عدت
۳۰۵	تقدیر سکر	تقدیر سکریم	۳۳	عنی نشود	عنی شرجی است
۳۰۶	نشانده	نشانده	۳۹	ابن وید	ابن وید
۳۰۶	انکشف	انکشف	۴۳	۳۸۹	۳۸۹
۳۱۲	اثرا	اثرا	۴۴	صوبی	اصوبی
۳۱۳	بشرش	بشرش	۴۰	چسیت	نیرت
۳۱۳	سرچشمه	سرچشمه سکر			

صفحه	فصل	صفت	صفت	صفت	صفت
۴۲	۲۴	نه چنان نیست	نه چنان است	بکمال	بکمال
۴۳	۵	بمعنی	یعنی	ضد	سد
۴۶	۱۲	کر	سکر	حامل	حامل
۴۷	۱	سه	ر	مردم	که مردم
"	۵	شایسته	شبه اتحاد	منفرک	منفرک
"	۱۸	سه	سه	۱۹۳	۱۵۳
"	۲۳	شود	شود که	۱۸۶	۵۸۱
۴۹	۲۲	استادان	استادان	۲۳۴	معرض
۵۱	۴	قریات	قریات	۲۴۱	فقه
"	۲۴	لو	او	"	در عیال
۵۵	۲۷	زید	زید	۲۷۳	از
۵۹	۳	دانسته	دانسته عام ازین که بران	۲۷۴	اسمه
"	"	"	ثوابت بر تریو یا شوق	۲۸۲	محمد دین
"	"	"	شامل ساج و فضل کلی	۲۸۵	بند
"	"	"	عبارت از کثرت زیادت	۲۹۰	مشی از
"	"	"	ثواب است	۳۱۱	الجنه
۶۹	۵	در	فی	۳۱۳	۲۹۰
۷۱	۸	شوی	شود	۳۱۵	نیکدین
۸۴	۱	۲۶۸	۲۶۸	۳۲۵	انظام
۹۹	۴	که	ملکه	۳۳۱	سعیه
۱۰۹	۵	قصود	قصود	"	حسن
۱۲۲	۱	ریا	ریا	"	علمای
۱۲۳	۱۳	که اگر پیش	اگر پیش	"	از علمای
۱۲۴	"	با خود	با خود	"	"
۱۲۵	۱۶	باشه	نگاشته	"	"
"	۲۱	برقعه	وقفه	"	"

CALL No. {

۲۹۷۵۲

ACC. No. ۳۸۶۲

AUTH

۲۹۷۵۲

وکیل احمد سکندر پوری

پریسہ مجددیہ

۳۸۶۲

وکیل احمد سکندر پوری
پریسہ مجددیہ

Date	No.	Date	No.

MAULANA AZAD LIBRARY
ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of **Re. 1-00** per volume per day shall be charged for text-books and **10 Paise** per volume per day for general books kept over - due.

